

Ex plinio li° 29 ca 5°.

Plurimi medicorum famam novitate aliqua aucupantes animas statim nostras negociantur. Hinc ille circa
egros misere sententiarum concertationes nullo idem censente ne videatur accessio alterius. Hinc
illa infelicis monumenti inscriptio, turba se medicorum periisse. Mutatur ars quottidie
Et ingeniorum Grecie flatum impellimur: palamque est ut quisque inter istos loquendo polleat imperatorem
illico vite nostre necisque fieri, ceu vero non milia gentium sine medicis degant nec tamen
sine medicina | Iubar artis sola avaricia elucet ut cuiusque medici se gererent statim credat at-
tamen sit periculum in nullo mendacio maius; non tamen illud intuentur: adeo blanda est sperandi pro se
cuique dulcedo. Nulla preterea lex que puniat inscitiam capitalem: nullum exemplum vindicte. Discunt
periculis nostris et per experimenta per mortes agunt: medicoque tantum hominem occidisse summa
impunitas est

Hunc libellum est mei hieronimi monetarii de feltkirchen
artium medicineque doctoris quem manu propria
nocturnis vigiliis maximisque laboribus ex medio
galieni et hali et aliorum excerpsi et hunc
primum libellum legi in papia urbe ytalie cum
medicinali facultati studerem anno domini 1481

[illegible]

13. Ambrosius de Benasco: Ad plagas, etc. (ff. 2-5) — Hippocrates: Aphorismi, with commentaries of Galenus and Haly [Ali ibn Ridwan] (ff. 7-69) 77 — Antonius Guainerio: Preservatio a peste (ff. ~~80v-87~~) 93 — Galenus: Tegni, excerpts ~~(ff. 92v-~~ 99 - 147) — Modenus: Anathomia, excerpts Leaves. 148v - 170 ~~(ff. 143v-164)~~. 171 Leaves

Pap., ~~165~~ ff., 21 x 15 cm. The first treatise (Ambrosius) is written by a professional scribe; the rest of the ms. by Hieronymus Münzer, who finished "18 die februarii anno 1477 — papia hora 21" (f. 170 ~~165~~). Many marginal notes by Münzer. Bound in orig. red doeskin on paper boards. TF corr. Leaf index

Ownership note of Hieronymus Monetarius (Münzer); Prince Dietrichstein collection. Cushing list no. 44. 2/2000

Electus mirabile in opilacionibus epatis melancolicis

Rx se apij . feniculi . anisi . cimini . origani . ameos . carui . coriandri preparati
lapis albi . cinamomi . thuris . spice . gariofili . sanguis draconis . croci . se rute . se
rape ana ʒ ij pomi silv. preparati zuccaro ʒ xx mellis despumati
q. s. fiat electuarium . detur ʒ ij . et utatur forte exterius emplastro
stralas etc j

In attractando apostema quolibet Rx frumenti ... modicum et masticatum bene per sup- pannum lini duplicem et superpone apostemati ... sterc[us] ... fiat attractiuum

Item accipe folia rute xxx cum una nuce et modico salis et ... reddit ... a peste ...

Multi [illegible] rar apostema cum ponas ... in uno ... et ... consolidat ... cura ... fiat ... differentiam ... ponis

Istud est ceratum quo utitur magister ambroxius de bi-
nasco ad plagas recentes capitis. Et modus
conficiendi est iste. —

Rx (vel resine terbentine l' ellectissime) glutinis albotini finissimi ℥ i. cere
noue ℥ iiii°. Et ponas ad ignem ista duo continue
agitando bene donec elleuauerit unam ebulitionem
tunc remoueas ab igne et adde ℥ i aceti albi
et iterum ponas ad igne per spatium temporis in quo
diceretur unum miserere semper agitando donec
ista bene incorporentur simul. Deinde remoueas
ab igne et adde intus ℥ i lactis mulieris lac-
tantis masculum et iterum ponas ad igne donec el-
leuauerit unam ebulitionem continue agitando. postea
remoue ab igne et pone intus ℥ i betoni-
ce bene contrite quantum sit possibile et iterum pone
ad igne per tantum temporis quod faciat unam ebulitionem
postmodum remoueas ab igne continue agitando donec
frigefactum sit modicum. Deinde extrahe ipsum a
uase cum manibus optime exprimendo donec tota aquo-
sitas exierit et ducas ipsum optime cum manibus per
spatium temporis in quo diceretur decies totum pater noster
et hoc fiat bis uel ter in die usque ad duos dies
postea reducas ipsum ad ballotas seu pillas ad
similitudinem oui. Deinde agita bene singulam
ballotam per palmam manus cum digito grosso seu cum
pollice alterius manus per spatium temporis in quo di-
ceretur quater pater noster. Et hoc fiat singulis
diebus continuis per spatium xv uel xx dierum. —

In flegmone Alexii sutoris papie
applicasti primo maturatiuum cum oleo
rosarum et amilo farine. In exitu
autem facto lenitiuo et ungento apostolorum
in toto et foramine ... exitus applicasti
ungentum basilicon in pecia linea posita
et ... ulcus positum et curatus fuit

Et postmodu͂ loca istas pillas ī scaptula
et ita factu͂ est hoc cerotu͂ . Et q̄ato atiquꝰ
est tanto melliꝰ . -

Modus medendi cu͂ eo est iste . Si quis ha
beat ul' patiat' quodcu͂q͡z vulnus sit ī capite
et et habeat fractura͂z ossis pᵒ incidas ut
radas capillos ubi est vulnus ad manus spa
tiu͂ q̄ sit plaga Deinde accipe vinu͂ ṽmi
lu͂ q͛ sit modicu͂ calidu͂ Et cu͂ eo lava bene
vulnus ita q͛ vinu͂ et intret vulnus ip͡z
Dein esicca bene totu͂ vulnus Et iple ip͡z
glutine albotiꝰ frē . postea extende hoc em
plastru͂ seu cātu͂z sup̄ petia͂ nova͂ lini magis
lata͂z q̄ sit plaga Et fac q͛ cātu͂ sit grossu͂
sup̄ petiam lini ad q̄titate͂ coste divus cul
tei ul' ad modu͂ emplastri et pone sup͂ . Et
medica bis ī die semp̄ lavado plaga͂z cu͂ mō
ṽmiglio Et ita sicut modificas plaga͂ abstige
etia͂ petia͂ coti a sanie . Et ctere semper
istamet petia quousq͡z liberatꝰ sit egre Et
si emplastru͂ esset nimis sbtile sup̄ petia tu
potes add̄e modicu͂ de novo . Et caveas ne
raspes seu radas os cu͂ ferro alliquo :

Istud cātu͂ sanat absq͡z fillis absq͡z tenta et
absq͡z ferro Et postq͂ sanatu͂ est vulnus te
ne et sup̄ illamet petia͂ usq͡z ad x dies ul' usq͡z
ad plures ul' pauciores z'm q̄ vulnus fuit
magnu͂ Et de quatuō dieb͡z ī quatuō dies

semel lava locu vulneis cu vino vermiglio tepido et moveas par cu digito supradictu crotu sup petia et hoc mo fortificat locu vulneis et cebruz. Et ista opat magister ambroxius de binastho Et in fine liberationis ipe accipit unguetu gradei ad faciendu nasca pelle et utit eo duob ul tbus diebus
Et hoc ~~emplastru~~ unguentu potes face ad buplacitu sic tibi videt. Et supscptu catuz vz etia ad alias copois plagas uel otusiones i quocu loco

Hoc est unguetu quo utit ar ambrosius de binasto ad oes plagas copois exceptis illis capitis. Rx
Rx olei laurini ℥ myo olei de lentisco ℥ myo rase pini purificate ℥ vry. gumi elleni ℥ myo mumie ℥ myo Modus faciendi est iste Accipe po olea suprascpta cu rasa pini purificata et pone ad igne simul et fac bulire p spatiuz unius hore semp agitando et da sibi lentu igne. Et qn vis videre si est coctu accipe par de ipo unguento et pone sup aliquo ferro et dimitte infrigidari Deinde madefac digitu et cu eo tange dictu unguetu Et si non emplastrat manu est coctu. Postea accipe pdictu gumi ellei bene pistu et pone intus Et dimitte adhuc bullire p spatiu teporis i quo dicet

Ungetum ad fissuras tam manibus pedibus mamillis labiis et
Rx terbentine olei violarum ana ʒ ii adipis anatis medullarum dragaganti ana ʒ ii
cere citrine ʒ i dragaganti pulverisati ʒ ii fiat ungentum

quater totum miserere semper agitando · postea pone mumia[m] tantum et dimitte adhuc bullire per spatium unius miserere et sic erit factum ·

Modus medendi est iste · Accipe de corio albo et pone unguentum in parte eo ipsius quod adheret dorso bruti et extendas ipsum ad grossitiem emplastri et ponas super vulnus neque imponas unquam tentam aliquam in vulnere et medica semel in die vel bis si est opus et ita sanabis cito omnem plagam : —

Causticum potentiale ad mortificandam carnem in qua quis potest incidere absque dolore · et consumit carnes additas absque dolore in quocumque loco

Rx aceti vini albi quod melius reperire poteris ʒ xxiiii vitrioli calcis vive cineris cerri et est species quercus pauciidam et est species napelli et est radix ana ʒ dj · ponas ad bulliendum donec consumetur tertia pars et postea ponas ad depurandum in uno bacillo donec clarificetur postea accipe claritudinem et salis gemme sal alkali ana ʒ iii · ponatur ad bulliendum donec sit totum induratum postea accipe ipsum et forma lapidem qui sit ad tangendum ubi vis facere incisionem vel consumere carnem · In sero precedenti debes tangere cum dicto lapide locum predictum ubi

Ad manum vel pedem sive nervum incisum pro consolidatione R lumbricos terrestres et
decoquatur in oleo olive et ex ipso oleo fiat unctio R vel R quatuor vel sex ranas
exventratas et abscisis capite et pedibus coquantur in oleo quousque consumentur
postea addetur modicum piperis nigri triti et croci parum fiat unctio. In vulneribus
item [illegible] spongia infusa in oleo olive calido dolorem mitigat

dis facere mansiones cum lapide illo. Et quando
nolueris tangere calefac ipsum cum saliva fri
cando modicum ad ignem ut melius operetur po
stea de mane fricando locum lesum et non
sentiet. expertum. Teneas tamen dictos lapides
obturatos in ampulla vitrea ne exallet
virtus eorum

Unguentum preciosum ad vulnera capitis et valet
ad omne vulnus tam recens quam antiquum. et est
carius regimatum. et plus consolidat in una
septimana quam alia in duobus mensibus. et non permittit
generari malam carnem nec putrefactionem in
vulnere. valet etiam ad nervos et musculos incisos
et attrahit a corpore humano ferrum vel lignum
infixum si tamen possibilis sit attractio per locale re
medium. et valet contra puncturam et venenum omnium
venenosorum animalium quia si supponatur venenum
attrahit de loco et sanat et maturat omne genus
apostematum sine mora tota vel sic mort[illegible]
valet contra cancrum vel fistulam et dolorem [illegible] et scro
phulam rumpit et curat. Sanat apostemata que in inte
stinis hominum nascuntur et in splene et in epate. Et
hoc si in principio dolloris supponatur et emplastretur.
et ipsum attrahit rumpit et sanat sine tenta

R pipinelle betonice verbene ana m. j.
istas herbas bene contusas pone in optima aqua

Contra [illegible] facit et [illegible] sed meliores
[illegible] [illegible] [illegible] ligata [illegible] [illegible] [illegible]
Serapion [illegible] aqua [illegible] et [illegible] [illegible] mirabilit
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

Dare ul' ardenti ad humectandu p tres dies
postea decoq i ipa aqua donec ipis sit osupta
medietas. postea extrahe sucu ofmendo -
fortit iter duo pressoria Et illo succo dis
solue thuris ℥ j. postea gm ellemi ℥ x -
postea mastic ℥ s. postea resie ℥ ℥. tbe
tine tbr .j. postea cere albe i lacte mlieris
masculu lactantis bis extincte ℥ iiij°. et
cu ista infusa phice i nase mundo vitree
ato et ibi mallassa cu maib fit cotu Et
semp habeas de lacte cu quo infundas man
ne eis emplastru adhereat Et postea re
sua ips et dte -
Iste dsus est magist Johes de todona et ri
cardo

Cerotu [illegible] [illegible] mirabilia [illegible] [illegible]

R [illegible] [illegible]
anthore sigilli salomonis . [illegible] [illegible] . agrimonia
an . [illegible] [illegible] . [illegible] et [illegible] [illegible] . [illegible] R
resine [illegible] . [illegible] [illegible] . cere clare [illegible] ad igne
resoluta [illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible]
facta [illegible] gelari . et ad [illegible] dies [illegible] [illegible] cerotu
[illegible] ut [illegible] [illegible] debite [illegible] [illegible] . [illegible]
[illegible] [illegible] resoluta [illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible]
illa cerotu utere ut [illegible] et [illegible] ; [illegible]

(margin: [illegible] [illegible] [illegible] et sigill salo . [illegible] [illegible] recipe ;)

bleta [illegible] [illegible] et bibita [illegible] [illegible] [illegible]
26 [illegible] [illegible] [illegible] ;

(margin: el [illegible] de [illegible])

Ro[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ;

Vitreolu albo cu [illegible] [illegible] et i [illegible] [illegible] [illegible]
ab [illegible] [illegible] ;

[illegible] [illegible] [illegible]

Aqua distillata pimpinelle veris potata maxime iuvat vulnera ab intra · colum
sic tenent · diffluentiis prodest

Potus qui sanat consolidans

℞ foliorum salicis · blete silvestris · fragarie · sigill. salomonis · consolide maioris ana
an. j · trita bulliant in vino usque ad medietatem · et iterum repletum bulliat usque
quo remaneat una tertia · cola · da bibere bis in die vel ... usque
vulneris ... apportatque alba sanie super vulnus · si ... ne
... · quod si sub ... vulnus exterit addatur ... salvus
... addatur ... ana j · ... pulverisatis et vulneri ...
sanguinem sistit

In tertio tunc prohibet masti aliquas carnes

Radix lappe magne ... et eius cocto bibita coagulatum sanguinem solvit
· Sic ... terrestres · assati · pulverisati et in aceto bibiti

Folia alni et salicis viridium cortex et cataplasmata tumorem vulneris auferunt

Grana sinapis assa · et trita et ... sistunt ... exulcerata
... fluentes

Pulvis foliorum ebuli mirabiliter vulnera sanat ;

Potus ad omnis ... et ... de ...

Potus consolidans

℞ pimpinelle verbene betonice consolide maioris millefolii
ana coquantur in vino et potetur de illo potus

Unguentum consolidativum

℞ terbentine ... ʒ j ... ʒ ij ... ʒ 4
mastic pulverisati ʒ j ... ʒ iij
... et fiat unguentum

In extractionibus ossium in malis ...
Laudatur ... epithimium ...
... alni ...

[illegible] 4 [illegible]

Ad oppilationes ulcera putridas et cortices in tibiis et aliis locis [illegible] [illegible]

Ablutio ulcus plures et [illegible] facit [illegible] de radice salviae et [illegible] calido [illegible] et [illegible] pulvere [illegible] de [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] calido [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] : et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

Item aliud oppilationis

Rx radicis scrofulariae ℥ i decoque [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et bibe [illegible]

Ad loca combusta igne aut ferro aut tonitruo
recipe [illegible] [illegible] cum albumine [illegible] aceto
et oleo olive simul commixtis. Valet etiam
ad stigmata in facie vel aliis locis cum ferro
et igne factis. Item aute non [illegible] potest
locum ustum cum aqua [illegible] [illegible]
pluvialis et [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] ferro; et applica in panno loco usto
[illegible] medicinis cum albumine ovorum et oleo [illegible] fuit
expertus [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui
falsas litteras et sigilla fecit et ut [illegible]
[illegible] igne signatus [illegible] [illegible] fuit

Vita brevis. ars vero longa. tempus acutum. Experimentum fallax. iudicium autem difficile. Oportet autem non solum seipsum prebere que oportet facientem sed et egrotantem et presentes et ea que exterius sunt

Vita dicitur brevis non simpliciter, sed relata ad artem cuius longitudini [illegible] tempus [illegible] periodo [illegible] sit tempus unius vite [illegible] [illegible] [illegible] artis [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] artis [illegible] experimento [illegible] et [illegible] de iudicando [illegible] [illegible] timorosum [illegible] circa que laborant mobilitate et mutabilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corrupto [illegible] [illegible] non [illegible] iudicium est difficile. [illegible] [illegible] [illegible] indiget eruditione circa res naturales [illegible] [illegible] [illegible] oportet iudicare [illegible] circa singula fuit eruditus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficilis [illegible] iudicio [illegible] [illegible] debent [illegible] hodie;

dicitur [illegible] non solum [illegible] facere quod [illegible] sed egrotante. Nam [illegible] pauci [illegible] [illegible] [illegible] tempore frustra medicus laboraret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sed [illegible] recipiat [illegible] [illegible] medicus [illegible] [illegible] [illegible] pacienti non [illegible] recipiendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];

In perturbationibus ventris et vomitibus que sponte fiunt si qualia oportet purgari purgentur et confert et bene ferunt. Si vero non, econtrario. Sic et inanitiones si quidem quales oportet fieri fiant, et confert et bene ferunt. Si vero non econtrario. Contemplari igitur oportet et tempus et regionem et etatem et egritudines in quibus oportet aut non;

Medicus actionem nature debet sequi et more nature [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confert [illegible] [illegible] et [illegible] natura [illegible]. et bene ferunt [illegible] [illegible] non debilitat;

Abhominatio — dispositio qua abhorret cibus aliquis
Nausea — inclinatio ad vomitum
Subversio — motus stomachi sine actuali expulsione
Vomitus — motus stomachi cum actuali expulsione;

Sic ciborum [illegible] [illegible] aliquis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur aliquis [illegible] qualitate [illegible] [illegible] dicitur [illegible] aliquis [illegible];

Non oportet [illegible] [illegible] sed solum quale oportet.
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mores. [illegible]
[illegible] si purgetur qualia oportet

Ille [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible];

Aristoteles

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];

[illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible]

ut in athletis · evacuationes · colore et ... · repletio

In exercitatis ad summum bone habitudines sunt fallaces si in ultimo fuerint. non enim possunt manere in eodem neque quiescere. Quoniam vero non quiescunt, neque quam possunt ad melius addere, relinquitur ergo ad peius. horum igitur causa bonam habitudinem solvere confert non tarde ut rursus principium nutrimenti accipiat corpus. Neque compressiones ad ultimum ducere, fallaces enim sunt, sed qualis natura habentis fuerit sustinere, ad hoc ducere utile est. Similiter vero et evacuationes ad ultimum ducentes fallaces. Et iterum refectiones in ultimo existentes fallaces.

De quantitate hic loquitur qui enim in ultima repletione fuerit fallax est. non vasis ultra modum est sanguinis laudabilis equalis sed excedente in quantitate repletus [illegible] est aut venam rumpi aut subita morte interrumpi ut puta in lucerna videmus quod moderato oleo quasi quodam pabulo recreatur quod si modum excesserit utique est eam extinguere. ad solutionem est festinandum. non tamen ad ultimum minuendum. ultimitas enim in plenitudine non est fallacior quam est extenuatione. Cavetur in ultimata plenitudo vel evacuatio.

Margin notes: quod additione sibi fit rupto venarum et ablatione coloris inflammatio et hoc ... quod sufficienter evacuatio non fit ... ; Iste textus in quolibet precedens quod si in athletis fortissimis habitus hoc non ... ... athletis valebit. Exuberantia nimia facit morbos quia excessus et defectus morbos omnes generat. valido enim ... decretas quod est

· i · tenuissima secundum Galienum

Tenues et certe diete et in diuturnis semper passionibus et in acutis egritudinibus quibus non conveniunt difficiles. ad ultimum tenuitatis quod adducuntur diete difficiles.

Dieta: grossa est dieta sanorum que exhibet cibos vel in ... ; tenuis est que exhibet ptisanam ... ; tenuissima est nichil dare et omnino cibum auferre

Morbus:
- cronicus qui ultra 40 dies
- ... qui infra 40 et 20
- acutus qui infra 20
- peracutus qui infra 14 dierum
- ~~perperacutus~~ peracutus qui infra septimam
- perperacutus qui infra tertiam

Ordinatio diete sumitur: ex virtute patientis / ex essentia morbi / ex ...

In cronicis dieta multum distante principio morbi a statu fiat dieta grossior ut virtus conservata ad statum fortius resistat quam morbus. In acutis convenit tenuis in peracutis tenuissima. distante enim principio morbi non multum a statu perficitur virtus non debilitata. Si autem dabitur cibus tunc natura habebit duo passa transmutare quod est difficilius. Item non bene conveniet cibus aliquis eo quod in digestione materiei aut natura peccantis prebet pabulum aut confortatur. quanto igitur status magis distabit a principio morbi tanto dieta sit grossior.

Sed dicunt: cum passio duobus agentibus contrariis ex opposito conveniunt in unum illius agentis quod debilitatur usque ad statum. sed morbus etiam eius actione augetur. ergo si dabitur cibus convertitur in pabulum morbi et virtus debilitata eo succumbet. dicendum quod licet virtus in statu sit debilitata tamen est fortior comparatione ad morbum quod si non ... cibus est dandus ut quamvis ... virtus restauretur.

In tenuibus dietis peccant egrotantes, quapropter magis leduntur. Omne enim peccatum quodcumque fit magnum fit magis in tenuibus quam in grossioribus dietis. Propter hoc et sanis fallaces sunt valde certe et constitute diete quia peccata ita difficilius ferunt. Propter hoc egris tenues et certe diete fallaces et amplius parum solidioribus etc.;

Vitus enim propter abstinentiam nimiam deficiunt tunc dieta magis tenuis quam virtuti competat fallax est. Ita complexione humida substantia deperditur, spiritus resolvuntur, calor moris consequitur. Quare difficilius corrigitur sanus quam repletus et difficilius fit deperditi restauratio quam grossi evacuatio.

Recessus a repletione magis consistit quam a [illegible] facilitate et difficultate veniens. Unde magis recedit a [illegible] quam difficilius vult invadere, et sanus peior repletione. Ita in repletione venit incedere per evacuationem, in inanitione autem per additionem, quia in loco disposito facilius aut est auferre quam addere;

Ad ultimas vero egritudines ultime curationes ad perfectionem sunt potentes; Ultime egritudines sunt hee per quas et aliquas non sunt alie vanitate. In hiis enim propter propinquitatem potest ad statum subtiliada esse dieta. Cum virtus circa dieta certificata omittat morbum.

Ubi ergo statim acutum egritudo continuos et ultimos labores habet, ultima et tenuissima dieta necesse est uti. Ubi vero non, non, sed quietem grossius reficere et tunc sub condescendere quantum egritudo mollior ab ultimis fuerit;

Acutum egritudinis aut est ex intensione motus et in tanfonide et peste, aut ex furie eius et mobilitate de membro ad membrum et in tetanus, aut ex celeritate ut in fe fleg[mate] aut ex plori[?] in bilitate ut in appoplexia.

In morbis enim qui in quarto die vel circa terminantur bonum est dieta ultimam fieri nisi virtus esset adeo debilis quod statum non possit expectare, sicut est in febre sincopali. Sed in aut quando morbus ab acumine recedit tanto magis subdescendat et ingrossetur dieta. Unde si status est vicinus detur dieta parum grossa, si remotior detur grossior;

Quando in statu est egritudo tunc tenuissima dieta necesse est uti; In statum enim mox succedit declinacio terminetur dietaque esse, ne autem virtus tunc sola motui [illegible] ibi [illegible] fangetur. Morituri solo per stad demittatur in quibus futura terminatur. Hic attendatur qualis dieta sit tempora morbi detur in subsistitus sunt [illegible] dicta definitur;

Principium quando acuitas exspectans motus fit tenuissima. Principium etiam augmentum cum nobilitas accedit. Statum cum ultimatur et in adversitate vita ultimatur. Statum cum digesta materia terminatur.

Tempora morbi salubria sunt quatuor

In margin: In sanitate peius est repletione; Aristoteles; Ultima morbi ultima medicina; In statu quiete; quia quanta est ex quam ipse nichil dat; principium, principium augmentum, status et [illegible] per suffocationem, quia aliqua egritudo moritur; morientur in statu febris, sed statum [illegible].

Contemplari autem oportet et egrotantem si sufficiat dicta ad statum egritudinis et utrum ille prius deficiat et non sufficiat dicta aut egritudo deficiat et obtundatur;

Egritudo deficit 3x primo subito ut in perfecta crisi. 2o paulatim ut in egritudine que non terminatur crisi. 3o partim subito partim paulatim. Similiter dicendum est de virtute;

Si vero ordinabit dieta secundum longitudinem et brevitatem status et etiam virtutem egri prospere bene operabitur. Si enim virtus defecerit et non sustinuerit, detur cibus equaliter et quantitate ...

Quibus egritudinis continuus est status continuo et tenuiter reficere oportet. Quibus non prius est status ad illud et ante illud parum auferendum est, prius vero uberius reficere ut sufficiat egrotans

In morbis ... accidentia ... status ...

In paroxismis subtrahere oportet. apponere enim lesio est;

In exacerbationibus et ... egritudinis ... cibus subtrahatur ...

redditus egritudinis ad eandem dispositionem ... et ...

est ... dolor ... per periodum

est Nova ... egritudinis a modo sive ...

...lesio ... est lesio morbi ...

Periodus
Circuitus
Paroxismus est
Accessio
Exacerbacio

Sic totum morbi ut quando per tempora ista est pro modo et paroxismo ut principium quam calor augetur et extrema a caloris influentia distincta infrigidatur. ut est augmentum ut cum calor ejus fortior ad extrema pellitur. quando vero est status cum calor ad omnia membra perfecte est sparsus. sed cum est declinatio cum calor declinat et remittitur;

Et quamquam semper circuitus exacerbantur in exacerbationibus febrium hic aliquando; Nam cibo exhibito et a calore post majorem bulitio elevatur ab eo fumi et vapores fumosi usque inflamati, qui per totum corpus expansi auget calorem febrilem et exacerbatio peiorabitur;

Febrium quartana alia est propriorialis alia conclusa. propriorialis est ea quae quartana semper in palatione affligit, producit enim in semper magis et magis. et propriorialis relata ad interpalata. Nam sit tertiana interpalata. tertio affligit ista illa quartana tertio magis quam primo vel secundo affligit; Sed quartana conclusa est illa quae continue absque aliqua proportione et causa quae quartana affligit

et est tertiana et quartana quartana

Nam inventa quod post accidentem exacerbationibus peiora sit in quartanis quam interpalatis. ... magis comparata circa quartanas quae ... Cuius libet autem in hora ... et in hora ... magis ... quartanis

Exacerbationes vero et consistentias declarat egritudines. et hoc autem et circuitum ad invicem ~~[illegible]~~ remitta, sunt quotidie status colerici sunt post duas sunt per amplius tempus fiat. Sed ex apparentibus quadamque in pleureticis, sputum si quartana subrubeum apparent incohate quidem abreviat. Si vero per tardius apparet febricitans et durat et longatur. Et urine et egestiones et sudores et differentia declarat; appa

in parox tertiana ... rarum ... flegmatica

Cognosces status egrotus deinde exacerbatio paroxismi et exacerbationem. Nam generalis morbo consequitur materia morbi, quae nota ostenditur alia. Nam modus a materia colerica frigida ut accidentia quod materia melancolica. Cognoscendo consistentia est nostre tempora totius morbi quo ad durationem et etiam quo ad alia accidentia;

Sic iterum inventa et augmenta in prolongatione paroxismi et vehementia eius et ostendunt consistentias. breves paroxismi breves et debiles arguunt ... prolongat et ... a statu ... prolongatur et auget ... acceleratur ... et augmentum et accelerat statum; Nam circa ... et fines omnia debiliora sunt

statim non paroxismus

Iste signa dat intelligere consistentiam qualiter esse debeat. Unde per principium morbi bona signa apparentia dant intelligere morbi brevitatem et cetera, quod.

Signorum aliqua precedunt morbum et dicuntur [illegible] corporis calorem, ptisis; aliqua fiunt simul cum morbo et appetitus ligue in febre et cetera ante; aliqua sequuntur principium morbi ut subrubedo sputi post principium pleuresis. Signorum autem per apparentiam quod sit salutis quod deterius quod [illegible] [illegible] quod [illegible] morbo quod [illegible] morbo et aliqua.

Item urine [illegible] declarat paroxismos et consistentias dat [illegible] et [illegible] [illegible].

Nota de anticipatione paroxismorum

Anticipatio aliquando est a [illegible] puta ab ordinatione diete. aliquando a materia [illegible] quia alia ad putrefaciendum. aliquando a natura [illegible] [illegible] [illegible] expulsionem. aliquando a natura [illegible] membrorum resistentium potentium. Anticipatio [illegible] est [illegible] et [illegible] materia [illegible] fit augmentum morbi [illegible] [illegible] morbi apparere [illegible] a [illegible] ad [illegible]

Anticipatio [illegible] quia est alterius. aliquando est anticipatio a [illegible] [illegible] paroxismus est hora [illegible] est anticipatio aliorum [illegible] est hora [illegible] est anticipatio [illegible] anticipatio.

Senes facillime ferunt ieiunium. 2o consistentes similiter. minime vero pueri. omnium vero maxime infantes. horum vero quicumque sunt fortiores et audiosiores exceptis;

Senum natura est sicut lucerna extincta parva, quibus paucum oleum sibi ministratur quo extinctio retardetur; si enim plurimum habundanter citissime extinguitur. Pueri autem [illegible] consistentes et [illegible] [illegible] nutrimentum [illegible] si longo tempore abstinuerit. multum enim est calor in eo [illegible] multum [illegible] restauratio [illegible] egent multa refectione;

Qui crescunt plurimum habent calorem innatum, plurimo igitur egent nutrimento. Si vero non consumitur corpus. Senibus vero paucus calor. Propterea hoc igitur paucis indiget fomitibus. A multis enim extinguuntur. Propterea hoc febres senibus non similiter acute fiunt. frigidum enim habent corpus;

Galienus: Calor suavis et [illegible] plurimus est in pueris, acutus et [illegible] plurimus in iuvenibus propter [illegible] siccitatem.

Per calorem innatum Galienus intelligit calorem illum [illegible] et suavem [illegible] [illegible] et [illegible] est humido aereo [illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible] autem [illegible] in pueris maior sit et [illegible] [illegible] sunt quantitate [illegible] calor est [illegible] [illegible] pueris et iuvenibus maior [illegible] [illegible] in pueris et fortior et acutior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] etatum. Ratio autem [illegible] est [illegible] [illegible] natura [illegible] humiditate [illegible] [illegible] natura egent refectione. Unde [illegible] [illegible] de [illegible] humido [illegible] est [illegible] de [illegible] et si [illegible] sit [illegible] si [illegible] corpus humidum et [illegible] calefiat plus dissolvitur [illegible] et [illegible] plus [illegible] de [illegible]. In senibus autem calor est paucus [illegible] [illegible] [illegible] paucus. Si

Aliud est humidum aereum a principio [illegible] complexionem. et aliud humidum nutrimentale [illegible] [illegible] et aliud humidum nutrimentale quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor pueri [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible] complexionem [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] Galienus loquitur

cum parvis carbonibus multa ligna aggregantur nisi cum ignis extinguatur
Quod autem dicit, [illegible] non per acuitatem febris, sed contra contra est
frigida. febris enim cum aliud non sit nisi calor innaturalis in igneum
mutatus [illegible] hic non tantum [illegible] in [illegible] quantum in [illegible]
in quibus multo calore facile ad extremitatem devenit. Quod si [illegible]
tantum febrierit [illegible] per duos [illegible] sui et debilitate
[illegible]

Ventres hyeme et vere calidissimi sunt natura et somni sunt longissimi. In his igitur temporibus oblationes plures dande sunt. etenim innatus calor multus. multo igitur nutrimento indiget. Signum etates et athlete; — lege [illegible] Avicenna [illegible] gradu

Cum sit antiperistasis calido et frigido, frigus per hyemis circumstans repellit calorem naturalem ad intra cum per calor superficialis calorem a superficie ad partes centrales refertur, et reflectione calor [illegible] augetur sagittam [illegible] per [illegible] videmus in sole [illegible] in augi [illegible] ut tempore estivo directiores emittit radios quando reflectione superficialis calor eius multiplicatur quamvis mora eius [illegible] ad calorem [illegible]. Nimio tamen frigore calor repercussus [illegible] non potest resistere extinguitur. Sit autem frigiditas in [illegible] quod cum transmis latitudinem Et licet [illegible] et [illegible] estivo tempore sit frigidior quam frigidiora calore [illegible] tamen hoc non est propter calorem [illegible] calidior aere quam estate non [illegible] calor [illegible] tempore quam hyeme est frigidior; Vere autem [illegible] per calorem [illegible] et alia estivo tempore propter coleram [illegible] multiplicatam [illegible] magis apparet. colera cum estivo tempore per [illegible] magis quam yemali multiplicatur

Calor abre[illegible] [illegible] naturalis [illegible]

[illegible] naturalis calor [illegible] a frigore [illegible]

Nota de respiratione

Calor ut calor resolvit quodcumque sive vivens sive mortuum. Calor autem ut naturalis per se resolvit mortuum quo deficiente resolvit substantiale liquidum. Calor igitur ut calor estivo tempore maior est propter aeris calidiorem quare resolutio fit magis maior est et [illegible] extrema [illegible]. Calor autem ut naturalis resolvit mortuum et nutrit vivendum [illegible] yeme [illegible] maior fit, [illegible] resolutio mortui et magis transmutatio cibi in substantiam quare digestio est maior et [illegible] appetitus maior, et contra magis [illegible]

Humidorum aliqua sunt actu humida virtute sicca ut aqua rapis. aliqua econtrario ut lactuca aliqua actu et virtute ut lac de quibus prius non dictum

Humide diete omnibus febricitantibus conferunt maxime pueris et sic assuetis refici [illegible]

Morbus febris cum calida et sicca sit quia calor [illegible] humida dieta danda erit [illegible] a febre. In [illegible] et pestilentialibus [illegible] a virtute [illegible] calida [illegible] febris et calida [illegible]

De morbis complicatis

Morbi dicuntur complicati [illegible] febris [illegible] ydropisi [illegible] cum febre [illegible]

[illegible]

Et sic aut bis aut amplius et sic parti [illegible] vero aliqua et [illegible] et regionem et etatem et [illegible]

[illegible]

Poderit hora [illegible] et virtute [illegible]

Estate et autumno [illegible] hyeme [illegible] vere [illegible]

[illegible]

His qui in circuitibus exacerbantur: nihil dare neque cogere: sed auferre ex appositionibus ante crisim;

Vectionem [illegible] alij [illegible] et [illegible] est [illegible] accessionibus [illegible];

Ea quorum crisis fit et quorum facta est equaliter: non mouere neque nouum facere: neque farmaciis neque aliis prouocationibus uti: sed sinere

Iudicio perfecta nociuum a iuuatiuo separatum ad loca expulsionis mittitur. Ro [illegible] morbi [illegible];

Racio [illegible] aliter: quia [illegible] facere crisi laudate [illegible] medicus aliquid apponeret [illegible] aut minus expediret: aut eam ad maiorem [illegible] irritaret: [illegible] crisis fieret diminuta [illegible] fieret superflua et iuuatiuum cum nociuo auferret;

Crisis autem [illegible] medicus augeret: uirtute roborando: materiam [illegible] nociuum expellat;

Crisis [illegible] omnis aut ad salutem aut ad mortem [illegible] fit [illegible] non [illegible] sed aut [illegible] aut [illegible]

Que oportet ducere: ubicumque maxime repperit natura. Inde ducere per conuenientes regiones:

Chimi [illegible] his [illegible] pergere [illegible] non curare [illegible]. Lata [illegible] fuerit [illegible] sit [illegible] multa [illegible] cutis [illegible]. [illegible] si [illegible] fuerit [illegible] dirigatur ad [illegible] pergere. Si autem [illegible] pergere [illegible] si [illegible] pergere [illegible] fit

Cauere [illegible] dirigere

Vide [illegible] in [illegible] de [illegible]

digesta medicari (curaciones) oportet et mouere non cruda neque in principiis: nisi expediat: multa cum non expediunt:

[illegible] non [illegible] curari non [illegible]

al Si non furiosa sit multa uero non sunt furiosa;

[illegible] a [illegible] per [illegible] cum [illegible] non [illegible] in eis [illegible] cum [illegible] non eos [illegible] expellere [illegible] si [illegible] furiosi sit: more [illegible] furiosorum [illegible] stare [illegible] et [illegible] cos curari non [illegible] sed [illegible]

Racio [illegible] quia chimi digesti: expulsioni parati: [illegible] nociuo valet expelli. [illegible] digestio [illegible] alteracionem sed [illegible] nociuum aut [illegible]: aut in eis [illegible] ad expulsionem

cause vel secundum considera

Que egerunt, non ut si nec considerare oportet: sed que oportet egerunt

si qualia oportet purgari: et ferunt bene. Et ubi oportet: usque

tollerare

ad defectionem ducere: et hoc facere: si sufficiat egrotans

Sincope [illegible] vel [illegible] humores [illegible] significatur
alii puta [illegible] alleviato et [illegible] egri. et [illegible] ad [illegible]
qualis. Statim aut virtute forti [illegible] acutis febre vel in apostemate
maximo vel alio dolore maximo [illegible] ad defectionem [illegible]
flebotomia vel [illegible] purgationes flebotomia. Non tamen
[illegible]

In peracutis febribus flebotomia ad defectionem [illegible] liberatur
. et in maximo dolore [illegible] ad defectionem
. Vide [illegible] flebotomare et [illegible] oportet dare;

In acutis passionibus: raro in principiis farmaciis uti: et hoc
prius bene diiudicantes facere:

[illegible] passiones febres acutas. In quibus farmaciam [illegible]
[illegible] periculosum [illegible]
[illegible]
[illegible] oportet [illegible]
[illegible];

[illegible] bene diiudicando hoc faciat: [illegible] purgari
vel [illegible];

Si qualia oportet purgari purgetur: et confert et bene ferunt: contraria
vero: importune;

. [illegible] quid [illegible];

De Sono vide galienum dra 106 | 2a particula :

In quo morbo somnus laborem facit : mortale ; Si non iuuerit : non mortale :

. Somnus est quies et ligamentum sensuum et tensio virium ab eorum organis ad partes intrinsecas corporis : Causatur autem a vapore suspenso lato et facto cerebro infrigidato reuerberat et ipsius spiritus ad cor tamquam reptacione (dum parum videt) ad diuersas exercitia . In labore autem et aliqua vigilia . et alia vehementi affectione spiritus spargitur per totum corpus quia ipsa debilitatur et talis fatigatus ad fontem redit et alia membra deserit . Tunc fit somnus .
. Et tamen cum somnus quia spiritus fortificatur tunc ipsius tarde deficit et perquirit intra quod somnus est operatio animalis ;
. Quia autem vigilia quam spiritus signum est quia vestitur vigilantibus terminatur facies et leditur eorum operatio

Labor ex somno idechiatur vel et partem , non puerile est mortale signum : fallit autem si fiat somnus a causa primitiua puta a lacrimis et alia re frigida . fallit 2o in mobilis quando non appetat somnus et ipsius apoplexia etc ;
Racio apho est quia calor in somno sua virtute et fortior sit tunc morbi vitam requirere magis vincit tempore vigilie ubi ad exteriora spargitur . Si enim calor naturalis chimorum pessimitatibus fortior fuit , tempore eos digerat . Si autem debilior fuit . et chimi eum vincunt , dominantur , chimi vestibus ... hec accidentia mala puta labor desipiencia et alia sequentur . Vincentibus enim chimis , mortem significat . Natura autem chimum vincit bonum est signum sanitatis ;

Vide auicennam in 2o colliget

Indechiatur et dechiatur non moritur eger. Si dechiatur vero quia est signum alterius surgit mori et idechiatur causa medicis quia aliquid est primum spasmum non moritur eger

Ubi somnus desipienciam sedat : bonum ;

diminuendo caloris et defectus quia desipiencia dicitur si ex somno fuit sedata bonum est . Nam significat potencia caloris super chimos non eruta facientes ; Racio in apho ex priore apho patet ;

Sonus

Somnus et vigilia utraque magis modo facta : malum ;

Nimia vigilia calor in exterioribus partibus fatigatur : ipsius resoluitur : operatio frustratur . Nimio autem somno calor in interioribus latitans exteriora membra a suis operationibus priuat : et sua multitudine consumit alium et calorem naturalem ipsum consumendo agit : plures ipsa morbos creat puta litargia catalexis etc ;

puta res naturales et non naturales etc

Non plenitudo non indigencia neque aliud quodcumque magis natura fuerit : Nichil bonum :

Nimietas

Racio apho quia sanitas respicit quedam quantitas . A qua recedere corpus exercet in morbum erit . Si medium moderata fit sanitas
Vide supra in prima particula quod facit nimia replecio et quod nimia inanicio ;

Labores spontanei narrant morbos;
Lassitudo que est pungitiva, que portendit ulcera; alia extensiva membrorum que grauatiua absque mordicatione, que multitudinem chimorum portendit; alia est apostemosa, que chimorum maliciam et multitudinem portendit, que cum ita sit, tunc labores hii morbos portendunt. Vides autem hoc in febre, cuius adventum precedit frigus simulatum, ariditas, lassitudo membrorum [illegible] precedit;

Quicumque dolentes aliquid corporis plurimum doloris non sentiunt, his mens egrotat;
Per dolorem hic causa doloris intelligitur, que cum presens fuerit, et non sentitur, mentem dolere significat. Vides autem hoc in privatione sensuum, visu enim privato, mens valde privabitur, ut et deficiente sensu quocumque deficit [illegible] que in sensibus. Vides hoc idem in [illegible] plurime. Nam in ulceratis [illegible] dolorem non sentiunt; per magnum [illegible] cor cum recipit [illegible];

Quecumque multo tempore extenuantur corpora, tarde reverti consueverunt; quecumque vero modico, modice;
Macies brevi tempore facta, non membra dissolvuntur sed humiditas consumitur. Macies autem longa raro dissolvitur, membra digerentia et sanguinem generantia debilitantur. Corpus lassatum non parvo sed multo tempore corpus crassatur et vere reficitur; plexus enim [illegible] virtute membrorum debilitat, actionemque eorum laxat;

Si ex egritudine cibum accipiens quis non convalescat, significat quoniam ampliori ~~quam oportet~~ cibo corpus utitur. Si vero cibum non accipienti ~~in appetitu et manibus~~ hoc fit, sit quoniam evacuatione indiget;
Corpus egritudine extenuatum membra [illegible] exiccat, appetitumque [illegible] cibum accipiens non convalescit, tunc ex tali cibo corpus non nutritur sed [illegible] gravatur. Nam talis [illegible] [illegible] portendit que virtute debilitante eius actus in cibum et chili laudabile impedit; tale corpus purgetur aut adventum non revocabitur.

Preparato a farmaci
Corpora ubi quis vult purgare, oportet fluxa facere
Corpora purgando preparantur cum eorum [illegible] apertione et materie purgande preparatione, que si viscosa fuerit inciditur; si grossa subtiliatur. Si subtilis membris inbibita ingrossetur;
Racio assignatur que nisi fluxa fecerit, humana [illegible] ~~exiccat~~ exiccat coartatio propter forte [illegible] [illegible] fiet, vertigo propter materie ascendente fumum sequitur;

Non pura corpora quantumcumque nutries, magis ledes
Cibus cum sit corporis quasi [illegible], si corpus [illegible] malis chimis plenum [illegible], in malum humorem vertitur et morbus augmentatur. Subveniatur illi non cibo [illegible] sed medicinali que habeat virtute custodire et mala chimia corrigere eiusque corruptioni resistere;

Facilius est repleri potu quam cibo;

Nomine potus cibus humidus intelligitur qui quasi potus absque masticatione glutitur talis autem cum a calore facile vincatur secundum omnes eius partes in substantiam cibati conversus modicum superfluitatis relinquitur ut sunt vinum, [illegible] rubea [illegible] sorbilia et similia. Cibus autem solidus masticatione assumptus quia multum terree habet minus nutrit quam cibus liquidus quia conversioni in aliud secundum plures partes resistunt;

Que relinquuntur in morbis post crisim: subversiones facere consueverunt; — Reliqua crisis

Si crisis imperfecta non totum evacuatur, sed aut subtili evacuato aliquid grossi relinquitur [illegible] per subtiliatum calorem [illegible] aut mala membri lesi qualitas que apta recipere eo magis morbificum relinquitur. Cum autem talia cum a virtute non regulantur residuum et subversionem egri facere consueverunt. Si autem a virtute regularetur post crisim non relinquerentur; [illegible] conforta(n)da erat ut paulatim evacuat et mala membri lesi qualitate rectificaret

Quibuscumque crisis fit: his nox difficilis ante accessionem. Superveniens vero nox levior: ut in pluribus; — Agitacio crisi precedente

Crisis est vehemens motus humoris et nature qua eger ad salutem vel ad mortem deducitur. Consueto autem [illegible] noctes [illegible] et ab agitationibus diurnis quiescunt quando tunc calor ad interiora [illegible] ubique multiplicatur [illegible] [illegible] aut cum [illegible] invenerit ipsum expellere [illegible] agitacio [illegible] facit quando difficilius eger se habet; Luna etiam dominium [illegible] magis est, que [illegible] humores et maris et [illegible] agitant [illegible] quibus agitantur et membris principalibus [illegible] [illegible] lesis, [illegible] ad resistendum stimulatur crisis causatur, [illegible] dolor sequitur; facta autem crisi bona aliquid [illegible] evacuatur [illegible] malicia [illegible] que nox superveniens maiorem quietem prestabit; — Luna

In ventris fluxibus mutationes egestionum iuvant: si non ad mala transierint; — Egestionis mutacio

Egestionem mutatam in melius [illegible] malus humor evacuatur vel modificatur sanitas speratur. Mutatio autem in peiorem mala fit ut egestio [illegible] humoris [illegible] [illegible] egestio autem fetida [illegible] portendit

Ubi fauces egrotant aut pustule in corpore nascuntur: considerare oportet egestiones. Si enim colerice fuerint corpus egrotat. Si vero similes sanis tutum est corpus nutriri; — ΦΑΡΚΕΟ

Generatione [illegible] pustularum in corpore et faucium egrotatione colerica egestio colericum humorem sanguinem inflamatum in corpore durare portendit. Eius dominio corpus infirmabitur: nam humor [illegible] a nobilibus membris ad cutem et alia corpus emunctoria pellitur; pustule et alia generantur: humore vero a capite ad fauces fluente: earum dolor sequitur. Si non egestio sana fuerit: [illegible] humor a [illegible] ad corporis superficiem pellitur: corpus [illegible] recipere cibo [illegible] restauretur;

Ubi indigentia: non oportet laborare; — ΦΑΛΛΕΟ

Nomine indigentie famem cibique paupertatem intelligit: quod ad corpus fortis [illegible] non debet laborare [illegible] exercitiis [illegible] [illegible]. Exercitio enim forti corporis calore [illegible] humidum [illegible] consumitur; membra [illegible] mala accidentia sequuntur: utique tamen [illegible] substantiali humido pabulata [illegible];

Ubicumque cibus preter naturam intrat: hic egritudinem facit. manifestat sanatio.

Sanguis extra corpus adunatur vim tamen usus inducere bonos ... sanguis modum a ... des bene bonis medias reverteret et presentat

Ubicumque cibus naturaliter ingreditur cum sibi adsit debita quantitas debita qualitas / vero Sanatio quod ... aquirit
tempus ordo et ... quorum si unum defuerit preter natura
ingredi dicitur. Ubi autem cibus preter naturam ingrediens ... mala generet ... clarum
est: nam ... sanitas ... Corpore enim pleno si ... advenit
eius ... fuerit: claret ibi plenitudinis hoc ... Cibus vero ... ingressus
difficile a membris nutrientibus digeritur ... natura lassatur
virtus ... ...

Secessus velox

Eorum que nutriuntur copiose et velociter: velotes secessus fiunt;
Tunc corpus nutritur: quando cibus substantia membrorum convertitur. Conversio autem cibi digestio
precedit qua purum ab impuro separatur. Virtutes autem digestiva scilicet et expulsiva ... ...
nutritive virtuti subserviunt: si digestio cito fit. expulsio ... cito fit. nam
expulsio est ... nutritiva. medium autem ... aquiritur ... ...
debet fieri quare ad velocitatem nutricionis sequitur velocitas expulsionis. Secundo ex
... digestiva facile dissolvuntur. facilius ... ...
expellitur nisi aliquod impedimentum ... canalium clausio ... oriatur;

Incertum prenosticum

Acutorum morborum non omnino certe prenunciationes neque sanitatis neque mortis;
Acutus morbus: acuta et furiosa materia creatur. quod cum in sua malitia instabilis et de membro
bro in membrum sit mobilis: tunc effectus eius scilicet morbus ab ea generatus erit mutabilis
bilis unde de illo certo signo considerare possumus. nam si in illa parte membri vincitur
fortassis ad aliud membrum principale movetur. aut natura virtutem evacuatur.
quod cum nos lateat: nullus de salute vel morte bene prenunciat;

Quibuscumque iuvenibus existentibus: ventres humidi. his senescentibus siccantur;
quibuscumque vero iuvenibus existentibus ventres sicci: his senioribus forte humectantur;

Laxi ventres siccantur et e contrario

Venter laxatur primo: nimia cibi quantitate quam cibus forte stomachi multus appetitur. et debilitate
... colera humida non exhibens. ... humida vertitur. Laxatur 2o: fortitudine
expulsionis stomachi multa humiditate ... quam humiditate expulsiva fortificatur et rete
tiva debilitatur. Laxatur 3o multitudine colere / expulsiva pungentis. Laxatur
4to debilitate ... a caliditate et frigiditate humiditate quo calore virtus
expulsiva separatur. Laxatur 5to debilitate ... quod ... non ... exhibetur
ergo humida ... ... ; Quod si forte stomachi iuvenis laxetur. in senio venter
est siccetur. Nam accelerata senio ... ... appetitus decrescit. cibus
modicus sumetur. venter siccetur: frigiditatem enim nimia / opacos membri ...;
Si vero humiditate stomachi iuvenis laxetur: senio accedente natura siccatur: venter laxus stringitur;
Si autem multitudine colere laxus est: senio veniente quod calor deficit. modicam coleram generat
... non pungitur. venter stringitur. Similiter si habundancia caliditatis et humiditatis iuvenis
laxatur. senio: ... excessus temperatur. causa illa laxa ventris expellitur. Sola
... debilitas senio ... augetur. quam ... non ... excitatur et aliquando laxus
venter ... Unde iste afforismus ... non tenet: fallit etiam in dicta mutabilitate
iuventute et senectute; Contra: si iuvenis nimio calore stomachi parum appetit: quo
ergo bene exsiccata decrescit: senio calor ... remittitur. appetitus augetur. cibus nimius
sumitur. non satis siccatur. venter laxatur. Si vero fortitudine ... colera bene exhibens
iuvenis ... est. In senio ... remittitur. ... non tamen bene ... venter
laxatur: Unde afforismus iste ut plurimum verificatur. non tamen ... verus certificatur;

Quod ... salubrius sit ... vide ... dra 103

Potus: indigenciam solvit:

Potus nomine vinum intelligit: indigenciam autem nomine famem non omnem sed eam que est restaurabilem notari voluit. Caninus scilicet appetitus: cum plurimum fit a flegmate stomaci quod pre aut aridis humoribus infusa stomaci sit et visceralibus generetur: Vini potus plurimus dulcis et rubei: utramque causam removet: eo quod sua caliditate et contrario suo fleugma stomaci expellet: et aridos humores sua humidetate dissolvat;

Ex plenitudine quecumque egritudines fiunt: evacuacio sanat. et quecumque ab evacuacione: plenitudo. et aliorum contrarietates;

Egritudo omnis cum excessu quadam qualitatis ex reparacione causetur: contraria qualitate excessus corrigetur: sicque contrarium suo contrario medetur. Unde plenitudo si alicui corpori affuerit eiusque habundantia cum non restauraverit sicque morbum causare poterit: evacuacione corrigat: plenitudoque futuri morbi causa ut dictum est evacuetur. Si vero in evacuacione corpus permanserit: sic quod ad faciendos morbos iam tamen ostendit: contraria plenitudine corrigatur: cibi boni chili quantitati facilisque digestionis ministret: corpusque paulatim ex evacuacione . . . ducet: ut et morbi omnis suis contrariis celeretur. Contrarium sic hic non accipit ut aristoteles sed pro illo quod remotissimum est suo contrario quemque modo hoc fiat. Evenit cum aliquem ut nimio excessu aliquo dicte: eger liberetur: nam morborum cause dum sunt . . . sunt et utraque excessu alterius in medium reduci potest. Vide . . . plures expleciones aristotilis;

Appetitus caninus

Replecio evacuacione solvitur

Acute egritudines in xiiii diebus iudicantur:

Morbi absolute acuti ab inicio egrum molestantes: suo veloci motu et multa accidencia sevitate non multum tempus occupat: sed quo xiiii die sinum attingentes: crisis terminat subito aut ad salutem aut mortem: Evenit tamen quod aliquem crisim anticipat et ante xiiii diem morbum terminat: hoc autem fit: aut aliquo accidente quod materia malignat et ad mortem terminat: aut aliquo adiutorio virtutis quod materia vincitur: eger liberatur: Evenit etiam quod morbus aliquem xiiii transit: non tamen xl diem preterit. Evenit 3o aliquem morbum ab inicio debilem: quarto die confirmari: quod est crisis ad . . . xvii aliquem protendetur. Acuti tamen ab inicio: velocem et ordinatum habentes motum: raro xiiii diem transeunt: Afforisma est ille experiencia probatum est a multis: a Rasi preceptore qui etiam multis morbis hominum probavit: quique totum xxxv annis vixit: et in xl praxi sic contulit: tantumque consuevit quod in medicinali scientia debeat sibi dari corona autore et avicenna in textu colliget: qui cum in bono statu obiisse retulit;

XPHOIS

Septimane quarta est iudicativa. Alterius vero eptomode: octava est principium: contemplativa vero xi. hec enim est quarta secunde eptomode. Contemplativa vero rursum: xvii. hec enim est iiii a xiiii. septima vero ab xi

Crisis dies

Computacionem in diebus creticis incipere debemus ab hora principii lesionis. Unde hic de diebus loquitur quam longa experiencia certificati sunt: dicit quod dies quarta indicat qualis fiat crisis in septima: Septimana vero 2a xi indicat super xiiii . . . Septimana vero tercia xvii indicat super xx: quod omnia numero quaterno ordinat: Iudicativa est dies crisis futura eiusque quantitate et maneriem portendit: si enim in iiii signa laudabilia apparuerint possumus cognoscere septima ad salutem terminari: si vero non: non. Calculacio autem dierum huius sit de quarto in quartum inclusive: tamen aliquem fit anticipacio vel propositio crisium propter lunam . . . rado vel facilo exitu secundum quantitatem materie morbi crisis: raro tamen hoc fit: fit tamen aliquas . . . quod vel . . . ut . . . malignat. Et sic dies in acutis indicat quartus super viii crisis: ita est in . . . mensis super viii indicat et . . . annis . . . super viii crisis ut in 3a . . . dicitur in textu illo . . . per eas . . . varios . . .

De illo vide . . . 108

Galienus . . . 3a . . . dicit . . . dies creticos . . . ad omnes alios . . .
sed etiam . . . dicit . . . quod . . . eptomade . . .
. . . quartus

Quartana Estiua autumpnalis

Estiue quartane ut multu fiunt breues. autumnales uero longe: maxime que ad hiemem coniunguntur;

Estate chimi facile solubilia corporalibus ad cutis superficiem calore aeris euocant. euocati ad exteriora sparguntur. sparsi a uirtute facile uincuntur. uicti purgantur. morbus remotis sue causis citius. Autumno aut chimus est aptior. frigidior et grossior unum in mane frigore temporis ad intra pruit. in meridie temporis calide euocatur unum tali mutatione facta. uis in estate prius fatis excalata fatigata. in materia magna: morbus non purgatur prolongatur. Hieme uero humores geliti in extremitatibus latitant: uenti intra se minus resoluuntur. et temporis humiditate augetur. auosti tardius uincuntur. et si hieme uis fortis sit quam estate. tamen comparatione chimi uero est ferior; Vnde afforismus ut plurimum uertatur: ne dicit in quartanis sed in omnibus aliis morbis: nam quartana cum sit gloriosus morbus: pro ipsa alios morbis intelligi uoluit;

Spasmus in febre et contra

Febrem in spasmo melius est fieri: quam spasmum in febre.

Spasmus subito alicui adueniens qui est ex repletione quibus in humorum uiscosorum fudorum quibus neruus spasmatus in latum amplatur et in longum detrimentum et motus impeditur. Quod si febris superuenerit suo calore illa humore viscosa digerit: digesto: neruus euacuatur. eger sanatur. Si uero aliquem febris hominis inuasit. et sua inflammatione cibus exsiccauerit. timendum est neruum desiccatione spasmum ex tamicione causari: et morbi magne uix restitui. unde peius est tamitum restaurare: quam plenum tamiri;

Euenit etiam spasmus: aliquando lesione cerebri ut in apoplecticis ubi sate cerebri: orificia neruorum gelatur et opilatione spiritus motus non effunditur. Accidit etiam aliquando lesione nerui puta in punctura uel alia re nerui mordicante: in quo neruus ad fontem suum retrahit: et contrahit: et spasmus fingitur et plerumque fit in morsu uenenatorum;

Vide de accidentibus dubiis

Non simulationem alleuiationis: non oportet credere: neque uereri ualde mala quam irrationabiliter fiunt. multa enim talium incerta et non ualde permanere neque morari consueuerunt;

In morbo forti: si aliquis alleuiatio aduenerit non facta euacuatione uel: neque apparente signo coctionis materie. non oportet medicum sanitatem futuram credere. Nam differ mutate uel: aspectum celi: administratione aliquis medicine potest esse alleuatio, non stabile et canonica aduenire: Nec e contrario timere oportet. si aliquas accidentia mala aduenit puta alienatio mentis: angustia: odorum infusio etc. apparentibus bonis signis coctionis materie: Nam cum aliquando phisica accidentia laudabiliter recitat: A multis enim causis accidentia irrationabilia possunt egro accidere; medicus igitur cautus debet esse;

Cibus in febre non minutum malum

Febricitantibus non omnino in superficie: permanere et nil minuere corpus: aut contabescere magis eo quod sibi ratione. malum. hoc enim longitudinem egritudinis significat. hoc uero imbecillitate uirtutis significat;

Tunc febries febrit in superficie quando debiliter febrit et remisse. tunc uero febrit in profundo quando fortiter febrit et intense. Corpus autem aliquis si febrit non omnino in superficie sed fortiter: et tamen permanet in eadem quantitate in qua, parum minuit et marcescit malum est. Nam chimi mali multe et crassitie sit et per quod febrem fore longam. Si uero id corpus a febre magis contabe

sit ~~ottem~~ .i. marcescit et extenuatur quam oportet: iterum malum est quia extenuatio nimia sepe significat virtutis debilitatem: eo quod extenuatione corporis huius innatum consumitur: calor perditur et cetera; peritus autem medicus nolens iudicare corpus tam iri vel impinguari velocius vel tardius quam debet: inspiciat res naturales puta complexionem egri et alia. similiter res non naturales ut aerem frigidum vel calidum. Item gaudium et similiter res preter naturam puta morbum calidum vel frigidum et per extenuationem iudicet. Nam ista omnia sunt magna causa extenuationis et etiam impinguationis: similiter locus et alia;

Inchoantibus morbis si quid videtur movere: move. In statu vero silentium habere melius est;

Morbus si mortalis fuerit: nil debet mediari sed mortem predicere: et ab hoc fugere: Si vero de salubribus fuerit et locus oportunus fuerit: aliquam evacuationem minorem ne virtus nimia chimi non ita gravetur. Oportunitas autem evacuandi sumitur ex fine: venenositate: quantitate materie vel membri nobilitate. Circa statum vero virtus intenta est circa materiam digerendam. quia si tunc movetur: timendum esset virtutem per duos fortes motus impedita debilitari: et fortassis facta materia intenderet et morbum per se dimitteret: ideo silentium tunc habendum est;

Circa principia et fines omnia imbecilliora sunt; circa statum vero omnia fortiora; Supple vel morbi: materia movet solum secundum partes superficiales tantum: Sed in statu maliginata est usque ad centrum et secundum partes centrales et superficiales movet ergo tunc fortissime movet secundum qualitates suas: In fine autem accidentia eius consumuntur: materia destituta a suis accidentibus: et a virtute victa aut evacuatur aut incinerata vel maligneatur: omnia hec autem dicta intelliguntur quo ad accidentia qualificantia et quantitate morbi comitantia. Nam accidentia consequentia quantitatem materie puta agravatio. oppressio: suffocatio: in principio possunt esse fortiora quam materia in principio est maiorem quantitatem habet quia non digesta;

Ex egritudine bene reficienti: nihil addere in corpus: malum;
Si aliquis convalescens cibo reficitur et corpus non restauratur: malum: nam digestive virtutis debilitatem: vel malos chimos in corpore latitantes et digestionem impedientes portendit: et futura egritudinem significabit. nam corpus cum reficitur et in substantiam membrorum nil convertitur: cibum illum in malum chimum mutari: et virtutem ratio ledi: et tandem egrum mori / accidit

Plerumque omnes male habentes: secundum principia bene reficientes et nihil addentes: in fine rursus abstinent; Secundum principia vero abstinentes fortiter: postea vero bene reficientes: melius commutant;
Improbabiliter convalescentes multo referti cibo et nihil in corpus addentes in fine male se habebunt conversi abstinentes. Sumpto enim cibo et non resumpto corpore: chimi mali plurificantur: venis et stomacho innisati appetitum obtundunt: fastidium cibi inducunt. Coacervatione enim malorum humorum in venis: ore stomachi et cetera virtutes attractive debilitantur et appetitus qui necessarius est destruatur; Convalescentes autem et in principio abstinentes si non magis quam virtus exigat comedentes: melius habebunt. Nam abstinentiam reliquie chimi mali consumuntur: consumptis: appetitus restituitur. virtus paulatim abstinentia nutrita fortificatur: et quando ad grossiciorem dietam accedendo cibus melius in substantiam membrorum commutatur;;

In oi egue ɔfortari mete et bn se hre adoblacos bonu. Contiu uo malu;
Letitia metis cerebri et aliaru virtutu sanitas demostrat. bonitate aut hūs
se hndi ad oblacos pto ti epatis et aliaru virtutu nalium bona crasis sigat
q̄ q̄ ai. h egro apparuerit. hec spes medico: salus egro surgit: Na
eger fortis se medico comittit et ɔfidentia egri medicus fractus eu libabit;

Egues ɔfor mes: mīq piculosi;

In morbis mīq piclitat egrotātes. Quib3 ɔtie est nate et etatis
et hitudis et tpis egdo test. magis aut illi: qbus no ɔtria
fim aliqd horu mest;
Lapsu aut a tepameto et dispoe nali tuc se ɔformat nate et etati paciētis
qn corpus paciētis pmptu e eadē i illu lapsu no aliu. Tuc aut lapsus
piclosus dicit qn seua accidentia morte porrēdentia educe nitit. qd
mltis accidit modis aut ɔtē causā mōbi plus ficata ut causon hiemalis
piclosior e estiuo. q aplior ea ea. aut ɔt accides mali. mōbo supueniens
sic ydropisis: debilit epatis. aut ɔt virtutis defectos: sicuti qualesceti tendina
aut ɔtē alia oclta malitia sic pestilentia terrarum supueniens piclosiore ea
facit:	Morbi ei no ɔformates se nate et ɔxioi sicuti flēma febris
coleico: nec ɔfomates se tepi sicuti causon hiemi: nec etati sic apploxia
iuuei: et sic acuta seni: nec hitudi ut balbutire bene nonferati: ob tales
morbi piculosiores sūt. morbis silibus et etati et nē quietibus: veniūt eni
morbi hi a uehementiori causa: elōgant magis a tepamēto egri: et
q̄ edūacos nāle ɔtris exuites magis egru ɔfestat: Accidit tamē q lapsus
silis et nalis etiā piclosus sit eo q corpus ad lapsū ulteriore dispoit;

Spissitudo p circa umbilicu bonu

In oibus morbis ea q circa umbilicu sut et ptine spissitudines hre: melige:
minus no tenue et tabefactu malu. fallax cui hoi ad pgatos ɔferiore;
Spissitudie tepata pāu circa umbilicu: pig digestiue: nutritiue: et expulsiue ipius
epatis et stomi fortitudo arguit. pigwedie eni ipius supfac tetius mirabilis
ɔspissitudie ite aliaru prud calor ad iteriora reuberat. reubeatus ad interiora
membra digestiua ɔfortant: ad tollerāds farmacū ut aliqs hoi roborat
Si uo tenues. macre et tabefacte fuerit: calor ad ex pgit. no bn
cibus digerit. uēter refrigerat. fallax ad tollerāda farmacia redditur
ōs ei membra ee spissa et fortia ut pgantibus malu eliminu sit adiumentu;

Saniq ea uear farmatu

Sana hntes copa farmacis pgati exsolunt. celeris malo cibo utētes
Farmacu si sano cor aducit. paru mali huoris inueniens iumatu et benignu
educit: mala q̄ membro ipmit. sua attractioe: et virtutis cominus cete
coe magna agitatioe ɔficit. qua cor cerebru et alia offēdūt. stg ɔsumunt
uirtus psternit. corpa exsolunt. Qd si corpa aliq malo cibo uesunt. pauci
de eo ibenignu iudtit: malus huor nascit: corpus cacochimu reddit:
virtus debilitat. Unde aduenientes farmaco: mali huores cu bonis membris
ɔuscati mouet. iumatu cu nocitio expellit. et ob malu cibu virtus
lassata eductioe benigni huoris totat ɔsumit: vn corpa talia cele
rius bono regie utētibus exsolunt;

Sana corpa habentes. farmacis uti difficile;;
Corpus sanu usu farmaci agitat. uertigo. uetris torcio. angustia et alia seua
accidentia agitacoē illa forte comitat. et no inueto aliquo huore nocito
q a ɔtate farmaci educat. benignu educit. ite aliqd caro lysfacta
cu magna angustia et mortis piclo forti farmaco euat. vn sano no ɔt;

Parum deterior cibus et potus: et detestabilior melioribus: delectabilis tamen magis est appetendus ;

Cibus aliquis vel cibo licet sit aliquantulum malus et detestabilis et multum appetitur et in eo corpus delectatur: et melior cibus abhominatur esui et manducationi malus grediatur. Nam delectatione assumptus a stomacho bene amplectitur: melius digeritur: et bona amplexatione eius ad stomachum maliciam eius corrigit. Si vero cibus sit bonus et abhominabilis sed cibi sit contrarius/male amplectitur: imperfecte digeritur: et aut malus chimus creatur aut vomitum evacuatur et inde angustia: vertigo: dolor capitis et alia sua accidentia generantur ;;

Senes iuvenibus plerumque egrotant minus ; quibus vero eis cronice egritudines fiunt: multociens commoriuntur ;

Iuvenes in sua etate mobiles: de passione in passionem mutabiles ordinata dieta minus vivunt senibus: exerciciis: luxui: et aliis se exponentes morbos facile incidunt. Senes vero gravati: iuvenilia postponunt: et vicinius morti sanitati magis insultant: ordinacius vivunt: ideo minus egrotant. Quod si cronici aliqui eis adveniant: eos plerumque interficit. Nam a cruda et difficulter digestibili materia nascitur egritudo cronica: defectio autem virtutis cum eis sit magna: et parum operatur digestionem: durat materia: redit cum ita ;

Brancii et corize: valde senibus non maturant ;

Diminutione caloris et augmento frigiditatis senibus cathari humores nascuntur qui cadentes ad brancos idest fauces: brancos: ad nasum id est os narium coriza creat. Unde catharus si eis sit de materia frigida cruda et indigestibili: et virtus senum sit defecta: non potest talis materia paucitate caloris digeri: unde non expellitur et eis moriuntur ;

Qui exsolvuntur frequenter et fortiter sine manifesta occasione: cito moriuntur ;

Si corpus materie debilitatur: exsolvi dicitur: si mente exiunt: extasi patiuntur. Si motu privantur: lipotomia affligitur: si motus et sensus amittit: sincopis nascitur. Reverberatione cum spiritus ad interiora quod veneno vel timore efficitur: suffocatione etiam caloris interioribus: quod aliquo humore vel materiis accessu ad cor creatur: paucitate etiam spiritus et consumptione minore eius quod nimia repletione oritur: omnis sincopis causatur: Unde si corpus forti exsolutione: sincopi forte: frequente: et sine causa manifesta incidit egrum defectione nimia virtutis interficit. Quod si non fluxum ventris vel sanguinis vel debilitatione longe egritudinis causatur non oportet ut pavens inde timeri. Nam causas manifestas sincopis has esse videtur ;

Solvere apoplexiam fortem quidem impossibile, debilem vero non facile ;

In apoplexia passione acutissima: sensus et motus aufertur: vox perditur: omnis operacio sensus aliquis habitu frustratur. Nascitur autem passio hec aut a potentie cerebri aut quia ventriculi spiritum deferentes flegmate humide sunt opilati: aut nimio frigore extendunt interaliter ita quod spiritus in inferiora descendere nequeunt: inferiora privata spiritu non moventur: habens difficultatem: eger plerumque sensu sic suspensus sufficatur. Si vero opilacio ista fortis fuit: antequam removeri possit: virtus deficit flegmatis cum humor difficile digeritur: virtute hanc digestionem non expectante cercificatur: quare paciens moritur. Quod si opilacio non adeo magna fuit et debiliorem apoplexiam fecerit: si medicus diligens extiterit: possibile est eger relevetur. difficile tamen ob cruditatem materie opilantis eius digestionem virtus graviter expectat. Ex augusto autem et difficili habitu fortis apoplexia nascitur: ex faciliori vero quod est eius omnis non diversificantis in facilitate et difficultate debilis iudicatur: quod si sic tu medice confisus: prenostica quid sit futurum ;

delectatio abi bo

Adverte

Brancii Senum

Cita accidentia mala

Apoplexia

Spume generatio

Strangulatoru et dissolutoru nodu mortuoru no refferut qbus 13
spuma circa os fuerit ;;
Motu et calore huores et uēti agitati humitē dividut². divisi et mixti aer
huori icludit². huor sua viscositate divisioē resistes a uēto i clusō elevat²: In
ampulle spuosē creant². Claret hoc i collisioē huoru mais adinvicē ubi
spuā nascit². Videt² hoc i ollaru coctioibus ubi ebulitōe a caloē ampulle
creat². Cernūt² i fortit' se excitantibus et ginasys se excitātibus. Itē
i parox'is epileticorū: ubi forti cōstriōe et caloīs agitacōe huori pulmoīs
dividit²: diviso, fumosa evaporaco i bibit²: spuma elevata ad faciē pspicit²
Strāgulatis ī² et suffocacōe oīo pstratis et dissolutis nōdu mortuis. si spua
circa os fuit letale qd erit. Strāgulacōe cu a fune ul' ab apoplexia
ortis. halitus īpedit²: vehemēs cādur ī corde generat²: pulmo inde offēdit²
: fumus ī corde generatus cū huius libetu exitu cū difficultē ex. et āgustia
expellit². et mixtura fumi ī huid pulmoīs spuma nascit² q cu ex
caloīe sit ebulicōe et pulmoīs angustia ī emissiōe signū ē mortale
Nec oīs spuma mortē portēdit: ut spuā sani: epiletici: se excitātis:
nā licet īmocoē aliq caloīs fiat: nō tn uīmo mortē significat:
Afforismi ī² veritas: spume pstiterāria: et ipius aliq aliqualē ru
borē exigit: nā ruboē humidis pulmoīs resoluta: et sic ubi ablata credit²;

Crassi

Crassi valde sm naturā: magis cito moriūt² gratilioribus ;
Extremus existētibus viciosi: corpus mediū īter crassiciē et macie īmedat².
Qd si extimū aliquid eviciat: melius ē maciē q crassiciē īcrat. Crassi cui
vene anguste: nec spū ut sagwie habūdat. et aliqualitē vincūtā a fri
calibus amdētibus offēdut². et parati opilacōi. palsi. apoplexie cito mo
riūt². Macri nō ī pectoralibus male opti. nulla pinguediē īpissati: rara
sunt: calor exalat²: mēbra passibilia reddut². et pgacōibus ut dictu
ē cepti reddut². Mediocres aut: sua tēpata crassicie exterioibus offēdētibus
resistūt. et tēpata largitate venaru. opilacōis excludut. Io diucius vi
vūt ;;;

Epiletici solutio

Epileticorū iuvētibus alteracōis: maxiē mutacōs etatis et tēporu
et locoru et vitaru faciūt ;;
Epiletica passioē eger ītera pripitat: mēbra sēsu et motū aliquātr privat²: forti
agitacōe halitus spuma ad faciē a pulmone mittit². Vn vicina ē apoplexie
cū ambobus una sit cā. ī apoxia totus motus opilacōe nervoru aufert². In
epia nō aliquātu motus īpedit². Nascit² aut ex viscoso flēte ul' crossa
ventositē. Qd si varies dicta cāda et sicca cesis fuit. et res im no valēs
debite sibi aplicent². nā² hy viscosa resolūt². et resolucōe īsupta eger
sanitati restituet² ; Unde mutacōs hec quibus corpus calescit et flēe īsūt. boē sūt ;

dolor maior obūbrat minorem

Duoru doloru q sil fiūt nō sm eūde locū vehemēcior denigrat alteru ;
Noīe doloris: rei q̄tue ipressioē ī mēbru ītelligis: qualitas cui excessīa mēbro
adimēes ipsu mēbru offēdit. vn spus sētitus voles leso mēbro subvēire ullius
illuc cōcrit. multiplicato spū: maior et dolorosior sēsacō efficit². Sic ī² hoc
motus maiorē. ita et maiō dolor minorē obūbrat: nā a loco minus doloroso
spus rapit². ad magis dolorosu vertit². minus dolorosū spū excedēte sē
privat². Vides hoc in ī laborātibus circa visū vehemētē. ubi ne spus visu
deficiat a vēno auditus rapit². ad visū dirigit². cius direcōe auditus
minorat² |

Circa generationes saniei dolores et febres accidunt magis quam facta sanie; Saniei generatio

Sicut tumoris generatio est exiguo: ita puris et saniei est ex sanguine alterato ad saniem. In qua alteratione magna fit materie apostemose ebulitio: magna spirituum inflammatio: et propter angustiam materie pre calore bulientis extensio: inde continuitatis solutio: membri laceratio: fumorum et vaporum a materia putrefacte emissio ad principalia missio. Unde tempore generationis saniei maior offensio. facta autem saniei ebulitio cessat: materia evaporatur: calor preternaturalis extinguitur dolor et febris minoratur;

In omni motione corporis cum ceperit quis dolere: quiescere statim remedium est; Quies per labore

Sicut flabello ignis commovetur: ita et exercitio et motus in motione calor naturalis excitatur: spiritus vitales: animales et naturales recreantur: Quod si exercitium nimium fuerit: et spiritus dissolvendo: humiditates consumptionem fecerit: et dolorem in fatigatione induxerit: quies medetur: quies enim labori et exercitio est adversa sicque contrariis curantur contraria;

Assueti assuetos ferre labores (et si fuerint imbecilliores aut senes) insuetis et fortibus et iuvenibus facilius ferunt; Consuetudo

Assuescendo aliquas actiones acquiritur quedam habilitas et promptitudo in membro instructo illius operationis ad facile tollerandum actionem illam frequenter: quodcumque enim membrorum magis se exercitat: illi natura maiorem calorem mittit quo mediante operationem illam perficit. hinc est quod exercitantes se pedibus: deambulationem pedum magis tollerant quam laborem non assuetum: et sic similiter est de aliis artibus. Et ideo si quis imbecillior existit facilius suam operationem sibi consuetam patitur: quam fortior eo non assuetus ad illam operationem. Iuvatur enim a natura et a consuetudine: non existens non a sola natura;;

Ex multo tempore assueta: et si fuerint deteriora insuetis; minus male stare consueverunt;;; oportet igitur ad non consueta transmittere;

Supra de exercitio assueto dixit: hic vult de cibis assuetis subiungit. Cum autem omne agens in agendo repatiatur. Res non naturales puta cibus potus: somnus etc. si multo tempore indebite corpori advenerit. corpus in suam naturam mutabunt: ad facilius tollerandum ea corpus reddunt: et ideo corpus multo tempore sic habilitatum, habilis (etiam si mala fuerint) minus offenditur ideo minus molestiam inferunt quam multo tempore corpori occurrentia insueta: tamen fit simile sibi ferunt. non simile a simili minus leditur; Oportet tamen paulatim nos assuefacere ad illa quae non possumus evitare sicut est aer fetidus et cetera. cibus duri. nobis contrarius etc.: ut si aliquo tempore contra nos occurreret: quia corpus consuetudine prius fortificatum facilius ea tolleraret;

Secundum multum et repente evacuare: aut replere aut calefacere aut infrigidare: aut aliter quomodolibet corpus movere: fallax est et omne nature inimicum. paulatim vero certum: et non aliter ex alio ad aliud transire;; Repentina mala

Repentinas et frequentatas pass impressiones natura graviter tolleat: Violenter enim et non disposito corpori adveniunt: unde natura corrumpitur: repentinis offenditur: Quod si corpus aliquid occurrere oporteat: paulatim et successive motu quietis est sibi adveniat: nam temperate advenientia corpus facile tollerat: nec per graviter ab eis leditur;; Unde cum mutationem facere volueris: paulatino gressu de uno in aliud curre;

Medico far[..] sine racione

Qñ sine racione facienti et nō eueniētibus sine racione : nō oportet trāsire ad aliud : manēte eo qd̄ uisū ē a principio ;

Tunc medicus facit sine racione : quā sequuntur egrū et suis accidentibus : debita exhibeat medicina per aliquod effectū īducendo . q effectus si mox nō euenerit : nō debet ad medelā contrariam trāsferre : nisi egroto ī principio uisa mutaretur . Trāsiens enim talia medicinis : ergo huius morbo īterim agrauatur : et debilitatur corpus corrumpetur . q si egrotus mutaretur ut sana fieret pura et ys nunc cessit medicinā uariaretur ;

Ventres humidi sicci digerunt

Quicumque uētres hunt humidos iuuenes quidem existentes : melius mutantur sicciores hiis : in senectute uero deterius mutant : siccantur enim ; ut ī pluribus senescentibus ;

humores uētris multa superflua corporis aduenientia euacuantur . In senio autem siccitati grauius stabunt . declaracio eius supius dicta ē . hic nō obmittetur

Longa corpa inutilia

In magne corporis iuuenescere decens quidem ē et nō ī suaue . senescere uero īutile . et peius minoribus ;

Corpus hic intelligitur magnum quod ē longum . longitudine enim corpus iuuenile pulcrum et decorum redditur . nec uirtute existente forti in magne īpedit . sua longitudine sicut ex arboribus facile auferunt . deterius uero fugos terestres carpunt . Senio uero accedente generatur gibbositas . et aucta corporis grauitate . et uirtutis uero debilitate facilius periclitantur ; ; ;

Finis particule tercie Secunde

Mutationes temporum maxime generant morbos. Et in horis magne mutationes frigidi et estus faciunt. et alia secundum rationem sic.

Tempora enim a sua qualitate recedentia morbos causant. corpus [illegible] ad tempora repentina [illegible] alterationem curat. reponi aut morbus [illegible] tollendus absque [illegible] [illegible] mixta estus et frigoris mutatio est [illegible] morborum est causa.

Naturarum hee quidem ad estatem, hee vero ad hiemem bene aut male nate sunt.

Colerici estate male, hieme bene se habent. Flegmatici contrarie se habent: estate quidem bene, hieme autem pessime. quoniam contraria [illegible] temporis excessus contrarios corrigit. Sanguinei vero estate hiemeque se bene habent. nam estate sibi humor habundat, hieme calor. Simile est de egritudinibus que sibi diversa tempora limitant ut in medio [illegible] estate etc.

Egritudinum alie ad alias bene aut male nate sunt. Et etates quedam ad regiones et horas et dietas.

Etates, regiones, hore, diete et alia res non naturales diversas sibi limitant egritudines: [illegible] aut contrario tempore [illegible]. Unde morbi in frigidis regionibus nati ut in mediis in calidis et frigidis minus ledunt quam in aliis nati.

In horis quando eodem die aliquando quidem estus, aliquando vero frigus fit, autumnales egritudines expectare oportet.

id est autumno similes

Tempore medio calor a profundo evocatur, et tempore frigido ad interiora reverberatur. quare cibus a calore sic agitato non bene complectitur; hinc male regitur; chilus vitiatur; morbus generatur; corpus offenditur naturaque relaxatur.

Austrini flatus gravant auditum, caliginosi, capitis gravativi, pigri, dissolutivi. quando iste prevalet talia in morbis expectare oportet. Si vero boreas fuerit: tusses, fauces, ventres duri, dissurie, horrores et dolores laterum et pectorum. quando iste prevalet talia in morbis expectare oportet.

Auster calidus et humidus existens cum sufflat nervos animales humoribus replet: caput gravat, [illegible] hebetat, iuncturas solvendo laxat. Boreas vero suo flatu guttur exasperat: desiccando autem membra ventris indurat; sua frigiditate et siccitate vesicam debilitat: dissuriam, horrores et dolorem creat, et sua siccitate [illegible] [illegible] excitando pectoris dolorem efficit.

oppilando debilitat et

Alterum tempus alter morbus. Vide plenius [illegible] historia Lo 26 [illegible]

Auster suo calore humidus [illegible] evocando [illegible] exhalat.

Auster / boreas

Estas vernalis
sudare facit

Cum estas fit veri similis: sudores multos in febribus ex[pectare oportet]

Estas si sicca fuerit, humore a centro corporis [illegible] ad circumferentiam [illegible] calidi[ta]te in fumum vertit. Si autem estas veri similis fuerit, [illegible] et humida [illegible] humores non [illegible] sed humore et sudore mutabit. causa vide in libris [illegible]

Tempus siccum facit acutas
et si exeunt tali quali [illegible]

In siccis temporibus febres acute fiunt. et siquidem annus fuerit ange talis existens qualem constitutionem fecerit in pluribus: egritudines tales expectare oportet:

estas in [illegible] febres [illegible] [illegible]

Tempore nimis sicco minoratur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tempore autem humido nimis humores [illegible] [illegible] advenit et [illegible] augetur longo tempore [illegible] febres longe [illegible]:

Tempus moderatum

In moderatis temporibus si tempora temporaliter reddiderint: bone stabiles et maxime bene determinationis egritudines fiunt. In immoderatis vero temporibus: maxime et immoderate erunt et difficilis terminationis

Res naturales [illegible] [illegible] si debite [illegible] corporibus [illegible] [illegible] sanitatem si excessum fecerint morbum creant. Valitudo cum corporis [illegible] mediocritate gaudeat [illegible] excessiones morbos [illegible] mala [illegible] et [illegible] accidentibus terminat [illegible] [illegible] humor [illegible] [illegible] [illegible]: Vide [illegible] [illegible] [illegible]

Autumnus

In autumno acutissime egritudines fiunt: et maxime mortifere. Ver vero saluberrimum et minime mortiferum ; ut in pluribus

in vere [illegible] [illegible] [illegible] calescit. autumno [illegible] refrigescit. [illegible] [illegible] [illegible] refrigescere [illegible] [illegible] calescere [illegible] [illegible] [illegible] Aristoteles

Estate in [illegible] [illegible] a calore [illegible] exalat. [illegible] [illegible] [illegible] et acutis movet. Autumnus vero [illegible] estate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reverberat: et [illegible] suo calore [illegible] [illegible] [illegible] creat. quia morbus [illegible] [illegible] [illegible] debilitatis mors in pluribus sequitur: Adde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo salubrius;

Autumnus ptisicis malum:

Ptisis plerumque humore [illegible] [illegible] mordicativo et corrosivo [illegible] ad pulmonem creatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Autumnus autem cum [illegible] [illegible] et siccus sit [illegible] [illegible] quod arborum fructus et folia [illegible] ulcera pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. Vide [illegible] [illegible] 34 [illegible] [illegible];

hiems sicca
ver humidum
facit acuta

De choris vero siquidem hiems sicca et borealis fuerit: ver vero pluviosum et austrinum: necesse est estate fieri acutas: obtalmias dissenterias febres: maxime mulieribus et nature humidis ;

Vere pluvioso humor [illegible] multiplicatur. [illegible] austrino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subito cum humor [illegible] [illegible] [illegible]: febres vero [illegible] [illegible] advenit cum calor solis et estatis humor inflamatur. dissenteria cum nimio humore [illegible] laxatur. Eveniunt autem hec maxime mulieribus [illegible] et aliis nature humidis. Aer autem pluvie [illegible] humectatur. humore [illegible] magis [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] humidi non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quare humoris [illegible] morbi varii nascuntur: Vide [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible];

Si uo hiems austrina: pluuiosa et tranquilla fiat. Ver uo siccum et boreale: mulieres qde quibus partus ad ver te ex o. omnisque abortiunt. Si uo genuerit: debiles et morbidos pariunt ut aut statim resoluatur: aut tenues et morbidi viuunt existentes. Aliis uo iunioribus qde dissenterie et obtalmie sicce fiunt. Senioribus uo catarri: celeriter dissoluentes;

Hieme pluuiosa humor colligitur: calore austrino inflamatur: unde corpus [illegible] laxantur et rara efficiuntur. Vere subsequente sicco: frigus corpora rara penetrat: pueros calore naturali assuetos: offendit: unde abortit: puer obit. Quod si [illegible] puer viuus nascatur [illegible] offensa frigoris quod lesit in utero aut resoluitur aut morbidus efficitur;

Hieme ergo humida: pituita [illegible] gignitur. Vere etiam boreali cerebrum nimis infrigidatur: quod [illegible] cibus [illegible] non digerit [illegible] pituite aut si multum frigus aduenit: sapore acida fit. Si aut calor modicus accedit: dulcis fit. Si multus: salsa. hieme aut [illegible] paristasi calor maior fit: pituita salsa efficitur: quod [illegible] descendit [illegible] sua salsedine ea purgit: dissenteria sequitur; Aliis autem ex eo humore [illegible] obtalmia sicca generatur [illegible] frigus veris poros constringit: nulla gutta emittitur: siccitate etiam [illegible] humor [illegible] cornu [illegible] sibi imbibitur: ideo sicca obtalmia gignitur;

Senibus uo ob caloris naturalis debilitatem: pituita catarri exuberat: quod si [illegible] quod [illegible] aut [illegible] dissoluitur: Si aut in pulmone fluxerit: raucitatem tussim et alia facit;

Si uero estas sicca et borealis fuit: autumpnus uo pluuiosus et austrinus: capitis dolores in hieme: et tusses et brancus et corize: quibusdam uero et ptisis;

Autumpno pluuioso humor corporibus multiplicatur: yems frigiditate uo constringitur: caput grauatur: [illegible] debilitantur: catarrus oritur. quod si humor ad pulmonem fluxerit: ptisis oritur: si ad nares: coriza. si ad fauces: brancus [illegible] nascuntur;

Si uo boreales fuit autumpnus et siccus: humidis qde uero et mulieribus confert. reliquis uo obtalmie fiunt sicce et corize acute: quibusdam uo et melancolie;

Autumno sicco et boreali humida corpora aliquanter exiccantur: hieme sequente [illegible] humoris [illegible] ad bonam valitudinem ducuntur: Corpora aut sicca tali tempore sicco [illegible] grauantur [illegible] et dulci humido [illegible] sicca oritur. grosso aut humido inflammato [illegible] febres atra bile [illegible] cadit: alios insania rapit [illegible] atra bile habundat;

Constitucionos uo anni: omnino qde sicce: pluuialibus sunt saniores et minus mortifere;

Tempore sicco omni humido [illegible] tempore uo humido adunatur: [illegible] augmentantur

Hiems humida / Ver siccum / abortus [illegible]
[illegible] / flasanies / dulce
coleriis et [illegible] calidis
Estas sicca / autumpnus humidus
Autumpnus siccus / humidis [illegible] / et [illegible]
Tempus siccum / melius humido

E gritudines vero in pluvialibus quidem ut multum fiunt; et febres longe, et ventris fluxus, et putredines, et epilepsie, et apoplexie et squinantes. In siccitatibus vero fiunt consumptiones ptisis, obtalmie, artetice, stranguirie et dissenterie;

S ... tempore sicco fit ... ; cum tempore humido pluviale fit ... collectis longiores. ... tempore humido humore multo collecto ventris fluxus ... putrefactio ... Epilepsie, apoplexie ... ; squinantia humore ... [illegible] ... Sicco autem tempore ... obtalmias ... [illegible] ... dicit dissenteria et difficile ... humore ... ; ypocras ... [illegible] ... augent;

Boreas nobilis et bonus

Auster malus

C onstitutiones vero boreales quedam quidem corpora constituunt fortia et bene mobilia et boni coloris et melius audientia faciunt et ventres siccant et oculos mordent et circa thoracem dolorem et si quis prius in tempore est magis dolet. Austrine vero corpora dissolvunt et humectant et capitis et auditus gravitatem faciunt et vertigines oculis et in corpore difficilem motum et ventres humectant;

B oreas sua frigiditate calorem ad centrum ... fortificat ... humorem superfluum exsiccat, membra confortat, organa ... A uster autem suo flatu humorem auget, ... suo calore putrefactionem ... membra laxat, capud gravat, vertiginem, epilepsie ... creat. Et licet boreas sua ... coq ... tussim ... et alia faciat, tamen comparatione austri laudabilior extat. Nam auster ... bonum operatur nisi quod ventres sua humiditate laxat

Ver sanus pueris; Estas senibus; hiems medius

S ecundum horas veris quidem et extreme estatis pueri et horum affines etatibus bene degunt et maxime sani sunt. Estate vero et autumno usque ad aliquid quidem senes. Reliquo vero autumno et hieme medii etate.

V er sua temperantia ... puerorum ... est tamquam ... [illegible] ... Senes autem frigidi ... estatis calor ... hieme sua ... adiuvat; Et ut verum loquar omni tempore ver est sanissimum, autumnus nocivus;

E gritudines autem omnes in omnibus quidem temporibus fiunt, magis vero quedam secundum aliqua eorum et fiunt et augentur;

Tempus aufert et facit morbos

I nordinata dieta ... causarum ... res non naturales ... omni tempore ... omni tempore ... morborum ... creat. Tempus autem ... aliquos morbos ... aliquos ... ; ... alios tollit, alios acuit. ... meliores quidem ... si morbus ... fit ... accidens ... calor ... tolli potest ... adiutorio temporis ... interfici potest;

Vere sipde · manie · epilēsie · melie · sanguis fluxus · squinātie Veris morbi
corize · brāci · tusses · lepre · lichenes · alphi · tu
bores ulcerosi plurimi · et pustule et arthetice ;;;

Ver aliorum tēporum comparatiōe ē sanissimum · Nā si corpus tēperatum inveniat
ipsum · sua virtute custodit · Alia autē tēpora sunt male quare
humores excedētes generant et estas coleram ~~autūnus fle~~ hiems
melācoliā autūnus melācoliā · hiems flā · Morbi autē superius dicti
hoc vere fiūt · salubriores sūt minus tēpore quam i alio tēpore i

Vere ex calore / solis humores / ad superficiem pergunt / [illegible] sanabiles / a virtute [illegible] / autumno quam [illegible] / [illegible] autumni

Vere incessu solis tēperato calore corporis i hieme collectos cōfortat
interiora et exteriora corporis mundificat · Humores in hieme nocivi
a mēbris nobilibus pulsi si ad cutē devenerint morfeas
lepras rubores ulcerosos impetigines lichenes alphos tales
cutis exteriores creabunt · Omnia enim predicta a pulsu humorum
ad exteriora corporis creantur · Humores autē predicti si intra corpus
manserint et ad exteriora nō pulsi fuerint · ad caput quoque vel
alia loca venerint · manias epilepsias squinātes et alia itera
in posita causabunt ;

Estate vero quedā horum · et febres continue · et causon et terciane Estatis distinctio flante austro precipue
plurime · et vomitus et diarrie · et oculorum et aurium do
lores · et oris ulcerationes · et putredines pudendorum
et desudationes ;

Estate dominatur colera rubea predictorum morborum materia · Nā si stomachum
occupaverit vomitum facit · si intestina petierit dissinteriā diarriā
et alia gignit · Colera autē cum ad caput venerit · atque
agitata fuerit de mēbro in mēbrum cadit · oris ulceratio · aurium
et oculorum dolor generatur · Quod si tēpore predicto auster flaverit
maiorē putredinē facit · desudationes etiā et pustulas vel
sudor colere cutē rodēdo creat ;

Autumno vero et estivorum multa et febres quartane et erratice Autumni morbi
et splenes et ydropes et ptisis et stranguirie et lienterie
et sciades et squinātie et anhelitus et yleos et epilēsie
et manie et melie ;;

Hiemi estate generati nocivi cōsumpti superveniēte autumno ad altera mer
guntur · autumno colera in suis sanguinis grossitudine quartana nascitur · In hoc
tēpore erratice propter ordines nō servatas fiunt · Habundantia cole
nigre splenetici et per hoc ydropici fiunt · Ptisis [illegible]
stranguiria [illegible] autumni [illegible] morbida
[illegible] lienteria [illegible] humoris
ad [illegible] squinātia [illegible] · [illegible] ex humorum
[illegible] et tēporis frigiditatibus · yleos [illegible] intestina [illegible] Epilēsie
[illegible] tēporis [illegible] calido [illegible] · Manie ex
[illegible] humorum [illegible] · melie ex habundātia colere nigre [illegible]

Hyemis dict(e)

Hieme pleuretici; peripleumonie; branci; corize; tusses; dolores capitis; vertigines; aploplexie;

Hyemis humida proprie humores coniuncte multos gignit, qui in missione ad pleuram pleuresim; ad pulmonem peripleumoniam; ad brancos brancos; ad nares corizam; ad cannam pulmonis tusses creat. plenitudine huius humoris caput gravatur. Vertigo nascitur, apoplexia gignitur quando pars capitis flamma plenitudinem gaudet;

Infantium morbi

In etatibus vero talia accidunt: parvis quidem et noviter genitis pueris ulcerationes oris; vomitus; tusses; vigilie; timores; umbilici flegmones et aurium humiditates;

Pueri quia multum sunt humidi, ideo oris instrumenta habent mollia: lacte autem cum nutriantur, lactis acuta et aquosa humiditate ora eorum mordentur: ulcera (non tamen periculosa) sequuntur. Vomitus ex gulositate lactis pueris evenit: gulositate enim eorum stomachus repletur, putredo causatur, que cum in caput fumet, vigilias et timores creat. Item noviter in genere fuerunt a matre divisi: quare propterea vicinius flegmones accidunt umbilici. Pueri vero cum sint multum humidissimi, superfluis flegmaticis eorum vigent, aurium humiditas sequitur, et per illas humores per auriculas expelluntur;

dentitorum morbi

Cum vero dentes producunt: gingivarum pruritus; febres; spasmi; diarrie; et maxime qui producunt caninos dentes: et pinguissimis puerorum: et duros ventres habentibus;

Eductione dentium gingivarum caro pungitur; punctione dolor efficitur; dolore vero consumitur; lassata virtute nulla laudabilis digestio celebratur; cibi... nocivi sequitur; febris et diarria creatur. Et si puer pinguis et durum ventrem fuerit: pinguedine humor colligitur; cum per ventrem non educatur, venit plenitudine humoris, creatur quod una spasmi species dicitur;

Infantes xii annorum

Senioribus vero factis: paristhimia; spondili eius qui in collo interius impulsiones; asmata; lichiades; lumbrici rotundi; ascarides; acrocordines; satiriasis; strophe et alie pustule;

Pueri cum iam dentes habuerint et annum xii attigerint, aliis morbis propter humiditatem crudi habundantia ~~[illegible]~~ superhabundantie. Nam humor iste crudus si ad meri vel guttur venerit, paristhmia in humore inter meri et guttur facit; humore autem tali facto, vertebre colli impulsiones colli spondilis fiunt; propter plenitudinem humoris guttur stringitur; via pulmonis artatur; asma habendi difficultas fit. Et si humor ad vesicam fluxerit ibique adunatus calore nativo puerorum coctus fuerit, inde lapides nascuntur in spondilis, qui lichiades convertuntur; item gulositate sua humores agunt quod in putrefactos cadunt: hic lumbrici rotundi, ascarides et alii vermes creantur.

Si autem natura huius humoris ad cutem pepulerit: acrocordines; satiriasis; in verrucas strofas et pustulas creabit; Hec autem omnia quamvis a crudo sint humore quem in noviter genitis habundet "ad illius etatis talia" tamen non fiunt. Nam propterea sic ebullitare et nimie brevi tenuitate ea perficere nequiunt; sed si morbos tales agunt, ut plurimum in vita decedunt;

Vide

Senioribus vero et adiunctuti accedentibus et horum multa et febres diuturne magis: et ex naribus sanguis fluxus — Pubescentium morbi

Ueris in pubescentibus incipientibus. 4° calor augetur: subito aut cum equalitates augentur diversificantur propter suas humectanes et virtutum fortitudines: tunc subito eis etiam eveniunt egritudines: febres igitur magis diuturnas habebunt. Item non multum ultra plus crescunt et tunc sanguis excitatur: ideo nasi fluxu purgatur et propterea talis eis fluxus sanguinis nascitur; — Narium fluxus

Plurime autem pueris passiones terminantur. hee quidem in xl diebus. hee vero in vii mensibus. hee autem in vii annis. hee vero ad adiunctute accedunt. quecumque vero accidunt pueris et non absolvuntur circa iuventutem aut feminis circa menstruorum eruptionem interire solent. — Periodi morborum Iuvenum — Aduerte

(left margin: ut ΕΠΙΑΚΤΟΙ)

Quadraginta dies in initio sunt morbi acuti et finis morbi acuti. passiones in hoc tempore nascentes propterea persepe [consueverunt] variari quidem prolongantur non tantum dierum sed mensium et annorum. Septenarium vero transeuntes propter quatuordecim non est ... xiiii enim 2° septenarii est finis. que vero passiones tunc non finiuntur, interire consueverunt: Annus enim xiiii annus est pubis et menstruorum eruptionis ubi maxime sunt mutationes. Ratio autem illius ordinis et morborum terminationis est ideo quod est eadem que est de septimane et idiacone in diebus creticis quibus supra vii (et 9 quarumdo) indicat;

Adolescentibus vero sanguinis sputa. ptisis et febres acute. epilepsie et alie egritudines: maxime vero predicte; — Adolescentium morbi

Adolescentes quia calidi et mobiles: gignasiis variis se exponunt. saltant. cadunt aciem incedunt. vociferant. clamant. rixantur: quibus omnibus pulmo vel pectus vel canna pulmonis leditur: sanguinis sputum emittitur. Item aliquando ad ulcerationem vertitur pulmo roditur: ptisis fit. Colera etiam rubea eis dominatur inde terciane continue et alie febres acute creantur. Epilepsia propter dictam rationem: assidue fatigationes tollerantiam pura famis frigoris vigilie caloris frigorum et aliorum modum excedentium etc.

(left margin: tussiunt)

Ultra vero hanc etatem asmata. pleuretides. peripleumonie. litargia causon. frenesis. diarrie. diuturne colere: dissenterie. Lienterie. emoroides — Viris

Quinto septenario iuncti fiunt: cum alia etas duos includens septenarios subsequitur. hec autem etas quia talibus se exponit exercitiis ut adolescentes et tamen virtute est debilior in motibus magis infestatur. Item iuvenes sanguinei sunt creantes: hac etate propter debiliorem calorem in motibus sputum sequentibus nunquam resistitur ideo asmata pleuresis et peripleumonia et tandem ptisis fit. Litargia cum febribus ex flegmaticis est humoribus in cerebro sit adunatis: humores vero flegmatici hac etate dominantur. frigidiores autem cum sit senioris. unde eis que iunctis generantur febres frenesis ex flegmonibus in cerebri panniculis nascis oritur. Causon ex colera citra vasa putrefacta oritur. Lienterie. diarrie. dissenterie propter debilitatem virtutis retentive. aut digestive aut colere putrefacte et intestina nascitur quod oris in senioribus eveniunt. Emoroides vero propter colere nigre fluxum in venas posteriores;

Senum distrahe

Senibus uero: dispnee: catarri: tusses: stranguirie: difsurie: articulorum dolores: nefresis: vertigines: apoplexie: cachexie: pruritus corporis totius. vigilie. ventris humiditates oculorum hebetudo: aurium et narium humiditas. glaucosis et gravitas auditus;

Dispnea difficultas habitus cum sonitu senibus venit ob spiritualium instrumentorum debilitatem. Catarrus vero et tussis propter cerebri eorum frigiditatem: quod plenum flegmate cum in canna fluxerit dispnea fiunt. si in renes: nefresis quod renum passio est nascitur. Articulorum dolores fiunt propter humores in eos descendentes aut propter instrumentorum voluntarii motus frigiditatem. Vertigo propter fumosam ventositatem in cerebro latitantem. Apoplexia propter cerebri flegmate. Cacexie aut quod dicimus fit ydropisis: propter digestionem debilitatem: et sanguinis reuma plenius. Pruritus corporis: propter constipationem et frigiditatem cutis. Vigilie propter etatis naturalem siccitatem: et tristiciarum copiam. Ebetudo oculorum, et aurium: propter habundantiam humorum circa cerebrum. Glaucosis // gravitas vero auditus: existit naturali instrumenti et nervi auditus.

|| debilitas visus ex siccitate humores non visus deferente

Sequitur Particula quarta

Pregnantes: purgare si oportet: A quarto mense usque ad septimum mensem purgentur: Minus vero has // minoratur seniora vereri oportet; || vero

Pregnantium farmatum

Vide gahatorum dicta 166

Sperma cum a matrice amplectitur: et nulli pregnans efficitur: tunc quedam venule ex uterus sibi nascuntur quibus secundina texitur et fetus ei involutur: venule autem ille et cotilidones dicte in principio quod fetus et ipsum sunt debiliores. a facili causa corruptibiles: more ligamentorum fructuum arborum que in principio facile decidunt et fructus aborant: similiter et sic maturitatis tempore propter humidi consumptionem constipatur etiam sic cum flos vel ita cadit. In medio vero propter humidi glutinosi fortius ramo adheret. Similiter est in mulieribus: ligamenta in principio et sic debilia sunt: in medio vero forciora. Unde cum farmato: agitatio in corpore efficiatur: et qualitas aliqua farmati fetum corrumpatur: in principio et in fine pregnantis: farmatum excludatur: Quod si necesse fuerit farmatum propter furiam materie aut digestionis eius etiam in medio tempore purgetur aut flebotomo fit mordente et aut farmato electo: Minus sunt purgentur pregnantes non pregnantibus: et in fine tempore minora ut ista eorum noscitur. et seniora et ut ipse metuit timeat ne abortus periculum incidat;

Educere contra 63

In farmaciis talia oportet educere ex corpore: qualia et sponte venientia sunt utilia. que vero contrarie venientia: quiescere. Si qualia oportet purgari purgetur et confert et bene ferunt: contraria vero graviter;

Spontanee educunt que a na absque medici adiutorio eorum tanquam nociva emittunt quo cora mundificant et excessibus nocivis purgant relevatque. Unde medicus nature minister quod in morbo huiusmodi chimum purgat quo natura iuvaretur si sponte absque medico emitteret. Quod si natura fuit thomate et potenciabiliter evacuet quo eger non relevetur medicus quod solvendo aut consistendo aut mundificando nocivis in natura confortet. Humores autem cum quantum sit corpore peccati et superfluitate eorum suo iudicio accidente puta colore citrino arsura et punctione membrorum ablatione appetitus adcitu pustulis colericis: et ex colere peccati argumenti et sanguis sit colerii sit corporis etiam quolibet etiam membro. Cutis vero nigredine pustulis nigris. varicibus lepra cancris quartanis et similibus melancolia peccare arguitur. Colore vero albo febre cottidiana mollicie appetitus pigricie sompno lentia oscitatione stupore capitis gravedine: expulsione flegmatis peccatum convincitur. Adiuvat ad noscendum illa etas regio complexio et ex isto nam humor coleris peccatis peccat in iuvene quam senectute etc. Unde cum peccatum alicuius humoris noscitur ipsi evacuacioni medicinis competentibus quo si eger alleviatur purgacionem profecisse arguitur;

Vide

Iudicium humoris quis sit qui peccat; Colera Melancolia Flegma

Vomitus estate fit Secessus hieme

Purgare estate quidem superiora: hieme vero inferiora;

Estatis calore in illa colera nascitur ignee nature et levis existens sua levitate in superioribus natans unde ne ipsam corpora pera molestetur autem vomitu evacuetur: hiemis vero frigore flegma crescit: sua gravitate inferiora petens quando ne corpus per partes offendatur ventris solucione educetur;

Sub cane et ante canem moleste sunt farmacie

decima die iulii canicula stella attrahit et vicesima augusti evanet medicus igitur tempus caniculare dicitur quo farmacie proprie excolucie fiunt molestissime tempore enim calidissimo corpora vel ad debilitantur: per resolutionem inflammationi parantur facile febres acute nascuntur. Verum si farmacia advenerit virtus prius debilitata magis perterruntur: periculum sequitur. Calor etiam estivus humore a centro evocat: farmacia ad intra revocat. Si igitur ambo convenerint maior agitacio fiet et per quos corporum inflamacio et inde febris et alias sequuntur quare periculosum est cum caniculatibus est farmacia. Quod si necessitas postulat lenitivis vel nocivis cum cautela tamen et timore ministretur;

Canis eque

Graciles et facile vomentes purgare superius convenit timentes hiemem. difficile vero vomentes et medie carnosos inferius timentes estatem;;

graciles: carnosi quod cuius sit farmand;

Macilenti et carne graciles forcium humores corpora si non melancolici fuerint et parati ad vomitum fuerint: sive veris estate et autumpni primo vomitu purgare purgentur eo quod colera cum eis dicatur hieme enim cum humores membris sit imbibiti et incentrati non nisi magis agitatione vomere tenerentur cauteas in hieme; Medie vero carnosi et flegmatici pauca habent coleram sed magis flegma per inferius solvendum: unde estate inferius timeant propter defectum colere estati apte ad vomitus solutos;

Ptisicos uero timentes: ad superiores farmacias;
ptisici collo sunt longi: pectoribus stricti quibus uenis vias pulmonis stringi
et pulmonem angustari: unde si ptisico actu: uel parato ad ptisi
vomitus ministretur: tunc ipius agitatione ulcera eius pulmo commouetur: et
fortassis aliquis eius sanies cordi iterabitur et in peius operabitur. Agitatione
etiam vomitus potionis eorum febris magis augetur, inquit perhibabitur;

uehementius Melancolicos uero inferius uehementiori eadem ratione: contraria apponentes;
Sicut Colera rubea sua leuitate plerumque ad os stomachi mouetur et uomitu euacuatur.
Ita melancolia sua grauitate ad inferiora mouetur quare solutione uentris
educitur: et tanto uehementius et fortius quanto est glutinosior et sua
terrestreitate farmacatis rebellior. Apponentes contraria medicinas contrarias. nam sic
colera rubea et ... sunt contrarie ita ... quibus educuntur erunt contrarie: aliis
enim medicinis vitetur sicut alterius colera eius quamuis aliquam vomitu
medicamine et agarcus diuersa purgat materia;

Medicari in ualde acutis si expedit eadem die. differre enim in talibus malum est;
In acutis si materia furiosa fuerit: aut uirtutis defectu euacuetur: ne ad no-
bilia membra moueatur et febre augmentata periculum sequatur. Vide aforismum
22 primi particule: digesta medicari oportet;

Signa ydropisis

Quibuscumque torciones et circa umbilicum et lumbos dolores: et do-
lor non soluitur neque a farmaciis neque aliter: ydropem siccum fieri siccum;

Torcio

Nimia punctura aut uentositate grossa et inflatio ipsi colon intestino inclusa
patiens uentrem iam huc iam illuc torquet credens per se iam illa iam
alia torsione euadere unde et torcios dicitur. Quod si dolor ille car-
minatis per spargentibus et dissoluentibus uentum sicut ruta carui cimino
uentosis. silis et farmaciis carminatis non euacuabitur: malagxio
constrictorum uenti generans arguitur: unde timpanites sequitur.

Timpanites

Sicut enim timpana propter aere incluso resonat: sic etiam hec
sicca ydrops et uentosa: uentre inflans sua grossitie sonitum mittit
. Colon enim cum uento plenum fuerit tam uentus penetrat et longiter
intestina et stomachum uento replet quare timpanites causatur;

Lienteria

per inferiora purgetur

Quibus uentres lienterici in hieme sursum medicari malum est;
Multum in flegmaticis uel melancolicis ad stomachi uel etiam mala stomachi
complexione lienterius fluxus causatur: unde ... humores hiis graues
sit: inferiora petentes: solutione uentris euacuentur non uomitu;

Vomitu precedit expletio

Ad elleboros: hiis qui non facile sursum purgantur: ante bibi-
tum oportet humectare corpora plurimo nutrimento et requie;
Corpus si siccum fuerit: non consuetum ad uomitum ante ellebori ministrationem
humectetur et cibo humido et quiete assidua sine exercitio (quod desiccat) quia
quanto ... fuerit: a potione ellebori precipue albi minus offenditur. Flegma
et melancolia melius expellitur: a uomitu ellebori melius purgatur;
Et sicut fit in uomitu ita fiat in uentris solutione quod si corpus dignum
materia euacuationi preparatur et uenter leuiter ... farma-
catis uentris solutiuis ministretur;

Cum biberit quis elleborum ad motiones quidem corporis magis ducere oportet: ad somnos vero et inmobilitates minus. declarat autem navigatio quoniam motio corpora turbat ;

Vide de plu[illegible] dati farmati

Epotato farmaco pro gestat ut calor ad intra motus [illegible] farmaci ad expellendum actuetur et maliciam eius operationis corrigetur: cum autem farmacum actuatum est et expellere incipit patiens motum [illegible] exerceat: exercicium si exponat: nam per exercitium humores turbantur: et virtus ad purgandum irritatur: motibus eius expellitur. Si tamen farmacum forte debile fuit non mox dormiat: nam dormicione calor interius [illegible] farmacum consumeret et eius actionem prohiberet. Quod autem motus turbat: ostendit navigacio cum mare humores conturbantur: et non consuetis vomitus provocat. Sic motu corporis tempore farmaci et activitatis eius: moventur humores quibus elleborus tunc plus solusque fortius irritatus concita expellit ;

Cum volueris magis elleborum ducere: move corpus. Cum vero statuere: somnum fac et noli movere ;

Motus: natura irritatur: humoribus irritatis et elleboro agitatis magis educitur. quiete vero natura mitigatur: minus educitur. facto cum farmaco sufficienti et educto humore [illegible] si vis elleboro [illegible] statuere et ab humorum eductione (ut dicitur) cessare egrum fac quiescere. quod si non feceris et humores educi volueris tunc ad benignos humores [illegible] vertetur: spasmum educet ;

Elleborus periculosus est sanas carnes habentibus: spasmum enim facit ;
Nam si chimos noxios non invenerit: benignos educit: quo educto: nervi contrahuntur: spasmus exinanicione sequitur ;

Non febricitantibus si fiat fastidium et cordis morsus: et tenebrositas oculorum et oris amaritudo: sursum farmacia indigere significant ;

Sig[illegible] purgandi vomendi

Cordis nomine: stomachi os intelligit eo quod inferius et colligancia tantum cor [illegible] et lesione ab eorum sincopis nascitur. fastidio et morsu: oculorum obscuritate: oris amaritudine multa colera evaporari ad superiora arguitur: qua farmaco vomitu educere debes. febricitantibus tamen caucius ne forti solutione nimis inflamentur ;

Supra diafragma dolores: sursum farmacia indigere significat quibuscumque vero inferius: inferius farmaco purgentur.
Nam farmacia dolorem superius sunt levia quae vomitu evacuanda: alia autem quia sunt gravia ideo inferiori purgentur porta: et ducantur ubi ducit natura ;

Quicumque in farmaciis non siciunt cum purgantur: non cessant purgantes [illegible] siciant
Stomachus si fuerit [illegible] et siccus: vacuo si fuerit [illegible] et pinguis. humor [illegible] evacuatus si fuerit colericus: ante [illegible] evacuacionem sitis venit non [illegible] levitate. quibus non fuerit [illegible] diu moratur sitis. Sitis itaque quod est cum levitate leticia et virtutis alleviacione bonam farmaci operationem arguit. Vide amicus [illegible] primi [illegible] sexto ;

Sitis post farmacum

Vnitus

Sig̃ farmaci dandi — Non febricitantibus si fiat strophus et genuum gravitates et lumborum dolor: deorsum farmacia indigere significat ii

Strofi talia apoita: ventris torcios et alia sub diafragmate gravitate [illegible] arguit: que inferiora [illegible] evacuet[r]: Sepius tamen sine febre [illegible] quia febris si affuerit [illegible] exhibebis |

Boc egois — Egestiones nigre vel quasi sanguis vomentes supra et cum febre et sine febre: pessime ii et quantocumque colores plures fuerit: magis malum. Cum farmacia non melius et quantocumque colores plures fuerit: non malum iii

Atri sagis — Sensu videns nimia adustione et nimia congelatione sanguinem denigrari: Unde ego supra autem nigra exiens et superfluitas [illegible] ante dignitatis signa apparens puta in principio vel statum morbi: si fuerit cum febre nimia inflamationem arguit: Si non sine febre: caloris naturalis extinctionem portendit. quod si plures colores habuit ~~peius erit~~: puta una parte rubea nigra quod alia vel nigras partes dominantes: sic [illegible] dignitatis non apparentibus et ipsis superfluitatibus: peius erit: Nam materiam [illegible] et minus a virtute vincibile arguunt valde malum | Si non porcione accepta ego nigra appareat: melius est [illegible] farmacia evacuatis [illegible] alleviat[r]: et quanto plures colores habuerit melius [illegible] quod farmaci super humore [illegible] melius cognoscitur dominium |

Sig̃ mortis — Egritudinibus quibuscumque incipientibus: si fel nigrum sursum aut deorsum exierit mortale |

In bona et laudabili crisi: natura in materie coctione [illegible] eam dividere [illegible] expelli: et sanitatis fiducia sperari. Egrido igitur cum in inicio et nulla materie apparet coctio. non erit aliqua naturalis evacuatio sed fortassis propter aliquam malam qualitatem [illegible] laterem [illegible] fit expulsio. quod cum incipiente morbo fel nigrum scilicet melancolia educit[r]: habundantia et malignitas materie arguit[r]: a virtute non vinci et tales patientes mori [illegible]. fel autem nigrum ita evacuatur si sputo educit[r]: spiritualia ledi. si vomitu: ea ad superiora rapi: si ventris solutione: inferiora offendi portendi[t] quod malum | et mortiferum |

Quibuscumque ex egritudinibus acutis: aut multi temporis: aut abortibus aut aliter extenuatis: fel nigrum aut quasi sanguis coagulatus niger exierit: sequenti die cretico morietur |

Exitus nigri sanguis ut vidisti fieri in [illegible] [illegible] in egans [illegible] satelles tibi [illegible] tibi ostendit — Alia cum corpora sint debilia: egrimis [illegible]: aut temporis [illegible] aut abortis factione quod multum magis quam partem affligit[r]. Materia autem est multa: habundans: corrupta: indigesta: a virtute non corrigibilis quod cum prevalet foras effluit: mortem portendit. dicit autem ego illa a sanguine et colera nigra. quod est coagulata. sanguis non vel melancolia non: nam melancolia est nigra [illegible] [illegible] et [illegible] si [illegible] [illegible] sicuti accidit |

Schomberg iste canon te morti adiudicavit |

Dissenteria · si a colera nigra inceperit · mortale ;

A colera rubea plures ē dissenteria eo qm̄ incipit excoriat̄ intestina : plēs aūt ex illa sanat̄ . Qz si dissenteria veniat ex melācolia erit mortifera : Nā huōr melācolicus ꝑ ter sua qm̄ terrestreitate : tarda sit actiuitate · vn̄ in alto tpe(s) eget / ut q̄uā intestīs mali gxio̅ī fixigat : q̄ cū fuerit ꝑz q̄ erit mortiferū et incurabile · īntestina enī q̄ sūt nō neruosa · exangua intestina et ꝑpt̄ ꝑroq eg̃os nō recipiūt medicīa ꝑsolidatia · vn̄ videtur eē cancrata et minꝫ curabilia ;

dissenteria atrebilis incurabilis — *q̄ ubi g̃xig fixerit*

Sanguis sursū quidē fluens qualiscūqz fuerit : malū · deorsū vero si niger exierit bonum ;;;

niger

ꝑ fluxū sursū : fluxū nō narium sed oris intelligas · Vnde pōs a multis locis sanguis fluit differēt̄ tamē ut a pulmōe fluit spumosus cū tussi · a pectoē cū tussi sine spuma · a stomo cū vomitu · a mēbris et cana cū raschtōe : a capite cū attractōe a superioribus · ab ore cū sanie et sputo · hec enī cū eueniūt malū ē eo q̄ ꝑ pōs nō ē deputatū a nā̄ ꝑ hoc fluxu : nō tn̄ ē adeo periculū sicut multa alia ; Qz si sanguis niger et fecales ꝑ inferiora ꝑpue ꝑ emorroidas exibit : virtutis potētia ar̄ et ꝑ̄clusis fecibus sang̃s clarificit̄ : salutis sperabit̄ ;;

Sic sang̃s fluxus a q̄bus ꝑtibus fluat

Si a dissenteria iā habito ut intestinorū carnes egerat̄ : mortale ;

Intestinorū sb̄a ex tribus ꝑtibus ē contexta · supficies enī prima intestini / ē lubrica et vertuosa ut ego facilius ꝑ eā labat̄ : et ut interio ꝑs eius ab acuta rumis pungētis custodiat̄ : 2ª ꝑs ē pelliculais . 3ª ē carnosa · dissenteria ē pº radit ventuosītē primo intesti / et tantū ꝑs pelliculā · et ultio intesti sb̄as carnosā qua cū attigerit quasi carnis frustra egerit̄ · magis nō ꝑsolidabit̄ · eger moriet̄ ;

dissenteria mortifera

Quibuscūqz in febribus sanguis fluit multo vndecūqz in resup tionibus : hiis ventres humectantur ;;

Cū manifestū sit q̄ totū corpus sb̄a sanguie nutriat̄ tūc nimio fluxu eius vndecūqz fuerit siue in inferioribus siue superioribus : mebris supficies nutrimētū aufert̄ · vn̄ stomachus infrigidabit̄ : attractiā epatis debilitabit̄ · vn̄ cū corpus ꝑ cibo reficit̄ et ab epate debilitato / chilus nō bn̄ extrahit̄ egre ego et venter humectabit̄ · Eueniēt autē fluxus ille ꝑpue febrentibus ꝑpt̄ caloris ebulitionē quaius etiā alia insequat̄ corpora : Cū ē tale fluxū videns mebra di gestiō ordinata dicit et laudabit medicus ꝑfortetur ;;;

fluxus in febre — *Liuus*

Quibuscūqz felle egros sunt : surditate superuenīēte / quiescunt · et quibuscūqz surditas : fellecis superuenientibus quiescit ;;;

Colerica egō si superiora petit, viasqz audiū opilas surditatē inducit : ego illa cessabit · et euenit si illa nā̄ et cā surditatis puenas colli et dorsi ad inferiora mittit̄ surditas tollit̄ : fluxus colericus inducat̄ · ꝑt etiā hoc vel a flēte et sangīe · hoc eē de surdi tate nō gn̄a nec ꝑpetua ; sed facile remouibl̄

morbis cum sexto die febris supervenit: mortalis — i. dandi a bona crisi

Quibuscumque in febribus sextanis rigor accidit: difficiles fiunt ;;

Sextane febris nomine: febrem in sexto die a principio morbi aliquid [illegible] intelligis; itaque morbo [illegible] si sexto die febris advenit rigoremque portavit et coctionis signa non apparuerint: non confidas quia aut desinat aut se prolonget. Rigor enim in die critica: coctionis signis apparentibus: crisim laudabilem arguit. Si vero in die non critica puta sexta: nulla digestione apparente rigor accidit nova maior morbi et mala crisim arguit. difficiles igitur scilicet a bona et laudabili crisi diversos et separatos facit: ad mortem vero aut morbi prolixitatem inducit ;;

Anticipatio paroxismi

Quibuscumque paroxismi fiunt: si qua hora [in illa hora] dimiserit febris: in [et post] crastinum eadem hora accipiat [eum febris]: difficiles fiunt [a febris]

crudititas cum materie vel eius maior [illegible] arguitur quare [illegible] et prolixa critica cura terminabitur. Vide de anticipatione febris particula prima per afforismum illo exacerbationes et consistentias ;

Laboriosis in febribus in articulis et circa maxillas maxime apostases fiunt ;;

fatigatio causa

Laboris nomine quandam fatigationem et membrorum debilitatem ad suas motiones faciendas intelligis: Evenit autem labor aliquid nimio exercitio: coitu et huiusmodi quo motu [illegible] membrorum [illegible] conficiente inflamatur et humores illuc currentes apostemantur. Labor etiam aliquis et spontaneus a causa fit intrinseca puta ulcere. febre. humore et huiusmodi. Qui labor si antecedit morbum narrat futurum morbum. Si cum iuncto morbo et febri arguit crisim per mutationem. Si vero sequitur morbum arguit humorum colliquationem ad iuncturas fluendum.

Ratio afforismi: quia si natura materia ad cerebrum paratum humores recipere mittitur ad bracos et carnosas et debiles et [illegible] partes pellitur: puta ad bracos: ascillos: inguina et huiusmodi. Si vero ad inferiora pellitur a iuncturis recipitur quia sunt late [illegible] debiles texture et propter suam fatigationem recipere materias parate ;

Quibuscumque resurgentibus ex morbis si aliquid doluerit: ibi apostases fiunt ;; Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: firmabitur illic egritudo ;

Resurgentes ex morbo non perfecte: aliquid materie vel residua facere potentis relinquitur: quod si aliquod membrum doluerit: signum est materiam illuc declinare: et membrum istud dolore inflamatum et debilitatum apostemari: dolor enim mirabiliter (ut oculis vides) reuma ad dolorosa attrahit. Si vero ante morbum aliquid doluerit id membrum precedente morbo debilitatur: et adveniente morbo ita prosternitur quod post hoc facile materiam apostrosam recipiet: et egritudo in eo confirmetur. propter debilitatem enim non potest [illegible] expellere: Membrum etiam illud ante morbum [illegible] et [illegible] batum per egritudinem fit quasi lacuna et locus materie quod a natura illuc pellitur et egritudo confirmabitur ;

[illegible] penne

Si Respicis natura membra mandantis: cave negligas natura Respicientis

Si a febre habito tumore non existente in faucibus: suffocacio repente supuenerit: mortale;

Aliud est suffocacio: aliud spiritus ablacio. Ablacio enim spiritus aut est ex defectione virtutis mouentis pectus: aut ex nimia frigiditate in corde dominante: Suffocacio vero ex angustia est viarum spiritus. Angustia autem illa aut est ex plenitudine spacii medii inter pectus et pulmonem: aut apostemate pulmonis: vel apostemate canalium vel capitis canalium quod gutture vocatur vel est ex apostemate faucium que sunt supra guttur. Fauces enim si non sit apostema et suffocacio cito veniat apostema in solo gutture est iudicandum Si enim apostema sit in pulmone non cito suffocat sed paulatim augetur et tandem statim suffocat. Similiter est quando spacium inter pectus et pulmonem ex aliquo apostemate rupto sanie repletur. Apostema vero in cana pulmonis non cito suffocat propter foraminis amplitudinem et totius subtilitatem sed bene spiritus diuerticulum causat. Ex solo enim gutture est suffocacio subita. nam cum gutturis sit strictum: et lacerti et pellicule eius apostemate superuenientes opilantur. Unde cum in febre multus aer attrahi debeat: et suffocatus in gutture parum aere trahat. tunc suffocacione illa cita mors causabitur:

Causa suffocacionis

apostemate

Apostema gutturis vocatur squinancia

Si a febre habito collum conuertatur ut vix deglutire possit; tumore non existente in collo: mortale;

Contorsio colli ad aliquod latus vel ad contrarium corporis contingit aliquando difficultas habitus de qua superius immediate dictum. aliquando vero contingit et impeditum glutiendi de quo in proposito. Torquetur autem et vertitur collum aliquando casu et percussione. aliquando vetusitate spondiles ad exteriora pellente et gibbositate faciente. principaliter tamen fit ex apostemate nervi. Nervi enim propter debilis colli alligati si apostemate grauitatur contrahitur: et collum cui alligatum est a rectitudine torquetur et grauitas ipso in adextra (ob contractos spondilium ad contra) efficitur. Nervi sit apostema in deglucione difficultatur. quare malum: precipue si tumor non appareat. apparente enim tumore apostema in exterioribus nervi. periculum sudeatur non apparente autem tumore in interioribus est credetur. unde mortale. premeum enim cibus recipitur quo ablato corpus non nutritur. Propterea consumitur. vita perditur

aliquando siccitate nervos ad contra contrahere;

Apostema nervi

Sudores febricitanti si ceperit: boni terciani et quintani et septimi et noueni et xi et xiiii et xvii et xx et xxxvii et xl. hii enim sudores crisim egritudinis indicant qui vero non ita fiunt: dolorem significant et longam egritudinem et conuersionem;

Sudor laudabilis terciane

Febricitantes febre precipue sudore terminali puta febre terciana: si in 3o: 5to et septimo diebus eius sudauerit bonum habebunt. Nam 3us 5tus 7us eius sunt dies sperantium paroxismorum 3bus si vero

Sicuti ma... est exaltero inde et sicca; et tamen di... fidis ... ea ... penetrat ut aquilo et auster eius sic ... ardor est inde et ... aliorum capit d... fida et inde

sudore creticat salutem permittit: paroxismi enim talium febrium qui
dies colunt impares: de quibus importates etiam non fiat. Si
vero statim accidit malum est. Si enim febris sit a colera non
in suis ordiez diecerum spatium: expulsioque vi sinthomatis
facta arguit quandam malitiam. Si vero sit a materia flegmatica que recepta
est per sudorem evacuari: egritudinem cronicam et longam tendiuam
portendit quandam iterum malum. Crisis ipse cum sit vehe
mens motus morbi ergo in illa die magis debet evacuare crisis
ubi est motus magnus materie ut in die paroxismi que est dies
3a 5ta 7a etc. Si igitur statim fit: longam egritudinem arguit;

Frigidi sudores cum acuta quidem febre facti mortem signi
ficant. cum molliori vero: egritudinis longitudinem;

Sudoris frigidi nomine non frigidum a causa extrinseca puta aqua ut flabello intelligimus facti
sed a causa intrinseca et corporali facti hic intendimus. Evenit autem sudor frigidus
quando locus per quem penetrat est frigidus. virtus enim si fuit pauperrima et
ab exterioribus ad interiora revocata necesse est naturis partes frigidari: et
si virtus est debilis et exterior parata aliquid in chimis interioribus resolvit
necesse est quod illud resolutum per sudorem exiens frigidum habeat tam interioribus
malitiis et febris accidentibus remanentibus quandam signum mortale
arguit cum ultra materia frigida in corpore dominans quam non calor febri
lis nec naturalis digerere et calefacere potest. febris ipsa corpus dissolvit
et chimum nocivis frigidissimum portendit quod nullus calor calefacere potuit
ideo iterum mortale. Si vero febris fuit mollis mitis et quieta
dat nature spatium quibus illa materia frigida sudori resistente puta flegmatica
vel melancolica vel ultra colera digerat: nec per obstaculum debilitate
corporis ita dissolvitur sic in febre acuta quandam longam morbi
mentem nisi virtus deficeret significat;

Et ubi in corpore sudor: ibi narrat egritudinem;

Sudor perseverans a causa interna factus in egro actum: monstrat egritudinem. In mentis
neutralitate inualescente monstrat fuisse egritudinem: In mentis vero neutralitate
decedente permonstrat futuram egritudinem: Multum enim sudoris in unoquoque membro
fuit arguit superfluitate replectionis et excessus humoris aliqui illic permutatus quandam
membrum illud morbosum dicitur;

Et ubi in corpore calidum vel frigidum: illic est egritudo;

Arguitur enim sensibilis excessus a temperamento quandam morbum

Et ubi in toto corpore mutationes fiunt. ut si corpus infrigidatur
aut statim calescit: aut color alter exaltatio fit. longitudinem
egritudinis significat;

Signi enim mutationibus ratio et diversitas illius materie arguitur. pro
pter si iste mutationes fuerint repetitive: repetitivus enim motus magis
terretur et eis ostendentibus nunquam resistere potest magis perterrit. Multi
nature non potest digerere: longa igitur fit egritudo: cum alter humor alteri
mo tedes egritudinem est prolongans;

Item materie eruditive quam calor calefacere difficile potest
Item materie multitude vi illa cum explosione resistit
Item vitute debilitate et in interiora revocatione: quandam naturis frigida colligitur et resolutum
in interioribus per naturam frigida permittitur frigidatur;

Vide de sudore febrium

Sudor frigidus

Mutatio accidentium repetitive malum

Sudor fit frigidus

Sudor multus ex sono sine aliqua causa manifesta factus significat: quod corpus plurimo cibo utitur. Si vero cibum non accipienti hoc fiat: significat quod evacuatione indiget ;

Quia somnus superfluitates egestionis et urine retinet: ergo sudorem multiplicat magis quam vigilia eo quod ab illis superfluitatibus retentis multa materia sudoralis elevatur. In sono etiam nutrimentum ad membra corporis transmittitur cum materie sudorales in porositatibus contentas ad expellantur. Cibo etiam sudor augetur: eo quod vapores a cibo adducti missi et infugidate sudorem creantur. Cibus tamen proprie modus sudorem auget eo quod magis sit sudorales ex plurimi. Perquiratur igitur utrum a parte qualis eius dicta existat: si enim ex cibo sudor fuit abstinentia solvitur. Si vero humoribus contentis contra non ex cibo fuit: humor ille evacuetur. Labore enim et fatigatione nimia mala ad sudorem irritatur: quia labor ei a multo cibo et humore digerendo et [illegible] superfluo expellendo accidit

Sudor multus calidus: vel frigidus superfluus: frigidus maiorem: calidus minorem egritudinem significat

Sudorem frigido: virtutis debilitas: aut materia frigida cruda multa grossa rebellis virtuti arguitur. Sudor enim non modo multus calor et pauca materia indicatur. materia autem frigida minus a natura virtute difficilius digeratur: quare maiorem egritudinem portendit

Febres quecumque non desinunt in diebus creticis id est tertiana die: fortiores sunt et periculose. quecumque non sic desierunt: significat quod non sunt periculose;

"et quia Febris enim non desinens non sinit naturam gestionem nec egrum cibari et in creticis diebus et aliis diebus proximis quecumque fuerunt: propterea debeat minui et tamen fortior fit: magnum inde periculum expectatur. Febres autem que sic decrescunt et minuuntur ut sit minus periculose facile videns;

Febris continua ab interpolata sic differt quia materia continue continet et longis mobilioribus continue egrum infestans: Interpolata vero febris non est ex venis: minus propinqua cordi: dans materia quam elevatur. Continua autem dividitur in horrorealem et conclusa: Horrorealis non equaliter affligit sed tempore accessionis proximi magis infestat et terciana quia [illegible] magis consentit egrum. Conclusa autem equaliter egrum infestat: quia eius materia est propinquior cordi et magis uniformiter egrum infestat: ideo est deterior quam horrorealis et horrorealis deterior quam interpolata; Vide amplius [illegible]

Jacobus Hoffman

Sudor maior in nocte quam die

interpolata continua horrorealis conclusa

Φεβρ[illegible]

Quibuscumque febres longe sunt: his pustule in articulis et dolores fiunt;

Nam febres a causa frida vel multa non potentes virtute eta debilitat et perfecte hoi materias vix expellat; quare procurantia retinas ad emunctoria et articulos superfluas materias pellit; pustulas et dolores (in locis illis paratis illas materias recipere) facit;

Quibuscumque ex febribus resurgentibus aut pustule aut dolores in articulis fiunt: hii amplioribus cibis utuntur;

Necesse enim est ut cum materia morbi ex plenitudine nimia proprie cum virtus eorum [illegible] febres ardore sit defecta; nisi fluxu [illegible] vel sudore superveniente materie expelleret;

sed sine vigore permanente

Si rigores inciderit febre non deficiente cum debili existente corpore: mortale est;

Tremor membrorum involuntaria [illegible] et rigor causatur aliquando a motu membrorum expellentium materias nocivas que rigore si purgatio + sequitur et febris non dissolvitur non est corpus dissolvi aut virtutis defectus; Inter tremores non pariente; aut inter purgationes virtutis debilitate augmentante; Aliquando non causatur rigor ex defectu virtutis continentie membrorum non potentis continere membra in tali situ quare tremunt sicut cum arborum folia [illegible] antequam cadat; 3o cum fit tremor inter adventu nove, non ad [illegible]; quod cum fit mortalia [illegible] virtutis defectum; [illegible] nove materie adventu qua [illegible] [illegible] non potuit expellere

+ quod fit vomitu vel sudore

Rigoris causa:

Excreatos si in febribus non deficientibus livide et sanguinee aut fetide et fellee: omnes male; egeste vero bene: bone et secundum secessum et secundum urinam. Si vero non aliquid utilium egeratur per locos illos: malum;

Dis exeuntium materium

Excreato iuncta tussi super spiritualia materie arguit; Unde si fuit excreato livida nimia ad [illegible] vel congelacionem virtutis mortificate arguit; dictum enim est in [illegible] sanguinis adustione et una nimia gelacione livescere. Si vero sanguis purus eiciatur ruptura vene in pulmone arguitur propter si non pluribus fuit. Si vero fetida fuit [illegible] putrida vel alia magna [illegible] facta in pulmonibus potest dici. Si vero fell[illegible] citrina fuit sputamen [illegible] in pulmonibus arguitur; [illegible] [redacted] sit vera non apparentibus signis contrariis: quod si signa contrariis precessit et corporis tollerantia et firmi levitas subsecuta fuerit bone fuit hoc excreatos propter si sit non morbi [illegible] quod sit [illegible] maneriet [illegible] sit dominium virtutis magis morbi regulantis [illegible]; Si vero [illegible] aliquid eicabitur et non apparentibus signis dictorum et aliis circumstantiis malum est cum virtute non debite magis regulare [illegible] cum dominium habere arguitur;

Vide

In febribus non deficientibus siquidem exterma fuerit frigida: quod vero interius ardeat et sitim habeat: mortale est;

Exteriora frigere possunt interioribus calescentibus propter multas causas
primo propter oppilationem venarum et arteriarum, quibus propterea repulsis non
movetur ad extra. 2° propter materiam forte grossam aut vaporem resolutum
ad interiora tendentem [illegible] a caloris forte recedit ad partes frigide
redduntur et intus infrigidatur. 3° a materia frigida ultra interius
expulsa et calorem suffocante. quarto propter sincopim. 5to propter apostema
dolorosum in intrinsecis partibus existens ad quod propter dolorem spiritus calidus
trahitur sicut per ventosam trahitur unde exteriora infrigidantur et de
illa hic potest loqui. In perseverante febre in frigore in
exterioribus et calore in interioribus vehementis apostema in interioribus
iudicatur quare malum ;;

Si non deficiente febre si labium aut oculus aut supercilium
aut nasus distorqueatur aut non videat aut non audiat
iam debili existente corpore quodcumque horum fiat iam
prope mors est ;;

Tortura et contractio illis accidit membris contractione cerebri et
similiter nervorum ad sua origines sic contrahentium. Contrahuntur autem
et spasmantur nervi a tetano et spasmo aut apostemate calido
aut frigore nimio sive siccitate nimia in qua nervi contrahuntur
illis contractis contractis nervis deficiunt in eis contentis auferuntur
tunc alia mors inducitur in propriis sedibus illis contentibus [illegible]

Ubi in febre non deficiente dispnea supervenerit et
desipientia, mortale ;

Nimia febre vel in spiritualibus apostemate in pectoris lacertis siccatur et
dispnea sequitur. Vehementia etiam febris et similiter apostemate pectoris
fumi ad cerebrum moventur et alienationem inducunt, quare si
dispnea et desipientia (si fuerit perseverantia) sunt nocumentum
magnum in cerebro quare mortem inducunt ;

In febribus apostemate non solutis ad primas crises longitudinem morbi significat ;
Si cui apostemate in primis diebus creticis non solvitur et prima crisis
nuncia sit future crisis tunc longior morbus efficitur quia ultra
et tobedines materia aut virtutis debilitas arguitur quare malum ;

Quibuscumque in febribus aut in aliis egritudinibus voluntarie
oculi lacrimantur nihil inconveniens. quibus vero non
secundum voluntatem inconveniens ;;

Si cui oculi non obtalmia non palpebrarum asperitate vel alia
infirmitate patiantur et lacrime involuntarie emittuntur defectus
virtutis retentive significatur quare in comparatione ad lacrimas
voluntarias sunt male. Voluntarie enim lacrime tristicia
et alia evenire possunt compassione quare sine virtutis nocumento

Quibuscumque in febricitantibus in dentibus limositates fiunt, fortiores
et diuturniores fiunt febres ;;;

Frigus exterius interioribus calescentibus

Mortis signa

Vide prophecia librorum

Limositas dentium in febricitantibus

Limositas illa si lapidosa et gipsea fuerit: nimium calorem portendit quo viscositatis illius subtilis pars resolvitur et reliquum in lapidem vertitur. Si vero limositas illa non gipsea sit sed superficies adherens dicta fuit: humores viscosa cruda et tarde digestibile arguit: et febris calorem ad hoc illa viscositate ipsorum vertitur portendit: prima limositas et gipsea nutrimenti ablatum ideo mortem arguit: in uno [illegible] morbi prolongationem significabit.

Quibuscumque tusses plerumque sicce et modice provocate in febribus urentibus: non valde sitientes sunt.

febricitantes non tussientes non sitiunt

Tussis sicca in qua nil screatur: siccitate nimia causa et pulmonis causatur quia siccitate ipsorum pars exasperata et ulcerata et stimulatur et tussit ~~et [illegible] [illegible] [illegible]~~, tussis vero sicca humiditate facta et subtili tenui vel causa pulmonis existente nascitur a qua materia putrida irritatur et que subtilis est ideo tussis reddit a humidis et nil screatur quare sicca tussis efficitur. Unde cum sitis siccitate pulmonis et membri excitatur: et tussis sicca pulmonis et membri ex victum humectetur: non valde sitiunt febricitantes hujusmodi siccam tussim habentes.

Ετουεετεσυο

In bubonibus febres omnes male exceptis effimeris.

Bubonis nomine emunctorium apostema intelligimus: quod cum sepius alteratur et inflammatur effimeram febrem creat: quod si febris alia (signis digestionis non apparentibus) acuta fuerit apostema in interioribus portendit ut febre illa signum presentatur et periculum annunciatur.

Sudor

Febricitanti sudor superveniens non deficiente febre malum. prolongatur enim morbus et humore plurimo fit.

Hujusmodi cum sudore vel alia evacuatione non remissa febre sed in vigore permanente multus humor arguitur: ad quem consumendum multum tempus exigitur quare malum.

A Spasmo et tetano habito: febris superveniens solvit egritudinem.

Spasmus aut est ante vel retro vel utrumque et dicitur tetanus in extensione plenitudine aut aut inanitione nervosi membri spasmus efficitur. quod in acuta febre sequitur ex inanitione esse noscitur quare mortalis. Spasmus vero quem febris sequitur ex plenitudine esse arguitur: et fortassis febre superveniente materia ejus calefacta dissolvitur: et spasmaticus liberatur. Vide afforismum supra 2a particula melius est febrem spasmo quam ejus [illegible]

A causone habito: rigore superveniente solutio fit.

Rigor
Causon

Causonidis nomine febrem gravem a materia colerica intra venas existente intelligimus. Rigoris vero nomine concussionem motum super membra sensibilia ex colerica materia et pungitiva commotum: Unde cum nomine hujus causonide affecte fit abstractio illius materie colerice: sicca sit ebullitiva superficie et materia non a pendiosa tercia moveatur et tunc rigore superveniente: ideoque raro regeant

mo ex venas pulsa ee arguit et statim musculorum et aliorum membrorum [illegible] rigor efficitur: unde apparentibus signis coctionis et statim virtutis salus operatur: nam ut pluries [illegible] sudore ut vomitu colerico sequente corpus mundificatur et febris solvitur; — Sig digitoris

Terciana vera nisi judicetur in septem periodis erit longissima;

Terciana febris

Causon et terciana ab una sunt materia pura colerica que causon sit intra venas. Interciana vero extra venas per corpus dispersa unde cum super musculos sensibiles movetur rigor sequitur: et quia materia eius est subtilis colera rubea ideo plerumque sudore vel vomitu egredientis colerica terminatur quod si terciana pura fuerit accessio post rigorem statim ideo sudore exuberantem habebit quod unde generatur septimo post ultimam terminatur nam sicut septimus dies ad quartum ita periodus ad [illegible] quia autem plerumque septimo die terminatur aut longa efficitur secundum salutem debito regimine: sed terciana pura generatur septimo periodo [illegible] decimoquarto die [illegible] aut impura et longa efficitur experientia aut [illegible] maxime certificatur;

Nam Tritici

Quibuscumque in febribus aures surde sunt: sanguis ex naribus fluens: aut venter solutus: solvit egritudinem;

Nam si cerebra et sensitiva membrorum auditus non patiatur surditatem: tunc a materia colerica in febribus caput gravatur et surditas arguitur: cum si sanguis vel venter fluxus sequitur materia evacuatur et surditas solvitur;

Que in paribus diebus judicantur: difficilia sunt et iniqua consuetudine;

Galienus experimentum habet afforismum non esse ypocratis quia falsus sit cum etiam in quo die quod est decimus quartus [illegible] bona crisis fiat. Vide tamen illi affforismum superius ubi dicit sudores in febribus 3 et 4 et 7 boni sunt ubi eciam terciana generatur quandoque die paris crisis exacerbationis;

Febrientes: si non in imparibus diebus febris dimiserit: reverti consueverunt;

Hic afforismus vicinus est sicut secundum immediate prioris;

Quibuscumque in febribus cottidie rigores fiunt: cottidie febres solvuntur;

Sicut enim colera per corpus sparsa et super musculos fluens membra purgat rigorem creat: sparsa est facilius a virtute vincitur quare febris quotidie solvitur. Mala tamen [illegible] qualitas membris sic afflictis imprimitur quod cum membris fortius inhabitatur ipsa parata fiat nova materia recipe: sic itaque [illegible] renovatur [illegible];

Vide

ycteritia causa eius

Quibusque in febribus icteritia supervenerit ante septimum diem: malum est;

Ycteritia [illegible] ex febre fit aliquando vi [illegible] et puta cum die non cretico materia sua ebullitione ad cutim spargatur et cutis citrinescat. Fit item aliquando a potentia epatis [illegible] cystis fellis [illegible] materia a cysti ad epar redit et cum sanguine per corpus [illegible] citrinescat. Fit etiam aliquando vi nature puta in die cretico ubi materia morbi ad exteriora pellitur: item aliquando fit ebullitione epatis qua sanguis in colera [illegible] et ad cutim spargitur et [illegible] aliis causis icteritiam efficit. Si ergo fit icteritia ante septimum [illegible] et non cretice aliquod [illegible] portendit: si vero fit per modum crisis et natura numquam ante septimum materiam digerat (nisi sit valde parva et obediens vel nisi virtus sit [illegible] fortissima) [illegible] [illegible] expulso, [illegible] natura non plene [illegible] super morbum quare malum. [illegible]

Icteritia bona et mala

Quibusque in febribus in vii aut ix aut xi aut xiiii die icteritia supervenerit: bonum si non dextrum epocundrium durum fiat. Si vero non: non bonum;

Stante virtute forti et apparentibus signis [illegible]: bona est icteritia in septimo et eius diebus veniens [illegible] perfecta crisis fit. [illegible] si ypocundrium dextrum super epar durum fiat: tunc illa icteritia [illegible] non ex crisi laudabili [illegible] sed ex oppilatione vel apostemate epatis [illegible] oppilatione apostemate vel alia ebullitione sanguis a colera non mundificatur et colera ad cutim sparsa cutis citrinescit. quare non bonum. [illegible] ut supra evidenter dictum est;

Cauma in febribus mala

In febribus circa ventrem cauma forte et cordis morsus vel tremor: malum ;

Cauma forte: [illegible] eius [illegible]: cordis vero [illegible] morsum [illegible] acutum mordicante [illegible] [illegible] esse [illegible]. tremor vero [illegible] cordis vel virtutis debilitatem vel [illegible] cordis [illegible] quod omnia mala sunt; cum virtute [illegible] calor sit calefacta et [illegible] agravata;

deliramenta in somno mala

In febribus ex somnis: timores aut spasmi: malum;

Quia dictum est ubi somnus causat deliramenta malum. Nam [illegible] in somnis magis movetur quare materie in corporibus latentes [illegible] agitantur. [illegible] si [illegible] maliciose fuerit fumi ad caput ascendunt et si sit melancolici timores faciunt: cerebrum offendunt et aliquando spasmum inducunt quare mala sunt illa somnia;

Anhelitus offensio in febre mala

In febribus offendes spiritus: malum: spasmum enim significat;

Inspiratio acris si offendit et truncat: lacertos pectoris moventes exsiccari significant: quare spasmum indicat. et pectoris enim dilatatione expiratio non potest dilatari quare egredi per streatam virtute prohibitam portendit ;

In febribus acutis spasmus: et circa viscera dolores fortes: malum ;

Spasmus in acutis febribus aut siccitate nimia aut humorum exuberantia plurima fit. viscerum vero dolores apostema plerumque portendunt. quare malum ;

quibus Urine crosse. globose: pauce: non sine febribus: vel sudoris || tenuis exhibit venientis iuvat. maxime vero talia fiunt quibus ex principio ut plurimum aut celeriter ypostasim habent ;

Scholiger in papia in fine febrium hoc habet

urine

Urina in febre primo limosa et turbosa apparens: et plurimum tenuis potentiam virtutis in digerendo et subtiliando morbi materiam arguit quare bona: fit autem quia paucam quod sua densitate prohibetur exire: tenuis autem facta et subtiliata non habet exeundi impedimentum quare fit multa: Accidit autem urinam illam que ex illis quod urine in principio habent ypostasim eo quod in talibus habundat cum superabundantes grosse materie et impressi vigore virtutis subtiliate ;

Vide

Urina autem cum sanguinis colamentum et angustias quia cum ad renes cum aliqua sanguinis quantitate pervenit: sanguis premium nutrimento retinet et alia angustias ad vesicam expulsa tandem mingitur ;

Quibuscumque in febribus urine conturbate velut subiugalium: his capitis dolores aut adsunt aut aderunt ;

Urina, quod est in Urina subiugalis

Si urina conturbata et grossa apparens visui terminans fuerit vel si iusta in a naturali dispositione mutata ad morem subiugalium in animalium sub iugo homini exercitum servientium et azinorum fuerit: humorum conturbatorum aut aborum indigestionis portendit a quibus fumositates ad caput ascendentes capitis dolorem faciunt. Videmus enim in extremitatibus quod cum calor in mineram aliquam crossam puta ceram vel picem actus fuerit ventum generat quibus apertates intrat: taceo de ab fumus incorporare actione ex loris generationis. Urine igitur ille si ypostasim cito crossam faciunt cessationis morbi velocitatem significant. si non turbatione existunt non facientes ypostasim si virtus fortis fuerit morbi longitudinem faciunt si non debilis: mortem inducunt. Non tamen omnes capitis dolorem absque urina sperare cum aliis causis pluribus dolor capitis possit creari ;

Urina fumi gravat caput

Quibus septima die egritudo terminatur: his nubem habet rubeam quarta die urina. et alia signa sint rata;

Sedimentum: album, Rubeum, Nigrum

Prius dictum est quarta indicatrix super septimam. Rubea nubula in quarta die in urina apparens notabilem coctionem materie arguit quam in septima crisi laudabilem fieri portendit. Quod si sedimentum album: leve equale et in fundo residens fuit melius erit: album enim cum potentiam virtutis et absolutionem sedimentum a materia alba et bene digesta arguit: equalitatem vero ubique potentiam virtutis super omnia multa significabit: residentia vero in fundo in excelsionem coctionis a materia sedimentum portendit: Alba igitur ypostasis omnium digestionem perfectam arguit: rubea vero nobilem. Nigra vero vel viridis: nullam: Similiter de aliis signis puta sudore: sputo: vomitu: egestione: et cetera: quibus bene se habentibus bona spe dabis: statim tamen debito regimine et alio morbo non superveniente; Vide 2m [illegible] nostrorum de sedimentibus;

Alba pura

Quibus urine limpide aut albe: male: maxime vero si in freneticis apparent;

V chemiti epatis frigiditate: sudarum rerum et per aquam et aliarum rerum nimius usus: opilatione etiam venarum urinalium quod substantiosum egredi prohibetur et multis aliis causis urina limpida clara aquosa et perspicua efficitur: unde sua limpiditate coctionis tarditatem et materie cruditatem portendit et egritudinis longitudinem [illegible] cum longitudine virtus exhausta evanet; Quod si freneticis contingat talis urina: multo plus materie [struck through] ad cerebrum caput apostemasse arguit cum cruditate virtus tarde digerit et apostemata loco nobilis non sufficit quam pessimum. Nec omnis [illegible] freneticorum huiusmodi urina fieri, quod si alba fuerit et limpida sine dubio vitam perdet et infernum diabolum videbit;

Quibus ypocundria suspensa et subrugientia: laborum dolore superveniente: his ventres hucertantur ##

In febribus vero hec fiunt quando febribus abundat materie fluxum ventris educi biles et a calore febrili facile in ventre mutabiles;

V entositas: a porte: humorum collectione: vel his omnibus: [illegible] ypocundria sub precordiis et suspendit et sic venter vento repletus extenditur: Motus autem venti quod sonum et rugitum faciat certum est. Quod si [struck through] aliquis humores vento illo copulati fuerint motum velocem venti prohibet quam non multum sonat sed subrugit: humor sed [illegible] ille cum ad lumbos descenderit et sua per dilatacione et multe dolore lumbis fecerit: a ventre qui compellitur: [illegible] humor rarefit inde vie dilatatur et ut plurimum ventres hucertantur. Quod si ventositas bombis per anum exiret: aut urine multitudo superveniret non opus esset ventrem hucertari. Humidis enim illa aliquam penetrat in venas et per anum exit ventositas: aliquam vero ab eo in venas penetrat et deinde ad vesicam veniens est urinatione expellitur;

si tamen sonum facit

Quibus spes est ad articulos converti apostasim et exiuit ab apostasi urina crassa multa et alba sicuti in laboriosis febribus in quartanis diebus: solutio quibusdam incipit fieri. Si vero et naribus sanguis fluat et valde celeriter soluuntur ; Exiguis

Corpora laboriosa febre egrotantia quibus articulorum apostema agreditur ut supius dictum est. Si ergo suspicabimur articulorum dolorem fieri et urina crassa pinguis que supervenerat precipue in quarta die que est indicativa septime tunc in urina illa materia superfluitatis egreditur ex qua apostema erat futurum. Calor tamen febrilis si multus fuit materiam sursum pellet et aliquando per aures apostema facit vel sanguinem ex naribus pellit. unde exeunte sanguine naribus celeriter solvuntur. urina autem non pingui et crassa tardius liberantur ;

Si sanguinem aut pus minxerit: renum aut vesice ulceratio sit ; pus sanguis mictus

Sanguinis mictus ex causis multis accidit precipue renum vel vesice ulceratione si frequentes et mensurus fuerit. aliquando enim crepatur apostema circa venam instructa et duobus vel tribus diebus sanies vel sanies mingitur per quendam in Corrosio est si magna fuit et vene magne sequitur. sanguis mingitur: si non parva solutio quantitatis fuit: sanies mingitur. Vide autem in 3o capitulo de ulceribus renum et vesice ;

Quibus in urina pingui et grossa existente: carnea frustra modica aut pili exeunt: his de renibus egeruntur ;

Humore ulcerante et renes corrodente: corrosum particule separantur et ad poros cum urinis expelluntur: apparet autem quasi carnee: propter corrosionem tamen et transitum et mixtionem eorum cum urina ad rotunditatem vergunt. et quia substantia renum densa est ideo ad rubedinem vergunt. Pili vero ex materia viscosa et actione caloris renis generantur et per loca angusta paulatim expulsa et viscositate materie separationem non admittente longi et tenues ad modum pili egrediuntur: subtilibus autem et tristibus mediantibus … cum [illegible]. Refert galenus pilos in quadam urina vidisse longitudinem medii brachii. ideo quia fabis carnibus et aliis viscosis toto anno usus fuit ;

Quibus urina pingui existente furfurea sedimina minguntur: his vesica scabit ; Scabies vesice ;

Propter cutaneum aliorumque excoriationem: forti adustione sanguinis humoris quia nervi excoriantur. Scabiei similis renum et vesice corpora quedam superficialia tenuia furfure et squame egrediuntur. quia si ex sanguine fuit rubea in urina erit: si ex ~~crepito~~ renibus squamule rubee apparebunt si vero ex vesica albe exeunt et circa radicem virge pruritum eger sentit. Scabiem ergo illa superficialem vesice et ulcerationem intelligimus: propterea urina pingui existente in ~~alba~~ tenui et nervi et male calore habente et mollitiem existente ;

Quicumque sanguinem sponte mingunt: his de renibus vene rupturam significat ;

puri — Subita sanguinis mictura non exus (?) a causa primitiva (puta cataractibus et aliis percussionibus) quia est a vena in renibus rupta : nam illius sanguis ad vesicam venis effluens cum quantitate et multitudine eius sufficat. Licet etiam de vesice venis corrosis sanguis exeat, tamen semper signa antecedunt vesicam esse ulceratam sicut dolor et sanies in locis illis et aliqua frustra de vesice substantia. Bene igitur dicit quibus sponte id est subito sine manifesta causa sanguis purus egreditur ;

subsistat — Quibus in urinis arenosa subsistunt: his vesica aut renes lithiasim habent ;

l. lapidem

Lapidis generatio — Si aliqua materia grossa ad renes vel vesicam devenerit et propter expulsive debilitatem vel opilationem ibi remanserit, calor in ipsis agens et subtile consumens reliquum [illegible] terrestreficat et cum humido glutinoso adiuvante congelans corpus quoddam durum id est lapidem generat. Et quia vesica est membrum exangue frigidum, quare paucitate caloris materia illic diu immoratur antequam lapis efficiatur, hic est quod declinat ad albedinem nigredinem [illegible] vel cinericium colorem et [illegible] ad rotunditatem. Renes vero quia calidiores sunt magis sanguinem habentes, quare lapis illic generatus rubeus est, asper non magnus ex arenulis ad invicem congelatis. Nec solum in vesica et renibus possibile est lapidem generari. Galienus enim vidit in pulmone quendam lapidem generatum et tussi expulsum. Jacobus autem de Foroliuio quendam Florentie sub lingua lapidem habere et se vidisse affirmat. Sed enim arenule aliquando in parte [illegible] febribus advenientibus [illegible] generantur. Sed tamen longiore tractu et angustia viarum valde subtilitatem et [illegible] urine [illegible]. Arenule autem renum et vesice vias urine [illegible] grossiores quam remanent grosse et [illegible] [illegible] ideo [illegible] de arenulis substantibus et [illegible] [illegible] ;

Nota — Quod quia calor et expulsiva renum in iuvenibus fortior est, non multum lapidos [illegible] ab eis ad vesicam frigidam mittitur, quare lapidem magis vesice habent, senibus vero manet in renibus propter debilitatem, non renum lapide vexantur. Mulieres autem quia colli vesice habent amplum non multum [illegible] evacuantur. Evacuantur scilicet menstruis, [illegible] non magis lapide molestantur. Pinguibus scilicet opilatur [illegible] renum, quare materia illic opilata lapis renum efficitur. Oppositum est de macilentis. Habentes scilicet [illegible] [illegible] [illegible] declinat eis ad renes lapidem faciantes ;

Parati ad lapidem

Si sanguinem mingunt et trumbos et straguiria habent: et dolor incidit in pectine et subventre et peritincon: circa vesicam dolorem significat ;

Mictu sanguinis puri scilicet trumborum id est panis coagulatorum straguiria scilicet : et dolore circa pectinem id est locis circa umbilicum et femora [illegible] : et dolore peritincon id est loci inter anum et testiculos, judicamus loca circa vesicam egrotare puta vesicam renes ; vel [illegible] [illegible] Ratio [illegible] supra dicta est ;

Si sanguinem et pus minguit: et squamas et odor gravis sit: vesice ulcerationem significat ||

Sanguis quinta(?) sanie existentium urine cum ulcere: papue(?) si dolor simul significatur. fetor vero est(?) ex superfluitatibus ad vesicam currentibus quia que est frida(?) et virtutis debilis facile ea humores putrescunt et fit odor gravis ||

Quibus in urinali via pustule nascuntur: sanie facta et erupta solutio fit ||

Pustulas in urinalibus que fiunt curare oportet(?) et stranguria quam tunc(?) cessaverit signum est vias aperiri et pustulas abscedi: quia si pus minxerit solutionem morbi certe habebit: solutam tamen de facili quia iam curata fit ||

Urina noctu multa facta modicam secessum significat et econverso ||

Certum est cum humidis multa intra venas affluat: egestio minuetur et desiccatur. cum enim urina liquidior est quam oportet poros minuitur et ad vesicam derivatur. si vero sit siccior poros maiorem et transitum eius in venas urine prohibetur: dixit autem noctu: nam noctu magis fit ego(?) et digestio ||

Sequitur Particula Quinta Aforismorum ||

Spasmus ex ellebore: mortale ||

Ellebore et quocumque alio forti farmaco non debite corpori appropriato: spasmus sequitur(?) cum utrumque spasmus: nam si farmaco venenosa et pungitiva virtus fuit nervorum adoriginem sua subsequitur et spasmus inducitur. sive aliquid magis non evacuat sed per intra corpus agitat et ad nervos penetrare faciens per repletionem eos spasmat. sive aliquid putridum vapore ellebore elevat qui ad nervos penetrans eos spasmat: istis tamen spasmus ex repletione aliquid fieret cum evacuatione: Elleborum vero per et certe fortes medicine solutivo spasmum ex inanitione inducunt: evacuantes enim cum humiditates naturales totius corporis nervos et membra inaniunt unde nervum sic exiccatum contrahitur et ex inanitione spasmus inducitur: quia si ille spasmus particularis fuit puta in digito vel uno tractu(?) vel aliis locis non efficit. si autem universalis fuerit mortem inducit. nam contractis lacertis et nervis pectoris motionibus impeditur hanelitus et fit additio in exsiccatione et ista maxime quare mortem suffocatione inducit ||

In vulnere spasmus superveniens: mortale ||

Vulneribus et ulceribus membrorum nervosorum et principalium si spasmus universalis eis advenit ut plurimum interficit sive sit spasmus ex repletione sive inanitione:

Superveniens autem spasmi in vulnere hec est causa. Vulneris loco cum aperto soluta continuitate et magnus dolor sentitur: hic humores multi illuc recurrunt: et si nervosum membrum debile fuerit ad ipsum fluunt et tandem fonti nervorum communicant ipsum vel spasmum ex repletione inducunt. Videmus enim plerumque aperturam locum spasmari et post ad nervorum originem moveri et tandem toti corpori communicari. Similiter fit ex inanitione in vulnus comitatur: si enim ultra sanguinis fluxus exinaniendo depredatur membra arefacta et rarefacta inanitionis spasmo molestantur;

Sanguine multo fluente: spasmus aut singultus innatus: malum;

Multo et repentino sanguinis fluxu: multus spiritus evacuatur et virtus prosternitur. evacuato autem spiritu et sanguine exsiccantur nervi et lacerti. Inde spasmantur;

Singultus quid est. Singultus item est motus spasmodicus oris ventriculi vel nervi vel tangit: Unde cum stomachus nimis repletur in latum distenditur extenditur et in longum contrahitur: unde virtus volens humorem replete evacuare creat illum motum: Similiter si nimis pungitur vel exsiccatur tunc corrugatur et contrahitur et iterum ex inanitione spasmatur quare virtus volens sustinere et tamen corrugationem expellere humorem motum causat: qui in magno sanguinis fluxu malum. nimiam inanitionem portendit. Malum similiter est si sincopis illo fluxu fiet;

Spasmus et singultus post nimiam inanitionem: malum;

Spasmus post nimiam evacuationem arguit virtutis et substantiam membrorum exsiccatam quare malum;

Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat spasmo innato moritur: si non febris accipiat: aut ad horam veniens sim qua crapule solvuntur non locutus fuerit;

O Vinum. Vinum quia calidum est et vino corporis perforatum similiter bibitur multus fumus ab eo ad caput elevatur et cerebrum (sicut nebula solem) operitur: et si multus fuerit cerebri ventriculos nervorum originem oppilat. Sermonem aufert spasmum vel et apoplexiam causat. unde cum cerebrum exinanire gravatur cita mors inducatur. Si autem febris supervenerit suo calore humorem apoplecticum magis dissolvere posset quare speranda est. Similiter si illa hora qua ab ebrietate et crapula solvi debet loquitur: dominium virtutis supra vaporem inebriantem arguitur. Unde adductus loquela significat interiores et exteriores sensus solitum motum ebrietate ablatum. [illegible] virtutis restitutum; quare de vita eius est sperandum. Tu tamen illa prelides saxonia [illegible] loquela perdiderit et tempore solito resurrexerint;

Quicumque a tetano apprehenduntur: in quatuor diebus pereunt si vero hos effugerint: sani fiunt;

Tetanus duplex est spasmus et extraneis motibus compositus: unde cum vigor [...]tate trahatur plenitudine vel inanitione concomitante quantum trahitur nervus et lacertus anterior natura est membrum motu voluntario privari et resol[...]

Spasmus plurimum membri extensio quare facit privatione tractionis. Tetanus vero extraneo plurimum tractionis nervi exterioris posterioris et anterioris et ideo inde facit privatione extensionis membri motu quam motus voluntarius expellit et tetanus et spasmus sunt ut extraneo quia sunt a causis extraneis agentibus; Et sic ex contrariis coloribus resultat tertius ita ex duobus spasmis contrariis partibus agentibus resultat tetanus ut dicit galienus quare tetanus est ab utrisque spasmis extraneis motibus compositus;

ad multa dra[?] positiones mobile existere: et quia per priore est spasmo quia spasmus compositus ergo eius crisis est velox, et veretur ... tamen citra quartum vel septimum diem obit. Quod si septimum diem et tertium quod euaserit dominium naturae supra morbum significabit propterea si alleuiatio subsecuta fuerit: et nisi aliquod aliud malum accidens subsequatur: sanitas futura significetur. Vide amplius 2a 34

Epilensie: quibus ante iuuentutem nascuntur: mutationes habent quibus vero vigintiquinque annorum fiunt: plerumque immoriuntur. Επιλεπσια

In epilensie materia si crassa viscosa frigida et flegmatica: tunc medicina huic morbo contraria et congrua erit eius cura: sicut sunt exercitia et dieta desiccatiua. Secundum autem accedere ad iuuentutem multum eius humiditas exiccatur et caliditas excitatur et acuta redditur: quare huiusmodi calore epilepticum corpus ab ista crassa et flegmatica materia purgatur et sanitas sequitur: epilepsie que ante pubertatem veniunt in pubertatis tempore mutantur: et in pubertate venientes ante 25 tamen mutantur. quod si secundum dieta exercitate fuerint cito sanari possunt. Epilepsia autem in 25to anno vel post veniens et pluries ... incurabilis et immoritur. etas enim illa est sicca et illud morbo contrarium sequitur quare epilepsia a fortissima et vehementissima causa accidit: et quia epilepsia est egritudo cronica et ut pluribus in senectute protelatur, ista corporis frigidum incipit et materia epilepsie frigore senii augetur et ut pluribus immoritur. Vide amplius ... fortissima et dicta epilepsia. Epilepsia

Quicumque pleuretici facti non purgantur in xiiii diebus: hiis in empimam transit.

Pleuresis quamvis possit esse de sanguine et flegmate: ut pluribus tamen fit de ~~...~~ colera que quia acuta mox eius maturatio efficitur et raro ultra decimumquartum diem protelatur. quod si tunc ista sanies purgatione sputi vel sputo sanguinis vel ... plurime non euacuata fuerit: ista sanies ad pectoris concauitatem ... plurimos expectans media efficit et collectio empima vocatur.

Ptisis fit maxime in etatibus a xviii annis usque ad xxxv.

In illo enim tempore maxime oriuntur cause quibus ista ... ptisis: sicut ruptura vene plurimos est huic etati congruata sicut etiam ... ulceratio ad quam sequitur ptisis. nam ... in ista etate sunt ... agrestes cataros habebunt ...; sicut oriuntur ... motu venereo magno: saltu: ... plurimos rumpitur et ptisis sequitur. Vitium enim ptisi habentes torta ... longa colla, pectus tenue. Vide amplius tertie particule ... adolescentibus sanguis sputum in ptisis etc. Πτισισ

Quicumque squinantia effugiunt et ad pulmonem eis convertitur: in septem diebus pereunt: Si vero hos effugerint: empici fiunt ;;

S quantie materia ad diversa loca fluens diversas facit egritudines. Si enim fluxerit ad cor: facit sincopim seu cordis tremorem. Si ad nervos spasmum. Si ad stomachum: vomitum vel stomachi passiones. Si vero ad pulmonem de quo hic loquitur peripleumonia et empima facit. Calore enim cadente materia illa in tertia a(?) fauces et fortassis sic acute pulmonem calores ptisis causatur et tandem mortem paratur. Materia autem ad pulmonem migrans dureire: regulitate: cordinacione et certa spiritus pulmonis transmissione causatur.

Quicumque a ptisi molestatur: si sputum qualecumque expuunt grave fetet super carbones effusum: et capilli a toto capite defluunt: mortale ;

Mortale

Sputi fetor

Multo sputi fetore: humorum putrefactio: et solidorum membrorum suspicio portenditur. Et quia in re putrefacta subtiles partes exalant: et residue remanent: ideo si sputum vel saliva deiectum fetidum petit: super putrefactione humorum arguitur. Capilli autem cum sit fumus et fumus per poros capitis exeuns et humida glutinosa: si igitur capilli defluunt, ultimus humidi ‖ exsiccationis et virtutis defectus portendit quae mortem minatur. ;;

‖ capillos fouentis

Quibuscumque ptisicis defluunt capilli: diarria superveniente: moriuntur ;

S upveniens diarria et quicumque alius fluxus ptisico ultimus virtutis defectus et mortem vicinam portendit. Ptisi enim calor corporis debilitatur et naturalis virtus spiritus deletur imbecillitatem cum digestionis virtus et retentiva ... et fluxus ille sequitur. Fluxum autem humores naturales evacuatur: nec cibus tamen diu retinetur ut virtus ea fouetur: quare ... et mors vicina sequitur ;

Quicumque sanguinem spumosum exscreat: his ex pulmone eductio fit ;

S anguinem accidit spumam unde sive superficie tum sive vulneris flebothomia alio spiritu accidit sanguinem sive superficie et etiam ‖ fundo ut quia est spumosus sanguis: Unde cum pulmo sit corpus spongiosum: necesse est sanguinem ... cum sibi mixtus etiam esse spongiosus eo quod ager ... spiritus ibi asselat: egressus igitur sanguis per spumosus cum tussi exsibat sit pulmonis arguit: quamvis etiam rupta vena pulmonis aliquando sine spuma exeat ut in cadentibus de alto: et sic iuvenibus ut athlete et alii quibus ... sanguis egreditur et sine ‖ pulmonis egredi ... ;

Spumosi

Saprouis

‖ sputo

A ptisi habito: diarria superveniens: mortale;

S uperius elucidatus est hic afforismus in tercio afforismorum: hic eius causa vero reperitur;

Q uicumque ex pleuretide empici fiunt: si purgentur in xl diebus
a qua die ruptura fit: soluuntur. Si vero non: in ptisim transeunt;

A d pleureticam ruptam in xiiii diebus terminatur: Sanies aut a ex
pleura in pectoralium concavum fluens empicos facit: et pro sui omnimoda
desiccatione xxxx dies vel circa exigit: Quod si non expellitur
ea sanies: tunc longo tempore corrumpitur: et corrupta magis acuitur vel loci caliditate
pulmo roditur et ptisis sequitur;

C alidum nocet: hoc nimium frequenter utentibus carnium effeminacionem
facit: nervorum impotenciam: mentis stuporem: fluxum
sanguinis: defectionem spiritus: quibusdam mors sequitur;

C alor excessivus et ultimatus: quia et frequens corpori associatus multa
mala inducit sicuti est nimius usus balnei: exercicii ultra vires: calor
enim nimius corpus dissoluendo carnes rarificat et feneas causat
et rarefaciendo corpus cito infrigidat: Nervi etiam calore dissoluti
et mollificati relaxantur et fluidi efficiuntur: Calore etiam spiritus
multi consumuntur et sic spiritibus fatigatis: operaciones animales male
perficiuntur: quare mentis defectio et stupor inducuntur: fumus similiter
in calore dissoluente ad cerebrum mittitur quibus cognoscitiva virtus
fatigatur: Calor enim nimius sanguinem rarefaciens ultra sua
dimensiones extendit quare vene magis solito replentur: dissoluit
etiam orificia venarum et ad rupturam ea mollificando disponit
quare dispositis fluxum sanguinis inducit. Cum autem sanguis fluxu
spiritus multus exeat: tunc spiritus deficit et mortem ~~quod spiritus mittitur~~
inducit: Quod autem calor ultra dissoluat videtur esse causa: ubi contra
ad sensum relaxantur et fluxus sanguis et alia sequuntur; |
commoda autem hec sequuntur accidunt: ut magis paro aug[illegible]

F rigidum vero spasmos et tetanos et nigrores et febrium rigores;

S icut nimio calore nervi siccantur rarificantur et dissoluuntur. Ita nimio frigore constipantur et constringuntur: similiter superfluitates flectere [illegible]
obtinuit frigus gelatur et nervum constringit quare fiunt tetani et
spasmi: Consumpto similiter calore naturali a frigore color lividus et
niger inducitur: nam in sanguine calido debite color roseus et rubeus formatur:
· frigidum similiter obstruit poros quibus clausis calor ad superficiem delatus
ad intra recubatur: et sic aliquando spiritus inflamatur et effimera sequitur.

S imiliter cum frigus fortem fiat: super musculos et lacertos venientes et
musculi hoc sentientes ad intra refugiunt et tremorem et rigorem
inducunt: Videre autem possumus omnia hec sensibiliter;;;

Calidi usus quid facit

Frigus quid fa[cit]

Galieg licz ossa sit insensibilia sut tamē passibilia

Frigidū ē inimicū neruis: dētibus: ossibus: cerebro: spinali medulle. Calidū uō ē utile et amicū ii

Hec eni mēbra q̄ sūt frigida modicū īgenitū caloris habentia silr saguie carentia: ideo ē ex frigiditate ultimate eorū modicus calor extiguat et ipa ledat: ideo it ē q̄ calor moderatus eis ad ueniēs ea ↄstruet et amicabilis sit;

Quecumq; ī frigidata sūt: recalefacere oportet: exceptis qbus saguinē manare futurū est;

Cū ↄtraria curet ↄtrariis ōr ita q̄ exiuerit a tēperie: ↄtraria quāte ad temperamētū reducēt: eorū, ūtra tēperie ↄsistit: Qr si mēbrū frigidū sit et saguis fluxus futurus sit: a calefactioe abstineas q̄ calore saguis rarefit subtiliat et magis ad fluxūd saguis opat

frigg

Ulceribus qdē frigidū mordax: cutē īdurat: dolorem sine sanie facit: nigrores: rigores: spasmos: febres: tetanos; i

In proposito nota mordaxs itelligis horridū et ad tristē sensibile. cū aut ulcerā sit rara: frigus īea penetras calorē natē expellit quo expulso nulla sanies causat: nigror īducit eius p̄ dictis

Est aūt ut ī tetano sine uulnere: iuuene bene carnoso: estate media: frigide aq̄ multa īfusio: caloris reuo catioē facit: calor uō liberat hec;

Tetani cura

Tetanus silr oes spasmi generat ex repletioe exēs: ulta aq̄ p̄ frigide īfusioe curat pratibus triu̅ ↄditoibus ī textu dictis. frigide eni aq̄ calor ad exteriora p̄gens ad īteriora reuberat et ītētro uirtus unitus magis fortificat et materie tetanose melius aplicans uīs facilis uīcat. Jn uulnere tamē p̄hibet: frigidū enī ē mordax uulneris et penetras ad p̄fundū & ulceris saniē generatō extinguēdo calorē p̄hibet: spasmū etiā ex uulnere qui ē a ↄsensu mēbri agētē: frigidū aūt neruis nocet q̄ dolorē uulneris nō mitigat et apō nō soluit; p̄hibet silr īfusio aq̄ ītpore yemali q̄ frigus facile penetrat et calore extinguit: Oportet silr fieri estate media q̄ eā caliditas ut acciō caliditi minus a frigide aq̄ īfestat; i

dd'e faciut frie: uā urtūs hūidi tutiss aplicat pauos hūidos frigidos ad cōllū eq re ↄpulsoē calō ītrāffcis fortificat et tutiss materiā ↄsumt;

Calidū uō saniē faciēs ī oī uulnere: maxīs signū ē ad certitudinē. Cutē mollit et attenuat sine dolore. Rigorū spasmorū et tetanorū ē mitigatoriū. Eorū uō q̄ ī capite sūt grauedinē soluit plurimū. Confert ossiū fracturis: magis uō denudatis a carne: horū aūte maxīe uulnera ī capite hntibus: et quecumq; a frigiditate moriūt aūt uulnerat. Et herpeticis uulneribus comedētibus. Ano: pudēdo: uesice: matrici. Calidū qdē amicū et determinas. frigidū uō aduistū et occidens iii

Calid. ter iuuamēta

Galieg Calorē quasi mā nostra dicit: hui temperamētū cū maturat maturāda: dissoluit et purgat nocīua; doloris ē mitigatoriū;

Licet calor naturalis tunc materiam digerat et sanies laudabilis producatur: tamen calore aque extrinseco temperato calor naturalis confortatur et sic sua operatio melius perficitur confortando et vigorando calorem naturalem est signum certissimum sanitatis. Nec obstat dicere calidum minime magis saniadam esse nimis calidam et adventu calidi extrinseci magis inflammari: Nam si materia saniada fuerit calidissima tunc adventu alicuius et moderati calidi infrigidabitur eo quod in comparatione caliditatis infrigidat intensive calidum. Cutem mollit nam rarefacit et subtiliat: et humiditate subeunte a frigiditate coagulatam molliorem reddit. Rigoribus et spasmis subvenit aperiendo poros rigoris materiam dissolvit: similiter est de spasmo ex inanitione quia nervos humectat et mollit: spasmi vero ex repletione materiam dissolvit. Capiti confert gravitatem cum solvit quia materiam eius digerit. Ossibus laceratis confert quia ea ad consolidationem disponit conservando naturalem complexionem et mollitiem debitam. Confert proprie ossibus denudatis quia calefactione egent proprie ossa capitis quia calefactione infrigidatum cerebrum iuvatur. Confert herpeti nam materiam malignam consumit et calorem ingenitum iuvat ita quod frigidum non mordeat. Ano pudendis et aliis confert: Anus enim est nervosus cum cauda conferunt similiter alia sunt nervosa quibus frigida sunt inimica: calidum vero salubre reparans et amicum.

In his vero frigido oportet uti: unde sanguinis fluxum futurus est non super ea sed circa ea loca iuvat frigidum. et quandoque flegmones aut inflammationes in rubeum aut subsanguineum tendentes ex retentione sanguinis: quia inveterata denigrat Et herisipila non ulcerata: iuvat quia ulcerata nocet. Iuvamenta frigidi

Si sanguis nimius effluit et ideo nimis removendo ponit: frigida aqua uti possumus proprie circa genitalia ubi est multum venarum concursus: frigiditate enim sanguinis vie constringuntur et ingrossantur et fluxus prohibetur. Tenet tamen aliis modis sanguinis fluxum nimium et omnium nocentium prohiberi puta diversione: similiter conglutinativis ut albumine ovi: similiter cauterio escaram faciente: vitriolo et aliis causticis: similiter frigidis rebus puta succo semperviue umbilicare et huiusmodi. Et quia frigida nocent vulneri ideo non super locum fluxus sed circa locum applicanda sunt: Confert similiter frigida apostematibus sanguineis et flegmonibus quia frigiditate materia fluens et apostemosa repellitur: et inflammatio mitigatur, proprie si flegmones fuerint recentes: nam si fuerint inveterati frigiditate indurantur membrum denigratur et mortificatur. Hic autem hoc vitare ubi flegmon non est in emunctoriis: nec a materia furiosa: nec per expulsionem creticam nec membro nimis debilitato. Iuvat similiter erisipila non ulcerata id est sacrum ignem quia materie fervorem removet et ipsam digerit et nove

s. aqua est nota lis solum grit ;

materie fluxu tollit. Et si crestula multiciata fuit: nocet eo quod frigida sua mordicatiue calorem genitum extinguit;

Frigida ut nix vel cristallus (glacies) pectori sunt inimica: tusses inouentia: sanguinis fluxum faciencia: et catarros;

Cum pectus sit nervosum sibi nocet frigida. frigus etiam venas et arterias congelat: quod congelate facilius rumpuntur quare sanguinis fluxus sequitur. frigore sibi cerebrum infrigidatur quare catarri causantur: et in tracheam cadentes tussim generat: et alia multa mala causantur;

dolorum in articulis cura qua vidisti in supposito articulo;

In articulis dolores et tumores sine ulcere: podagram et spasmos et horum plurima: aqua frigida multa infusa refrigerat et attenuat et dolorem soluit; stupor enim mediocris dolorem minuit;;;

Nam apposita aqua frigida: aliqualis stupor inducitur: et inde sensus tollitur quare dolor minuitur; frigus sibi materiam fluentem repercutit et facit ne ad articulos fluere non sinit: sibi calorem ad intra pellit quod intus fortificatus materiam doloris causativam facilius consumit;;

Aqua que cito calefit et cito infrigidatur: levissima (s. bona) ;;

Talis enim aqua est rarissima: potest non aquas bene digestibilis: quamvis etiam aliis modis aque bonitas possit comprehendi: ut ea est bona que est lipida: clara non viscosa: facilem sonum in casu faciens: mota et fluminalis non stagnalis: per bonum locum pertransiens: et ex eius passionibus concluditur quod cito ad solem posita siccatur an eius bonitas comprobatur;

Quibuscumque desiderium bibere in nocte valde sitientibus si superdormierint: bonum est ;;

Sitis naturalis sequitur consumptionem humidi radicalis quam debet sequi bibitio. Sitis non naturalis (vel ex commixtione caloris naturalis ex ...) nascitur ex crapula quia humores acuti ad os stomachi ebullientes sitim causant: sibi cibaria acuta calida et sicca ad sitim incitant. Si sitis est ... bonum est superdormire: in somno enim suffocato calore humidi vapores consumuntur et sitis causa tollitur ;;

Eductio menstruorum

Muliebria educit ex aromatibus calefactio: multociens vero et ad alia utilis esset si non gravedinem capitis faceret;

Aliqua menstruorum retentio est naturalis prima ea que est in pregnante: vel senectute ubi sanguinis deficit: aliqua etiam est preternaturalis et triplex propter tamen ex materia frigida viscosa grossa oppilante quod quia subtiliatur medicinis calidis et odoriferis sicut cinamomo gariofilis ligno aloes etc quod sua acuitate sanguinem subtiliant: poros et venas et ceteras vias aperiunt ideo menstrua per ... retenta educunt; propterea si applicatur modo emplastri suffumigatoris pessarii: nasalis vel in potu exhibeantur;

Et quamvis aromatica sit omnium membrorum confortativa et malarum dispositionum frigidarum remotiva: tamen quia sit subtilis substantie et superflue inflamando multos evaporare faciunt ideo humidi evaporatione caput gravat: quod si non esset: ad multa utilia inveniretur;

Menstrui contactu: fruges non germinant: musce moriuntur: era nigrescunt: canes rabidi efficiuntur. et quod nec ferro nec alia re dissolvitur cruore illo pollutum diffringitur;

Abortus

Mulier in utero habens flebothomata abortit: sed magis cum maior est fetus ;;

Si nutrimento fetus careat: necesse est pereat: cum enim sanguis quo nutriebatur erat flebothomo expellatur: necesse est fetus pereat. nec solum ex flebothomia patitur sed etiam si a cibis abstinens fetum nutrimento abstrahit. fetus enim quanto maior fuerit: maiori cibo egebit quo ablato periculum incidit;

Mulieri in utero habenti: ab aliqua egritudinum acutarum accipi: mortale;

Acutum egritudine et cito terminabili cibus fetui subtrahitur et vi egritudinis fiunt motus quare ad abortum vel mortem fetus preparatur. Virtus siquidem egritudinis acumine et fetus mole agravata facilius prosternitur: et fetus contrario corrumpitur. et si mater copiose nutriatur tunc virtutis debilitate et morbi fortitudine cibus corrumpitur et morbus augetur. si non mater non cibatur matricis virtus prosternitur et infans moritur: quare acuta egritudine arrepta moritur.

Mulieri sanguinem vomenti: menstruis supervenientibus: solutio fit;

Sanguis motu ad inferiora necesse est superior vomitus motus solvatur: artificialiter igitur machinetur ut ad infra deducatur et menstruis liberetur;

Mulieri menstruis deficientibus sanguinem de naribus fluere: bonum;

Retentus cum sanguis menstruus fuerit: sive evacuetur per nares sive per emorroides bonum est: nam potentiam virtutis in expellendo arguit et corpus mulieris a superfluitatibus undique ad sanitatem multum reducit;

Mulieri in utero habenti si venter fluat: multum periculosum est abortiendi suspicio;

Nam in nimio fluxu sic nimia flebothomia ventre soluto sanguis minuitur: mulier debilitatur: fetus commovetur: matrix comprimitur: et tandem abortus sequitur;

Suffocatio matricis

Mulieri que a matrice molestatur aut difficulter generanti sternutatio superveniens: bonum ;;

Molestationis nomine matricis prefocationem vel suffocationem eius intelligens qua matrix ad superiora scandit et halitum impedit quo ablato mulier quasi mortua congelatur: superveniente igitur sternutatione iuvatur et quasi cum gelans [?] irritatur: nam sternutationis motu membra anhelitus concutiuntur et ventris musculi agitantur quare matrix et membra in ea contenta excutiuntur et mulier sic liberatur; Quod si mulier difficulter pariat ideo quod virtus expulsiva in ea est pigra: sternutatione superveniente partus facilitatur. nec solum sternutatione sed tussi vomitu clamore et aliis talibus motibus;

Mulieri menstrua sint colore diverso et non secundum se semper facta: purgatione indigere significat ;;

Greci menen [?]: latini lunam dicunt: inde menstrua quia singulis [?] fiunt mensibus [?] et secundum lunacionem

Menstrui Color

Menstrui naturalis color est adinstar sanguinis arietis noui decollati quod clarus est rubeus ad aliquantulam albedinem vergens propter admixtionem arterialis sanguinis cum venali. In menstruo ergo propter admixtionem flegmatis quam admixtione multa vel parua color magis variatur. Malis igitur chimis dominantibus naturalis menstrui perdit colorem. Nec menstrua sunt sic in suo tempore pura de una materia tali veniunt: humores enim si pinguis oportet sit crossitie cursu suo durior redditur et tardior quare intervallum temporis faciunt prolixior: Medicus in hec videns et illis et aliis signis humores crossos indicantes mulierem purget ab ea materia que prohibet exire menstrua in colore et tempore naturali. nec solum intendat farmacie sed ordinate diete. dieta naturalis acetosa nam est: nasturcium multum et dulce mediocre grossos humores subtiliantur utpote calamento quod galiens ... menstruus usque fuit ... quod opilationes venarum ad vulvam descendentium aperiunt: sanguinis crossitiem subtiliant: et a crosso humore corpus mundificant ;

Ubera gracilias abortum fit

Mulieri in utero habenti: si subito mamille graciles fiant: abortit ;

Mamillis pro est colligantia cum matrice propter quasdam venas: unde delectatione unius sequitur delectatio alterius: est iterum eis colligantia 2o propter quasdam venas que matricem et ubera coniungunt. Sanguis, cum menstruum tempore pregnationis in ullas partes dividitur quare alius in cibum ipsius fetus cedit alius ad mamillas trahitur ut tempore oportuno in lac conuertatur et puer idem nutriatur extra uterum productus. Ex colligantia igitur mamillarum super matricis dispositione arguimus. Unde mamille extractione lactis eas replentis extenuantur, extenuantur 2o multo fluxu menstruorum quod matrix euacuata sanguinem ex mamillis trahit. extenuantur tertio propter mortuum in matrice fetum vel ipso egro ... ille tamen extenuationes non subito fiunt sed paulatim de quibus hic non loquitur. Extenuantur mamille subito propter defectum cibi quo pro fetus nutritur. Nam deficiente cibo fetus in matrice, cogitur virtus retrahere illum que pro lactis conuersione ordinata erat: quo extracto statim mamilla deficit: et fetus illo cibo consumpto: non habens alium cibum unde viuere possit: corpore se retrahit et mouet quare pellicule rumpuntur quibus tenebatur ligatus quare exire cogitur aut in matrice cibo priuatus moritur ;

Abortus

Mulieri in utero habenti geminos: si altera mamillarum gracilis fiat. alterum abortit. et si quidem dextra gracilis fiat masculum. Si vero sinistra: feminam ;;

in tali cum muliere nutrimentum ab altero puero subtrahitur quo subtracto aut fetus moritur aut vi expellitur et abortum facit: mamilla aut dextra colligantiam habet cum matricis parte dextra: et sinistra cum
n. ht sinistra. et quia pars dextra calidior est propter epar existens in ea masculus calidior existens fit in ea. et sinistra frigidior est propter splen. quia est terr... femina est in ea ut pluries / quare ad extenuationem dextre masculum contigit abortiri: et ad priuationem sinistre: fetum abortiri / qualis pluries femina in una mamilla gracilis facta ex toto aboriat ;

Mulier que neque pregnans est neque genuit lac habet huic menstrua defecerunt iii

defectu menstruorum

Quia in talis corpore dum per uno cibus sint [illegible] ad omnia membra attrahunt illud quod est eis [illegible] sicut epar convertat sibi parte sanguinis pro nutrimento eius et pulmo sibi attrahit quandam [illegible] superfluitate reponens ea in eius [illegible] similiter omnia [illegible] humores sibi [illegible] et flegmaticos. Similiter quod [illegible] sunt vasa. In lingua [illegible] humidis [illegible] saliua. Similiter mamille habent carnes quasi glandulosas que sibi cibum eis [illegible] in suas mutat naturas quia caro cum sit mollis alba spongiosa et non sanguinea humiditas sibi veniens efficit quasi lac quod quanto magis aliter effluit tanto magis augetur sicut in octavo et nono mense in pregnantibus videtur ubi mamillarum vene et vulue [illegible] sunt plene. Quod si mulier aut pregnans est aut genuit et lac [illegible] quantitate [illegible] extiterit menstrua defecisse arguitur. Nam cum lactis exuberantia [illegible] sanguinis debere [illegible] effundi et expelli [illegible] et per consequens menstrua defecisse iii

Mulieribus quibus ad mamillas sanguis convertitur maniam significat iii

Sicut spongiosa caro uberum frigidior [illegible] epatis sic et lac in eis generatum frigidius est sanguine in epate genito. Unde cum sanguis [illegible] calidus et feruens ad superiora fluxerit et [illegible] a frigidi [illegible] lac generari [illegible] cerebrum debile [illegible] [illegible] caput [illegible] et maniam generare iii Galienus [illegible] tempore [illegible] non vidit ii

Mulierem si vis scire si conceperit cum dormitura est mellicratum da ei bibere et si quidem torsiones habuerit circa ventrem concepit. Si vero non minime iii

Signa conceptionis

In pregnationis tempore matrix ita vehementer stringitur et [illegible] ingrederetur [illegible] et tota ad interiora corrugatur. Et quia [illegible] in testinum [illegible] que ad interiora corrugata vehementer [illegible] et [illegible] ventositas [illegible] exitus non potest libere pro gravitate eius [illegible] extendit et per consequens [illegible] dolor [illegible] et torsiones causatur. Cum autem mel sit inflatiuum et ventosabile ideo si [illegible] mellis [illegible] [illegible] cum aqua pluviali [illegible] et mellicratum [illegible] facto tempore dormitionis [illegible] ad [illegible] debeat et [illegible] torsiones facte fuerint [illegible] [illegible] arguimus quia concepisse. Habet autem [illegible] veritate [illegible] [illegible] non sit [illegible] aut assueta ad mellicratum et non [illegible] opilatos aut magis grossas ventosas [illegible] aut fortes [illegible]. Judicamus tamen etiam conceptos ex [illegible] tempore [illegible] et attractione [illegible] [illegible] et menstruorum retentione etc. iiii

Mulier si gerit masculum concepit: bene colorata est. Si vero feminam: discolorata ;;

Masculi cum sint calidiores feminis: quare mulieres que mares sunt coloratiores pulsu velociores et fortiores. Evenit tamen plerumque contrarium: nam femina aliquando concepta fortior et velocior est in motu. Non ergo signum illud semper pro certis sit habendum ;;

Si mulieri pregnanti in matrice fiat erisipila: mortale ;

Cum erisipila fiat ex colera rubea et cadat cum febre acuta creat: que putredinis fumos cordi mittit et de vigore eius destruit. Matrix similiter est nervosa et sensibilis et maxime infestatur pondus et gerens prohibens fetum sibi amari et putredi fumi mittit quod sua debilitate resistere nequit: ideo erisipila in matrice et mortem et fetum occidit. Secus est de flegmone nisi infestaret in magna quantitate ;

Quecumque preter naturam tenues existentes concipiunt: aborciunt antequam grossescant ;

Existentes in multa macredine et tenuitatis ultimitate: multo indiget refectione ut ad naturam et debitam crassiciem cum longitudine eorum corporum redeat: unde cum crassitudinibus cibus in matrice [illegible] [illegible] et fetui abstrahitur: quare fetus fame pulsus abortum patitur ;

Quecumque non corpus moderatum habentes secundo aut tercio mense aborciunt sine occasione manifesta: his cotilidones mucillaginibus plene sunt: et non possunt tenere pre gravedine fetum sed abrumpuntur ;;

Cotilidones

Ex occasionibus manifestis: febre: diarria: vulnere: herisipila: sanguinis fluxu: saltu: percussione: morsura: nimia abstinentia: timore etc. intelligit quibus singulis possibiles abortus possunt fieri. Quod si mulier sine his predictis aborciat: existimate ora venarum vulve abortandi erunt cause: a quibus cum fetus et in secunda nutrimentum capit si mucis fuerint plena aborciunt: ora autem illa cotilidones appellantur quod cum plena sint [illegible] tunc menstrua erunt pauca excrescentiate ;

Quecumque non (preter naturam crasse existentes) non concipiunt: his pinguedo os matricis obturat: et usquequo extenuentur non concipiunt ;;

Mulieres in multitudine crasse non concipiunt: eo quod illa pinguedo zirbus adipis vocata ora vulve interiora premit et opilat: quare non potest semen debite corrugari nec bene recipi quare non concipiunt. Intelligitur hic de ore vulve exteriori sed de ore colli matricis ;;

Si matrix in vertebro posita fame fecerit: necesse est commotionem fieri ;;

Licet vertebrum sit os rotundum quod in ancha vertitur: tamen per vertebrum hic ancham intelligimus. Apostemate autem existente in uno latere: declinat matrix

ad aliud latus quam frequenter fetus claudicat: posita est matrice in tenebro
et aliis signis superius sup. nocumento matricis apparentibus. unde
est fieri commotio in curatus. et propterea si matrix sanum fecerit
in exteriori parte unde est cum liamo et similibus aliis curari ;

Fetus; mares quidem in dextris: femine vero in sinistris: magis ;
fetus masculus ex calidissimo sperme fit. et adiuvatur si locus sit calidus
in quo creatur dextrum autem latus matricis est calidius quod epati vicinatur similiter
sic fetus spermate de testiculis maris exeunte qui sunt positi in matricis
angustiis. quod cum de dextro tunc exit in dextrum latus cadit et ideo
esse calidus fit. quod vero de sinistro: frigidus fit. Vide autem in de generatione
al' matricis (?) embrionis ;

Si in secundine papitacione obtarmiant [?] apoc apphedeos et nares ;
Nam in secundine papitatio et educatio jngerit tunc abeliter clausa
et motu nimio propterea obtarmico [?] in sternutatorio apposito: unde
est secundina egredi et vena ea tenere rumpi: Confert ad hoc
apphedeos os et nares perfecto per quam adhesio sternutatorie efficiuntur
halitus retinetur: ut magis agitatur et secundina facilius expellatur ;

Mulieri in utero habenti: tenasmo [?] in natus: abortire facit ; — Tenasmo
Cum illi humores dum intestinum colon pungunt: sternum ad egerendum
cogunt: si forte illos humores possit emittere: si hoc autem que pervenit
animo fortis motu efficiatur: quod hic motu fortis ligamenta
rumpuntur et inde est fetus abortum pariat ;

Mulieris menstrua si vis retinere: sicuam maiorem ad
mamillas appone ;;;
Superhabundantibus enim menstruis maiorem ventosam subtus mamillas ponatur
super venas de vulva ad mamas ascendentes: quibus ad supra divertitur
et fluxus ille removetur ;

Quecumque in utero habent: hiis concluditur os matricis ;
Nam sperma in vulva ceciderit et vulva receperit tunc si os prohibet ...
matricis lateraliter ... et ita os matricis stringi. sic ad dispo
... os matricis contrahi et super sperma stringi ;

Mulieri in utero habenti lac ex mamillis multum fluens: de
bilem fetum significat. si vero dura fuerit ubera: sanum
fetum significant ;

Tempore conceptus lactis ... fluxus habundantia materie fit: et fetus ...
... debilitatem. Si vero mamille adeo graciles sit sicut ante
partum conceptum: tunc ... sanguinis arguitur quam causa est fetus perituri
... ubera esse adeo plena et lac efficiat ... unde est ergo dura esse
... tunc cum ... fetus ... moriatur et debilis esse significatur ;

Quecumque corrupture sunt fetus: hiis ubera gracilia fiunt. Si vero
rursus dura fiat dolor fit in uberibus aut in vertebris
aut in genibus aut in oculis et non corrumpuntur ;

Vide de aborsu quae fit duritie uberum

Aborsus quando extra sui est puta ira, comitu, veneno et huiusmodi accidentibus non precedit sed tamen sequitur mamillarum macilentia: in aliis tamen aborsibus quandoque accedit macilentia uberum et sequitur similiter. Nam cum in aborsu fiat vehemens motus et dolor circa matricem tunc maxima spiritus et sanguinis quantitas ad ipsam currit sicut in aliis doloribus contingit: erit ergo maxime a partibus venis colligata cum ea puta uberibus quo facto necesse est ubera extenuari. Quando si ubera fiant gracilia et postea eorum induxerant et dolor in genibus, ancha vel oculis sequuntur tunc non fit aborsus. Nam cum multa circa partes matricis existente tunc vis maxima huius de situ sollicitudine hanc modis ad alia membra expellit ut fetus illesus permaneat: pellit autem maxime ad convicina matrici puta anchas et ubera et adorum [illegible] cum uberibus quantitates [illegible] et sic [illegible] mala fuit valde [illegible] tunc fetus raro corrumpitur ||

|| et gemitus propter podera cum dolore [illegible]

Quibuscumque os matricis durum est: his necesse est os matricis concludi. Clauso ore matricis semper apostema vel graviditas fieri quando tunc differunt. Si. cum matrix fuerit durissima et clausa, durum apostema et calidum est [illegible]. Si autem sit gravida naturaliter erit tactu mollissima ||

to in extremis sicut e calor solis [illegible] calidus extremi forte ;

Quecumque in utero habentes a febribus accipiuntur et fortiter calefiunt sine manifesta occasione: generant periculose et difficulter: aut aborciunt periclitantes ||

Aliquando febres eis adveniunt antequam propter dubio sit aborsus causa: nam existentes grande a medicis nec possunt purgari nec dietari ideo quasi toto graviditatis tempore fatigatur fetus, et non preferens matricis passiones perit: aut si vivus erit: infirmus remanebit. Generat autem ideo periculose quia in partu utriusque corda debent esse fortia et tamen sunt debilia ||

Cum difficultas partus ;

Partus difficultas primo ex parte matris quia matrix est nimis parva: aut pinguedo superflua musculos comprimens: aut dissuetudo pariendi: aut apostema matricis aut debilitas eius: aut plenitudo [illegible]. Secundo ex parte fetus quia est nimis magnus vel monstruosus vel non egrediens recta figura vel quia est mortuus vel debilis valde. Tertio ex parte secundine quia est grossa non fragilis vel nimis fragilis: vel humiditas eius cito evacuantur quibus propter facilitari debet ;

In fluxu mulieris spasmus et animi defectio si supervenerit: malum ||
Spasmus sequitur ex inanitione si fluxus fuit nimius: similiter est defectio animi quia sequitur ablationem virtutis cordis: quod omnia mala ;

Menstruis pluribus evenientibus accidunt egritudines: et non evenientibus a matrice accidunt egritudines ||
Nam abundantia menstruorum aut est ex apertione oris venarum ad multa [illegible]: aut sanguis calidus vel subtilis quod penetrat: aut mala sanguinis [illegible] quod cor [illegible] et ad [illegible] pellitur: Ab ipsa autem habundantia [illegible] ethica, ydropisis et alia inferuntur. Defectus vero menstruorum est a causis contrariis et contrarios facit morbos: nam retentis prava menstruis generatur [illegible]: flegmon: erisipila: cancer: febres etc.

In ano flegmones pacientes: et in matrice flegmonem habentes: stranguiria superuenit: et in renibus saniem habentibus strangurria accidit. In epate uero flegmonem patienti: singultus superuenit ;

Apostemate in ano existente necesse est uesicam compati atque stringi quare urina non potest conueri et stringit eam quod debet expelli et emitti: Simile est de flegmone in matrice ex uicinitate uesica patitur: Accidit similiter urina ex renum passione: ex colamento saniei et aliorum humorum descendentium ad renes et acuentium urinam; ex quibus acuitate uesica irritatur ad expellendum urinam frequentissime. Singultus autem prius dictum est compressione oris stomaci causatur causatur etiam mordicatione fumi sibi ... qua in eum ... in existente flegmone et tumore in epate singultus afferetur uenire. ... stomacum et epatis sit colligatio necesse est alterum alteri compati. ... apostema magnum sit ;

Stranguiria ex compressione et mordicatione

Singultus similiter

... etiam ex saniei mordicatione

Mulier si non accepit in utero: uelis autem scire si accipiet: cotreges uestimentis eam: et subfumiga eam aromatibus deorsum: et si quidem uideatur transire odor per corpus ad os et nares: ...

Pigmentis qui eam non potest se non generauit: est in uiri culpa. Excepto cum fumus naribus et gustu: Indicium est ... et matrice ... de esse opilationes et superfluitates crudas: quare bene potest trahi. menstrua ad matricem per generatione fetus requisita: assunt etiam humide ... lubrificantes unde ... mulier potest esse fecunda. Et ... opilationes ... ... est ... sterilitas ... etiam alie esse potest opilationes ... alii signo ... sed ... uide ... de signis sterilitatis;

Signa sterilitatis

Mulieri in utero habenti: si purgationes exeunt: impossibile est fetum sanum esse;

Galienus arbitratur menstrua a purgationibus effluentia per illas uenas ... que ... sunt matricis. nam cum secundina orbibus uenarum ... inferioris ... sit suspensa ... quod ab illis uenis menstruus sanguis non egreditur. cum ergo ... in multa quantitate exeant et ad nutriendum fetum per uenas ... ... inferioris non ueniat: necesse est fetum defectum alimenti sustinere ;

Si in mulieri post purgationes non exeunt neque rigore neque febre superuenientem: angustie uero: abhominationes et defectus animi ei accidat: reputa hanc in utero habere ;

Frigore extrinseco: similiter calore siue febrili ~~[illegible]~~ consumente et dissoluente menstrua retinentur: Et si mulier ordinate menstrua ... mox a fluxu priuatur et abhominatio et alia sequuntur: Indicium est conceptionis. Nam conceptu retentis menstruis eleuantur fumi mali qui ad spiritualia ... uenientes faciunt ... ad os stomaci: destructionem appetitus nauseam abhominationem etc. ; Possunt tamen illa accidentia uenire ab aliis causis et humoribus ideo tu medice uide etiam alia signa et sic caueas;

Signa conceptionis

Quecunque frigidas et densas matrices habent: non concipiunt propter frigiditatem. Et quecunque humidas habent matrices

Cause sterilitatis

non recipiunt: extinguitur enim in eis semen. Et quecumque matrices sunt siccas magis et ardentes non recipiunt: indigentia enim nutrimenti corrumpitur semen. Quecumque vero ex utrisque temperie sunt moderate, hee sunt generantes.

Frigus matricis

d[D]ominio frigiditatis in matrice ipsa matrix densatur, quare ora venarum illuc venientia stringuntur et menstrua propter spissitudinem venarum non debito ad ipsas mittuntur: steriles enim fiunt mulieres. Tum quia secundina non patitur oribus venarum solidari; tum quia menstruis illuc non penetrantibus fetus [illegible]; tum quia vene sunt pure et sanguis frigidus matricis frigide et flegmaticus refrigescit. Ergo sperma virile ex matrice frigida: similiter sperma non coagulatur et eius calor remittitur propter matricis [illegible]; menstruum etiam infrigidatur. Hec omnia [illegible] sterilitatem inducunt.

Humid

H[H]umiditas [illegible] in matrice conceptus impeditur: matrice enim existente humida, retentiva virtus debilitatur; matrix lubrifica sperma non debite retinetur; calor [illegible] suffocatur, sicut flamma in [illegible] humore extinguitur; menstruum etiam [illegible] ad [illegible] fetus solidandos; [illegible] debiles generatur [illegible] orificiis venarum matricis [illegible]. Accidit tale [illegible] sicut grano et ordeo que in paludibus seminantur: non nascuntur.

Sicca

S[S]iccitate [illegible] et ardore nimio conceptus impeditur eo quod semen nutrimentum deficit, sicut [illegible] in arenosis et lapidosis locis accidit. In matrice enim calidissima sperma [illegible] quod semen [illegible] [illegible] vel si [illegible] [illegible] seminaretur. Siccitate [illegible] matricis menstruum [illegible] [illegible] generativus [illegible].

Matrices [illegible] reparamentum ex [illegible] qualitatibus quatenus sunt generatione [illegible] cum excessus alicuius qualitatis sterilitatem [illegible] ut dictum: [illegible] et reparatio quatenus matricem [illegible] faciet.

S[S]ed et in maribus: aut enim propter raritatem corporis sperma extrafertur ut non cadat semen; aut propter densitatem humidum // descendit extra; aut propter frigiditatem non calefit ita ut congregetur ad locum hunc; aut propter caliditatem hoc ipsum fit.

// non

A[illegible] negat Galienus [illegible] et [illegible] verum addas sibi aliquid ex [illegible] et a veritate non recedet. Intelligas [illegible] raritate corporis [illegible] fluxibilitate et [illegible] spermatis [illegible] fluido [illegible] facile [illegible] ex eo resolvitur et evolat ~~[illegible] et [illegible]~~ et [illegible] evolat et extrafertur et extra [illegible] semen [illegible] non cadit matrice eo quod [illegible] que est [illegible] resolvitur et exalat. Sic etiam propter nimiam densitatem ~~[illegible]~~ vasorum spermaticorum humiditas seminis non [illegible] eo quod [illegible] et [illegible] vasorum [illegible] extra [illegible]

Galienus

Sperma si fuerit nimis frigidum male coagulatur et [illegible] calidissimas [illegible] nichil generatur et [illegible]. Vel [illegible] aliud si [illegible] fuerit et corpore [illegible] qualitatis se [illegible] [illegible] fieri si non fugatur [illegible] similiter [illegible] [illegible] frigidum sperma [illegible] [illegible] similiter [illegible] intelligens. Frigidum ergo sperma [illegible] in matrice calidiore cadat et ergo

Lac dare caput dolentibus malum. malum vero et febricitantibus : et quibus ypocondria suspensa rugiunt : et siticulosis : et quibus fellee secessus : et acutis febribus : et quibus sanguinis multa egestio facta est : convenit vero ptisicis non valde febricitantibus dare. et in febribus longis : nullorum predictorum signorum presente : et extra racionem tabefactis ;

Lac est fumi dicitur mutabilibus ...

Quibuscumque tumores in vulneribus aparent : non valde spasmantur neque insaniunt : his vero non aparentibus repente : quibus retro spasmi et tetani fiunt. quibus vero in priori parte : mania et dolor lateris acutus : aut empima : aut dissenteria : si tumores rubei fuerint ;;

Aparente enim tumore ...

Si in vulneribus malis et fortibus existentibus tumor non aparent : magnum malum. laxa. bona. cruda : mala ;

Vulnere enim malo et forti existente ...

Vulnera ... aut cruda ex quibus nihil effluit mala sunt ...
digerenda ;;

Lac
Ad hoc spectat

Lac

Vide de sedatione tumoris vulneris

Audi

Vulnera quae bona quae mala

Posteriora capitis dolentia: recta vena in fronte incisa iuvat.

dimisso vene in capite et oculis

Ligi cum incisione vena dolorosa curat et ad alia loca ea incisa dicitur a vena in frontis plurime vene ramificant quedam aliquis partes tendunt ad partes capitis: alia ad timpora: alia ad oculos. Galienus dicit se plures sanasse oculorum doloribus cum scarificatione in parte capitis parte: propterea si multi inde fluxerit humores ipsi ab oculis

Rigores in mulieribus quidem incipiunt ex lumbis magis et per dorsum ad caput. Sed et viris retro magis quam in priori parte corporis velut cubitorum coxarum. Sed et cutem raram declarat declarat pilis ii

Frigus et omnis febris rigorosa: mulieribus magis a lumbis incipit: nam circa istas partes frigidiores sunt masculis: propterea est in matrice nervosa frigida eius. hoc loco exiens: fortior autem virorum illa materia frigore incidens expellitur: et multe eorum facilius resolvitur: rarior frigus expirat: fortiores: rariores et calidiores est cum sit masculus magis rigent cutibus: Raritate autem et porositate partis anterioris in masculis declarat pilis in isto loco exiens. ergo rigor viri incipit in cubitis coxis et per spatulas ad nucham et origines nervorum ascendit rigor eius ij

A quartanis habiti non valde apprehenduntur a spasmis. Si vero apprehendantur prius et superveniat quartana: solvuntur i

Spasmus ex inanitione pestiferus et mortalis est ideo hic non est sermo: spasmum autem ex repletione per quartanam sic non contingit dissolvens enim materiam eius cum spasmum cum supervenerit. spasmum cum ex repletione duobus medicamentis curatur generalibus scilicet digestione et eius expulsione: quod ambo considerantur in quartanis febribus expulsio enim fit cum rigore: coctio autem fit cum calore iij

Quibus coria circumtenduntur dura et sicca: sine sudore vitam finiunt. Quibus vero relaxata et rara: cum sudore finiunt i

humidi

Propter resolutionem et exsiccationem cutis dura efficitur: partes enim subtiles et aquee consumuntur cum terrestribus remanentibus cutis reddit et corrugatur. scilicet propter humidi in eas et dimensionibus abreviatur et tela efficitur carens humiditate ut si aliquam habet non habet sudorem cum moritur sine sudore; habentes autem cutem laxam mollem et vaporo fluidam: multam intra cutem habet humiditatem: et licet deficiat virtus debilis tamen sic facit aliquem conatum aut per stressum vel sudorem quando est qui cum sudore moriuntur i

Ictericii non valde inflati sunt i

Nam ventositas in eis adunata exit cum eructatione. Ictericia fit enim quia est ex caliditate epatis colera multiplicata quod per totum corpus diffusa ipsa facit ictericum. calor autem in eis existens sua magnitudine ventositatem inflatione dissolvit quando non multum vel raro inflantur i i i i i

Particule Quinte finis adest iii

In diuturnis lienteriis oxireumia superveniens prius non exns bonum ;
In lienteria passione maxime potus cibi sumpti exit in egestione nihil mutatum
quantum : sed eodem odore sapore liquore quem ante habuit in egestione . . .
Evenit aut propter humoris ... melancolici ad os stomachi ...
aut acetosi fleumatis ... a capite ... ad ... aut
etiam mala ... Unde oxireum per acetosam eructuationem
in lienteria superveniens : aliquantula mora cibi in stomacho arguit : unde
retentivam confortari : et acetosa eructuatione stomachi constringi : magis in
inferiori et expulsiva nimia corrigi portendit quod signum bonum
... oxireum ... calorem vigorem : eo quod prius nil cibi ...
sed totum ipsa quantum absque aliqua digestione emisit : nunc autem cibum
in acetositatem convertit : et tamen vigorati calo ... digestiva ...
et sic cibum ... laudabile ... Et si oxireum in lienteria
... et ... portendit ;;
Oxireum ... mala : ... lienterie laudabilis ;
Quibus nares humide natura et semen humidum : cito infirmantur :
quibus vero contraria : salubrius ;;
Humidi ex natura ... humorum habundantia ex ... emittunt ... cere-
bro ... quo nares ... et semen humectantur : eo quod cerebrum
membrorum ... frigidius . Unde ... cis sit catharri : ...
... materiam ... catharrus ... ad ... salom ...
diversis facit morbos . Siccioribus aut a ... pauca
humorum habundantia ... emittitur ... replectione ...
... et ... sic ... catharros
... a catharro liberios : salubrius ... et ... morbos
incidunt ; Vide in humide ... dete ... ;;;
In diuturnis lienteriis cibi abstinentia : malum : et in
febre : peyus ;;
In passione dissenteria excoriatur intestina : quod si diu duraverit : ...
... maxima ... facit : quam ... patitur : mala digestio
efficitur et ... ad cibum ... quam mala . Et si febris
affuerit : ... et egrum magis ... ;;
Circumfluentia ulcera male consuetudinis : malum ;;;
... ulnera ... mali humores : peiores corro-
sivos : ... arguitur : quo ulnus sanari non permittitur : quod malum
Dolores in lateribus et pectoralibus et in aliis partibus si multum
differunt addiscendum : mali sunt ;
Oportet ... dolorum existentiam in latere
et in pectoribus : et in aliis partibus ;

Dolorum diuersitas in lateribus si diu differtur et prolongatur antequam cognoscatur mala est. Quia cum dilatione differentie medicus incertus est qui remedia applicet quibus morbus remoueatur: cum igitur incertus est: ergo fortius corpori infigitur: eger magis affligitur: et fortassis dum cognoscit morbi qualitatem nimis tarde uenit: et partes decedit: Sagax igitur medicus: et loca et qualitates dolorum et proprietatem accidentia morborum inspicit. membrorum similiter uel naturas speculetur: que cum fecerit morbi essentiam uenatur et sibi debitas medelas parans et morbo fugans honorem et gloriam consequitur.

Nefretici: et circa uesicam dolores: laboriose sanantur in senibus.

Renes et uesica cum numquam cessent a sua actione a natura eis deputata. Si ulcerantur difficile sanantur. Nam dum aliquod membrum patitur oportet quod quies ei ministretur: preterea aut membra urina cum exeat sua acuitate uulnera innouat auget et magnificat. Unde cum in senibus uirtus sit defecta: hi passiones plerumque eis moriuntur et in iunioribus laboriose et difficile sanantur.

Dolores et tumores super uentrem consistentes: leuiores. non superiores uero: fortiores.

Apostemata: dolores: et omnes dispositiones propter naturas: uentri accidentes: duas habent. Nam que sunt ad exteriorem et superficialem et cutaneam partem relati leuioris sunt cure: quia eis remedia facile possunt aplicari: et distant magis a principalibus membris: dolores aut qui sunt non superiores sed in profundo et interiori parte uentris uel alia membra iunctis illi dolores magis infestant: nam sunt principalibus membris uicini/ propter calorem membrorum interiorum calide apponis inflammantur: medicine difficilius applicantur: quare mali.

magis

Ydropicis que nascuntur uulnera in corpore: non facile sanantur.

Omnis solutio continuitatis in ydropico est difficilis cure: tum propter defectum caloris et nature regulare debentis: tum propter aquositatem ultra quam humidus non excitatur neque consolidatur.

Late pustule non ualde pruriginose sunt.

Pustule deforis si alte et acute sint: calidiorem naturam et magis uiolentam arguunt quam magnum pruritum faciunt. Pustule aut late et in profundo mersi: materiam flegmaticam tarda et sparsa faciat quare minus infestant: harum aut duarum unde ex 2a seu primi calor de mobis contris

Caput dolenti et circumdolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens per nares aut aures solunt egritudinem ;; aut per ora

Caput si ex apostemate sanguineo uel alio humore calido corrupte coadunato doluerit: ruptura et exitu illius eger soluitur. Si non ex uentositate excepta uel colica cum punctura uel uulnere uel alio modo doleat: aliter sanitas inuestigetur.

Melācolias et nefretitis: emorroides ĩnate bonū

Nā emorroidarū fluxu ꝓprie si fex sāguis mixta fuit: materiā horū morborū euat et eger sanitati restituit ;;

Emorroidas sanāti antiquas si nō vna relicta fuerit piculū ē ydropē fieri aut ꝓtisim aut maniam;

Fluxꝰ emorroidalis si antiquꝰ fuit et natā feces melācolicas illuc dirigē ꝯsueuerit: malū ē hꝰi fluxū restringi. Nā si r̄stringit fex illa sāguis ad epar regurgitat: et sua grossicie et nī̄ calor epatis extinguit: deinde sāgs nascit: ydropis cōmittit. Sup fluxꝰ ēt sāgs ille malꝰ si adueniat pl̄mones mouet: uena crepat ꝓtisis et ulceraō in pl̄mones sequit: Itē aliquā mali fumi de illa melācolia fere cū spiritibꝰ ad caput mouet: cogitaō ꝑdit discursꝰ amittit: mania causabit;

A singultu habitis: sternutaō supueniens: soluit egritudies;

Singultꝰ q̄uis ex inanitiōe et repletiōe et frigore aliis q̄ causis eueniat plerūq tamē nobis cordiacam dictā habētibꝰ ex repletiōe insurgit motꝰ enī spasmaticꝰ existit: Et si sternutaō supueīt materiā eiꝰ dissoluit: et ipsi ex corpore recit. Vide aniꝰ d' singultu;

Ab ydrope habito: si in uenas ītetre aq̄ fluere: soluō fit;

Fluxu enī tali si spōtaneꝰ extiterit: mā aq̄sa ydropis mā euat quo facto ydropicꝰ sanitati restituit;

A diarriā diuturna habito: spōtaneꝰ vomitꝰ supueniens soluit egritudinem ;;

Vomitu enī materia diarice ī ꝯtrariū ut ꝑ supiora educit: fortitudo virtutis hoc facientis arguit: paciens ut plurimū liberabitur;

A pleuretide hīto aut ꝑiplomonia: diarria supueniens: malū;

Pleuresis ul' periplomonia si uirtute supauerit: debilitas epatis efficit ꝗbꝰ sāguinē nō mittit: diarria sequit: paciēti piculū cōmittit;

In oculis paciente: a diarria capi: bonū;

Materia enī illa q̄ doloris oculorū causa fuit: ꝑ fecora pellit: eger libat;

Vesicā incisā: aut cerebrū: aut cor: aut diafragma: aut renes: aut ītestinorū aliquod gracilum: aut ventrē: aut epar: mortale est;

Vesica si ī collo (quod ē carnosū) adueniat lapis incidit ut plurimū curat: si uō ī substā eiꝰ neruosā incidet sic uoti nō soldabit: In casō eo cerebru si modica fuit teste galieō aliquod curat: q̄ si ad uentriculos uenerit mortalis erit: Cor aut et diafrag ꝯ ꝑ se mouet adeo incisa nō soldat: Renibꝰ ēt incisis nō ꝑt apliari medicina eo incurabilia In testinā uō et stomꝰ licet sit carnosa: si tū casō ad ꝯcauitē ꝑtigerit erit mortifera. Incisō Itē epate sāguinis fluxꝰ sequit et paciēs morit anteq soldet. Silr ē de pulmōe: splene: testiculis et aliis q̄d q̄ sit incisa posuit ꝑ exeplis;

Vide de mēbris incisis ꝑ̄cilatore dra 31 ī fine

Quando incisum fuerit os: aut cartilago: aut nervus: aut maxille tenues: aut preputium: neque crescunt: neque conglutinantur ;;

In corpore nostro durissimum est os: mollissima vero caro. alia vero sunt media inter hec. Caro igitur quia mollis est facile solidatur: similiter illa que ad carnem accedunt facile solidantur. Os autem quia durum: terrestre: pauci caloris: si multum solutum grossum fuerit non solidabitur: neque parte sua terre stricte partes adinvicem coniungentur et conglutinantur. Similiter cartilago et alia multum ad naturam ossis accedentia: nervosa item pauci caloris et sanguinis penuria vix solidantur si notabiliter incisa fuerint. Evenit autem quod aliquando fractura alicuius ossis animalia sanatur: sed fractura non solidatur: nam illa animalia tunc moventur: et cedunt: tunc fuerit quod corpus subtile fracturam illam ossis circumdedisse tanquam ligamentum aliquod et tamen fractura neque solidata neque conglutinata reperitur ;

Si in ventre sanguis effundatur preter naturam: necesse est in saniem verti ;

Locus quia constrictus locatus est: Ideo si sanguis ex venis et locis propriis in ventrem parum preter ubi manserit: non in sua natura permanebit: sed in saniem (ut egreditur et fit sanguis) vertitur: aliquando tamen egere evacuatur ;

Varices sunt vene magne inflate et tortuose in tibiis et spinis

Maniacis: varicibus aut emorroidibus innatis: manie fit solutio ;

Varicibus enim et emorroidibus: nam illa melancolia a cerebro per inferiora evacuatur: mania solvitur: dissolutio egro restituitur ;;

Quibuscumque dolores a dorso in cubitos transeunt: flebotomia solvit ;

Mota materie doloris a dorso ad cubitos: dolor in cubitum recipitur et flebotomia coniunctione nam illa evacuatur: dolor cessat evacuata causa ;

Timor et pusillanimitas si multo tempore habent: perficiunt melancolicum ;

Timore et pusillanimitate sine materia cum precedente: futura melancolia arguitur vnde si diu timoretur fortissime mania sequitur. Ira enim et alia fera animi accidentia plures ad insaniam disponunt: quia contra mirabilitate continuare consueverunt ;

Intestinorum si incidatur aliquod gracile: non conglutinatur ;

declaratum est causa supra: nam intestina sunt nervosa: exsanguia: solidationem excludentia ;

Herisipila extrinsecus facta: intus converti non bonum: Intus sitam vero: extra: bonum ;

Experimento et ratione videtur: motum omnis apostematis a nobilioribus ad minus nobilia conferente esse cum illo motu virtutis fortitudo videatur: extra vero si a minus nobili ad nobilius membrum natura movetur: de spacio sequitur ;

Quibuscumque in causon tremores fiunt: alienatio solvit ;

Materia causonides quia intra venas continetur: que si a venis ad nervos et musculos pulsa fuerit: sicca acuitate tremorem efficit: et quia nervi oriuntur a cerebro: repletis igitur nervis parte materie mittitur cerebro. qua missione cum alienatio sequitur: materie motio ex nervis et venis arguitur: et quamvis liberet tunc pauces a causonide tradit tamen pressiones cerebri alia non minus periculosa. liberatur igitur a illa carentibus tradet. Si tamen alienatio fuit debilis et virtus fortis sanitas futura speretur ;

Quicumque empici aut ydropici uruntur aut inciduntur his effluente sanie aut aqua multa repente pereunt ;

Nam cum empimate cum fluxu illo multus spiritus emittitur quo emisso vita perditur. In ydropisi vero si aqua multa effluit epar mox sub apore gravatur diafragma et alia pectoris viscera ad se trahit et tunc virtus consumitur ;

Eunuchi neque podagrisant neque calvi fiunt

Nimio coitu exercitio forti vino forti balneo frigido corpus dissolvitur. frigido autem constringente parte ultima frigidatur omnibus predictis juvantibus humores ad juncturas confluunt ciragram podagram sciaticam creant ; Unde cum eunuchi a coitu vacant si debita dieta utantur non podagrisant. humiditate similiter sunt sicut femine quarum capilli foventur ideo raro calvescunt. Sed tamen cordiales dicuntur podagrisabunt sicut eis mulieribus evenit que fortissimis et vinis et preciosis cibariis dietate preter naturam et consuetudinem podagram incurrunt quod tamen in Feltrias quandam nobili matrona audivi que tempore menstruorum etate annorum xxx ad genus morbi fortissime incidit et tandem in eo obiit ;

Mulier non podagrisat si menstrua ei non defecerint ;;

Menstruis cum materia illa que causa est podagre evacuatur. Inordinata tamen dieta et cordialibus non debito tempore retentis menstruorum fluxus ad podagram ei juvat quare sibi caveat et illa omnino vitet. Evenit autem mulieribus que menstrua deficiunt paucis que male dietantur ;

Puer non podagrisat ante affrodisiam ;

Affrosia id est etas venerea vel pubertas

Coitus fortis juvat ad podagram puer autem ante pubertatem raro incidit eam visum est tamen eis quedam tumor in genibus quod evenit teste galieno ex nimiis gulositatibus ;

Dolores oculorum meri potio aut lavacrum aut vinum aut flebotomia aut farmacia solvit ;;;

id est fomentacio

Oculi

Oculorum dolor si ex acutis sit humoribus vel ca... et con... mordicantibus balneo et moderata vini potatione solvitur. vinum cum materie coagulata dissolvit et sub motu a venis ciat. magna igitur hec est medicina oculorum si quis ea ut oportet operatur. Calefactio etiam salubris est et a molestatione remota. Et si corpus sit plenum humoribus solicitat flebotomia aut si peccat unus humor purgetur farmacia ;

Trauli maxime capiuntur a diarria longa ;

Trauli

Non potentes proferre hanc literam r grece trauli sunt balbucientes dicuntur. eveniet autem hoc nimia humiditate cerebri ut ebriis et pueris similiter nimia lingue humectatione. Unde cum cerebrum sit natura humidissimum natura est illa humiditate descendere ad stomacum quod est causa diarrie longe. Similiter si lingua sit humida stomacum significat humidus et quia pellicula stomaci lingua sit apta quidem significat diarria longa quia stomacus est plena ex humiditate nimia ;

Acidum ructuantes non valde pleuretici fiunt ||

Eructuatione acidi / flecmatis salsi et pungitivi dominium arguitur: in ructuatione acetosa ad purgandum id movetur: pleura autem cum sit panniculus nervosus et solidus raro recipit fleuma sed solum coleram: cum igitur pleuresis sit ex colera: si fleuma durabit et acetositas eicietur raro ille pleureticus efficietur / eo quod fleuma non coleram pleuresis materiam / durare portendit ||

Calvis varices non nascuntur magne: quibuscumque vero innascuntur: rursus capillati fiunt |||

tinea i. corrosio squame et furfures capitis

Quod calvis non fiant varices magne experientia videmus. Si autem aliqui calvities sicuti alopitia. tinea: et silia affuerit: et varices sequantur tunc pili renascuntur: nam in varicibus humores descendunt corrupti quibus prius pili corrumpebantur |||

Ydropicis: tussis superveniens malum: precedens non sunt malum:

Ydropisis si est ex epate: tumefacto epate: diafragma tangitur: pectoralia spiritualia tussiculam provocant: vel tamen eicitur: malum est. Vide dictum tercium secunde particule |

Dissuria: flebotomia solvit: incisa vero vena que est interior in talo |

Materia mingendi cum dolore si sit ex sanguinis plenitudine: flebotomia solvitur. Si vero ex aliis causis fuerit affectus non vincitur. credunt etiam plures hunc affectum non esse specialem: Vide antiquis sen 1937 de mictura |

Asquinantie habito tumorem fieri in gutture bonum: extra enim convertitur morbus |

Materia enim dum ad extra movetur et a nobilioribus ad ignobilia recipitur bonum |

Quibuscumque absconditi cancri fiunt: non curare melius est. Curati enim cicius pereunt: non curati vero multum tempus perficiunt |

Cancer

Melancolico sanguine in aliquibus venis stricto exulceratio apparens creatur: quod lividitudine colore et multa corrosione dinoscitur: sicut enim cancer multis cruribus: ita hic apparens multis venis fortiter adherentibus utitur: quod si novus fuerit et in loco apto curari potest incisione cum cauterizatione eius: Si vero matrici epati vel aliis arduis locis innascitur: non eradicetur: nisi magno et mortifero periculo. nam si vene everterentur: sanguinis fluxus sequeretur [illegible] altiora venis [illegible] non moreretur: mors [illegible] Vide antiquis 3a quarti [illegible] de cancro |

Spasmus fit ex plenitudine aut evacuatione: ita et singultus |

Sicuti repletione et inanitione nervi trahuntur et spasmantur. ita plenitudine vel excitatione vel mordicatione stomachi os eius vel motu singultantur ad eiciendum aliquid superfluum moventur: et sicuti spasmus ex elleboro mortalis: ita et singultus ex evacuatione pessimus est: Unde si spasmus singultum sedat ex repletione esse arguitur. Si vero non ex evacuatione esse credetur quod malum. Vide antiquis [illegible] de singultu |

Quibuscumque dolor fit circa ypocundria sine flegmone : his supveniens febris solvit dolorem ||

Punctura et ardore absque apostemate : constipato et crossa inflatinaque ventosato arguitur : supveniens ergo febris hanc materiam suo calore dissolvit . materia ventositas et constipacionem conficit : unde gravis ad temperata reducit . egritudinem aufert : sanitatemque eliicit |

Quibuscumque sanies facta in corpore non manifestatur : his propter spissitudinem sanici aut loci fit |

Afforismus iste clarus est et expositione non eget |

Hictericis si epar durum fuerit : malum ||

Causis multis accidit hicterica : Ab epatis apostemate precipue : eo quod epar apostematum cum fellis spumit et receptionem colere : cisti fellis liberat. unde colera ad sinum epatis remittitur : et cum sanguine per corpus diffusa hicterica nascitur . Unde si hicterico durities epatis affuit : apostema epatis per consequens certum arguitur . quod malum est . quia membra nobilia apostemata difficulter rectificantur : et plerumque paucientes perimuntur | Vide affrismum precedente multa ...

Quicumque splenetici a dissinteria capiuntur : his supveniente dissinteria longa : ydropsis incassetur aut lienteria et pereunt |

Oppilacioni et duricici splenis moderata dissinteria supveniens : bonum est. nam per eam materie oppilans evacuatur : Si non fluxus ille prolixus fuit : intestina corroduntur et in calore constipantur : unde aut ... lienteria sequitur propter intestinorum nimiam lubricitatem factam : aut ydropsis oritur propter coram in matrica loco extractionis quod extractione epar propter ... debilitatur : malus sanguis generatur ydropsis comitatur : mors ... sequitur |

Quibuscumque ex stranguiria : yleos incassetur : septem diebus pereunt si non febre supveniente multa urina fluxerit |

Apostemate duro et calido yleos incasso : unde exitus stercoris clauditur : vel stercoris egressus prohibetur. Stranguiria autem ultra : apostemate vesice plerumque evenit quod orificium et canale vesice clauditur . quod apostemate intestina aliquando dicunt compositi et inde yliacam passionem sequitur . galienus dicit attendi et ... non credit non credit hunc esse affrismum . Nam vidisse se plures ex apostemate vesice mori asserit : aliasque yliacam . dicit de febre : illud stercus in viis intestinorum magis planum . unde eger et egressum magis ... febris cum raro curat apostema ... sanato apostemate sanatur febris cum sit accidens eius |

Vide falsitatem

Ulcera quecumque annua fiunt vel longo tempore hunt : os necesse est emitti : vel cicatrices cavas fieri ||

Longo cursu malorum humorum ad aliquod membrum : mala qualitas membro infigitur et difficile curatur . Unde si aliqua medicina caro regnatur et corruptela corpore remanet suo tempore recidivat : et ... aliquod ossis putrefactum ... a toto osse separatur . et si caro regnatur tamen cicatrix cava ob concavitate ossis perforatam relinquitur |

Quibuscumque gibbi ex asmate aut tussi fiunt ante iu-
ventutem pereunt;

Gibbositas est tumacio spondilium spondilium ad intra aut ad extra aut ad latus corporis. quod evenit aliquando casu aut percussione aut vulnere. pelluntur etiam aliquando spondilia ad extra ex vel intra ex apostemate et vel ventositate grossa: asmate vel tussi quibus expelluntur spondilia ad exteriora. quod cum pueris evenit: pectoralia angustantur cor et pulmo pressa pravitate loci non crescunt: ad vitam data non sufficiunt: Unde tales qui gibbos ante iuventutem decedunt;

Quibuscumque flebothomia aut farmacia confert: his vere flebothomare aut farmaciam dare convenit;

Experimento habemus vernali solutione et vomitu vel flebothomia plures evasisse futuros morbos. Apertum est ad aliquos morbi generis: suo tempore proveniunt. et considerates materiam illius morbi quod nature sit ea evacuari; preterea exemplum narrat galienus hic commento;

Splenetici dissinteria superveniens bonum;

humor enim malus per ea evacuatur; Vide apertius superiorem quibuscumque splenetici;

al' tumores

Quicumque podagrice egritudines fiunt: hec in quadraginta diebus deferuescentes residet;

Tumores podagricis: fiunt ex humoribus ad iuncturas [illegible] descendentibus quibus loca iuncturarum nervosa et cordosa replentur: Materiam autem illa cum diu ad illum locum fluat: tardius resolvuntur. Unde ad dissolutionem eius xxxx dies quod in medio sunt inter acutum et cronicum ei dantur. quod si paciens non obedierit: fortassis podagra manifestatur;

Vidisti illud capitulum in egro [illegible] [illegible] que habuit in ancha [illegible] septimanis

Quibuscumque cerebrum sursum mutuit necesse est cum febre et fellis vomitum supervenire;

Concussione cerebri aliorumque membrorum nobilium: humorum agitatio fit: febris que sit causatur. et quia duo nervi de cerebro vadunt ad stomachum: ideo quicquid ex colligancia cerebri comparatur: humores stomachales scilicet colericos ad se trahit. taliter agitatione evomit;

Quibuscumque sanis dolores repente fiunt in capite: et continuo sine voce fiunt et stertunt in vii diebus pereunt si non febris eos accipiat;

Arguitur enim capiti inesse grossa ventositas et multa flegmatica humiditas quod si vocem aufert: apoplexiam creat: et quia membrum est nobile longiore tempore [illegible] et minus digestionem non potest expectare: nisi febris superveniret que sua calidite grossa ventositate et flegmatica plenitudine dissolveret;

A ttēdē autē oportet et idria oclorū i sōnis. Si eni
quid albi appareat cōiūctis palpebris nō ex diarria
existēte aut farmacī potōe: malū ē sign et mortale;

T ūc albedo i sōnis a vigilātibꝫ vi' i dormiētis oclo cū ocli sūo
bū clauduī qḋ aut siccitate palbebrarū ītigit aut defectōe virtutis qua
qbꝫ ocl' clauditur. qḋ cū sit mortale et virtutis mortificatōs
portēdit nisi a cā extrinseca puta farmacō: vigia debilitē
alia accideret. nā medicī expfectadia hoc pūt facere
sic i corio sicco qḋ nō extēditur ī ēūdere;

D esipiētie cū risu quidē facte securiores. q' uō cū soll
citudine: moleste;

O īs desipiētia ex passiōe ē cerebri aut aliqua colligātia alicuius mēbri
dolorosi ad ipsū. Si ē cū risu periculosū ē: nō tamē tātū sic
sine risu. moleste cū sit ob mēbri nobilitē et doloris magnitudinē;

I n acutis passiōibꝫ cū febre luctuosa suspiria: malū;

Suspiriū ē uocis et halitus itervallū: qḋ facile vides circa puerorū
fletū. evenit aut hoc ex virtutis debilite ut organi duritie seu utrūqꝫ
. evenit etiā spasmo lacertorū pectoris: et alia frigiditāte qbꝫ lacerti stringūtur
et spūs nonferꝫ itercipitur. Si ī febris assit suspirio ex spasmo
ut frigore calor febris ~~affat~~ expellet suspiriū. Si nō illud
suspiriū febri copulabitur: ex duritie orgāi ꝑter nimiā siccitē
ut virtutis defectus eē portēditur. quare malū;;;

L odagrica et mania vere et autūno mouētur ut i plurimꝫ;

Humores cū liquefiūt tūc vere: et de fortioribꝫ ad debilia currūt loca. Autūno
uō malicia tēpis humores illi agitātur et magis corpꝫ īfestāt. Vide
particulā terciā ī pricipio tercij folij;

I n melācolicis egritudinibꝫ adhuc periculose erupcōes: aut
appoplexiā aut spasmū aut maniā aut cecitatē significāt;

T erminacōe mala melācolicarū egitudinū ultra uirtutem mala cōponitur
flecti sꝫ et melācolie qbꝫ prouate egritudines cessant;

S i omentū eruperit necesse ē putrefieri;;

Noīe omenti pellicula immediate īvoluēs itestina itelligitur. q' si facta aliqua
icisiōe exierit: putrescit. qḋ tamē i separate et aliis nō evenit. Vnde
facta uētris icisiōe cōsueuerūt medici de omēto decidere qḋ
exit a corpore ex parte aeris affluxus ...

Q uibꝫcūqꝫ a sciatica molestatis vertebrū resilit et
rursus incidit: hīs mucillagines facte sūt;

Noīe vertebri os rotūdū ī ancha itelligitur. qḋ cū uertitur ī ancha
qḋ vertebrū si cadit et resilit signū ē mucillaginis et flegmatis
... eē ꝑte cō usiositas hic ide uolūt;

Vide d' albedine ocli

Suspiriū

Quibuscumque a sciatica luxatis vertebrum resilit foras
his tabescit crus et claudicat si non curatur.
Nimia humiditate flexa crus vertebrum ischiaticum exit. quod si
longo tempore relinquitur crus putrescit et consumitur nisi sanie humidus
exierit. exitura item vertebri pedis non firmatur quare paciens
claudicabit. hocque ut fit omnibus membris motum suum natale amittentibus.

Finis particule sexte.

In acutis morbis : frigiditas extremitatum : malum ;
Extremitatum frigus recenter adveniens morbo magis [illegible] aut priora
[illegible] malum est . In acuto aut putrida febre vel alia : [illegible]
febris cum acuta sit sine apostemate fuit : extrema non solum calefieri
[illegible] et inflammari est [illegible] . Quod si extremitatibus frigus advenit
[illegible] in visceribus portendit : Apostema enim sit ventosa totum caloris
sanguinisque ad se fugit : quo facto extrema sanguine deprivantur
frigiditate signum pessimum attribuitur ;

In osse egrotante caro livida malum ;
Lividus color pessimus : pessimam putredinem in carne circumdante
[illegible] caloris naturalis extinctionem portendit ;

In vomitu : singultus et oculi rubei : malum ;
Ex spasmo nervorum [illegible] singultus in stomacho humore nocivo [illegible]
aut ori eius [illegible] aut [illegible] vomitu [illegible] [illegible]
humore ascendere et oculi [illegible] rubescunt [illegible] malum [illegible] ;

In sudore rigor : malum ;
Sudor ex humore viscoso et nocivo ad cutis superficiem expulso : deinde
[illegible] frigido loci [illegible] : cum enim [illegible] est [illegible]
plurimum : [illegible] sudorem [illegible] et rigor [illegible]
[illegible] ab humore frigido sequatur : [illegible] non dominari super humore
[illegible] calorem naturalem [illegible] ad [illegible] humore [illegible]
dominari : [illegible] aut aliud malum [illegible] oriri ;

In maniaco : dissenteria : aut ydrops : aut extasis : bonum ;
Coleram rubeam aut nigram adustam maniaci esse materiam : cum sit emorroides
aut dissenteria accidit : [illegible] . ydropisi [illegible] [illegible] talibus
[illegible] adusta [illegible] et [illegible] [illegible] . Extasis aut [illegible]
[illegible] [illegible] portendit : ad quem [illegible] plerumque [illegible]
sequitur : sic in acutis passionibus [illegible] bonam [illegible] significantia ;

In egritudine diuturna : abstinentia et egestiones colerice : malum ;
Convalescentibus ut plurimum solet [illegible] appetitus in diuturna [illegible]
abstinentia malum . Quod si egestiones colerice fuerint [illegible] humiditatem ex
calore morbi [illegible] febris et [illegible] [illegible] [illegible] malum ;

Ex multa potatione Rigor et desipientia : malum ;
Multa vini potatione multus fumus ad caput elevatur : nervi [illegible]
desipientia plurimum nascitur . Quod si rigor supervenerit : [illegible] vaporis ascendere
caput infrigidari : calorem naturalem [illegible] et extingui portendit Veluti
flamma [illegible] lignorum [illegible] suffocatur : et [illegible] oleo [illegible]
Ex apostematis intus ruptura : vomitus aut dissolutio aut defectio anime fit [illegible] exangue ;
Apostematis ruptura si in stomacho fuit : vomitus sequitur : si in pulmone : defectio et
aliqua suffocatio [illegible] intestinis : egestio : [illegible] aut illis dissolutio [illegible]
debilitatio et anime defectio fit : ob [illegible] agitationem et [illegible] ;

In sanguinis fluxu : desipientia aut spasmus malum ;
Sanguinis fluxu multo : tota [illegible] membra [illegible] cerebri [illegible]
desipientia [illegible] : cum si spasmus supervenerit : fluxus [illegible] [illegible] erit
[illegible] spasmus ex [illegible] mortem portendit : Vide [illegible] [illegible] [illegible]
ex elleboro ;

In ylleos: vomitus. singultus. spasmus. desipientia: malum;
Morbus yliacus non mittit descendere stercus ad inferius. Unde cum intestinum
ylon illos patiatur ad exeundum stercus vomi possunt movetur: vomitus sequitur. quod vomitus si continuatur singultus acuitur. et interius nervum
cerebrum et stomachum alligando. spasmus et desipientia sequitur fumo
ascendente causatur. quod omnia nihil boni sunt signa;

In pleuretide: peripleumonia: malum
Pleuresis si non pura sed magna fuerit: eius ~~materia~~ materia in costis
fluere incipit. unde est ad pulmonem intrat: peripleumonia faciat
qua eger ultra septimum vix vivat;

In peripleumonia: frenesis: malum;
Si peripleumonia pulmonis apostema: de acutis sit morbus
: unde est ad cerebrum ascendat fumus nimius: quo frenesis nascitur
eger a ratione destituitur: mors et plurimum insequitur;

In Caumatibus fortibus: spasmus aut tetanus: malum;
Cauma febrile: aut estivum: aut aliud quod in corpore cavet: quod
si tantum cavat quod spasmus vel tetanus ex elleboro sequatur
malum est: nam spasmus ex inanitione existens [illegible] periculosus sit;

In plaga vel percussione in capite: stupor et desipientia: malum;
Eger est desipiens: cum id quod non debet loquitur est faciens vel loquens.
Stupidus aut tunc est: cum apertis oculis nec loquitur nec aliquid est faciens
quod cum eveniunt: intendum est plaga ad essentiam cerebri devenisse
quod sine dubio malum et molestum est;

In sanguinis sputo: saniei sputum: malum;
Saniei sanguinis in sputo mixta sanguinis pessimaque: ptisis pleuresis et
multa alia mala portendit. Vide autem de ptisi et pleuresi;

In saniei sputo fit ptisis et fluxus. Ubi vero saliva retinetur: moriuntur;
Lesio pulmonis [illegible] sanies generatur. post sputum: ptisis nascitur. capillorum
fluxus sequitur. aliquando etiam ventris fluxus ad coleram egone commutatur.
quod cum ptisicis advenerit mortem vix evadunt: ipsa cum corpus sicente
et virtutes debilitate portendit. Et si saliva non exspuatur: permanet
materia interius: et clausis viis spiritum suffocati moriuntur;

In flegmone epatis: singultus: malum;
Apostema epatis si sit magnum et calidum: unde est stomachum et os eius interiorem
nervum cerebrum adimunt colligantia pati malum. Et si apostema sit calidissimum
facit coleram nimiam descendere ad intestinum. quod cum ad stomachum venerit. et
os eius pungit: singultum malum signum facit;

In vigiliis: spasmus aut desipientia: malum;
Vigilia exsiccat corpora. quod si spasmus ex inanitione copulatur: nec corpus magis
exsiccatum fortius spasmat: nimia exsiccatione mentis alienatio sequitur;

Jn ossis denudarõe: herisipila: malū
Erisipela ossis denudato carnis putrida: et tunc debilitare portendit;
Jn erisipila: putredo aut sanies: malū;
Accidentia hec nascunt͛: cū apostema sit pessimū;
Jn litargico tremor: malū. Jn forti percussu in vulneribus emorosagia narium malū;
Litargia ... a flē͂te intra cranei et cerebri subs͛ ... ad q̄d oblivio ultra s͛g͛ ... tremor accidit ... flegma quo ... laudat͛ portendit: quare ultra ... flē͂ gravare ... et forte eger ... signū malū: Jn forti percussu ... sanguis fluxus ... co ... liberat͛ et fortificat;
Jn dolore diuturno circa ventrem sanies: malū
Eger si diuturno morbo recte curabit͛: nil mali relīq͛t͛. Si autē aliqd materie relīq͛t͛: et ... non curabit͛: sanies signat͛: membra teneat͛: nil bonū s͛g͛t͛;
Jn Colerico secessu: dissenteria: malū;
Colera cū ... sit pungitiva: cū ... secessit intestina rodit ... inducit ... ;
Jn ossis fracturis: despicientia: si ... acceperit: malū;
Fracture ossis ... cranei: despicientia supveniēs: ... ad essentiā cerebri ē portendes: fractura cū si ad interiore cranei ... cerebrū ... penetrat: cerebri ... offendat: despicientia s͛g͛t͛ nascit͛: mors plerumq͛ s͛g͛t͛;
Jn farmacie potione: spasmus: mortale:
Solutione ventris aut vomitu forti: ... spasmū ... subito educat͛: spasmus ex inanitione mortalis s͛g͛t͛;
Jn dolore forti circa ventre: extremitatum frigiditas: malū;
dolor ventre: ... malū portendit q͛ calor ad intra ... extrema deserit: ad intra mergit͛ malū s͛g͛t͛. Vide ... hic ...
Jn utero habenti tenasmus superveniens: abortire facit
Tenasmus egestiōi difficultas ... magna ... corpus ... ? ... longatione ... quia ... virium facta aborsu̾ ... ne ... tenasmo aborsū causari possit;
Quodcumq͛ os aut cartilago incisū fuerit in corpore: nō augetur;
hic ... expositio ex ... sexte pt͛e ... ubi dr̄ qn̄ incisū fuit os ...
Si ab albo flē͂te habito diarria supvenerit fortis: solvit egritudine:
Nōe flē͂ris albi: una ... ydropisis ... et flē͂ma ... diarria ... supvenerit ... eger sanitatem recuperat͛;
Quibuscumq͛ spumose egestiones in diarria: hiis flē͂ a capite defluit;
Aeris ... spū ... alba ... spuma a flē͂te fit: ... nō a colera ... humor aut ... aliquid a capite descendit: aliqd ... et intestino ... vero ... se reddit: cū si ... ad humore causabit: spuma ... et cū eger educat͛. diarria ... plerumq͛ flē͂te gsrer: si spuma sibi addit͛. flē͂ a capite educi judicat͛;

.i. simulaginee et furfurose partes

Quibuscumque in febribus in urinis crinoides ypostases fiunt: superius vero
tenues: longam egritudinem significant;
Apparitio crinoidarum .i. grossarum ad similitudinem furfure tenui partium ultra
materiam crudissimam posse significatur: cum multitudine et cruditate
virtus gravatur: mala digestio celebratur: mors et plurimum sequitur
aut longo tempore ob tardam materie digestionem eger vexabitur;
Quibus colerice ypostases fiunt: superius vero tenues: acutam egritudinem significant
Colerica ypostasis: acuta materia portendit: tenuitas vero superius eius
parte cruditatem significat. unde si morbus acutus fuerit: acutus velociter ipse assurit;
Quibuscumque urine distantes fiunt: his in corpore turbatio fit;
Urina nunc grossa: alio tempore subtile et cetera. varia et distantie diverse et instabile diversa. Unde si virtus morbo durabitur: egritudinis malicia corrigitur: urina equalis redditur. Si vero morbus aliqualiter virtuti satis restiterit: non potest victa
a virtute: aliam urinam a parte non victa causabit. partes vero morbi
non victe sed virtuti resistentes si sit plurime: sequitur perturbatio
fortissime: nam morbum durare et causam eius durare portendunt et turbationem inducunt;
Quibuscumque in urinis ampulle supernatant: nefretica et longa egritudine significat;
Ampulle: grossa ventositate humoris materie viscoso in urina recantur. Ventositas
aut ista in renibus advenit: et humor viscoso frigido imbibitur: difficile
digeritur: longus morbus ad digestionis tarditatem causabitur;
Quibuscumque vero pinguis ypostasis et conglobata: his nefretica egritudine
significat: et acutam egritudinem fore;
Urina adiposa dissolutionem membrorum portendit: nec magis renum quam
aliarum partium corporis. Et si subita et conglobata .i. grossa et spissa
fiunt renum passiones significabit. Adeps cum renum dissoluta ad
urina venit subita et adunata quia sunt renes et uretra
et urine exitum nulla vel pauca sunt membra media. Si vero
progrediendo illa non subita et adunata sed successive ad urinam
venerit: totius corporis consumptionem portendit: quod cum per corpus dissolvitur
vicinis membris illabitur: et sic per media et viciniora descendens
tandem renibus immergitur et paulatim non veloci motu educatur.
Quibuscumque nefreticis existentibus predicta signa acciderint: et dolores
acuti circa musculos spinales sunt: si quidem circa locos exteriores
sunt: apostema expecta futurum exterius. Si vero magni dolores circa interiores locos: apostema futurum expectabis magis intus;
Multa experientia prius aphorismus certificatus est; Virtus cum si fortis fuerit
humore peccante ad exteriora pellit: apostema cum: sanitatem prestat. Si
vero non potest ad exteriora pellere intus est apostema ad interiora recurrit;
Quicumque sanguinem vomunt: si quidem sine febre: salubre. Si vero ex
febre: periculosum. Curandi vero sunt stipticis aut infrigidantibus
Vomitum sanguinis peccantis ex stomacho et venis pellitur, sine febre salutem portendens
quia periculosum evacuat. Et si febris affuit apostema post aut venis parte
dicit: unde aut mortale aut vix curabile quod existit. Vide eius
in tertio canonis de apostematibus venarum vel stomachi;

Catarri in superiori ventre in saniem vertuntur in xx diebus;
Catharrus humore in pulmonis regione fluxo: pulmo leditur: qui
creatur: saniesque in xx diebus quae est recta [illegible] et acutos
et cronicos morbos causatur: Vide aliis lo 3° capitulo de generatione saniei;
Si sanguinem et trumbos minget et stranguiriam habet et dolor — i. locum inter anum et pudenda
cadit in perineon: et subventre et pectine ea quae circa
vesicam sunt egrotare significat;
Afforismus iste plus continue [illegible] declaratus quare hic non eget commento;
Si lingua interpata repente fiat aut aploplecticum aliquid corporis
aut melancolicum fieri;
Lingua hic dicitur intepata cum non potest recte formare vocem. quod aut
ex apoplexia qua sensus et motus perditur evenit: aut ex aliquo timore quo
melancolici et timidi afficiuntur hoc superveniet;
Si super purgato seniori singultus superveniat: non bonum;
Singultus et spasmus ex purgatione ubique malus: quare in senioribus ob etatis
defectionem: pessimus;
Si febris non a colera habeatur: aqua multa calida capiti
infusa: solutio febris fit;;
febris ex solis calore vel alio exercitio vel ex pororum opilatione
proveniens: sicuti est effimera et febris [illegible]: in infusione aque calide
poros aperiente solvitur: Sed si febris sit ex [illegible] vel
aliqua alia causa materiali intra latitante: non iuvat aqua calida
sed oportet quod humor digeratur: digestus evacuetur: alioquin vix sanatur;
Mulier ambidextra non fit;;
Nam in sinistra parte nervis et musculis deficiunt quibus alii masculi
habentes hos ambidextri fiunt;
Quicumque empimi uruntur aut inciduntur: siquidem sanies pura fluxerit
et alba: evadunt. Si vero cenulenta et male olens: pereunt;
Empimorum sanies si xl die non erumpit: ptisis causabitur. ergo hoc
[illegible] est in [illegible] vel [illegible] celebretur. [illegible] apposita spondane
humida super pectore: quae [illegible] excitatur: [illegible] sanies [illegible]
[illegible] si sanies alba [illegible] effluxerit salubre erit: si fetida
signum pessimum erit;
Quicumque in epate [illegible] saniem uruntur: siquidem sanies pura fluxerit
et alba: evadunt. In tunica enim illius sanies est. Si vero velut
amurca fluxerit: pereunt;; Sanies pura in epatis tunica absque
epatis lesione fieri potest [illegible] signum salubre. quod si amurca fluxerit
corruptionem substantie epatis portendit quare aut moriuntur aut difficulter sanantur
Ydropicus si tussim habeat siccam: desperatus fit;
humor ydropicus aquosus si superauxerit: [illegible] est ad canam pulmonis veniat
tussim faciat: suffocationem [illegible] parat;;;

S traguriā et disuriā: vini potacō et flōa solvit. Inci
dere vero venā q̄ intꝰ in talo. bonū;
In straguiria vrina guttatī et velocit exit. In dissuria uō cū do
lore et angustia. nā multū laborat vesica. fiunt aūt hec
victa: aut ex apōte inluere: trāpata gxioē: grossa ūdositate
et viscosit̃ decline defertoē: oīa aūt hec si a fr̃te fuerit
potacō vini ultra suo caloē poros ~~aplāte~~ aperiente ut fugg cōngelite
solvit. q si fiat de grosso sag̃ie īcisioē vene circa talū
sanitatis erit ductꝰ;
A squate habito: tumor et rubor ī pectoē supveniens:
bonū. foras eni cōvertit̃ egritudo;;
declaratꝰ ē iste affsꝰ ī sexta pncla circa fine;
" sparhilō Q umnīqz paciūt "ī cerebro in tribꝰ diebꝰ peut: si uō
hoc effugerit̃: sani fiut;;
Spachilon ē gmoro et gfusio cerebri a replōe ut opilaē venarū et
arteriarū aploplētimaē causata. q raō si alicui advenit sua
magītudiē et mēbri nobilite q tercio die egrū iſficit. Si
uō terciū evaserit. pōle ē q vitꝰ ducet̃: egerꝗ liberet̃;
S ternutacio fit ī capite excalefacto cerebro/et humectato
capite vacuo: effūdit̃ eni aer intꝰ existens foras
sonat uō qm̄ p angustꝰ est ei exitus
humor nasat̃ cerebro ex nāli caloē deserto. q si caput calefactū fuit
humorē illū ī ueniū mutabit facilꝰ tuc expellit̃ - et sonitꝰ qr
pua foramīa a cerebro advāce causat̃. inde caput pgat̃ purgatīꝗ
allevat̃. Sic eni tussi pulmōis canalia mūdant̃. sic et sternutaōe
cerebrū et nariū foramīa purgat̃. Nec tamē solo humore cerebri
sternutaco causat̃. sed eciā si acutū aliqd ut pena ut ellebor
narībꝰ īmittat̃. tuc eni nares gdūate acre multū trahūt
et aeris adūnate acutū id et nocitꝰ expellut;
Q uinīqz circa epar dolet: his febris supveniens solvit eg.ᵐ nemꝗ
ē paris doloris gnus plūs sit cause. tamē vehemēs eiꝰ dolor aut
ē ex apōte calido cui iūgit̃ febris. aut ē ex ventositē grossa ifla
tiua Q si ex ventositē dolor fuit. febris supveniēs suo caloē hac
Q ventositatē gsumens morbū solvit;
uibqꝫ quet sagnē auferri ex venis. oportet hos
fleubothomari in vere;;
declaro ꝯ dctū ē ubi farmatī et flōiꝯ tuere vehorē ce o n dꝯ
·1· diafragma Q uibqꝫ interfreniēs et ventrē flēc ꝯcludit̃ et dolorē pstac
nō ht exitū ī neutrū ventrū: his sīnꝯ venas ī vesica
guersō fleutē solucō fit morbi
diafrale ē itellige quō° flēc crudū ī venas posset penetrāe et p eas exire
Cū tamē notabꝯ q uē forti nihil resistit ī expellēdis humorībꝯ. In
alīqbꝯ eni apōtibꝯ possa humorē pellit. quāē uō mirāꝯ erit q flēc
ī venas pellē posset. bonū tn̄ eēt hūc humorē crudū pꝯ subtilare
ut facilꝯ posset ēē. et sic accidit ubi flēᵘ eciā accidē pᵗ ī supiori
ventre qn̄ sanies colligit̃ ut ī epimate ubi uē p cana pulmōis ciiat;

Quibuscumque epar aqua plenum in omentum erupit: his venter aqua impletur et moriuntur;

Verificatur hic afforismus maxime in ypostasia aqua per tuam opinionem virorum veri ut epar humor ad epar revertit: vene epatis replentur: replete substantiam epatis augent expanduntur: quando enim epatis frangitur: aqua in stomachum et venas et alias partes mittitur: corpus repletur: eger suffocatur;

Anxietatem: oscitationem: rigorem: vinum moderate sumptum solvit egritudinem;

Anxietatibus fumose superfluitates membris in bibitione purgantur: oscitationibus mundatur fumus musculorum et mandibularum. Rectum fumi stomachi: sternutatione fumus cerebri. Rigor dicitur est cum superfluitate mali contrahat humores: unde cum vinum temperate bibitur: totum corpus calidius redditur: membra perforantur: humores nocivi separantur: calor naturalis excitatur: superflua expellens nil mali durare permittit;

Quibuscumque cerebrum commotum fuit sine manifesta occasione: necesse est fieri sine voce statim;

Commotio cerebri quis mitius fiat modis: propter tamen casu de alto loco sic evenit: casu enim magno cerebrum offenditur: nervi ab eo procedentes rumpuntur: lesis utrisque nervis sibi privatur: vox amittitur: mors plerumque sequitur;

Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere oportet. fames enim siccat corpora;

Corpora plena fame sanantur: malus humor sanitatem corrigitur et ut multa contraria contrariis curantur: excitantur autem corpora plerumque desiccatione humidi a cerebro evaporati quod efficitur aere ariditate et calore naturali calore. Vide post metheorum de putrefactione;

Si a febre habito: tumore non existente suffocatio repente invaserit ut deglutire non possit: mortale;

Omnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabile divitiarum copiam consequi desiderat: adeo prudenter regulis rationis muniat ut in singulis egritudinibus presentia preterita et futura cognoscat et egro revelet que de se eger ipse minime presenserat. Si enim se per eum cognoscat totum se tercius illi committit;

Extiterunt plures pronosticatores futurorum esse quod divinum minime hoc [illegible] non considerantes preambula agentis et dispositionem patientis futurum effectum vaticinari. Verum enim tamen et signo futura possunt sciri ut in temporis [illegible] terre inter lunam et solem eclipsis. et asperitate lingue futura febris. Sicut medicus inspectis causis et signis ventura predicit. prudendo famam acquirit: eger audiens talia fortius se medico committit: firmiusque tenet confidit: in confidentia constitutus. laudabilius cura sequitur. Cognitione futuri accidentis mali medicina illi malo obviare disponitur et mortis futura pronosticatione ex accidentibus signis facta non esse periculi et mortis causa cognoscitur: quare nunquam infamatur non infamatus divitias [illegible] magis lucrabitur;

Et finis medicine laudabilis existit: cum auctor in singulis futurum perpendit: quamvis omne minime curare possit. quod si posset non iam futuri pensor sed divinis prophetis diceretur nobilior. In inspectione futurorum preparatur antidotum et futura accidentia aut totaliter venire prohibeat aut si prohiberi non possit ne veniat adeo fortia quo facto sanitas medicine finis ultimata facilius acquiritur. Et medicus velut sagax nauta instructa in futuros maris [illegible] procidens plerosque judicabitur. vix a multis vocabitur: et laudabilior estimatur. Nec tamen omnibus egris pacientibus salutem promittere: cum contra omnia morbos curare sit impossibile: nisi hoc curaret (ut apostolus curat) divino spiramine;

Verum quia vi et acumine egritudinis hunc repente mori contingit: alium vero medicine apparatus preveniunt: et vix diecula vite adicit. Interest artificis ut vires egri atque egritudinis bene perpendat. Etiam etiam quoddam celeste in quo medicum oportet providere: cuius si tanta sit prudentia admirabilis est minimumque stupenda. Non enim illius est ut futurum periculum vel omnino prohibeat: ut competenti animo tollerabilius fiat. Et si morituro finem: aliis non salutem pronunciat: nunquam accusator in altero mereretur ipse.

Nomine celesti: aeris dispositio intelligitur cum varietate scilicet estate et hieme varii morbi creantur de quo ypocrates totam tertiam particulam afforismorum scripsit quam in partibus ulterius reperiens eius consulit; Unde temporis habitu bene cognito: futuris egritudines multe pronosticantur: inde medicine preparatur diete ordinatur: quibus morbi tempori diversi accomodati conveniunt;

Oportet ergo te sollicitum esse circa acutas egritudines. Primo enim faciem egri pernotabis utrum sano similis sit vel etiam sibi sano: quod optimum est: Si vero contrarium: pessimum; ut si nares acute: oculi concavi: tempora plana: aures frigide et contracte: pulpe earum inverse: frons arida et tensa: totiusque faciei color viridis: seu niger: pallidus: vel plumbeus;

Parva immutatio faciei: prius recessio a temperamento arguitur: eo quod [illegible] et accidentibus causa dividitur. Quod si contrarium extiterit: malum significabit:

Quod confidentia egri in medicum [illegible] ad curam vide gentilem [illegible] differentia 135;

De conditionibus medici qualis debeat esse vide gentilem differentia 2a;

frigiditatem egritudine. virtus debilitata parum aut nihil sanguinis et spiritus ad
exteriora mittit. Unde cum os nasi acutum sit, carnositas ab
sentia sanguinis et spiritus resoluta sit, necesse est nasum acutiorem fieri
et si calor paucus sit nasum est infrigidari. Unde timendum est egrum mori.
Humiditate enim naturali exhausta oculorum nervi contrahuntur et contractione illa
profundantur: nam corum contractio est ipsorum profundatio. Tempora planantur
cum ablatione caloris et superflue carnis ad intra contrahuntur. Aures infrigidantur
nam cartilaginose et nam frigide existunt paucum sanguinis eis mittitur
et private calore et naturali humore contrahuntur et contractis pulpe earum
ad intra versus nervorum origines reducuntur. Omnia enim cartilaginosa
et corporis nervosa longa que extenduntur versus superficiem contracta et nervorum
origines contrahuntur. Hinc etiam est quod facies arescit et ad exteriora
se mergens tensa apparet. Color autem ablatione caloris et domi
nio frigoris niger efficitur vel citrinus vel viridis vel lacteus quod fit
precedentia nigredinis. Unde experimento videtur quod [illegible] sanguis qui gelatur
niger videtur. Signa omnia que sunt a causa morbi et non a causa ex
trinseca sunt aliquid accidit extrinsecum: tunc sunt pericolosa tamen et convincit quod
accidentis.

Que si sic fuerit in principio egritudinis oportet perquiri an vigilie precessis
sent, an ventris nimie solutiones, an ieiunium laborans prius affuerit,
et si aliquid horum cognoveris precessisse, minus periculum verebis.
Quod si die et nocte precedentibus quicquam eorum sustinuit non nimium
periculum timebis. Si vero nihil eorum cognoveris, mortis signum verebis.
Nimia solutione ventris, vomitu, sanguinis, sive nimiis vigiliis, fame
nec fortiori corpora tabescunt, virtus exalatur, tornatiles facies cum malis
signis efficiuntur. Unde cum hec causa sint extrinsece cum possunt removeri
facies ad pristinam dispositionem reduci. Quod si mala facies ex morbo
intrinseco extiterit, nimiam resolutionem portendit unde plerumque mor
tem inducit.

Et si hec egritudo triduana fuerit, qui passerit laborans non minus
perscrutaberis et omnia que sunt inquirenda circa corpus: perquires et circa oculos
etenim si lumen effugerit, noleritque lacrimas effuderit, aut foris
tanquam in suffocato prominuerit, aut alter altero minor appa
ruerit, et alba eorum in sanguinea commutata, aut tanquam vene
nigroris vel palloris circa ista fuerit, et lippitudines habundaverint
et instabiles et tremuli fuerint, aut ex nimio extiterint, aut
intus multum deliteverit, et tota facies horribilis apparuerit,
hec omnia periculosa et mortalia iudicabis.

Inquisitione accidentium preteritorum facilius venamur cognitionem futurorum. Unde cum in prin
cipio circa corpus sit inquirendum, accidentia nimie oculorum illatione sunt negligenda.
Nam fuga oculorum a lumine cum accidit ab instrumenti debilitate sicut fit in obtalmia
et aliis passionibus oculorum non est timendum. Sed si evenit a spiritus visibilis debilitate
signum erit horribile resolutionis cum virtutis eminentia debilitatur alie virtutes
recipientes vires ex ea. Similiter oculorum lacrime si sit ex obtalmia vel aliquo
humore descendente a capite non mortem inducunt. Si vero fuerit ex virtutis debilitate
humorum[?] nutrimentale aliter transmisso non retentis in substantia oculi quiescere
signum erit mortale.

diminutio vero uniusque oculi : est ex ablatione et debilitate virtutis conservantis
ipsum in sua quare : unde illius virtutis ablatione : virtutis debilitationem arguit
et per consequens malum signum ostenditur : Albi vero oculi in rubore mutatio
est venarum illarum transmissarum repletio : quam aut obtalmia aut aliquo
apostemate calido atque causatur : Et si rubor iste in fuscum : nigrum vel
pallidum se mutauerit : frigiditate sanguinis illic gelate : et mox mortem
significabit : Lassitudo vero est ex virtutis debilitate humorem illum nutrire
non potentis digerere : vel etiam accidit ex spiritu debilitate et in ob-
talmia quod cum fit mortem timebis : Subversio autem oculorum
est nutrimenti eorum ablatio : et per consequens eorum debilitatio : Agitatio
vero oculorum : mania ex siccitate cerebri sunt : tremor vero eorum ex
tremore spasmatico eorum lacertorum in oculis euenit : quod cum ab [illegible] sit
ex siccitate : signum erunt pessimum et mortale : eo quod tantum [illegible]
[illegible] fit repletione ; Quando autem ultra illorum signorum sequitur
mortem educunt : quod si eminentia oculorum accidit non mortem portendit
eo quod fit nimio vomitu : nimia repletione et cetera : quare ultra
signis precedentibus judicium pone ;

Oportet autem videre quid de oculis in somno videatur : si enim sola alba
videantur subclusis palpebris neque solutio presit sive per catarticum
presserit neque ex consuetudine hoc euenerit : mortis signa timebis
et si palpebre conuerse fuerint aut liuide : aut labra similiter fuerint
liuida : aut nares distorte : his signis sive solis : sive cum predictis
mortem proximam judicabis ;

Apparitio alborum in somno : significat nocumenti confirmationem in cerebro : Nisi est
ab aliquo extrinseco puta : solutio : catharticum : consuetudo : et ultra alia que
hoc facere possunt : Sic etiam liuore extremitatum : suffocatio alicuius
et fortis apostemate : vel [illegible] fugit et extremitate calidi [illegible]
naturalis ignorantur : et ideo signum horribile judicatur ;

Bonum est egrum inuenire jacentem in dextro aut sinistro latere et
manus et pedes et ceruicem non ut in spasmo distenta : et totum
corpus in sua positione flexile et nimis rigidum quod in hoc sa-
nis est familiaris et amica. Et jacere in modum sani melius est ;
quia jacere egrum corpore supino : brachiis pedibusque rigi-
dis et extensis non est signum laudabile ;

Lateris dextri vel sinistri decubitio : virtutis et caloris naturalis potentiam arguit
et sanorum proximitatem putatur : Unde firmiter tali decubitui cunctis laudatur :
nisi aliud ex consuetudine habeatur. Sunt enim plures sani : qui in somno semper
dorsi : quod cum egrotus tempore etiam in dorso dormiat nullum periculum timeatur.
Si vero sanitatis tempore in lateribus dormiat : et in egritudine in dorso
cubat : manusque et brachia huc et inde jactat : virtutis arguit defectum
et exalationem virtutis : per totum corpus fit et uelut cadauer [illegible]
Ymitte pulsum : et de latere in dorsum mouendi unde sic cubare
et fortassis extenta decedere ;

Et si a capite lecti ad pedes se repente jactauerit : malum non dubitabis
et si pedes repente nudos et tepidos inueneris : et inordinate cum
labore ceruicem atque pedes jactauerit : pessimum est et angustie signum
Et si eger jacuerit reiecta ceruice et aperto ore : pedibusque retortis
aut si supra ventrem vel solum jacuerit malum est et alienationis
significat : sive dolorem ventris ;

Sicut decubitus in latere aliquo collo erecto: pedibus extensis: significat virtutis fortis fortitudinem: et corporis sanitatem: Sic decubitus ex hiis diversis significat virtutis debilitatem: unde cum eger repente a superiori parte se ad inferiores praecipitaverit: virtutis imminutionem: et morbi augmentum portendit sicut etiam cadaveribus ubi ablata est virtus accidit. Quod si acutam febrem non febriat: pedesque nudos dormiat: manus: pedes: et similiter idem jactat: in collo latere dormire quaerat: angustia magna fit quod est aut ex virtutis debilitate vel morbi magnitudine unde malum. Item si aperto ore dormiat et hoc de consuetudine non habeat: lacertos os aperiens et claudens debilitatos sit id etiam malum. Sic etiam somnus pedibus duplicatis sit sano non accidit, sic mas extrinsecus aliquo fuerit malicios sed et ex virtute malum est arguit. Somnus similiter super ventrem si non sit ex consuetudine. alienatos aut ventris dolorem portendit. unde sano contrario sit dormire accidit;

Et si sanguinem egris repente steterit: in acuta egritudine malum est; Superioslomonia pessima

Repentina sessio in acuta egritudine est ex nocumento quod fit in pulmone. Nam cum quis super dorso dormiat: unde est ventris partes de subtus descendant super vie pulmonis artantur: ut sufficiens eventatio aeris non celebratur hanelitus difficultatur. Si vero sederit: venter descendit nec vie opprimuntur: unde eger minus leditur. Non tamen medatur. unde difficultate hanelitus: mors proprie principaliter sine extra expectatur;

Fremdere dentibus in febribus preter solitum vel a puero: mortem vel maniam significat. Quod si fredeat cum insania: mors vicina significatur;

Sicut in puero guarris corpus contrariis diversificantur: ita et expulsiones superfluitatum variantur. In aliquibus enim expelluntur per pedes: in aliis per ventrem in aliis per oculos in aliis per ulceram etc. Sed etiam hoc accidit quod aliquod aliqua membra in uno homine debiliora existunt sunt quam in alio: ita etiam vel aliquod nocumenta ab uno membro euacuas: alii vero possunt hoc nocumentum corpore expellere mittit. Et cum in aliquibus cum in cerebro est quod superfluum: ad lacertos oculorum et lacertos mandibularum quibus dentes moventur mittitur: In quo promovetur oculi agitatur: dentes fredeant et quia lacerti sic debiles aut a materia aut ex membro faciles a quibusque etiam prima cum leduntur. quod cum alicui accidat a puero sic uero wilhelmo minus periculum est timendum. Si vero febricitanti accidit: nocumentum accidit in cerebro quod vicinios nervi leduntur: augmento illius nocumenti cerebrum leditur: alienatio aut mania fit. Quod si fredor et mania simul fuerit: vehementis nocumenti arguit: et mortem vicinam portendit;

Si in egro corpore sit antrax vel carbunculus: sive egritudinem precedat vel subsequatur: omnibus est attendere. Quod si exsiccatus: et colorem viridem citrinum vel lividum habuerit: mortem prius judicabis;

Exitatione ulcerosis in egritudine apparentis: debilitas virtutis nutritive precedens mortem portendit: Colores aut varies ex dominio est humoris viridis. Si per colera unde si dominatur colera: citrinus apparebit. Si melancolia livor: vel sulfureus et viridis: livorem et nigrorem precedens; Unde mors vicina judicatur: Nam coloris malis ex retentione hujus colores judicantur;

diversitas complexionis facit diversitatem in morbis

Manuū mobilitatis signa sunt prorogatis. In febre acuta: In pipleumonia. In frenesi et in dolore capitis: si manus ad faciē tulerit tanquam venet in eis: vel quasi aliquid collectus hac illac quesierit: vel de vestibus quasi aliquid euulserit: vel ceu festucas de pariete decerpserit: pessimū est et mortale;

Similiter dolor in digito sentitur in cerebro mediante nervo consimiliter a cerebro ad digitum misso. Dicitur etiam sic sentitur re de foris mediante aere lucido et humido grādino a cornea circundato. Unde in predictis morbis vapores ad caput levantur: et humidite clarū in pupillo existente conturbatur: et egri has res corporis existentes deforis esse credunt: quae credunt sicut grana milii: festucas: cimices eas videre et ante se volare: unde manibus venantur: et vaporum malitia ꝯtinuati ita decipiuntur: que omnia cum ita fuerit maltitue vaporum et nobilis mebri lesionem portendunt et ideo plerumque mortem inducunt; Unde exeo quod predicti propius frenetici consimiliter decipiuntur: nec corrumpere sic corrumpere ymaginatio quod morens est sua affectu efficitur: et tu non sana est ideo non sana ad ymaginatione falsa mittitur: ideo adeo mirabilia ab illis patientibus operantur: dicuntur: et exercent;

Spiritus si frequens fuerit dolorem et siccitatem significat: In his qui sunt super diafragma. Et si magnus et cum intermissione: alienationem significat. Et si ade per os et nares frigidus exierit: mortale;

Halitus frequentia ex debilitate virtutis: et pectoralium inflammatione multo calore per sui refrigerio indigentium causatur. Et si magnus fuerit: magnam inflammationem significabit: si non et consimiliter virtutis debilitate: Si non frigidus cordis extinctionem et propinquam mortem arguit;

Spiritus vero bonus ex suo proprio ordine consuevit: et hic evidentem salutis ostensionem in omnibus egritudinibus acutis que sunt cum febre quorum terminus est in xl diebus;

Egritudines acute cum in xiiii die non plene terminat: reliquie aliquid materie morbi remanent et usque ad xl diem permanent et tunc terminantur. Et si xl diem transierit in cronicos mutabitur. Unde si halitus in talibus morbis bonus manserit: pectoralium sanitatem portendit et signum laudabile existit;

Sudor bonus et laudabilis in omnibus egritudinibus acutis est qui in cretico die fuit et egrum liberat. Est etiam bonus qui fit in toto corpore et eger exeo leuior et fortior efficitur. Qui non nisi horum fecerit: is est inutilis. Frigidus autem malus: peior si in ceruice et capite solo: qui quidem in acuta febre mortem significat: In lenta vero egritudinis prolixitatem

Sudorem laudabilem: penas minuere creditur: virtus relevatur: partes meliorantur. Si vero sudor frigidus fuerit: multitudinem flectit: et calidum debile calefacere flectum non potentis arguit: materia debilitato calore extiora depauperata depauperatur: calor paucus in visceribus latitans aliquid materie resolvit: materia resolutam per frigidum corpus infrigidatur. Unde in acuta febre ubi multus deberet esse mortem significabit. Si vero in lenta egritudine fuerit: materie inducie datur quod illa viscosa et frigida materia possit digeri et per calorem curari: Unde necesse est morbum prorogari; Vide postea etiam affectu

chi frigidi sudores cum acuta febre;

Spiritus malus

Sudor bonus

In yponcdriis bonū: si sine doloē fuerit: si molles: si bn̄ cō
posite hic et inde. Si uō feruētes: aut dolētes aut q̄dā spasmo
distēse: aut inter se dissilēs: ī his ɔsiderādū est;

Tunc ypocondria sūt bn̄ disposita qn̄ sllant' disrōi natāli: Si uō īflamata: aut
dolorosa aut extēsa ī m ul' frāte: magr̄e et puite: aut dissilēs ī qite
et quate fuerit: nil bonū portēdūt: nā aut mēbra subeis aut aposte
mat' aut alio doloē uexantur;

Si etiā ī aleā eorū pulsꝰ fuerit: angustiā aut alienatōe sigificat
. oculi tamē ī hac egrītue sūt ītuēdi: qr si uelocit' mobiles
apparuerit: maniam sigficabūt;

Pulsꝰ fortis sub ypocondriis: aut apōte dyafragꝰ: epatis: aut spōn cerīs effcat'
aut lesioē uene magne pulsatilis ee causat': oīa aut hec mēbra no
bilia cū laborat: angustiā causat: et mīsteria fumū ad cerebrū mete
alienat: Unde dyafrag͠ et os spōi colligantia hīt cū cerebro et cō
cū ledat' ratōe ɔitatis cerebrū offēdit': sicuti etiā mēbra neruosa qn̄
egrotāt. nā cerebrū tāquā origo neruorū ad illa mēbra nīsteria offē
dit': et qr nerui oculi uiri cerebra sūt uiriū cō facile spasmat'
et tremuli effciant': qn̄ uehemēti doloē cerebrū uexat': Unde
mobilite oclorū nīa ultīu pcatū ī cerebro ēē nosit': quae manā
et mētis pmixtio pleruq̄ʒ ex ea iudicat';

Acuta passioē exñte: collectio si fuerit ī ypocondriis cū tumoē et do
lore: malū ē cū ābas aplectit'. si uō ī altā earū: q̄ ī sinistra
melior. Collectio aut illa si ī pn̄o subitā morte nō īulit
et usq̄ʒ ī diē xxm̄ pmāserit: neq̄ʒ febris decideīt: neq̄ʒ dolor de
fecerit in pus conuertetur

Apostemosa collectio si sub uertebrālibꝰ ꝑ ypocondriis amdat: si dextrū latꝰ occupat
hec malū ē qr uiriū epatis ꝑ īflamat: Si uō sinistrū latꝰ īuadat melius
erit iuxta splenē sitālꝰ collocāte. Si uō ī ābꝰ lateribꝰ fuīt: pessimū erit
Unde si fuīt magnū et a fumōsa nā: pleruq̄ʒ effīat. Si uō mēte nō
īfert: ī xx ī pus uertetꝰ a nā uīat' nā resolucoē humoris ꝑ es effciat'
et exspiratoē fē calidi sibtilis ī humore apostēōs febris recidit': Et si
dolor et febres mastrit: ī pus et corruptiōe ɔuertet' ī xx die q̄ cū
ī assis suffr dicta ē;;

Solet enī huīr egritudī acute īfra septimū diē sāguis fluxꝰ utiliter
superuēire. pquirēdū ē ante an dolor sit frōte et stōmā
q̄ si affuerit sāguīs fluxū de naribꝰ annūtiabis: ī his tā
mē gꝰ ē etas annorū xxxv;

Si ī acuta passioē crisis idicatiā an septīt sāguis fluxꝰ narium fuīt: bonū erit
nā illo fluxu: aliqd mā' euat': uirtꝰ fortifica: eger melꝰ releuat'. Et
qr circa ānū xxxv calō ē fōrs: uirtꝰ fortis: ideo sāgs multꝰ ē tūc magis
exspectatē sāguīs fluxū pmaēs oportet: laudat' tū ille fluxꝰ ꝓpue
q fit ī loco dē mēbri dolois: ut si doleat sinistra pte q̄ sāgs fluat
ī sinistra nare: si ī dextra: ī dextra;

Apostemate uō molli exñte: sine dolore: et sub tactu mutabili
contingit egrītue tardiꝰ terminari: In pdictis tamen stepis;
Si apō molle fuīt: et adigitis tactū ad ītra se merserit: ex flēate ēē
iudicat': et etiā Cū aut flē sua crudidite tardiꝰ digerat': nec illa apo
stema diuiꝰ ꝑlōgat': flē etiā qr nā caret sēna quatē pcita naturio
caloē cō fit cū pauco dolore;;

p^o 9

Q si usq in die sexagesima sic permaserit febre nō deficiēte
ī pus conuertetur . et de apostemate circa uentre ad hunc modū di
judicabitur ;; Diximus apostema aliquod ī xx diebus ī pus quiescere . in apostemate
fredo sicca fugite maturatam durus resistens ī lx die ī pus mutatur . quam
uis sit aliquid apostemationibus tempus inter illa (puta xxxx dies & quousque conuer
sionis ī pus) exigeria . Et sicut sic hic apostemate ī ypocondriis quod est prope uentris sub
costis : ita sic hic judicium ī aliis apostematibus prope uentris asserit ;

Apostema nō solidum cum dolore horrendum est et ualde mortiferum : quod autem
molle et sine dolore et subtactu tenebile : tardius est ;

Per dictum solidum et dolorosum apostema : calidissimum esse : quod sua malitia uirtutem
facile hic prosternere . Apostema nō molle a flēte esse : tardius digeri . et minus
offendere ;

Apostema nō circa uentrem minus humoris colligit : quam quod ī ypocondriis
. minime nō omnium : quod sub umbilico ;; Elegantius aut ī talibus
signum : est sanguinis effusio ī his quae sunt ī prenotatis locis ; Generato
siquidem cum sit a calore sic omnis abiscue : maior plus puris causatur
ubi plus caloris operatur : calor aut sub ypocondriis plus est : quam circa uentre
inferiore a forte caloris remotiore : et ideo apostemata uentris ī pus nō transeunt nisi raro ;
praeter illa quae sunt ī umbilico ; Sanguinis aut quando in superioribus expelletur
tunc apostemate ī calidioribus locis et super umbilicum esse portendit : unde omnis manat
et uirium uarium fluxus omnis causatur : inde melius sinistre esse probatur ;

Omne apostema diuturnum ī predictis locis : ī pus conuertetur ; oportet
te ergo attentum esse ī his quae contrumpuntur sic hoc disciplina .
. quod enim eminet uero extra : et minus ī ipsis : et est paruum
laudale est . quod nō est spaciosum ac minime acutum pessimum ;

Apostema si ad exteriora declinauerit : et acutum nō latum extiterit : fortitudinem caloris
naturalis ad superficiem ipsius pellentis arguit : et cum acutum fit : minus loci occupat
et minus corporis mordicat quae bonum . Si nō contrarium fuit : malum erit ;

Eorum nō quae interius crepuerit . si qua quidem extrinsecus apparuerit : pessima
. quorum nō nichil signi est extra : meliora ;

Apostema aliquod si interius rumpitur et extra etiam ruptum aliquid apparet . multe saniei
portendit . unde interiora absque sanie mordicantur et leduntur . et exterioribus
et interioribus corpus ruptum . nō potest bene consolidari . eo quod ruina nō hic locum ubi
incipiat carnem generare ;

Purulentis est laudabile quod alba est . et equaliter per totum . neque superficie
inequalis : neque mali odoris . quod nō contraria : pessima ;

Sanguis quando minus ad aliquem locum effunditur : et implens et extendens uenas
illius loci ad locum uacua terrarum illarum uenarum exiens mouetur tunc locus
ille apostematur . Conueniunt aut illic duo calores scilicet naturalis et preternaturalis permaturam
ī illum sanguinem agentes . Qui si uero preternaturalis durabit : tunc sanies illa putrida
inequalis : uiridis uel liuida redditur quod malum est eo quod naturalis calidus debilitatur
portendit . Si nō e contrario naturale uicerit . saniem laudabilem et subalbidam reddit
. cuius causam illam esse credo . Nam uidemus quod de agens intendit sibi assimilare passum : cum calorem
si potest : testes enim quae sunt spongiosi : ubera silicet quae sunt spongiosa et alba ideo
sanguinem ad illa loca missum ī albedinem conuertunt ut ī uberibus ī lac : et testibus
ad spermam . Chilus omnia quando uenit ad epar membrum subrubeum . rubeum colorem
sic epar inducit . Ex epate aut quando aduenerit albas et membra radicalia
subalbida uenit sanguis uenit : tunc colorem quae prius non habuit acquirit et ī membrorum
substantiam conuertitur . Et quia quando minus sanguis ad locum apostemata fluxerit : tunc ex epate
exiens a calore naturali uictus et maturatus sic uero albedinem inducit : quare
saniei albedo et equalis per caloris naturalis uictoria arguit ;

Pus { laudabile
{ pessimum

29

Omnis ydrops i acutam egritudinem malum : Infestatur enim febre : granedine et dolore . Consurgit autem ex lumbis et yliis . et etiam ab epate ;

ydropisis enim ex debilitate digestive epatis accidat et etiam ex aliis membris quibus

ydropisis epar sperat : Si acuta egritudo sequitur : molestatio quia membra epatis splenis : stomachi et aliorum membrorum nutritivorum concussiunt : unde cibus non recte digeruntur : membra male nutrita stant : lassata virtute nutritiva mors quo sequitur quare signum malum . Vide Aug in 3o canone de ydropisi ;

Consurges autem ex lumbis et yliis significat ex palam inflacione et diurna ventris effusione : non tamen cum defectu doloris seu ventris tumoris ;

Pedum inflacio : coloris amissio cum eis ob virtutis innate debilitate omnis ydropisis speciei comitatur . Quandoque autem ydrops accidit ex debilitate intestinorum scilicet et mesaraicarum que cum sua debilitate chilum ptisanam ab egone superflua nequeunt depurare : tunc illa cruda fractositate non satis preparata epati mittunt et epar non potest sic coquere : crudum humorem membris mittat et ydropisim causat : Accidit autem hoc debilis intestinis aliqua superflua cibo ca gravate : unde vis expulsiva eorum pungitur . et solucionem ventris eger affirit : Accidit etiam aliquid debilis intestinis ex apostemate : quod cum sit calor per maius illic multiplicatur . et mediate illo : humor colericus mittitur quod cum intestina mordiret : dolor efferet . et expulsiva irritata solucionem ventris facit : digestionis etiam debilitate parum humoris illic remisse coquit unde sequitur ventris tumor augmentur ;

Cum non ex epate est origo : fit cum vesicula : nec pariunt quilibet . et tumet pedes : non egerunt nisi modicum et cum angustia : et circa ventrem fiunt apostemata non continuo exmanantia sed quandoque velutti fugientia ;;

Ydrops si fuerit ex epate : epar inflatum et inflammatum eius diafragma tangit : unde diafragmate pulmo constringit : Infirmus hoc sentiens ad tussim se preparat speciens per hoc se liberare : nec expuit aliquid nisi saliva sterbile a venis aptis humoribus plenis ad canam pulmonis missam tumet autem pedibus quod quare est omni ydropisi . Egerunt non paucum : quia una pars cibi ad superfluitatem movetur : et alia pars per adustionem et superfluitatem calefactam apostematis epatis expirat et resolvitur : hic est quod superfluum et residuum maxime a calore excitatum cum angustia expellitur . Sic maxime aliquid apostema : quod a digitis pressa redeunt : quia mollia et flexa . propterea hoc iterum apparent : et iterum evanet per cutis tumore ;;

Et si caput et pedum plante et manuum frigide fuerint : venter non et latera caluerit : malum est : Bonum est autem egrum ex totaliter et mollem ac suavem invenienter esse ;

Frigus extremitatum

Extremitatum frigus i hieme : i senibus : i cronicis minus periculosa est ob longitate eorum a visceribus et paucitate eorum caloris . Si non acuto morbo extrema frigescant : et viscera calescunt : apostema in visceribus esse protendit quod sicut ventosa sanguinem ad se fugit : non extrema sanguine privata calore per stelar magne apostematis periculo mortis comitatur : Si non totum corpus equaliter et leniter calescat : melior complexio arguitur : meliusque signum esse salutis creditur ;

Bonum est modeste et non laboriose nec repente eundem latera commutare: et si sibi levis videatur. gravis vero si fuerit: manus quoque et crura ponderosa: horrendum est;

Motus modatus

Cum de violentum vocat naturam: motus moderatus de latere in latus confert: et dominium virtutis in musculis et lacertis arguitur. Unum tamen corpus nostrum sit compositum ex differente virtute et de lato ut corde: si vero fortis fuerit absque nocumento corpus portabit: et crura manus: ceteraque membra et alia sine pondere et dolore movebit: Sin autem contrarium fuerit: virtutis debilitas arguitur: et fortassis satan eius non impetuet;

Quod si livor annexus viridi unguibus digitisque affuerit: mortem adnunciare non dubitabis. At si color hic ungues non infecerit licet cetera corripuerit: spei locus non decrit. Proderit vero signa cuncta perpendere. Quod si egrum sufficienter videris: et prima boni significatio affuerit: terminus tibi permittetur cum quolibet exteriori ardore et futura salute. Sed si pallor in predictis locis affuerit: periculum non decerit;

Color exterior

Ungues cum declinat a pallore ad viridem: caloris cordis manifestationem portendunt quam mors futura consequitur. Si vero nigrescunt et alia bona signa affuerit ad salutem spectantia: non erit tamen timendum eo quod, natura plerumque materiam nigrorem inducere ad unum locum concludit et laudabitur per se excitat. Quod si cum pre unguium et pedum nigredine nulla signo salutis concurreret: mortem futuram nunciare possis. Cuncta ergo signa perpende;

Si testes et virga ultra solitum diminui gracilique apparuerit aut doloris nimii aut mortis adventum pronunciabis;

Conditio testium

Virtus animalis quando notabiliter debilitatur: ab extremitatibus ad origines suas movetur quo facto necesse est neruum virtute deferente gracili: et neruo contracto membrum diminui: quod autem et in morte fiunt et in magno dolore: experientia hoc idem probat in punctura venenatorum ubi calor ad origines currit et spasmus fit;

Sompnus ut moris est conveniens et naturalis ut nocte non effugiat et diem non impediat: laudabilis. contrarius vero in perbadis: minus tamen si a mane usque ad terciam tenuerit dormit pessimus autem est non dormire: aut enim doloris sit magnitudinis aut alienationis

Sompnus qualis sit

Sompnus et vigilia si conformat se dispositioni naturali: et etiam consuetudini: tunc optima sunt: Quod si ad non fuerint secundum contrarie: contrarium significabunt: Vigilia tamen nimia: desiccationem cerebri arguit quod etiam est alienationis et multorum aliorum;

Stercoris egestio si neque excitata neque liquida omnino: sed iuxta et hora solita: signum est ea quae sub dyafragmate salubria esse;

Egestio

Stercus non durum ut lapis: nec liquidum ut aqua: perfectum: hora solitam propria facta membra inferiora: sana et naturalem dispositionem habere portendit: quod si contrarium: contrarium;

Liquida bona est si sine sonitu ventoso fiunt: nec continuate manaverit. Si enim frequenter manat: egrum labore ac vigiliis afficiat: et in animi defectum sincopim adducat. Utile est stercus sumi quantum assumptorum cuncte et hoc aut bis aut ter in die In nocte non semel et in luce proxima: aut solito more contingere bonum est;

Afforismi veritas facile comprobatur: si consuetudo conformis fuerit: Quod si consuetudo contrarium habuerit: non peccabit si dictum illud ypocratis vituperabit;

Stercus desari et citrinum cum lumbricis

Vtile etiam ē: appropinquante in termino ide stercus desari et colore subcitrino fieri: nec insolidum desari. bonum si lumbricos amixtos habuerit ;

Accedente crisi morbi: bonum ē egestionem liquidam desari: et precipue coleram ab epate ei mistam aliquantum citrinam: egestio enim naturalis ad citrinitatem vergit; quod si lumbrici cum egestione exierint melius erit: nam virtus vigorem habebit

2 Bonum ē in acuta egritudine ventrem non ut plenum sed ut vacuum tractari: et non tenuem sed carnosum inveniri;

Feminite ventris ut in affectis dictum: nuchilia membra male operiuntur calor finale exalatur. Sed carnositate calor stercus exiens non potens exalari reuberatur. membra fortificatur: cibus finalis digerit: propterea bonum;

Stercus aquosum album spumosum viscosum ... malum

Aquosum vero stercus et liquidum sive album aut nimis citrinum aut spumosum: malum; Item modicum et viscosum et leve album sive citrinum nimium: malum

Stercus aquosum ex corruptione digestive virtutis egeritur: Album vero: ex prohibitione colere tingentis infusionem ab epate: aut a nimia humoris flectinite. Valde vero citrinum ex commixtione nimie colere citrine aut eruginose. Spumosum vero ex ventositatis commixtione. Viscosum aut et leve ex adipis consumptione: et ideo illa viscosa ē parum et fetida. Quod si stercus fuit viscosum expulsum cibi viscosi tunc ē multum non fetida. et ideo in eis ab obus talis ē dictum ;

Pessimum ē et mortis signum: nigrum viscosum fetidum et viride;

in mucosum et locis aliquorum intestinorum vel aliarum rerum viscosarum

Varium vero longitudine egritudinis. nec minus signum ē mortis quia quod lavaturam profert intestinorum vel colorem porrorum sive nigrum contingit etiam istos colores simul evenire ;

Stercus viscosum et pingue: humidi naturalis resolutionem significabit: fetidum vero viride et nigrum: corruptionem et putrefactionem in toto corpore; Varium vero stercus si ad melius se mutabit bonum signum erit: si vero ad malum transierit

morte

grave erit: nam aut morte concludit: aut egritudinem prolongabit eo quod a multis causis in corpore adunatis insurgit: ut enim natura multos hostes expellat necesse ē quod multo tempore egeat: ideo sanitas tarde inducitur: morbus prolongatur;

Ventositas

Ventositas sine sonitu laudabilior ē: quam vero cum sonitu: melior ē quam que intercluditur: significat tamen amentem vel dolore laborantem nisi voluntaria sit;

Homines verecundi ventum sonorosum cavere uti possunt: nisi voluntarie hoc faciat. Verum quantumcumque verecundi si ventum cum sono emittunt: tunc aut ex dolore hoc faciunt: aut mente sana quam antea habuerunt exciderunt quod malum ē. Cum tamen pedunt cum sonitu melius ē: quam quod non sic ventosaret quia visibiliter aliquid exire arguitur: fit autem sonus ex causa ventositatis vel foraminis exitus constrictione; Vide aristotelem 2° de anima de causis soni;

Dolor subypocondriis habet prosperitatem si recens et sine calore fuerit: et si rugitus supervenerit et cum egestione vel urina eruperit: solvitur. alioquin ad inferiora transmittitur ;

dolor in ventre plerumque ē ex humore et ventositate. Unde ventosi rugitus supervenientes illum humorem aut resolvunt aut ad inferiora pellunt propterea dolor sedatur;

V rina laudabilis q̄ ypostasī albā subsidere et equalē et rotundā atq₃ lenē habebit: et permanes usq₃ in crisim erit. Est enī fidelis nuntia salutis et significat breuitatē egritudinis. Q₃ si modo cū ypostasi predicta: modo uō sine ea erit: sīt diuturnitatē egritudinis neq₃ est oīo fidelis ;;

[margin:] ipsius uō subtilē minus ut aqua / et crassa minus ut urina bestiarum

[margin:] Vrina

S icuti operationibus uirtutum aīalium: sup cerebralium membrorum crasis iudicatur et sicuti bonitate haliti: et pulsus sup pectoralium sanitate arguitur Ita etiā bonitate egois: et exitu urine et sedimis sup membra nutritiua iudicatur: Ex urina enī maxiē/epatis renum [illegible] et uenarum uigorē ut debitē cognoscitur. Vnde sedimen si ad modum nubis iacentis medio residentis:) in medio urine subsidat: albaq₃ et gta existat: humorum malorum digestionē et uera maturationē portendit. Superfluis enī oīs a caloē recto maturata albedinē induit ut lac: sperma: pus: sedime: Si uō nō sedime laudabile fuit: pg illaudabile: et atq₃ laudabile eius humorem uariā fiat: nā cōsilia stati diger. alios digestionē nō recipe arguit: quae egris plexitē induit. Vide amplius 2ª i summa 2ª doctrina tertia ubi ista legitur de [illegible] urine ;

[margin:] Sedime Vrine Laudab̄le

V rina rubea nimis cū sua ypostasi sibi sīte egritudinē magis diuturnam superioribus dicit: est tamē nuntia certa et fidelis

[margin:] Rubea

V spectande sanitatis

urine declinatio ad ruborē aliquū euenit ex digestionē debilitē q̄ nō potest sanguinē ab aquositate depurare: quando urina rubea mingitur in digestio aut uera cū tepris plexitē egreat: et egritudinis logitudinē fiat. ex eo aut q̄ sanguis uenit dando colorē q̄ sanguis ē humor magis [illegible] in quo paruus ē timor: nisi foret i pestilentialibus ut aliis accidentibus ;

S i uero eiusdē ypostasis furfurea fuit: mala ē. pessima uō squamosa. alba aut et liquida et lenis mala: peior tamē que dicta ē furfurea ;;

[margin:] Sedime furfureū album squamosū ē malū

S . edime furfureū aliquū ē ex uesica et ulcere eius. et cognoscitur pruritu radicis testium: et urine fetore: et superiorum membrorum q̄ sunt supra uesicā incolumitate: illa aut nō ē periculū si uesice uitio acciderit. Q₃ si cū inflamatione et uirtutis debilitate fuit: et membrorum mingendi incolumitē exstiterit: et color eius fuscitatē attigerit malum id sedime erit: nā adipis: carnis: et totius membrorum a caloē igneo tale liquefactionē portendit. Vnde si mala ē furfurea: peior erit squamosa. Vnde sunt furfures: nō sunt pars farris sed molitionē fugiunt: ita etiā ē in sedimine q̄ ille partes furfuree nō sunt partes [illegible] penitus penetrati: sed resolutionē a partibus membris et adipe eius separare: Alba aut ypostasis ex crossa ē uetositē: q̄ superfluū humorum alborum et crudorum urine miscet et albedinē creat: unū cū hec cruda sit: bona nō erit: furfurea tamē pessima exstitit ;;

[margin:] Sedimen Furfureū

N ebula pendens in urina si alba. bona ē. nigra uero mala ;

Albedo nubis in urine medio pendentis ex uirtutis ē uigoē: q̄ superfluitati [illegible] sicut lactis sanie eius albedinē induit: Nigredo uō eius aut ē ex [illegible] calidē qua tota etiā oīa denigratur: aut ē ex frigitē ultra quo sanguis congelatur et niger efficitur. et sic alia nigra efficiuntur. frigus autē extinctiū. sic adustio extinctiua a quibus nigredo ē ambo sunt mala ;;

[margin:] Nebula alba / nigra

Urina diu fuerit citrina: clara: indigesta significat egritudinem · timendus ergo est infirmi defectus;

Colore mixtura equali: urina citrinatur: nimia vero mixtione: color igitur tenuitate aut per urine solo indigestio arguitur. Unde si urina fuerit cruda cum digestio graviter eger expectat nisi fortis sit: caveto ergo ne eger ante digestionem deficiat: quia si negas: mortem predice et prius fugere poteris;

Urina mortis significativa fidelis: aquosa aut fetens aut nigra aut lutosa; pessima aut in utroque sexu nigra · In pueris aut aquosa: mala;

Aquositate urine: cruditas materie: et digestionis debilitas cognoscitur: Nigredine vero et fetore ut supra dictum est · virtutis naturalis extinctio arguitur: Lutuositate vero et grossitie maxima cum: aut vesice vel renum ulceratio aut membrorum liquefactio et tandem tota resolutio fieri. Quod si vicio vesice vel renum non extiterit: egrum mox deficit: aut ipsum purgando liberabit; Vide superiore [illegible] [illegible];

Nigredo tamen urine virtutis naturalis extinctionem portendit quod est mala. Aquosa aut pueris est timenda: nam pueri ista dispositione naturaliter existentes ob digestionis virtute multum sediminis habent: privatio igitur hoc sediminis · et urine aquositate pueri [illegible] inmutatione debilis arguitur: et si tempore longo continuabitur: tandem puer morietur;

Urina cruda: clara: diuturna: cum signis aliis bonis: indicat apostema futurum sub dyafragmate;

Cruditate: claritate eius materie grossities arguitur: cum digestione si [illegible] expectat: per existura quod est sub dyafragmate generari timeatur. Si vero [illegible] fuerit materia: [illegible] fluxu ventris evacuatur: aut narium apostemate et aliorum locorum lateralium: expellitur;

Crassities ut aranee tela supernatans urine: vituperanda est · significat cum liquari egrum;; Rationis erit in nebula non negligere utrum supremum aut medium teneat locum: similiter et colorem. Que cum media est cum perfecto colore: laudabilis. Suprema vero et nigra: vituperabilis;;

Crassitudo super urinam natans: humidi substantie exitum arguit: quod est mala; Nebula vero per medium tenens locum cum suis coloribus laudabilis est sicut supra clarificatum est. Quod si supremum locum petiverit: multum ventum et vaporem inclusum et elevatum [illegible] significabit · quod est mala;

Cavendum est ne vesice vicio capiaris: ne quod ab ea est alienum: alienum diiudices;

B· Prius dictum est quod labore vesice et renum urina aliquid saniosa fetida: squamosa eius efficitur. Unde ne hoc labori superiorum partium et epatis eius ascribas: tibi ab errore caveas: diligens inquiras an inferiora an superiora laboret: quo facto melius iudicare poteris;

Vomitus e laudabilis: cu flet. fuit amixtu coleribus : neq; nimis viscosu. quanto vo a simplicitate fuerit remocior: tanto erit suspectior iii

Vomitus
Vomitus purius e deterior coleris cu purus vehementia colorus: et flet purum vehementia fe...ors sit. Vide a c. 2a ...ti:

Vomitu laudati: colera et flet cuat: stoq modificant: apetitus prius corruptus rectificant. Nimis tu ... viscosus malus qr multam ... crudicitate portendit. Remotus sit a simplicitate coloris et arcude ad multam varietate: malus est ut amox ostenditur pacebit.

Vomitus sicut sucus porri aut viridis aut plubeus vel niger malus est: Si in oibus his effectus fuit: mortis e nimius ... Silr ois odor malus iquocuq; vomitu malus iii

Sicuti colera clara et rubea e a dispoe nali: sic colera porrina viridis etys a dispoe e ptnali: q gndt ex poro: sicla ... et alys digestis ... recipientibus: aut gndt ab aliquo morbo ... ad stom effudere p ptnalim colore. Qz si coloris hic omis apparcat: p duos significabit ... et pracu. Odor ... fetidi ipsius vomitus sit mali: qr putrediu portendit: et morte accelerantem.

Sputu

Sputu utile est i oi egritudine pulmois seu coste: si velox: si facile et sine labore egerit: et si subrubeu et sano sputo admixtum iii

Egr... si i pectoris regionibus exunteir puta pleuresi: empima etiam: sit sputu facile: velox: maturu: albu et planu fuit: sanus sperabit et virtutis fortido arguitur: eo q. nali dispoi se cofort. Vide amplius i 30 ... de sig. ... pleuresi

Si vero tardu indoloris principio: et rubeu sit aut citrinu cu laboriosa tussi fuerit: neq; sano sputo amixtu: malu nunciat. Et rubeu oio molestu. Albu: viscosu: globosu: inutile. Viride et spumosu malu. Et si nigruerit mortale est iii

Superfluitates humorosae ad aliquod cordis membru effuse: ... diversas eis qualitas ... apostemata et morbos. Sanguinee cu et flegmatice minores sunt malicie: Colerice aut melancolice sunt pessime qr membra corrodunt: et colera nigra proprie membris se ... et ... apilat ... difficile eradicat. ... Sputu aut ... sui colore: fetore: viscositate: qualis humor perreet significat: et ... quies tribe et qd sit futuru previde: Viride ... sic ... colere adustiois sit. Spumosu vo flegmatici humoris viscositatem p ... arguit acr fumos ... et viscositate humoris fracture resistentis longo tempe ampulla moratur. Oia igitur ut prius audisti mala e inutilia sunt: Sputu tame nigru pessimum eo q. virtutis naturalis mortificatios fiat: Vide ut dixi amplius

Iudicia pectoris ... humorum ex coloribus

Si sputu i pulmoe coheres sonuerit: nec qdq excreit: malu e: Na tale sputu: materia viscosa et virtuti rebelle arguit: ... mali

Sternutatio — Sternutatio cum reumate in acuta egritudine pulmonis et coste
malum. Siue enim illa sternutatio precesserit siue consequuta egri
tudini fuerit: malum est. Sternutatio autem in alia acuta
egritudine bonum est ;;

Sternutatione aliquod superfluum tenuissima in cerebro cum ... ostenditur
quod si pectoralem egritudinem precesserit: adductionem eius facit. In morbus
pectoris magnificatur. Si vero morbum pectoralem sternutatio secuta
fuerit: magnitudinem eius ... pulmone et costa arguit. Unde
vaporem hic ad caput eleuari, cerebrum ledi, ... nasi.
In alijs autem morbis acutis qui non sunt pectoralibus ster
nutatio confert: nam propter fortitudinem expulsionis cerebri arguitur
vaporosa ventositas expelli: et virtute releuata eger ... ;

Sputum — Sputum subsanguineum clarum in pulmonis apostemate in principio
salutem significat. Si autem usque in diem septimum aut amplius
idem manserit: suspectum est ;;

Sputo existente citrino apud colericum judicandum: sputo non sanguineo: sanguineum
... Unde illud sputum in principio apparens laudabile est et dispositioni natural
... Quod si ultra septimum ... protraxerit de materie
indigestione presumendum erit: et antequam materia digeratur virtutis
defectio timeatur. Unde error egri ... mala rerum non
... ignorantia ... ad mortem auxiliantur ;

Omne sputum perseuerante dolore malum est: Sputum vero nigrum
pessimum. Sputum vero cum doloris diminutione: bonum ;;

Perseueratio doloris in sputo et alijs: vires valde preteritur: et fortassis
... lassata vix restaurabitur. Quies igitur et doloris minutio
bonum. Sputum autem nigrum quod virtutis mortificatio fiat dictum est prius ;

Omnis dolor predictorum locorum: si sequuntur sputo vel ventris
solutione vel flebothomo adhibito vel quibus competit medicina
non fuerit diminutus: de nuncia ibi pus futurum ;;
Egres pulmonis ... parentes et ... quare
... si predictis non ... in xx diebus ... Vide
... de judicijs ... ;

Liuida colera sano sputo commixta et sine sputo: mala. Si tamen
in die septimo contingit: pessima. Mortem namque in xi pronunciabis
nisi signum quoddam aliud sperande salutis adesse consideraueris ;
Et huius est robur et constantia egri: et bonus ... et fa
cilis proiectio putredinis cum tussi: et equalitas totius corpo
ris et habitudine caloris et mollitudinis. Neque sitierit et
urina et stercus et sudor et somnus bene se habuerint
Quod si sit hec omnia bene se habentia vita sunt ...
Ex quibus si defecerit ... diem xi futuram mortem pro

(margin:) ... sudore vel flux[u] sanguinis narium et ... ;

nuntiabis. Et contrarium quod est mortis signum: est debilis
egri: spiritus anxius descensus: dolor permanens: frequens sputi
cum laboriosa tussi: sitis perseverans: circa cordis caloris
inequalitas: ventris et laterum dolor magnus. Sed
et frontis et manuum et pedum frigus: et urina et stercus
et sudor ut diximus immutata: hec signa supradicta pro
certo colerice sputi dicimus si supervenerit: mortem futuram
ante diem quartam non dubitabis: vel in ix vel in xi;
et in hac consideratione sputum dicimus esse mortale. Et
si ista talia signa: mortisque cognoveris pronosticorum certi
tudinem in officio progredieris ;;
Clarus est textus iste: ratione non egens: tu tamen cum in egro bonas et malas
significationes inveneris: fortiori et maiori parti fidem dando disslire
vel mortem pronostica. In sputo etiam res non equales: scilicet etate
complexionis eius egri et omnia ut tandem vigorans habet in iudicando;
Postmodum quedam in xx quedam in xl quedam in lx^m ruptura differunt.
Oportet ergo medicum diem principii non ignorare: et in qua
hora corpus primum cepit calere vel frigere: aut etiam per
infirmum cognoscere: quando et quo cepit in eo loco punctos
sentire. Hec enim sunt prima collectionum initia. Ex
quo computandi tibi erunt dies. Hic quoque eruptiones expectabis
in predicta tempora;
Velocius et tardius generationis saniei causatur ex membro leso: et humore ledente
quia membrum calidum citius generat saniem: et frigidum medius. Similiter humor
calidus citius saniem generatur quam frigidus: iuvat etiam ad velocitatem et tarditatem
saniei: etas: aer: et huiusmodi potius calidus vel frigidus et cetera. Secundum quod diver
sitate qualis membri et humoris peccantis saniei maturitas pro
longatur et abreviatur; Clarius igitur sit medicus in pronosticando.
Nam quotiens membra nobilia apostemantur tunc acuitate saniei roduntur
febris et rigor causatur: sic etiam accidit ex medicinis acutis rodentibus
et mordicantibus membra nobilia. Adveniente enim febre forti et
similiter gravi: tunc generationes saniei noscuntur: quo primo tu considerabis
rupturam in xx. vel xl vel 60 die secundum qualitatem membri lesi et humoris
expectabis;
Et si collectio in uno laterum contigerit vel in ambobus evenerit
utiliter percunctaberis si in altero magis caluerit: de hic
iacere super alterum videbis: et si pondus in altero senciat
interrogabis. et ex hoc apostema in illo latere et non in am
bobus iudicabis ;;
In anathomia ostenditur pectus esse divisum in duas partes in quorum medio transit unus
panniculus thoracis et ossis dorsi continuatus: non habet fluxum saniei a dextro
ad sinistrum et econtra. Unde si in pulmone apostema nascitur: tunc ad ambo latera

Sanies tardius
[illegible] generato

sanies fundit: In pleuresi autem plus ad unum latus fundit: adque aut fundat aliud sentit ex calore qui inflamat: et etiam ex pondere quod in eo videt cum per corpus grave suspensum egrum valde offendes: vide amplius lo 2 de pleuresi et peripleumonia ii

Ex signis hoc: que sunt putribilia que notabere febris enim est indeficiens: sed in die modica: in nocte vero magis fuerit sa et sudor multus: in tussiendo falsa ges: et oculorum submersio atque in eorum genis rubor: et unguium constrictio et digitorum calefactio amplius tamen in eorum summitatibus. et in pedibus fiunt et recedunt minuta apostemata: fastidium patitur et per corpus vesice nascitur et non moratur. Illi empici sunt in quibus hec signa sunt iii

Dig Empicorum

Tunc aliquis empicus dicitur: quum maturata sanie membrum apostematosum in sensibilibus puta pulmo et costa eius rumpitur. Sanies autem illa si cum facilitate et virtutis tollerantia exspuitur empicus ille liberabitur. Si vero sanies illa non exspuitur: tunc sua acuitate pulmo roditur cor non refrigerabitur: ptisis creabitur quum accedat febris et iungitur continua propter radicalium membrorum inflamacionem.

Vide similiter de ptisi quod contineat ad inde calidius cum iterum tunc per victoriam fiat caliditate i

Et sicut in calce vivo sentitur maior calor quum super ipsum aqua ceciderit. Sic febricula ethica apud superiorem tibi et eius digitos propter rorationem ciborum super membra magis inflamatur. Unde cum in nocte maior fiat digestio: tunc motu chili ad membra maior accedit inflamacio: quare maior a febre in nocte offensio: Sudor autem accidit propter virtutis debilitatem et tibi rorans circumferentiam replecionis. Sed tussiendi desiderium: propter saniei collectionem cum gravitate. Nec ex multa quantitate spuit propter saniei viscositatem. et paruuli continetis vel nimie spissitudinis et alibi propter virtutis debilitatem. Profundatur oculi quod quum omnis recentis egritudo. Rubor gene propter tussim et inflamacionem que est in pulmone per quam vapores ad superiorem levantur et gene illa agitatione rubificantur. Incurvantur ungues propter carnis liquefactionem stringentem eos. digitorum extrema magis calefiunt propter inflamacionem radicalium membrorum pulpe magis propter eorum rarefactionem. Pedes inflantur propter virtutis mortificationem. Vesice apparent propter malicie humoris intra corpus stantes. Nam cum malus humor in eis generatur et ad cutim exire movetur sua spissitudine cutem non penetrat: gestus intercutem et carnem ampullas et vesicas creat ii

Quum vero victorie empici fiunt: utrum ex his aliquid quod diximus contigat considerabis: et an spuendi sit frequens: et sputum cum tussi indeficiente. et utrum cum siccare incipit dolor amplius fiat. et in talibus rupturam ante xx dies expectabis et quos febris in die rupture dimiserit eos curaturos

pronunciabis : tunc cibos appetunt · neque sitiunt · et modicum
atque coniunctum est quod egerunt ;
In apostemate dictum est circa quandos saniem maiores dolores fieri . Saniei
enim mora vel velocitas ex vehementi vel paulatino dolore arguitur
dolor enim assiduus : halitus difficilis : tussis vehemens · significat quod apostema
accelerat . Si vero illa non sit assidua neque fortia significat quod tardatur
Acuitate namque saniei cum corpus roditur necesse est magnum dolorem efficiatur
Virtus etiam saniosi cum ex loco apostemato effluit : tussim facit certis
Pus vero quod evasuri proiciunt leve est et album et per totum
equale et sine labore et cum modica tussi et hii in brevi
sanantur . prope hos vero sunt qui contraria signa · signis horum habebunt . Quibus autem febris in apostematis rupta
non deficit vel quasi furtiva per quemodum invadit et afficiuntur
siti et fastidio cibi : et egerunt molle : et pus quod
per os iactant livet et viret et flecti admixtum atque spumo
sum : hii signis perituros non dubitabis . Qui vero
quedam horum et non omnia habuerint : eorum hii quidem moriuntur
hii vero vita manebunt . utrique tamen difficilem exitum co
sequuntur . hii tamen providenti tuo iudicio discernentur ;
Ratio illorum omnium a narratione predictorum pendet : quare hic omittitur ;
Quibus peripleumoniis post aurem et infra apostema surgit : putre
dinem efficiunt et cum ceperit fistula patet et sic evadunt ;
Interest tua diligentia et sensu hec precepta perpendere quando febris
permanet et dolor non minuitur / et sputum incongruens . et ego
non est colerica neque liquida . urina modica et ypostasis plu
rima et alia contraria signa bona sunt : nuntiabis tunc ut dixi
apostema futurum expectandum ;;

Si febris cessat : similiter dolor : et sputum si congruens fuit · non oportet exituram fieri
sed egrum sanatum esse significari : Item si ego fuit colerica : fortassis recti
cabit per fluxum ventris et non per exituram . Quod si grave accidens per febrem
et doloris continuitas : et ego non est colerica : et ypostasis multum : crudos
humores significabit quod post dies per exituram et fistula rescipe numera
si alia signa salutis sunt apparentia ;;

Sepius innascitur hoc apostema inferius quibus dolor atque calor est sub
ypocondriis . quibus vero peripleumoniis ypocondria non dolet
neque calet : his apostema supra aurem nascitur ;;;
Inflammatio et dolor si circa ypocondria fuit : materia hinc deli
nasse iudicare poteris et erisipela vel aliud apostema cadu facturam :
Si vero halitus malignus et superiora inflammata et gravata fuerint
et inferiora quieta · tunc significatur materiam ad caput levari et sub auricule
apostemari ;;;

+ta
Si si sig hic dicta
apparent . et omnia
alia signa preter illa
sunt bona tunc nuntia
futurum apostema

Apo ul' uesica i pectibus periplomonitis salutem promittit · melius tamen si ipsum sputum · ex proiectio ex rubeo i albu mutatur · his signis certa salus prenotatur · Sed si quod venit non e ut o3 · neq3 i urina ypostasis · timendum e ei mebro cui supuenerit apo · periculum ;

Peripleumonia sit per exituram a mebris nobilioribus remota recitabit : virtutis firmitudinem et salutem prohibit : q, si sputum i albu si uerterit melius erit : na sputum uale absq3 labore eiectum digestionem materie arguit · Si aut exitura fiet predictis signis digestionis : timendum e huic mebro periculum : na cu materia idigesta ad mebru remotum rapitur · difficulter · ... a forte caloris digeritur : mebrum gravatur et perditur : Monet aut hoc materia ut i pluimus ad iuncturas ... loca vacua carnis iquas materia rapitur : tu ... carnis ... facilius recipiunt ;;

Quod si idem apo euanuerit : atq3 sputum putridis no eueniunt · malum e · et egri amentia mortis preuia ex pectibus ;

Vel loci occultatione apostis nisi prius · materia ad pulmonem rapiens eicitur et nisi sputo illa putrido eiciatur · eleuatione ... vaporum putridorum ad cerebrum amentia sequitur et mors vicina est comitatur · hoc idem michi In quodam loco ... nomine contigit : ubi mitis ... morbis gravatus : tandem materia exituras recitabat : et ... a pectibus i ... ad uentrem rapiebat · et nisi uehemens fluxus uentris ... superuenisset : ... credo q, tortum abrahe migrasset ;

Plures ex his q grandem sit piplomonia collectione deperent · Alii uo aliis collectionibus magis deperent ;

Collectio q e i piplomonia : exitu sputi eicitur q e a vitalis uigore q i ... magis q i ... habundar ... piplomonia minus egrotatur · In aliis uo exituris q q sit ... et alia minus expectatur ... maiorem dolorem q eis accidit a quo ... dolore victus magis prosternitur ;;;;

Acutis febribus ex ... si dolor a lumbis ul femore ad diafragma ... · mortale · aliis tamen signis ... ex quorum pluralitate siue paucitate diiudicabis ;;;

Na cu diafrag dolere incipit : lesione mebrorum nobilium paciens mox extinguetur · aut si multa signa laudabilia affuerit : ma ... querere · pluralitate i signorum ... : et ex illa ad melius ul peius ... iudicabis ;

Vesica dolens atq3 rigida · febribus no deficientibus : pronunctiat malum : magis tamen cum uentris strictura ;; Sed si superuenerit urina quasi pus cu ypostasi · soluitur

dolor. Si nō vrina nō sic fuerit: et uesica nō mollescat: neq̄ febris desiderit: mors ī p̄mo periodo aderit. hec autē morbi sp̄es p̄ueros amplius a vij āno usq̄ ad xx euenire solet ;;;

In uno dolore eger aliquā ꝑhibet' ab egestiōe egestionis conamine: ita q̄ nō audeat anū ꝯ vincere: similiter ꝑhibet' a forti anhelitu: corpicado vnde intestinū rectū stercore plenū et nō euacuatū ꝯstringit' inde ueter ꝯstrictus efficit' quē strictura si uesice dolor ꝯiungat' malū portendit. Si ī pus vrina migat': digito ar': mā cuat': eger liberat'. Q̄ si ꝯtrariū fuit: periculum erit: Et q̄ pueri propter ordīē multiplicat [illegible] ꝯmistiōne quē humoris multo ꝑ ī eis colligit': et ultra p̄s eis ad uesicā cū vrina mo': inde lapis eis generat': alii ergo apostē cadē eis nascit': quē tamē nocumenta magis ꝯferunt ;

Tertia pronosticorū particula

In febribus acutis: idē terminus quibusdā ad uitam quibusdam uero ad mortem ;;; In quibus enim febribus certa signa bene ꝑcesserit et spes mala ī quoq̄ nō heserit ī die quarta aut prius t'minū iudicabis. In quibus nō certa signa male ꝑuenit neq̄ boni spes ulla affuit: ī die quarta uel ante mortē obibit ;;

In acutis enim ob accidentiū semitate certissime fiunt mutacōes aut ad melius aut ad peius. propterea circa quartā diē q̄ ē idcirca septenarie ī qua septenaria ē fortissima periodus omnium periodorū. de ī die quarta q̄ idicat super septenariā: omnis aut illi cetera dies ab ypocrate nō solū ꝯ intellecti sunt autem oēs alias sed etiā melius intellecti sunt ab eo q̄ ab omnibus aliis ꝯ causā ordinis eorū reddidit ut testis galienus ī ꝯmēto ;

Primus periodus hoc modo ꝯtinet'. Secundus ī 7mo. Tertius in xi. quartus ī xiiij. Quintus ī xvij. Sextus ī xx. ꝯ modus ꝑ quaternariū augmētando ī acuta egritudīē usq̄ in xxx diē decurrit. neq̄ ē ꝯputare ꝯpleto numero dierū quemadmodū neq̄ menses neq̄ āni ad ꝯputū fortes septimanas xx dierū spacio t'minamus. deinde sīm hanc augmēti racionē primus periodus uent. ī 20 diebus. 2us ī xxxx. 3us ī lx ;;

Tristes
eis sunt
periodus

6

Ordo predorū et dierū crisis sic ē q quarta idicat sup
vij et xi sup xiiij . et cas decia qua ē pncipiū tertie
eptomade nona si idicat sup 20 die . Nec oportet
coputare : qn dies ē ipletus in anno ante dies ipletus pro
illis iputare : sic nec finitis 365 diebus iputatis annus
ē finitus : et tunc ultra illos 365 dies ipse annus
includit 6 horas : que quater simplte faciunt 24
horas q unus dies : unde in quarto anno bis bisextale
annum : sic etiam anni mensis plus uno q 29 dies et
minus q 30 : sic silr non iputatis ipleto die idicatio .
S In septimanis non talis ē ordo q prime due dividunt
a se : quia septima ē finis prime eptomade . et octava
ē pnciū 2e . due aut altre continuant dcsit p
modū unionis quia decia quarta dies ē finis 2e eptomade
et pnciū tertie et ideo tertia eptomada iplet in
xx diebus : hic aut causa galienus in lo de creticis reddit
. Vide 2am particula affor . afforo septimo etc .
. et sic iputatis in tribus primis eptomadis sic etiam iputatis
etiam in tribus secundis : et in tribus tertiis : ideo 40 et
60 dies sunt fines eorum ecc illius iputatio quod ē 2a et hic

Singulis valitudinibus determinatio ē tarda : pronosticatio
in initiis sunt latentia : eorū cum principia confusa sint . idcirco cautius in vigilandū ē et in singulis quartanis diebus studiosius attendas . quod si feceris aut vix aut nunquam falleris ; Et finis quartane cronice egritudinis est : ;

pronosticatio in cronicis morbis q longi sunt

Egritudines valde acute velociter a natura vincuntur . fraudulentie vero et maliciose : cito virtute et strenuitas ea vincit : ideo earum morborum cito sunt pronosticationes . Egritudines vero cronice et tarde determinationes et interpretationes . longo eget spatio ad sui interpretationem . sicut enim trahitur aut virtus ē fortior aut egritudo ē fortior : ita in cronicis quandoque virtus et nobis sunt equalis virtutis : singulis aut contrarias agentis et patientis sunt paria ; agens agendo et patiens resistendo ad victoriam unius super alterum exigitur temporis longitudo . Sicut in lucta si athlete sunt equalis virtutis vel astutie . fortior et astutior cito vincit alterum : Si vero sunt equalis virtutis et unus non resistit quantum alius agit : dubia erit pronosticatio cui erit victoria . nisi tunc eos diligenter inspiciat . galienus in de creticis ubi singulis quatuor diebus diligens videat quod prius aliam naturam festinat . quod si fecerit raro fallet ;

Vide

Egritudines uero que in breui finiuntur facile dinoscuntur. differentia cum illarum est euidentissima. Euasuris enim spiritus suauis. neque dolor aliquis. et quies nocturnalis et cuncta signa reliqua bona ut diximus ordinis. Morituris uero spiritus anxius: turbatio atque vigiliarum constantia: et alia significatio mali vehementia;

Signa ethica [illegible] uel non

Considerabis igitur augmenti tempora usque constantiam ut superius diximus

Clara est textus hic expositione non eget. quare ultra hic de co[illegible] omitto. [illegible] dicte sit i[illegible]

Secundum hanc quoque rationem et in particularibus cautus eris;
Nam si febris sit ethica uel putrida et post partum facta [illegible] a die qua [illegible] febris [illegible] a die partus. Et si febris est ex cordiaca [illegible] a die [illegible] non a die partus:

Si dolor in capite acutissimus cum febre fuit: et signum aliquod aliud mortiferum apparuit: cito mors aderit. Si uero aliud signum mali non affuerit et dolor ultra xx diem permanserit: nec febris abierit: sanguinem de naribus expectabis aut aliquod apostema in inferioribus partibus corporis. Sed dolore adhuc recente sanguinem de naribus expectabis et apostema sperabis: magis tamen in dolore frontis et tempora non reliquis partibus: Atque sanguinem plus in illis qui sunt minus xxxv annorum. apostema uero magis in illis qui sunt ad senioris etatis;

Crisis capitis per exituras

In [illegible] magis expectamus sanguinis fluxum: [illegible] magis [illegible] magis [illegible] sanguis [illegible] [illegible] et de aliis [illegible] etate [illegible];

Aurium dolor acutus cum acuta quadam febre malum est. expectabisque in eo alienationem et mortem quod graue est et molestum. Interest ergo tua a principio

Aurium dolor

omnia bene perscrutari et signa attendi. Iuuenes
enim qui sunt in hac passione in septimo die vel prius pe-
reunt. Senes vero tardius quia febris et alienatio
minus eis quam iuuenibus contingunt. Atque aures cor-
rumpuntur et pus emittunt. Senes autem si resur-
gunt et iterum recidiuant et multum pereunt. Iuuenes
vero antequam rumpatur apostema pereunt. Quod si eruperit
et aliud signum bonum apparuerit: aliquid boni sperabis. In
acutum dolorem aurium et sic uerum dolorem intelligit: quod ex
uitio sit cerebro quod neruis suis continuatur: alienatio et mors
inducatur ut apoplecticus qui cito perit. Iuuenes in hac egri-
tudine in septimo vel ante pereunt. Nam cum calidiores dolores eis
accidunt fortiores. Et antequam [illegible] digatur [illegible]
rumpatur eo quod calide [illegible] [illegible] arripere digitos
senes vero qui frigidiores [illegible] [illegible]
recipit digitos [illegible] aliquid resurgit. [illegible] reducunt
Quod si apostema rumpatur [illegible] bona signa [illegible]
de fiducia non [illegible]

Apostema in gutture cum acuta continue febre malum: et si aliud
mali signum extra dictis apparuerit mortale est
[illegible] cum ulcera humor corrosiuus [illegible] et malus esse arguit
febre [illegible] [illegible] augetur. Et gutturis apostema [illegible]
σιναχια ad sufficiendum [illegible] [illegible] quidem malum. [illegible] alia
signo malo [illegible]

Squinancia pessima et cito mortifera que in gutture non
apparet nec in ceruice extat nec rubet tumore:
et dolore acutissimo existente cum spiritus difficultate.
Hec enim mali species in prima die suffocat aut in
2a aut 3a aut 4ta. Altera vero huius mali species
Squinancia est cum in gutture apostema rubet. Et ipsa mortifera est
pigrior tamen. Tertia vero est in qua guttur
et ceruix rubet prioribus durior: et nisi tumor
ad interiora redierit locus species non decreuit.

· i · si ap̄a rubedo evanet absq̄ exitu saniei et ex die crētica morte vel recidiua i̇dicat

Et si delituerit tamē nō ap̄a die cretica i nec preter aliud ap̄o rubete tumore alio trāsduxit neqz i sputredines p̄uas expuit vel ad modicū deferrerit : et si dolor mentū reqe · morte vel iteratois labore p̄mittit ;;; bonū ē autē tumore et rubore foris prominere ;;

Cui i gutture vel ceruice i collo nō appat aliqd ex his sicuti rubor vel color vel inflato · signū ē egritudinis ee · ~~gutture~~ spatio medio inter et epiglotis trachee quā suffocatur

· Rubentibus vō exterioribus ipsius erit eo q̄ ap̄a i iuxta trachee vel inter gergut ee qbus nō facile fit p̄foratio

Et si rubedo illa euanet ex die cretica : et absq̄ sputo vel exitura saniei : signū ē eius ad itra inuerti et periculū mortis comitari ; vide aug de ap̄ostebus gal· folio 130·

Quod ap̄o si ad pulmone intus lapsū fuerit · pus ibi efficit et amente reddit ;

ita ut illic putrefacta · fus ad superiora mittitur · cerebrū i̇ficiat amentia sequitur ;

Vua tumida et rubente incidere · timendū ē ut qr vel saniez sequitur vel saguis fluxus nimius ·

· Laborabis ergo ad aliā curā pfugere · et si neqz sic rasione potes effugere et aplis ee sit et lucesit et qd palato heret subtrahatur inde · prius tamē totū corpus festinabis purgare sepe fanete et si iteratois timor nimie reluctante ; quorū febres si modiū lenesit nec signū finiede egritudis apparet : nec febris deferetur idie cretica fuit : iterātois egritudis ex pectabis · quibus vō febris p̄manet neqz multo vue molestatur contra ~~valere~~ · neqz multo vue molestatur d̄a lore his ap̄o futurū ē i suctitis iferio ru parcit trāsactis tamē xx dictus p̄ febre ;

Uvula

Vua

febris

febris

sp̄ vel saliud deine factus et lucesit

ua ges egritudis nō ablata ca eius recidiua poteredit : vo q̄ effectus nō si ablata au fert ;

Causa longitudinis morbi aliquorum

Longitudo morbi aut est quia materia eius est multa sicut dictum est
aut quia ex humore peccante sicut grossa et viscosa
mora temporis digeritur aut est ex accidente [illegible]
[illegible] ex calidato [illegible] vel aliis, sicut [illegible]
[illegible] ex [illegible] ergo [illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible] hec [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] digestione [illegible] que
[illegible] humor [illegible] ad membra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Calidi cum [illegible] subtiles
[illegible] que [illegible] [illegible] expelluntur. Calidi
non [illegible] [illegible] caro [illegible] [illegible]

que tales [illegible] calidus [illegible] [illegible] et plures [illegible] aliis expellit. Vide [illegible] de gradibus [illegible]

Hoc autem apud nimis evenit illis quorum etas consumitur est
xxxv annorum. Quibus non etas grossior est fiet [illegible] febre [illegible]
apud febribus manentibus. Febribus non ordinate [illegible]
vagantibus quartane future sunt circa tamen
circa autumpnum. Et sicut illis quos predixi
apud erit sic illi qui xxxvi annum preterie-
rit quartanarii efficiuntur. Nunc aut apud
hiemem magis quam aliis veris temporibus et amplius
moratur et si sanatur non reciprocatur.

Quartane [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quartana generatur ab melancolia que est fex sanguinis aut [illegible]
colera citrina adustione [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vaga est aut [illegible] febris et
ordinate paroxismus [illegible] febribus [illegible] et circa [illegible]
que est [illegible] cinis [illegible] [illegible] [illegible] aliquam [illegible]
quia [illegible] cinis [illegible] non [illegible] sed sic [illegible] [illegible] moratur
[illegible] [illegible] secundario et generatur quartana que est a sanguinis fece
et [illegible] aliorum humorum citrina. Maxime aut hoc fit au-
tumpni tempore [illegible] humores ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] humori [illegible] ad ex [illegible] [illegible]

Cur [illegible] [illegible] pox [illegible]

In ordinato aut paroxismo est [illegible] que humor que est [illegible] febris
[illegible] est in corpore [illegible] in [illegible] [illegible] humor [illegible]
aliis [illegible] in aliis [illegible] ad paroxismum ergo [illegible]
paroxismi causantur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut gessit aut bibit aut [illegible] [illegible] febris
febris [illegible] quartana [illegible] [illegible] [illegible] causata.

Quartana non et alii morbi melancolici [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xxxv [illegible] [illegible]
Unde scias [illegible] sanguis in pueris [illegible] est [illegible] ordinate [illegible]

se habentes humores in eis crudi generantur. pueri enim in puericia ad
etatem adolescentie si ordinate se dietaverint sanguis in eis do-
minabitur. Si vero inordinati fuerint morbos incurrunt. post illam
vero etatem colera sicut et sanguis multiplicantur. et in pluribus
hominibus usque ad 30 vel 35 annos moratur. post hos autem
corpus ad frigus inclinatur et calor paulatim remittitur.
unde in humoris estate bulliunt quasi bullitione subtile resolvuntur
et fex nigra melancolica aliquando relinquitur quod quia corpore
antiquo superveniente non cito terratur [illegible] resolvi-
tur facile curari [illegible] a natura permittitur. Sic etiam corpus
[illegible] in iuventutis estate aliquos humores crudos collegerit
vel melancolicos sibi relinquerit. nec acutos fomentes
hieme hinc colera nigra difficile resolvitur. et contra extrahit
melancolicas egritudines creat. Inde est quia etas illa multa
eger [illegible] et quia non ab [illegible] humoribus remanent
[illegible] et libera.

Potest ex hoc valde [illegible] quod quare sunt ab istis humoribus
crudis et frigidis qui illo tempore dominantur. et quia materia viscosa et
cruda tarde resolvitur. ideo quies et sanitas illis partibus
tarde committitur. Quod si resolvatur et eger liberatur tarde
[illegible] redeat. quia sua materia fuit tarde et difficilis [illegible]
in viscosa cruda frigida et grossa.

Quibus assunt febres non mortifere et fiunt dolores in ca-
pite. et ante se putant quasi muscas vel alia ni-
gra volitare. et si dolor oris stomachi in intestinis et stomacho
supervenerit. sperabis rubeam coleram vomituros.
et si frigus assunt et sub ypocondriis frigidum fuerit
citiore et celeriorem vomitum sperabis. Si propinquis
cibum vel potum quod sumpserit reiciat.

Sicuti aer clarus ex [illegible] mixtus fumo vel aliis vaporibus nigris
turbatur et res nigre in eo videntur. Similiter etiam colera citrina
[illegible] evaporat ad superiora conturbat claritatem oculi humiditatis
unde ymaginationem res nigras vide[illegible] ante eius volitare
[illegible] humoris turbo conturbati. talis [illegible] humore
caput gravatur. Quod si materia [illegible] apud [illegible]
moratur dolorem. colera illa acuta in orificio stomachi [illegible]
[illegible] [illegible] a stomacho cito et vomitu [illegible]
Unde si [illegible] cibus ille vel potus [illegible]
et facilius vomitum [illegible] frigus sive et rigor maxime
ad vomitum [illegible]

Vide quare senes melancolici [illegible] multiplicantur.

Crisis doloris capitis in febribus

Quibus ille dolor a primordio febris incipit et in tertio die vel quinto dolor augetur et in septimo cinditur, quibus vero in die tertia ceperit, crescat usque in quintum et finitur in ix vel xi. Est etiam ut contingit dolor in quinto quarum dispositiones et urina soles sunt prioribus dolentibus. Horum tamen illi tamen in xiiii die liberantur ;;

Nam cessatio a dolore qui in die certa, sed septima est prius dies crisis primi doloris : et 9 vel 11 est ista septima a dolore quia sed incipit in 3o die : licet cum decem dies terminis sit septima tertii diei quo dolor incipit, tamen dies dicta non est certa ergo et crisis aut perdere et in ix aut sequitur et in 11. Scilicet dolor qui incipit in 5to finitur in xiiii quia quamvis 12 sit septima quinti tamen 12 non est certa ergo sed dies 12 : licet anticipat ad 11 quia ad afflegit in quanto a principio morbi fit debilis febris quod ad suam crisim eget tempus ultra undecim ; Ratio illius tamen totius dicti patet ex iam dicto certo et clarior erit ;

Quae diximus tertianariis eveniunt, eque viris et mulieribus iunioribus eveniunt etiam haec in febribus diuturnioribus et etiam in veris tertianis ;;

Quare gravatur cum dolore capitis

nullis enim dies sunt iuvenes valde coleram dicat quod sic vapore caput infestat : quomodo enim in acutis et diuturnis morbis colera incus dicitur tunc capitis dolore infestantur ;

In febribus si est dolor capitis neque ante oculos nigrioribus quibuslibet apparentibus sed velut lucidis : et sub ypocondriis dextra vel sinistra sunt tensiones velut tertianis his sanguinis fluxus esse debet de naribus, precipue si sit infra xxx annos quod si sit ultra hanc etatem minus expectatur sanguis : sed vomitus ;

Quia dictum est supra humores colericos cuncta certa esse expelli : et cum in iuvenibus sanguis abundat : sub oculorum tenebris : nigrandoque tenditur : lacrime eius ex oculis et alia sunt declarationes humoris ad caput quare in iuvene naturali fluxus acceleratur quia abundat sanguis : in senioribus vomitus ob acuitatem coleram in iuvenes fieri excitat ;

Evacuatio in febri tertiana salubri

Pueris instante febre spasmus contingit : maxime si venter constipati sunt et vigilet et expaveat et plagat et colores variat ut modo citrini : modo

Spasmus in febre puerorum evenit

rubei modo liuidi modo viridis; hoc cum eueniat
puerus usque in vii annos. maioribus uero hiis et se-
moribus non contingit spasmus in febribus nisi mag-
nis existentibus infirmitatibus ut frenesi. Interest
ergo tua ut multo studio parentes et curatores
siue pueros siue iuuenes differeris ;;;;;
Ac quibus pueri nutriuntur facile corrumpitur; cibantur etiam plerumque
preter mensuram; Neruus etiam eorum sunt maxime debiles
quare facile torquentur et contrahuntur spasmum incurrunt. Si contingit
liuidus aut color viridis plures eius humoris ma-
litiam significat. rubeus uero multitudinem eius sit. Viri
autem qui sunt fortiores neruus quare difficile spasmantur
quod cum spasmati fuerint difficilius resurgunt quia fortius reducuntur ;
nunc ne inequalitatibus egritudinum te neglegentem offeras
honestum quoque illud est quod huic salutem illi uero
mortem valeas pronunciare: et breuem et in fluxa
valitudine omnes (ut dixi) significatos dignoscere
et equa ratione perpendere atque earum vires co-
ferre: cumque tamen hoc est in vrinis et pulsibus
facere ;; Et hec tua doctrina est in acutis passionibus
nec etiam tepidioribus et aliis longis passionibus
torpeas: et tempora preterea morbos attendas ;;
Medicus accedens ad pacientem primo videat an egrotus scilicet sit
aliquo membro pena: uel an sit ex humoribus uero in venis
contento. post hoc consideret signos laudabiles et illaudabiles et eas
comparet quod signa superhabundant et vincat alias: 2o consideret signos
virtutem naturalem vitalem et animalem: quod si ille virtutes
sane sit: et signa sunt bona: vrina et pulsus laudabiles sunt pulsus
tunc confide de salute eius: Et si mala accidentia superuenient
scilicet alienatio. vocis. fluxus sanguinis, non terrearis sed pocius
expectabis quod quia cum hiis signis bonis accidentibus venit et tunc
per facta eger alleuiatur et melius habebit ;
Scito etiam omnes egritudines omnibus anni temporibus euenire
posse: quasdam tamen quibusdam magis conuenire
et quarum signa mala sunt: malas esse: quarum
uero signa bona sunt contrarias scilicet habere
credas ; aduerte significatos quas dixi in ethiopia
Vide 3am partem afforismorum

Vide de his cautus ;

Solertus sit medicus in signis ;

presume si di... signa apparuerint ;

q[uo]d utrumq[ue] sit bona s[ecundu]m bonum
et mala malu[m]

Sig forti
no

Septentrione et hesperia experti sumus. Nec
aliqua desperatio te perturbet quod locupletius quam
estimas tibi arridebit segnorum fructus si sic
ut incepisti ratione et tempore invigiles. Neque
velis te ad alias egritudines ac preceptores diffin-
dere quod quamquam determinatur vero unus dicam
nostro quoque sunt exposite ordine preceptorum ij

Observas preceptum ypocratis licet non possit in aliis vere practicari
utplurimum tamen utilitate prosequeat: et per illo qui scire
et prosequi ypocratis ignorat ij Et sic de ... pro
fructus ... ypocratis finita practica in vigilia
michaelis 16 to

medicis de xxxv Qui de egrotantium accidentibus in singulis egritudinibus tractates veteres conscripsisse feruntur, eos quidem in hiis que tradiderunt aliquid invenisse quidem dubium non est. preterea quamvis non medicus ut vetula idem facere, ubi egri et accidencia proprie consideraverit denotauerit. Sed et eorum que in hiis medico scire necesse est, et absque iudicio egri nota fieri debet, plurima incerta omiserunt in quidem diuersis egris diuersa ex parte obscuras et intelligi difficiles, hunt significaciones;

quod dicit quod clarum est de accidentibus in morbis non est debitum quod aliquid de illis inuenerunt proprie ut quod medici scripserunt / sed quibus ut hoc facere;

Clarum est quod scribentes diligenter et medici de accidentibus egrorum aliquid nouum inuenerunt. ita uetule eius ut diligenter accidentia aduenit ii eciam possent aliquid noui iudicare ut ex aduentu frigoris in febre paroxismi; dimiserunt autem alia plurima que sunt summa in medicina. Sapiens autem medicus futura signa debet scribere non solum signa in nobis euidencia sed eciam summa quibus hiis cessi malorum signorum repelletur et sanitas restituetur;

Si enim sagaci et oportuna inuestigatione collisa discutiatur in quibus morbi tipo, nonnulla ab eorum sententiis discrepancia poterunt inueniri. Inquo non solum eos non laudo: uerum quod medicine per pauca uero atque uulgaria (preterquam acutis passionibus) exercuerunt ut catharticum et serum temporibus suis; Sed posteriores eorum dicta corrigentes medicinalis uie sequaces et egrotanti familiaris reliquerunt; Sed et antiqui prorsus de dieta lenia viribusque carencia edulerunt eo quod multa diuina nimis scripserunt et de dieta prorsus nihil fecerunt Unde licet eneruia atque viribus carencia inutilia tradiderunt. non tamen ipsi variorum morborum eorumque multiplicitatem penitus ignorauerunt Sed porro numerum palam tradere conantes non inuenerunt quod plus sunt aut quod fortassis difficile est comprehendere; cum quidem hiis ut et ex altissimis inuestigandum sit, aut quod non aliquid diuersitate morborum ab alio nobis differre videtur. Hec idem esse ferunt nisi eodem nomine vocitentur;

morbus qui multis ipsis accidentibus gerunt;

Clarum est xxxiij;

contagiosi ut pestilentia

Si quando ergo epidimii morbi qualis haud
ulr mortalis est / sed et ipsi morbi varii et
inequales sunt / afficiunt plerosque et interimunt
ut dixi / Sed vulgus peritum quidem ab imperito quos
noscerent hi / discernere nequit / alia laudans
alia vituperans : quorum (in his morbis / eorumque
medela) ignorantia / hac maxime (qua dicturi
sumus) patet significatione. Expers namque
totius medicinalis scientie a vulgaribus peritissimus
in hiis egritudinis causa iudicatur : que enim medicina
in ea sumere videtur, eius nomina abilia sunt. qui
ergo ea nominare dignoverit, ptisana videlicet
et syrupum hiis et aliis / aquam quoque mellis / a
vulgo medicus habetur / quam experiens etiam ut et
sapiens iudicare videtur ; Scripturum itaque me
circa ea que hactenus ignorata fuerant necessarium duco
quorum utrisque doctrina excellentissima est in his que
sumat tum ad lesionem sunt paritura. Cur enim
pars medicorum quedam totius vite sue diebus non
desistit propinare in acutis passionibus ptisanam
ordeaceam non colatam / utile operari confisi. Alii
vero ut non unum ordei granum per transglutiat
eger, summopere studet : quod si fieret et non co
lata esset, crederet esse maximum nocumentum
Alii vero nec colata nec non colata dat / quoniam
rursus pars quedam, numquam nisi septima die transacta
alii vero morbo deficiente et tertio die dat ;
Adhuc vero interrogati aut non interrogati / nec
quicquam ydoneum respondere solet - que res itaque
denuo ~~adeo~~ ad hoc deducta est ut etiam vulgo
liquidissime clarere videatur / ita ut medicine
ars omnino esse non putetur ;

et quo contrarium solet. nam diversitates egritudinis exigit
diversitatem regiminis : ideo etiam regimen aliquis rotatur ptisana aliquis
non [illegible] eger et egritudo [illegible] contrarietas ut videbitur ;

Creutzlinger

Cum ergo huius dissensionis magnitudo de acutis passionibus inter curatores eorum usque invenerit, ut quod unus egregium putaverit alius vero noxium videat, ars medicinae in divinationis vanitatem redacta est. Quam cum divinationis exercent auspices, quas quidem aves sinistra parte volare videt, malum, quas vero in dextra bonum presagium portendere dicat. Similiter vero et in rupperium hic, hoc ille vero huic videtur contrarium.

Medici faciunt ut aliqui auspices

Quorum videlicet omnium intendit studium ut infirmo sano te: sano vero contrarium, et honestate cum humana voluntate luceret.

Interio ... ti

Ptisana ergo ordeacia, merito mea sententia super omne de grano cibarium in his acutis passionibus excellentissima habeatur, eiusque qui illam primum ac principium omnibus aliis praetulerit collaudando assensio. Quippe quae viscosa est et lenis atque glutinosa suavis et mollis, nec vero et lubrica tepataque huius humiditate sitim extinguit: atque si opus fuit facile ablui: nequaquam stiptica, neque ad laborem fumosa: non inflat in stomacho, nec umquam acescat, quod utrumque nimium in decoctione (dum videlicet in potate habet) explevit.

Ptisana

Ciborum ex grano, alii fit ex ordeo, alii ex frumento, faba, lupino, fenugreco, herbo, milio, lente etc. Acutis in passionibus plerumque adest febris et sitis etc. Ptisana vero fit et humiditate. Omnibus ergo acutis apponatur, ipsa cum sit valde bona et velociter digeritur, descendit et penetrat, sua cum lenitate resistit asperitati linguae et aliorum a febre factorum, sua similiter lubricitate abstergit viscosos etiam ... Et licet ordeum natura inflet et acescat, tamen decoctio eius ... illa ... aufert.

Quapropter in ea in his morbis congruum duxerim exhiberi: incaeditum est tibi ut nec una die venas ex flebotomo in exinanitionis permittas: sed absque ulla interpolatione dare ad huiusmodi corpus ne desistas, nisi fortasse quando potionis vel clisteris fuerit necesse.

Si cum oportet flebotomare in pleuresi vel clisteri ... vel colica etc. non ... dare ptisanam. Si vero contrarium, fiat contrarium.

Si uero eger bis in die cibum sumere consueuit, bis etiam ptisanam dabis, quod si semel semel. Cum autem semel in una die semel dabis. Quomodo uero si poteris assuefacere cum ad hoc. Propterea si hoc uideris necesse eum repleri debere: statim primo his qualis sit tada est quod nec multum nec minus sint neque crossum nec minus subtile ut uidelicet corpori ea que naturalia non sint consueta introducantur, nec nimium uene exinaniat in. Secundo uero si eger siccior sit quam oporteat, non multum succis dandum est: sed ante illud aqua mellita et minadum est sine uino, utrum siccus uoueris esse. Utrum non sit humanus in subsequentibus explanabitur.

Et Sine sitim superfluorum reiectos sudores in ut plerumque uel per plo[...] ea sicca cum uel exeunt: in superfluorum non uehementer uel egerit. In apostemate uero nullum uirus egredi et quis secundum talibus in querendo sint ministranda et ymonendis exiis. Sicut sit tuas pulsatilibus, siccitate lingue nostre: in cerebro non cum uel ex palato uel naribus egreditur.

Si tus denuo os humidis facta fuerit, et de pulmone oportune expuerit tunc ei succus secundum rep. et ex toto denegada non est. Qui enim sicciore habitu et multa habundat, ei ocior ac crescit terminus, qui autem tarda et plura, ei tardior terminus expectatur. Aliis autem quam premissis quod et qualiter dictum est maxime contigit. At non quia premissis quod elegantiora sunt.

Sed sicut necessaria nec ignoranda, quomodo exequatur. Ad quem sputi plus est signum quantum, referens quoque plus adhibendum est: hoc autem usque in terminum tempus et postea duobus diebus exequendum est. Deinde uero quibus tum uideris quinto die uel septimo uel nono: et ut etiam pare et impare consideracio tua applicetur. Ei sucus adproradium da: ad cenam non tribuenda multam cum non ... famias uel repleas: sicca sibi res est obstinata dicta et sicut quod secundum crossiore dicta refertur sicut quod magis ad sanitatem accedit.

Sed hoc eis maxime conuenit, qui ptisanam cum toto exercuerunt ab initio morbi.

Illi autem quibus non est opus sanguis, uel clisteri: et quod expedit plus quam oporteret.

una replenda natura non sustinet

que abstinentia corpori tamen quam possibile est

ut aperientibus signis certoris que iuuabit cum ad expuendum

aut uero tristis

aut ...

aliter

l. cum succo dulci l. ptisana non colata

In pleureticis eciam dolor (mox ut pus i... ... expuere reperit) ulterius perseverando inchoatur ... quoque ad pectoris uectura perducatur; virg uero magis coadunat quod si ab hac dicta diuersa detur. nec uero et tenuius leuior atque ... efficacior, minusque residuus uectura est; Ptisana uero ex ... ordeo facta et quibus ad pectoris excocta esse debet: precipue autem si non colata dare volueris: similiter autem et si colata sit. Cum enim omnes alias habeat bonitates, lubrica etiam est ... et si quis nouerim ordeum transglutiuerit ... ea ... elabendo subducit ... neque enim ... transmeando usque locorum ... pectoris remanet aut ... quippe quod lubricissima est siti ... facile digeritur: valde leuis si perfecta habuit decoctionem, quibus videlicet supradictis necesse habet.

Nesci ergo medicum ... (quamquam ... accipienda ptisana necessaria sint egro) curam adhibeat, videlicet ... sibi ... ut sit perfecta ... multis modis fit nociua; Quibus enim ... ciborum reliquias habentibus, ea (antiquam ...) porrigit ... si dolorem habuerit augmentatur: si autem non, efficit ... uero flatus crebrior ... quod malum est excitatur ... pulmo ... desiccatur: sub ypocondriis et diafragmate laboratur; ... enim vapores et fumi ... eleuantur ... Galienus ob ... eorum frequentatur ... fumis pulmo et diafragma ... membra ... calefaciunt precipue que sunt sub ... et ypocondriis;

Adhuc uero in quibus laterum doloribus calefactorium adhibitum non dolorem alleuiat, aut sputum non exit, sed potius ... aut indigestibilis efficitur. rursus uero nisi cathartico uel flebotomia utrum magis necessarium videris dissoluetur ... egritudinis statum positum si ptisana detur ... mortis periculo ...;

ptisana ... ptisana ... incitat et ad sputum ...

Ptisana;

quod ...
... facit ...
...

habere debet eger;

opilacione ...
... ptisane uero
... dolorosum uero
dolor efficiatur

aut quamvis viscositas sputi et frequentia anhelitus solvatur

Ex quibus maxime cibis et his sorbitionibus contingit eos qui ptisanam cum toto recipiunt, septimo die aut ante interire; quorum utique quidam mente patiuntur, alii vero orthomia vel stertendo suffocantur (vel spasmate).

sagittarum ad apostemata loco missarum et illic intus dimissarum fit viridis;

Quos utique credita esse percussos atque arbitrati sunt, quia in eis cum mortui fuerant latus virescere (sicut in percussis locis reperiri solet) reperiebant.

Quod quidem eo contingebat quia antequam dolor dissolvatur, ante pueri fuerant potuerant propterea quia continuo desiderium intendunt (sorbitione); attrahendi et extrahendi aere continuus sputum cum quo non extrahat aerem introductum, sed aut velociter exire cogit; quorum utrumque aliquid ad periculum suggerit supplementum; sputum utique, id est flatum, compissat; flatus aut conspissatus viscositate sputi congregat, elabi vero viscositas vetat et erumpi.

sputum tamen adherens cum artat quandoque aeris attrahit quod deinde cum halitus frequentatur ... qui suffocat

Quod non tamen cum ptisana non suo dat tempore contingit, verum etiam multo magis cum alium cibum potumve magis aptum ea (ptisana) sumere permittunt; vel aut sistendi tunc eos quod colata quod quoque non colata et qui incentum sed potum alium assumunt; sepissime una eadem est intentio aut diversa, qua propter post dictum tibi facias oportet.

Incipiente utique febre sive cum dolore sive sine dolore, pro post cibum superius tempore transacto, non dum ventre exinanito, egro ius contradicendum est accipe usque dum videlicet cibum ad inferiora intestinorum noveris descendisse.

Eis autem qui pleuretici sunt, de potibus oximel dandum est. Si hiemis tempus fuerit, calidum. Si estatis, frigidum. Si nimia siti laboraverit, multum melius cum aqua permiscendum est. Quod vero supra si dolor intumuerit egroti accidentia videatur inesse timenda, expedit ut hinc quantitas ius detur quod neque sit grossa nec multa et hoc per septem dies, si virtus eius tollerare potest.

febris si fuerit sola in tempore absque apostemate et alia mala ... sumatur eius aqua frigida;

Quod si aliquis cibus nondum descenderit atque breue tempus post cibum nouissime transierit / non fere valeat / si virtus et etas permiserit clisteris opus est. Si autem desertus sit / suppositorium inmittendum est / quia ibi sponte sua bonoque exitu egeratur. Et videndum est quo tempore ius dari debeat in principio morbi vel aliis temporibus morbi. Quod enim plane pedes frigide fuerint tunc ius et aqua alia potus negandus est. Cum vero iam calor in calcaneum descenderit dandus erit. Nouus enim virtus tempus in huius aliis morbis quod magna sit et maxime caniculis. Sed his cum quanto plus est caloris / tanto maxime non fallacia sunt.

Sublimior est deceo est virtutis;

A pueris vel aliter cornu ... virtus facile resoluitur;

Melior hora cibandi est cum non stomachus et pectus invenitur cum tranquillitate et quiete. Una hora paroxismi non dicitur nisi magnitudine virtutis debilis postulet / cibetur autem declinatione paroxismi. Paroxismus est per calorem ad cor et pectus trahitur. Augmentum vero cum ipse extrema corporis expandit. Status cum toto corpore est fixus. Declinatio cum remittit.

Paroxismus
augmentum
Status
declinatio

Loco ptisane succum prius / deinde vero cremorem adhibeas omnibus / hoc autem post perspicacem rationem predictarum significationum;

29 Regimen acutorum

In pleuresi non absque dolore siue cito siue post moram. Primo quidem calefactorium adhiberi dissoluendi doloris intentione non fit semper inutile; Licet a pleureticis sua calide ledi et sine medie cultiore ... cedat. Et quod calefactoria licet ante ... et humores ... resoluet, tamen si corpus est plectoricum tunc superfluitas a membris vicinis plus attrahit quod in loco apostemate resoluet cum attractione alios humores membra plus tendit et maior dolor efficitur. Considerandum ergo si calefactorium dolorem augeat aut minuat. Si minuit bene. Si auget / tunc tamen corpus ... aut flebotomia aut alio solutiuo / et post utere calefactorio vaporario;

Nota

Vide de resolutione bene quod ultra hoc attrahit plus quam resoluet;

Epithimata cados; rubricam et aceto eius

Est aut calefactorium simulatis aut vitreum vas aut eneum sive terreum aqua calida plenum;

N[ota] ... calefactorium dicitur quo corpus calefit intelligimus ... aliquod sit humida utraque cados eius quae ... apozimatibus calidis coloratis. Alia vero sunt sicca apta apozimatibus ... aqua. Et ... cicado ... secundum ... apozimate moderatum ... calefactorium non ... in viscosis vero et crossis, subtiliatis et tridens ...

Si est ~~...~~ autem aliquid legidorum lateri apponendum est ut sit calefactorium succedes levius tolleretur quorum utique melius est spongia spatiosa aqua calida infusa et postea expressa inde de calefactorium ex omni parte lateris cooperiendo quasi quadam vestis circuiret oportet quod factum diutius immoretur. cavendum est etiam ne fumus ad egri nares ascendat et illud odoret nisi quod sibi simulatum videbis. nam et hoc ipsi ... factum simulat

Applicatur res mollior cum latere ut evaporationis fiat ... lenitur ... offendat ... leviter ... pani duplicati subtilis. Quod si pleresis sunt sicca, simulabit odorare illud vaporatis ... quoniam eius cum pulmones humectatur et facilius aliquid exprimitur. In pleuresi vero humida, cave ne odoret ... aer ... eius ... vapores ... superfluitatem ... spissaretur et forsan suffocaret sequeretur;

Vide de epithimatibus

Calefactorium tridens et subtilians crossa

Item

Postea ordeum et orobum infusa in aceto mixto cum aqua quod mixtura fortiuscula sit quod non bibere possit faciat bulire, post bulitionem in sacello missa lateri supponitur. Fiat aut et de furfure;

Intelligit de ordeo et orobo grossis et farina eorum quod ... subtilitate penetrare faciat. ... humores crossos subtiliat et tridere esse resolvunt: et licet ad crossos subtiliet inflationem faciat et membra tendat, tamen herbis illa inflationes valde resolvit;

Siccorum vero calefactorum ... sunt quoniam cum sale et milio scilicet assatis in sacello recondita apponuntur milius quoque ipse pondere levius atque subtilius est:

Ambo enim sunt sicca, et mordicatis ut sal, temperatur a non mordicatio ut milio;

Nam huiusmodi calefactorium illud quoque quod in spatulas ascendit dolorem dissolvit;

Resolvit enim dolorem qui sunt sub ypocondriis;

vena
Incide aut non sit omnis nisi tunc cum circa usque ad spa-
tulas ascenderit dolor. Nisi ergo calefactorio
dolor dissolvatur, non tempore diuturnius commorandum est in pul-
monem namque defluunt et empima coadunant.
Nam cum dolor non cessaverit, tunc humor ille crossus saniatur et ad
spacium pectoris et pulmonis descendat quod est empima.

Cessa a calefactorio si non fuerat

Quando ergo dolor spatulas ascendendo in saltum com-
pleverit. Si gravitas quoque in brachio vel circa pecto-
rem supra dyafragma contigerit, de vena basilica flebo-
thomandum est. Flebotomo non adhibito nullatenus re-
noveris quousque tantum minuas sanguinis quantitatem
usquedum vides illum sanguinem de splendore in rubore aut de rubore
in nigredinem videas conversum, quoniam utriusque colores in sanguine
accidunt.

Dolor si est supra dyafragma et superioribus partibus fiat flebotomia basilice.
Si vero est in corporis inferioribus et sub dyafragmate fiat mediana fusco
ventris. basilica enim que venit a partibus superioribus pectoris
Et quia sanguis in loco apostemato ob calorem apostematis mutat colorem
quare si sanguis in toto corpore est flegmaticus tunc illa pars sanguinis que est
circa apostema est rubea. Si vero totus sanguis fuerit rubeus, tunc pars
que est circa apostema propter adustionem vergit in nigrum: illo igitur
congruo evacua, tamen cum virtutis tollerantia.

Porro si passio sub diafragmate fuerit, dolorque non usque
ad spatulas ascenderit, naturam cum elleboro nigro vel
i. polipodio felechion mollias. Elleboro nigro dauco vel siseleos
aut ciminum sive anisum sive quodlibet aliud adoriferum
fellechion aut asam fetidam commisceas. que quidem
si utraque simul misceatur, idem opus efficiunt. Sed tamen
ex elleboro nigro solucio fit utilior et ad crisim pro-
vocanda efficacior. Illa vero que est ex fellechion est
ad inflationem ventositatem dissolvenda promptior.

Dolor sub diafragmate

Solutiva quia stomacho et ventri valde nocent, cum eis aromatica miscere
debes ad confortandum. Et nisi scias naturam corporis utrum sit
facile vel difficile solubilis, tunc melius est accedere ad fle-
botomiam cum dolorem sub ypocondriis excitet quia licet sit minus
juvativa, tamen cum hoc est minoris periculi quam solutiva forte.

His itaque post solucionem de ptisana dandum est, minus quidem quam consueverat, sed irreprehensibile ut minimam quantitatem. Tempore vero solucionis nullum suis quietem prestari. Solucione vero cessante, de ptisana primum quidem minus quam consuevit sumere dandum est; deinde vero semper ascendendo usque dum plus detur si dolor quieverit neque aliud quelibet contrarium occurens obstiterit;

Cum sit farmaciam tunc malicia eius male quam si meius expri-
matur vel subitus eius aliquid relinquatur quare ad ablucionem illius ptisana
modica detur. Farmaco aliter virtus aliquantum debilitatur quare
minus post farmaciam cibetur cum virtus eam tolleret sed [illegible] gra-
dati ascendendo cibetur poterit ut natura digerere assuescat. qui
si proximus vel crisis expectatur expectetur. Per aliquid prius ab
aqua ordei abstineat;

At vero ubi ptisane opus fuerit, tempore illam dari a princi-
principio melius esse fateor quam vacuam exinanitosque
procedere. Postmodum vero die tercia morbi aut quarta
aut quinta aut sexta aut septima dari tempore nisi
tunc temporis crisis fuerit perventura; In quibus etiam
preparacionis prius maxime sicut sole fieri ut dictum est et
Similiter autem et de illis potibus quos bibi quievit quos
et dicturi sumus. Ita et eorum quod diximus plurima eadem
sunt. Scio namque multos medicos qui ut quod oportunum
est operantes, ab omnibus in principio morbi duobus vel tribus sive
pluribus diebus infirmos custodiunt. Postea vero sorbiciones
et potus illos illos sumere permittunt quod et prosequuntur.
Et cum corporis maxima mutacione viventur eciam maxime
contrarium illius mutacionis opus esse dicunt, maxime que
mutacionis illius contrarium optimum est, sed sine utilitate
et cum ordine sicut securitate est exhibendum et maxime
in dando cibum; Noticia vero in mutacione delinquit
qui ptisanam cum fere ministrat; nocet eciam quod ei tunc
adhibet succum; nocet eciam qui solum prestat potum
sed nocumentum eius ad illos non est tantum; Nam
et consuetudines de dieta dum eciam sanitas adest sine periculo
procedere debet. Cum ergo ex dieta in sanis maxima
sit diversitas et alia tibi videatur, quanto magis est

Mutacio consuetudinis nocet sanis
quanto magis egris

Margin notes:

sic est gloria cliste vel suppositorium eius;

Consuetudo [illegible]

utre fieri i morbis et maxie partis ; Quod qde
facile e deprehedi . mala nam dicta sibi et potius
que siquis sile fit / securior e i oi tepe tueri sanite
in ea q melior e si i ea subita mutatio fiat ;
Qui cu sel i die uel bis comede consueuit si a so
lito usu mutet / ei nocumetu generat et defetus
quibus aute no e consuedo prandere et prandet
mox deficiut et grauat eoru corpa ac torpet
et mollificat ; Si aut cenat ructuat acidu
Alii aut nate mollitie patiut Jtem pt stomachus
coru contra consuetu sue nate agrauat tu videlicet
exinanicio fuit asueta no aut bis repleri
et bis digerere potest ;

Stomachus no consuetus multo cibo agrauatus sit purgiguis [illegible]
ligeroru forte suffocat i calore eius ;

Si quoque exinanitia comittat potest fieri ut adiunet
sit / allenando se ab his q ~~comitatis~~ ex i mutatione
dicte i contrariu paciuntur / oportet itaque ut post
cena i tegra dormiat norte ; si yems fuit / a fri
gore ; si estas a calore tuti . q si no dormiat
diutisse suauiter de ambulado no resipiet . de corpus
uero aut nihil / aut leuia aut minime nociua
teneat . post bibat paru vini uel aqua comixti ;
omo cu meliorat digestio ; Et vino puro stomachus i frigiditus
calefit ; ideo qz [illegible] acidi q a frigore e [illegible] ;

Illis aut et qui i die bis comede consueuerut ; si
prandiu dimiserit / corpora eoru agrauatur ; i se
deficiut ; atque ab oi ope excent . precordia dolet
adeo ut eoru viscera videat suspesa ee ; urina
colerica / viridissima . s . citrini coloris ; stercus tresti
i coda aut oris amaritudines ; oculos submersos
i timpora formicantia ; frigidos articlos sentiut ;

Abstinentia cu corpus sectat et uehementius [illegible] et vides
i calores . stomachus itē eoru cu colericis superfluitatibus uexat
tunc exinanitio i frigidat ; ua [illegible] resoluat resoluatur quare
oportet q exinanitio i frigideat ;

Consuedo

Consuedo

Consuedo

Consuetudinis mutatio difficilis

Illi enim vero qui prandium omiserit, cenam nequeunt explere. Quod si cenat, stomachus eorum gravatur: somnum vero molestiorem (quam si pransi fuerint) ducunt;

Evenit hoc praecipue colericis: quorum stomachus id est stomachi colerici superfluitantibus repletur: fastidium generatur: stomachus gravatur;

Nec accidentia si quando sanis contingunt exinanitione diete medie interim quam soleat, justum est a prudente ut ~~nequaquam~~ adiungatur nequaquam aut subtrahatur.

Si enim ei qui semel in die absumendo a prandio contra consuetudinem suam concedendo tota die venas exinanierit, postquam solito cenavit corpus agravatur: similiter et post dimissum prandium vexatione corporis ac defectione. Postquam cenam non concedere resistit;

Si vero iterum cenet post largiorem venarum exinanitionem multo magis corpus agravatur. Juvat etiam venas praeter solitum exinaniente si ab his que ea die patitur timendo se a frigore et a calore atque labore alleviet quia illis passio in his duplicatur. Cena quoque sua levior solito: nec sicca sed humida sit. Potus vero non sit mixtus nec sit sibi quantum minor. Postea autem die prandium alleviet sitque gradatim ad solitum revertatur usum; Quorum vero in summo corporis colera durat, ipsi plurimum hoc molestia ferunt. Quorum autem flegma, eis maxime si ieiunat contra consuetudinem suam levius ferunt quia possunt comedere in die praeter solitum facile substinent;

Hec autem adversus significationes maxime sufficient quia maxima mutatio in his que nostre nature accidunt corporumque fieri generet morbos:

Aliquibus colera ad stomachum fluit et mala accidentia facit, aliis vero ad venas sua nocet cenam amor dicat et corpori [illegible] ratur;

Colerici difficile, flegmatici facile ieiunant;

Vide

Similiter colericus difficile ieiunat nam abstinentia in animis colera attrahit, os amaricat, sincopim provocat, mala accidentia creat. Flegmaticus autem facilius tolerat quia in animis flegma attrahit quod tempore precedente in sanguine vertitur, sicque corpus nutritur. Ieiunium facilius tollerat;

Non ergo oportet multam exinanitionem venarum fieri ante suum tempus nec dari cibum in statu et augmento morborum nec dietam subito in his et illis permutari;

Vinum aquaticum mollificat, humectat et infrigidat et debilitat stomachum, intestinis vero facit ventositatem. Vinum autem purum facit saltum in temporibus, gravat caput, siti creat sua calidite; Aquaticum autem facit contrarium pro sua frigiditate;

Sed dicis

Sed dicu[n]t alia illis quecu[m]q[ue] q[uod] sto[machus] patit[ur]. q[ui]
videlicet cibos solitos (et si illaudabiles sit) levius
ferunt: et potus simil[ite]r. Insolitos aut[em] cibos egrius
et si no[n] sit mali: et potus simil[ite]r. Quapropter et
eos qui carne[m] multa[m] et alleu[m] vel silia magna vim
huiu[s]modi contra usu[m] recipiunt no[n] vehementer admireris
hoc esse qualitatis quia in stomacho quida[m] doloris plus faciunt
alijs, et alia minus. Sed si ea q[ue] subscripta sunt procedendo
reperis necesse est ut in hac dandi urorum ~~[illegible]~~
ciboru[m] vehementius admireris. In mutatione igitur diete
sit in his cum corpus a dieta no[n] fuerit mutatum nisi
ad vegetationes virtutis. unde necesse est ut addas
in cibo et no[n] in defectione unde necesse sit subtrahi:
Cum quo etiam morbi eiusque dispositione: egri atque virtutem
atque natura[m]: et in dieta tantum cibi q[uam] potus consuetudines
congruentias oportet.

Quia non potest omnia particularia dici: aspicias igitur judicio proprio os
[illegible]: et sis solers: diligens: excitatus: bone memorie: [illegible]
observa consuetudines pacientis in dieta quantum potes.

Nec non et in mutatione tua semper minimum hoc adiungendum
est. minimum namque securius est si tamen egro tollerabile
sit et morbus in statu (usque dum statum compleat) digeratur:
quod in quibus morbis et etatibus oportet fieri et alia
his necessaria atque proprias in eis significationes subiungere
paratum post oportet.

Si enim virtus ut tolleraret non expectaret statim ad cibationem
[illegible] forte pulsi [illegible] ptisana.

Neque morbi sententiam ponam mobilem in quo plurimus sermo noster
continetur sed quod per excellentissimum ibi dicendum est. Morbus
acutus eodem die quo incipit hic vel postea sibi quantumcumque
quidam recipiunt: alii autem qualitercumque potius assumunt:
ceteri vero potum quo panis fuerit infusus. quod eidem omnia
peiora sunt q[uam] si his contrariis dicerentur. Sed tamen et
minus nocivum est hoc tempore: quod duobus vel tribus primis
diebus venas exinanire tractaris non quatuor vel quinque
his dietam impartiri. peius non his omnibus venarum exinanitio

Sed diu siste ad illa consuetorum

Virtute enim debili et a fortiori

Medicus solers diligens excitatus memoribus

..t [illegible] [illegible] — dicte [illegible]

Interim autem hij dicte ante morbi digestionem facta exhibitione: que hac et illa dicta etiam utentibus celerius morbus intenditur, nisi quando morbus in perfecta fuit salute neque causa erroris in principio morbi facti emendacio sic hic in pluribus sed medicabilior est: Error autem iuvantium in quo videor tibi maxime perferturus. Cavendum itaque est ne in primis diebus a morbi principio ab aliquibus iuvamen quod etiam contingit [illegible] diversa esse [illegible] egrum phlebotomas / Pauloque post eisdem referturus. Sunt enim qui in principio morbi ptisanam crossam dantes, eam non cituram esse ignorant / cum rursus dederint eam post venarum exinanicionem duobus vel tribus diebus factam. Sunt et qui sumpti eius simili modo dant et sic nocitivum esse ignorant. Si dandi ptisanam non fuit sumptus utilitatem nec quisque attendunt aliud vero intelligunt nisi quod si ptisane crosse ante morbi digestionem date fuerint ei qui sumptum sumere consueverunt et maxime inde lesio contingit; In quibus plurimum ipsi errore committuntur: quippe quod sepius egrotos tunc evacuantis venis ad accipiendum ius transmittant vel post abaccepto iure ad evacuandas venas esse immutandum et maxime si tunc molestus fuerit morbus;

Quod error factus in principio est medicabilis quam ille qui fit in fine ut in statu post ante digestionem

23 ut circa statum ubi regimen esse subtile

Phrenesis mali regimine

Multorum autem et a capite ad pectus crudos de genere colerum attrahunt humores: unde et illis vigilie accidunt in perfecto morbi digestioni repugnant: angustia superabundat: murmurant et mente perturbantur. oculi quasi subito obtenduntur: auricule vocum tinnitibus implentur: articuli friget: urina indigesta: sputum subtile et salsum et parum / satisque sine colore tritum: circa collum sudor ingeritur flatus et tractus / inde sic permutatur atque forius et crebrius ducitur. tempora planantur. Si autem de fectivo spiritus acciderit, hoc peius: a pectore operimenta repellunt: manus tremunt: pluribus autem inferiora palpitant labra; que quidem accidentia si in principio morbi apparent: nimia mentis alienacionem significat / et plurimi egrorum moriuntur;

Accidentia Morbis

Medicus si patiens potest sufferre subtili dieta usque ad statum morbi
sed non: faciat sicut qui potest. quia si dietam recipit [illegible] egro sint
tunc accidentia subdicta [illegible] et lesiones cum cibi a spatio longo
et subtractione corum non opportune accidit virtus quia fit
indigestio: gravatur cum stomachus et malignus fit fumus stomachi
: fumus ad cerebrum elevatus alienatur. aures tinniunt: oculi
coruscant: labores stomachi in aditu calor internus exinanitus
datur: [illegible] vomitus cinereus citrinatur: lesione membri
stropis efficitur: [illegible] [illegible] virtutis propter famem pertollit sudat
: famem inde corpus [illegible] spasmatur: quia si subito aerem statim
cibatur dyafragma super coartatur [illegible] [illegible] frequentat: inflamatione
membra corporis: corpus detegunt, pannos repellunt: et nomen
[illegible] [illegible] plurificato [illegible] tremule fiunt: et lesione membri
labrum [illegible] fallit: Et [illegible] contrariis signa appareant, hoc
signum accidentia nil boni sperat. et cum apparent [illegible] statim sperat
[illegible] [illegible]: cum non apparent [illegible] [illegible] non expectat:

Qui non evadunt aut nato apostemate aut sanguine per nares
fluente: aut crossi [illegible] sputo liberatur: alioquin
vero non. Neque etiam quisquam medicorum repertus est,
mihi qui egrorum [illegible] [illegible] [illegible] ut debet sed non
defectus patiatur: aut si ipsa defectio sit ex venarum
inanitione aut ex alia fortuna egrum affligente seu quovis
alio corporee nature accidente ut sibi libet:
[illegible] cadit aut [illegible] evacuatione sanguinis ex [illegible] aut vomitu aut ventris
[illegible] aut sudore, aut ieiunio [illegible] aut vigiliis: aut lesione stomachi
[illegible]. eveniunt etiam aliquando aliis membris [illegible] dolorem [illegible]
[illegible] et dolore membri fit stropis: fit alterio [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] accidentia [illegible] et [illegible] aut per
[illegible] aut [illegible]:

Malum nimirum est cum egrum vi doloris et morbi accidentie
defectum in die [illegible] potum aut ius aut cibum
accipere permittit qui ipsam defectionem ex inanitione
existimat esse. Et rursus cum malum est virtutis de
fectionem exinanitionem esse quod ignorans medicus cibum
[illegible] quo utroque errore egri molestatur. Verum
tamen hoc [illegible] malum priore, [illegible] tibi familiarius
esse debet. Si quis cum aliis medicus vel plebeius

Vide

Vide

Evadentes

Virtus cadit

Error medicorum

Casus virtutis

ad egru ĩgressus hoc accidens ĩtellexerit, ei qz ca
cibi vel potus q a priore medico vetitu fuerat
accipe preceperit, non dubiu est q̃n q̃n egro sit
iuuatum: quod hyi magno hoĩ dederit e ẽ ꝗ̃ is
posterior medicus siue vulgaris fuit, mortuum
suscitasse videtur;

Si eni casus pulsus eius sit ex ieiunio debet vt reficiat cibo
Si non est ex dolore et morbi acuitate debet fieri contrarium scz
dieta subtiliari et materia euacuari. Vide cõt adũtas
quid sit eximendũ, vel morbi acuitẽ;

Iure aut et ĩ hoc et ĩ his q accidunt stom tes
Si enim corpora contra consuetudines sua magna tempore fuerat
quiete, non possit statim confortari. q si generit
et regenerit post longu tempus, pigra non ad la
boris exercitiu fuerit translata, malu est. Similiter non
modo et singula membra corporis vitz pes vel qlibet
artuum desistere solitus si quando ad insolitum laboris transfe
ratur exercitium. Eodem quoqz modo accidit ĩ dentibus
atqz ĩ oculis: nulli deniqz membrum inerciẽ cui non
itidem contingat. In molli etiam culcitra iacere, pt ipsum
corpus fatigat. Aliter aute et super dura et sub
dimo corpus ĩdurat;

Na oĩa membra ad exercit a suis operationibus cessantibus paulatim, tunc
etiam paulatim ad suas actus proprias sunt reducende;

Vĩa, hoc qui ĩcurre dubiu nullus hic qui sẽrit
se ab ĩicio laboris ad medicandum ita ut nec pede
a loco dimouerit: abiit itaqz apo hoc opere
ac multo citius sanatur q si medicinando fuerit
et redierit. Q si super pedes stando ĩ quinta die
vel sexta siue circiter fuerit, plus illico sibi acci
derit doloris q si medicinando cu a pmo fuerat
et redierit. Si quoqz aliqd laboris exercuerit
fit causa eius grauior, q si hoc modo ĩme
dicando eunde laborem eisdem assueuerit diebus;

Que itaqz oĩa si admiscẽ resistunt vt vitz ĩmutatione
subita ĩ contrarium tn ĩ his q ĩ illis magno nocumento
constat;

Adũte quod post medicus confudit pmum;

Assueti assuetos ferunt labores;

Repetita nocũa sunt;

Alius tamen leditur stomachus ex subita mutatione ab ina-
nitis venis ad accipiendum cibos multo magis quam
consueverit vel qui totum corpus immutatur subito ex
nimia quiete ad nimium laborem quam ex mutatione
ab accepto multo cibo ad evacuandas venas. Necesse
est enim corpori ut quiescat et requiescat et si mutatio
sit subito de labore ad quietem: oportet iterum stomachum
ab accepto cibo multo cessare. quoniam nisi fiat vexatur
atque fatigatur; Hiis autem omnibus quidem et de mu-
tatione repletionis et inanitionis maxime agitur. Valet
etiam predicta adhuc accidentium conquisitio, donec digeratur
egritudo, et ad ea (unde sermones habui in acutis) dandi
cibum similiter utile [struck] quantitatis. oportet enim ut per
mutatio sit sicut precepi de ea. deinde ut non di-
geratur aliquid ex sorbitione donec digeratur egritudo
aut appareat aliquod signum in vesicis vel urinis ad di-
mittendum prohibitionem ad usum cibi et ad fieri nostras
significationes: necnon quod appareat in loco qui sub
diafragmate est sicut dicturus sum;

Apparente enim circa ypocondria siccitate propter inflammationem oportet ut
paululum sorbitionis ptisane detur ad humectandum;;

Et vigilie multe faciunt contraria cibi, potusque digestionem.
similiter autem et mutatio in diversa parte eius instructa
mollit, ipsumque quasi crudum reddit et agravat
caput;

Talis homo laborat [illegible] et non digestus; (margin)

ut in nimio somno; (margin)

Vigilie siccant, somnus humectat et quasi crudum sit corpus
mollit et laxat;;

Incipit 3us Regiminis acutorum

Potus autem dulcis, vel vinum sive album sive nigrum
et aqua mellis et aqua oximellis in acutis
morbis adhibenda sit post multa consideratione
in hiis; Vina differunt colore, sapore, substantia secundum angustie, subtilitate, grossitie
differunt similiter odore et vinum aliquod enim calefacit corpus vehementer et
replet caput. debile autem facit contrarium aliquid sicut est aquosum;

vinum (margin)

De Vini virtute: vide
plinium li° 23 c [illegible]

Vinum { citrinum / album / nigrum / odoriferum / non odoriferum

Vinum album modicus est calor eo minus percutit caput. Citrinum autem maior est calor eo magis caput percutit. Nigrum autem comparatione citrini est frigidius eo minus ledit: comparatione autem ad album calidius est magis ledens in sua enim grossitie tardius descendit in os ventris minus diureticum est in superiori ventre magis moras quam album caput percutit. Vinum etiam boni odoris est boni [illegible] quia calidius et subtilius. Vinum non mali odoris est [illegible] quia grossius et frigidius, secundum [illegible] odore est [illegible] ad horum facies;

Vinum dulce

Dulcis potus minus agravat caput quam vinum et mentem minus percutit. Intestina utraque magis purgat, sed viscera inplet splenem scilicet et epar. Colera autem amara humidibus inceptus est quia eis infert sitim. Superioribus quoque intestinis lenitivum est nec tamen inferioribus quamquam licet inflatus [illegible] eius inflationem faciens minime sit de spiritu sed potius locis quam sub diafragmate sunt inmoratur;

quia sua calidite in colera convertitur eo febribus colericis est maxime nocivum quia auget eorum calorem;

Vinum dulce calefacit et ut plurimum est grossum in substantia sua quare tardius penetrat, opilationes creat; unde epati nocet si infirmum sit aut apostematum aut lapidosum. Similiter splenem;

Mentem levius quam fortiora vina percutit, sed plus [illegible] in urina est penetratius quam vinum album et ea que in spiritu excreationis plus alio potu adiuvat qui autem huius vinum bibendo sitim patiuntur, minus sitim creat quam si aliud biberint vinum. Quia non non [illegible];

grossius quam album

quia sitis est in corpore serat sua calidite et est calide febris sua grossitie efficit;

Vina fortia sua vehementi calidite caput replet humoribus et vaporibus ipsum calefacientes; dulcia autem quia non sunt adeo calida eo minus percutiunt mentem;

Vinum est ventosius propter dulce;

Vinum etiam dulce quia grossius facit humores grossos quam calefacti generant ventositatem aliquam eius vaporosa et grossa intestina inflate. Vinum autem subtile quia facit humorem subtilem quam si in ventre [illegible] tamen [illegible] est aere subtilius cito dissolvitur et quia ventositas a vino dulci facta diu moratur [illegible] non intestinis inferioribus sed hiis que sunt sub diafragmate [illegible] digeruntur et digesta subtiliatur et subtiliatum ad exteriora pellitur et [illegible]

Et quia sua calidite [illegible] et humore humectat eo ad siccitatem lenit et [illegible] non est [illegible] quam album et citrinum [illegible] febri minus caloris addit;

Vinum album

De vino autem albo an sit laudabile vel vituperabile potius est in hiis que de dulci tractavimus potius, sed eius tractatus facilior in ventre est quam quolibet alterius potus, cum quo

Vinum album et aquosum [illegible] est febribus quam alia vina [illegible] quia auget ad calorem febris;

circa capitis vero dignoscitur hec que in his morbis
semper est summaria. verum in aliis magis alio vino
conveniens est. sed tamen si quid mundificat in corpore
per vinum vesice urine est ut a morbo liberet sicut prius os
mittitur. quod bonum est cognoscere eam species que iuvant
et nocumenti est demonstrativa eius quod de nocumentis os
priores medici inexperti fuere;

et in screatione fricatio et solutione ventris, vinum dulce tantum magis iuvat ad sputum

Vide

Vinum calidius vergit ad ruborem et claritatem, propter hoc calidius est quod est
citrinum: propter hoc quod est medium et illud ac nigrum in ultimis non et
quando frigidum est album quod quod est subtile non valde diureticum;
Lotus autem pallidus [citrinus] et niger et ponticus in his morbis
utilis est / si capiti non sit gravatus ac menti non
timeas neque sputi screatio difficilis fiat: et nec
exitus urine difficilis fiat et stercus sit liquidum et humidum
simile lotture intestinorum: horum enim si quolibet affuit
album vinum et omnia vinorum similia non dare bonum est;
Sciendum non tibi est quod et superioribus et inferioribus membris
minus nocivum est si semper misceatur aqua, circa autem
intestina salubrius est si purum fuerit vinum;
Vinum purum quod stipticum non iuvat intestina: Renibus autem vesice et aliis
que eger eorum movet sua stipticitate que ... movet etiam capiti
sua caliditate: Vinum autem aquosum id est subtile et album: vel mixtum
vinum aqua convenit ... egritudinibus et est ad ... febribus que in eo
auferet nocumentum quod esset ex aqua pura vel vino puro cum sua aquositate
aquositate corrigit vinum quod dat vinum et sua ... concedat
vinum quod dat aqua;

al' illud id est citrinum et nigrum quod sit calidiora;

Vinum citrinum et nigrum

quod rectificatur et ... stipticitate vini nigri

Vinum mixtum cum aqua est sanum.

Mixtum

Ydromel autem si in omnibus morbi temporibus in acutis egritu-
dinibus bibatur, eius convenientia plurimum minor est eis
qui coleram habent amaram quamque magna viscera
habent quam non habentibus; ydromel non plurimum
minus sitis furiam accendit quam vinum dulce quod pulmonem
humectat et ad sputum exscreandum iuvamentum prestat
tepefacere sitim sedat: hoc autem non quod virtutis lavative
aliquantulum habet, et sputum viscosum plus quam oportuit
reddit;
Ydromel quod potentie vel habet calidi ergo nisi exacerbatur exacuere ... in ...
coleram, in coleram mutatur. Similiter habentes magna intestina non ex
natura sed ex apostemate ... eius exitus / vel in coleram convertitur ...
ergo ut plus aqua habeat ut mellis malitia corrigatur;

ydromel

propter quod si mellis plus fuerit quam aqua que non sua calidi(tate) ...;

Ydromel plus habet aque quod est lavativum ... aque
mellicratum plus mellis quod est ... ad melle
Melsa ... fit ex vino et melle aliquod modica aqua addita;

opilatum vel apostema

Aqua mellis multam provocat urinam nisi huic aliquod viscerum contradicerit: humorem de quantum colere purgat ad infra. quod autem purgat aliquando bonum est, aliquando autem plus quam debeat tritum et plus quam oporteat sepe profusum quod maxime coleram habentibus, quique magna viscera habent contingit;

Quia sua subtilitate penetrativa est ydromel ideo diureticum. quod si aliquis visceraliter ut epar vel splen colericum apostema laboret statim in coleram vertitur et dolor maior efficitur: dulce enim valde ab visceribus attrahitur. inde est quod aliqua contraria dulcibus ut ficubus et aliis sunt maioris expansionis et stomachus quam contraria rebus amaris;

Screatus sputi eductio

Screatus oportunus et cum sputo ac pulmonis humectatione maxime fit ex potu aque mellis plus mixte. Egestio non stercoris coleram ~~habentibus~~ habentis et calore, ex potu aque mellis est cum commixtio puritati virtuosa fuit plus quam cum eius in complexione aqua dominatur:

Quia mel aliquantulum mordicat, ergo quanto maior est eius mordicatio tanto citior erit ab intestinis mordicans solutio: inde est quod ventrem solvit: et si plus aque habuerit strictionem diureticam facit;

Sed etiam in ego hanc habuit *sincerata* qualitatem, ipsi maxime non convenienter est. neque enim ardorem qui sub diafragmate est extinguit sed potius furorem stimulat, atque morbi in tollerantiam, membrisque molestiam, intestinis autem et stomaco *sua mordicatione* vulnera generat; Quemadmodum autem medicamentorum necessaria ad hos morbos medicandos postea indicabo. Sed et si in his morbis pure vel potu aquam mellitam dederis utile tibi in multis operaris nec multum delinquis. Que autem illam oporteat bibere et que non dictum est ut oportuit. dixi etiam cur de neget confirmo. Quidam autem diminutive illam dare quod debilitet virtute bibentium vinum et eam citam mortem credere credunt. quod etiam est contrario credunt quod is qui bibit ut minime sufficit tari. Sunt enim quidam ea tamen utentes quod et si ea oportune utitur, non tamen hic ubi his modo est

quod ita debilitari moriendum etiam si ea non uteret

pfectus . que tamen fortior est si sola bibatur nisi ydromel
ventrem solvat . Est etiam quod illud fortius est illo
levi vino quod aquam sustinere non potest . est etiam
quod debilius est vino levi ;

Differentia autem que est inter virtutem vini et mellis
utriusque non mixti magna est . Nam cum pari vini
duplum biberit quam mellis eius virtute quam vini magis illud
mellis confortat nisi naturam quae faciat . Secundus
etiam duplum egerit bibens ydromel quam naturam levem ;

Mel magis nutrit vino

Post ptisanam non si aqua mellis bibatur minima saturat
repletione et inflat , eisque qui subdiafragmate sunt
locis minime juvat ; anteaquam non non adeo nociva
Sed etiam juvatio abilior habetur aqua mellis ;
Coctum autem mel visum quidem apparet melius quia subtile
album lucidumque videtur et perforabile Sed eam bonitatem
illud habere quam crudo perficiatur dicere non possum
nec sapor suus crudo filius (si mel fuerit bonum) vincitur ;
sed etiam plus defertum et ad digerendum sternus
invalidus gerebatur . quorum neutrum quantum ad juvandum
necessarium est . ad quid autem coquum expediat
indicabo . Si ergo mel malum fuerit aut immundum
recepti odoris nigri coloris coctio malignitatem eius
minuit aut rectitudinis ;

Potus autem quod oximel dicitur hieme datus cauteris
passionibus et pluribus juvatior est . quibus enim
necesse est screare adjuvat ; flatum bonum facit
Aridissimis non his (quibus sputum non est screare) non parum
facit . quod si id quod coctum est adjuvat excreari
lubricas fauces atque canales pulmonis dilatans ; aliquid
quietis pulmoni prestat . Itaque maximus juvamini expedit
. qui non aridissimus plerumque tamen oportunum screatum
propter sputum mittens adjuvare non potest quare sputi
viscositas augmentatur , unde et illius opus impeditur ;

oximel

Accidit autem hoc maxime illis quorum morbus est prolixus nunquam fuerit, neque tussire, neque ea que sunt in pulmone clausa screare possunt. Quod si ita fuit, vires firmi necesse est agnoscas; et an sibi cum illud dederis, scilicet succederet. Sed egro cum oximel dare volueris, illud ultro esse tepidum, ac paulatim dari nec multum necesse est dare.

Largum autem acidissimum datum os et paulatim humidum facit sputum adiuvat excreare. sitim extinguit locis que sub diafragmate sunt et visceribus aptum est atque lesioni que ex melle accidit repugnat et amaritudinem ab eo procedentem mortificat. Rursus ventositatem relaxat et urinam provocat. Sed intestinis contrarium ultra quam opus sit humiditatem infert, eaque excoriat. Quod malum plurimum accidit talibus morbis. maxime si ventositas ventris exire prohibetur; rursusque [illegible] quod ergo virtutem debilitat, articulis etiam frigiditatem importat. Itaque quod nocumentum ex oximelle nascitur id notare necesse est. bonum est quidem in die parum bibere de nocte. Ieiunos autem accipiendum est sed ante. nec quidquam prohibet dari post cibum sed post longum tempus. Quibus autem solo potu dietantur nec grosse ptisane quicquam accipientes, non illis oximel convenit solum; precipue cum costet quod excoriat intestina. ad hoc enim agendum (cum vene inanes sint) sua maior prevalet potentia. quippe non sit forte sed aqua mellis minuit eius virtutem. Si ergo ad firmam iuvamen dari tempore morbi magis oximel necessarium aceti parum aque mellis misce quod tibi videbitur ad iuvamentum sufficere quod quidem eius minuit nocumentum et iuvamentum impedit necessarium.

Unum salis autem acredo aceti hos iuvat quibus colera fuit amara; non autem qui nigra. Colera itaque evanescendo naturam flegmatis transfert cum ab aceto

Nam cum acetum [?] intestinis [illegible] et mordendo [illegible] excoriat

[illegible] ita quod dolorem efficit

nam ptisana [illegible] oximel [illegible] corrodit

quod iuvat ad [illegible]

gravatur. nigre non ebuliunt et crescendo multiplicant.
acetum non colera nigra adiuvat multiplicari.
Acetum frigus plus quam mensuris est nocumentum quod nulli
est nocivum.
siccat cum omnibus nervosis sit inimicum. nulla autem quod sit nervosis
clarum quod dilatat et constringit maxime quod gravat nervosis
non carnosis.
Aque non nullum opus inter, nisi quod in antiquis bibetur
morbis. verum cum in peripleumonicis tussim sedat
sputum screare non adiuvat, in his vero omnibus aliis
potibus operatur, maxime si ea eger ex tempore morbi
poriatur. Si cui parum ex ea contra oximel bi
bat et aqua mellis, screandi adiutorium largitur.
cuius rei causa est potum potu qualitatis mutatio
que ab ea fit. aliter cum nullo modo respirationem
ea siti sedare sed magis ad futura incitare. Aqua
etiam potus in coleris et quibus splen dura frigida colera
domatur in colera mutatur. qui autem eam nimie
iciuno bibit, corum corpora defectos deducit.
magnitudines splenis et epatis auget. et si ventre
sio, vincat, frigidum facit. in stomacho natat quod tarde
moratur, quod idem est quod aqua frigida permanet et in
digestibilis est, nec urina provocans est. Nocivior
quod est quod naturaliter fere non sit. Si cui pedes
frigeat et aqua bibat, eius nocumentum multo
magis augmentatur.
Nec aqua est infusio et acetum, nec calor et absumptio ut mellis. etiam
sibi difficilis penetratio, tarda digestio quod si stomacum colericum invenit
in colera mutatur. veniens inde ad intestinum duodenum non penetrat
trat cito facile ad epar ut splen eo non provocat urinam.
Aqua etiam miscetur aliquando vino quod tempera non ut faciat pe
netrare sed ut faciat ad inventionem et rorecitate vini
membra quod sed hoc rorificata sit penetrent facilius citius.
Si non dolore timeas capitis mentisque perculso ab
usu vini tibi sumopere cavendum est. dandum igitur vero
aqua plus mixtum. post quod et ex aqua vinum palmarum colore sile sine odore
est karum quod eius virtute minuat capite et mente.

Non colera nigra qui est propria. nec est acetum.

Acetum

Aqua

Aqua

Vide quod aqua mutatur in colera

Aqua

Nota quod dolere est capite ab habentibus caput debile vinum.

Cui aut sola aqua bibere expediat: cuiqz multu
aut paru / et cui frigidu aut calidu pterq iam
dixi. quod no restat / suo tpe subiungam /
Dica quoqz quo tpe debeat dari potus sit ille qui
factus e ex ordeo / et qui de herbis: quiqz de uuis
passis: et q de melle / et q de iure / et q de
frumeto et q de malis granatis / et alii cu
speciebus facti /
Illi libri in quibus talia ~~scribut~~ scribere pmittit no du sit i
ueni quae credo eu aut alibi pscriptu ee aut no
scripsisse aut eos amissos ee /

balnea

Balnea uero quibusda morbis iuuat / quibusda no
iuuat. cursus bona quibusda locis mu / si victus ne
cessaria pto aliqu no sit. cu utiqz huic opi c
structa necessaria sunt utilia atqz ydonei ministri
raro inueniatur. Cu eni infirmus no bene balneat
maxium inde patit nocumetu. Nece etenim e
huic officio locus coopertus et a fumo tutus: maxima
aque plenitudo. Non aut crebro balneandu e
nisi forte fuerit necesse / Ubi aut corpus
egri deponendu e / no nisi paru calens (sicut ipse
consueuerat) d3 ee locu. primo itaqz paru aque
deinde uero crebrius supponendu est. Via quoqz
ad soliu in tina breuis / ingressus no et exitus
facilis ee debet. Qui aut lauat sit quietus
et tacitus nec quicq agens, sed alius ei aqua
superponens / corpus diligenter fricando ptractet
deinde aque multe mixte pparato / multu inde
superfusa /

qs eni iuuat ad mollificando corpis

in inmittendo aqua et fe sano do cu tepida

Limo quoqz loco fricatorii utere spongia ad de
siccandu. Nec oleu qui no multu fixus sit
adiunges / Sed et caput plus qm posse spongia
desiccandu est. Etia cauendu e ne articuli uel
caput neqz quicq totius corporis frigescat / Sed
neqz balneandu est / plura tepis mora plus accepta
sus ut quesi potum /

Ingredientes cu balnea corpore re
pleto repletur caput
multis fumis: prohibet
calore a stomacho / cele
brat digestio /

Neque bis neque quater potum circa eius horam
balnei [illegible] est:

Qui balneum amat: ut sani consueverunt: eis
magis est adhibendum: hi namque desiderant. Si ergo
dimiserint, nocet. Consuetudo

Balneare in ieiunio [illegible] Ianuarii et [illegible] Februarii
. In latere cum et teneritate coste, atque ad spatulas
existente dolorem mitigat. Item excogitat quis per
sputum debet exscreari et adiuvat. Flatum [illegible]
[illegible]: laborem aufert: artus mollit. cutim humidam
facit: urinam expellit: capitis relevat gravitatem
nares humidas reddit ;

Balneare humidum ventrem habentibus ultra modum plurimum
non est necessarium. nec eis qui stomachum plus debito
sunt, nisi prius ventre purgato. nec defatigatis [illegible] balneo [illegible] magis [illegible]
[illegible] nec fastidio vomentibus: nec [illegible] de genere
colera emittentibus; nec fluxu sanguinis per
nares habentibus nisi magis oportunum fuerit. Tu autem
scias quantum oporteat esse. Si ergo magis sit
balneum est adhibendum; Si autem corpori
debes necessarium balneare, balneare amantibus Vide
non nocet, et si bis in die properis. Balneum
multe quietem est [illegible] sanitatibus
[illegible] eis qui solum arripiunt [illegible] tamen
[illegible] quoque quietem videtur. Rursus et his
[illegible] est qui solo dictatur potum. Sed et
illis aliquam quietem est ;

Extracta a [illegible]

Quoniam quidam de melioribus amicis quos hic videor me rogavit ut ei in scriptis recolligerem signa uniuscuiusque humoris in corpore habundatis et medicinas simplices digestivas et evacuativas et contrarias quibus medicis quis utitur assignare: placuit in primo loco de signis uniuscuiusque humoris in corpore abundantis: 2o de digestivis eorum humorum et alterius evacuativis. 3o de dosibus medicinarum tam simplicium quam compositarum. 4to de preparatione medicinarum laxativarum simplicium. 5to de digestivis cuiusque humoris appropriatis singulis membris simplicium de simplicibus 2o de compositis. 6to de compositis. et pro confortatibus et alteratibus mala complexio membris derelictam;

Signa omnium humorum peccantium in corpore

Abactione lesa — Signa omnium humorum sunt a tribus sumpta: ab actione lesa: a qualitate mutata: ab exeuntibus a corpore: Ab actione lesa sunt gravitas membrorum: pigritia in motibus intellectus et sensuum ebetatio: debilitatio virtutis auditus et somnus multus et gravitate partibus sit sompnolentia sic non posse movere: aut non posse loco aut omnino grave portare: pulsus magnus et plenus: expiratio magna: alterum. ossitationes et desiderium pandiculationis: — qualitate mutata — A qualitate mutata signa sunt: cutis extenuatio: venarum inflatio tensio corporis rubor: et tumor maxime faciei: — abexeuntibus — Ab exeuntibus a corpore signa sunt multitudo superfluitatum omnium sicut sudoris urine egestionis: narium et palati:;

Signa habundantie sanguinis

Habundantie sanguinis signa sunt a quatuor: ab actione lesa: a qualitate mutata: ab exeuntibus a corpore: a quiescentia peculiaria. — Sanguis — Ab actione lesa signa sunt gravitas totius corporis lassitudo membrorum absque labore precedente: omnium sensuum perturbatio: somnus multus et sanguinem significans ut videantur res rubeas: aut sanguinem a corpore solo exeunte: pulsus et habitus magnus: tussis multa: alterum et ossitationes: nausea et dulcedo in ore: A qualitate mutata signa sunt rubor tumor venarum inflatio: Ab exeuntibus a corpore signa sunt urina rubea spissa: sudoris fetor velut hircorum: signa exitus fecis sanguinis pararis: pustule sanguinee in toto corpore apparentes A quiescentia peculiari signa sunt si tempus regio consuetudo: aetas peculiariter complexio: etas: consuetudo: aer sicut cum sit calida et humida;

Cum isti humores sunt mixti a humoribus et moribus: non habent a simplicibus et humoribus a contrariis [illegible]

Signa habundantie melancolie

— Melancolia — Habundantie melancolie signa similiter a quatuor capiuntur scilicet ab actione lesa sunt gravitate: intellectus tarditate: sensuum immobilitate: fixione cogitationibus somni paucitate: horrore apparentium in somno: terribilium et sollicitudine timore et suspectione sine causa manifesta: pulsus et habitus parvo: appetitus tussis: oris acetositas 2o a qualitate mutata ut totius corporis frigiditas: duritie: nigro colore: et livido: macie venarum inflatione et tantum varietate: Ab exeuntibus non signa sunt urina alba subtilis: nigra et spissa in egestio livida eructatio acetosa sudoris paucitas: pustule melancolice A quiescentia non peculiaria sunt quod conveniunt in frigide et sicce;

Signa colere abundantis

Colera habundans primo actione lesa nosscitur sicut pauca quantitate, assimilationis: operationum tamen velocitate: permutatione lingue: vigilia multa: apparitione rerum citrinarum: tyriarum bellorum: pulsu habitus veloci: velocitate ire: debilitate appetitus: amaritudine oris. Secundo noscitur a qualitate mutata ut calidite et siccitate totius corporis. Tertio ab exeuntibus mutatum sit vomitu sedore egestione citrina propter colericis: Quarto noscitur a quibusdam particularibus sicut que sequuntur caliditate et siccitate

Signa flegmatis

Flegmatis habundantie actione lesa sic noscitur membrorum sunt corporis laxitate pigritia intellectus et sensuum ebetatione: sompno multo et profundo: apparitione rerum albarum ut nivium: aquarum: balneorum pluviarum: habitu parvo et raro: difficultate ad iram: appetitum: sitis pauca: oris (?) : digerendi difficultate. Qualitate vero mutata signa sunt totius corporis frigiditas: mollities albedo. Ab exeuntibus: sunt urina alba grossa: egestio alba: vomitus grossus viscosus: multitudo egrediencium superfluitatum ex palato et ore et nare: Ad quantitatem particularium signa sunt sicut que sequuntur in frigiditate et humiditate.

Signa abundantie certi humoris in certo membro

Signa humoris habundantis in aliquo membro determinato sumuntur primo ab actione lesa puta si apparet dominium alicuius humoris de his quatuor in corpore et solum fiat actio lesionis in uno membro ut cerebro: aut corde aut stomaco aut epate aut splene etiam et non fiat lesio actionis duorum vel trium membrorum tunc in membris illis fiat humor ille habundare. Ad dolorem vero noscitur puctorum: sicut frigus ergo etiam. Cognoscitur etiam a qualitate mutata illius membri et non alterius: Et ab exeuntibus mutatum illius membri et non aliorum fit humor peccans in illo membro et non alio. Et potest esse exercitatum in juvantibus omnium membrorum totius corporis ut declaratur 2o regni ;

Signa mali complexionis derelicte in membro

Mala complexio derelicta per eius in membro noscitur primo a qualitate mutata puta si illud membrum vel totum corpus sit calidum sicut frigus quod fuit ad eius calidissime (?) vali. Noscitur etiam a juvantibus et nocentibus que leduntur similibus et juvantur contrariis moderatamente ;

De digestis ergo humoris

Colere digestiva simplicia	Composita
Viola	
endivia	Oxizacara
lactuca	sirupus acetosus cum aqua endivia
scariola	vel decoctione simplicium
portulaca	sirupus violarum: de endivia
semina quatuor	
acetum	
aqua sandalorum	
spodium	
canfora	

Colera

Flegma

Nosce mali complexionis

Colere digestiva

Simplicia — Digestiva flegmatis

pulegium
calamentum
mentastrum
maiorana
menta
salvia
saturegia
serpillum
radix feniculi
apii : petroselini : spargi
brusci : sinon
anisi feniculi
piper ʒʒ garofili
mel squilla : acetum squilliticum
et omnia calida et sicca

Composita

Oximel simplex et gravum / mel rosatum colatum
oximel squilliticum cum agrimonia
et decoctione radicum predictarum

Digestiva melancolie — Simplicia

borago : buglossa timus
epitimum : cetrarach / tamariscus
fumus terre : polipodium vinum aromaticum
balneum dulce / gaudium et omnia
calida et humida : polipodium

Composita

oximel squilliticum : mel rosatum
sirupus acetosus cum decoctione predictarum

Evacuativa colere — Cole cum simplicia

Aloes : scamonea : absinthium : eupatorium : lupulus : mirabolani citrini
fumus terre reubarbarum : aqua casei serum
rosarum : violarum cassiafistula : tamarindi
peonia : psillium / mandragora

Composita

Electuarium de succo rosarum
dyaprunis solutivum

Flegmatis cum simplicia

Turbith ebulus bdellium / sal gemma
coloquintida : elleborus : agaricum : mezereon
/ sarcocolla ben : esula
ysopus / semen urtice : hasta
cartamus hermodactilus squilla asarum
polipodium urtica : aqua mulsa
ʒʒ mel zuccarum rosarum

Composita flegmatis cum ...

Pillule aggregative maiores : ierapigra : benedicta
blanca theodoricon : anacardinum : romana
laxativa / pillule arthetice aureae
fetide cum coccie : euforbii /

Epithimum : sticados : mirabolani
nigri indi : polipodium : epitimum
lapis lazuli / calamentum montanum / fumus : fumus terre
cassiafistula / polipodium
... / lupulus / sal indus
aqua casei /

Catarticum imperiale
dyasene
ierapigra rufini
confectio hamec
ieralogodion

Scamonee dosis est a gr. ß usque ad x
Reubarbari a ʒ i usque ad ij in substantia
in infusione uero a duobus usque ad iiij
Cassiefistule ab ℥ i usque ad ℥ i ß
Turbit in substantia a ʒ i ad ij in decoctione
a ʒ ij ad iiij
Agarici a ʒ i ad ij in decoctione a
ij ad iiij
Hermodactilis ab aur. i ad ij
Lapis lazuli a ʒ i ad ij ß non loti
loti uero a ʒ i usque ad ij
Sene ab aur. iij ad ʒ ij infuse
polipodij a ʒ ij ad iiij
Mirabolanorum omnium in infusione a ʒ v ad x, in substantia
uero a ij ad v. Et melius est tamen
contra substantiam quam ex qualitate curare j

Doses medicinarum compositarum

Electuarij de succo rosarum a ʒ iij ad v
Dyaprunis ab ℥ ß ad i
Yerapigra ab ℥ ß ad i
Benedicte ab ℥ ß ad i
blance a ʒ ij ad iiij
pillularum arteticarum a ʒ ß ad i
aurearum a ʒ i
cocciarum ʒ i
fetidarum ʒ i
Cartartici imperialis a ℥ ß ad i
Dyasene ab ℥ ß ad i
Yera ruffini a ʒ i ß ad iiij
Yeralogodion a ʒ ij ad iiij
Debent autem iste medicine dari cum
aqua decoctionis simplicium respicientium
Vide humorem et membrum cui volueris facere
curam et cetera j

Preparationes medicinarum solutivarum

Scamonea preparatur decoctione cum i(n) dibas
vel datur cum zuccaro vel syrupo vel aqua
decoctionis citoniorum aut zabol citrinorum

Menuy preparare

Reubarbarum preparatur cum sero caprino vel vino et
facta spetia aut syrupo;
Cassia datur cum aqua cassie;
Turbit preparatur cum tertia parte ℥ : deinde
datur cum melle rosato vel aqua passularum
aut aqua cassie aut amigdalarum mundatarum;
Agaricus preparatur cum 3a parte salis gemme aut ℥
aut melle rosato aut oximelle simplex
Lemodactylus preparatur cum mixtione mastici cimini
℥ : deinde miscetur cum oximelle squillitico aut melle rosato
Lapis lazuli teritur in vase vitreo deinde
lavatur cum aqua dulci calida vel cum tenendo
per horam lavatur cum aqua rosacea : deinde miscetur
cum dyaboraginato et aqua buglosse et vino
odorifero bono : similiter fit de lapide armeno;
Sene preparatur mixta ℥ aut sale gemma
deinde datur cum aqua decoctionis boraginis bu-
glosse anisi ; garyophilli : mastic : cinnamomi;
Polipodium preparatur mixtura anisi : apii feniculi
garyofilorum cinnamomi ℥ : deinde cum aqua mellis
aut passularum;
Mirabolani teruntur cum amigdalis aut passulis aut
semine feniculi aut speciebus : deinde datur cum sero
caprino et sero butyri ; similiter facies
in de aliis solutivis ; vide inferius ;

Medicine digerentes humores digestiva ...

Digerentia ad caput

Oximel digerens flegma / digerit ad caput cum
mentastro / cubebis : etc. : digestiva
ad caput sunt maiorana cubebe sticados
peonia, maiorana, balsamum, lignum aloes
anacardi / thimi, lauri, melliloti, castorei, salvia /

Digerentia ad pectus et pulmonem

Yreos, sticados, ysopus, liquiritia, passule, capilli veneris,
oleum amigdalarum, pinee, pulmo vulpis, prassium,
mel, zuccarum, dragagantum, fenugrecum, lini, ordei.

Digerentia et ...

Stomachus non indiget digerentibus ad ipsum, sed solum restringentibus in ipso
et magnificantibus sicut aut ... sicut mastix, galanga
mala granata / cotonea, ... simplex et omnia stiptica

Spica / squinanti / eupatorium / absinthium / fumus terre / resrecta / endivia / sandali / ordeum / spodium

Cappari / tamarisci / scolopendria / tribulus terrestris / asari / storacis

Stafisagria / milium solis / petroselinum / sparagus / bruscus / semen gith / apium / radix feniculi / petroselinum / saxifragia

Eliogan / calamentum / semen iuniperi / et omnia diuretica

Ceterum 33 ... / scilla / assa / opoponacum / acorus / pulegium / camedreos / camepiteos / palei / ... / ... acorus

Evacuantia a capite sunt coloquintida / agaricus / turbit / aloes / lapis lazuli / epithimum / scilla / sal indus / ebuli /

Agaricus / ysopus / ... / cassia / sarcocolla / sticados / coloquintida / aristologia / aqua casei /

Evacuantia a stomacho et testis sunt absinthium / aloes / mirabolani et alie medicine lubrificative / lenitive / et composite /

Evacuantia a splene sunt agaricus / sene / epithimum / elleborus niger / calamentum montanum /

Evacuantia ab epate sunt agaricus / sene / aqua casei / ... maior / lupuli / reubarbarum / succus rosarum / fumus terre / absinthium / eupatorium / mirabolani / tamarindi / sticados / mezereon / serapinum et sarcocolla /

Evacuantia a iuncturis et partibus remotis sunt turbit / opoponacum / galbanum / hermodactili / sal indus / serapinum / sarcocolla / euforbium / centaurea / ... azimum / elleborus niger / polipodium.

Et nota quod medicine solutive quamvis sint membris appropriate tamen si eis sociantur medicine ~~...~~ appropriate alii membro trahunt illa solutiva ad membrum quod requirunt / ut turbit mixtum ... cum attrahit a capite / ad longum et ... a pectore ...

Cuatantia composita a capite

Composita a capite

Cuatantia a capite sunt ierapigra: blanca: ierologodion theodoricon anacardi: pillule cocie, auree: pillule de hiera pigra:

Cuatantia a pectore

A pectore

Cuatantia a pectore sunt paulinum, diaprunis, pillule de agarico posito in antidotario mesue;

A stomaco et intestinis

A stomaco

Cuatantia a stomaco et intestinis sunt stomaticon laxativum: diaprunis catarticum imperiale: ierapigra: pillule de hiera: pillule stomatice a mesue in antidotario nostro

Ab epate

Epate

Cuatantia ab epate sunt diaprunis, trifera sarracenica: pillule de xiii barbaris quas ponit mesue

A renibus et vesica

Renibus et vesica

Cuatantia a renibus et vesica sunt benedicta, catarticum imperiale: pillule de benedicta: de hermodactilis: pillule artetice

A iuncturis

Iuncturis

Cuatantia a iuncturis sunt pillule cheirs de succo rosarum: hermodactilis benedicta: pillule artetice, pillule de benedicta;

De alterantibus mala complexione

Alterantia mala complexione

Nunc dicendum de medicinis confortantibus et et alterantibus mala complexione derelictam ab egestione in cerebro et primo de simplicibus

Simplicia

Caput calefacientia simplicia

Calefacientia et confortantia caput sunt salvia ruta maiorana betonica: peonia, satureia, camomilla, serapinum, pulegium calamentum, silermontanum, ozimum, thus, laudanum, folia lauri storax, melegetta, squilla, muscus, nux muscata cubebe [illegible] lignum aloes, xilobalsamum, carpobalsamum;

Composita

Composita

Aurea alexandrina, diacodon, diarodon, diathos, diacastoreum

Infrigidativa caput
papaveris, album
iusquiamus, lactuca
viola, mandragora
rosa, folia mirti
folia salicis : semen pp
acetum :

dyapapaveris
zuccarum violatum
rosatum et similia

Calefactiva pectus et pulmonem
ysopus : yreos, prassium, enula
camomilla, radix altee, uvae
passe, squilla, balsamum, mirra, stapis
lilium, capilli veneris, liquiricia

dyaniseum
diacalamentum
diaprassium

Infrigidativa pectus et pulmonem
iuiube, sebesten, dragagantum,
gummi arabicum, amidum, semen pp :
amigdale dulces, viole, mora
celsi : zuccarum ;

diapapaveris
diapenidion
zz
diadragagantum
cassia : garofilatus
zuccarum rosarum
violatum,

Calefactiva cor sunt borago
mellissa, buglossa, enula campana
cardamomum, garofili, rosmarinus
lignum aloes, ambra, muscus, cerotum
os de corde cervi ;

diaambra
diamargariton
pulvis arthetico

Infrigidativa cor sunt rosa, viole
margarite, coralli, sandali, rasura
eboris : smaragdi

diaboraginatus
dyarodon abbatis
sine speciebus
zuccarum rosarum
violatum, syrupus
violarum manusfacti

Calefactiva stomachum sunt menta, salvia
absinthium, maiorana, marrubium
rafanus, anisum, feniculum, ciminum
mastix, galanga, garofili, zz, cinamomum
macis et similia ;

diapiperon
diagalanga
diaciminum
diamargariton
rosata novella
mel rosarum colatum et non colatum

Infrigidativa stomachum sunt viole, rose, plantago
portulaca, lactuca, cucumer, melones
cucurbita, mala granata, citonia : pira
agresta, acetum,

diacitoniton cum zuccaro
sine speciebus : zuccarum
rosarum violatum, syrupus rosarum
violarum, tria sandali ;

Simplicia — Epar calefacere — Composita

Epar calefacientia

Calefacientia epar sunt spica / squinantum, cinnamomum, assarum, cuparo cum / absinthium, fu[mus] terre, radices quinque / capillus veneris, semen feniculi anisi / carui amomos

dia croson
dia ritoniton
dia anisi
dia cimini
rosata novella;

Simplicia — Composita

Epar infrigidantia

Infrigidantia epar sunt endivia lactuca / portulaca, epatica, viola, semen cucurbite / aqua ordei. santalum sandali, spodium, camfora / semen scariole? gi[lium], aqua rosarum, umbilicus? cum aceto

trociscus? sandali
zucarum rosarum
et violarum

Splene calefacere — Simplicia — Composita

Calefacientia splene sunt cappari, tamarisci / cetorach, scolopendria, aristologia, cortex me[dianus] / dianus cassie?, radix genestre, borago bu[gl]- / glossa, nasturcium, calamentum, ruta, thimum / amigdale amare, aqua ferrea, semen / feniculi, carui amomos. quinque radices;

dia capparis
dia calamento
dia cimini

Splene infrigidantia

Infrigidantia splene, endivia, lactuca / semen caru? / sandali / spodium / semen gi[lii] / acetum

dia boraginatus
trociscus? sandali

Renes calefacere — Simplicia

Calefacientia renes sunt stafisagria / saxi- / fragia, milii solis, petrosillium macedonicum, / eruca, ruta / semen urtice, rubebe / brancha ursina?, quinque radices, spica / nardi et celtica squinantum, paritaria / sinatos?, iuniperus, daucus et alia

carbo, fellonum / fort[is] urinam provocant

dia calamento
electuarium dulce

Renes infrigidantia — Simplicia — Composita

Infrigidantia renes / nenufar, semen / lactuce, portulaca, endivia, semen albi / semen gi[lii], plantago, virga pastoris

syrupus acetosus
syrupus nenufaris
sto... tro... fa...
et alia infrigidantia
epar et splene;

Matrice calefacientia — Simplicia

Calefacientia matrice sunt artemisia / ruta, salvia, mirra, assa fetida / rubea tinctorum, iuniperus, polipodium / metastrum, calamentum, saxifragia?, opoponacum / lupulus et omnia calefacientia epar et / splene; et renes supradicta et cetera

Infrigidantia matrice sunt cum / infrigidantibus renes epar et

Matrice infrigidantia

Calefactiva
suffituras

Composita

Calefactiva suffituras / lignum aloes
ypericon, scilla, armoniacum, aspaltus
castoreum, cubebe, ~~mirra~~ mirra
mastice storax origanum, calamentum
sinapis, granum pini, cortex api,
artemisia, camomilla;

ex int[?] sollertes
ex iel' [?]

Infrigidativa
suffituras

Simplicia

Composita

Infrigidativa suffituras sit solatrum
sempervivum, lactuca, edera, mirtus
mellago, psillii acetum, aqua rosata
bolus arminius;

Composita sit ex [?]
ad infrigidantes
[?]

Coleta magistri Iohis de
parma ex mense [?] 1411
[?] duo apudes [?]

De varietate modi infundendi
membra: vide autorem pro-
dectam in dettor [?]

Confectio liberans quam plures etiam in pestilentia ad preser-
vandum. Rx radices tormentille, dictamni, sem. citri, ser. acetose, cu-
coriandri preparati ana ʒ ß, trium sandalorum ana ʒ ß, bol.
terre sigillate ana ʒ iij, margaritarum, corall. amborum, cretale ar
limature eboris, rasure ossis de corde cervi ana ʒ ß,
smaragdi, ... preparati, seminis [illegible] ana ℈ ß, caphore gr. vij,
ambre, musci ana gr. ij, conserve ros(arum), buglossi, nenufa-
ris ana ʒ ß, zuccari albi ponderis
omnium al et sub dentibus, cardam(omi) ana ʒ ij,
nardi, croci, [illegible] ... macis, ligni aloes
ana ʒ ß. Fiat electuarium ana ʒ ß zuccar.
ʒ ß [illegible]

Trocisci ligni aloes aut aromatici dicti

Rx Laudani, storacis, mirre, masticis, storacis calamite
ana ʒ i, spici rosarum, [illegible] maiorane
ana ʒ iij, nardi, gariophilorum, sandali citrini,
spice nardi, macis ana ʒ iij, carbonum [illegible]
[illegible] aut salicis aut tilie quantum [illegible]
℈ i in [illegible] et fiat formula oblonga
[illegible] velut candele addendo de [illegible]
gummi arabici extracto cum aqua rosarum. Et si vis
magis aromaticitate adde musci et ambre
aut benzoi et [illegible] dulcis pro libito et [illegible]
[illegible] ambre ut libet.

Pulvis contra pestem
Rx [illegible] ʒ i, baccarum lauri ʒ ß, aristolochie rotunde
ʒ ß, gentiane ʒ i, misce. Detur in [illegible]
ad quantitatem fabe cum vino / pondere dragme i.

Anthonij guaynerij papiens consilium de preservatione
a peste et eius cura ad illustrissimum dominum
Franciscum Sfortiam ducem mediolani quartum

℞ boli ar. in aceto [illegible] ʒ iiij. radicum tormentille
dipti. herbe ruti. terre sigillate. diamorum electi ana ʒ i s
herbarum acetosse, ruti, pimpinelle, scabiose, corallorum rubeorum
ana ʒ i. granatorum jacintorum saphiri rubini smaragdi
margaritarum cortice citri albore ana ʒ s. [illegible]
seminis acetose, seminis portulace, limature eboris ana ʒ iij
croci ossis de corde cervi ana ʒ i. foliorum auri xx
fiat pulvis cum usu sit preservatione duos ad quinque aurellas
mane sero cum modico vini vel potus aque acetose
scabiose pimpinelle vel cum succo de limonibus vel acetositatis
citri. qui si placet illi pulveri de zucaro addere quod volunt
Vel per bolos confecto fiat sic ℞ ʒ 15 pulveris prescripti
et cum lib. i zucari et aque prescripte fiat confecto in mor
sellis: et sumatur pondere ʒ s s. Iste pulvis etiam valet
contra febres et lombricos: ponendo si ʒ iij cetorum
in aceto [illegible] ei addatur.
Et pro ipsis contra pestilentia multa cum consuetudine habundate
sanguinis fiat flebotomia et pocio de alio genere farmacia
℞ iste quod dicitur aurea pradicata vel aurea cenam pro mundificatione
totius unde vel duas pillas recipiat in ordine ut fieri
et sit haec ℞ masticis mirre croci ana ʒ i
aloes epatici ʒ iiij fiant pasta cum succo acetose
vel sirupo acetose et de illa pasta fiat ℞ unde vel ij pille
Plurima est sit quod sua proprietate si in manu portatur non solum
aere pestilenciale sed etiam contra sorti [illegible] tali contagium
quod in aere infecto [illegible] sorti habitus vocatur. et de
sua proprietate venenum. Jacintus [illegible] safiramus [illegible]
[illegible] refrigerando aere pestiferum et confortando cordis virtute
valet etiam saphirus super corde portatus [illegible] ita arcari [illegible]
extinguit quod ipse experientia vidi. adamas quoque super lacerto
sinistro ligatus hoc etiam facit.

Confert etiam pillule ex aloe quod purgant
mirra quod confortat, croco quod confortat

Ista herba ruta silvestris [illegible] cum [illegible] et domestica

[illegible]

Poma

Tempore etiam calido acetum odorare valde confert. Similiter viole rose et alii flores odoriferi ut flores gariofilorum. Similiter odorare corticem citri valde valet. Et quia multi poma odorifera diligunt, ideo calido tempore hoc pomum fiat

℞ florum nenufaris, violarum, buglosse, rosarum rubearum, sandalorum rubeorum et citrinorum, spodii ana ʒ i s, camfore ʒ iii, corticum citri, macis, amomi, maiorane, ozimi, gariofilate, storace, storacis calamite, sandalorum, mastices, zedoarie, ligni aloes, reubarbari ana ʒ s, ambre ℈ i, musci ℈ s, laudani puri ʒ iii. Conficiantur cum mucillagine dragaganti extracta cum aqua rosacea. Et fiant poma perforata cum quibus licio sirico cafora musci malaxetur.

In hieme vero fiat hoc pomum

℞ storacis calamite, corticum citri ana ʒ i, ben albi et rubei, mente sicce, gariofilorum, sandalorum, ligni aloes, valeriane, calami aromatici, mirtillorum ana ʒ i, sandalorum citrinorum, mastices ana ʒ i s, macis, amomi, cinnamomi, ozimi, gariofilate, ambre ana ʒ s, cafore, musci ana ℈ i, laudani ʒ iii s. Conficiantur poma perforata cum mucillagine dragaganti cum aqua mellisse extracta. Et fiant sicut superius et nisi laudanum bonum fuerit nichil facies.

Et hec de preservatione a peste.

Sequitur de infectis: Cum ad patientem veneris, dabis ei de pulvere supra scripto addendo sibi aliquid de mixtura cordiali, que accepi a quodam fide digno quod si quis usque post ab ʒ i cum ʒ iii aque sancti benedicte biberit indubie liberatur, dividendo ad sequentem etiam etate et virtute conveniente. Quo non conferet etas eius fiat cristere. Apparente autem carbunculo sive bubone, in eminentiori tempore fiat flebotomia. Scilicet si sub ascellis, fleobotometur vena que. Si in inguine, saphena, si versus partes exteriores, sciatica vena. Et consequentibus aliis post sic flebotomia ad hippocratem quia aliquid tot venenum educit. Vel flebotomia scindere potes. In cerebro et cordis confortatione sic sollicitus dando confectionem, pulveres, sirupos, aquas, electuaria, sacculos, odoramenta eius, lapides, epithimata cum bono vino aut rosaceo mixto sandalorum pulvere addito, etiam talia epithimata cum...

Trasiendo nunc ad Localia et primo a buboe incipiendo

Apparente buboe in emunctoriis cerebri aut sub ascellis tunc primo super pulsum eiusdem brachii parte pedis incidi con[venit]. Herbe aut catalides in loco caute[ri]sat et venenum ita diminuitur. Si uero fuerit in inguinibus tunc cauterisi pedis iuxta cavillam. Et super buboe optima tyriaca

Aduerte parat[ur] quod venenum fugando resistit s[ed] repleto gravitate cepe assate cum tyriaca et appone quod est in morsu canis rabidi et aliorum venenosorum expertum sic. Ego uero novi quendam qui tiriacam in cepe positam parum aceti addebat et cum sub cineribus totum coctum fuerit totum exprimebat et cum modico aque acetose potui expressorum illa infirmo a principio dabat, et de residuo bubonem emplastrabat, et quasi omnes pacientes sanabat cum solum ante duodecimam horam nullus ad egrum accessit. et hec poco in cauonica cum tiriaca venenum fugat cepe calore suo generat venenum nocita extinguente. acetum uero taliter horam temperat cum quo cordialiter sua ad cor virtute horum deducat. Valet quoque emplastrum tale

℞ cepar[um] gummi ℥ iiij cepe squille ℥ iij calamenti origani storaci sicce aque ana ij quassentur omnia et in lixivio confectionat donec omnia pistari debite possit quibus pygea addatur armoniaci costi serapini galbani ~~ana~~ ℥ iiij s terbentine visci et mellis quod sufficit deinde malaxentur et sit ad modum ceroti. vel facias sic ℞ radicis malvavisci lb s radicum ebuli ℥ iij radicis apii ℥ j et in deinde aqua coquatur cocta pistetur addatur olei rosacei primi ℥ j s sicci tute pulli insall ℥ j et cum olei ℥ vj modico cere fiat vnguentum quo bis aut ter in die locus vngatur. Isto utitur quousque accidentia vedeamus sedata. Postea si opus fuerit apperienda sit maturatum et cum ferro aproc facta iam mundificatus et incarnata apperienda erunt etc.

Nunc superest antracis et pestilencialis pustule curam ponere particulare. Tunc ad infirmum veneris tunc ei puluerem pulverem vel succo cepe cum tyriaca et aceto dabis quod si euomuerit reitera aut de succo [illegible] da. Sed vnum sit euenti locus sic infirmum tunc sic die vnum [illegible] [illegible] loco. quia in [illegible] calor retractus humores tam venenosos quam non venenosos sibi miscet. flebotomia statim facias

vel vetosacos. verum cum atrax sit periculosior carbunculo
tunc in atrace florum fiat ad phlebotomiam quia ex colera
sanguine et melancolia adustis fit. et atque ut talis cor
rupto ad extra appareat tunc intra corpus maligniter
illud venenosum agit. cum si sanguis peccat rubescit
locus. si colera citrinatur, si melancolia livescit. quando si omnes
tres humores peccant hos tres colores sit apparere vel in
antrace est videre. ideo periculosior est quam carbunculus qui
ex hiis humoribus arguit maiorem corruptionem. Porro propterea
ligna et florum tunc saphenam venam atraci sicut carbunculo
incidendam. deinde super cor saphenam aliquandiu ex directo
teneas quia eius maligniter exigit ut ipse experimento
cognovi. Amplius cum malignitas illius procedit tunc circa
locum tale defensivum appone;

Rx olei rosarum ℥ iij aceti ℥ i bulliant simul et ad spissandum
et sit vngentum de quo locus circumliniatur. his factis deplumatum
anum pulli super atrace vel carbunculi pone rostrum versus
claudendo ut per anum aere cogatur attrahere vel super locum
sanguisuggas pone quia venenum illud ad se trahunt. his
factis cum innovatione frequenti super atrace vel carbunculo
consolida maiore inter duos lapides contritam appone que
talem appositionem venenositatis statim extinguit. facit similiter
herba scabiosa. similiter cauda equina mor. similiter flores vel
folia tax. barbassi; Quod si carbunculus vel atrax
cum predictis non extinguitur cum emplastro stercoris complet
in casu isto est mirabile dorsa aliqua alei depilata
cum aliquibus auelanis depilatis et aliquibus granis nigri piperis
sit pistetur ex quibus emplastrum fiat super locum vel ex masticatis
fructibus cum stercore columbino vel fiat talia cum emplastra.
toxicatum sanguinem ad se trahunt. Quod si res ad tantam maligniter
devenerit quod 2a die transacta partes alteratas multa sequeretur
tunc vetosas cum scarificatione profunda statim super locum pone. valet
etiam et embrocatio subscripta super locum fiat quod optimus est.
vel Rx florum camille ℥ iij maiorane ana ℥ ij sperie celtice
℥ i 5 quassata in aqua bulliat in aqua ex spongia infusa
locus ~~emplastretur~~ embrocetur quo aliquandiu facto cum multo
igne super locum vetosam appone et scarificatos profunda
facies vetosam reitera. si ex prescriptis malignitate
tanta deprehendis vel ex eius malignitas illa nullo modo placari
queat cum actuali cauterio locum cauterisa. sane tamen

ut cauterium nihil nisi escharosum locum arrigat quod sine
sanatio dolorem [illegible] causaret. et talis caute-
rizatorum in robustis multum gaudendo quod a profundo materiam ve-
nenosam trahit et attracta resolvit insensibiliter. Et
aliquando materia veluti atramentum ad extra sensibiliter effluit
Verum post tales medicinas praescriptas seu cauteria intollera-
biles fiunt dolores circa locum et ideo ad quos sedandos Sedativa dolorum
℞ medulla panis cum lacte sicut egreditur a furno et
cum succo plantaginis confice parum aceti permiscendo
et de tali in circuitu loci emplastra ita frequenter
renovando ut fieret. Attrahere aut aliquo dictorum
modorum mortificato cum butiro saepius in uncta eschara re-
moveatur vel cum ipso butiro vitellum ovi recentis [illegible]
et modicum farinae fermenti adde et locum emplastra
Ad mundificandum ℞ mellis rosati ℥ iiij pulveris sarcocollae ℥ i Mundificativa
incorpora simul et ita ad escharam removendam quod ad mundificandum
Amota eschara et mundificato ulcere. ad incarnandum unguento utere
unguento utere ℞ masticis thuris aristolochiae rotundae mirrhae Incarnativa
sandaracae farinae ordei orobi lithargyri cerusae aloes ana
pinguedinis porci sine sale quantum sufficit et fiat unguentum quod ad
talia apostemata ad incarnandum consolidandum valet.

De administratione Rerum non naturalium in pestilentia

Rectificetur aer cum igne lignorum olivarum juniperi rorismarini
absinthii. et fiat suffumigatio cum receptis infrascriptis
℞ corticum citri [illegible] sericorum ana ℥ ij rosarum rubearum Aeris Rectificatio
acetosi [illegible] florum [illegible] ana ℥ i sandalorum omnium ana
℥ vi [illegible] carabe ana ℥ i [illegible] et ex
[illegible] camera fiat. saepe [illegible] et [illegible] cameras
habeat et [illegible] aer rectificetur, et cum aceto aqua
rosata mixto roretur. et floribus redolentibus camera [illegible]
sternatur quae colligantur tempore [illegible];

De cibo

In hoc casu [illegible] saepe [illegible] ut [illegible] de
[illegible] pestilentiae [illegible] cibi [illegible] de Cibo
[illegible] quia fiat [illegible] virtute patientis [illegible] tollere
poterit. Cibetur autem cum lactuca cucurbita [illegible] quibus
vino berberorum vel granatorum agresta. cibetur saepe et parum dando

De Pomi

Bibatur aqua ordei in qua aliquis diggatis sit extincti
vel aurea lamina ignita extincta. vel item bibat aquam
aceto mixtam. item vinum debile extinctum dum vinum
album aqua rosata mixtum quod multum replendo virtute
auget. Odibus est moris panes habeatur stercoribus
cum tabulenis. aliisque delectationibus etiam de illo

Pomum aliud

℞ storacis calamite flor. buglosse ana ℈ ij gariofilorum ʒ i. ben albi
et rubei ℈ i ligni aloes ℈ ij mace calami aromatici mace musci
spice thuris vinctis mastici ana ℈ ʒ ß arcedul. ʒ ij cafore
℈ ij trium sandalorum ana ʒ i rosarum rub. ʒ iij succi pomularie
succi acacie ana ʒ iiij mer sacre coriandri preparati ana ʒ ij
corallorum rub. spodii ana ʒ ß seminis decatro bol. ar. ana ʒ iiij
terre sigillate ʒ ij musci ambre, et ambra et musco pulvis
dissoluantur. post ℞ laudani puri. in aqua rosacea ʒ iiij
tabacini lore in aqua rosacea quod sic admollescitur et ignem
fiat pomum

Aliud

℞ flor. ros. rub. ʒ iij sandalorum ana ʒ i ß cafore ℈ i
ambre ʒ ß musci ℈ iiij ligni aloes ℈ ij corticis citri
℈ ʒ ß ciclamini macis musci ana ℈ i storacis ʒ ß laudani
ʒ i cum stadre liquida fiat pomum

Aliud

℞ gariofilorum macis ros. spice musci flor. nenufaris violarum
maioranae cafare storacis ana ℈ ß sandalorum ambrorum cor
boli ac sandararis ana ℈ ß ʒ xx cafore thuris mastici
aloes ʒ i musci ℈ iij specierum sandal. ʒ ß laudani ʒ i
ß et cum aqua ros. fiat pomum

Aliud

℞ rosarum storacis utriusque specierum aceto si flor. nenufaris coriandri
preparati ana ʒ i flor. boraginis ʒ ß cafore ℈ ß saturege
maioranae storacis cala. ana ʒ ß fiat pulvis ligetur in panno
duplicato ad modum pomi

Aliud

℞ laudani ʒ iiij thuris mirre ana ʒ i musci ℈ i
ligni aloes ʒ i fiat pomum

Aliud

Rx cortices citri mirobolanorum salvie spice sticados maiorane ana ʒ i aloepatici mirobolanorum florum rosarum borraginis bu-glossi ana ʒ ß spice ozimi citri [illegible] coriandri storacis doronici [illegible] al et ru ligni aloes calami aromatici zedoarie galange gariofilorum ana ʒ i cinamomi [illegible] basilicon ana ℈ i laudani ʒ iii storacis cala ʒ ß musci gr iiii i

Ad idem

Rx storacis cala laudani ana ʒ ß ligni aloes nucis muscate gariofilorum ana ʒ ij camfore musci ana ℈ i ambre ℈ iiii fiat pomum j

Ad idem

Rx rosarum rubearum sandali albi et rubei ana ʒ ß cafore ʒ i ℈ i musci ℈ i gr iiii ligni aloes ʒ ij ℈ ij cortices citri mirobolanorum nucis muscate ana ℈ ij storacis cala ʒ i laudani ʒ iiii storacis liquide quantum sufficit fiat massa

Ad idem

Rx laudani ʒ vi storacis ʒ ß gariofilorum rosarum ana ʒ ij olibani ʒ ʒ iiß

Potio contra pestem

Rx radix zedoarie radicis valeriane pimpinelle tormentille rosarum rub. ana ℥ i sandalorum al. rub. spodii carabe [illegible] ana doronici [illegible] dyptami [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] buglosse acthos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] acetose [illegible] calamenti [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ ii garofil. [illegible] [illegible] ana ʒ [illegible] [illegible] electi liberantis de gemmis [illegible] [illegible] [illegible] al. [illegible] ana ʒ [illegible] margaritarum [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ i [illegible] boli ar. [illegible] ana ʒ [illegible] sabey [illegible] [illegible] sublimati ʒ iiij terantur [illegible] grosso [illegible] [illegible] fundantur [illegible] [illegible] ʒ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distillentur lento igne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bibat ʒ ii et [illegible] [illegible]

Potio alia doctoris [illegible]

Rx pimpinelle serpentine tormentille [illegible] [illegible] valeriane dyptami [illegible] ana terantur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sublimati ʒ iiij [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

Pulvis alia doctoris [illegible] [illegible]

Rx [illegible] ʒ [illegible] tormentille pimpinelle [illegible] zedoarie dyptami [illegible] bolo armeni ana ʒ i radix [illegible] valeriane [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ i[illegible] [illegible] [illegible] acetose ana ʒ [illegible] boli ar. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] ana ʒ [illegible] electi de gemmis ʒ i [illegible] [illegible] ʒ i [illegible] acetose et [illegible] de [illegible]

pulvis alia

Rx radix tormentille ʒ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ʒ [illegible] [illegible] ʒ ij fiat pulvis dosis ʒ ij [illegible] [illegible]

Rx lapis lazuli ablut. [illegible] [illegible] aloes [illegible] ana ʒ i dosis [illegible]

Significatio urine sumitur ex colore : substantia : ypostasi : quantitate
odore : separe

Signif[icati]o ex Coloribus

Citrinus habet gradus
- palearis
- citrinus
- flavus
- ruffus
- subrubeus / citraglaris
- ~~igneus~~
- croceus

Omnes colores post citri-
num sunt caliditatis ut
- rubeus roseus
- obscurus
- rubeus pulverulentus

Viridis
- phisticus : est frigiditatis
- sicut erugo eris vel succus porri : est vehemens incendium
- sicut yreos est frigus vehemens et cum ypostasi sparsa sicut [illegible] ypostasi [illegible]
- Indicus

Niger
- croceus cum citrinitate sunt color cum adustione et spissitudine et coleram nigram ex adustione [illegible] [illegible] factam
- Fuscus sunt coleram nigram
- viridis quod sunt Indicus sunt coleram nigram puram

Nigra semper sunt aut summum incendium et cum ibi est calor et fortis odor eius et precessit urina rubea vel citrina : et ypostasis divulsa. Aut sunt ultimus frigus cum precessit viridis aut livida : ypostasis pauca et turbata et nullus odor. Quod si fuerit causa virtutis sunt mortem. Si vero nigra post quartanam : signum spleneticum : emoroidas et alias egritudines melancolicas et sunt alleviatio speciei est : et quanto pauca erit : omnibus [illegible] tanto peius erit. Propter si fuerit grossa. Sed cum dolor [illegible] capitis aliquid sunt [illegible] futurum ex naribus. Testire tamen si eius egressio sunt alleviatio aut [illegible] et quodlibet color eam precesserit.

Urina alba et tenuis et translucens sunt feare et digestionis futurum cum grossitudine non sunt fluxum. Quod si fuerit vermillagrosa fluxum renum pluralitatis sunt. Si vero [illegible] fluxum ligfactio adeps portendit. Quod si fuerit lactea sicut albedo [illegible] est in frigore sicut habit [illegible] in [illegible] urine et aliquid lapidis vesice. Similiter vero spumam sunt apostema flegmatica, et aliquid paralisis aut apoplexiam. Et in febribus sunt quartanam futuram. Alba vero sicut lacti [illegible] albedinis in febribus sunt mortem aut phrenesim et absteriam / urina alba [illegible] translucens [illegible] et grossitudine est ex flegmatis frigiditate

Urina croceum [illegible] [illegible] alba. et sunt in vigiliis [illegible] absteria [illegible] dignitas

Vide [illegible] [illegible] [illegible] croceus et [illegible] quod citrinat et rubificat et oleam quod viridis et alumen quod nigrat et vinum quod adstendit colorem urina [illegible] : sicut citrinicia [illegible] colorat in colore huius quod [illegible] ; sicut [illegible] [illegible] nigit

Viridis [illegible] sunt [illegible]

Viridis

Niger

Vide Nigra

Alba tenuis [illegible] [illegible] [illegible]

caus rigere . ergo tenuis in acuto signum mala est

Rubea ex dolore
opilatione
epatis debilitate
renum dolore
renum debilitate
sanguis recepto

Rubea fit aliquando ex dolore nimio colera rubea resolvente et accidit in colica febre. aliquando ex opilatione pori fellis per ubi colera ad destendit ad intestina sed crudiatur prius. aliquando ex debilitate epatis non potentis separare sanguinem ab aquositate et in ydropisi et aliis passionibus epatis ubi urina est sicut lotura carnium. aut fit per constrictionem renalis in passionibus aut renalis dispositione. item in doloribus renum fit plerumque apostema debilitate fit per epatis debilitate sed virtute fori fit sanguinis pluralitate que cum ab aquositate separare nequit ob eius virtutem ;

Oleagina
mala
ex tisi
colera
ydropise aliquando

Oleagina ut plurimum fit mala nisi fiat ad alleviationem virtutis quia si fuerit fetida et modice quantitatis est passionum propriarum si invenitur ei aliquid quod in similitudine lotura carnium sit fit aliquando in ydropise et tisi: colera fetida mala . quia si urina nigra precesserit melius erit . item a tertiana in quartana ut plurimum fit signum mortis in septima propter in acutis ;

Significatio ex substantia urine

Tenuis cum ex indigestione
opilatione
debilitate
aquarum potatione
fit apostema
varolas
ad spissitudinem
accedit cum bona

Urina tenuis in substantia fit propter indigestionem : aut opilationem in venis : aut debilitatem epatis et viarum urine quod non nisi subtile ad se trahunt . aut fit multarum aquarum potatione : aut fetida et citrina cum aliis in seniis fit generatione in passionibus et peior in quo debet habere spissitudinem eo quod fit humidiorum . et magis habundat in pluralitate causa augmenti. Et plurimum temporibus fit apostema futurum in loco ubi se dolet : quia si dolor ac membra infestat fit variolas et bothor et apostema totius corporis . Tenuitas similiter in crisi fluxu ordine facta fit terminationem quia si ad spissitudinem accedit maturationem significabit ;

Spissa ex
digestione
virtutis

fit febre futura

ad tenuem
accedit bona

Spissa si fit in alleviatione virtutis fit fortitudine nature et aliquid digestionis materie a natura ibi expulsam : quia si fuerit non fit ad alleviationem fit malitie nature et eius corruptionem : quia si in febribus multum invenitur ad alleviationem : bonum : si vero non : grave : Spissa item in sano cum dolore capitis et squassatione fit febre futura . licet est aliquando fit ex superflua expulsione : vitatio per ulcerationem . Spissa est valde si ad tenuem accedit maturationem procedit , ad maturationem fit a mediocri substantia ;

Signum di
gestionis

Urina prius tenuis et postea inspissata fit maturationem materie humoris quia si spissa nigit et post clarificatur fit quod natura iam separavit et eam maturavit . Et si virtus non fuerit fixa : timor est ne expectet plenam maturationem

Spissa ex
debilitate

Spissa item aliquando cum febre capitis virtutis non fortitudine expulsionis quod deficiente virtute inspissatur sicut fugiens fit aqua a frigore gelante

Spissa arenosa fit lapidis. Spissa vero cum quis emiserit pus et malus odor: et petale albe aut rubee aut furfures fit apostema apostematis propter si presserit urina similis lotura carnis

Sabulegalis plerumque fit capitis dolore futurum fit corruptio multorum humorum

Subsegal

Significatio supra ex odore

Urina nullius odoris est ex forti complexionis: aut mortificatione virtutis cum assit debilis ut in acutis morbis

Odor fetidus apparentibus signis coctionis est ex scabie aut alteratione viarum urine. quod si maturatio non assit erit ex putrefactione; et in febribus apparens mala est;

Odor acris fit per putrefactionem humoris fetidi a calore extraneo et mortificatio caloris innato

Odor dulcis est ex sanguinis dominio. fetidus vero ex colera
Acris, et fetidus, ex melancolia;

Odor fetidus in sanis presentias fit febres putridas futuras aut putrefactionem inveteratam et hoc si fuit cum alleviatione

In acutis odor fetidus et psica nullus est ex cum virtutis propter nisi non assit alleviatio

Urina odorata ex forti
casu virtutis
Fetida ex
scabie
ex putrefactione
Acris ex
putrefactione
dulcis ex sanguine
fetida ex colera
acris ex melancolia

Significatio supra ex spuma

Spuma sui magnitudine fit viscositate. Cum vero multiplicatur multa viscositate. Rupturam vero ampullarum tarde maiore viscositate fit in alia vero minore humor aut viscosus in egritudinibus renum est malus et fit humores malos et frigiditate: hoc est fiunt granula ulcer apparentia;

Spuma
magna ex
viscositate.
multa ex
viscositate.

Urina varia venis micat [illegible]

Ypostasis bona similatur piri albo sed non fetet: et flegmatica tenuis sed eius partes non sunt ita seiuncte ;

Nec tamen in sanis est multa ypostasis sed non licet humore peccante ypostasi expellibilem ;

Macilenti sunt et laboriosis artibus sunt exercitus paucam habent ypostasim aut nullam. ociosi vero et pingues multam. mares sunt egri aliquam ypostasim carent ; pingues vero minime ;

Petaleides similes capite incisiorum: albe ut plurimum sunt ex stabili vesice: Rubee vero ex renibus . fusce vero squamis similes sunt pelle / radicalium membrorum castura portendentes ;

Furfurea vero est ex vesica proprie si circa eius regionem dolor fuerit si vero sunt in inflamacione et virtutis debilitate : et membrorum [illegible] colliquatione et color fusca. attinuerit tunc est ex humoris liquefactione ;

Adipina : adipis et carnis liquefactio sunt . peior est quam est similis aque auri ; quia si consimilia et seperata grossa est ex liquefactione adipis renum. Si vero est pauca est ex locis remarioribus quam renes sunt

Saniosa est ex ulcere in viis urine ;

Mucillaginosa est ex humore crudo spisso . aut in strictis urine aut apertione vene sciature aut dolore iuncturarum proprie si ea sequitur alleviacio ; ostenit aut illa ypostasis multam in podagra et arteticia

Capillaris sunt completarum humorum sicuti ex calore in ipsa agente : si est albe rubea est ex renum ;

Similis fusculis fermenti sunt debilitate stomaci et retentive et digestionis malum et plerumque est ex gestatione lactis et casei ;

Arenosa sunt lapides : rubea ex renum : alba ex vesica

Cinericia ex flegmate et aliquam ex adustione ;

Sanguinea est ex epatis debilitate : aut plenitudine gravitatis in renalibus et si fuerit sicut sanguisuge sunt replectionem plenis ;

loco etc.

Significatio ex quantitate ypostasis ;

Diminutio sunt in obstructione et digerendi debilitate

Urina pauca fit propter debilitatem et pauciorem cibum bibitum fit
futura ydropis et multa replecio. Urina non multa
fit multa [illegible] et superfluitatem per urinam euacuacio

Urina que ultra mala, quanto magis ultra fuerit tanto [illegible] et
[illegible] urine [illegible] sunt male. Que urina ultra in febribus
sine alteracione fit futura [illegible] ex inflamacione
[illegible] sudor. Si tamen guttam [illegible]
in cerebro [illegible] et [illegible] : si non fuerit cum
alteracione fit fluxus sanguinis ex naribus

De urinis etatum

Urina infantis ad lactis qualitatem trahit et albedinem propter cibum et [illegible]
Urine puerorum sunt spissiores et albidiores urinis iuvenum;
Urine iuvenum ad ignis colorem trahunt et substancie mediocritatem;
Urine senum ad albedinem et subtilitatem: spissatur aliquando propter superfluitatem corporis

De urinis virorum et mulierum,

Urina femine est maioris grossiciei et albedinis et minoris [illegible] propter
digestionis debilitatem: superfluitatem multitudinem: [illegible]

Urinis masculorum motis, [illegible] declinat ad superiora
[illegible] mulierum non urine mote [illegible] fit prima separacio [illegible]
et superiora [illegible] rotunda: et si [illegible] fuerit [illegible]
pauca erit

Urine pregnantium sunt clare [illegible] cum nebula, et [illegible]
trahit ad colorem aque citrine et in medio est [illegible]
minutum. et sunt res velut grana que ascendunt et descendunt

Urine parturientium plerumque est nigra et [illegible] est velut atramentum
et res sunt sordidiores

multa
guttata
Infantis
puerorum
iuvenum
senum

[illegible]

Expositio [illegible]

[illegible] et [illegible] ad agnitionem [illegible] doctrine a magistro discipulo [illegible] non [illegible] fiat sive [illegible] ordinate [illegible]

Tres sunt omnes doctrine que ordinem habent: prima quidem est ex finis notione que secundum dissolutionem fit. 2a vero que est ex compositione secundum resolutionem inventorum: 3a vero est ex termini dissolutione quam nunc instituimus. Appellare autem licet hanc doctrinam non solum termini dissolutionem sed etiam apertionem ut quidam nominaverunt, aut resolutionem aut divisionem ut quidam alii aut explicationem aut expositionem ut alii.

Nota quod doctrina accipitur illa qua doctor discipulo suo ostendit intelligere quomodo quid fiat sive scriptis vocibus visis vel auditis. Ordinatas autem illas dicit in quibus est debitus ordo procedendi ad cognitionem artis ad quam sicut applicatur [illegible] Aristoteles. Alie igitur sunt non ordinate quarum nullus certus est ordo, una enim non dependet ab alia [illegible] sed ut apparuit [illegible] quare non ordinate sed [illegible] dicuntur. Ordinate autem doctrine tres sunt. Prima est ex finis notione que fit per modum resolutionis ut si causas ab aliquo effectu et sumis illud sine quo ille effectus esse nequit et gradatim ascendis a causa immediata effectus et venis ad causam antecedentem et primitivam [illegible] ad primam illius effectus gradatim [illegible] ut si volo invenire causas febris [illegible] sine quo febris esse nequit sit elevatio vaporis putridi a corde, ille autem vapor est ab humore putrido, ille vero latitat corpore per opilationem aliquam [illegible] aut illa [illegible] a calore vel malo regimine quod est in primitiva [illegible] causa [illegible] et talis effectus sicut febre a corpore excluditur et [illegible] restituitur. Illa igitur doctrina investigat per demonstrationem quia et ubi [illegible] ex effectu demonstratur causa sicut ex febre argumentum [illegible] et ex dolore capitis [illegible] et [illegible]. Secunda vero fit [illegible] per modum compositionis ut si [illegible] causis et descendendo per medias usque ad effectum et illa magis utitur demonstratione propter quid ubi [illegible] effectus per causas sicut ex interpositione terre inter solem et lunam probatur eclipsis et ex putrido fumoso vapore ad cor febrem. Tertia vero [illegible] est [illegible] diffinitionis et ea resolutionis partes et illas [illegible] usque ad [illegible] dicens [illegible] vocatur ergo illa magis dissolutio termini [illegible] diffinitionis partes suas et [illegible] partes earum.

Hunc autem modum observat Galienus cum dixit quod sit contrarium et medicina et eius diffinitionem quod est scientia sanorum egrorum et neutrorum et per partes illas dicit ut sanum in sanis corporibus sicut est causa et in sanis factivum et medicinalium et in sanis signis et neutra et contrarias et cetera propter istum modum fuit scriptura artis tempore tantis sue: nam texnin hec ars est i[llegible]

Conati autem sunt quidam herophiliorum hanc facere doctrinam quemadmodum quemadmodum exactius heraclides. Conati sunt etiam aliqui eam doctrinam facere que est secundum compositionem ut quidam sequaces erophili et quidam erasistratorum et quidam athenensis athaleus: nullus tamen ante nos scripsit eam que est ex finis notione ex qua omnes artes constituuntur secundum rationem: sed illam quidem alibi perscrutati sumus hic vero diffinitivam faciemus doctrinam: que quantum relinquitur ab ea que est secundum resolutionem in dignitate et ratione: tantum habundans est ad comprehensionem totius artis et ad memoriam eorum que sunt secundum partem. Satis facile enim memorabilia sunt omnia sicut ex termini dissolutione eo quod continet est totius artis capitula. Et optimus terminus quem et subtilem quidam appellaverunt continentem dimittentes hos qui notos appellant. Illi enim ab accidentibus diffiniunt res. Hii vero a substantia ipsa constituunt: que vero secundum partem est tractatio universe medicinalis speculationis in multis aliis a nobis scripta est negotiis quibus expedit uti ad tres doctrinas. Sed nunc a diffinitiva incipiamus tantum adicientes conantes sola capitula (velut quedam secundum explanationem predictorum) nunc dicentur iii

Concessis primis duobus modis doctrine Galienus nunc propter tertium qui est ex termini dissolutione et quamvis ille modus prior est ratione et dignitate primo non tamen confert addiscentibus magis eo quod propter facilem eorum memoriam eorum que per singula continet cum diffinitio totius diffinitionem summas. Nam substantialis diffinitio que diffinit rem per partes essentiales et substantiales eius diffiniti continet in gradientes. Descriptiones vero determinant diffinitum per proprietates et accidentia ut satis visum est et patuit. Sed in hac erant quod particulariter dictorum totius medicine et scriptum est in aliis libris medicinalibus: etiam secundum omnes tres modos doctrine: aliqua enim continent per causas: aliqua cum passionibus: aliqua vero determinant ex diffinitione et termino: Sed hoc tamen

in qua partes et totus et principiis unde usque ad effectum ultimatos

et diffinitio substantialis scientia et accidentis et descriptiones ex principiis et ab accidentibus sed accidentes non ad effectum ultimatus et substantialibus

alii per resolutionem secundum et non per ... ventur

a alter ... secundum artem ... nomine hanc ... facit

dictos

libello [illegible] XVI predicto secundum tertium modum doctrine [illegible]
et [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] sunt [illegible] illorum quod
dicta sunt talis et alibi magis [illegible]. Vide ergo et
sic dialeticus et [illegible] modos doctrine [illegible]
cum Galienus absque dialetica medicus non posset [illegible] quod
[illegible] Galieno [illegible] non fuit. tamen [illegible] sunt [illegible]
sunt quod nos ad [illegible] dialetice [illegible]. Vide

M. Medicina est scientia sanorum egrorum et neutrorum. Scientie ergo nomen communiter et non proprie audire oportet. Sanum autem et egrum et neutrum tripliciter unumquodque dicitur: hoc quidem ut corpus, hoc vero ut causa, hoc autem ut signum. Etenim susceptibile sanitatis est corpus et efficiens et conservans causa est. declarans vero causa est signum. Quod autem hec vocant ΥΓΙΕΙΝΟΝ id est greca sana. Secundum vero eundem modum et egra corpora vocant susceptibilia egritudinis, et efficientia et conservantia egritudines vocant causas, et declarantia egritudines vocant signa. Et neutra secundum eandem rationem vocant et corpora et causas et signa.

Sanitas est bona dispositio in membro cum qua ipsum operatur operationes
quas operari habet secundum naturam aut patitur passiones quas habet pati
secundum naturam. Egritudo vero est mala dispositio in membro per quam agit
et patitur preter naturam. Neutralitas vero est dispositio in qua corpus
[illegible]

Et medicinalis secundum primam rationem est scientia sanativarum causarum. post illa autem et aliarum. secundo quidem et egrarum. tertio vero et neutrarum. Et post hoc corporum. primum quidem sanorum. deinde egrorum. deinde neutrorum. et de signis quidem secundum eandem rationem. In actionibus vero primum quidem corporum cognitio ex signis est manifesta. post hoc vero sequitur causarum earum inventio ii

Corpus medicina est sana
Corpus medicina est egra
Corpus medicina est neutra

Medicina est de causis signis et susceptibilis

Causa primitiva, antecedens, coniuncta

Et quia efficiens et conservans et declarans et susceptibile
dupliciter unumquodque dicitur: hoc quidem ut nunc hoc vero
simpliciter: et utriusque est scientia medicinalis. Et
cum ipsum simpliciter dupliciter dicitur: hoc quidem
ut semper: hoc vero ut multum: et horum utrorumque
est scientia medicinalis ...

Sanum / egrum / signis / factivis / susceptivis — ut — nunc / semper

Corpus cum huius dispositionem fixam: dicitur tale simpliciter et absolute
et universaliter. Si vero illa dispositio non est fixa tunc dicitur tale
ut nunc et sic quod: Cause similiter facientes sanitatem et removentes
egritudinem. Similiter signa et significativa: dicitur sic hos modos. ut
facile sit potentis si aliquam rem in spectu experimentis

Neutrum vero et causa et signum et corpus et quod simpliciter
dicitur: et quod ut nunc dicitur: tripliciter unumquodque
dicitur. hoc quidem eo quod neutrum contrariorum participat. hoc
vero eo quod utriusque: hoc autem eo quod aliquando quidem
illo. aliquando vero altero: Secundum autem horum ut quod neutrum contrariorum participat
horum temporum. secundum duos modos dicitur: aliquando
quidem participando utroque contrariorum equaliter: aliquando
vero amplius altero ...

Est autem de toto termino dubitatio quedam sive locutio
quam oportet determinare. In eo enim quod dicit
medicinam esse scientiam sanorum egrorum et neutrorum
corporum significatur quidem et omnium partium. significatur
etiam quod quorundam: significatur et quod qualium:
Sed quidem et esse omnium est impossibile et impossibile:
quorundam vero inexpertum et non artificiale: Qua-
lium vero solum est artificiale et sufficiens ad omnes
artis partes que continentur dicitur in diffinitione medicine:
Incipiam ergo a corporibus primum qualia sana
et egra et neutra existentia. Post hec
vero de signis et causis dicam per ordinem

Sanum corpus simpliciter: euctraton quidem est existens ex generatione in simplicibus et primis particulis coequale non in his (que ex his componuntur) organis:

Sanum vero ut nunc est corpus quod secundum presens tempus sanum est: est autem et hoc (secundum tempus in quo sanum est) euctraton et coequale, non secundum optimam eucrasiam et coequalitatem sed secundum propriam corporis sani temporis commensurationem:

Corpus vero semper tale est maxime euctraton et maxime coequale. Corpus vero ut multum tale est quod ab optima compositione derelictum est, non tamen multum:

Nomine primarum et simplicium particularum intelligit membra similia et homogenia, intelligitur quarum partes sunt eiusdem nature et denominationis cum toto, sicut sunt caro os nervus vena adeps ... quibus pars carnis est caro et vena est caro: per organa vero intelliguntur partes officiales organice et dissimiles que sunt composite ex partibus et membris similibus et propriis mediantibus aut immediate faciunt suas operationes: et illa sunt multa sicut manus pes cor cerebrum etc. Et quia partes similes diversificantur in complexione: nam complexio ossis est alia a complexione carnis et complexio vene est alia a complexione arterie etc. Cum igitur illa similia membra componuntur et faciunt unum membrum instrumentale et componuntur, complexio unius temperat complexionem alterius et resultat in membro una complexio temperata, ut eo quod frigiditas ossis et nervi temperat caliditatem vene et arterie etc. Illa autem complexio organica resultans ex temperatione complexionum partium componentium ... diversificantur ex etate regione cibo et aliis rebus non naturalibus: sed complexio partium similium ex predictis variatur. Tunc membra similia sunt sana quando salvatur complexio propria. Composita autem membra sunt sana quando partes similes debite adiuncte sunt proportionata, ita quod complexio ossis proportionatur ad complexionem carnis in iunctura: sic caro est proportionata ossi et iuncture. Et quia debita proportio complexionis partium similium in membro est sanitas et armonia membri. Illa autem compositio similium in qua consideratur forma situs figura et numerus debitus et ordinatus. Tunc enim similia sunt conquinata in organis ... compositio propria illis quantum ... ut vena ... tot ossium et tam magna et taliter disposita et ita situata sunt in manu vel capite qualiter debent esse ex intentione nature propria tunc sunt in compositis et instrumentalibus equalia. Corpus igitur temperate complexionis et equalis compositionis ex generatione vocatur sanum simpliciter vel ex tempore ... et perfectum medicus ad hanc complexionem et compositionem ... autem ... non recedit parum ab ista complexione et armonia et compositione tunc vocatur sanum et ut nunc. Cum vero valde recedit ab illa complexione et compositione ita quod sit particularis ... tunc vocatur sanum ut nunc;

Complexionum modi novem sunt. Una equalis, octo inequales quarum iiii sunt simplices ubi sola una qualitas dominatur ut calida tantum et frigida tantum etc. Sed composite etiam sunt iiii ubi due qualitates dominantur ut calida et humida vel calida et sicca etc. et secundum has dominantur complexiones in colerica [illegible] et sic etc.;

Sanum simpliciter
Sanum ut nunc
ut multum

Partes similes
dissimiles organice officiales

11 sana

Complexio qualis ...

Vide quare similia sunt equalia in organis

Corpus vero egrum simpliciter est ex generatione aut distemperatum in his que similes partes habent aut non equale compositione aut in utrisque; ita quod fit cum lesionis effectu;

Egrum vero ut nunc est corpus egrotans in tempore in quo dicitur tale existens. Manifestum autem quoniam illud quod secundum tempus dicitur egrum aut distemperatum est in his que similes partes, aut est in equale compositione, aut in utrisque;

Egrum vero semper est corpus quod omnino ex generatione aut distemperatum est in simplicibus particulis aut omnibus aut quibusdam aut maxime dominantibus; aut existens compositione inequale aut in his omnibus aut quibusdam aut maxime dominantibus;

Egrum vero corpus ut multum est ab hiis quidem malicia derelictum, nondum vero in medio constitutum;;;

Tunc corpus semper est infirmum cum in nullo tempore sive momento ipsum possumus dicere sanum, et illud est aut ex malicia complexionis que est in membris similium partium aut ex malicia compositionis que est in membro eius existente organico [illegible] instrumentale aut quantitate aut forma aut situ. Infirmum vero ut nunc vel ut multum secundum [illegible] et [illegible] ad egrum: [illegible] ut clarum est in textu:

Quoniam autem neutrum corpus tripliciter dicebatur, hoc quidem quod neutra extremarum dispositionum participat, hoc vero quod utraque, hoc autem quod aliquando quidem hac aliquando vero illa. Secundum primum quidem significatum neutrum corpus vere erit medium existens sanissimi et egerrimi corporis, et hoc quidem simpliciter tale est quod ex generatione est ita, hoc vero ut nunc quodcumque sit presenti tempore medium constitutum. Hoc vero vere existit et sanissimi et egerrimi corporis. Eius vero quod est simpliciter neutrum hoc quidem semper est tale quod in omnibus etatibus permanet tale, hoc vero ut multum et multotiens permanet tale. [illegible] quandam recipiens. Secundum vero secundum significatum neutrum erit corpus contrarias simul dispositiones participans ex generatione aut secundum unam partem aut secundum duas differentes, secundum unam quidem ut si secundum alteras oppositiones [illegible] fuerit efficaciorum qualitatum aut secundum utrasque, quidem sed circa formationem aut magnitudinem aut numerum particularum aut positionis lapsum aut equalitatem

i. contrarie qualitatis [illegible] super qualitates inter duas contrarietates, ut caliditas et frigiditas que sunt active, et humiditas et siccitas que sunt passive

In his quidem omnibus aut quibusdam contrarium, in reliquis vero deficiens.
In differentibus vero partibus et secundum oppositas partes omnia
contrariorum participare simul et semper quod tale secundum omnes etates
manens solum. Ut multum vero est quod et permutatur secundum
aliquid. Ita vero et quod nunc neutrum erit corpus secundum
significatum secundum aut eo quod secundum unam partem hanc habet
sanam, hanc vero egram, in tertium eius aut circa differentes
partes. Secundum vero tertium significatum neutrum
erit corpus quod quidem modo sanum, modo vero egrum
in parte temporis fit quemadmodum aliquibus contingit pueris quidem
existentibus sanos esse, adolescentibus vero factis egros
aut econverso. In uno vero tempore ita neutrum nectere
quidem non contingit, secundum vero latitudinem contingit, secundum
quod nunc duplicatur dicitur. Sanum ergo et egrum et neutrum
corpus quotiens dicitur et quale unumquodque sufficienter
determinatum est. De signis vero de tempore est dicendum.
[illegible] est clarum. Sed ipsum nunc apud philosophos capitur pro hoc puncto et tempore
indivisibili quod dividit preteritum presens et futurum. Sed apud medicos
pro nunc et hora capiuntur pro quantitate parva et hora mediatur stricta. Aliquando
vero pro quantitate ampla sicut pro isto die vel isto anno vel isto mense et cetera. Sic
[illegible] intelliges textum. Qualitatis iste prima [illegible]
et [illegible] et sic ex libris de [illegible] et [illegible] in suis [illegible]
[illegible] et [illegible] sufficienter sunt nota.

¶ Sunt autem et signa horumque: quorum presentis sanitatis sunt demonstrativa et future pronostica et preterite facte rememorativa. Egra vero signa et presentis egritudinis sunt demonstrativa et future pronostica et preterite facte rememorativa. Similiter hec vero et neutra signa sunt que neutrarum dispositionum demonstrativa et pronostica et rememorativa sunt. Et signa aliquid quidem sanum, signa aliquid vero egrum declarantia dispositionem. At vero hec signa secundum tempora simpliciter dicuntur sana et egra. Omnia autem hec signa a veteribus medicis aliqui appellant pronostica etsi presentium aut preteritorum aut futurorum sint declarativa. Et utilitas quidem magna est demonstrationum et pronosticorum, minor vero rememorationum. [illegible] credentes ad [illegible] librum signum [illegible] designans tradetur: dicuntque signum illud est quod sensui sit offerens intellectui aliquam notitiam [illegible], ut vehemens pulsus febrilis tactui propositus intellectui significant ipsius patientis esse febrem. ¶ Signorum autem demonstrativorum presentis sanitatis ut cum omnes operationes corporis fiunt secundum suam naturam absque prohibitione et impedimento ut bona coctio, laudabilis egestio, perfecta per membrorum motum etc. Conferunt autem demonstrativa signa medico in hoc: ne videns impedimentum in aliqua operatione aut ablata aut diminuta inquirit causam eius, qua cognita ipsam removet et membrum ad propriam sanitatem reducit. ¶ Aliud est signum pronosticum et indicans future sanitatis ut cum egro lapso advenerit laudabilis coctio signa, virtutis vehementia, bona crisis etc., que omnia fiducialiter significant future sanitatis. Que omnia autem plurima cum medicus cognoverit futuram sanitatem predicit; de pretio cum patiente convenit, et sanitate reducta [illegible] laudibus a patiente sanato extollitur, maiori fama celebratur, maiora lucrabitur ut in pronosticis dixi. ¶ Aliud tandem est signum preterite sanitatis rememorativum et significativum et sunt illa que medicus ante infirmitatem cognovit, aut si patientem non cognovit prius, a medico et astantibus inquirit, quo cognito lapsum a sanitate quam magis sit facilis iudicabit, dietam secundum consuetudinem eius ordinabit et [illegible] consuetudine et aliis sue sanitatis tempore congruis facilius eum liberabit [illegible] tempore etc. ut in [illegible] elucidatum est. ¶ Signa etiam egritudinis cognoscuntur comparatione signorum sanitatis: ut prave operationis [illegible] parte cum medicus [illegible] respicit ¶ et diminutio [illegible] operationum [illegible] est pronosticum future egritudinis cum medicus [illegible] et [illegible] respicit et casus corporis [illegible] prohibeat. ¶ Preterite vero

Margin notes (left):
[illegible] quo sano tempore plus [illegible] sanitatem quam [illegible] aut econverso;
[illegible] quod [illegible] facilius [illegible] futuris [illegible] facilius [illegible]
hec cum [illegible] sunt sanitatis
Signa: demonstrativa sanitatis; pronostica; rememorativa et [illegible] eorum
a patiente

Margin notes (right):
[illegible] hora [illegible] adsanis [illegible] egra et econverso
[illegible] ad demonstrativa
aliud est

Signa sumuntur: a subiectis operationum; ab operationibus; ab accidentibus

egritudis signa sunt infinita que cum paucis cognoscuntur fortius sed
in medicina magis [illegible] ordinarius oriunt et regularius
circa curatis [illegible] dolores euadit. Similiter de signis neutralitatis
[illegible] partibus et preteritis. Sic etiam aliqua [illegible] signa est
proprie demonstrativa et [illegible] rememorativa et facile potest
[illegible] a [illegible] omnia signa aliquando [illegible]

Existentibus quidem igitur corporibus sanis: his quidem simpliciter
his vero ut nunc tum que simpliciter sana dicuntur de pluribus
eorum diversa differentia. hec quidem eorum semper esse talia
hec vero ut multum. Semper talia quidem quorumque aptissime ha
bet compositionem ut multum vero quorumque ab hac non multum
deficiunt. Cognitionem vero eorum et ab inherentibus
suis substantie eorum tantum oportet fieri: et ab his
que ex necessitate hec consequuntur operationibus effectibus et acci
dentibus que accidentia preter necessarium; A substantia quidem ipsa
eorum que in compositione composite sunt cum temperantia similes quidem
partes membrorum [illegible] in caliditate et frigiditate et siccitate et hu
miditate: organicorum vero in qualitate et quantitate compo
sitionem ea: et adhuc in formatione et positione particularium
unusquisque et totius organi [illegible]

[Margin: sunt sana]
[Margin: i. ab his que in sunt compositionibus tota effectualiter et a temperamento quod [illegible]]
[Margin: Signa a substantia]

[illegible] tunc unumquodque [illegible] cum [illegible] ex quibus fit et quatres et similibus
ut placet aristoteli. Corpus autem primo [illegible] ex partibus similibus et
dissimilibus quibus utrumque constat complexionis et compositionis essentialiter et
substantifice [illegible] illa quibus unumquodque [illegible] constituitur et [illegible]
[illegible] unicuique membro [illegible] temperamentum qualitatum [illegible] et
[illegible] distributione et [illegible] quales ut in [illegible]
calor in [illegible] [illegible] et [illegible] componit aliquod membrum
instrumentale [illegible] ex complexionibus partium [illegible] resultat una [illegible]
que est membri instrumentalis et sic [illegible] ut in manu [illegible]
[illegible] hepar [illegible] frigida [illegible] etc. Signa [illegible] a debita
[illegible] in membris sunt [illegible] a [illegible] qualitas fit de
[illegible] membrorum [illegible] debita temperantia [illegible] Sed [illegible]
debita [illegible] partes de [illegible] membrorum que [illegible] et [illegible]
[illegible] membra [illegible] exercere [illegible] operationes [illegible]
[illegible] totius [illegible] resultat ex [illegible] compositione [illegible]
[illegible] [illegible] compositionis membris [illegible] et
signa que [illegible] ab his temperamento [illegible] et [illegible]
[illegible] a [illegible] corporis que [illegible] corpus.

[illegible] a [illegible] sit difficile et magis [illegible]
experimentabile. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qualitatis [illegible] et [illegible] aliquod [illegible]

ut ab accidentibus q comitat qxioi et porro
~~ut ab operationibus~~

Sig^a supta ab accntibus — Ab hijs uero q ex unitate sequunt, silis qde ptes humana quantu ad tactu est i duricie et mollicie, mediocritas est signum. quantu uo ad visu, bonus color et sm lenitate et aspe
Sig^a ab opationibus — ritate pilorum mediocritas. Secundu effectiua uo: pfectio opa tionu qua et virtute coru nominamus. Coru uo que organica 9sequunt: pfectio et i coequalitate et i pulcritudine oiu corpis organicoru, i amplis et i hereditate eius effectum i virtute. optie igit 9positionis corporis demostrata sunt hec iii. Coru uo q deficiunt ab hac, Signa sanorum ut multu — sana aut sunt hec qde i siles ptes humana lesa sunt i temperantia, i queda pfum lapsu. hec uo i organicoru coequalitate lesa sunt sm parum aliqd. et hic lapsus aut e oium aut aliquorum. aut est sm utrumq i silr et i cq^l tate dissilr partium.

signa q sumunt ab accidentibus apparet aut ad sensum tactus sit tepantia inter duru et molle corpus. aut apparet ad visu ut bonus color. tepamentu et multos et mediocres pilos. Silr signa supta ab opationibus et effectibus sunt pfectio opationum i membris et toto corpe. q pfectio nominat bonitas et eius coru sic e bona coctio. laudabilis expulsio eius in membris silr i membris talibus equalitas. fortitudo et suavitas in eius q sequit debitam 9positionem pertinentem silr. pte dissilr. Silr pfecta et 9pleta opatio malis illoru membroru organicalium. illa duo signa sunt meliorem sanitate i corpore.

Signa aut corpis sani lapsi tamen parum ab optia sanitate sit excessus aut diminutio alicu quatuo quantu i membris silibus aut lesio i equalitate i membris dissilibus et 9positis paum tamen et i silis uo expedies opationes. illa aut lesio a medicis nominatur debilitas membri ii

Generata aut lapsum sunt eade cu his q virtute coru complet. tepantia qde i humidis ptes siles. nus uo et formatio et magnitudo et positio i organicis. utrisq uo 9e e unitas qua et 9tinuitate coru — ho d rbq egru diuide i egru simpliciter et i egru ut mult et ista gen lapsum sunt i cois a bobus dissilr tamen q i uno silibus et i alio i sm sibiliter — nominamus. In cisde uero ipis generibus et egrorum corporum q e vicium sm singulu egru significant i termis uo utrisq generibus discretus e sm silibus opationis lesio ii Ab optia uero 9positione desinentia corpa breue qde lesa sunt et sm ipas veritate uo tamen e sensibile. determinat aut ea images et minus

bona 9xio i silibus — mala 9xio

Genera sanitatis sunt tria — bona 9positio i organicalibus — unitas utrisq — Genera lapsus sunt silr tria — mala 9positio — Solutio 9tinuitatis

in operationibus et in egris causis repugnantia. Simpliciter vero egra corpora determinata sunt eo quod facile ab egris causis vincuntur et eo quod multum super operationum virtute derelinquuntur. virtus membrorum similium est perfectio et complementum operationum, cum quod operatio perfecta non fit in eis nisi ab equalitate complexionis eorum. cum igitur mala complexio in eis dominabitur tunc eorum operatio aut minuitur aut aufertur ista igitur lesio in mala complexione est omnium generum lapsus similiaria complexionis vocatur. Similiter virtus membrorum dissimilium et instrumentalium illa est cum sit possibile ipsorum operationes quod dependet ab equalitate compositionis partium simplicium in instrumentalibus ... sit debitus numerus situs potius ... cum igitur illa compositio exierit ab equalitate tunc membra erunt iterum a nocumento et genus lesionum quod nominatur mala compositio. Membris iterum similibus et instrumentalibus quibus est continuitas et unitas partium ... quia ablata aut diminuta iterum peribunt operationes et erunt iterum genus lapsus quod solutio continuitatis nuncupatur. Corpora autem lesa multum et lesa parum cognoscuntur ex operatione et resistentia causis contrariis ... quia lesa multum notabiliter deficiunt in operatione et difficile resistunt causis egritudinem facientibus. Lesa vero parum multum resistunt

quia diminuto eorum in operatione est malum

hoc

Sunt vero utrorumque in medio neutra et quod vere dicuntur et que cum quadam latitudine. Et dividitur tota sanitatis latitudo in tres partes et ipsas latitudines multa habentes. quarum prima pars erit sanorum corporum secunda neutrorum tertia vero egrorum ii quibus determinata sunt egrotantia corpora lesionibus sensibilibus operationum determinata ii

extra est clarus minus expositione egrorum.

Dolentia ergo et quorum motus sunt delinquentes aut omnino pereunt manifestos habent terminos. quorumque vero infirmas habent operationes maxime quibus dissensibus facile discernuntur. Sensibiles vero minores ambigua et preter hoc tertium genus lesionis neutro generi principaliter consistit quam et ipsa neutra dicimus nominari. Quibus aut his secundum judicatus non secundum ipsam rerum natura periculum namque est irrepere dogma semper ... passionis

de recessu et recessu a sanitate

Corpora multum a sanitate recedentia facile noscuntur. debilitata parum ex magno recessu a tempore sanitatis vero non noscuntur. que non ...

Sensu medico judicat non per intellectum plus non ... et intellectu

sunt destructa et in dispositione: difficile componitur an sit sana vel
infirma / sic sunt contra natura utrumque extremum proprietatis:
Sed dicitur a medicis sic per sensum non ex natura et rei veritate: Ita
si intellectus sic grande excellens et rei veritas sunt inveniret
corpus sic resolutionem / occulta tamen a sensu et invenerit
in errorem et dixit illud quod corpora sic erunt infirma et patientia:
Et licet membra exteriora non propter sensum in tamen
habent ante se signa ad sensum cognita: et corum egrotus plerumque
etiam proprium sensu medici et sensu patientis;

i quod egrotantia sunt et in via ad sanitatem

Et signa eorum que sanatur corporum et egrotorum et sanorum ~~et egrorum~~ quantitate distantie (a termino) differunt. potentibus autem nobis extremos terminos quorum alterutrum: optima sic compositione et nunc facta egritudinem, consideratibus cum horum sunt vicinitiora que probantur corpora. Hic quoque cum optime compositione sanum. Quod vero ab hac longius in egrotantem hic quoque egrum. Utrorumque vero medium ab utroque equaliter abesse appares, neutrum erit hoc. Optime ergo compositionis corporis dicte sunt conditiones. Deficientia vero ab hac, equalia quidem nunc genera (sunt) et magis et minus dividi potentibus, et separata in tres latitudines;

optima sanitas / optima egritudo

Signa corporis sani egri et neutri accessu et recessu a separatione diversificantur: cum enim imaginemur optimam sanitatem: et optimam egritudinem que sunt contraria tunc illud quod accedit magis ad optimam sanitatem dicitur esse sana: et quod ad optimam egritudinem dicitur esse egra. licet optima sanitas et sensu comprehendatur et non inveniatur in natura et si inveniatur est tamen sensui occulta: contra autem ab optima sanitate recedentia sunt neutra. Quedam enim magis, aliud vero minus recedit. nihilominus tribus latitudinibus determinata sunt. ita aliqui accesserunt semper. alia ut nunc / alia et plurimum sic dividitur;

Signa egri corporis simpliciter dicitur: ex his enim erunt relique due latitudines manifeste. Secundum genus ergo dictum est prius in optima compositionis ratione: Secundum speciem vero nunc dicetur, nobis dividentibus prius partes

Quia genera egritudinis sunt tria: malitia complexionis. compositionis: et solutio continuitatis. de quibus prius in genere et vel dictum est. Et que nunc non in particulari et specie de eis narrabitur. et quia iste lesiones diversificantur diversitate membrorum in quibus sunt ergo omnia prius dividi membra corporis: et eorum dispositiones unicuique explanare;

Quattuor aut sunt earum p(ro)prium differentie omnis.
quedam enim earum principia (radices) sunt. quedam vero ab illis ex
orte (orta) sunt. quedam neque aliis dominantur: neque ab aliis
eis dominantur innatas habentes virtutes regentes
eas. quedam vero innatas sol(um) et influentes habent.
in numero et diversitate membrorum principalium etiam diversitas est inter
medicos et philosophos. Aristoteles enim principale unum dicit esse
et galienus vero quattuor. scilicet in sententiis. nam galienus multa
... membra ... virtute principali quam membrum operatur. philosophus vero dicit
... omnibus influxa esse principale et ... nervos ...
... dicatur. alia tamen que non fuerint ad operationes ... medicinalibus
... hic eis ... relinquuntur. et ... ...
... diversitas fuerint ... in medicinalibus operationes. Membrorum
... aliquid sunt radices. ut cor epar ... alia tamen sunt nervi arterie
alia ... reguntur ut ... glandule ... alia eget aliis ad sua
operationes ut ... sol ... ... patebunt iii

Principia igitur sunt cor cerebrum epar et testiculi.
Ab illis vero exorta sunt et illis famulantur. ut nervi
et spinalis medulla cerebro. cordi vero arterie
vene epati. seminalia vero vasa testiculis. — Radices corporis

Cor radix est vite. cerebrum sensus et motus voluntarii. Epar operationum
naturalium sicut atractionis retentionis digestionis expulsionis nutrimenti et
augmenti. Testiculi vero sunt radix spermatis et generationis: Cerebrum — Cerebrum
enim ... sicut radix arboris ex ... eius parte generatur nucha (spinalis medulla) — Nucha
que est sicut truncus arboris ex quibus ... radice et ... — Nervi
nascuntur rami multi ut nervi qui ultra ... spargunt per totum
corpus: Cor autem est ut radix ex cuius latere sinistro oritur arteria — Cor
magna ut truncus ... arterias per totum corpus sparsas — arterie
dividitur ... sicut rami. Epar etiam est sicut radix ex eius — Epar
gibbositate nascitur vena magna ut truncus. et ... in ... — Vene.
... per totum corpus sparsos. Ex testiculis autem oriuntur vasa
spermatis sicut rami. et omnia ista ut vene arterie nervi miscentur
in toto corpore ... sicut ... et fila ... — Spiritualis
vero sunt sicut scutum et sustentamentum: Virtutes vero oriuntur — Vitalis
ab his ... ... sensus et motus ... a cerebro. Vita — Naturalis
per arterias a corde. Naturales operationes ... ab epate. Et vasa — Galienus
spermatis ... generationis ... ex omnibus ... Aristoteles — Aristoteles
vero dicit quod solum cor principale et primo sit dator omnium illorum
ut per cerebrum nervos det sensus. per epar operationes naturales. per arte
... illa tamen diversitas parum facit ad operationes medicine
... ... ad ... ... deferuntur ...
ut ad cerebrum et alia sed non tamen ... cordis quod est primus
dator: ... ... galieni utilis est medicis ... illa
... est ad operationes et curationes ... ...

"dat

Ipsa uero semper regunt. cartilago. ossium contextio. membrana. glandula. pinguedo caro. Alie uero omnes partes que his habentur ad sui corporis regimen arteriis et venis et neruis indigent; Capillorum uero et unguium neque regimine aliquod est sed quantum sola. hec quidem sunt partium differentie;

Quia medicus est consideratur sensualis ... ergo ad ... non potest uidere quod ... [illegible] et ... et augmentum ... ad ossa ... molle et gladosa cartilagines ... existunt illa membra ... uirtutes ... quibus se ... et principalibus membris non egeant ... galienus dicit quod illa habent uirtutes proprie quibus ... dat intelligere quod consideratio ... non ... sensu; Alia autem omnia membra ut ... pulmo stomachus ... splen et omnia que non sunt ... licet habeat uirtutes sibi innatas ad suas operationes, tamen ... quod eget neruis. arteriis et uenis. quia dat eis aut ... aut ... aut utrumque ... et ... Capilli uero ungues ... ex ... materie expulsione generantur ... habent uirtutes innatas ... sine ... habent ... sua ...

Signa uero unicuique ... demum dicentur. primum et a cerebro nobis facientibus. Sunt uero quinque ... genera ... eius. Unum quidem totius capitis dispositio. Secundum uero sensibilium operationum uirtus et uicium. Tertium uero operatiuorum. et quartum principalium. et quintum naturalium. Aliud autem genus ab omnibus his quod extrinsecus ei accidunt, est alteratio;

Totius quidem capitis dispositio ex magnitudine et figura eius accipitur, et capillorum: paruum uero caput proprie cerebri ... signum. magnum uero non ex necessitate est bone ... signum. si enim propter uehementiam eius uirtutis que sibi est operatiuis multa et bona, bonum signum. Si uero propter solam materie multitudinem non bonum. determinandum ergo est ea figura et ab his que ... nata sunt. a figura enim si sit bone forme

Marginal notes (left):
... principalibus ... eget ... ad sua operationes

Medicus est sensitiuus Rusticus

Hec uera est et numquam fallit

semper enim bonum hoc signum. Ablius vero que
ab eo nata sunt si collum forte est et cum aliis ossibus
optime dispositum est et si nervosum cuius oe plenum
est et vividum. Propria vero figura capitis
velut si videas speram perfectam ~~ceram~~ ceream ex utraque
parte leviter compressam. nature enim est huius talis
gibbosa quidem secundum speram posteriora ~~prius~~ fieri et
anteriora. rectiora vero quam ex utraque parte
leviter pressa. nature est enim ii

Complexio cerebri et medulle capitis cognoscitur illis sex signis que
predicta sunt. Paruitas itaque capitis secundum cerebri maliciam arguit
vera parvitate capitis arguitur cerebrum esse parvum, structura vero
ventriculorum et meatuum, quare spiritui animali non est amplitudo
ad sua opera exercenda ideo malum. Parvitas itaque capitis a
parvitate est [illegible] ipsi generatis, vero secrete ad illo ~~mala~~ mala
figura, maior arguitur cerebri maliciam. Cerebri itaque bonitas
tamen ex virtute forti et materia multa obediente dinoscitur
et malicia eius ex contrariis iudicatur ii

Si vero secundum ~~occi~~ occipitium eminentias minor sit aliorum,
considera et nervos et collum cum aliis ossibus. His ex
quidem enim secundum naturam se bene habentibus tunc id
generis materie, non virtutis imbecillitate taliter
facta est. In peioribus vero existentibus insufficiens principium — i. firma et debilis radix
In pluribus vero secundum occipitium indigens debilitas imbecillitas — fuisse arguitur
eorum que dicta sunt sequitur et raro ~~fallit~~ fallit tale: fallit
Grossius vero secundum occipitium caput considera eodem — i. iudicium grossi occipitii est sicut iudicium capitis
malo existente toto magno capite nato determinatus — a vanitate magni
In pluribus vero et hic bona figura facta perfecta
lidos bonum signum quam quidam medicorum posterius
cerebrum nominant. quemadmodum igitur est posterius
determinatam formam velud lauda[illegible] greca
Spine vero principium est hoc, et principium omnium secundum lauda greca
tori nervorum actiones sunt. Ipsa vero posterior est littera A
pars cordibus animalibus parvum sensibilius generat

Occipitium parvum bene dispositum
defectum materie non virtutis
dispositum sit. Sed dispositum non
utrumque potentia sit materie in
digentia et virtutis debilitate

ii est posteriori
parte sunt nervi
motivi ad sensum
sed multi ad motum
sed anteriori vero parte ca
pitis est sensus

multorum vero operationes. Sicut igitur anterius sen-
sibilium que de plurimorum, paucorum vero operationes nervis sic
itaque et hec bene disposita perfectas habebunt
naturas unumquodque suarum. Eodem vero sunt et in
anterioribus partibus capitis eorum que sunt frontem
determinatos, hiis que sunt posterius ad quantitate
et magnitudines eius respicientibus et ad figura
et ad que illis sunt istius visu gestu et coloratu
alterutrum cum sunt congruos et tunc sibi principii
attestatur et a principio nata principio et virtuti et radicis
et vitio. et primum hiis que nata sunt ab eo ii

q(uod) unumquodque testatur super alterum, ut bonitas radix super bonitate ramorum et econverso

In capite magno et bene disposito: nervis scilicet et collo et aliis
bene formatis virtutis formative fortitudinem et materie
sufficientiam arguit: illis vero grossis existentibus et fortibus sunt
operationes eorum erunt fortes. debilibus vero existentibus erunt de-
biles operationes tam interius sensus quam motus. Concavitas autem
et serratura ~~[struck]~~ posterioris capitis est bona que est facta
ad similitudinem littere illius A quam greci lauda dicunt secundum philosophum. concavitas
evaporat fumum malum per foramina et venis facilius ibi pe-
netrat cerebrum nutrientes. Illa enim posterior pars est principium
spine et nuche ex qua oriuntur nervi quibus fit motus voluntarius
et pauci nervi qui dant sensum ubi oriuntur sed in anteriori parte
ubi sensus fit egreditur. Cum autem omnia illa sunt bene disposita
in operationibus suis notatur bonitas in radicibus. et econverso bonitate
existente in radicibus iudicatur bonitas in sensibus et operationibus quia
alterutrum testatur super alterum ut ramus super radicem, et radix
super ramos ex ea natos ut clare dicitur in textu

Principalium tamen operationum virtus et vitium eiusdem
principii solius sunt ipsum sunt congruos. Voco autem
principales operationes eas que a solo principio fiunt.
facilis ergo intellectus subtilis cerebri substantie
congruus. tarditas vero intellectus pinguioris.
facilitas vero discendi mollis et mediocris. paucamentis
Si vero difficultas discendi dure. oblivio fluidis
et bene mobile in prioribus calide. manens vero
frigide.

Clare et mobilis cerebri signa

Cerebru e medulla capitis i plures uetres et gmutates diuisa i quib9 e rethe mirabile ex arteriis gtextu. huic igit rethi9 repletus et circudas ex et itra e medulla capit qua duo uelamia mirabilia gtinet. et i anteriori pte ei9 sut duo uetres qb9 fit ymagiatio. et i medio ei9 uetex quo fit cogitatio. et i poi pte uetex q° fit rememoratio et simi totu sib. i dite sut uirtutes qb9 regit. Sp9 i uitalis digerit i rethib9 arterialib9 iuolutis sb cerebro. et gnat ib eo sp9 aialis q ulteri9 p uetros penetrat i alia mebra.

Suba ic cerebri cu e clara et puia: sp9 aiales recipiens spes reru facili9 penetrat: quare itellect9 erit facilior. Si uo fuit fluida turbida spes difficili9 sic p pria operatio et dcept recipit quare itellect9 erit tard9. Simile suba cerebri cu e puia clara et mollis et firma aliquatulu ad firmitatem tuc spes sba reru qb9 cognoscimus et discimus facile i ea sigillatur et facili9 retinet. Si uo gtrariu gtrarie: ut si suba ei9 e dura difficile i ea spes sigillat. Si fluida uo firma i ea fuit: cito spes ~~i forma~~ i sigillate euolat quare oblivio sit. A caliditate ue e rarefactio et mobilitas, a frigiditate uo pmanetia et duritia i uolutatib9 et opioib9.

Adhuc mihi uidentur duo deesse genera cognicionu que ex principio suscepi dicere. unu qde naturaliu, alteru uero extrinsecus accidenciu. circu quis de utrisqz fiet ratio: Nam si eucraton cerebru gsistit sm quattuor qualitates oia que sut dicta habebit eu modo. et superflui tates quasqz per palatu aut nares expurgantur et hec habebunt moderate. et minime ledetur ad oia quecuqz ~~calefaciunt~~ extrinsecus calefaciunt i frigidu et siccant. talib9 autem capilli, infantib9 qde existentib9 subrufi: pueris uo subrubei. pfectis uo fuit rubei medii quasi existentes crisporu et simpliciu: neqz facili9 calui fiut ij

Cerebri aialis gplexio pl9 declinat ad frigiditate et humiditate: ex quo ei9 armonia iudicabis.

Cerebru

Intellect9 facilis: disciplinabiles mobiles

Vide de moribus tame illis uide a Aristotele libro undecimo de aialib9 c 3 et 4

Signa Cere
bri a capill

Audire uero te oportet que dicte sunt et que dicende sunt
complexiones ut in bene temperatis. In calidioribus . Omnes vero
secundum capillos non in regionibus tantum sed in thoracum totum
pauca et porros habent sicut hec temperantie sunt eorum que sunt secundum
cerebra . Si vero calidius fuerit temperato . secundum alteram
vero oppositos temperati euucraton : siquidem plurimum fuerit calidius
fortiora omnia que dicenda sunt signa . pauca vero
superabundantia existente leuia . Communis vero hec
ratio in omnibus dicta sit mihi partibus que in omnibus temperatis
dicte sunt complexiones ii

Terrarum et habitationum diversitas multum operatur ad capillorum colorem
. terre enim calide nigros et crispatos dant capillos etc
ut clare patet secundum 2a doctrina 2a . primi maioris Avicenne
capilli generantur a vapore fumoso a chimo resoluto . Variatur autem
a complexione chimi . cerebri . et similiter regionis . stantibus igitur omnibus his equaliter
. et similiter chimo temperato inter adustum s. nigrum et inter crossum s. album
tunc capilli declinabunt ad flavitatem que trahit ad citrinitatem in etate
infantium et complexionis cerebri equalitatem portendit . In pueris vero aucto calore
declinabunt ad ruborem . In adolescentie vero magis aucto calore magis
declinabunt ad ruborem et fiunt medii inter planos et crispos . Si
vero complexio chimi et regionis equalis fuerit tunc secundum accessum et
recessum ab illo medio colore palam temperato arguitur super maiorem
vel minorem recessum a temperamento cerebri .

Cerebrum
Calidum i

Deinceps vero signa eius quod est in cerebro caliditatis . In
his qui nunc dicti sunt rubicundiora et calidiora
que circa caput omnia . et in omnibus vene sensibiles
capilli vero horum natorum cum in capite nati
fuerint . Multum quidem existentibus calidioribus
bene temperatis nigri et fortes et crispi fiunt
. Non multum calidioribus subrubei quidem primum deinde
nigrescunt . Accedentibus vero etatibus calui fiunt
et magis plurimum calidi . Superfluitates vero
secundum palatum et nares et oculos et aures breves
et digeste his multum calidioribus
sunt quo irreprehensibiliter sani sunt . Repletur
(in ea)

|| Repleto vero aliquando capite (quod est enim et maxime
eis qui negligentem dietam observant hoc talibus
accidit) plurima quidem sed non indigesta fiunt
superflua .

aut ll[illegible] et

nero aliquo, [illegible] grauatur ex calefacientibus
tibus et potibus et odoribus/ et exterioribus
accidentibus omnibus in quibus est nos continens aer — ciborum potuum et rerum [illegible]
· Aliter aut magis si non sit solum calida talis
natura sed et humida · breuibus somnis hec
temperantie dominatur · aduc vero non [illegible] perfecte sunt ;

Quia caliditas semper attrahit humiditates · cerebro igitur super
calefacto et quod ex equalitate ad calorem accedente · ascendunt humiditates
flegmaticose et frigide cerebri descendunt [illegible] — minus
[illegible] et alie superfluitates multiplicantur · propter [illegible]
et [illegible] fuerit · Videmus hoc de balneis ubi vapor calidior
et ad balnei [illegible] ascendit et frigidior descendit · Clara
omnia illa sunt explicata quam [illegible] implicentur

Frigidioris quam oportet cerebri complexiones sunt — Cerebri frigidi
superflua plurima per poros effluxiones
et capilli recti et russi et manentes · et per
multum tempus infantes subtiles et exiles primum
· et facile a frigidis causis leduntur / et per idem tempus
lesiones / catarros et corizas consumunt · neque tangentibus
que circa caput / calida / neque rubea apparent — si sint caput et alia sunt frigida tactu et rubei colore
et oculorum vene inuisibiles / et somnolentiores
quomodo sunt ;;

Cognoscuntur illa omnia ex predictis ;;

Siccioris vero cerebri sunt complexiones / non superflua in
effluxionibus · et sensum perfectio · Vigilantes vero sunt — Sicci
· et capillos fortissimos habent / et citissime producunt nati
· magis vero russos quam rectos · calui similiter breui sunt ;

Humidiori vero sunt cerebro capilli plani et non — humidi
omnino calui sunt / et sensus ebetes sunt / et superfluitatum multitudo · hec quidem simplices distemperantie sunt ;

Vapor [illegible] qui est capillorum materia · multa calidite consumitur / et excellenti siccitate exsiccatur quare hii [illegible] calui cito fiunt ;

complexio cerebri

Cerebrum calidum et siccum

Corporis uero calida et sicca prima quidem signa quam non habundantes sunt superfluitatibus et perfecti sensibus et vigilantes. calui fiunt cito. prima tamen generatio capillorum eius citissima est et plenissima. et nigri capilli et crispi sunt. et calidis tangentibus caput et rubificandi usque ad status tempus.

Cerebri naturalis complexio declinat ad frigiditatem et humiditatem. ideo oportet tempus calore et siccitate tempus eius. in quo multo sunt frigus simul ut tempus calor eius quod accidit ex complexione motu eius. cerebrum igitur indiget ad multum calorem et siccitatem exhibit complexio eius naturalis que necessarie tandem retinet in firmitate; [sanitatis]

Cerebrum calidum et humidum

Si uero humidus accedat calidi. parum quidem supergredientibus utrisque mediocritatem. bonus color. et moderata caliditas. et in oculis vene magne. et superfluitates multe digeste mediocriter et capilli recti et subrubei. et non calui fiunt facile. Replet et grauat caput a calefacientibus precipue si humectent. et habet superfluitatum habundantiam. quando uero ad multum caliditatis et humiditatis ueniunt tunc egrum his caput et superfluitatibus plenum. et facile ex humectantibus et calefacientibus leditur. Nothus uero his per contrarium oportet aut in borea degere. neque excitari possunt usque ad multum et ad somnum quentes semper sunt. et grauiter dormientes sunt et vigilantes. et fantasias vident. et sensus sunt eis superfluitate impediti. Si uero multum fiunt calidius temperato cerebrum parum uero humidius. recipit calide causes complexionis. miscebuntur autem eis leues humiditatis complexionis. uelut et si multo sit humidius cerebrum paulo uero calidius. manifeste quidem erunt uehementis humiditatis. leues uero caliditatis complexionis. Communis uero hec ratio est in aliis simul complexionibus distemperantiis;

Auster boreas

Auster

Borea [possunt dum vigilare]

Cerebro a sua complexione accidentaliter recedente ad calidum et humidum accidit lesio quam contrariatur addit ei maiorem caliditatem et humiditatem ut addat in maiore extasim eius a naturali complexione et tanto maiorem lesionem ei prestat sicut sunt auster qui est calidus et humidus. similiter vinum forte et alia ad hoc quantitas accidentia. Aura autem quantitas contrarias ut boreas et alia magis conferunt ei quia ~~~~ lesi contrarius curantur etc. Et si caliditas maior sit cerebro quam humiditas. tunc apparebunt signa continentia caliditatem magis et econtrario. ita per contrarium dominium alicuius qualitatis sequuntur signa sicut habundantis ipsius accidentia ut ex predictis;

Frigide vero et sicce crases cerebri, frigidum et siccum colorem
efficiunt [struck: corporis] caput quantum corporis est. Semper enim
oportet meminisse determinationis que in principio consideratum
quantum ex humorum crasi alteratur que circa illud. Stant
vero huiusmodi crases sive [frigide] venis circa oculos sunt. et a
frigidis causis cito leduntur. Ideoque et inequaliter sani
sunt. aliqui quidem levissimi capitis. et non superfluitatum
effusiones. aliqui vero catarros et corizas in
parvis causis cito consumunt. Sensus vero eis in pueritia
quidem perfecti. pueritie vero evanescunt citius, et ut
breviter dicam cito senes circa caput omnes sunt. Ideo et
canescunt citius. Capilli vero eis nati nascuntur vix — *ubi caloris defectus*
et exiles et rufi. Accidente vero tempore dominante
quidem amplius frigiditate quam siccitate non calvi fiunt plurimum
. e contrario vero si accidit siccitate durare amplius humiditate
. frigiditate vero, caliditate parum tunc huiusmodi calvi fiunt; — *et defectus humiditatis que est in capite;*

Nimia frigiditate, opilatos meatus impediuntur: senectus sequitur. Nam senectus nihil est aliud quam frigida sicca mortis. quando cum cerebrum naturam eius excesserit et ad nimium frigus accesserit, signa predicta continentur;

Nota quod ex actione caloris in humido nostri corporis elevantur vapores varii. aliqui igniti quod insensibiliter resolvuntur. alii aquei ut sudores. alii terrestres et grossi et apparent ut hirti adherent et conformantur [struck] et aliorum parum [struck: adherent]. Propter hos ergo elevantur aliquis fumus terrestrificatus viscositate penetrans quia sui grossitie tarde per poros penetrat. viscositate adheret et frigiditate cutis facile gelatur. et in corpus gracile sive poros dispositum et sic pilus generatur; Color autem eius sunt varii. Nam calore fortiori pilus vapor elevatur adustus efficitur et [struck] pilus niger efficitur. vapor siccus quanto fuerit adustior tanto pilus fit nigrior siccitas cutis circa pilos que dat nutrimentum pilis in aliquo colorem pilis aliquando derelinquit. Quod si calor debilis fuerit cerebrumque ad frigus declinaverit sive humidum sive siccum, tunc flegmate multo complete multi plicatur caloris debilitate non [struck: complerentur] excluduntur, putrefactis igitur illis et ad superficiem [struck] cutis pulsis, pili albantur. canities sequitur. Crispatur autem pilus plerumque siccitate nimia eius unde fiunt calle factum contra gracilitatem et crispantur;

Pilus — *Color pilorum;* — *Crispitudo;*

Humide vero et frigide crases cerebri, graviter dormientes
faciunt et somnolentos et tardos sensibus: et facile
patientes a frigore et facile repletos caput et facile
patientes catarrum aut corizam: neque calvi fiunt huiusmodi;
Hec igitur sunt signa (eorum que in cerebro) crasis;

Cerebru cu maxie excellit sua natura declinada ad frigiditatem et hui. frigi. apoplexia. paralisis. epilepsia et cetera. ergo declinande hui complexioni cura sit tuo obuiare cu thimiamatibus confortantibus quibus non inuento aliud expellitur. Caueat aut quisque abarere sibi comis. Na nihil tantum obuiat cerebro sicut aer et vapores in tempore qui per nares et aures sine medio ad ipsum penetrat et plus alterat; Moderatu tamen excessus arguitur ex signis in textu notatis

Ex his uero sex generibus que dicta sunt iudicas ad unumquodque organum sensus sciens complexionis transferre. Sufficit uero tantu de oculis tantum dicere;

Quicumque igitur oculi tangentibus manifeste sunt calidi et mouent facilius et frequenter et uenas latas habent calidi sunt hii. frigidi uero qui his contrarii. et humidi quidem qui molles et multe humiditatis. Sicci uero duri sicut et aridi; Et leduntur quidem facile a similibus crasis; Iuuantur uero contrariis moderato usu;

Unusquisque qualitatis dominium ex predictis signis cognoscitur. Unde cum oculus fuit calidus et sibi cibi calidi et aer calidus adueniunt calore eius auget et malus ante temperamentum egreditur et operatio eius frustratur. Sic est de aliis qualitatibus aliis. unde bene dixit. qui crasis oculorum a similibus leduntur et contrariis iuuantur propterea moderatis qui si superfluo contraria adueniret qualitate eius corrumpet qui excellentie quantum corrumpit contrarium eius exhibita; Vnde oculus calidus ipse iuuatur a frigido et humido et a frigido et colido;

Sed hoc generi et in complexione crasis omnis partis corporis manifestatur. Radix generalis complexionis omnium membrorum est ex approximatione eorum similium uel oppositorum ad ea et ad alia. lesa cum a frigidis et alteratione calidis frigida sunt. et lesa calidis et alteratione frigidis calida sunt. Iuuantur cum sit per contrarias alias complexiones. et est membrum lesum. ut si cerebrum lesum est et tempore iuuatur fit et humido tempore et cetera. Qui lesis temperamentis a frigidis per uel alio modo corrigens. Cura contrariis per gradaciones quantum poteris;

Magnitudo oculorum cum proportione quadam et bonitate et uirtute operationum multitudinem curatam sub exigua facta sunt ostendit: que uero fuerit sine his multa quidem substantia sed non curatam declarat. Paruitas uero oculorum cum proportione quidem et uirtute operationum paucam quidem sed curatam substantiam declarat exigua facta sunt. cum uero proportione uero quadam uirtusque operationum peruersa sit et inutile fit cum subtilias cetera;

Oculi

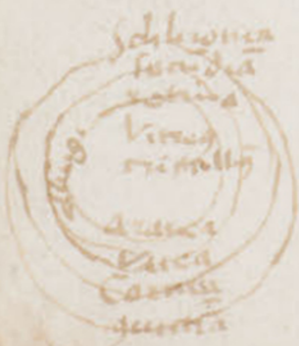
cum tales oculi sunt humide quia humiditas facit ad motum inclinatio;

Vide de le... qui ambo ... oculi

Vide de complexione ... membro ... secunda

Regula curandi optima;

Oculi magni paruum boni et mali

Agens et patiens cum fuerit debita dispositio reddit effectum bonum [illegible] si agens defficerit et passum habundaverit mala sunt effectus. [illegible] clara illa sunt ex [illegible] non egestio ex positione [illegible]. Cerebrum aut [illegible] [illegible] [illegible] visus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quasi [illegible] cerebrum sit radix [illegible] oculus [illegible] ramus [illegible] [illegible] radicem maiorem esse ramo ;

Ea vero que fiunt secundum colorem sunt [illegible] dei [illegible]. Glauci quidem oculi splendentes humiditate pura et non multa. splendidi lucis sunt convenientia. Nigri vero contrario. medii vero secundum medias causas. Glaucus enim oculus aut propter magnitudinem gradatim humiditatis. aut splendorem aut splendorem cristalloidos. aut in summo positos. aut propter subtilis et aquosi humoris (qui est supra pupillam) paucitatem fit. omnibus aut his convenientibus fiunt glaucissimi ::

Color [illegible] [illegible] corporis [illegible] et perspicui terminati ad apparentiam corporis aliquis [illegible] [illegible]. [illegible] aut [illegible] colorum [illegible] corporum [illegible] [illegible] perspicua. Nec humor cristallinus [illegible] [illegible] [illegible] quia aut [illegible] coloremt [illegible] sed sua claritate [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] si humor ille [illegible] [illegible] aut [illegible] ad extra [illegible] adextra [illegible] [illegible] clarus et subtilis [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] oculum [illegible] [illegible] reddit glaucum [illegible] clarum et album. Color vero niger [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Niger vero oculus aut propter puritatem cristalloidis : aut propter in profundo eam positam : aut quia splendidus et rutilans perfecte non est : aut quia humidum subtile amplius est aut non purum est : aut propter materiam corneam aut propter [illegible] natus est fieri niger magis et minus, quemadmodum prius dictum est ;

Clarus est [illegible] [illegible] [illegible] predictis ;

Subtile igitur hoc humidum, aquosum et amplius factum, humidiorem demonstrat oculum : quemadmodum et spissius et minus fiat, sicciorem ;

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humidus non [illegible] [illegible] vocatur albugineus [illegible] [illegible] [illegible] albugineus [illegible] subtilis quanto [illegible] illa est humidior ~~tanto oculus~~ et magis [illegible] tanto oculus [illegible] humidior : et quanto [illegible] grossior et magis pauca tanto oculus est siccior ;

Color oculi glaucus ;

humor albugineus [illegible]

Cristalloides uero si quidem durus sit, sicciore oculi operatur. si uero mollis, humidiore. Ita uero si superaddat contemperantie sobrelis, sicciore. Si uero deficiat contrarium ;;;

Cristallus

humiditas cristallina [illegible] effigies [illegible] albuginea [illegible] cristallina est humida [illegible] super albugineam ideo fiunt oculi humidiores. [illegible] et sicca [illegible] super albugineam [illegible] oculus erit siccus ;

Complexiones aliorum membrorum

Complexiones uero aliorum organicorum membrorum [illegible] ex signis [illegible] bona [illegible] singularia [illegible]

Hec cordis autem crasibus decreps dicatur: prius nobis commemoratibus: quod unaquaque parte aut calidiore aut frigidiore aut siccus aut humidiore se ipsa facta dicuntur esse, non ad aliqua alia comparantes. Quapropter cum cor sit quadam natura frigidissimum multo est calidius cerebro calidissimo. et quamuis cerebrum sit calidum multo frigidius est corde frigidissimo ;;

Excessus quantum respiciat equalitatem illius cum corporis alteris ;

Ex natura [illegible] alteri membrorum singularium [illegible] equalis [illegible] calidum uel frigidum uel humidum uel siccum [illegible] ad membrum alterum [illegible]

Cor calidum

Calidioris igitur quo ad proprium modum in temperamentum cordis signa inseparabilia sunt, magnitudo respirationis: et pulsus uelocitas et frequentia eius. et ad audaciam et ad actionem impiger. Si uero ad plurimum veniat caliditas, est ei furor et maniaca conditio. est autem et pilosum pectus, et que circa ypocondria et his proxima. In pluribus uero et totum corpus calidius ex calido corde fit, nisi maxime contra operetur epar. dicetur autem paulo post tocius corporis complexiones ;;

Respiratio pilositas pulsus uelox furor audacia

Tunc [illegible] aerem [illegible] calidior [illegible] pectoralia pilosiora. Et [illegible] a calidiori ergo corde [illegible] legibus et aliis disciplinis corrigatur. pulsus [illegible] maior [illegible] fit ;

at super partes dorsi sunt xii spondiles ab eo quod est fabricatur sit quoniam manus super lignum super quod est eius fabricatio extollo ergo ut longitudo pectoris sit horizontalis longitudinem xii spondilium superpositis est contra [illegible]

Est tamen [illegible] pectoris latitudo caliditatis cordis cognitio nisi aliquando maxime contra apparet cerebrum

Quoniam autem spinalis (nucha) medulle magnitudo horizontalis est illi plurimum (ita magna) tantum erit spondilia sive magnitudine quanta spinalis medulla atque et spina tota. coniungitur vero (costa) torax ad posteriorem (nucha) partem sive longitudine quidem equalis methafrenon. secundum latitudinem vero cum quadam horizontali grossitudinem spondilorum conveniens cum sit sive illa.

i. posterioribus dorsi et costis feliciter

Cum vero caliditas cordis dominata fuerit augmentabit et dilatabit pectus sive plurima quantitate horizontabilis longe caliditatis. Ideo et cum spina quidem capite thorax latus fuerit maxime cordis cognitio fit sive caliditate. quando vero in magno pectus et maxime horizontali signum hoc est cordis frigidioris. Si vero horizontalis sit cum capite aliis signis determinande corde ut ex thoracis quantitate aut pectoris sit;

at quoniam caliditas viri in corde apparet pectus et dilatat ergo in [illegible] sive quantitas ergo sive caliditate cordis in amplitudo pectoris

Rosmarici pectus capud magnum thoracis [illegible]

Quoniam caliditas est extendere et dilatare illud quod [illegible] alia lacte plura addere contra vides. calor est [illegible] magis dilatat proprie [illegible] [illegible] magis humida. Cerebro [illegible] magno [illegible] [illegible] maiore esse [illegible] spondilia [illegible] [illegible]. his autem magnitudinem [illegible] thorax [illegible] maior eo quod torax super spondilia sit [illegible] super lignum edificantur; Alia textu clara sunt;

Pulsus maior minor

In frigidiori corde pulsus minores convenientibus sunt non tamen tardiores ex necessitate aut rariores

Cor frigidum non eget multa [illegible] quare pulsus et expiratio minor est quod debet. [illegible] ad frigidus declaraverit non [illegible] esse tardi pulsus [illegible] pectus sit [illegible] frigiditate ad [illegible] ad suum cor. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est;

Si pectus vero (si quidem tanto thorax est minor quanto cor frigidius) pulsibus horizontalis. Si vero maior fuerit sive quantitatem frigiditatis cordis non minorem tantum sed et tardiorem declarat;

Spiritus

Cordis diminutio caloris [illegible] diminutio eius [illegible] pectus [illegible] [illegible] pulsus [illegible] [illegible] spondilia sit magna et magnitudo pectoris [illegible] magnitudine spondilium non cordis [illegible] pulsus [illegible] pectoris et diminutio caloris cordis tardiorem [illegible] est esse expirationis;

Cordis frigidiores — in corde frigidi — [illegible] arteriarum

Et naturaliter tales sunt timidi [illegible] curiosi et nudi a pilis est eius pectus. de par[illegible] parvitate vero eius determinatum et dictum est. Signum [illegible] vero hoc et de caliditate frigiditate et quantitate totius [illegible] corporis. Sicci vero cor operatur pulsus duriores [illegible] et furorem non precipitem quidem sed ferocem et difficile placabilem. ut multum vero et totum corpus siccius, si non operatur contra operatur:

Humidioris vero cordis signa, pulsus molles, et eo sunt de facile mobiles ad iram et facile placabiles, et totum corpus humidius nisi ea que sunt operatur contra operatur;

Cor quod fons est tribuens calorem omnibus membris [illegible] ergo [illegible] aliquod membrum habeat tantum calorem vel tantum frigus quod possit resistere et [illegible] calidi vel frigidi cordis [illegible] [illegible] sed hic bene [illegible] est [illegible] siccitas vel humiditas cordis, sic et [illegible] si est facile [illegible] et [illegible] calidi [illegible] si humidius [illegible] si siccus [illegible] facile [illegible]

Secundum sinergia vero primarum qualitatum distemperantie cordis sic habentur. Calidi quidem et sicci cordis, pulsus duri, magni, veloces et spissi. et si quidem magni sunt et veloces et frequentes, et multo magis ad velocitatem tendunt et frequentiam, non crescente signum [illegible] cordis thoracis. Omnes hii pilosissimi sunt pectus sunt et ypocondria; ad actiones vero parati et animosi et veloces et tyrannicis moribus, etenim furiosi et difficile placabiles. de toto vero corpore crasi, adhuc et thoracis amplitudine, prevalet his que prius dicta sunt determinandum est;

Cor quod est radix [illegible] emittit arteriam magnam [illegible] tamen quando longe a corde elongatur in duos ramos dividitur quorum unus ascendit et alter descendit et [illegible] dividuntur in capillares arterias [illegible] dilatato corde et in attractione [illegible] aeris omnes arterie totius corporis dilatantur [illegible] in constrictione [illegible] ut tempore expirationis omnes arterie constringuntur [illegible] morbi [illegible] [illegible] in folle constructo et dilatato: Et [illegible] inspiratione et respiratione calor naturalis cordis [illegible] motum [illegible] et constrictione cordis et arteriarum [illegible] Arterie [illegible] ad cerebrum [illegible] [illegible] defert [illegible]

Cor frigidum

Cor siccum

Cor humidum

Cor calidum et siccum

Cor radix arteriarum

Vide in diabulo

i corde et arteriis omnibus aliis vitam et motum tribuunt. Et licet pectus eis attrahat et expellat aerem tamen hoc facit motu voluntario non naturali. expellit enim vaporem fumosum quem cor deposuit et ergo cor quod recipit aerem illud facit quem pectus ad suas concavitates traxit: dicit hali se vidisse manum in bona decollatione adhuc se agitare et ipsum cor vehementis caloris fuisse: Respiratio autem et pulsus conservat calorem innatum et emendatio eius fit quando animalis spiritus conservat illas virtutes motive quae cum fortes fuerint operantur suas operationes absque prohibitione cum vero debiles fuerint sunt inobedientes. Admiratio autem villorum omnes virtutes operantur ut dilatantes constringentes et retinentes arteriarum enim una tunica habet villos longitudinales quibus fit attractio et alia tunica habet latitudinales quibus fit constrictio. villi vero pectoris sunt in lacertis eius qui habent virtutem a nervis dat pectori motum voluntarium; thorax autem est mirabilitas sublimis creatoris [illegible] quando sunt calidus et siccus tunc sunt [illegible] arteriae quare pulsus durus est. et spiritus frequens ad eventandum illum calorem magis aucto in calore augetur spiritus ut prius [illegible]. Velox vero pulsus tunc est cum tempus motus in dilatatione et constrictione sit minus. sed frequens tunc est quando duo tempora quietis sunt minora [illegible] non sufficit magnitudo, tunc utitur velocitate: et cum non sufficiat [illegible] utitur frequentia. et ergo diminuto calore diminuitur primo frequentia, post velocitas et tertio magnitudo. Vermicularis autem et formicalis sunt frequentes non veloces ob virtutis debilitatem. Virtus enim si fuerit fortis excellit arteriam cor dominantes illi si arteria fuerit obediens facilius dilatatur et pulsus velox efficitur ;;

Si vero humiditas oppinuerit cum caliditate pelosi quidem homines sunt hii qui dicti sunt, et parati ad actus [illegible] ministra alias non tamen feraciores furore sed tamen in ira parati. pulsus vero magnus et velociores et frequentes et spiritus erit (thorax quidem se habet proportionabiliter eidem) secundum eadem forma pulsibus; motu vero extra, tanto velocior et frequentior perficitur quanto et minor. Aquilam vero sive [illegible] facta et maxime si cum humiditate accidat hoc [illegible] preter haec quae dicta sunt adhuc et putridas egritudines ex corruptis humoribus accidere et expirationes maiores et velociores inspirationibus. et in pulsibus sistoles velox est ;;

Sistoles motus est [illegible] quod fit ex pressio
diastoles vero attrahendi quod fit extensio

In egritudinibus putridis sistoles est maior diastole: quia non solum expiratur illud quod attrahitur sed etiam cum aere inspirato et ergo emissio fumi a putredine elevatus expellitur. Aut diastoles est maior quam sistoles quia si [illegible] aeris [illegible] cordis attrahitur tunc aliquid aeris in corde consumitur et aliquid [illegible] evanescit et vix [illegible] expiratur. In effimeris

Aliter [illegible] pectus alter [illegible]

Respiratio

Villi

Pulsus durus

Velox

frequens

Vermicularis

formicalis

Virtus

organum

Cum ca[illegible]

hu[illegible]

at et quod respiratio est in hac [illegible] multa superflua [illegible] si accidat illud cum humiditate tunc [illegible] accidunt egritudines ex putrefactione

Vide febrem spirituum hore ex qua expirantur

Cordi cum additur calor et humor plus quam debet et cum [illegible] non resistit [illegible] propter nimium separatur putrefactio et corruptio [illegible] talibus in pectore et accidunt febres putride et etiam [illegible] in pulsu putridis febribus apparet scilicet expirario [illegible] maior cum inspiratione ab humore cum putrefacto multi fumi resolvuntur quando plus egrediuntur quam per attractionem cordis inspiratur. In febribus scilicet omnibus calor innatus cum amore febrili modicum aerem per suam attractionem exigens a febribus non [illegible] multis fumis putridis olevatur quando expiratio fortior efficitur [illegible] ;

Cor fri et hu

Humiditatis vero et frigiditatis cordis signa: pulsus molles consuetudo timorosa et formidolosa et pigra. Sunt vero et nudi pilis sicut pectora et minime irascuntur et in iram non sunt parati. Que vero sicut thorace et toti corpori hiis que predicta sunt similiter determinanda;
humiditas cordis toti corpori [illegible] quando arterie cum humide fuerint [illegible] motui minus resistunt et ideo pulsus molles efficiuntur [illegible] alia sunt clara

Frigiditatis vero et siccitatis cor, pulsus duros operatur et parvos. Spiritus vero siquidem [illegible] frigiditati parvus thorax sit et pectores. Si vero maior raro et tarde. Minime iracundi coacti tamen ab aliquibus irasci servant memoriam. Sunt vero et non pilosi pectora eius maxime. De parvitate vero thoracis et frigiditate totius corporis similiter determinanda ;;;
obsistite quo [illegible]

Cor fri cum modicum eget aere per suam attractione emittit etiam modicum de fumosis vaporibus quod fuit eius equalitas erit. Et judicio cordis [illegible] facili judicandi ponens [illegible] quod sit causa cordis ;;;

Mores naturales acquisiti

Vnum autem quod in omnibus hiis que dicta sunt generaliter que eorumque de moribus aut unit aut sicut aliquam aliam [illegible] sunt oratorum adquisitos irascentes. Non per bonis aut pravis moribus exercitationem in ipsa, sed per naturalibus utrumque dicta sunt ;;

Morum aliqui sunt naturales [illegible] ut qui complexionem comitantur et de illis judicare debemus secundum complexionem cordis. Alii vero mores sunt acquisiti legibus consuetudine disciplina [illegible] divinis et [illegible] et ex illis judicare super complexionem fallax est et acquisitos mores conformius [illegible] magis per [illegible] quam acquisitos naturalibus [illegible]. Sicut igitur in judicio [illegible] ipsorum [illegible] illos mores qui sequuntur ex natura [illegible] legibus vel aliis disciplinis. Vide aristotelem [illegible] de [illegible] aristotel et [illegible] qui egregie illa determinat ;

de moribus vide plinium [illegible] de animalibus c 3 et [illegible]

Expectat [illegible]

Epatis calidi coniunctos : uenarum amplitudo : rubea colera multa : tempore uero pauzinnastice etatis et nigra : calidior eius sanguis : et preter hoc uniuersum corpus calidum : nisi ea que sunt sub cor contra operetur : densitas pilorum eorum que sunt sub ypocondrium et uentrem ;;

Epar calidum et hora etatis adolescentie

Calor qui extendat et dilatet corpora dictum est prius. Epate calido plus quo magis dilatabitur : similiter uena que ramus eius est maioratur. hiis autem calidioribus existentibus : et sanguinem eo contentum esse calidiorem quare [illegible] eius multiplicabitur et calore uero colera citrina efficitur multiplicatur. hiis uero statim etatis adolescentie [illegible] eo nigra creatur. Aliqui enim colera nigra fex est sanguinis. Alia adolescentie humorum [illegible] creatur. adolescentia enim multos humores generat [illegible] fleg salsum. hinc melancolica [illegible] a quibus membrorum [illegible] efficiuntur. Calido etenim epate [illegible] eleuatur. Inde pili circa illa loca plurificantur. calido etenim simili eius corpus totum uenis mediantibus calefit. nisi cor sua frigiditate resistat ;

Sanguis calidus

Frigidioris uero angustia uenarum : fleg plurimum : sanguis frigidior : et uniuersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida sit. Nuda pilis et ypocondria et uenter sunt ;;

Epar frigidum ;

Frigido uero epate [illegible] dilatatur simile eius rami et uene anguste efficiuntur : sanguis uero simile [illegible] et flegma quod est sanguis non coctus [illegible]. A flegmate [illegible] dulce est potentia sanguis alie flegmatis [illegible] generantur. Acetosum quidem subtilius [illegible] frigidatur. Salsum uero subtilius eius exalatione a calore dominante et subtili [illegible] sicut marina aqua [illegible]. Vitreum uero nimia effrigidatione. Vnde sanguine frigido totum corpus erit frigidius nisi cordis calore resistatur. frigido simile epate [illegible] eleuatur quare tales unde non pilosi circa illa loca inueniuntur ;

Fleg dulce acidum salsum vitreum

Sicioris uero sanguis quidem spissior et paucior. uene dure et uniuersa corporis habitudo siccior ;

Siccum epar

Ergo humiditas totius est ex epate sit totius corporis calor est ex corde ; epate siccum minoratur humiditas corporis · sicut corde frigido minoratur caliditas corporis ;

Humidioris epatis coniecturas: sanguis quidem plurimus et humidus. vene vero molliores: ita vero et universum corpus nisi ea que circa cor contra exponentur ;;

Clarus est textus ex prehabitis ;;

Epar ca[lidum] et siccum

Calidi sil' et sicci epatis signa. pilositas ypocundrium: sanguis spissior et paucior: amara colera multa: circa augmentatem vero ~~[illegible]~~ etatem nigra. venarum amplitudo et duritia. ita vero et universum corpus;

Chilus mesaraice

Cibus cum in stomacho tempore calore eius amplectitur et coquitur quousque in formam ptisane ordei vertitur que chilus vocatur: chilus iste ab epate per venas mesaraicas a stomacho et ieiuno intestino attrahitur. vene ille autem ramificate sunt ex porta epatis que in gibbo eius unitur et ad substantiam stomachi alique, alie vero ad intestinum ieiunum continuantur. Chilus ergo igitur cum ad epar devenerit in quatuor humores partitur qui chimi appellantur: ex crudo enim generatur flegma. ex bene cocto sanguis ex forti melancolia. ex spumoso colera. splen autem attrahit melancoliam. et cistis fellis trahit coleram ex sanguine in mundificatione flegmatis vero non est splen sed sanguini est commixtum ut tempore

Chimorum generatio

Splenis et fellis et renum operatio

successione eius digestio compleatur et tale tunc sanguis efficiatur ea qua ut membra ipso nutriantur: aliquid vero tunc eis os [illegible] humores generantur. [illegible] quod evadit splenem et cistim fellis. Renes autem sanguinis colamentum et aquositatem attrahunt. Epate igitur calido et sicco: necesse est sanguinem ex sicco et sic spissiorem et pauciorem effici: sed alia signa que in textu sunt accessisse est verificari ;

Caliditas siquidem ex corde prorumpens. vincere potest frigiditatem ex epate prorumpentem: quemadmodum et frigiditas cordis caliditatem epatis ; Siccitate vero in simplex est ad contrarium adduci a corde humidiori facto ;

Calor fontis cor est quare omnia membra calefaciuntur et vincere potest [illegible] potest vinci ab aliquo ut prius dictum est. Epar vero est fons humiditatis corporis quia generat chimos. epate ergo siccitatem existente quod dicit vero potest vinci ab humido cordis. ut epar quantocumque siccius est [illegible] humiditatis alicuius humidus est quibus membris [illegible] ut supra dictum est.

Media vero est humiditas ab epate eorum que dicta sunt magis siquidem ab ea siccitate que in corde vincitur quam siccitas epatis ab humiditate cordis ;

Cor quia calefacit totum corpus, cum si siccum fuerit, exsiccat totum corpus calor enim se iungat siccitate exsiccando humiditatem, cum siccitas potest vincere humiditatem epatis: siccitas vero epatis non potest vinci ~~[illegible]~~ ab humiditate cordis quare humidus epatis est vincens ut humiditate cordis et est victa a siccitate cordis quare est media que vincit et vincitur ut textus ;

At frig. s cordis uincat calid. epatis ... erit frig ...
vincens frigg epatis q siccitas cordis humiditate epatis ;

Minus uo a caliditate epatis amp aut minus a frigiditate epatis cor uincat
fiunt cum viribus e hec caro (q ex epate pro frigg
rumpunt) qualitatis ;

Vena epatis magna sup gal orit abicpare et ... fin pro
ueterculo cordis defertur cordi sang ... et pror
aliis membris ... aristotili ... circa
cor maio e q circa epar quare dixit sang ... ...
cordis ... et ... vena a corde orta reliquis mem
bris ... ... vide auic ... colliget, ... ista
tamen distinctas ... ... ;

Vide de vena epatis

Manifestum aut quis si i id ipsum ... ...
utrorumq crases / totum pferte corpus circa ea di
sponet . dicet aut paulo post ... ... ;
Textus iste clarus ... radices ... epar ... et cor ...
alterat ... totum corpus ... disponent ;

Humidum sit gde et calidum epar . minus gde calido q cal epate
et sicco ea (q circa ypocundria opat pilosa . plurimum
uo sanguis / et venas magnas . et latitudinem ...
et humida si uo ea q circa cor ... operitur .
Si uo amp utrisq qualitatibus elongat ab ... gde
q e sm natura . ... a cacochimiis
et putrefacientibus egritudibus . adhuc uo magis
si augeat plurimum humidum / paululum uo calidum
Si uo contrario / paru gde humidum / plurimum uo calidum
minime cacochimiis fiunt ;

Epar ca et hu

... cordi a temperamento ad ca lus et hu

Humus ... et membris cuq ... (neq resolutis . si ... membra
ad eorum resolutionem et dilatationem ... et lassa ... / tunc fi
unt repletiones sm ... . si uo ... ... et
... diametros extendat tunc fiunt repletiones sm ... ;
... ... opilatio . sile porosum ... ...
... / et a resolutione ... ... et ...
calore generat et ... pustulas ... febres ...
das et alias ... . Opilationes aut fiunt ...
... et ... ... humiditas ... ...
Resolutio aut caliditate qua liquat et subtiliat et ...
... ;

Repletio sm ... / sm ...

opilatio e a ... q subtiliat caliditate ;

Putrefactio e extractio humidi ...
a calore extrinseco ... et ...
q humido exalato . exalat calor ...
2 e humido ... . vide ...

Cor fri et hu

Humidum vero et frigidum cor, pectoris qualitates habet ypocondrium. Sanguinis vero opacitas magis flegmatica; ad venerem gravitatem et universum corpus similiter habens dispositum, nisi ea que cordis sunt ad contraria transducat.

Fri et siccum

Frigidum vero et siccum cor: pauci sanguinis et gracilium venarum efficitur corpus frigidum et ypocondrium nudum, nisi hoc vincat cor.

Siccitate humores exsiccantur; frigiditate vero parum decoquuntur, quare frigus flegmaticum; siccitas vero modicum sanguinem efficiunt; de pilis causa habita in transitibus cordis.

Testes ca fri hu sicce

Testiculorum vero crasis calida quidem venerea est et masculorum generatrix et cito pubescunt genitales partes. Frigida vero contraria. Et humida quidem multi et humidi spermatis. Sicca vero pauci et mediocriter spissi.

Testium complexione maxime variantur anime virtutes et mores in animalibus; videmus enim in castratis quod effeminatos et mulieribus moribus appropinquant. Caliditate igitur eorum corpus [illegible]; corpus toto calidum efficitur. Vapor quando [illegible] multiplicatur. Ypocrati enim placuit

Spermatis generatio

sperma ex toto corpore abscidi et in testiculis generari, sicut accidit spume generatione [illegible] stimulatur, et [illegible] magis ad lectum provocatur. Galieno vero quod in testiculis generatur. Aristoteli autem quod in venis [illegible] ~~circa vasa spermatica~~ vasis spermaticis generatur et in testiculis completur. Virtus tamen generativa ab toto corporis membris simul [illegible] abscidatur; materia defertur et extra [illegible] deducitur.

Vide

Testibus autem humidis totum corpus ad humiditatem declinatur, cuius humiditate sperma multiplicatur. Cum testibus enim continuantur arterie, vene, nervique multi quibus defertur spiritus et sanguis reliquique virtutes, [illegible] sanguis cogitur et in sperma convertitur [illegible] generativa. In frigida humida [illegible] spermatis materia sanguis multiplicatur; siccitate vero minoratur, et ex illo textu facile videtur.

Testes ca et sicci

Calida vero et sicca spissi seminis est et maxime generatrix et citissime ad coitum excitat. A puero igitur huiusmodi pubescunt in genitalibus partibus, et in omnibus circumstantibus sursum quidem ad regiones circa umbilicum, deorsum vero usque ad medium coxarum. Petulca est igitur huiusmodi crasis satis ad venerem, citissime vero saturatur et si cogatur nocet.

Vide

Caliditate enim natura stimulatur et exuberante humida et siccitas ad medium reducitur quare maxime luxuriant. Multi plerumque aut coitu nimio spermatis testiculorum calore inflamantur quare lassat et mox absidit quod si non abstinuerit incurrit ex materia corruptione morbum et flore teret ii

Convenientibus uero caliditate et humiditate pilosi quidem sunt minus his qui prius dicti sunt. Multi uero sunt non corrumpuntur magis aliis. Sufficiunt uero magis sine lesione pluribus venereis. Si uero satis augeant utraque humida et calida non sine lesione abstinent a venereis ii — Testes calidi et humidi

Caliditate autem stimulatur et humiditate sperma subministratur reliqua sunt manifesta i

Si uero humidi et frigidi sicut crasis fuerint testiculi nuda quod circumiacent pilis et tarde coire incipiunt et neque uehementes ad operacionem sunt. Aquosum uero et tenue eius semen et parum generans et feminas si generat generat i — Frigidi et humidi

Masculi generatio est a uirtute spermatis quod sequitur equalitatem complexionis femine uero generatio est a debilitate uirtutis que est ab excessu temperamenti et in contrario et sic sperma si est ex temperamento eius generat feminas sicut sperma frigidum et humidum. Equalitas autem contrarium plerumque sit spermatis caliditate modesta debilis uero spermatis plerumque sit frigiditate et ideo ut plurimum masculi generantur in dextro latere propter calorem epatis quamuis eius generentur femine dixi propter excessum caloris et siccitatis raro tamen hoc est. Sed est aliquis generare masculos tempora frigida et humida in quibus et cetera et sic alterius et venereus eos spera et masculo generare propinquabunt i — Masculi generatio vide i

Frigida et sicca crasis similes quidem plurimum est ei que predicta est spissius uero ei semen et oibus exiguum et non generans i

Frigiditate sperma indigestum relinquitur siccitate uero pauci fiunt. Unde sterile efficitur nisi aliud sperma calidum superueniret quod materiam alterius posset temperare. Nam caliditas fumat ad digestionem materie digesto in spermate uirtus ei magis incorporatur frigiditate uero crudum relinquitur hoc est quod latus dextrum quod est calidius ad masculorum generationem coaptatur i i

Tonicus vero corporis habitudines dicte sunt complexione partis in eo
quod assimilantur cordi et epati. dominatur vero similiter
vehementiore habitus qualibet primarum qualitatum
quas et operativas nominamus in epatis

Corporis tonici complexio valde similatur complexioni epatis et cordis.
et minus assimilatur complexioni cerebri et testium. assimilatur enim quoque
cerebro eo quod pectus [illegible] [illegible] a cerebro radices sumpserit
sit: testiculis vero quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
educit. similiter autem complexio tonici corporis membrum principale [illegible]
dico quod in activis qualitatibus dicatur [illegible] alia aut similiter [illegible]
nominantur enim hic omnes iiii qualitates operative et active [illegible]
[illegible] et siccitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit. quod tamen
[illegible] ab omnibus patitur et [illegible] [illegible] qualitas [illegible]
ponuntur [illegible] hic active omnes iiii nominantur iii

Tonica vero corporis habitudo in illis maxime deservit
partibus quecumque videntibus subiacent prima. Musculi
vero sunt [illegible] omnibus ossibus circumvoluti composite quedam
carnes ex simplici et prima carne et nervis
quibus hec circumvolute sunt. propria enim musculorum
substantia hec sunt utraque scilicet caro et nervus. ad
eos vero venientia hec vasorum velut rivuli quedam
sunt non complentes substantiam eorum sed servientes ad
conservationem ii

Villi sunt nervi continuati cum carne musculi quibus intexitur caro
musculi [illegible]. quoniam autem simul cum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] corda cum membro continuata. collecto in musculo
versus radicem suam attrahitur membrum cui quo continuata est corda et
ad partem in qua musculus positus est. subibunt etiam musculos nervi
dantes sensum animalem: et arterie dantes vitalem et vene dantes
nutrimentum, illa autem omnia sunt sicut rivuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et adgregas ~~et textura [illegible] facientes~~ sed ad conservationem eorum
facientes ut clare videns in textu

dicentur autem et eorum crasim complexiones simul bene temperata
habitationes. permutat enim distemperate regiones nutrices simul
sicut formantes et corrumpunt quasdam complexiones. ita vero
et si simul bene temperata regione tempore necessitas [illegible] [illegible]
aliquis exponat nudum permutat complexiones quoniam simul
calore sunt et in duricia et mollicie conspectum. Si vero
bene temperata est regio et ipse bene temperata dicta

utatur neque excusso i sole nudus unaquaque die pluviis careat neque ut quidam more virginis i umbra degens perfecte crassos demonstrabat signa quasi i his oratione futura itedaque ea itellecto huiusmodi ij

R egionibus: consuetudinibus: artibus etiam musculorum signa mutantur: regio enim ea et sic ut ethiopum: ars ut ea et sic ut ferarum, [illegible] i elinat musculos ad ea et fronte. Similiter regio frigida et hu[mida] balneare etiam declinat ea ad frigidum et humidum. Secundum frontem igitur super musculorum gressus etc. ne decipiaris

C orporis temperati considerationes secundum tota animalis habitudines sunt color quidem ex albo et rubeo mixtus. Capilli uero rubei et mediocriter crispi i pluribus. Mediocritas uero carnositatis i quantitate et qualitate. Medium enim perfecte huiusmodi corpus est omnis superfluitatis quanti ut et dicatur talem et i telligatur talia ad hoc. ad hoc enim spissum corpus et tenue. ad hoc similiter et multa carne habens et pauca et crassum et durum et molle et pilosum et nudum. nil igitur horum superfluitate mediocre. sed quale policleti regula, ad summum uenit mediocritatis uenimus ut tangentibus quidem neque durum neque molle appareat, neque calidum neque frigidum. uidentibus uero neque pilosum neque nudum neque crassum neque gracile: aut aliquam aliam habens itemperanciam;

Corporis temperati policleti regula.

[illegible] ut om[nis] cum dicatur [illegible] comparare ad optimam sanitatem.

Illud corpus optime temperatum non dicitur [illegible] sed [illegible] regula et canon quo accessu et recessu aduenit temperamentum iudicat sicut policletus fecit optimam statuam, et posuit eam canonem secundum quem alii statuifices facerent suas statuas: [illegible] dicitur aliquid [illegible] esse [illegible] uel magis uel minus [illegible] dicit hoc totum comparatione ad optimam sanitatem: uel temperatum calidum uel frigidum;

Q uecumque uero temperato sunt calidiora, non tamen humidiora aut sicciora secundum carnem de his est presens ratio. apparet quidem enim tangentibus calidiora tanto quanto secundum crasim sunt calidiora, et pinguedinis minus habentia: colore uero rubea, et nigros capillos habentia iij

Corporis calidius temperato

Pili
niger
albus
flavus

Calor innatus et vapor temperatus in corde et fluens arteriis generatus vapor autem frigidus et superfluum caloris innati quam natura expellit et cum eo id est mundificat. Sicut hoc faciunt agricole seretes lupulos fasolos et alia quibus terrestris humor terre retractus extrahitur. Vapor autem ille frigidus dat pilo colorem secundum quod ipse coloratus est. calore innato fortiori hoc vapor aduritur et nigrificatur quam cum expellitur in pellem nigrum vertitur. Pallidus sed niger est a calore (ficto) colore debili ad frigus declinante. Flavus non est ab equalitate temperamenti cum in pili corum radices pilorum sugitur hic calore pilorum abradatur in flavis radicibus donec alius frigus (ex dua) et (unde) pili radix generetur

Corporis frigidi. Frigidioris corporis crassos signa non pilosum. pigmentum frigidum tangentibus, color non communis cum capillis magis rufis. multa non frigiditate existente quando livida est caro. et notare quod sicut dico est quibusdam medicorum hos tales plumbei coloris ii

Musculi
senior:
secundum qui (qua) fit equalis
Calor rufus fit caliditate cum equalitate, quod si ad albedinem traxerit et citrinitate hic diminutionem frigiditatis in carne significat; Senior vero crassis gracilior est, et siccior bene temperato tantum quanto siccior. alia vero (signa) complexa sunt: Et humida quidem talia similiter carnosa, magis (plenior) est et mollior: ~~et secundum qualitatem complexionis primarum quod sunt dis(te)~~ ~~(prime)~~ composita cognominum forma habet
Siccitate cum caro musculorum fit gracilior et durior. Siccitas etiam cum non separat musculo aliquid per gracilitatem et duriciem propter cum sola excedat temperamentum, ideo certa signa erunt. Hoc musculo sunt signa complexionis temperate. Sed humidus nil dat corpori nisi carnositatem et mollitiem, ideo alia signa certa erunt complexionis temperate. Hic est quod calidus et frigidus sunt
Musculi ca et fri sunt active et hu et sunt passive.
qualitates active que hunt mutare omnia signa complexionis . Siccitas non et humidus sunt passive / eo quod non mutatione signa complexionis mutant. humidus tamen preparat passum ad facile receptionem forme agentis siccitas vero ad difficile. ut cum sit dictum superius;
Et distemperatiae que sunt secundum composita complexionis primarum
Musculi ca et sic qualitatum / cognominem formam habent. Calida quidem cum et sicca crassis, pilosior et calidior et durior et nimis pigmentis et gracilis, et capilli nigri Si vero vicerit autem caliditas, et nigri coloris erit totum corpus ;
Signa ista non verificantur nisi in regione temperata et regimine (quarto) et (supra) audisti . ex hoc horum signorum facile extradas intelliges

Humida uero et calida, mollior et calidior et multo carnosior contra crasi, quantum utreque qualitates fuerint aucte. Ad plurimum uero aucte, putridis cito consumuntur egritudinibus et cacochimia cito fiet. — Ca. et hu. complexio multiplicatorum

Quod si parum quidem humidior sit, multo uero calidior molliores quidem parum temperato hii tales et parum magis carnosi. pilosiores uero non modico, et tangentibus non parum calidiores. nigri uero hiis capilli sunt et caro non sine pinguedine. Si uero parum sit calidior, multo uero humidior, mollior est caro hiis et multa. et color quidem ex rubeo et albo et tangentibus paululum calidiores. Universaliter uero secundum complexiones crasios, secundum dominantis qualitatis dominabuntur signa

Multiplicata humiditate multiplicabuntur in chimis grossitudo et viscositas quibus oppilantur pori, unde superfluitates non dissoluuntur quidem ad eos sequitur putrefactio, unde accidunt febres putride, alia et alia prius dicta. A pluralitate etiam eorum humidorum plurificatur caro quia hiis chimis nutritur, quia si chimi illi plurificantur et multas consistunt, tunc fiunt chimi mali quare morbi periculi accelerantur. alia signa sunt clara; — Egritudinis putride unde fiet

Frigida uero et humida crasis, paululum quidem utrisque augmentatis, sine pilis est et alba et mollis et spissa et pinguis. Si uero amplius, et alia quidem secundum contrariorum augmentatorum qualitatum amplificantur, color uero cum capillis magis ruffus quemadmodum et plurimum utrisque augmentatis lividus. Si uero inequalis augmentatio fiat qualitatum, dominabuntur magis augmentate propria signa; — Fri. et hu.

Ex prioribus textus est clarus ideo hic ulterior declaratio relinquitur

Si uero frigidum cum sicco equaliter augmentetur, uia durum et gracile habebunt corpus, et non pilosum, et tangentibus frigidum, pinguedo uero solum eius et gracilibus extremitatibus dispersa est per carnem. capilli uero et color contrarionatur mensure frigiditatis — Fri. da et sicca

frigiditate generatur adeps et pinguedo, siccitate uero gracilitas. alia clara sunt;

Accidente vero per calida et sicca crasi in tempore sanguine stric-
tatis in frigida et sicca, habitudo talium quidem gracilis
scilicet dura et melancolica et propterea nigra scilicet et pi-
losa. dominante vero altera quidem qualitatum multum
altera vero parum a mediocri mutata, dominabitur
quidem dominantis. Mediocres debiles vero erunt alterius complexionis [ut qualitas non dominans]
complexio eius in fine etatum que sit in frigida et sicca. Si enim in iuventute
fuit calida et sicca tunc ad senectutem multiplicabitur colera nigra. Si vero
complexio non fuit calida tunc quia etate accedente reducit ad maiorem
frigiditatem et siccitatem. hinc est quod frigide et sicce [illegible] sunt brevioris vite
aliis. propter hoc frigide tamen, propter hoc sicce tamen. deinde frigide humide
deinde calide sicce, deinde calide humide tamen. deinde longe complexionis
vero calide et humide. Si enim iste [illegible] conservant complexionem et cavent
a suis [illegible] putrefactione longissime erit vite. hinc est quod [illegible]
[illegible] calida sunt saniora. et corpora calida [illegible] humectantur;
Vide [illegible] in [illegible] melancolia;

Vide 95 sit [illegible] vivis [illegible]

Signa ca ut fri ut hu et sic ab exterius [illegible]

In omnibus vero que dicta sunt et que dicenda sunt, omnis complexionis
crasibus. Si quidem facile frigescens sit corpus aut
a frigiditate aut raritate. Si vero difficile frigescens
aut a caliditate aut a spissitudine. Si vero ex desiccantibus
durum et siccum et difficile mobile fiat, siccitate [illegible]
quemadmodum si gravetur humidis, humiditate; [illegible]
De corpore facile recipiens impressiones aliarum qualitatum signum est ipsum esse [illegible]
et principes [illegible] complexione. si vero difficile recipit impressiones signum
est sui complexionem esse contrariam illi rei. Raritas tamen et densitas
[illegible] Nam raritas facile facit corpora pati
a frigidis [illegible] calidis [illegible] prohibere
[illegible] penetrare et membrum [illegible] calidum [illegible] infrigidare
scilicet calidus corpus rarum facilius penetrat. densitas autem corpus
facit difficile pati ab exterius et corporibus que de foris sunt [illegible]
manifesta sunt illa [illegible] ex [illegible];

Raritas densitas quid faciunt.

Considerare vero oportet si omnis musculi scilicet aut non scilicet ad
[illegible] crasim habent. Scilicet considerare corporis quantitatem
[illegible] ossium; aliquis enim gracilior videtur esse
pars non exterius gracilior quantum ad musculos
sed propter angustias ossium talis apparens est. Scilicet
autem et spissior esse videtur [illegible] non propter
amplitudinis ossium sed propter carnis multitudinem;
Nam complexio musculi [illegible] esse [illegible] a musculo [illegible]. ideo
[illegible] sunt [illegible] Residuum est clarum;

Que caro aucta et diminuta et durior et mollior et in mixtu dum fit siccior aut humidior apparet pars. Sigde dura et pauca siccior, si uo multa et mollis humidior. Similiter uo et medic regios solis ptes habentium corporum aut ampliore humiditate aut minore aut ipsis gruentes aut spissiore aut tenuiore aut humidiore aut sicciore demonstrat parte. Humida gde pars ubi tenuior et amplior e humiditas. Sicca uo ubi spissior et solit minor. Ipsas tamen solidas corpis ptes et primas sim nullo modo possibile e facere humidos, sed satis si quis phibeat eas non cito siccari. Eas uero gruentes regios hat replere humiditate tali aut tali, Id uo primum e nutrimentum solis ptes huam et ex appositione rpo uenas puasa factum. Communis uero et hec ratio e oim parum et dicet postea i sanatiua et egrativa causarum doctrina. Nunc uero q sequuntur dicamus ii

Humiditas q e posita i spaciis et vacuitatibus membrorum ~~[illegible]~~ similium nutrit membra solida, et io cu vides aliquod membrum declinare a sua equalitate et vis reducere ad temperamentum tunc ipse spiritu illa humiditatibus gruis gplexioni membri lapsi. Humidis enim illa qua membrum cibatur tempis longitudine mutabit gplexio membra. Trahitur aut illa humidus a venis et reponitur i locis vacuis membri donec coquitur et i membri substantia vertitur. Et ob illa humiditate membro aliqd gsumere qr ages ut membrum gcedo reparatur a cibo simili et longitudine tempis ad gplexio humidi nutrientis gvertitur i vide aristotilem aleguarde ho pino

Ventris gruitos. Natura gde sicciores velociter fiunt sitientes, et pus eis sufficit potus, et gravantur ampliori. Et fluctuacos hut, et supnatat eis superfluum, cibisqz gaudent siccioribus i

Naturale e oi membro ut attrahat p nutrimento illud qd gvenit ei, io cibus stagi abilis e sto cu sicco, et humidus humido, unde appetit potum aus siccitate nimia fuore, q cu bibat plus q membrum eget, fluctuabit potus i ventre et stomacho tanqm res superflua, et mala crassities fanet ii

Vide de humiditatibus membra nutrientibus i

Vent sicci Stomacho

(left margin) ~~o~~ ematerie tu uo e sic

(left margin) ~~o~~ i. lom q sic tt' membra solida

Sto^s hu^dus

Humidioris vero venter si neque siccitatem ferat, et
ampliore humiditate non moleste ferat, cibisque
gaudent humidioribus ii

Supra dictum est quod membrum appetit id quod est de sui natura ex illo
textus clarus est non egens expositione ;

Sto^s calidus

Calidioris vero natura digerit quidem melius quam appetit, et
magis quoque dura natura et difficile mutabilia
corrumpuntur cum in eo facile mutabilia gaudentes
quoque calidis cibis et potibus, neque a frigidis leduntur
sine moderatum usum ii

Sua enim calore difficiles cibos ad digerendum digerit et facile alte-
rabiles comburit et in malos chimos vertit. ymo si cibus sibi con-
trarius advenerat sic calorem vincit. digerit enim melius in ipso
stomachus non repatus melius digerit quali quod chimum chilum
non magis proportionatum facit ;

Sto frigidus

Frigidus vero natura venter appetere quidem bonus digerere
vero non bonus et maxime quoniam frigidi ciborum sunt
quae acrescunt cum cito in eo per terrea et acide ructuationes
ubi venter et gaudet quidem frigidis leduntur vero
facilius si immoderate usus est. Ita vero et ab
extrinseco eis accidentibus frigidis non fert dictum
dispositionem quemadmodum neque calidus calidorum ii

Appetitus a frigido
digestio a calido

Appetitus ciborum fit per stomachum quod est naturaliter declinans ad frigidum et frigidis
excitatur appetitus. ideo natura ordinavit tempore famis humorem melancolicum
a splene ad venas et excitet appetitum. quare cum stomachus frigidus quiescit
est appetitivus naturaliter. digestio non fit in quantitate stomachi [illegible] quod natura
est calida, cum ergo stomachus est frigidus multum peyor erit digestio.
quod autem frigus faciat appetitum sicut est unde volentes facere appetitum
medicinam [illegible] poma citri et alia frigida et moderamina ;

Vide in libro
tertio de ca-
116

Ex egritudinibus tamen ventres distemperantie in hoc diffe-
runt a naturalibus sicut quod contraria concupiscunt non
similia quemadmodum naturales ;

Complexio autem naturalis mala et ab egritudine excessiva non gaudet ad sanitatem maiorem
et ideo per sui conservatione appetit similia. Complexio vero mala per quam fit
accidens aut per aliquam egritudinem per sui temporis appetit contraria complexio egritudinis
[illegible] et sic ad oppositum egritudinis [illegible] per se [illegible] attrahit illud quod
est ei contrarium. Et simile est in omnibus aliis membris, magis tamen

egritudinem tanquam egritudo
a membro
auferatur

notum est in stomacho quod appetitus aliorum membrorum est naturalis tunc quod
fit sine quod [illegible]. sed appetitus stomachi est compositus ex naturali
et [illegible] appetitus. [illegible] ;

distemperantia naturalis facit membrum in quo est appetere cibos sibi similes et in simili, cum contrariis quod cibi
[illegible] in quo fit contrarium membro agenti, tamen sic fit similes facientes [illegible] membri [illegible]
contrariis et propter calida appetit calida et frigidus frigida et moderate quod excellentem qualitatum
corrumpit et mediocritas salvat. [illegible] aut [illegible] dixi in quo sunt contraria quod removent dispositionem illam
et qualitatem per quam membrum fuerit alterante passio. [illegible] aut dicitur ratio est quod similia in forma, in [illegible]
non in gradum perficiat membrum naturalem distemperatum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] per
membrum similia. [illegible] non certam in gradu [illegible] membrum illa qualitate qua
naturaliter distemperatum est sed [illegible] et magis a temperamento recedat. [illegible] est quod distemperatum [illegible]

Secundum complexionem non inectre distemperantie / propter simpli
cium cognoscent compositorum

Manifestum est quod complexionem composite cognoscuntur ex cognitione complexionis
qualitatum simplicium. Scies naturam medicine et naturam humidi
separati / cognoscitur et [illegible] et [illegible] [illegible] ;

Diligenter vero oportet adhibere intellectum his
que prius dicta sunt discernendo ea ab his que dicenda
sunt. Non enim solum venter sitientes et non sitientes
operatur et frigidum et calidum potum desiderantes
sed etiam ea que circa thoracem et epar et cor
et pulmonem ; Sed propter horum caliditatem sitientes
inspirant amplius de aere et exsufflant longius
et sentiunt sub thorace calorem, non quadmodum qui
propter ventrem sub ypocondria patiuntur calorem. Et
quidem bibentes non statim quiescunt et frigidus potus
sistit cordis sitim magis quam multum calidus. Refri
gerat autem et cor frigidus aer inspiratus nihil
alleviavis exventre sitientes. Ita vero et cum
bibentes frigida in epate et pulmone sensibiliter leduntur
et maxime hec est cognitio in pulmone frigiditatis
quadmodum vero frigidum inspirantes sentiunt manifeste
lesos et infrigidatos, ita calidum est eis amicum
sed flegmaticas superfluitates [illegible] et [illegible] tussis
Scies nunc contrarias complexiones ca et fr. quando sitientes / exponunt ;
morbos ca et fr et febres appetunt potum frigidum
Complexio vero fri et sic parum irritat sitim, ideo [illegible] complexionis [illegible]
appetit potum calidum. et illa non solum est propter stomachum sed etiam
propter alia membra ut dare dicit [illegible].

Modo [illegible] est quod distemperantia naturalis etiam iuvatur a contrariis moderate applicatis, quia per [illegible] contraria trahitur
a sua qualitate nimis intensa et remittitur et ad temperamentum vero magis graditur, ut stomachus
[illegible] [illegible] ut [illegible] in [illegible], applicatis frigidis in potu calidus [illegible] remittetur et ad verum calorem veniet.
Distemperantie vero egritudinales propter naturas et [illegible] in membro existentes fiunt [illegible] [illegible]
contraria illi distemperantie male, nam membrum per [illegible] contraria incipit removere dispositionem malam [illegible]
in eo existentem, et [illegible] appetitus naturalis aliquid ad [illegible] aliquid [illegible] mala dispositio auferatur
[illegible] naturalis appetitus non auferre quod oportet esse appetitum et [illegible] quod ipse esse [illegible], et [illegible]
[illegible] esse removere appetenti in [illegible] eger et inflammatus. [illegible] acta et potentia [illegible] distemperantia
[illegible]. [illegible] est quod distemperantie [illegible] leduntur a similibus et iuvantur a contrariis. Nam similia [illegible]
iuvat [illegible] virtuti et membrum distemperatum magis ledunt ut febres / [illegible]
[illegible] et [illegible], et iuvantur [illegible] et [illegible] quod removet distemperantiam eius. [illegible] tamen quod [illegible] [illegible]
ledit calidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quod sua calide [illegible] [illegible] mala
Distemperantie vero naturales iuvantur similibus et leduntur contrariis, nam similibus [illegible] esse conservantur, et [illegible]
in [illegible] [illegible] a temperamento equali [illegible]. Appetitus autem [illegible] naturalis est [illegible]
esse et [illegible] [illegible] esse appetitum

Lu[illegible] gradus [illegible]

Weldi calidus est

Siccitas / Pulmo / Humida

Siccitates pulmonis sine superfluitate sunt et pure a flegmate quemadmodum et humiditates quedam obscuram et raucam vocem operantur. Incurrunt autem eis superfluitates magis acute loquentibus

ex quo patet clarius [illegible] superfluitas ergo [illegible]

Vox grossa / exilis

Non vero ipsa magnitudo vocis a caliditate fit nec parvitas eius a frigiditate sed hec quidem amplitudinem trachee arterie et exsufflationem vehementiori. Parvitas vero contrariam consequitur causam;

Amplitudine canne et superfluitate virtutis expellentis aerem ex pectore vox magnificatur quare ex voce [illegible] pulmone iudicabimus; Strictura vero pectoris et expulsionis debilitate vox parva efficitur;

Itaque neque frigus neque principaliter sed sunt accidens et solis naturalibus crasibus non supervenientibus consequitur vocis magnitudo et parvitas;

Quia magnitudo et parvitas vocis est a magnitudine vel parvitate canne pulmonis et quia caliditas dilatat et frigus constringit ideo [illegible] dilatat vel stringit [illegible] naturaliter [illegible] vocis magnitudine vel parvitate;

Vox etiam [illegible]

Quando vero huius organa propter ter crasin sunt facta talia talis consequitur vox et propterea ex voce est aliquid de naturali colligere. Etenim levis vox levitate trachee arterie consequitur et aspera asperitate. Levitas vero arterie contemperantiam crasios sequitur; asperitas vero siccitate; asperitas enim inequalitas quedam est secundum durum corpus; arteriam autem duram operatur omnino eius proprie siccitas; inequalitate vero eius que humiditatis dispersit digestam.

Vox levis / aspera

Adeundem vero modum neque acuta nata vox sine angustia gutturis neque gravis sine latitudine potest fieri. Angustia autem naturalis frigiditatis filia est; amplitudo vero caliditatis. Proportionabiliter vero naturalibus differentiis vocum que secundum passiones efficiuntur consimiles sunt existentes efficientium causarum de quibus omnibus in his que de voce sufficienter determinatum est;

Acuta / gravis

Vide quod dicit Aristoteles [illegible]

Humiditate [cava] membro humido siccata membrum asse(?) ipsi ... ixro
ratum humectat quando vocis lenitas sequitur. diminuto
vero humore membrum ipsum exsiccat asperitasque ipso generatur
loca cum quibus cat(?) humidos evacuant, alie vero partes elevate
... hic est quod fit per ... desiccant cum vocis asperitas co-
mitatur. Egritudines autem que veniunt ad ... comitatur
... eisdem causis ... comitatur ... ea ...

Alie vero partes animalis que intrinsece sunt, non leviter habent
tactores cognitos, temptandum tamen eas et padiu-
naticam et pronosticam cognoscere. Amplius et secundum
naturalium potentiarum operationes. dictum est autem in
tercio libro de causis quod unicuique potentie virtutis
et vite dominatrix crasis est. Crasios igitur signa
et species dicte sunt ;;

Iuncturis cum et nervis facile membra exterioris complexionis nosti(?)
... membra ... iudicans complexionem ... est
... Interiora autem membra a galieno non tacta sunt ...
... matrix, pori ... dyafragma, splen, fel etc.
In tercio tamen libro ubi de operationibus ... longius illa lacius
determinavit. Operatur autem omnis ... naturaliter cum ... addit
vel diminuit ... attractiva cum operatur naturaliter ...
et sicci temperata. retentiva vero cum calide ... et frigide ... expul-
siva vero cum ... et frigide temperata. digestiva vero cum calide et humide
temperata. etc. ... ... ad operationes ... ...
facit ad membrorum ... ;;

Que vero propter magnitudinem aut plasmationem aut numerum
aut positionem etc. sensibiliter quod omnium cadunt sub sensu
cognosci sunt facilia. eorum vero que non cadunt sub
sensu hec quidem difficilia ad cognoscendum: hec vero
ignota ; ... alia ... cognitio est ... principalis ...
... de ... sicut ... quod est ... cognoscere aliud sunt facilia et que cadunt sub sensu
alia difficilia. alia ... sunt cognosci ... certe lateat
... secundum ... et ... cognosci ;

Capitis cum magnitudo et figura, et cum eo cerebri, manifesta est
sicut quod prius dictum est. Secundum hoc vero et toracis.
Ita vero et omnium similiter palmas aut humeros aut
brachia aut cubitos aut summas manus aut scias
aut scapulas aut pedes non sunt difficilia cognoscere, sive
secundum plasmationem lapsi sunt aliquid tale sive secundum magnitudinem
sive secundum numerum aut quod ad ordinationem compositionem eorum. manifeste
sunt vero et operationum unicuique lesiones ;;
Clarum est per textum ;

Vocis lenitas asperitas

Modus cognoscendi alia membra interiora

Omnis operatio est a calore naturali ...

Longum hic de figuris ... et positionibus ... et lesionibus

Vide quod ... ;

Ea uero que intra corpus sit ... omnia congnoscere possibile est.
Ventrem siquidem quidam ita puum et rotundum, et juxta ypocondrium compressum vidi ut manifeste pateret secundum circumscriptionem ... et videntibus et tangentibus. Similiter vidi et vesicam quidam expositam et propriam ita ut si aliquando tardaret ad egestionem vrine, tumor appareret circumscriptus manifeste. Non tamen aliorum que intus sunt manifesta aliquando dedit congnicionem natura. tamen temptare oportet congnoscere ut possibile est virtute et veram eorum, et si non secundum descriptionem certam at secundum coniecturam quandam artificialem; Veluti si ita accidit epati. vidi cum quedam et etiam valde graciles venas habentes: sine colore vero reliquum corpus et si paulolum comederunt cibum et magis inflatium spissum et glutinosum: hos quidem velut quodam pondere imposito et suspenso secundum dextrum ypocondrium sentientes in profundo: hos vero cum extensione quadam dolentes In his cum quietes est et proprium est epar, et angustis existentibus [at] structorum meatuum;

Cum quis [illegible] ex epate quam structura eorum sit proprietate epatis epatis cum proprio, [illegible] est meatus est structos. colore [illegible] frigus epatis arguit quod frigore [illegible] proprietate eius arguit [illegible] sit costrige. cibo ita crosso et viscoso hoc [illegible] ob structuram eius a cibo glutinoso [illegible] [illegible] tensio et dolor quod [illegible] meatus [illegible] hoc [illegible] et etiam amplitudine epatis [illegible] judicaret [illegible] testimonia [illegible] flegmatis

Signa propria epatis

Sig epatis [illegible]

Alterum vero vidi flegmaticum toto [at] secundum habitudinem; vomentem vero cottidie coleram palidam, agnovi igitur et oportere egestiones eius videre quod minime habuerunt fellis. Congnovi ergo ex hoc signo humorem felleum emittere porum cistis non propria eius parte in portanarum (que inferior pars ventris est) trasmittere ut combuda appareret duabus [at] habitibus;

le flegmatico qui coleram vomebat

Cum enim quis videt producta fecale habet [illegible] non est coleram sed porum fellis qui vadit ad inferiorem partem stomacum, illud coleram [illegible] et [illegible] ea sit [illegible]

Ex quibus maxime est quod in remotis a sensibus valde proficit
adcognicionem non apparentium ex anathomia notitia
et etiam operationum et utilitatum inventio. Quicumque
igitur vult cognitor esse sicut dictum est, membrorum lap-
sorum corporum in anathomia ei exercendum est
et in operationum et utilitatum inventionibus. Scriptum
est enim de omnibus separatim in aliis negociis de quibus in prefa-
tionis orationis dicetur gratia cognoscendi amatores
discere singula quorum desiderat et quo maxime libro
negocio eligere oportet. Sed de his sufficienter
diximus ||

Anathomia bona utilissima est

ad fieri librum singularem in fine quasi modo ut fiat intelli- ges discipulus cuius libro inveniat scire quoniam cui scientia est necessaria

Clarum est quod predicta membra et colligantia eorum et ... eorum multum conferat: non eget hoc multa ratione |

Quecumque vero in partibus sunt egra corpora cognoscere oportet
et hec quidem sensibus subiacentia in mutatione eorum
que secundum naturam eis insunt in magnitudine et colore
et figura et numero et positione et secundum duritiem et
mollitiem et caliditatem et frigiditatem differentia |

Non ... egra que secundum operationibus nocent si sint ... sensibilibus
que sensui subiacent cognoscuntur colore figura ... et si quis exercitatus in
plagis et collirus fuerit facile ea cognoscit |

Non apparentia vero rursus aliter quidem dicere est per
lesiones operationum aut egestionibus aut doloribus
aut tumoribus preter naturam aut quibusdam eorum
aut omnibus

Operationum alie sunt ... et operationes ... alie ... : ... sunt
pulsus quorum mutatione cuiusque membri mutatur. Scilicet ... et motus volun-
tarius quod etiam per egros dispositiones mutatur. Scilicet ... membrorum
quod etiam ... mutatione membrorum. Operationes autem ...
sunt quod ... sunt membris sicut stillis et attractione colera
... sanguinis. Signa ... que sumuntur ex
membris interioribus procedunt ab operationibus: Alia signa
sumuntur ex superfluitate ... ab interioribus sunt urina sputo
... sudore lacrimis ... Alia signa su-
muntur a doloribus membrorum cum ... dolorem sibi
appropriatum. pulsatus enim dolor sit in arteriis. Stimulatus
in panniculo. Agregatus in membro panni ... aut nullius sensus

pungitiuus in membris panniculosis sicut in pleura, similiter dolor apostematis mordicatiuus extensiuus et perforatiuus fit in panniculosis. Quarta signa sumuntur a constitutione et tumor ultra rem naturalem et consimiliter sic in capite gibbositatis epatis tunc cutis et musculi consimilem habent epar figuram sicut luna. Illa autem constitutio variatur [illegible] [illegible] alia a colera alia a flegmate et cetera.

Signa ex nocumentis cerebri que sunt quinque

Cerebri autem nocumentum cognoscere oportet, secundum cerebrum quidem egri dispositiones ex despiciencie speciebus, aut sensibilium fantasiarum lesionibus, aut appetituum movendi, aut egestionibus per palatum et nares et aures, aut secundum eius dolorum differentiis.

despiciencia cum saltu vocis

Dete

vigilia somno

ymaginacio memoria cogitacio

Universalia sunt vana nisi applicentur ad singularia [illegible] [illegible] a quibus [illegible] ad memoriam brevem signa [illegible] et [illegible]. despiciencia [illegible] [illegible] cum voce et saltu colera portendit aut citrina aut nigra adusta, cum quiete vero et taciturnitate melancolia arguit aut flegma, cum vigiliis aut sompno cum febre, humiditatem. Similiter cum ymaginatio [illegible] [illegible] [illegible] cerebri [illegible] duos ventres salvos arguit. Si vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habuerit, medii ventris egritudinem et cogitationes corruptas portendit. cum oblivione vero partem posteriorem lesam esse aut [illegible] tamen [illegible] [illegible] corrumpi salva memoria et cogitatione et cetera. Signa

Secundo motus voluntarii

tercium ex motibus voluntariis sumuntur et [illegible] motibus sensibus. destructis enim his [illegible] ex toto, appoplexia [illegible] aut congelatio aut [illegible] [illegible] [illegible], secundum partem vero corruptis, paralisis [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] facta in cerebro. destructo aut motu et sensu in una parte corporis tota [illegible] [illegible] [illegible], tunc [illegible] aut in [illegible] aut in illo membro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ho [illegible] a toto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motu, [illegible] [illegible] ydropicus ob [illegible] [illegible] et epar eius destructum. [illegible] [illegible] cerebri [illegible] et [illegible] [illegible] absolute, [illegible] [illegible] [illegible] cerebri [illegible] [illegible]

Ex superfluitatibus

Signum vero quartum ex superfluitatibus cerebri [illegible] sumuntur, ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] humores [illegible] nostri. Signum

Ex doloribus

autem quintum ex doloribus sumuntur. alius enim [illegible] totum caput [illegible] dolorem [illegible]. alius [illegible] parte cerebri [illegible] [illegible]. alius sentitur ex [illegible]. alius [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliis locis applicantur. Vide similiter [illegible] membrum [illegible] secundum [illegible] [illegible], et [illegible] secundum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] operaberis. Vale.

Signa egritudinis Cordis.

Cordis vero [illegible] secundum cor ex dispositione speciebus, et motibus secundum ipsum adunctis et pulsibus secundum ipsum, et secundum arterias, et [illegible] tatibus et pusillanimitatibus, et febribus et [illegible], et [illegible] differentiis, et ex doloribus circa ipsum et arteriarum.

gaudium — interficit — nimia spiritum excitatione
timore — suffocatione

Cor non aperit

Cor aperiri nequit: sed vectes eius oppilari nequit: mors enim propter percit illud. hic est quod quod subito moriuntur. alii plerumque subito humor ad cor fluit, aut principali cordis apostemate hic cor morte suffocatur et subito homo moritur. Terror similiter et gaudium vehemens vitam privat spiritus vitalis resolvendo. In gaudio enim spiritus subito ad exteriora egreditur, ideo calidis innata extinguitur sicut ignis vehementi excitatione extinguitur. In timore vero spiritus se ad intra recipit, et calidum innatum subito extinguitur sicut ignis cum re aliquod operitur et eius expiratio prohibetur tunc subito eius flamma extinguitur. Inspiratio vero cordis octo signis notatur. primum est expirationis quod cum magna velox et frequens fuerit cordis calorem signat, et eius contrarium contrarium. 2m signum ex tremore fuit quod effusio materie ad cor vel principalia eius procedit, humor autem is vapor est aut ~~[struck]~~ melancolicus, aut aliquis humor malam complexionem pro...

Vel suffocatione.

Vide Gaudium et timor quomodo mortem inferunt.

Inspiratio

Tremor

• 3m signum mutatione pulsus fuit. quartum est ire velocis quod sit calore et tarditas eius frigore. quintum est febris. sextum est frigus totius corporis. septimum est color corporis totius quod alteratur alteratione cordis. Octavum signum ex doloribus chilis fuit quod fit accidentia autem ut angustia furor etc. Vel dolor corporalis cordis fit raro eo quod homo moritur antequam dolor eum comprehendat.

pulsus
ira
febris
color
dolor cordis et ira rupta

Epar

Eas vero quod signum epar, ex humorum indigentia et habundantia et quassione in naturale coloratione. et adhuc his quod signum digestionum aut nutrimenti aut superfluorum ~~[struck]~~ egestionem immutatis. sed et in ponderibus signum ipsum et tumoribus et doloribus non in regionibus epatis tantum sed signum granssos quod cum fuerint alicubi pulsumque spissus et tussis;

Epatis egri signa;

Quia epar a sanguine et in stomacho duodeno sugit chilum faciens ex eo iiii humores. quod si epar egrum fuit hoc non facit aut corrupte facit, ut epar frigidum plus facit flegma si est calidum plus facit colere. quod si apertum vel suggestum fuit adurit humores et varios colere species facit, aut rubeam aut citrinam subalbam aut vitellinam aut prassinam quod videt et indiget. flegmatis autem species sunt dulce acetosum, salsum, vitreum et insipidum. Melancolie vero alia est fex a sanguine attracta, alia est adustione humorum. adustio enim facit coleram aut nigram. Sanguis vero aliquis est purus ut quod est naturalis bonum et nutrimentum corporis. impurus vero effusus est in venis cordibus humoribus aliis. Cum est sanguis nutritur et ad aliquem qualitatem magis vel plus declinat quod debet tunc egrum epatis procedit. ex aliis signis igitur primum signum super epar fuit. 2m signum est ex colore quod cum cor est salubrem super epatis egrum arguit, ut sanitas signis cordis bonum, ut color plumbeus sit frigus epatis. 3m signum

Chilum
Sanguis. colera
flegma. melancolia

Vide de Scabie & curatione

fiunt ex nutrimento ad membra corporis [illegible] ex egestione. Cum autem
cum egro humores generantur [illegible] membrorum ~~[illegible]~~ abhorret
unde varii morbi generantur et scabies impetigo morphea
lepra alopecia. membra cum aliquando superfluitate expellunt
[illegible] sua virtute adheret et debilitate cutis in apparere et
[illegible] videri nequit. Que si non pellitur ad cutem
et interius circa membra manet faciunt ydropisim fluxum
epaticum vomitum [illegible] aut [illegible] ut in practica
videbis. Signum quintum fiunt ex lesione epatis que fit aut
oppilatione aut lesione aut mordicatione etc. Signum
quintum est ex membris quibus [illegible]. Autem cum epati fiunt
[illegible] et [illegible] generantur [illegible]. Similiter dyafragma
[illegible] variantur [illegible] mutatur et tussis [illegible].

Stomachi egri signa.

Orexis est appetitus

Stomachi vero et [illegible] circa digestionem et orexim [illegible]
aut [illegible] oblationis aut superfluorum [illegible] [illegible]
Similiter vero et in singultibus et eructuationibus et nauseis
et vomitibus et [illegible] (eorum que vomuntur) formis
doloribus tumoribus et ~~tussibus~~ [illegible] [illegible]
digestio cum in stomacho corrumpitur aut destruitur malos chilos efficit [illegible]
peiorem [illegible] efficit [illegible] humores. Corrupto autem digestio
[illegible] nutrimenti apparet [illegible] est mollis [illegible] grossa
[illegible] mutatio coloris et odoris ut in [illegible] dictum est. Similiter
[illegible] orexis i. appetitus est [illegible] fit aut calidus aut [illegible]
aut [illegible] si non est ad [illegible] fit [illegible]. Signum [illegible] stomachi
fiunt ad expulsionem superflui [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] vel saliva aut vomitu aut pellitur ad [illegible] et [illegible]
[illegible]. Aliud signum fiunt ex singultu qui aut repletione aut

Eructuatio: fumosa, acida, fetida

[illegible] efficitur. Aliud signum fiunt ex eructuatione [illegible] odore
aut [illegible] est [illegible]. fumosa cum fit calida vel colera
acetosa [illegible] aut melancolia aut flegma acetosum. fetida [illegible]
humore putrido [illegible] effectum. Sextum signum fiunt ex nausea
[illegible] humore [illegible] fit et viscosa
[illegible] quia est [illegible] quod si [illegible] vomitus et [illegible] nausea
[illegible] humore [illegible] precedit. Signum septimum fiunt ex
vomitu [illegible] humorem [illegible]. Signum octavum est ex
doloribus [illegible] et [illegible] facile fiunt
[illegible]. [illegible] multis [illegible] facit sincopin. fit autem
dolor iste aut ab humore colerico aut acetoso etc. Signum nonum
fiunt ex [illegible] accidentibus [illegible] fit sanguinea alia
colerica etc. alia [illegible] ex illis. et [illegible] lactis [illegible]
[illegible] alia [illegible]. Signum decimum
fiunt ex [illegible] [illegible] [illegible] melanconia
[illegible] et [illegible] mutatur.

Et sicut tracheam arteriam egrotos: disnia et tussis et dolor sicut loci, et sputa, et vocis lesio innotescunt;

Ea vero que sunt pectoris: ex disnia, tussibus, doloribus et eorum que expuuntur differentiis;

Signa canne pulmonis clara sunt. De pectoris signis dicendum est. Vero per dilatationem pectoris aer attrahitur, et constrictione expellitur. Quo cum infirmatur, motus eius mutatur et frequens inspiratio variatur. Pectore ergo egro virtus ad expellendum stimulatur, unde tussis comitatur. Egrius autem eius aliquando fiunt in lacertis costarum, aliquando in panniculis pectoris, aliquando in pulmone. Sputum etiam valet ad eorum egritudines, sanguinem enim arguit pulmonis venam; excreatio vero alba, citrina flegmatis, alia colere crocus sit. Et obtinent signa pulmonis que circa eam signis pectoris et canne, nisi quod ex apostematibus eius maxilla facies colorantur: gravitas circa spatulas sentitur, tussis, mala inspiratio, sputum spumosum fluxit. Sputum vero pectoris et canalium non est spumosum. Renes vero et vesica monstrant ex operatione eorum et ab exeuntibus ex eis, et locis doloris circa eas et apostematibus et aliis, urina enim apparet renibus et vesice;;

Exporationabiliter vero et in omnibus aliis partibus ex tumore et dolore et lesione operationum: atque et ex egestionum differentiis egritudines erunt;;

Ad cognoscendum interiora membra est sciendum tria, primo anathomiam per quam sciuntur forme membrorum, situs eorum, quantitas eorum, numerus eorum, adventus arteriarum nervorum et venarum unicuique membro, scilicet colligantia unius cum aliis et quid recipiunt ab aliis et quid dant aliis. 2º oportet scire operationes eorum, unumquodque enim creatum est propter suam operationem. 3º oportet scire iuvamentum eorum quod non mutatur, sit mutatio membri: scilicet mutatam operationem mutatur membrum. Et licet unum membrum habeat plures operationes sicut cerebrum cor et alia: tamen unumquodque proferit suas diversas operationes per diversas partes eius: sic quod quibus singularis operatio habet singulare membrum per quod sit; ut attractio fit per villos longitudinales, constrictio per latitudinales etc.;

Exterioribus quidem que sunt preter naturam: In flegmonibus et scliros et inflationibus et erisipelis inspiciendum est:

Apostemata calida simplicia alia fit a sanguine et flegmon, aliud a colera ut erisipila. Apostemata vero calida composita sunt carbunculi et omnes pustule calide sicut ignis persicus, variola: formica, furunculi et alie pustule. Variolas autem et morbillos plerumque antecedit febris ebullitiva putrida que cum natura eius ad exteriora pellitur variole et morbilli generantur. Flegmonem autem et erisipelam et carbunculum sequitur febris donec eorum digestio compleatur. Apostemata vero dura et frigida alia generantur a

melancolia ut schilirosis: aliud a colera nigra ut cancer: aliud est a flegmate casseato ut scrofule. Apostema autem mollia fit a flegmate ut in flegmone alio / sive morte erisis quod generatur a flegmate subtili calido aut salso erisipila. Cognoscitur autem diversis apostematis calore eius dolore febre / velocitate motus / tardite et aliorum accidentium. Et sunt apostemata simplicia quae componuntur faciunt diversa alia apostemata quorum aliquibus est exitura / aliis vero non. Item alia sunt aliquando ... mobilibus accelerantes mortem / alia vero expectantes curam;

Dolores vero sunt que tenebunt locum / aut continuitati solutionis aut alterationis subita ostendunt. Solvitur autem continuitas incisione et contusione et fractura et corrosione. Alteratur vero subita calore et frigore, sicco et humiditate;

Tunc exitus est clarus: facta autem solutione / subita membri mutatur ad diversas complexiones malicias per ea et frigore et ... sunt magis ...

Nocetur autem operatio / aut leviter / aut mediocriter aut omnino non fit;

lesio operationis: diminuta, corrupta, ablata

Verum cum stomachus male digerit tunc absque corruptione cibi tunc lesa est diminute et leviter ista operatione. Si vero cibus aptus variatur in acetosum aut odorem putridum et ... aut fumosum tunc operatio eius est corrupta et mediocriter lesa. Quod si cibi exitus eiusdem egrediuntur sunt dispositionis quam stomachus est operatus tunc eius operatio est penitus ablata / et sunt hoc modo judicia de operationibus aliorum membrorum

diminuta
ablata
corrupta.

Quecumque vero egeruntur: hec quidem ut principaliter corum que patiuntur. hec vero ut contenta in corpore sunt naturam; Unumquodque autem horum ostensionem propriam facit:

Signa ab illis que egeruntur
Ex urina
Vapore
Sudore
Egestione
Sputo
Sanguine;

Illa quoque ex corpore fluunt sunt urina vapor / egestio. Et illa quae egrediuntur patientes sunt illa que egrediuntur in corpus et sunt accidentia eorum ut color in urina / et odor bonus fetidus aut hircosus in vapore expirato et sudore / odor autem ille manifestior est in sudore; Excuntia in ex corpore sunt triplicia / egrediuntur cum aliquibus partibus membrorum sicut cum sputo et tussi egreditur aliquid in ulceribus pulmonis vel panniculorum eius vel carne eius / sicut egreditur aliquid in ulceribus intestinorum cum egestione. 2o egreditur superfluitas membrorum ut urina a renibus et vesica: egestio vero ab intestinis. Quod si membra illa non sunt sana / tunc eorum superfluitates non egrediuntur sane et pure immo per eiusdem accidentia eorum egritudinis ... sunt lavaturae ... vel ... putridos vel venenos ... Et partes ... in ... / et partes sputi in egritudinibus ... et lotura sanguinis quasi lotura carnis ... / et alie resolutiones ... 3o egreditur sanguis / ut in solutione continuitatis vene eius. Unumquodque cum illorum ... propria egritudines ostendit / aut aliqua propria egritudinis;

Signa egritudinis corporis sumuntur:
a bactione lesa
a qualitate mutata
ab excuntibus mutatis
a substantia inherentibus

Dictu e autem de his aut de omnibus i parcium locorum negocio: nullo hoc i arte prius redigete, aut perfecte assignate. Quadmodum igitur nil aliud (eorum que inveperunt) perferunt veteres egrotatium quidem corporum ex illo negocio disserre opportet communicos i

ut i libro de accidentibus et morbo / ut i libro crisium

Egrotadorum no et sanadorum ex parti facultate. Ea quidem enim signa que sunt egrotadorum i medio sunt fortasse sunt eorum, que sanis et egrotatibus accidunt. Secundum natura quidem omnia sanis insunt: preter natura no egrotatibus; i quantum egrotat. In medio no his sunt declarativa egritudinum. quedam quidem ex genere existentia eorum que sunt secundum natura sed i qualitatibus aut temporibus i mutata. quedam no ex his que preter natura quidem sed minora his que sunt i egritudinibus ii

Vide

Vide signa egrotandorum;

corpora enim patent ad egritudines, aliquid habent sanitatis quare no sunt i firmi et habent aliquid infirmitatis quare no plene sani si go plus habent sanitatis tunc plus habebunt de signis sanitatis et si habent plus ~~firmitatis~~ infirmitatis habebunt plus de illis signis;

Et preter hoc hec dispositiones corporum quecumque egrotativa esse videntur neutrorum sunt. Signa vero ~~prima~~ declarativa ipsa, primo quidem sanitates designant. secundo vero egritudines et sunt eadem signa secundum prima sanitudines et neutra et egra: In eo quidem quod i ea existere dispositiones demonstrat neutra: i eo no quod futurum declarat: egra;

Signa neutra habent aliquid sanitatis aliquidque egritudinis: ad quecumque igitur comparatur, fiunt ipsa ut comparata ad sanitatem fiunt sanitatis, ad egritudinem egritudinis et ista composita enim sunt ex signis sanis, et debilibus secundum quod corpus magis vel minus habet de sanitate vel egritudine;

Secundum no eadem rationem et quecumque i egrotatibus apparent signa salutis, dicuntur quidem sana eo quod futuram sanitatem denunctiat. dicuntur vero egra i quantum existentes egritudines ostendunt. et manifestum e quod si utrorumque sunt declarativa, dicentur neutra secundum unum aliquod figuratorum neutrorum eorum;

Signa apparentia infirmis et ostensa sanitatis figurativa sicut bona digestio virtutis fortitudo figurat egritudinem presente et futuram sanitatem, ... ergo ab his tunc sunt primo signa neutralitatis qualescumque;

Nihil vero admirandum eadem signa tres habere rationes in differentibus habitudinibus et sana et egra et neutra dici.

Clarus est textus. Nam signa ... sanitate ... et convalescente ... aliis signis.

Secundum alterum vero significatum quecumque signa insunt convalescentibus ex egritudinibus, diaque neutra sunt quod arbiter et ea neutra quemadmodum in senectute. Hec igitur ratione sub plures cadunt intellectus et rationes.

Corpora ... et etiam puerorum ... neutra ... convalescentie ... ad meliorem ... sanitatem ... puer redit ad perfectiorem etatem. Senum vero ... ad mortem. Et ... alia.

Quecumque vero perfecte sanis insunt, sub sola sanorum cadunt cognitione. et quecumque quidem egrotantibus non manifestantia futuram salutem, hec similiter sub sola egrorum cognitione cadunt.

Clarus est textus ille.

Signa prenostica ex egestione

Future vero egritudinis pronostica premittere. prima vero dupliciter existente eorum differentia. Agrediamur priora quantitatibus aut temporibus permutata vero in ipsis preter suis formis ab hiis que sunt secundum naturam, velut orexim ciborum intensam aut diminutam aut que non secundum consuetum tempus fit aut non consuetorum ciborum. aut secundum egestionem superfluorum ciborum non consuetam esse pauciorem aut pluriorem aut humidiorem aut duriorem.

Signa sanitatis ... Cum autem eadem signa ... quantitatibus ... aut qualitatibus aut temporibus ... egestio ... et humiditate et mollitie ... melius ... et duriores ...

Evacuatio — Ita vero et humidorum superfluorum indigestio et habundantia preter naturam aut consuetudinem permutatio aut temporis evacuatio aut colorum mutatio. (margin: et mutatio hore evacuationis eius)

Urina et quae cum ea exeunt hic humidam superfluam dicit. Urina aut aliquam mutationem in quantitate, aliquam in qualitate et coloribus eius, aliquid in substantia sed sanguinem et ypostasi, aliquid in hora exitus. Quod haec mutatio ex consuetudine et alias aliter quam consuevit, tunc sunt mutationes factae cum in corpore non narrat causam facientem huiusmodi mutationem.

Et vigiliae et ultra somnus ante tempus consuetum. Secundum hoc vero et superfluitates amplior aut minor, aut calidae et frigidae concupiscentiae, et sudores plures quam oporteat aut pauciores, et coitus venereorum usus immensurata aut sine tempore concupiscentia: et pigritia ad motionem, aut temptantibus motum agravatio aut quod valde dissolutio. Menstruorum retentio et amplior aut minor evacuatio. Sic vero et quae per emorroides: sed et secundum eundem cibum aut potum non plus eius delectatio quam prius, consuetio est futurae egritudinis. Idem et intellectus ebetudo non secundum naturam aut oblivio in non consuetis, aut imagines fantasticae somni quam prius: et auditus quidem et odoratus et visus ebetiores et infirmiores. Et ut simpliciter est dicere, quaecumque secundum naturam sunt, haec quidem aucta, haec vero diminuta, haec vero temporibus quibusdam aut quantitatibus permutata. Et coloris tenor minor aut maior factus et rubicundior et albior et lividior et nigrior. Et ructuationes et sternutationes et ventositates plures aut pauciores a solitis. Ita et quaecumque purgantes aut per palatum aut nares quibus cerebrum expurgatur quantitatibus aut qualitatibus aut temporibus permutata. Haec igitur modo omnia sunt generis eorum quae sunt secundum naturam.

Clara sunt ista. Nam ex additione vel diminutione illorum signorum iudicare possumus super egritudine: quia si causa parva fuerit sensibilis natura eam curabit. Si vero magna extiterit tunc egritudines fiunt. Sic igitur diligens inquisitio perfecta sit pone extractionem iudicia ne in errorem veniens.

Urostica
Ex vigiliis
Sudore
Usu coitus veneri
Pigricia
Menstruis
Emoroides
Ex intellectu
Oblivione
Auditu
Visu
Tenore
Rubore
Ructatione
Sternutatione
Ventositate

Tertio vero in ventre aut secundum stomachum aut secundum aliquid intestinorum aut in egestionibus aut in hiis que evomuntur aut urina aut aliquis aliis mediocris dolor de genere eorum sunt que preter naturam / modum vero egrotare etiam habentes dicuntur ;;

Et cum omnia causa nocentes corpore arguunt et ideo futuram egritudinem portendunt ;

egrotare dicuntur
Quemadmodum neque gravati caput aut dolentes aut vigilantes quemadmodum preter hoc ad consueta operationum impediuntur / et iste est tunc egritudo in talibus dispositionibus ;

Predicta signa omnia cum sunt in corpore et non impediunt corpus a suis debitis actionibus nec corpus non dicitur egrum dicitur habere egritudinem futuram : Quando vero predicta signa etiam in corpore vigorantur ut cum prohibent ab operationibus consuetis tunc sunt signa egritudinis presentis ex illo sunt tunc in dispositione egritudinis que est dispositio fuit presens in nocumentum operationibus corporis ;

Et sic iterum in ad aliquid eadem dispositio et egra et neutra dicitur ad vigorem cum fuerint facilius quam virtus virtutis aut egritudo est aut neutra dispositio singularem etatem que dicte sunt ;

Causa latens in corpore faciens apparere signa in corpore, illa insuper dico preter dicta egritudo et non egritudo quando que prohibet ab operationibus non vero egritudo dicitur que non prohibet . hoc est que resistunt virtute resistente vel virtute abeunt. si enim vincit virtus tunc a causa illa tunc causa est egritudo / si vero virtus vincit tunc non egritudo ; ergo secundum comparationem adveniente forte vel debile omnia causa preter dicta egritudo vel sanitas ;

Ita vero et quecumque secundum sensus non in eo quod magis et minus alterutrum differunt sed toto genere preter naturam sunt . et hec sunt egritudinum signa, quibus tamen fuerint prima / et non dum a consuetis vivendi actionibus impedire sufficientia ;; Talia vero sunt secundum gustum quidem que salsa aut amara aut aliquid alterius qualitatis sunt / manifeste ex comestis et bibitis omnibus / aut sine acceptione cibi saliva eis videtur talis . Secundum odoratum vero que sentimus aliquid

Futura egritudo que nostra

Egritudo quid est

Ex sensum mutatione que nostra

Ex gustu

Ex odoratu

una qualitate odorato nullo pute, et afferentes
plura et differencia omnia et sentiunt ut scitur.
pleriumque non sensus nobis nullius: aut fetoris
aliquis sit nullo pute fetido. Secundo auditui Ex auditu
vero et sonitus et strepitus generis contra
que preter natura sunt. Quarto accidencialiter et secundum
visum tercium aute apparere videtur nigra aut alba Ex visu
russa et rubea. hec non rotunda hec aut longa
et hec quidem gracilia, illa non grossa, et preter
hec, volare omnia videntur;
ergo hic de his que mutantur sensus quandoque inequalitate ut omnes
maior vel minor apparet quam est. quasi inequalitate ut alius apparet
quam est. In gustu enim si aliquis humor malus dominatur in lingua
secundum hoc res apparet talis vel talis sicut accidit febricitantibus. Similiter
in sensu odoratus secundum adiectionem vel ablacionem unius odorat.
Vapores etiam aliquid mali secundum qualitatem auditui in sonitu et concitat.
In visu similiter. ut in prosternis dictum est, et enim in
2o de anima aristotelis illa notatur; illa enim omnia que non
eveniunt impedimentum sensus et operacionis tunc sunt de vestra future
egritudinis; Si non impediunt sunt ex vestra parte;
Secundo tactui non qui inequalitas quedam aut spissitudo Ex tactu
aut gravitas, aut tensio, aut stupida aut dolens dispositio
apparet secundum totam habitudinem
In gustu: quia quis sapit cibum aliquem quem non comedit malus
chimus in stomaco motus arguitur. Sapor acutus, colera precedit. Vide de
acetosus vel humectus, flegma salsum, et eius similiter non melancolia. Salsus causis
flegma salsum. dulcis, sanguinem. acutus colera adusta. Ponticus, me- mutacionis
lancoliam. In odoratu non si absencie odoratui et aere generato saporum
odore, si dico homo aliquis odorat, malus chimus precedit
fetidus, chimum putridum. acutus acutum. bonum laudabile.
In auditu non absencie voce ex tristes, sed vox sentitur
aut tinnitus aut sonitus malus chimus et vapor commotio indicetur.
In visu similiter, nigra et tenebra secundum chimum nigrum, citrina
colericum. similia, rubea sanguinem. Vapor aut
humore circa oculos motus secundum quod grossus vel subtilis facit apparere
res subtiles grossas esse. et quod multum non ex hora videtur
volare, aliquando unum aut duo apparet et sic de aliis

Vide quod virtutes c[on]tinue generantur

In tactu vero accide[n]t[ur] os p[re]s lassitudines ut lassitudo ulcerosa, extensiva et apostemosa, eveniu[n]t aut a vel ex c[on]tinui mali corpo[r]a generatis. q[ui] si g[e]n[er]at virtute mala ... simile c[on]gnoscitur tactu, si utrale pulsu, si ... ibi ... co[n]stit. ...

Ita vero et s[e]c[undu]m qualibet parte tensio aut tribulatio aut punctio aut gravitas quando p[ro]p[ter] quide[m] fuerit et no[n] manetes ... q[ui]de[m] neutra esse declarat. Innuntiat vero egritudines futura;

Ista cu[m] signa ... et ... operacio[n]es no[n] impedie[n]t ... fiant et futura ... ;

Quecu[m]q[ue] vero i[n] egrotantibus fiunt signa, hec quidem sunt demonstrantia sanitate: hec vero morte. Sana q[ui]de[m] priora. altera vero genere q[ui]de[m] egra s[e]c[undu]m p[rese]ns vero p[er]niciosa dicuntur. Accipiu[n]tur aut vel q[ui]de[m] differentie ex operacionum virtute et vitio. Secundum p[ar]tem vero ex his q[ui] s[e]c[undu]m parte operacionibus p[ri]m[u]m genera p[ri]us dicta sunt;

Sig[na] sanitatis mortis

Fortitudo virtutis animalis, vitalis et n[atur]alis, et c[om]pleta digestio post ... apparent et bonitas o[mn]ium operacionum salute portendu[n]t. c[on]traria vero ... digestio ... Si vero ... signa privatione digestionis et ... debilis virtutis certe morietur;

radicu[m] ut cordis cerebri ...

Sig[na] ex radicibus ... ...

Primum genus parvum e[st] p[ri]ncipiorum. 2[m] vero eoru[m] q[ui] ab illis nata sunt. et tertium ... q[ui]de[m] ... a p[ri]ncipiis vero q[ui]dam supplementa recipientium. quartum vero genus eoru[m] q[ui] dicta sunt, ex s[e]c[undu]m q[ui]de[m] e[st] utile ad c[on]gnoscendum: s[e]c[undu]m accidens vero erit aliquid ex his prenostico q[ue]madmodu[m] ex superfluitatibus et ex his q[ui]de[m] circa c[on]passiones. ex superfluitatibus vero semper ... digestionis et i[n]digestionis i[n] eis i[n]erunt signa. ... vero c[on]tingit ea vero demonstrare semper aut natura ... pare materiam, aut materiam natura, aut neutrum neutru[m]. Sana igitur signa dicuntur superante natura. egra vero superata. Neutra vero i[n] pugnis equalibus ... ;

ut o[mn]ium ... vellere ...

Exceptio[n]e ... virtutis vel debilis

Radices trope ... sunt . rubrum in eis habentes ... ex re-
sudatione . refrigeratione et siccatione . cordis vero habentes pulsa-
tionem ... causis / venis . tertium vero aperitiva moderato ve-
neris . Radicibus autem fortibus ... ramos esse fortes .
membra autem quae ... radices et ... et ... ramos
suis operationibus et aliis figuris ... omnia illa declara-
tionibus eorum dicta sunt supra ;

Manifeste quidem digestionis signa sanorum sunt . quem-
admodum indigestionis egrorum

Signa quae vitam mortalis viverit et digesserit animis egritudinis
sunt urina rufa . citrina et equalis substantie urine . Nubes
rubea et alba . sedimen album planum leve ... . Indige-
stionis vero signa sunt aquosa alba nigra subtilis substantie / grossitudo
eius nubes nigra / sedimen nigrum / arena similis furfuri ...
et petalis similis ... alia

Quecumque vero neque digestionis neque indigestionis ... contraria
nature neutrorum sunt . Neutra vero ... hor-
... vero generatum declarat quemadmodum denigrati digiti
tales vero sunt et tertie superfluitates

Multa sunt signa futura crisis significantia . sed ... salute ... ...
mortem indicantia . quia si ante digestionem apparet ... debilitate et
morbi magnitudine arguit . post digestionem vero / virtute superposita porten-
dunt . In completa autem apparentia virtute ... / et morbi equales
... indicant ... sunt neutra ;

Dictum autem de his ... in his quae de crisibus . Ego vero
longitudini parcens / hic quidem iam de signis finio orationem ;

Clarus est textus . particularia cum omnia sint scriptis ad libros
de crisibus ... . Accedamus nunc ad librum tertium qui est
de causis et de ...

Sig. { digestionis / indigestionis } ...

Transcendum vero nunc est ad eam que de causis. quarum vero
et harum quedam sunt salubres; quedam vero egre; quedam
neutre. primum de sanis causis sermo erit. quarum vero
et harum separatim, hee quidem conservatrices sunt; hee vero
effectrices sanitatis. Sunt vero et tempore et dignitate
priores servatrices factricibus;

Cause {conservatrices / effectrices}

Cause conservatrices sanitatis sunt quibus utimur cibis potu exercitio frictione
balneatione. Effectrices vero sunt que administrantur ex medicinis cibis
et aliis curativis ad removendam egritudinem. Medicina enim post est
de causis sanitatis et primis de causis egritudinis [illegible]
sanitas removetur et contra ad sanitatem accelerat;

A servatricibus incipiendum. dico igitur quod cum non sit unum
sanum corpus sed plura quemadmodum prius determinatum
est, secundum unumquodque eorum erit conservatrix causa. quia
et omnis causa est in genere ad aliquid;

Ipsius dictum est corpus sanum esse [illegible] quod sanum et ipsum, ut nunc, et
plura [illegible] corpus [illegible] [illegible] sit ex multis partibus quarum unumquodque
est sua [illegible]. quod unumquodque habeat causas que in eo sunt salubres.
[illegible] conservat unumquodque secundum se;

Rursus in faciendum est hic prius ab optima compositione corporis considerates que ad hac salubres. Invenies vero earundem
causarum naturam rei demonstrat. Si enim esset impassibile et immutabile corpus et per semper permaneret
optima compositione, nihil indigeret arte constituente ipsum.

Vide quomodo corpora mutantur a sanitate

Quia vero mutatur et corrumpitur et quantitate vero, servans
quam habebat ex principio, continua curatione secundum hoc
indiget. Secundum quot igitur modos alteratur corpus
totidem et genera preservationum habebit. hoc est
servatricium causarum;

Quia corpus sanum debet attendi ad equalitatem et temperamentum, et unumquodque
suo [illegible] conservatur notum est quod res [illegible] nobis cibos tempe
ratos quantitate et qualitate, debito est eius [illegible] conservare
Res [illegible] non [illegible] inevitabiliter occurrunt corporibus quod [illegible] nimis
vel [illegible] [illegible] accidat magis et minus corpora mutat
aliquando enim secundum [illegible] alia [illegible] alia [illegible] mutat. Unde
[illegible] sunt mutativa corpora [illegible], tot erunt [illegible] mutationes
aut prohibentes aut tardantes;

Quas causas (ut inveniri contingit e ex his q[ue] p[ri]us dicta sunt)
ut corrigentia genere accidit existere. In cono
esse q[ui]a non velociter faciunt correctos cura p[ro]p[ter] q[uo]d sil[icet] oportebat
lesio non preservativa a futuro malo apellata sunt
a medicis sed servativa potentem consistentiam;
causarum preservativarum et corrigentium alie instrativa in cura
con egestudis: alie vero a... egere conservantes corpus ne ruat in
passiones. corpus aut[em] perfecte sanum non eget preservativis sed
solum his eget q[ue] preservat ipsum. Hec hora perdicit illa sunt
cibus potus balneatio fricatio etc.;

At vero non correctionem nisi paulatim aut[em] accidat lesio subito corpori non tamen subito sepe accidat subito non inducere eas medici in ambo causarum

Alteratur aut[em] corpus a quibusdam ex necessitate. dico aut[em]
ab his ex necessitate quibus in possibile est ipsum non alterare
non ex necessitate vero ut reliqua. Nam semper
in aere continente immorari et comedere et bibere et
vigilare et dormire necessarium ei. gladiis vero
et bestiis non necessarium. Unde in priori quidem
genere causarum circa corpus ars consistit. circa
vero secundum nequaquam;

a reliquis non alteratur

Lesiones

a fortuna et casu ut morsus plaga etc.

Medicina dat causas preservativas a lesione rerum non naturalium quas
non possumus vitare dat enim quo facto possumus nos preservare
ab aere nimis calido. cibo potu arcubus aere etc. Illa
aut[em] q[ue] casu et fortuna hominibus eveniunt ut morsus venenosorum
[illegible] etc. ... de his non datur preservatio sed postq[uam]
illa egerunt corpori impresserunt tunc dat ars medendi illas
egritudines ut dat cum curam q[ue] morsus canis rabidi. fractura
ossis a plaga etc.

Quot igitur alterantia corpus ex necessitate dividentes
sive sunt secundum unumquodque eorum proprium aliquod genus causarum
salubrium inveniamus; Est igitur unum quidem ex
continente corpus aere. Alterum vero ex motu
et quiete et totius corporis et singularum partium. Tertium
ex somno et vigilia. Quartum ex his que offeruntur.
Quintum ex his que egeruntur. Sextum ex anime
passionibus. Sub his enim omnibus necesse est corpus disponi
quodam modo. ab continente quidem aere enim aut calefactum
aut infrigidatum aut humectatum aut siccatum aut sive
complexio; horum aliquid patiens: aut sive secundum totum alteratum;

quantum paratum aliud q[uo]d sicut
cal[idum] et hu[midum] ... et sic etc.

Textus est clarissimus;

Res non naturales
Aer
motus quies
somnus vigilia
cibus potus
Repletio evacuatio
accidentia anime

ut a corpore calidum i[n] ... q[ue] facit ex putredi aut ex variatione ... et mala constellatione etc.

Et ex motu vero et quiete immoderate utrisque excedens.
Ita vero et ex sompno et vigilia nimie et patitur
ipsum. et sic eadem ratione ex his que offeruntur
aut egeruntur aut retinentur. et ex accidentibus
anime. omnia enim illa hec que sunt in arte. hec vero
per alias medias causas alterat corpus et corrum-
pit salutem. Est sumptum est de his omnibus separatim
per singula in salubrium negotio; (in hoc de regimine sanitatis)

Quid faciunt Motus quies

Motu nimio corpus calefit et per motum calor poros aperiente calor
exalat et frigus causat. quies vero facit frigus quia eius superfluum
calorem innatum extinguit. Equalis autem et temperamentum
utrorumque conservant; Similiter vigilie calefaciunt corpus emissione
spirituum ad exteriora, et si superfluunt exsiccat corpus. Sompnus
vero infrigidat spiritus vehementer. Equalis autem amborum conservat;

Vigilia Sompnus

Cibus etiam et potus sui quantitate et qualitate et horarum usu corpus notabiliter
mutat corpus conveniente aut et inconveniente corpus conservat ipsum.

Cibus potus

Similiter vero emissio vel retentio egerendis ... et eius ...
corpori mala dispositio inducunt; Accidentia vero anime

Egestio Retentio

quedam movent spiritus ab interiori ad exteriora ut ira gaudium
quedam vero econtrario ut timor tristitia angustia. et quedam faciunt
utrumque ut dolor. Motu autem spiritus moventur calides multa

Accidentia anime

et sanguinis aliquando eo quod spiritus est vapor subtilis et calor in-
natus recessor et humidior. per motum autem horum corpus plus cale-
fit quam quando aut sanitati aut ... aut infrigidari; et mala di-
spositio corpori proveniunt; Ita enim sicut ex accidentibus anime mutatur
corpus aliqua immoderate ut aer. ipse enim per pectus et arterias
sine expiratione cor ingreditur, et per corporis sic dispositionis cordis
disponitur. cor enim expirat et expellit vaporem fumosum
et attrahit aerem ex duobus locis unum a pectore alium ab arteriis

Vide quomodo
sic fit aer
ad cor vero
sicut

que per poros cutis ingreditur. quod si cor non attraheret aerem immediate
ad sua natura non aer semper aliquid corpori imprimeret sed et
sic non varias dispositiones suas varias quantitates corpori configuraret. vera
actio cordis in aere precipit actionem aeris in cor. hoc est quod aer
velocius in cordis cogitur et alteratur. et ideo per mutationem aeris
non omnes homines conformantur sic tempore pestis. Sed quorum chimi ad
maliciam sunt preparati facile ab aere patiuntur propterea si venenosam

Pestilentia

et putrida qualitatem habuerit non in actionem cordis pervenit et
sic moribunda per quantitatem proveniunt; Alie autem res naturales
et etiam aer per medias causas corpus mutat. nam corpus ad
malos chimos preparat et similiter mala complexiones creat et sic

Adverti hoc
textu
de egritudinibus

Rc[illegible]

p. hyg. [illegible]

plerumque media facile corpus mutat. Corporibus enim sanatis facile accidit corruptio ex causis conformibus aliis corporibus quae si res non naturales in corpore perstiterint ampliabuntur facient egrum. Si vero non perstiterint tunc corpus aliquantum destruebat ~~et opposite~~ eas tamen quae perstiterint sanationem inveniat;

h Et igitur omnia nunc dicta genera materie quidam sunt salubrium causarum: et cum competenti usu fuerint cause et conservatrices et salutem prestantes. preter mittentes vero a competentia egra constituunt corpora;

R Res non naturales que ministrantur corpori debita quantitate et qualitate et is salvant corpus: si vero non, non salvant. Si enim corpus quod unius caliditas magis quam oportet, et fuerint frigide complexionis. alter tantum illi cibis reducet cum a frigida sua ad equalitatem complexionis et propter hoc ad maiorem calidum equalitatem faciens egrum [illegible] cum sit a complexione sua naturali quam frigida est valde remota. Si vero fuerint eadem complexionis facilius facit cum in fervore quod calidum additum non reddit calidius. illa tamen quando aliquo pretiosa est quod moderata a complexione sua naturali quam eadem est recessit [illegible] Et similiter modo dicendum est de aliis in rebus non naturalibus;

Mutatio complexionis unde quando fit

I Ita vero ex hoc manifestum est quod non alias quidem substantias (eorum que sunt extra has) alias quidem sanas nobis. alias vero egras arbitrandum est. sed casus in adaliquid aliquas quidem sanas aliquas vero egras arbitrandum est esse factas; Quando enim eget corpus motione: significasti quidem sanum: quies vero egra. quando vero requie quies quidem sana egrum vero significasti.

Eadem Res sani fuit egre diversis de

Similiter vero in cibis et potibus et omnibus aliis. Singulum enim si indigenti corpori adducatur et cum competenti quantitate et qualitate: salubre fit. nihil vero indigenti omnino ablatum aut non competenti mensura egrum constituitur;

Administratio Rerum non naturalium

R Res non naturales adeunt quae adducunt corpori sano sunt quod [illegible] naturales et conservatrices sanitatis. que vero apponuntur corpori egro sunt quod oportet tunc dicuntur eo esse sanitatem facientes quod egritudines removentes. Administratio autem cibi et aliorum debet esse contraria malitie et complexioni egritudinis ut videmus [illegible];

Sic est de aliis accidentibus etc. Nam tamen videmus calorem innaturalem aliquorum esse debilem motione cum adeo ira quousque calor [illegible] removeretur sic fecit videmus militi qui extremo cum substraxit eius amicus et cum adeo ira [illegible] quousque calorem febrem [illegible] et sanatus fuit;

Vide quando ira calefaciat

Militi qui extremo removeretur fuit calor ira

Et due sunt hec consideraciones circa salubre et egrum: qualitas et quantitas eius quod offertur. Et cum tempus alterum aliquid preter ablacionem que dicta sunt terciam eciam contemptum non bene dictum est. Si enim corpus indiget tanta et tali oblacione, manifestum est quod secundum tempus oportunum offertur. Et generacio temporis complexio quod fluxum est et mutabile et mortale corpus etiam indiget secundum mutaciones alias alteracionum. Itaque non est quidem generum terciam in his que dicta sunt tempus ad doctrinam non plurimum quod hic tercio etiam litteram que dicta est causam;

Administracio dandi et offerendi res non naturales secundum quantitatem et qualitatem etiam attendit tempus quo dandum est an estate vel yeme etc. et in tempus non facimus tamen terciam per quam consideracionibus in administracione rebus non attenditur in duobus predictis ut clarum est in corpus enim quod mutatur alterum tempus alio tempore aliquid indiget ut in estate frigidis in yeme calidis. Et ideo dicit tercium quod generacio temporis in hoc presertim vel tarde alterari ad frigore secundum hoc enim ex contrario vel tarde alterare ad calorem etc. Racio potest affectus quod corpus in aliquo tempore extenuatur corpus, tarde recipit consumentur et quod consideracionem moderet;

Quoniam autem in his consideracionibus que dicte sunt et alie causarum salubrium, et nunc nobis propositum est generum cursus repetamus eas

Manifestum quod omnes sanitatis a pluribus potest et alia meliorat secundum predictas consideraciones secundum quantitatem et qualitatem. Et ideo quantitatem et qualitatem post quod genus omnium rerum non naturalium quarum omnes debet advertere corporis secundum quantitatem et qualitatem;

Perfecte igitur composicioni corporis quod siquidem bene temperatum est continens quietet et conturbacionem aliorum perfecta (de quibus iam nos diximus) quietis et motus et sompni et vigilie et oblatorum et egestorum;

Dicitis enim predictis rebus non naturalibus est ars medicine. Dixit non res non naturalis ut accidencia anime temperatur plures et plus, non medicina, ideo medicus loquitur de eis accidentibus loquitur et logistica vel plus non medicus. Et tamen hec alterare predictis corporibus est vehemencia accidencium anime. Sic ut patitur amor corporis concupiscibilis amor etc. et amore vel colere enim iram etc.

aliarum rerum non aer ha... ; — Quod si distẽpatū fuerit ɔtinue mutatū et corre pancias minime oportet in quantū contrariam est corrupta.

Scilicet ut dictum est si corpus sanum et equale fuerit similiter si aer temperatus extiterit tunc necesse est alias sanitatis causas secundum temperantiam debere observari. hic autem vult si corpus sanum fuerit et aer distemperatus tunc alias res non naturales oportet esse distemperatas secundum applicationem corporis competentes — quantum contraria distemperantie aeris — distemperantia aeris. verbi gratia si aer intemperatus accedat ad calorem et siccitatem infrigidetur cum cibis et potibus frigidis frequenter resistentibus sicut fit estate, infrigidetur similiter, vocatione aque fossis sub terraneis aperiendo fenestras ad aquilonem. Similiter si aer frigidus fuerit nimis calefiat cum ignibus lignis redolentibus fumigiis et aliis. Similiter est de aliis rebus quas non naturales. quoniamque cum aliquid distemperatum corpori advenerit, coniugatur medicina eius ad contrarium illius; cum contrarium contrarium destruat et fugat;

Considratos vero in ɔtinuē equale sunt neque rigere propter frigus. neque sudare post estum; Singulis nasiis vero qui primum incipit dolere corpus regere fecere statim. Insuper vero digestionis perfectio et egestionis modo secundum qualitatem et quantitatem supportet.

Equaliter vero ɔservando in his ozesis digestioni ita ut non adigeat preceptore quantitate coblationibus necientem;

Optima enim natura quantum appetit tantum et bene potest digerere.

Clarus est textus. aeris enim equalis neque frigus neque sudorem facit. Similiter modificato motu corporali calorem conservatur. Ergo ante laudabilis debet esse conformis cibo secundum quantitatem. levis in qualitate. calorem ad horribilis colore additum verges. hoc consuetudinis equales. Unde similiter debet et esse conformis eo quod bibere cuius ut dictum est. Stomachus vero ita quod est ipsius naturalis dispositio appetit esse et exquirit ea que consueta esse sic cibus appetitus naturalis appetitus neque nimius neque modicum sed ea quibus ita est ut conservari;

Ita vero et somni quantum natura ipsa mentitur his qui in optima compositione sunt: et quiescunt statim dormientes tamen non amplius indiget corpus;

Similiter est de vigilia. Natura enim mentitur et statim et vigilans secundum equalitate. secundum quod somno et meliorare adiutorio. clarus est textus;

Vide contraria contrarii corriguntur; Vide de solutione dea 132;

Advertere

Exercitatio moderato superfluitas in nimis similiter exteriores expellit.

Temperamentum aeris amorum gestis cibi potus

Ego laudabilis

Equalis somni;

Et ita ex dicta utentibus i egestionibus nihil delinquitur circa ventrem et urinam et totum corpus. Has cum egor temperantia oblationum. Sunt toti uero corporis respirationes et temperantia ... salubris reficiat usus.

Oblatio ... salubris ... superfluum ex eius ... salubre ... cum cibos et potum ... urine et egestionis. bonitate etiam digestionis et operationis naturalis ... restitutionum: et ob ... temperantia ... expirat superfluitas laterum et musculorum.

Abstinere uero maxime est quod oportet ab intemperantia harum animi passionum ire et tristitie furoris timoris et invidie et sollicitudinis. Extremum ... et mutat corpora ab eo quod est secundum naturam consistentia.

Furore et ira calor excedit equalitatem: letitia uero et gaudium facit eum equalem. Timor uero et pavor facit fugere ... recedere. tristitia uero et invidia temperata facit. Angustia et invidia ... cum operatur ... augmentum ... ire et venena ... transmutat corpora: plerosque uero ad ... ducentia; illa ... maxime sit ... et legitimi.

Venereorum uero sunt ... nullus usus est salubris ... veritatem ... ex ... tantis, ut in usibus ... dissolutionis sentiat, et levior ... videatur factus et melius dormiens.

Abstinentia coitus ... superfluitas ... retrahitur: atque cum vapores ad cor cerebrum eius levatur ... Vapor etiam ille ... venenum ... adorans et longo tempore abstinentibus ob corruptum appetitum ad cibos et pigritiam ad temporales motus: accidit hoc plerumque viduis mulieribus ... et etiam plerisque viris subito mortuis. Et ... vapores aut exercitio aut ... aut aliis medicinis et ... ex corpore resolvatur ... retrahitur et ad corruptos ... sana est ut ... decrevit ... et ... alleviationis post ...

Item cum superfluitates spiritus superfluus ex ... (marginal note)

Accidentia animi corpora mutant

Ira
Furor
Timor
[illegible]

Venereis usus

Coitus

Vide consilia ... 12 ... et ... 186 et ... 34 et 12

Tempus vero usus coitus quod perfecte ~~fit~~ melius est cum extrinsecus circumstantiarum omnis fuerit corporis neque superrepletum neque indigens; neque supra frigidatum nec calefactum aut exsiccatum aut immoderate humectatum. Si vero et peccet aliquid et parum est peccatum, melius est calefacto magis quam infrigidato et repleto magis quam evacuato et humectato magis quam exsiccato corpore uti venereis; — Hora venereorum

Error qui est in coitu maxime est ex multitudine usus coitus quo corpora maxime exiccantur, et hora sua ad senectutem festinantia propter [illegible] in humidis [?] et secundum testiculorum complexionem; cum ergo corpus tam ab ea [?] recesserit, omnes eius partes similiter testes desiccantur; similiter illud est in recessu [illegible] post [illegible] corporis quod cum multum recessit a ea et hic minus [illegible] quod vero minus recessit a ea et hic magis [illegible];

Qualitatem vero singulorum eorum quae dicta sunt eligere in his quae sunt optime compositionis oportet; significationum quidem in quibus omnes partes corporis moderate moventur, et ut non haec quidem pars supra doleat, haec vero minus doleat;. — Regimen corporum temperatorum

Exercitium illud debet esse in [illegible] [illegible] [illegible] et eo quod currit cursu et consuetudine illius ut declaratur in libro Galeni de regimine sanitatis;

Cibum vero quod comedunt et bibunt maxime temperata — quantitate et qualitate et hora usus — eligere debet: haec enim maxime conservant temperatas naturas; Similiter vero et in aliis;

Corpore cum temperato existente quaecumque est aliqua res moderaliter temperatus sibi assimilare cum similis simili conservetur; tibi aut temperat[?] et temperatum sic ut vinum clarum; paris [?] desiccant corpus et [illegible];

Si vero aliquis ab optima compositione deficit corporis; non multum vero in hoc; huius conservationes sanitatis easdem [?] moderatis mutabuntur; pluribus vero talibus corporibus existentibus secundum genus similiter patrium dicendum est; — Regimen corporum distemperatorum mutabiliter;

Corpora a meliori formarum gradientia esse ad aliquam qualitatem plus accidentia oportet tibi contraria dare illius qualitatis cum excessu est et hoc fiet magis et minus ut statim declarabitur;

Conservatio et permutatio complexionum unde quomodo fiat;

Crasis eget mutatione corporis. Inorganicorum vero permanentia non permutatione / duplicem formam habet salubrium custodiam. alteram quidem servantem eius crasim; alteram vero eam ad optimum ducit; Servantes eius crasim tantum permutantur ab [illegible] natura [illegible] quanto et totius corporis crasis ab illa permutatur. Calidiora enim corpora calidioribus indiget adiutoriis. frigidiora / frigidioribus et sicciora siccioribus / humidiora humidioribus. Et similiter compositorum calidiora et sicciora / calidioribus et siccioribus et his proportionaliter in reliquis tribus complexionibus;

Vide

200

Et licet hic [illegible] non [illegible] conservatione [illegible] permutat [illegible] conservando calidum corpus in 2o applicando frigida in primo. permutando autem [illegible] frigida in 2o. frigida autem in primo dicuntur [illegible] comparatione ad frigida in 2o quae frigida in primo dicuntur calida comparatione ad frigida in 2o

Corpus quod recessit ab equalitate ad unam quantitatem [illegible] conservare in [illegible] complexione [illegible] administremus sibi sibi similia in forma 200 quibus conservatur [illegible] non in gradu et remissiora [illegible] addat in eius [illegible] quantitate / [illegible] corpori [illegible] calido ~~applicemus calida~~ ut in 2o gradu applicemus [illegible] conservatione eius frigida in primo [illegible] calida [illegible] frigida in primo gradu facile alteratur a calido in 2o; et tamen [illegible] [illegible] addatur ei calidis [illegible] per [illegible] ei etiam calida in 2o [illegible] calidum augetur in [illegible] et [illegible] augeretur. Si vero [illegible] corporis calidi in 2o reducere ad temperantiam et complexionem [illegible] applicemus ei etiam calida frigida in 2o et [illegible] frigida [illegible] in temperantia [illegible] [illegible] [illegible] frigiditatis reducemus [illegible] ad complexionem frigidam; Corpora in calidiora [illegible] conservatione eget calidioribus [illegible] ~~[illegible] complexionis [illegible] quod corpora frigida [illegible] in primo calida dicuntur [illegible] gradu~~ [illegible] quod corpora calidiora in [illegible] complexionis permutatione [illegible] conservando cum calidum [illegible] corporis in 2o [illegible] frigida in primo. in permutatione vero [illegible] calidi in 2o ad equalem complexionem [illegible] frigida [illegible] in 2o. frigida autem in primo dicuntur calida [illegible] comparatione ad frigida in 2o [illegible] non semper [illegible] conservando eget calidioribus [illegible] frigidis quam calidiora in [illegible] permutando [illegible] eget frigidis in 2o gradu. Vide [illegible] textum in 2o [illegible] discrepantie [illegible] a [illegible] et in crasibus [illegible]; [illegible] [illegible] quod iste locus [illegible] quem multi homines ignorant credentes [illegible] contrarium veritati

Vide

Vide errorem quorundam

222

rerum non naturalium

Utetur uero et in materiis causarum, recte in naturas earum uirtutes sciens;

Qui uult conseruare complexionem aliquam aut permutare et ad temperatam complexionem oportet ut cognoscat uirtutes rerum non naturalium et earum applicationes, quomodo quando uel quantum et quo tempore approximari debet. Alia enim conseruant sanitatem; alia faciunt declinare corpus a sanitate; alia permutant ipsum corpus ab excessu temperamenti ad temperamentum et equalitatem; Laborandum est in cognoscendis naturis rerum non naturalium ut tibi exemplum [illegible] dicetur et cetera;

Cognoscere naturam rerum non naturalium

Vide

Quoniam quidem motio et indigentia et vigilia et egestio et omnes anime passiones siccant corpus; contraria uero humectant;

Motio enim et aliis humiditates corporis euacuat. ~~[illegible]~~ nocet in sicco corpori. moderatus uero usus eorum conseruat corpus humidum et a nimia humiditate ipsum ad equalitatem reducunt;

Humectatio

Siccatio

Corporis

Sicca uero et in calefacientibus et in frigidantibus studiis et cibis et potibus et ut simpliciter est dicere omnibus his que sunt corpus contingentes aliquas materias et uirtutes salubrium causarum utetur: similia similibus afferens quando conseruare uult corpus crasim quam accepit;

conseruando enim corpus eligas cibos et potus ~~[illegible]~~ [illegible] contrarie erunt configuratos et proportionatos corpori conseruando: et hoc bene figatur in animo descriptio[illegible] multum conferet;

Conseruare est per similia [illegible]

Si uero permutare uult et transferre ad melius, aliud est genus causarum salubrium: horum quidem prius dictis equaliter non distans ab altera crasi curatiuarum et mediarum quas operis naturis conuenire dicebamus;

de Mutatione complexionis

Ha in re reducere uis complexionem lapsam ad complexionem equalem et temperatam considera quantum recesserit ab equalitate: postea applica res non naturales in tali proportione quod sit contraria illi recessui et magis sic approximatus tunc per res non naturales approximatas reducetur ad temperamentum: sic tortuosa ligna rectificantes in contrarium ea flectunt et sic [illegible] ueniunt; Textus [illegible] declarabitur;

Calidiore cum et sicciore crasim: non calide et sicce dicte faciunt curatam perfecte: sed que sunt cum his complexionis crasi frigidiora et humidiora tantum quantum et natura nata erat calidior et siccior;

in permutatione cum illis complexionis que dicta est frigidiore et humidiore tanto quanto ex excessu calidi et sicci a temperamento fuerit maior;

Hoc si quidem genus causarum corrigit innatas discrasias: alterum vero prius dictum conservat; Utilitas vero utrorumque in parte est mediocris: corrigere quidem ex multo studio paulatim transferentes in melius. non enim nature repentinas sustinent mutationes. Servare vero in eodem ipsum necessarias occupationes;

Repentina mutatione et forti accidit nature motus superfluus et alteratio superflua: quia utique dissolvuntur et plerumque valde debilitantur: sicut etiam conservantur quando sanitas corrumpitur;

Quomodo igitur hoc spatio causarum servatiue nominandi conveniebat cum ea forsitan magis permutatiue et curatiue et innata peccata corrigere nominari quoniam autem ad totum genus sanitatis referentes non ad eas que hic species secundum differentias sunt: ideo quidem igitur sanas custodiunt servatiues omnes nominabimus sive servando ad melius ducunt totam crasim sive servent ex principio consistere. Quecumque vero deteriore faciunt consistentiam egre dictis sunt causas confirmatas nominans circa terminum hoc dicto quod quia causarum sunt duo species sanativa et servativa et quia res nominatur nomine generis sive omnes que sanitatis sive reducunt complexiones ad melius sive conservant complexiones innatas sive rectificent nominantur omnes non permutatiue sanitatis. omnes vero que permutatives ad deterius sive permutent complexiones sive corrumpat ea omnes nominantur causae confirmatives et egre sequentes faciunt;

Similes igitur habitibus discrasiarum, omnibus partibus corporis similis erit curatio. dissimile vero. non similis;

Nam si omnia totius corporis membra declinant equaliter ab equalitate tunc conservatio et permutatio communis est similis in eis et per crasim ancidentis. Si vero quedam membra recedunt a temperamento et alia non: tunc erit conservatio et permutatio erit dissimilis et unius alterius vero aliquid in frigidis;

Medietas conservat

Repentina mutatione non sustinent permutat

quia complexio reducunt ad equalitatem

de discrasiis dissimilibus et similibus sic faciunt dissimilis curatio

quia complexionis; duo etiam est quod complexionis

Potest enim aliquando venter frigidior esse quam oporteat, caput vero calidius. et indigere contrariis dictis siue regula. Secundum vero hoc, et aliarum unaquaque pars aut humidior aut sicca aut calida aut frigidior existens preter modum, ~~aut frigidior~~ contrariis indigere dictis. non igitur equaliter excedentibus omnibus huius partibus corporis, neque similiter humectantibus aut siccantibus aut aliquid horum facientibus. Amplius vero dicitur de hiis in negocio de salubribus;

De Cura egrorum contrariorum in membris diversis;

Aut curandi contrarios lapsus in membris ~~similibus~~ diversis conponitur extra membrorum particularium; stomacho enim frigido aut contrariis solidis, aut cum frigido contrariis remouentur. caput vero necesse sit similiter emplastris ebrosis et aliis aut sinapis aut a valore premittis. et hoc hunc modum faciens circa reliquum membrorum. videtis enim calefacere ebriosis cum calidis, infrigidare vero cum emplastris frigidis. Vide amplius. primo quinti canonis ubi loquitur de medicinis simplicibus et compositis;

Operationum vero salubres cause secundum lapsum et hec ab opposita compositione adinuicem differunt. alie siquidem sunt salubres circa plasmationem lapsum. alie vero que circa numerum aut magnitudinem aut positionem;

Lapsa in membris officialibus: aliqua sunt in plasmatione alia in numero alia in positione: alia in magnitudine. in hiis a aliquo istorum membrum compositum sua privatur et fit egritudo. quando vero non prohibet operationem tunc non fit egritudo sed fit vera deformitas tamquam de et mala forma sanitatis. declaratur autem illa lapsa omnis;

In plasmatione enim accidunt multi lapsus. etenim figure partis ~~plurimi~~ aut si alicubi aliquid in ea est concavitas eius quod est secundum naturam aut porus aut constrictio aut orificium aut asperitas aut levitas. quando est aliquid horum ex contraria reparatio partium quidem hoc partes sanorum corporum habebunt appellationem: in pluribus vero egrotantium. Si vero sit contrarium et noceat operationi in egrotare dictis;

Operatio dat rei nomen

Lapsi sunt contrario in figura membri: veluti confidentes in gibositas ubi non debet esse: oppilatio in meatibus: et meatus constrictio: asperitas ubi non debet esse. quod illa nocet operationi manifestum est quod corpus ab eis nominabitur egrum, si vero non, non;

Secundum quantitatem vero superfluitas et defectus ad easdem decidit corporis differentias. In uno enim aut deficiens
aut habundans velut omnino unum digitum aut plura, [margin: at pars una]
huius generis sunt: et quecumque preter naturam in eo
his substantie consistunt;

Si membrum fuit magis vel minus quam oportet et operationem impeditam faciat dicitur egrum. Similiter si in uno membro partis vel plurium fit additio ut habendo sex digitos vel diminutio ut habendo tres tunc est dicta lapsio corporis secundum magis et minus quantum magis vel minus impedit ab operatione naturali. Et omnes substantie particulares que sunt contra naturam faciunt huius lapsum qui nocent operationi sunt vero magis in extensione etc.

Reliquum vero genus est aliud preter positionem unicuique particulari simplicium in quo et ipso quatuor et omnes sunt differentie: prima quidem optima: secunda vero prava innata: et preter hoc adveniens preservans sanum corpus et tertia egrotativa quando amplius ex natura fit. et quarta vel egrotans, que plurimum;

Si in membrorum corpore aut est optimum aut non si non aut moderate recedit a recta positione aut plus et sic hoc membrum dicitur sanum vel egrum quantum plus sive contra operationem magis vel minus impeditur;

Quecumque igitur peccaverint partes secundum figuram quemadmodum [margin: Cura peccantium in figura;]
curve distorte intus vel extra: et hec curentur quidem
nate existentes et molles: plasmatione aut superpositione at equa [margin: tione]
ligatione ad id quod secundum naturam convertuntur. dure vero
si contingat ad augmentationem provenire, ad correctionem
non proveniunt;

Nam si membra mala figura habita plus naturali non adveniunt sunt mollia extendatur et stringatur secundum quod oportet possibile est ut rectificetur. Indurata aut ipsius peccans accessio difficile reducitur ut in pedibus distortis: capite tornato etc.

Et quecumque quidem circa curvitate peccaverint: et hec quidem similiter corrigi possunt adveniente vero et augmentante: [above: corrigi possunt] perfecte [margin: complete] vero non possunt. parvas igitur curvitates alligacio faciet operatur et quies. magnas vero: operatio prava et [below: vel exercitium et motus]

inferioribus que fiunt extensiones membrorum ut videtis . fistulatoribus qui ... sub aere tenent

retento spiritu operatur . similiter vero et quorumque sinus porus aut ... aut orificia ; i . Et quecumque membra maiora sunt quam oportet quies et alligatio apta minora nata est facere . maiores vero partes efficit modo similiter nata cum fricatione moderata et cum aliis quecumque nata sunt ad superficiem trahere plurimum sanguinem ;

Clarus est textus ille . Regere cum eius virtute in partibus particularibus ;

Deficientium vero partium quecumque quidem ex sanguine habent generationem non impossibilis est eorum correctio . quecumque vero a semine paruo impossibilis est . est tamen his aliquo facere alia proxima illis . habentia utilitatem ;

Membra quorum generatio est ex sanguine sunt caro et illa possunt renasci cum medicinis parum consolidantibus et strictione abstergentibus sunt sicut aristologia pix albanum etc. Membra vero ex spermate procreata sunt nervi osse et alia radicalia nequeunt regenerari . rupto tamen osse possibile est nobis facere tabulam et generari aliquod durum corpus fracturam et solidum ossis vel nervosum membrum ad alligandum ; de his alibi clarius videbis

Omnium autem horum natura operatrix . medicus vero minister ; Natura que est virtus regitiva corporis consumit salutem et facit redire si salute sorte est et morbus . medicus vero preparat medicinas et alia quibus exercet suam operationem ;

Quecumque vero habundant sine materia auferunt eorum causa salutis salubris . consideratur vero est quibus possibile . Si vero impossibile apparet , transpositorum temptare oportet ; quod possit auferri absindatur ut sextus digitus verruca et similia quod vero non mutatur ad alium locum sicut cum lapis in vesica non potest extrahi pellatur ab orificio ad fundum et minores dolores facit ; ipse est talis ;

Eadem vero et eorum que sine positione peccant , correctio ; Sicuti dislocato tunc restituuntur quando sunt ad suum locum permutat ;

Manifestum vero quod duo vel tria peccata plerumque possunt consistere circa partem unam quadmodum habere ventrem parvum solum et rotundum et sine debita figura positum

Membra que non est sanguis ... regenerari et caro alia vero non

Natura curat medicus ministrat

Petracium in ... cura

... in fundo ...

pcitat cum ico et magdo et plasmato et posito.
Si uo et natura sit frigidior uetre: huc ad qd
f sim natura/ ducere e impla: qui aut et diffi
cile spirat repleto uetre: pauciora nutrimenta et
no tardis excucia offerat bis ul ter i die;
Stoq cu iste quatuo lapsd huit qz mis pug: figura rotudy
et posity sup dyafrag: et frigidy na: gsumba tume cibis
pluri nutrimeti cito exculdy sit sit sug cornis tic vino
ctemo ipoidis mitis pauuj et hoc ne tarde cibi guaty
et repletys spu la mis pinct et spiratoi ipedret;
at opilaco Alijs uero habitibus cufrasim sepate propter agustia
vasoru gtie facta: salubris causa uicta e ex
tenuatus dieta;
Strictura meatuu faciens opilacoes, vitat in regiie subtilitatu
sit sit cibi qbg e sinapis pp acru rapi. mitopla et sal
famcta de iure gara pistes ets;
lesionis
Reliqum aut adue genus vnu ge omiomeron et
organicoru e solucio gtinuitatis/ qua forsitan
aliqs uo gcedet pfecte sanis iesse aliqn: esse cu
semp passioz dicit nescies sile, dubitacioi futuro
lesionis
corporibus generibus. Si cu operacois sensibilis lesio
no determinat egritudiez a sanitate sed sim qualitate
disposis tractu: necessarium semp erit passione ire
pere dagma/ nullo habete optas opacois uniusq agrege aliqd re
Sed hec qde ut subtilior gsideracio sim sit tracta
tum habeat; uel dialeticu
Solucio gtinuitatis
eta spelled sit egre
qz recesit a dispoe
repaumeti aliqz
...
Solucio medium q e a flebotheoia uetosacoe: paruu pustule erup
coe etys no ipedies co9 a suis opacoibz no dicat egdo. Illa
uo q e magna p lesiones co9 ul cerebri ipso e/ab opacoe illa
bene dicit egritudo. Si ps uo dicit q solucio gtis tra
uideat sz laz uo prohibeat ab opacoe go sit egdo: uo ualet
hoc argutu qz si sit tuc co9 nullu erit sanu qz corp9 cu
sit i gtino fluxu et motu et pp aliqd depdit et depditu re
staurat: hoc aut uo hic lore i medicis sed potius i dyaletica
q ad unguem multa igre oia: medicina cu uo trascedit/ et
dat noia rei sim opacois. Oe cu corpus quiescesq quietis
ut exercere suas opacoes absq nocumento hoc uocat sanu
apud medicos/ sicut illud co9 sit lapsu egxioe gpositoe
Vide qn corpus uocat sanum et qn egrum

vel continuitatis solucione, siue sit forte siue debile. Nam corpus
est dimissum operacionibus: aliquando enim fortiora sunt aliis alia
membra videtur aliis, et tunc omnino sit sana apud medicum
cum possit exercere suas operaciones: Tunc uero sit egra quando
quidem non possit aliquando lapsa sit illud;

De Sanitatis Causis

Ad manifestos uero egros salubres causas deinde
pertransimus, a distrasie incipientes generaliter determinandum uero prius quod omnes media permittunt
quod alie quidem sunt salubres iam facte distrasie, alie
uero erunt egritudinis que aduenit sit preservando modo future. Sed
huius quidem ultime, hec quidem sunt in preservatiue parte (spectat ad medicinam preservativam)
medicine artis: hee uero in salubri; prime uero omnes sunt
in ipsa parte curatiue. Utrarumque uero medicine
dicte, in preservatiue et curatiue sunt; Iam sequitur de
facta et existente egritudine, meditari oportet.
Nondum uero existente, futura autem ex dispositione
que est huius corporis, prohibere fieri oportet. Egritudinis
uero que aduenit sit: quidem iam factam sanare:
futura autem prohibere fieri oportet;

(margin: distrasie causa sanitatis)

(margin: Vide de egritudine iam facta et futura et media quod fit in fieri;)

Egritudo futura quotiens contingit lassitudine ... egritudo veniat
prohibetur aliquando exercicio moderato: aliquando farmato: flebotomia abstinentia etc. Illa autem que fit in fieri per
facta et per fienda. curatur facta et curantur fienda. Sicut
aliquando facta curatur et febris que fortissima fuit ipso perfecta
simul effimera curatur et a putrida febre que forte effimera
fuit operatur ... ablata iam que facit illa distrasia prima

(margin: Aduerte;)

Prohibetur igitur dispositione ablata in qua nata est fieri.
Nominatur autem huius ~~causa~~ dispositio iam predictis;
Illud enim quod actu factum est de egritudine prohibeat cum ablatione
iam facientes hanc, sit cum apparent operaciones, aut cum prohibetur
putredo aut aperto caliditatis ardor, ad quod comitatur febris

(margin: Cura egritudinis facte et ulterius ...)

Facta uero egritudo curabitur, dispositione soluta ...
principaliter operacio que huius natura ledit, qua
et ipsas dicimus esse egritudinis causam;

(margin: Cura egritudinis)

Curacio egritudinis fit quando aut mutatione iam antecedentis aut
destructione cuius fit euacuacio humoris. aut fit mutatione
quarte vel destructione cuius sicut destructio putredinis in febre
aut fit mutatione complexionis sit humectacio et infrigidacio corporis

i febricite q e ca et fit ipsi febre. Nocumentum aut et cecidit
operacionis immediate e a febre q sine medio nocet calidi
innate et operacionibus naturalibus. Et fit lesio actus egritudinis
Error galieni mediate et immediate egritudini et i hoc galienus errant q
dixit illa disposicio aut immediate operacionis ledunt sit egritudo
egritudinis: nam ipsa e egritudo et immediate ledit, et non
mediate illa egritudine ledit, et forte i hoc errant sepe
Curatia medicina fit contrariis Curacio uero unum hit modum et maxime generis, i ite
racione sz ei q solvendum e contrarium. huius eni generis
uneris sunt omnes perficientes salutem causa i Secundum
uero parte ex singulis generis;
Curacio eni generis fit p. contraria ut repleccio per euacuacionem
et econverso. Curae uo modorum particularium sumuntur ex egritudine generis
generis partis egritudinis particularis;
Calide igitur disposicionis frigida contraria e i frigide uo, calida
et i aliis proporcionabiliter;
Iuvandi eni egritudine applicatur aer frigidus, cibus et potus frigidi, quies
et tranquillitas i. pacientia uite, somnus et alia infrigidancia
ipsi frigida uo approximetur contraria;
Vide Si eni de inmoderatum et equale e preter natura: moderatum at equale
uero secundum natura: necesse e de inmoderatum ab
moderatum secundum contrarium ad moderatum adduci;
Egrido eni frigida iterato redeuntibus reducitur ad equalitatem
per calida iterato et econverso;
Simplicia discere congruit noscere; Manifestum uo q secundum virtutem uo secundum apparenciam cale-
faciens et infrigidans et quecumque alia huiusmodi accipiens i natura
est. dico autem secundum virtutem q essencialiter et
uere e ut dicitur. Secundum apparenciam uero
q secundum partem sensu huiusmodi esse videtur, essencialiter
uero non existens huiusmodi. Quod uo oportet
cognoscere ea i negocio de simplicibus medicinis
sic aqua piperis ui-e esse frigida et non est; dictum est;
Vide Vide et applicato eius
mersitas simplicium medicinarum, et eam earum in conjunctam fueri
extrare ut plerumque unum palio teneat et virtutem unius
alteri esse credam: inde medicus pro applicans aliud quod e
frigidum et ipse credit calidum facit i ferme nocumentum: et videns

illud nocumentum hesitat non fuerit causa illius nocumenti credit etiam aliquis quod cum videt unam operationum partium quod illa operatio consequatur contraria rei ut cum videt infrigidationem ab pipere credit quod sit frigida cum tamen est calida. Experientia circa simplicia quoque usque cum leges earum operationum iniciat quibus utere in ver'e remitte te operationibus partides invenientibus videatur aut cum illo in quo experientia fuerit et rectitudinem repperit alia veritat et rectitudinem contrarium utat. Sufficit cum sit particularia quoniam omnis sibi non potest esse ratio aut experientia;

Simplicia

Simplicia

Ignorare

Simplicia;

ciborum et medicinarum

Ad inventionem vero salubrium causarum, quarum quedam ad iam factam egritudinem sunt salubres ratione utendum quod ad quod sunt apparitiones, determinatur ab eo quod est suarum virtutum;

Apparet enim multa talia quod non sunt ut post dictum in eam est tibi ne credas in actores probatos legas rectitudini te geri ...

egritudine fuerat quod est fieri

Quecumque vero cause quedam ad eam quod adhuc fit ipsa eadem et adhuc ea sunt quam fuerunt egritudinem causa;

at et utimur inventione causarum facientium sanitatem propter egritudinem et dispositionem quod fit sine via quod dixi quam exhibetur esse egritudini;

faciencia sanitatem propter quod est egritudinem fieri contraria sunt aliquibus enim curatur egritudo donec sanatur aliis non destruitur causas monentes huius corporis ad egritudinem et hoc fit aut firmamentis aut purificatis: exercicio: fricatione: flebotomo et ceteris

at querit in talibus

Fit enim cum si ita contigerit in humoribus putrefactis accendi febrem, demonstratio in talibus alteratio et evacuatio: alteratio quidem cessare facies putredinem manente substantia: evacuatio vero totam educens a corpore substantiam;

Oportet prius digerere post evacuare;

Humor enim quando coartatur et non expirat, putrefit: post inflamatur in eo calor extraneus et fit febris: oportet igitur istum humorem alterantibus digeri et preparari ut materia facilius evacuetur: et ideo oportet postea evacuari: et tandem febrem dictam fieri et humorem removeri moderate tamen ita fieri et humorem excessive prohibet digestionem sitque in materia et sicca sit et tolerabilis ...

Sed dicta quedam species alterationis digestio est quam a quibusdam causis contigit facere: sunt res in illis si habeamus causam cognitionem causarum salubrium;

Cum sumus illa quod digerunt unumquemque eliminam phlebotomis putrefactorum et post febrem. Cibi aut facientes digestionem sunt cibi equales

digestio humoris | laudate chimum facietis. medicina non sit circa specifica ita vomitum 33 etc. extra non secundo eius. quod si humor est grossus indiget subtiliatione: si viscosus incidente. si calidus in frigiditate: si frigidus, calefaciente etc.

Evacuationes flebothomia clisteri resolutione [illegible] diversione detractione fiunt | Evacuationes vero per flebothomiam et clistere et urinas et respirationes fieri enim sunt. Aliquando vero per contrariam detractionem fiunt, et derivationem ad alia loca cum generis est et menstrua movere et emoroidas aperire et provocare et palatum purgare.

vel supplicat | non cum putrefit tempore et non expirat nec a virtute regulatur non putrefit. quod si omnis illi mali chimi sit in sanguine in plures venas et vasa, tunc initio eius est flebothomia in pueris non non dum adultis vetusta calenturis magis propria.

Si non vero solus humor peccaverit, evacuetur medicina sibi apta aut clistere aut urine provocatione aut resolutione exeunte aut attractione ad loca contraria. Evacuatio autem chimi non cessat per reliqua aliquid contrarium quod quod per parum est in a virtute regulatur et in sensibus resolvitur. quod si febris prohibuerit evacuationem tunc ante eorum materiam digestam nisi sit furiosa digesta cum medicatione 33. ita cum multa solutum sit [illegible] et sic si evacues ante digestionem tunc chimo contrario et febrili addes malum cum [illegible] [illegible] eius qualis medicina sit et humor indigens in humore et plus facilius extrahetur. Quod si in principio cogeris evacuare morando [illegible], tunc utere prohibentibus [illegible] [illegible], et lenientibus, flebothomia: clisteri leni [illegible] [illegible] [illegible] provocatione et urine, resolutione exeunte, fricatione etc. quod si humor vertitur ad membrum nobile, diverte ipsum ad alia loca vel ad extra ut flebothomia propinque [illegible] [illegible] [illegible], et etiam hora [illegible] ad hoc [illegible] etc. digesto ergo humore fortiter evacuantes igitur et huius medicine materias quibus in tempore et qualitate et quantitate et modo usus oblatis evacuatio fit: fiunt hanc partem artis incipiemus salubria. Et scripta est omnis in uno in tetrapentro negocio: secundum vero eodem modo et in aliis tribus discrasiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fra et

digestio sanitas | Oportet cum medicinam humori appropriatam reperies: et hora evacuandi quod ante digestionem in lenibus, post digestionem in fortibus. secundum est 33 quantitate qua plus digestum 33 extrahere. Et scire modum evacuandi. ita si humor est declinans ad stomachum evacuetur vomitu, si ab intestina clistere molliendo, si ad cutem resolutione: si ad pectus sputo. Si ad caput, purgaes et palatum. Si in venis flebothomia. Et hec cum facis digestum complexus particulares evacuans et sanans transfusas appellaveris: Et fit destruitur febris in [illegible] [illegible] et fra, fit est destruitur aliis discrasiis fit [illegible] fra et [illegible] / fra et sicca [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] causa.

Vide de 33 ducere per regiones [illegible] | [illegible] fra et fit [illegible]

Unum quod habeas preceptum, efficiente unamquamque causarum abscidere prius, deinde sic venire ad ea que facta est ab illa egritudine : salubrium causarum sequentium facturos :

Si enim causa egritudinis fuerit fixa, primo auferatur ea : per removeas ergo eam quam illa cum corpore compressit . quod si ea fuerit mobilis non fixa, curetur egritudo ; sic sit in egritudinibus primitus tantum ; contrarium compositas non discrasias, ex simplicibus compositio ostendit salubriumque precepta : Et hic huiusmodi nobis secundum totale magnitudinis discrasie, ad illa que [illegible] medicamine invenire ; Veluti si ita accidit, ut si aliquid sit calidus quod excedit ab eo quod est sic naturaliter ut decens, siccus non ut septe : oportet et salubrem causam in talibus dispositionibus summe frigidiorem quam decet humidiorem non quam septe . Si in participi adducas hic medicamine, tunc in talibus sit humidus et frigidus equaliter manifestat quod precedit in in confundo non possum quam partem parte considerare oportet hic efficere salubre ut non gignat ex ab eo utique sicut viam ; Si enim calidus esse oportet moderato non solum tanto sit calidus quanto indiget passio sed super modum appropinquat propter positionem necessario adveniens . Si non sit frigidus non simpliciter oportet tantum facere illud frigidus : sed materiam eius considerare

Si enim est pachimeres non procedit usque ad profundum multum, contrarium non aliquid operatur propter tantum spissitudinem superficie

Si vero leptomeres sit, per ipsius est procedere usque ad profundum ;

Discrasia cum ea et sic, curatur per frigidum et humidum contrarius applicando per medicinas sicut discrasie [illegible] ; discrasia enim cum valde recedit a temperamento, oportet medicinas quanta cum excedit temperamento

Sicut enim prius dolens et ea et sic in 3°, oportet medicinas afferre frigidam et humidam in tertio . Et quod utique medicine ablatio longa via debilitatur et cum mutatur, non sic debet esse advenientibus longinquis quam ut fortior sit quam si esset ad membrum propinquum ut si dolor sit in renibus, oportet medicinas primum esse per os propter propter stomacum ad intestina, propter mesaraicas per epar antequam venit ad renes in quibus per aliquid caliditatis amittit, ergo oportet quod sit calidior quam sit discrasia renum ; Quod si medicamine debet esse frigidus, oportet enim quod

Vide quomodo Avicenna medicine longe entes

ad membra

et longinquorum membrorum

Vide de subtile et grossa substantiis;

sit subtilioris substantie. Substantia cum grossa non penetrat neque submergit ad profundum, ymo alicui membro cum primo obviat inspissat et coartat aliquam partem calore eius; quare duplicatur ego dolor. Substantia autem subtilis facilius submergit ad profundum et ad longinquum spacium facilius movetur. Unde si membrum dolens sit cum duro et emplastrum infrigidans apponatur, si emplastrum fuit grosse substantie tunc inspissat cutim et coartat calorem eius quare inflamatur cum hoc emplastro. Si non fuit subtilis substantie et acutos penetrat quod ... adeo parum ... et ... resistit. Addet in infrigidante et subtilitate substantie ne virtus ipsius debilitetur;

Ita vero et in inequalitatibus et de situationibus, pachimeres et leptomeres substantie considerandum;

Cor ... simplicia

Nec cum tibi est ut scias per racionem et experientiam quantum virtutis medicinarum sit subtilitate et grossitudine substancia carum;

Expositione quidem particularis loci manifestatio quidem circa salubre ut nunc dictum est causam;

Vide locum in dicta ... cure;

Locum cum membri mutatur quod egrum eius ... aut formato aut caputpurgio aut clistere aut siringa etc.

Ex plasmatione vero et positione, quando fluxus sensibiles habet et consuetos ad aliud, aut nullum habet. Nam ad principalia qui feruntur fluxus avertemus et provocabimus adeo principaliora;

Diversio a principalibus

Si in aliquo membro meatus est apertus ad aliud membrum ... quod est nobile ... fluxum ad ipsum si non est ... ... ut ... ad ipsum. Et si meatus est apertus et medicina ad ipsum ... ... sic cerebro caputpurgio ... ... clistere, uretere siringa;

Maius vero quod causarum facientium distemperantia per evacuationem est sanatio. Ipsarum cum distemperantiarum alteratio sanatio;

complexio cum materia / sine materia

Malicia complexionis que est cum materia, removetur evacuatione materie facientis ... distemperantia. distemperantia vero sine materia, curatur alteratione et permutatione eius in contrarium;

Soluta vero continuitate, curationis quidem in tertio unitio est. Inorganicis quidem partibus ... est: In ... vero non ... sed ... ut in carnosis conglutinatio est sanatio; Nec differt vero si conglutinationes sive consolidationes nominemus;

Cirurgia

Officialia membra non conglutinantur nisi per similia convenientia officialia et ideo similia fit divisio non ergo eget diversa medicina secundum conglutinationem. simplex autem solidari illa quorum generatio est expermate ut os nervus quod non fit ex sanguine ut caro bene solidatur. Sed dentes tamen quando a planta abscinduntur reuniantur similiter cauda [illegible] et [illegible] quando hoc non fit [illegible] dicendum quod electa ut terra et aqua sit una plantarum et radices [illegible] trahunt [illegible] eo fit [illegible]. Similiter cauda [illegible] et [illegible] res [illegible] corporum non ex membrorum radicalium sed sicut [illegible] pili cornua et ungues: nam illa omnia generantur ex cibi superfluitate non ex spermate. aliqua cum generantur ex superfluitate corporis [illegible] caret calor [illegible] ex quo a calore naturali sit dentes in senibus renascuntur aliqui ex quo debet fieri [illegible] ideo illorum pellis cadit. Membrorum autem complexionum generatio est ex spermate quod destructa non regenerantur eo quod sperma finitum est et nihil de ipso manet tempore ex quo generabatur absente eorum amittere [illegible] generatio illius quod est ex ea. Sanguis autem [illegible] est ergo quod fiunt ex sanguine simplex est regenerari. Natura autem decrescentis tempore [illegible] debilis est non dentes debiles nascuntur. vigorata autem illa natura tempore [illegible] illi dentes plantam [illegible] et alia autem creat;

Procedit autem ea quae magis fiunt utilius adductio distantium particularum ex plasmatione figure ex eius genere; Vulnere cum magno agreget partes similiter et equet sine sua figura plena et post consolidetur;

labia Ut vero ea fit fiat permanens superligatio conductiva distantia et consutura sint utiles;

Ligatione cum [illegible] figura et [illegible] sutura vero ut partes retineantur admirari;

Conglutinat ergo distantia, et ea quae ex primo unitas reddit natura. Nostrum vero opus, primum quidem est conducere [illegible] distantia: secundum vero conservare quod conducta sunt Et tertium ut nihil cadat in labia providere et tunc ipsa substantia partes conservare;

Natura curat. medicus vero medicinas et adiutoria [illegible]. Et ultra illa quod textus [illegible] [illegible] medicus [illegible] membri lesi ex cibis et potibus et aliis [illegible] tamen ad [illegible] [illegible];

Vide quare os [illegible] non consistitur

Ligatura Heften

[illegible] habeat [illegible]

Cura vulnerum

Primum quidem et causa quo aliquis faciat dictum est.
tertium vero conducere ad distantiam quidem fiet si nihil ex
trinsecus incidet prohibitum sit plerumque pilus aut oleum
aut humor aut alterum in medio constituta conglutinatorum
prohibuerit unionem. In posteriori vero tempore post fluxionis
terminum in eorum custodia est, ad effluxionem vero ipsa
ex subdivisione et congrua divisione et figura apta
attendenda est. Sub vero partis sana servabitur
permediocriter situatam. haec quidem curatio est continui-
tatis in carnosa parte facte cum simplex supra plus;
Si vero aliqui alteri administreatur egritudini plures
rationes preceptorum erunt quas in compositorum doctri-
nis de eadem dicemus. In parti vero ad reliquas so-
lutionum uniones veniendum oratione;
Cum vulnus est magnum conjunct et suat et ligat ita ne aliquid
cadat inter labia eius et prohibeat germinationem carnis. quia
aut generatur ~~sordes~~ in vulnere virus et sordes et
alie superfluitates, quare fiat ei orificium ut illa superflui-
tas effluat et hoc fiat in superiori vel inferiori parte vulneris
ubi videtur quod querentur et magis noceat figure membri. et
si plures contingatur ulcera egritudinis diverse erunt decursus;
Fractura simplex quidem ossis est continuitatis solutio. Insana
biles vero quantum in prima consolidatione. Juxta vero
quedam modum curatio quam non fit. Prima igitur
consideratio est consolidatio. Impotens vero fieri propter
partis duritiem. Secunda vero est ligatio contingens fieri per
porum ligare circumcirca fracturam;
Ossa infantium que sunt adhuc humida et pro tempore ex parte
facta possibile est ut solidatur. Ossa vero sicca valde non conti
nuatur, sed cum fractura cum medicis ligat et simul in
figura perseguatur tunc natura facit circumcirca fracture quandam
cartilaginosam magis qua partes ossis disrupte religatur et
semper ipse revolvuntur donec tali parte fiat vale ligamento;
Et generatio illius pori in quantum ex materia et natura
fit congruus ad alia, in quantum vero partes sessis forma
ex illius alimento recipit: Molle vero os et
puerile est consolidari possibile;
In quantum ille porus generatur ex propria materie et operatione nature
tunc congruat cum aliis quam ex sanguine generatur. et que est presidio

Fractura

Vide

nutrimento ossis nutritur : quod est sanguis crossus spissus . cirurgicus
volens quantum poros illius debet porrigere cibos grossos spissum
sanguinem generantes ; porrigat autem quod aduc habeat aliquid
virtutis stringentis ex quo os quantum , et secundo habeat ossis mollificativum
in os et eius partes consolidari / fracture

Raro vero est hec quantum passionis sine compassione
alterius membri . sepissime enim musculi circumpositi
cum aliis partibus patiuntur fractis ossibus : itaque et in
tertio curationis duplex est : una quidem in ossibus : altera
vero in his (que circa ea) corporibus : hec quidem de talis
incarnosarum partium dispositionibus dicetur : de fracturis
vero ossis hic dicendum ; quoniam et caro cum
raro est ex poro : hoc vero fieri , utrimque alimenti
ossis opus est : oportet superfluitate ad quantum ciborum grossorum
pori submitti nature . Superfluitas vero hec
et qualitate et quantitate moderata esse ~~debet~~ debet ;

Debet cibo grosso ex quo quantum sanguis crossus quod est nutrimentum
ossium et assatum , frumentum tamquam rectum eius
. dando autem hic cibos grossos utatur temperamento / ne indige-
stione illius cibi fiat dimi mali / ideo inspiciat urina , ergo ,
et aliquod addat . . . super eius digestionem acceleratam ;

Et postea deductione indiget / tale et tantum influente
sanguine ossibus , separatum ex quali et quanto fiat
porus . Quem vero pertransit hic per gravia fracti ossis
: attende omnes eius ulterius et qualitate et ita siciore
facere adductos vel magis humectate : quem applicat
intrapetiit facultas litteris dicta sunt ;

Cibi grossi sunt carnes porcine / vitulline adulte / hircine
farine / vinum rubeum crossum / assatum ex his / cum autem
his cibat ~~. . .~~ urina inspiciat / et si vides ipsum declarare
ad sicitatem tunc humecta ipsum , si vero ad humiditatem tunc exsicca
. In humectando embrocatione cum aqua calida , unctione olei / aque
emplastri humidi / et cetera . in desiccatione cum fricatione et emplastris
siccativis / et quando sanguis ex poris ossis effluit ad quantum
pori circuligatis fracturam , et ut sanguis effluat similiter adhuc
cum embrocatione aqua ca . absorptione , fricatione leni eius .
. fluxus autem sanguinis illuc est ex bonitate digestionis et equa
litate eius ;

Reparatio fracture ossis

ciborum grossorum

aut corde

Nervi vero et venacthos punctatur inter plures scissi
et inter continua punctura ad principium parata est
advocare spasmos et maxime cum non respiret
ad exteriora excerata (punctata) cutis perforatione. hanc igitur
aperire oportet et exsiccare sub aleptomeri extra fere
potenti usque ad profundum ad perforationem nervi. dictum
est autem de hoc perfecte in tetrapectore facultatis litteris
in simplicibus. igitur hiis generis dispositionibus salubrium cau
sarum dispositio erit talis;

Nervorum aliqui nascuntur ex cerebro et nucha deferentes sensum
et motum: alii nervi sunt ligamenta iuncturarum et membrorum
ligatorum cum ossibus. tertium sunt corde que nascuntur ex musculo
rum musculis extremitatibus et villis in unum contextis composita
pervenientes et adultis reddit nervus et fit corda. loquitur
hic de nervis cerebri quorum cum vulneratur propter pluralitatem sensus
vehementer dolet ad cerebrum consequitur et spasmus causatur quia si
venenum et sordities nervo impressa non resolvitur spasmus
fit molestior, et nisi succurratur adcita cito mors inducitur.
oportet ergo primo illa scissura aperire et dilatari ut virus egrediatur.
deinde cum medicaminibus exsiccari et superfluum in ipso resolvi
et illa medicina sit subtilis ut penetret ad profundum sicut sunt
lactes extracti ab arboribus, olea subtilia quibus ungantur membra
ut opoponax euforbium serapinum, et alia olea calefacientia
et exsiccantia; Absolvit ergo rex ulcera simplicia ut
ulcus in carne, ulcus in osse et solutionis in nervo.

Penetrativa / opoponax / serapinum / euforbium

Igitur contra curare

Secundum compositas vero complexe: In ulceribus primum quidem
gravitas, quam non alia dispositionis sed ulceris arbi
tratur dicas. Est autem non tantum differentia hoc tale
sed alterum est quoddam genus egritudinis in quo substantie corporis
est perditio. Igitur et curatio in duplici passione dupli
ci indiget intentione. contrarius cum solutione unitione
substantie vero perdite regeneratione; dicte vero sunt paulo
prius generationis intentiones;

Compositorum cognitio

Oportet enim deperditum restaurare et inde solidare et contrariorum
membrorum conservare, ut abstergere sordicies, complanando ungendo
dare cibos conglutinatur ex qua generetur natura carnem substantie
perdite ex ulcere et soluta continuitate;

Ulcerum cura;

Et oportet primum quidem curare hanc dispositionem: deinde
unitive aggredi ipsa natura corpus curam inducat. que cum

ita q̃ mala cāo ī eo

repletu fuit grauui equale nō ulcg existit quāta ē;
altera ītciog afferri accidit · medicīa cui
noua carne stante, labioru ulceris qdē ī pple
uenire distātiaq;

Na cu ī grauo ulceris mala cāo ussit · ōz cauret labia qdurat
et tādē solder, nō ē uulneris pū̃o valet fuinō labia
qduces;

Ulceroz uō curacōis alia ē uere ōz · ueroz uero
exco q̃ sm natura hēnq, q̃ circumstancie pti ulceroꝛ
gueit, sm natura nō erat opire cam cute
· hoc igit nobis faciēdu ē · aut si hoc ī pple
ē ī itcio, sile aliqd cuti, sz carne callosā faciēdu
erit aut hoc carō siccata sil' et callosa · Siccatibg
igit et stipticis sine mordicatōe erit opg far
maciis ad ista cicatrisatōz;

Ad generatiōem cutis callo...

Carne quāta ī rpliēdo ulceris ita q̃ labia nequit qsolidari
ōz nasci supp illā carnē cute opericiete eā: q̃ si nō pt
fieri pexsiccet stipticis carnis [illegible] et īduret donec fiat
cutis dura et callosa, medicīe aut hoc facientes sut
pelliculę gnatoz, cortices oriz, calx abluta, litargirum
storia argēti et alia storacia et qstringentia;

Exsiccatiua cortices granat calx, litargirum storia argenti atramentum;

ta uero et si ī putredinez vertat · īterio quidē ē
expurgare: farmaciū uō salubre scripcionu ast absterssiuu
p · dicta ē aut horu (ī his q̃ de farmacia) materia;

Putredo quāt ī uulnere aut ex supfluitate nutrimenti qsi
uenit ad menbru: aut ex debilitate menbri nō potentis
ipsa sibi uertere, aut ī ordinata dieta egri aut errore
medici medicinas malas aplicantis, vn phibē quaro
bone carnis · Appa go abstersia sordicie: nō mīs
ul' modicū abstergentia sūt thus aristolocia, quam pini
pix etc; apo dixit

Abstergentia quam pini aristolochia thus pix

Et qdē si flegmon aut quassacio aut schirosis: aut
tumor cu ulcere fuit, curadu ē prius prcias q̃ accidētia
dicte sut racioz · Ita uō et si īfluat aliqd ulceri,
curare oportet sup īfluentiu curatioz · Sil'r uō et si discrasia sit
aliqua supp ulcerātiu locū, ad discrasie prius ire ad
curatoriā · et de his qdē sufficienter dictu est;

de Egritudine in figura

Ad locum ulceris sepe effunditur materia apostematis; que si fuerit sanguinea
aut colerica generatur apostema calidum; si melancolica aut flegmatica coagulata
fit apostema durum; si flegma subtile fit apostema molle; aliquando etiam
accidit quassatio aut attritio aut fractura; aliquando similiter ad aliquod
trahitur humor subtilis ventositatis complexionem membri mutans. Et
quoniam omnia illa prohibent carnis generationem in eo cum cura ulceris
curetur; unde oportet rubea cum caro colera [illegible] et sicut
ulcus cum tucia abluta; corrupta vero quando preter membra fiat
[illegible] loco salvo; et corruptum abscindatur; fiat etiam aliquando
cauterium cum igne etc.;

Ulcera fraudulenta.

Cura 3e egritudinis

Ad id vero quod fit propter plasmationem veniendum. Iam
ergo genus in plures differentias divisimus, sed a
manifestissimo principium orationis nostre veniendum quod sicut
figure permutatione fit. Eorum igitur que adhuc crescunt
possibile est figuram plurimarum partium corrigere; horum
vero que excreverunt, nequaquam;

Egritudines in figura sunt gibbositas, concavitas, opilatio, lenitas,
asperitas, figura; sicut autem os in pueritia cum est molle
potest rectificari, sic etiam figura membri potest rectificari. Nam
os est fundamentum membri officialis quod super os fabricatur;

Interdum vero ubi possibile sit curari, ad contrarium
adducere distortiones; Si vero fracta, non recte
plasmata formata permanserit aliqua membri figura; si
adhuc tenerum corpus existat frangere oportet hoc, frangere
plasmatam concessum recte, deinde corpus fieri;

Ad fracturam ossis variatur figura membri fabricati super os quod fractum
si debite fuerit curata cum corpore vero forti potest iterum frangi
et rectificationem recipere. Si vero est rectificatum cum frangere
tamen tortuo site, et illa rectificatio fuerit firma, tamen ab
alia rectificatione [illegible] magis periculo [illegible] partes
non fuerit ad iuncture sed prope circa has ossa;

Ad opilationem

Est autem et emfraxis ex hoc genere egritudinum;
Nam opilatio membri mali difficile sanatur;

Hec autem emfraxis a glutinosis grossa facta et pinguibus
humoribus; vitia grosse et eadem inviscationes huius generantur
passionem emfraxis. Emfraxis vero salubres cause
sunt reptica et abstersiva sanativa;

At medicine que abstergunt et incidunt;

humores crossi et viscosi cum transeunt et traducuntur in meatibus et gra uitatibus opilant eos ; ergo hic meatus aperiendo incidentibus hic crossitudinem et subtiliantes ea et abstergentibus illud quod generatum est in meatum . et notatur de superfluitate crossa et viscosa . Nam superfluis unicuique membri est id quod superfluit in emunctorio eius hic est quando aliquando fit opilatio in neruis fiunt paralisis difficilis curationis . emunctorium enim neruorum est superquam nate eius superfluitatis crossis et viscosis . Silicet autem descendens in nucha est hic / cum sua crossitudine aliquando facit opilationem in foramine unde prodibet exire spiritus visibilis fit opilatio in neruo prohibet penetrationem spiritus animalis a penetratione ut moueat membra et faciat eius sensus et etiam autem cum cadit ad inferiora unde tunc propellitur de opilatur / et longiori tempore in inferioribus resoluitur . Opilatio autem in neruo eget digestione materie opilantis / eius subtiliatione : abstersione et euacuatione ;

Que vero ex stercore duro / quod adhesit in testino / propter quod de habet in duricie correctam et humidis et pinguibus

distemperantibus / deinde vero cum evacuatione cum arcubus ;

Cum stercus durum viscosum et flegmaticum in testino colon stetit et transiret colica passio facit / et sua frigiditate penitus ledit / maxime autem opilatione crossa uel tortuositate quod propter fleg difficile penetrat accedit unde cum ille testinum extendit et sic nimium dolorem efficit . fit etiam quando apostema et colerico humore quo tunica dicta sic transiret et dolorose mordicat prohibet ut ego fe more exeat . Sed in duricie illius stercoris lenificatur humidis et pinguibus clisteribus : et humectatio stercoris curatur cum aceto aspersum flegmaticum cum viscositate sic incidendum eget calefactione et incisione : sicut ventositas illa crossa sic curatur ;

Que vero ex lapide circa vesicam / in puluis quod de renes spec ~~egett~~ indiget . curationis vero perfecte gratia / propter in sione cura fiat ;;

Lapidis generatio licet sit in multis locis / manifestius tamen est in renibus et vesica / curatur autem plerumque medicinis frangentibus ipsum et incidentibus et eius expellentibus sicut vitrum combustum lapis Iudaicus / cinis scorpionum / lapis aquilus . frogia et alia diuretica . ut est propter quod in membra lapidis aborificium meatus remouente / neque loca stricta et lapides extra sic est in renibus quod strictum non conuenit : lapis tamen in eis generatus est minor subtilis rotundus et facilius licet frangi et in urina expelli . Item vesica aut sed ipse pelli ab orificio meatus ad fundum vesice ne vesica exiens prohibeat et sic dolorem maiorem efficiat . Tertio autem incisio vesice cum ferro apud ypocratem non fuit quis / sed hodie fit . et causa in ea scire anathomiam que scita facile hec facere incisionem ;

Opilatio

Paralisis

Opilatio ordi

Stercoris duricies

Colica

Colica

Lapis

humoris in membro preter naturam contenti

Eius vero (que preter naturam in parte continetur) humiditatis curatio est in perfecta evacuatione quemadmodum in partibus

Saniei cum que exit et procedit ad genitale aliquod membrum que modis esse [illegible] evacuetur, et strictis locis appositis cum medicina et cauterio, et saniei talibus locis [illegible] et fidae. [illegible] si fuerit in pectore et renibus evacuetur tussi et dictis medicinis secundum alteratives et ysopus [illegible] calamentum [illegible] ydromel etc.

Euo repletionis

In moderata vero repletione, immoderata evacuatione eget quemadmodum in sanguine circa venas.

Corpore repleto et virtute forti et paucitate loco et competentis etatis, et his convenientibus fortiter evacuetur aut flebotomia aut medicina solutiva, aut sudore, exercitio etc. Virtute vero debili existente evacuetur paulatim omni die parte donec totum evacuetur etc.

humor in pulmone canna vetre pectore grossitia partis humidi subsistens

Quibuscumque vero circa ventrem et pectus, et arteria trachea et pulmone, putredo aut sanguis continetur perfecte evacuationis indiget cura.

Illud quod in ventre vel pectore evacuetur abstergentibus ut ydromelle, aqua [illegible], farina ordei, aqua ciceris et aliis ablutivis. In canna vero et pulmone evacuetur cum alleviatibus sputum et tussim provocantibus. Quod si humor contentus in pectore est subtilis non [illegible] ad tussim tunc in grossa [illegible] cum amido et decoctione subsistente, [illegible]. Si vero est nimis grossus subtilia [illegible] cum [illegible] [illegible] et aliis subtiliantibus lenientibus et [illegible] leve [illegible].

Saxeonis vomitus ab

Anforis vero cibi et potus aduc recentis, sine evacuatione correctio est.

Superrepleto stomacho vomitus a cibo et potu si vi que [illegible] tollerare, evacuatur per vomitum ut residuum facilius digeratur.

Quecumque aut in pulmone aut thorace continentur, cum tussi quidem evacuatio, et cum farmaciis extenuantibus at medicinis subtiliantibus fiat. Quecumque vero sunt [illegible] extra aut venas aut arterias aut lobos [illegible] renes tunc aut per urinam aut ventrem. Sed per urinam quidem ab extenuantibus subtiliantibus vehementer, per ventrem vero attrahentibus et aperientibus.

Exspirare et vomitus possibile [illegible] ventris solutione [illegible] provocare. Extrinsecus aut magis [illegible] cum subtilibus medicinis diureticis [illegible].

Quecumque igitur per ventrem superiore, vomitu. Quecumque vero sunt inferiore, subductione egent. Clarus est textus

Quecumque vero subeunte incisiones et cauterium aut farmaco caustico. ista vero aliquando, quoniam sunt profunditate valde, ut in thorace

Putrendo facta in capitibus aut fit apertio loci et extractio saniei. aut cauterisatione cum igne quo sanies siccatur aut medicinis consumentibus sive calce abluta, arsenico sublimato citrino et rubeo, sale armoniaco etc. sicut fit in fistulis quia in pectore et in epate; ut saniem etc. — Cauterisatio: calx, arsenicum, sal armoniacum; cataractes;

Vno vero capitulo horum quidem est quod in genere strumarum in quibus quidam partibus consolidatorum intentio curationis ablatio est. Si vero possibile non fieri: transpositio ad minus periculosum locum fiat. — Vide

Superfluitas quoque est in corpore, medicus curat eam sive hoc fiat vomitu, solutione ventris, urina, sputo, vomitu, gargarismatis, emunctione, sternutatione. quod si nequit extrahi, permutetur ad locum minus nocivum.

Quecumque vero non in toto sunt preter naturam sed solum secundum quantitatem, intentio horum est superfluum evacuare; — Replecio: quantitate, qualitate, utroque

Alia superfluitas ledit sua qualitate, sicut cum sanguis calefit faciens febrem. Alia ledit quantitate et qualitate sicut sanies. Alia ledit quantitate tantum ut cibus bonus nimis tamen sumptus. Prima superfluitas corrigitur mutatione eius ad meliorem complexionem. 2a corrigitur extractione tota. 3a corrigitur extractione illius partis que nocere posset fere.

Intentio vero sanandorum, sive partem quidem aliquam extra dispositionem accipit: plurima vero ex partibus particularis. — [left margin:] at consuetudine — [right margin:] Consuetudo facit cognoscere medicinas eius

Nam cum cognoscis dispositiones consuetudinis, tunc facilius habes cognoscere sanitatis cum sit contrarie cause consuetudinis. Cognitio eciam nature membri dat tibi intelligere quod sit ei necessarium ad suam sanitatem. Nobilitas enim membri vel vilitas eius, locus eius, colligantia, dispositio etc. alias exigit medicinas; aliam enim requirit clisterem ut intestina, aliam ferrum ut vesica lapide, alia vomitum ut stomachus, alia flebotomias ut vena, alia urina ut renes etc. — Varietas membri variat curam

Quecumque vero aspera facta sunt preter naturam, ea (que secundum naturam eius) adducenda est lenitati. sive os quidem radente, sive vero trachea arteria aut lingua lenientibus et per humida sine mordicitate et per glutinosa; sicut cum ... et lacte ... decoctione ... oleo amigdalino. lingua vero ut in febre acuta cum mucillagine seminis citoniorum psillii aqua ordei aqua ... dulcis etc. — Asperitas oris lingue etc.

Quecunqz uo sunt lenitate preter naturam sunt, ea (que sunt
natura eius) adducendum asperitatem. pharmaca — *a t abstersiua*
sufficienter ripticum: et breuem rasuram;
Abstersionibus enim fortibus ablatur humidus uescosa que membra le-
niunt quod non debet ~~[illegible]~~ esse, sit matrix lenificata
et lubrica exasperat in exercitore lune qua post bauracis
et spumam [illegible] situm arctosi: et aliquo calore ubi
quod ossa sunt [illegible] lenia, asperamus ea ut facilius eis caro co-
nascatur; *a t constrictos*

Quecunqz uo eufrasis et angustationes alias sequuntur concri-
tudines, curandum illas prius per eas curationes que prius
dicte sunt;
Remota enim causa, remouetur opilatio que consistit causa;

Opilatio Scilicet apoto

Ostensum autem est in tractatum de differentia concrecionum que, de
flocibus et scliroses et inflacionibus et situacionibus immo-
deratis, aduc in septis figuris ipsorum continentium
corporum, consistunt plurimum ea que dicta sunt quemadmodum *ut opilaciones*
et morbis quibusdam eorum que contraria sunt corporum;
Aposto est condo genera exmala compositione, quanta et figura. et quis
comitatur ea opilatio [illegible] sit in corporibus grauitatibus meatuum
sie [illegible] stringit et premit alterius membra [illegible] e adlato
membri ipso e meatus [illegible] ~~[illegible]~~
meatibusque et humores eius sterent: et [illegible] compositionis [illegible];

Vide causas compositas

Si uo adiuncte complectatur aliquid eorum que dicta sunt oste- *adiuracl*
siones habebunt uarias;
Et studies dimeste sunt compositione dicitis curatur medicinalibus: consequente
aut illa e medicina arte expositum quod debet esse bene formatos
uelocis solercie et sani intellectus: et laudabilis uisionis;
Sufficit aut, ut in exemplo uno manifeste faciamus
orationem: amplius aut de his in tetra petris dicitur
litteris. Subiaceat igitur per exemplo influere alicui parti
sanguis uel tinie ut distendantur que sunt parte uasis
non solum extra sed imaginem postquam effugiet uisionem;
explecitudine uero nunc apparentia quemadmodum
in oculis uidetur maculam aliquam praeter albedinis uniuerse
sonciens non et alia mora his (que dicta sunt)
uasis distendi repleta nondum apparet praeter pluri-
tate et [illegible] e effundi aliquod

Apotis gnato. Vide quomodo est;

parum

resudas exinanitis in eas quae in medio sunt regiones vacuas / aut aliquid contra prius circa effusionem ;
Jnquit vero passionis curatio habebit quidem curationes eius ; ut vero manifestius dicatur expositione eius consideratione / quam passio erat in eo quod repleta erat pars immoderate ;

Si alicui membro accidit defectasia / et ad ea superfluitas a fortiori membro pellitur : et ibi quiescit / tunc in membrum apostema. Sanguis enim ad apostema membrum pulsus si durabit tunc sanguineum apostema et flegmone vocabitur. Si vero colera rubea durat / herisipila vocatur / si melancolia / sclerosis. si flegma : apostema molle. Si colera nigra : cancer / si sanguis grossus inflamatus : carbo et 15 pustulis ; deinde attracto humore ad membrum venae magnae et primo implentur quo facto resudat humor ab eis ad loca vacua inter partes membri exinania. aggregato autem illis in apostema. Quod si humor ille expirat tunc aut infrigidabitur aut putrefit inde igitur / unde aggregat saniem. Curatio autem aut per [illegible] eius antequam compleatur : aut digestione post complementum ... Evacuatur igitur ille humor ; ne amplius fluat et ... magis extendat ;

Apostema
Sanguineo
Flegmone
herisipila
sclerosis
cancer
carbo

Necessarium autem est aut recurrere evacuare superfluum aut per ipsam partem patientem. rursus in retro retrahitur (retrocedens / retrocedit) aut impulsu aut tractu aut transmissione : aut simul aliqua horum / aut simul omnia ;

Repulsio
Extractio
diversio

Perforato membro apostemate humor exhibetur ; ipso vero confortato cum medicis apocrusticis i. repercussivis humor retro ad propria impellitur. ventosis vero attrahitur scilicet flebotomia ad alia loca divertitur ;

Per ipsam vero quae patitur partem / evacuabitur humor (ad extra) quidem manifeste ; humor vero per evaporationem extenuatur (subtiliatur) ;
Extrahitur cum humor expositione lesa manifeste per scarificationes flobotomia et eius apertionem. Occulte vero sic exhibetur quia medicine subtiliatione humoris applicatur quibus fiat vapor et ex membro resolvatur ;

Evacuatio manifesta
occulta

Si ergo fuerit corpus pletoricum / non oportet per ipsam patientem partem evacuare. Si enim caraxationibus (in scarificationibus) et incisionibus sensibiliter evacuatur / attrahetur de humore dolore amplius. Si vero talis factionibus diaforeticis (i. resolutivis) usi (?) fuerimus aggressi fuerimus tunc attrahetur per partem amplius quam fit subductio (?) eius (?)

Ap̄o i corpe pletorico

p̄ calore q̄ diaforesi fanqȝ. Si uō velis cogere
retrere illud q̄d ē i fluxu, nō recipiet
plenū existens corpus. Ad utraqz ergo hec
oz euacuare totū corpus, aut p̄ ipsā paciente
parte. aut oio egtraio trahē ad alias regiōs
illud q̄d influxit pacienti parti. hoc uero pa
ciete pat parte repellere p̄rius queuit. deinde
diaforesi facere oportet agredi. parator cum

E ē euacuacio toto, quanto purior est et lasa et
uat. s. corpus pletoricum, aut flō͞a aut uētos͞i, aut medicina
soluta humore uitete, aut fucacoē et extracio sanguinis q̄
exigit disp̄o. dunsiue ite illius q̄d ē i mēbro leso ad aliud
mēbrū s. h. bebis cōtʒ ad mēbrū leso corpus ēēt humor
ad mēbrū dunersio. v. g. a apote exeūte i manu dextra
ducetur fluxus ad sinistra et ecō. et p⁹ hoc reliquas i
mēbro leso resolue. quo facto melius sunt leciores et
cuius tenipe parcacios.

R Repellens uō ex paciete parte si infrigides et stip
tica appones. Sed euacuata ad stipā (q̄d repellet a mēbro)
attrahet vasa. ostēsū cum ē hoc p̄ phisi
cam virtu otacos. et trasmittet vasa co
fortata stipticas farmaciis. si que oē i ceit
cursu, bene h̄ebit s. pars. Relicto uō aliquo humore
i parte. oz significari hoc ydē glutinosū
ul' spissū et p̄pter hoc eē g parcū dissolubile
pt igit et nō tale hoc exqs i eas q̄ i medio
sunt regiōs effundi. tunc i tempus ad euacuandū
illud ~~ex paciete~~ p̄ paciete parte suppones emplastrales
subtracte tibus partibus a repercussiuas influcciu virtutes

S agens aliqū frigat humoris aut p̄pter sua viscositate et grossitie
qua uenis ibibit et difficile resoluit. aut p̄ nimia
resudacoes uenas egreditur et uariitatibus mēbroꝝ ibibit
q̄ sit circuitu uenarum. oz ē tunc euacuari hoc p̄ mēbrū
lesū ut textus

E uacuacio uero maxie fit, si sum medias regiōs
significet ptineri aliquid p̄ caraslaciōs et sil' p̄ at p̄foracōz
farmata diaforetica.

Quādo aliqd ex sāguīe resudat et uacuus mēbrū ībibit medicī applicāt sibi diaforetica ī resolutiua . Sanie uero cōgregata medici applicāt pforatiua ut stafisacra et mētosarū appositū aut flora ueue ī ipsū ;

Sed quū diaforetica oīa calida uirtutibꝫ sint . eiꝫ uero crassos ē mordere qui īmoderate fuerit calida . obseruādū ē ī eis oīa ne nimis calida sit et maxīe si ī supficie calidū fuit qđ patitur et mordet . appositis dolor puocat reuma . medio criter igit calida anodina ēius ē attēdū . et magis si huīdū sit . et tamē sufficiēs diaforesim sit facere ī supficie ; et si nō uehemēs sit diaforetica farmatia . Si uō ea q ī supficie sunt pfflocōe extat . ī pfundo uō sit pars euacuatōe īdigēs , ītēdē et augere opōtet diaforetica farmati caliditate . euacuēsuit eū defines pp q ī pfundū deueniet , neqꝫ tamē ledet aliqd eorū ea q ī supficie sut q attigēt quū nō passa sunt . Itaqꝫ et nuc si ī cōposit utraqꝫ attēdit ad caliditatē et acrorū ūsū medicamīnum // et q ī supficie subsistītia sut / et q ī pfūdo īdigētia hae ē exposuīs // pris opresios attipiamꝫ ;

Maīu ē si loco dolor sit eminens q appxiari oꝫ anodinū et cāda copata . q nīs cāda augeret dolorē . Si uō dolor ē ī pfūdo oꝫ medicina cē caldiorē ne ī supficie amittat eiꝫ uirtute et sufficiens sit penetrare q uīc loq . do aufert pp uirtute aliquā ; q si attēdit et calor repiat ī uno cōpe applicat illud q supficiales pores illesit bn sufficit et īfflora eo ī diget ; illo ī mag medicādi sut ex uno medicamēto pp q pfūdū ul eminētem mēbri fuerit ;

Dicit uero ītēdamꝫ si de est aliqd ad curaciōs . uidet autē adhuc de eē uō paruū . ipporū eī mēbrorū q paciūtur ī quibꝫ ē supfluus reumatis qda quidē rara laxa et mollia sūt natura qda uero spissa et stricta et dura . priora igit facile euacuāt . altera uero acrioribus

Alsdria

ī mitigatorio quod facile

id anodinū

Applicatio Resolutiua

attendendū est

medicaminibus indiget evacuatiuis ea, et his que sunt
leptomerea; ampliori vero et si semper multa posita sit
profunditate: ampliori magis. Hec igitur rursus facta
altera ostensio facta a substantia particularis, altera vero
a plasmatione et positione;

facili enim resolutione evacuatur id quod est in membris laxis mollibus.
Viscosa autem et grossa membra fortioribus eget resolutiuis
et subtilioribus ut possint penetrare: et quanto profundiora sunt
illa altera, tanto subtiliora et fortiora habeant resolutiua:
Curatur hec sumitur ex dispositione membri, alia vero ex positione et pro-
funditate, alia ex figura et cetera.

Suffocatur enim si ita accidit in epate predicta esse disposi-
tio in angustis finibus vasorum, ex constrictis humoribus aut
glutinosis aut spissis aut multis: ergo oportet inspissante-

Apostema epatis recipiunt curam secundum dimensionem earum positionis

tibus et potibus extenuatiuis spissitudinis eadem
virium et glutinositate tenuem efficere. Secundo vero
non per minutas et angustas vias solum ut in aliis
partibus sed per amplas vias evacuare. Amplissime enim
sunt semper epatis vene et quemadmodum et plurime. Si-
militer vero hec quidem in gibbo ad cistim: hec vero
in simis ad portam. Itaque ea tibi facilimum est
in quibuscumque fuerint constructos propter evacuare
eas. Trahendo quidem in ventre per trahentia medi-
camina quecumque humorum constructi erant semper eas
(que sunt in simis finis) venas. Ad urinas vero
convertendo per chilis vena quecumque humorum semper eas
(que circa) venas sumuntur;

In apostemate epatis pertinet ad eius: si sanguis duratur cum flebotomia: si colera
vel melancolia cum medicina soluitur appropriata: et similiter fac in aliis
apostematibus: quod si humores in multis extremitatibus venarum, subtilietur
dieta ad subtiliandum illum crossum humorem et expellatur eum. Que si fuit
in gibbo epatis evacuabis diureticis. Si vero in concauitate evacuas attractiuis
et similiter faciendo cum emplastris. Subtiliatiue autem epatis sunt
cappari, gentiana cum aceto: aqua simul lentis ordei, sirupus acetosus et cetera;

Epatis subtiliatiua cappari gentiana sirupus acetosus

Altera vero in his que dicta sunt est ostensio ab epate que in curationis
a principio venarum. Non enim non se ipsum solum (quemadmodum
plurime animalis partes) regere natum est, sed in omni etiam
virtute venis: periculum est si dissoluerimus eius vi-
gorem embrocationibus et cathaplasmatibus calasticis

id est resolutiuis
et relaxatiuis;

et cum primum

et ipsum p[ro]p[ri]um debilitare circa operatio[n]es et aperire os venas efficere. Unde administrari oportet aliquid stipticorum farmacorum exterioribus eius;

Sed quam infrigido e[st] membrum, periculum e[st] dissolui stiptici virtute, si uero adducatur ab aliqua alia substantia leptomeri qualis e[st] aromatica. melius uero est si ipsum stipticum sit et aromaticum. suscitans cum huius has qualitates et virtutes, fortius operabitur;

Medicine aut[em] stiptice si et aromatice sunt sicut rosa, xiloaloes, sandali et eius consimilia. membri principalis coniunctum cum aliis membris habet esse, et non habet operationes sibi soli deputatas;

Quoniam igitur eueniet quidem in quibus preter naturam in parte illarum est. dico non ut habeat contrariam humorum secundum naturam. Considerandum aut[em] nobis in hoc ne aliquid accidentis qualitate in mutatione sit secundum naturam crasin, ut si quidem magis fuerit in ... fuerit infrigidatum, si uero magis calefactum, calefactum e[st] ut hac eius contraria sanantes perfecte sanum relinquamus. Sanabimus uero contraria adducentes quemadmodum in distemperatarum curationibus dictum est in quatuor secundum unumquemque factum e[st] calidius in statum refrigerantes;

Oportet enim quod si una apponis contra impressit membro aliquam qualitatem mala quod reducatur facta esse ad suam naturalem complexionem;

Itaque hic rursum necessarium e[st] scire ea (quae secundum naturam) crasin. quomodo enim sciemus quantum ab eo (quod secundum naturam calidius aut frigidius) recessit, et aut quando in frigidatione cessabimus, nisi cognoscentes modum eius (quae secundum naturam) caliditatis. Ita uero et si frigidius factum calefacimus non cognoscentibus nobis eius (quae secundum naturam) frigiditatis tunc impossibile nobis e[st] neque calefaciens quiescere, neque cessare calefacientes;

Sicut tu attrahitur ad membrum appositum. sicut et mala complexio quam si fuerit flegmatica infrigidat. si colerica, calefaciunt, cuius si ... ... et ad humorum adustorum et calidus remanet, calefaciunt. si uero nil remanet, infrigidat. oportet ergo judicio admodum temperatam ... iudicare quantum complexio membri a sua naturali exierit et hoc cognito ... ipsum ad propriam crasin naturalem reducere;

Vide de cura ... apostematis complexionis.

Cognosce ... membri ut lapsum possis reducere;

Quoniam aut de hiis sufficienter dictum est. Vasic in tempore est addere quod simpliciter membris naturaliter sunt et sic habet. dupliciter vero exercere eorum differentia in quibus quidem deficit parvula, operari hac interiore construentes videlicet naturae similiter quae modum paulo ante diximus in quibus vero habundat, hac abscidere aut provocanda aut pigne aut vel ferro per formatum causticum. hac aut ratione fere regule est omnia curare ;

Secundum naturae in strado cibos et post quiescentes facere bona digestione, rectificare complexione membrorum, fricatione prima locorum, embrocatione eius cum aqua tepida, unge cum oleis attrahentibus mediocris sanguinem ad membrum lesum etc.

Gignere vero omnia non est possibile ut ostensum est circa quae de sermone oratione:

Anno domini 1[...] die 15 martii quedam mulier mediolani genuit duas larvas vivas palmi longitudinis; reliqui vero tatero [...] ea debilitate quod medicina aplicari non poterat.

Additio et diminutio fit saepe in natura et post naturam. Pueri tercia hal multa quod ipse vidit. recitabo ego ea quod ego vidi. Vidi puellam pollici addito in Vasilegania brechen non deficeret in fellkirche nata. Vidi papie in longobardia quedam puellam pulcram corpore, manibus et pedibus carente et in extremitatibus [...] verrucam habere; vidi in cremona quedam pastorem qui in utrisque manum habuit duos ~~[...]~~ digitos tantum. Vidi adolescentes duos natos, priapo et vulua carentes circa patriam tua in trisnerberg et cum consanguinei fuerunt, habentes foramen ~~[...]~~ quo mingeret et ex opere masculi iudicabatur;

Hermafroditae urbe ytalie quae est per mulieres, rubetar et buffones vivos generat ;

post naturam aut multa talia accidunt, privatione cum membrorum post naturam aut multa talia accidunt, privatione cum membrorum post naturam expermate non videnti ut post dictum est; etiis. Illa aut quod fit expermate non videnti ut post dictum est;

Quaedam vero et si ea impossibile est gignere: facere tamen aliquod regule est ut in osse perfecte ablato, subaliquam alteram simpliciter eundem locum differentem ab osse et carne. Est enim quod fit simpliciter locum eius ut caro quedam poroidis, aut porosa sarcoidis, i. carnis, et tempore procedente induratur transmutatur. secundum principia vero sarcoides, i. caro vel carnis magis existens;

Declaratio huius prius dicta de natura fractura ossium, non eget ulteriori ;

at decoracos Secundum vero quantum perte perdita nequit subaliquam eandem simpliciter speciem, neque similis operari possumus: tertia vero interiore nobis est invenire aliqua ingenios ut in delectationibus;

Sicut nasum abscisa decoratis faciunt castoris facundi ipsi rotundo loco coloris etc. Vidi tamen quemdam clarum fieri manum formatam cum ligaturis et aliis utabatur loco vere manus. Vidi etiam alium in lepra privatum naso, habens nasum fictitium corporis coloris ut vix discerni posset a vero naso ;

Epithema uero [illegible] est et [illegible] est genus totum eorum que
sunt quantitati. Quantitati autem eius circa hoc ipsum [illegible]
est eius [illegible] [illegible] ad quantitatem. Hec uero [illegible] est generale
preter naturam separatum et tantum, in quo prima quidem
retentio, ablatio est. Si uero [illegible], fiat transpositio
secunda ut in [illegible] [illegible] [illegible];
Sic et [illegible] [illegible] peccat secundum additionem et diminutionem, sic est [illegible]
[illegible] [illegible] peccat [illegible] in magnitudine et paruitate. Illud autem
quod est [illegible] [illegible] uel magnum aufertur. [illegible] si uero potest transmutari
ad aliud locum [illegible] [illegible] sicut in foramine uuee [illegible] [illegible]
dat [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] uuee;
Quartum uero non totis partibus sed partibus partium deficiens
et superabundat ab eo quod secundum naturam [illegible]
quidem autem generatio in deficientibus. Ablatio uero et purgatio
in superabundantibus; Unde utrique [illegible] [illegible] altera
utrique forma medicaminum altera secundum genus;
Vnde si fit si digitus [illegible] fuit [illegible] quam debet, applicetur illa
que trahit sanguinem ad ipsum [illegible] eius. Flagelletur [illegible] aliquid
in uirgis ut [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible]. Si uero est
nimis magnus [illegible] [illegible] eius. Fiat [illegible]
forte et alia que replent;
Sed ad reliquum genus adhuc uertendum est salubrium
causarum quod correctiuum est eorum que [illegible] positionem
lapsa sunt corpora ut dislocatio et [illegible]
in osse. Fit autem hec quidem aut ex uiolenta [illegible]
aut pulsione; hec uero ex raritate aut ruptura
continentis. Itaque et curatio huius quidem ex contraria
[illegible] et [illegible] contrariam [illegible]. Huic uero
si fiat constrictio dilatati continentis; Ex quibus
uero facultatibus aliquis ea que secundum partem [illegible]
in terapeutice facultatis [illegible] declaratum est;
Reductio dislocationis [illegible] est. Rupta autem et constrictio eius
[illegible] quod dilatatum fuit fit cum [illegible] et [illegible]
et ligatura per uittas, [illegible] et [illegible] fit solum
et [illegible] [illegible]: aloes, calx, acacia, thus [illegible]; [illegible]
autem omnia illa [illegible] in libro de ingenio sanitatis;
De hoc uero dicendum est quemadmodum secundum priorem orationem
accipiebamus. Vocatur autem ea preseruatiua;
[illegible] [illegible] [illegible];

[illegible] bursa [illegible]

Dislocatio
Ruptura
[illegible]

Triplex uero est et horum similiter generum differentia
prima quidem sani perfecte hominis. 2a imperfecte. 3a
uero egrotatis. Primum igitur genus ex salubri
complexione / dux eius et principium dictum est. 3um
uero ex profundatione terrenum aut ex tetraphonico;
In humoribus uero maxime consistentia habet de hoc genere;
consistit primo corpus quod est in meliori crasi. 2o quod est di
minutum a meliori sanitate ita scilicet quod quamuis aliquid ex
signis sanitatis superat modicum destruens per eius mutationes
illius signi et non prohibet egritudinem. 3a resistitiuus firmiter
facientibus et destruit eas; Labor autem ille maxime est in
rectificatione diminorum nostri;

Humores uero debent esse neque glutinosos: neque spissos: neque
aquosos: neque uiridos: neque ampliius calidos aut frigidos
neque mordaces neque putridos aut uenenosos. Aug
mentati cum humores in his dispositionibus consistunt cause
egritudinum;

Vinum cum est in spiritu corruptum et elementum accedentis uero tempore completur
et digeritur et quinque in species ~~efficiuntur~~ efficiuntur. Vna est fex
et superfluitas. 2a est id quod non digeritur ex eo. 3a est uinum
ipsum. quarta id quod natat super ipsum. et quinta aquositas eius
subtilis que fit uapor et ex eo resoluitur. Sic etiam sangui-
nis est in epate uenam non debet completio sicut fit ei quinque species
Vna est fex ut melancolia que per splen attrahit. 2a est quod non
completur digestio ut flegma quod erit cum sanguine et successu tem-
poris post in sanguinem uertitur, post in substantiam membrorum flegmaticorum
uertitur. 3a est sanguis purus. Quarta est illud quod
calefit et superatur ut spuma et est colera que attrahitur a
felle, quinta est aquositas eius que attrahitur a lateribus in renibus
Ex post sanguis fluit ex epate in uenas cum reliquis humoribus
non a splene uel felle attractis ideo dicitur quod sanguis sit delator
humorum. Si enim sit uiscosus aut grossus uincit in eis fleg[ma] uel
melancolia. si subtiles et aquosi tunc uincit super eos aquositas
sanguinis. et si sit multus / tunc omnes dominatur. si sit calidus
uincit colera. si frigidus / uincit fleg[ma]. si moderatus uincit equali-
tas et subtilitas. si putridi uincit corruptio / unde generatur
multe species colere et flegmatis. quod sit materia omnis mali
Viscosi et chimi et grossi faciunt opilationes et alias egritudines
flegmaticas et melancolicas. Aquosi uero / frigidas et aquositas ut
ydropisim. calidi autem / colericas. mordicati / mordicatiuas. putridi /
febres putridas ulcera apostemata stabilia et ysi ut in 2o huius dictum est;

Humores
sanguis
fleg[ma]
colera
fex
aquositas

Cause
morborum

Augmentantur autem aliquando quando ab eadem causa que eos
primum genuit. Est vero quando quantitas sibi eos
qui sunt corporis sunt humores. Intentio vero est in his
curationibus duplex, alteratio scilicet et evacuatio:
Alterantur autem aut digesti ab ipso corpore aut a quibusdam
farmaticis virtutibus in quibus sunt virtus venenatorum
animalium et adustiva et deletiva farmacia recipientibus;
hii enim malos alterant ad bonam digestionem et ad primum vigorem unde quando
materia cum venit et in humore benignum vertitur quando medicina intrat
sicut accidit flegmati dulci quod vitreum vertitur in sanguinem bonum vertitur aut
non alterat materia chimi quando per et facit ipsam medicinam et
malum et pestilentem sicut accidit in apostemate ubi chimus malus in pus
vertitur farmaco quod expellitur. Sicut fit in febribus ubi humor digeritur
et tamen restauratur expulsione curatur hora scilicet crisis. Secundo
fit digestio adiutorio medicine quarum medicinarum aliqua in virtute
confortat sicut accidit stipticam quod quando solutus medicina sunt in
stridanti illa autem solutiva nisi detur istam dosis sunt venena corporis
secundum quod autem sunt illa que evacuant corpus a malis humoribus sine
labore et periculo ut medicine bonitate de quibus inferius loquemur. Et tali
corpus est tafora cum expulsio chimorum putridorum non ministrantur
ea ipsorum in pestilentialibus et putridis febribus, in ministrando cum ea
ad utrumque est converterit; Crudorum vero chimi digeruntur
cum spica assaro cassialignea, cinamomo. Ad impostationem
chimorum conferunt subtiliativa. Ad frigida calefactiva; ad calida
frigidativa. Ad subtilia ingrossativa;
que chimi corrupti subtiliter;
Evacuantur vero a calidis suffumigiis farmaciis, et pur
gationibus et clisteribus et sudoribus et vomitibus
hec igitur generaliter evacuationes; quorum vero in locis (in
que congregati fuerunt) accipiunt medicinam in salu
bribus declaratum est sunt tertium et quartum capitulum
nobis de laboribus tractatibus et quorumque alie laboribus
adiacentibus dispositionibus;
Evacuatio chimi plerumque fit medicinis attractivis. Medicina ergo contraria
alicui humori cui appropriata est, si non fortissima vel evacuato
suo humore evacuat alium. Solutiva enim colere si fortior fuit
evacuata colera expellit flegma post melancoliam. Et solutiva
flegmatis evacuato eo solvit coleram et post bilem atram; et ultimo
evacuat sanguinem qui tamen thesaurus vite est. Sanguis in
non debet evacuari. Nam cum permutatur sicut alii deteriribus humoribus ex eo

---

Alteratio humorum a digestione et ab a tempore;

que sunt due modi expulsionis;

Vide medicina alterat medicina alterat

Capitulum laudatur

Evacuatio chimorum

efficitur; sit enim aut colera aut flegma aut melancolia aut aquositas
Subtili non sagimus est natura quociens et omnia membra . flebotomia
... aut et ventosa, non curat [illegible] humores
perimit . flebotomia quidem ex venis [illegible] ventosa ex membris &

Evacuatur aut purgatur. Que quidem in quibusdam venis
Regiones evacuationis punctione; que vero [illegible] stomachum, epar, per urinas.
que vero per tota latitudine, per sudores, similiter et
que per caput, per palatum aut per nares aut per aures
que vero per thoracis latitudines per guttur cum tussibus
que vero per renes aut vesicam per urinas;
cum per [illegible] necessarie medie et destinatum duodenum et epar.
humores aut qui sunt toto corpore intelliguntur esse [illegible]
Al attractio 2 sudoris evacuantur in captura aere calido etc; [illegible]

Antipasis vero quasi contrasio omnium per quem sit logistice
i. extractio i. derivatio vero ad gratia. Omnia autem [illegible] generat
his dispositiones appellantur salubres cause [illegible] examinata egre
Antipasis i. gratia [illegible] attractio dicitur quando membris
logisticis et mediis a remotis trahentibus sicut pulpa colo
[illegible] et agarici supra i. [illegible] attrahit ex cerebro [illegible]
at [illegible] eius i. volites aut extra [illegible] e relato
membro fiant per derivationem et extractionem chimi mali [illegible];

Omnia que faciunt sanitatem sive [illegible] mutet sive humores
malos extrahat sive opilationes aperiat vocantur cause
sanitatis; que vero contrarie et mala [illegible] eius accidentes
et adiacentes [illegible] vocantur esse [illegible] . sicut chimi
mali [illegible] latentes cum alio bono adsit [illegible]
virtus vocantur esse [illegible] eius

Neutre vero vocantur cause que nec ledunt nec sanant
. potest aut aliquis eas neutras causas appellare omnia
Sophistice medici quales sunt multi sophisticarum negligentes quidem [illegible]
terra [illegible] differentia in nominibus vero plurimum
tempis [illegible]

Omnis cibos et potus [illegible] si non possit [illegible]
[illegible] non noceat si non [illegible];

Et [illegible] que nec [illegible] sanitate nec [illegible]
[illegible] nihil [illegible] medici tamen [illegible] non [illegible]
illa sed [illegible] sophistice medici [illegible]
i. est sit et [illegible] negligentes [illegible] medici [illegible]
vocantur [illegible] ut de [illegible] et [illegible] fiunt
sunt;

Idem est aut [illegible] adiungens. Professionalis quidem
species artis talis est;

Resumptiuo vero et cerenties et qualescentibus ex egritudine et in senibus qualis vero est et horum dispositio et a quibus maxime causis ad id quod secundum naturam reuertit, et recapitula quidem secundum facultatis litteris demonstratum est. Per capitula vero dicetur nunc.

Si ergo est dispositio talis: bonus est quidem sed prius sanguis. et in eo qui in talibus spiritus appellatur et aualis. ipse vero solide potentes sitiores et potentia virtutes carum infirmiores et propter has totum corpus frigidius:

Qualescentes cum ex egritudine propter egritudinem et dolorem modicum habent sanguinem et spiritum, et humorum preparatum membris totum membra radicalia non propter materiam contrarios que fuit eis impressa debilitatur virtutes, et sanguis paucitate accidit eis frigeres. Senes vero secundum membra radicalia sunt frigidi sicci. pauci sanguis obcalatis in natura debilitatem quia cibus tam male digerit inde pauci sanguis efficitur. quia propter humores multi et crudi in eis multiplicatur spiritus debilitatur et cordi corpus inde infrigidatur: oportet igitur qualescentes confortari. senibus vero quiescens multimodum approximari.

Cause vero salubres, cum in dicta est dispositio corrigentes vero quidem capitulo ut confortetur. quibus velocem et perfecta digestionem operantur. Secundum partem vero in moderatis motibus et cibis et potibus et sompnis et vigiliis: Materie vero motionum sunt suspensiones et deambulationes et fricationes et lauacra: et si multo melius adiuuantur fiant ad consueta opera paulatim attingat.

Clarus est textus: decet ad consuetudinem que a consuetis magis laedantur.

Ciborum vero, in primo humidi et bene digestibiles et non frigidi: postea vero magis nutrientes. humidum enim magis digeritur: bona digestione virtus eius temperatur: et que sunt frigida non grauis ut calore fumositatis reficitur.

Potus vero aptus vinum etate medium, forte purum, colore lucidum album aut subrubeum: odore suaue. gustu neque austerum neque aliquam vehementer excedens qualitatem neque stipticum neque amarum neque dulcem.

Qualescentes

Senes

Dictu e autē ut modo dixi in extrapetica facultate magis de his; Nunc autē nobis nō prtrē oīa particularia propositū ē, solū uero recommemorari capitula, in aliis cum negociis fatiēq tractatis; que perscribendo quot sit et qualia determinabo in oratoricis;

Leaf [148]

Ex Anathomia mundini

Quia ut dicit galienus 7° terapeutice auctoritate platonis · opus in aliqua arte vel scientia traditur primo ut quis satisfaciat amicis 2° ut exercitetur exercitio intellectus · 3° ut illo exercitio teneatur oblivioni que accidit ex senectute · his tribus motus proposui edere opus quoddam in medicina · Et quia cognitio partium corporis cognoscitur ex anathomia, ideo eius tradam notitiam ;

Situato vel supinato homine mortuo decollato vel suspenso : primo totius corporis notitiam habeas : 2° partium. Totum cognoscitur differentia partium ab aliis animalibus hominis · differt enim ab eis in figura : moribus et partibus : In figura quia homo est erecte figure : In moribus autem quia homo magis mansuetus est aliis et curatur arte non natura et armis sed acquisite labore · aut quia deficit quibusdam ut cornibus et rostris · In partibus certis que generantur ex superfluitate terrestreitatis pellibus · In partibus vero differt ab aliis · primo cum eius quod hominis moderatum est aliis dissimilis · similiter anathomiam non bene videtur fecit aliis sed magis levifacto in consilitibus antiquorum. Organorum autem dicendo anathomiam dicens et alia denuncia in euo quo corpus ut in coxa, caro : in dorso, ossa : in cerebro et nucha, nervi : in anathomia in corpore totum sex sunt videnda · primo corporis positio · corporis substantia et per consequens corporis complexio : corporis quantitas : 5° et figura · continuitas corporis · Partium autem corporis que dicuntur extremitas, quedam autem sunt in profundo corporis et illarum quedam ordinantur ad generationem in dividuum ut stomachus epar cor quedam ad conservationem speciei ut genitalia · Venter autem corporis sunt tres superior continet membra animalia et caput · inferior membra naturalia : medius vero membra spiritualia ;

Anathomia autem incipitur a ventre inferiore, tum quia illa membra sunt fetida, ideo primo abscindenda, tum quia viscera ideo primo absolvenda · Primum autem videndum dehors ventre est substantia

Venter inferior

et complexio eius · substantia quidem eius est carnosa et pellicolosa ideo complexio calida et humida · et quia hic venter non fuit aut propter repletionem, aut pregnationem aut ydropisim aut feces ideo ut possit extendi non debuit esse ossiosus · 2° oportet videre eius quantitatem primum quante et figura · partes autem eius sunt duplices intrinsice et extrinsice · Extrinsice que sunt collaterales quedam non directe · Directe sunt partes que dicuntur directe correspondere ori stomaci · Et primo est pars que sentitur os vel cartilago

Mali granati

epiglotalis que alio nomine vocatur mali granati de quo suo loco apparebit · Postea est pars stomachalis que est supra umbilicum vel distans ab umbilico per 4 digitos · 3° est pars umbilicalis ubi est umbilicus in quo alligatur fetus in matrice cum venis matricis

Et propterea in intestinis attrahit venam quandam que continuatur cum ipso et pertransit gibbum epatis in umbilici venam, et illa est privata sanguine quia frustra est post partum a principio operationis. Et propterea quare continuatur et ideo minor attrahit in senibus quam in iuvenibus. Sic etiam continuatur arteria que cum predicta vena descendit ad umbilicum fetus et que est in umbilico descendit inferius et pervenit ad arteriam adorti iuxta spondiles renum. Et quando excorias mirach iuxta umbilicum quere hanc arteriam que est ad modum nervi vel corde: Quartum est pars que vocatur sumen infra umbilicum per iiii digitos et est pars in qua vene quedam terminantur ad cutem per quas pueri existentes in matrice nutriuntur acquisite, et ideo talis pars vocatur [illegible] est in nomine matris quam in pectinis et ego hoc monstravi multociens quia pectinis separatur a tali operatione: Quintum est pars que vocatur pecten in qua existunt membra genitalia. Partes autem laterales sunt due ypocondria scilicet et ylia. Et ypocondrium dextrum est ubi locatum est epar: et sinistrum ubi splen. Et ylium dextrum et ylium sinistrum;

Attendendo autem ad partes magis intrinsecas procedendo quam cutem que sunt continentes, que continente continentes que nominantur mirach, mirach componitur. Mirach autem componitur ex quinque partibus scilicet ex cute, pinguedine, panniculo carnoso, musculis, et cordis eorum et siphac. Cutem igitur incide extrahendo a summo oris stomachi directe usque ad ossa pectinis leniter incidendo cutem. Postea iuxta umbilicum incidas secundum latitudinem extrahendo a dextris et a sinistris usque ad dorsum. Et postea excoria et videbis primo cutem post quam statim apparet pinguedo primo magis tamen in ventre quam in aliis. Postea locatus est panniculus carnosus qui non est nervosus ut aliqui neque carnosus ut musculi sed est permixtus carne et panniculo. Postea sunt corde et musculi. Musculi autem sunt octo ut Galienus 6° de iuvamentis membrorum. Et ideo primo tibi occurrunt duo qui sunt longitudinales quorum fila vadunt per longum a cipho oris stomachi usque ad ossa pectinis et ideo principaliter sunt longitudinales et isti non habent magnas cordas nisi ligamentales. Post istos sunt duo transversales superiores unus a dextris alter a sinistris magis et alio oriuntur a superioribus iuxta costas et finiuntur in cordis iuxta ossa pectinis. Sic quod dextri corda tendit ad sinistrum inferius et sinistri ad dextrum. Et post istos sunt procedentes contrarie ad superiora quorum unus oritur ab ossibus pectinis et ancharum et desinunt ad cordas id est ad locum ubi finiuntur coste ita quod corde eorum cruciant se adinvicem ad modum illius figure X. Ultimo post istos sunt latitudinales quorum fili procedunt per latum unus dexter alter sinister. Et oritur et apparet

Umbilicus fetus

Sumen

Pecten

ypocondria
ylia

Mirach

Cutis
pinguedo
panniculus
corde
musculi
longitudinales
latitudinales

cordi est magis iuxta dorsum versus dorsum supra et isti sunt longitudinales veniunt intersecantes se ad angulos rectos. hic est numerus quantitas positio substantia figura et colligantia vel continuitas ipsorum musculorum. Juvamentum autem

Juvamentum musculorum

eorum est duplex quod est et secundum quod est duplex principale et secundarium. principale est ut quando constrictiores sibi supra mirach membra intestina tueantur a nocivis extrinsecis et caliditas eorum reuberetur addita. Secundarium iuvamentum est ut adiuvat ad expulsionem eorum que a ventre expelluntur et etiam ut cum ipso mirach adiuvet ad fetum fieri et fetus expulsionem. Juvamentum autem speciale est quod musculi longitudinales sunt facti ad attractionem primo et secundario ad expellendum. et quando hoc opere maxime intestinis requiritur ideo isti musculi magis fuerunt. Expulsionem autem operatur per contractionem villorum suorum quibus contractis comprimunt membra que continent et per quam expellunt quod in eis est vel continetur. Iste hoc faciunt gratia diafragmatis cum quo continuantur quod descendit a parte superiori deorsum sit quod intestina et membra que continent sunt quasi inter duas manus. Et ideo quando isti duo musculi contrahuntur cum continuantur ad dyafragma sit quod illa membra exprimant que in eis continentur sicut aliqua res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum adiuvare quod declarabitur in anathomia dyafragmatis lacius. Musculi ideo latitudinales sunt

Juvamenti Latitudinalium

facti ad expellendum primo et post hoc maxime et secundarie attraxi mar intestinis et expulsionem faciunt per compressionem partis a qua debet fieri expulsio, et expulsio debet fieri a superioribus ad inferiora. hic est quod isti musculi magis fuerunt contenti et positi supra quam

Transversales non fuerunt positi ad retinendum, retentio cum sit per villos transversales ut 3o de virtutibus naturalibus et quando retentionem oportebat facere ne superfluitas transcendat et reascendat ad locum superiorem unde venit et ne cito descendat sed contineretur quousque totum iuvamentum exiret ideo fuerunt tantum duo transversales superiores et inferiores sed quando maior requiritur retentio ne egrediatur supra quam quod descendat inferius ideo maiores fuerunt transversales superiores quam inferiores et ad hoc facit dyafragma ut postea dicetur.

Siphac

Elevatis autem et abscisis hiis musculis apparet siphac melius tamen est ut in una parte isti musculi reserventur propter illud quod oportet postea videre. Istud siphac est panniculus nervosus subtilissimus et valde durus et illud factum fuit ut prohibeat ne musculi comprimerent membra naturalia sed illa contineret propter quod fuit nervosus ut posset dilatari et constringi quando illa dilatantur. et fuit subtilis ne ea gravaret et durus ne facile rumperetur. Eius fractura appellatur ruptio quod dicitur ruptura sive crepatura et tunc fit mirach cum rumpitur hoc siphac. Sunt eius alia duo iuvamenta que ponit auctor in libro de animalibus et de anathomia sua scilicet ut per contractionem eius versus dorsum cum quo alligatur expellat quod in stomaco et intestinis et in matrice continetur et hoc facit simul cum dyafragmate cum

Juvamentum siphac

quo ~~[struck]~~ continuatur ut postea patebit. Aliud iuvamentum est ut alliget intestina dorso et ut ab ipso oriantur omnes alii panniculi eius aliorum membrorum interiorum contentorum. 3a utilitas est quod prohibet intestina a ruptura que inflatur a ventositate. ex hiis autem patet quod sit substantia eius siphac et complexio eius: et colligantia positio et quantitas et numerus partium eius et iuvamentum eius.

Restat ergo solum videre de passionibus eius. Pro autem videre prius omnes eius
egritudines sunt mala complexio, mala compositio et solutio continuitatis. De cura
male complexionis nihil dicam quia nihil habet proprium quod ex anathomia de-
pendeat. Mala autem compositio que est tumor preter naturam in ipso est ex
quo est apostema, quod non semper non habet aliquid proprium nisi quod in crepatione
eius si crepat ad intus et extra habet esse periculosum quia si ad intus vel ad
extra tantum et tamen patet quia non habet super quod se fundet in
consolidando nullus. Mala autem compositio que non est apostema est ipsius inflatio
ventris quod accidit in ydropisi ascite vel timpanite. Nam in ascite
aquositas continetur in gravitate ventris intra intestina et siphac sicut in
timpanite ventositas retinetur et faciunt accidentia eius. Sed siphac intestine
incarceratione autem eius debes credere cum hiis que ponunt auctores
Modus autem qui magis dependet ex anathomia est extractio — Cura ydropisis
ventositatis aquositatis per instrumentum, sed ut per siphac quia non incidisti
reducas super intestina ita quod stet sicut in uno et pellicula ydro-
pico situato supino debes cutem ventris trahere superius et pellica
habere rasorium et perforare usque ad siphac ita quod incidas eius siphac
Et tunc statim debes habere cannulam et ponere foramen et extrahere — Nota
de aquositate quantum sufficit patiens semper tamen recordare quod nullus
est infra subsistere quod exquisitissime evacuare et fieri in ydropico
inter debilitatem virtutis. Postea dimitte cutem que redibit ad
locum suum et cooperiet vulnus aliorum cum aqua non exibit
ipsas non quia vis extrahere 2o tunc retrahe cutem sicut primo
istud tamen nullus fares in lateribus non in medio primo quia nullus
factum in anterioribus non ita cito consolidatur inter siphac eius soliditas
et grossities ibi quam in lateribus. 2o quia inter cordas nullus est pa-
ratum adducere spasmum. 3o quia aqua melius egreditur deorsum
Si non venter paciatur solutionem continuitatis tunc illa solutio est penetrans
aut ad fundum aut non. Si non tunc non est cura difficilis
Si sic tunc aut per vulnus egreditur aliquid ex contentis aut non
Si sic aut illud quod egreditur est zirbus aut aliquod intestinum
Si zirbus tunc debet suere cum serico vel ligare iuxta cutem quod possit — Vide egressio zirbi
et pellica abscindi quia totum de ipso quod tangit aer corrumpitur
et si intromittatur putrefit aut putrefaceret alias partes et ideo
debet abscindi et post illud intromitti et serici dimitte extra
et retinere labium apertum quia natura consolidabit zirbum et expellet
illud quod cum filo est alligatum et hoc facto debes consolidare vulnus
Si non id quod est egressum est intestinum tunc aut intestinum est vulneratum
aut non. Si non est vulneratum et nulla alia superba est ei involuta — Egressio intestinorum
quoniam potuerit debet intromitti. Si non alia superba vel pulvis
vel sanguis est ei annexa tunc debet lavare cum aqua calida
et intromitti. Si non propter moram ventositas sit in eo inclusa
et ex hoc intumescat et non possit intromitti tunc cataplasma
resolutivum vel spongia calefacta vel madefacta in decoctione resolutiva
debet supponi et detumescet et intromitti. Si non vero

Intestinorum suturas grossorum subtilium:

possit detineri ne recidant tunc dilatetur vulnus mirach donec intra testinum reintromittatur. Si autem intestinum fuerit egressum tunc si ipsum fuerit ex grossis intestinis debet labia eius suere cum sutura sicut et aliorum membrorum. Si vero fuerit ex intestinis gracilibus tunc non sufficit sutura quia sunt spermatica valde et talis impediret consolidationem eius ideo melius est ut quaedam teneat labia vulneris cum capitibus formicarum magnarum debet enim labia intestini coniungi et habere formicas magnas et facere quod mordeat labia coniuncta et abscidere caput statim et sic facere donec labia coniuncta sunt et tunc reintromittere intestina ut prius: hoc facto ad solutionem mirach curandam redire: et istud vulnus curatur cum sutura laborum in vivo et reducta detineatur in vivo sutura facta cum stuppa hoc modo. Una acus cum sutura debet accipi totum mirach extra partem ex opposita vero parte debet dimitti siphac et reliquum de mirach debet suere et alia sutura totum mirach in parte in qua dimissum fuit siphac sunt ad hoc ut labium siphac coniungatur labio membri cum formis ut fiat firmior et citior consolidatio vulneris et cum non curatur vulnus hoc si postea ipsum nihil sit egressum. Et tunc de anathomia mirach quod erat membrum continens.

Restat nunc videre de anathomia membrorum contentorum: hec autem membra non sunt 10. primum est zirbus. 2m intestina. 3m stomachus. 4m splen. 5m epar. 6m mesenterium. 7m renes. 8m matrix. octavum vesica. 9m testiculi et vasa spermatica. 10 virga cum collo vesice.

Zirbus iuvamentum eius

De zirbo autem primo quod est dictum est longum eius una cooperit ab anterioribus stomachi et omnia intestina. et licet non cooperiat in aliis omnia intestina et hoc fuit quia hoc iter recta nubila quod sunt eius quantitatis est debilioris virtutis digestive. et quia etiam intestina [illegible] extrinsecus sunt magis exposita parte cum subtiliore eius et minus pilosa. ex hoc etiam potest patere 2m scilicet quod sit iuvamentum eius. Naturale primo quia est confortare digestionem stomachi et intestinorum reverberando calorem naturalem ad stomachum. et ideo dicit Gal. 5to de ingenio sanitatis quod quidam miles in bello vulneratus fuit in ventre cum [illegible] propter zirbus fuit abscisus, tamen ex vulnere sanatus, extra tamen non potuit digerere. Ex his etiam patet tertium iuvamentum de eo scilicet quod sit substantia eius, ipsa enim est substantia composita et fabricata ex substantiis quae habent calefacere: et ideo est compositus ex quadruplici substantia scilicet ex panniculis duobus subtilibus, ex adipe grossa, ex arteriis et venis ex panniculis ideo ut illi panniculi contineant alia et etiam quia ille zirbus debebat esse extensus et levis et desuper calefa[illegible] reverberaret. ad hoc autem plus facit substantia panniculosa quam alia 2o fuit in ipso adeps quod calefacit cum sit valde pinguis et in potentia ad calidum. 3o arterie et vene quae multum calefaciunt

Zirbus digestionem facit

Substantia zirbi

Ex his patet etiam reliquum duo que posuimus primo circa. Nam sunt colli- Colligantia zirbi
gantia ad membra ad que terminatur et stomachum splenem et in-
testina et sunt grossa propter causam que dicetur. Sunt etiam colli-
gantia ad membra a quibus oriuntur. Oriuntur enim a panniculo qui alligatur
cum dorso iuxta dyafragma quia a panniculis illis terminantur due
extremitates panniculi supplicat que debet vestire zirbum. Etiam quia
ibi est magna vena et etiam arteria a quibus multe stomacho
oriuntur vene parve et arterie contexentes zirbum. Etiam quia
ibi est miseraycum sepositum a quo oritur adeps seposita reple-
do vacuitates eius illius contexture. Quod autem sit ex duo illius de-
clarata per anathomiam, patet ex his que sunt supra;

Elevato autem zirbo quantum ad partem que cooperit intestina et non
plus ne moveas intestina alia membra a suo loco statim appa- Intestina
rebit tibi intestina circa quod primo notabis positionem, et quomodo
fuerint cum plura et involuta et revoluta. Et non
fuerit unum intestinum rectum propter duo. Primo quia dato quod
corpus brevis sit tamen unum intestinum recte procedens sed homo
autem et aliis animalibus perfectis fuerunt revoluta ut diu
cibus contineretur in stomacho et intestinis quia si non contineretur oporteret
quod assidue esset ingurgitare assumptionem cibi et continue assellare. Et continuo
illa impediret occupationes in aliis perfectioribus operationibus. Secunda
causa fuit quia si intestinum fuisset unum totum rectum, non debet
postquam cibus fuisset tracta a superficie intestini et ideo non exinanita sit
intestinum totum quantum est contenta in cibo. Ut enim nihil remaneat
tantum de cibo ab intestinis et ut tota humiditas extrahatur, oportet
vacuit autem ea esse involuta, et hoc stati appareat tibi. Quod
sit plura unum quia tria sunt subtilia et tria non grossa;
incipiam a primo ab ultimo quod nominatur rectum vel longaon Rectum intestinum
extremitas est orificium quod vocatur anus. Sed ut anathomia
aliorum non destruatur, ligare oportet illud intestinum circa
medium eius in duabus partibus et in medio ligature incidere
et inferiore parte dimittere et in superiori extremitate ascendere
Et nota circa illud intestinum quinque venas mesaraycas quod Vene mesaraice
veniunt ad sugendum superfluitatem de humore in chilo vel superfluitate remansit
Et illud intestinum maxima ylia fuit ubi incipit intestinum colon Colon
quod dicitur colon quia plura sunt cella vel cameras vel cellulas
in quibus sterquis figuram accipit et in ipso retinetur propter has cellu-
las. Circa quod intestinum primo debes considerare locum quia illud
circa renem sinistrum locatur et involvitur. Et hec est causa
quare eius dolor ex parte loci non distinguitur a dolore renali
postea non ascendes et cooperies splenem incipit circa extremitatem
declinare versus partem dextram et cooperit fundum et post cooperta
quam facit supra fundum accidit quod non superfluum descendit.
hoc intestino quod stomachus ei compatitur et dolor et in quibus tum testis

apparet circa stomachum, et tunc hoc stante desiderat assellare et assellat
quod non contingeret si in stomacho essent humores qui facerent angustiam et
dolorem. et ex hoc patet causa quare accidit sincopis hiis
qui purgantur qui appetunt assellare quia humores contenti in intestino hoc co
tinentur quod tunc debet evacuari quia tunc illi humores existentes
in illo intestino alterant stomachum et os eius et ex alteratione
oris stomachi sequitur sincopis. Sed dubitabit aliquis de loco
huius intestini cum hoc quia cum sit de grossis debet esse inferius et
non supra alia ut apparet in anathomia apparet dictum. Locavit enim natura
hoc intestinum iuxta stomachum propter tria. primo quia est nobilius omnibus
gracilibus et ideo sicut miraculum debuit esse inter cetera gracilia
positum in extremis. 2o quia hoc intestinum continebat feces et
aliquando ille indurantur et desiccantur et sunt frigide et tales
materie et ideo a membris vicinis adiuvantur ordinavit natura
ut immediate supra stomachum locaretur et cooperiretur a zirbo aliquo
et stomachus cooperitur quia zirbus ipsum humectat et calefacit
Et propter hoc apparet quod non est aliquod intestinum cum quo ita alligatus
sit zirbus sicut cum colon. 3a causa huius locationis est quia illud
intestinum proprie est factum ad continendum et expellendum feces
et magis ad expellendum. et ideo inter alia intestina ad ipsum
propter tunc debet venire colera quod proprie sit expulsionis stimulare
immodo quod sic locatum est tunc colera facilius ad ipsum labitur. pervenit
propter illa quod ad gravitatem dispositum pervenit illa supra ipsum in parte
dextra in qua existit sub pannicula tercia epatis in qua existit
cistis fellis exeunt cistis fellis et cum ipso colligatur et hoc
apparet ad sensum. et propterea tale intestinum in tali loco apparet citri
num et amarum in gustu. Et nota circa hoc notabile appropinquare
Et ad illud quod alibi dicitur solum quia intestina non sedent superiora racione
loci sed racione colligationis qua habent cum fundo stomachi. modo intestina
gracilia racione colligationis ad fundum stomachi sunt superiora aliis et
ex loco illius intestini superioris apparet causa quare in dolore colico dolor
augetur tempore assumpcionis cibi quia tunc illud intestinum comprimitur a cibo
sed tempore famis non. Sed extenditur dolor renalis et hoc est
unum de signis distinctis inter unum et alium dolorem. Et ex loco
et colligatione dicti intestini apparet nobis duo unum utile consimile
aliud in opere. scilicet consideratione quia in colica que fit plus in parte si
nistra et in alia magis molestat. tunc quia intestinum illud frigidius
est ibi cum non contingatur a cisti fellis. 2o quia in maiori quantitate est
locatum circa renem sinistrum et est etiam ibi strictius. tamen illa
colica que fit in parte sinistra non tantum dicitur molestat: tunc quia fit
a causis facilioribus tunc quia causa eius est in loco vicinori ad expulsionem
Et nota hic quod experientia vidi multotiens. Quantum ad opus non
confert. primo quia in colica ea que administrantur exterius debet magis
applicari et approximari circa ypocondrium sinistrum quam dextrum, licet
utrobique conferat. 2o quia cum fit clistere tunc melius est corpus ut

Vide

Colica

debet versus dextrum et intestinum colon eo generatur ab aliis. propter
in recto distentum vertitur se statim ad latus sinistrum et propter parum
latere supra dextrum sic in expulsione quod debet fieri per poros ad
mirabilem per partem superiorem eius quod incipit movere i

Dictum est de loco et colligantia eius : substantiam vero eius consideres grossam
et solidam : et propter ventositatem in eo generatam multo tempore quiescentem
quod in eo fortissimum intendunt causat dolorem qui non fiat in substantia
grossa ac solida apparet ac si intestinum terebello perforaret
et ideo etiam assimilatur dolor huius dolori renali. Secundo considerare
debes figuram eius et formam quae apparet ex dictis : cellulosum
enim est intestinum et in cellulis illius quae varia et transversaliter
obliquatur more superfluitatibus et fit ibi more superfluitatum
in eo propter quam moram superfluitatis in eo recipiunt figuram
ad modum cellularum illarum et ideo stercus habet figuram quam sterc-
us quod figuram maxime apparet in stercore retento et exiccato ut in
febribus et aliis egritudinibus in quibus generantur sibale et aliis humores
flegmatici retinentur et fiunt maxime cucurbitini. Nam in gravitate
cellularum est humor flegmaticus multus qui est sufficiens materia generationis
vermis. sed in una cellula et alia generatur parvus humor
et talis non est sufficiens materia ad generandum vermem. Et
tamen sufficiens ad generandum parvulum continuatum unum cum
generato in una cellula cum altero in altera generato. Consequenter
aut et iuvamentum et eorum situs apparet ex dictis. hoc autem
intestinum generatum est ex parte superiori cum monoculo. Monoculus autem vocatur
quod dicitur monoculum non quia solum unum habeat orificium per quod
attrahat et expellat quia hoc est impossibile sed quia habet duo ori-
ficia unum per quod attrahit et aliud per quod expellit. illud tamen per
quod expellit non est sicut in aliis oppositum locatum quam primum sed ambo
locata sunt iuxta se invicem et in ista habet orificia pendet larga
huius intestini ad modum sacci et ideo alio nomine saccus vocatur. Et sic
apparet eius figura et colligantia. Locus etiam quia locatus est in loco
dextro vel in latere dextro supra vel iuxta ... anche vel frise
et infra renem dextrum : et substantia eius est eadem cum substantia colon
. Egritudines etiam patiuntur eisdem. Et iuvamentum eius est ut per (?) sacci
quod venit ad ipsum in eo retineatur et renovetur et ut recuberet
vel descensum prohibeat citius propter saccum ab intestinis superioribus.
Et ista intestina superiora sunt gracilia et sunt tria. Nam huius
intestino generatur intestinum ylion quia circa ylia locatum habet et situm
et revolutiones. et in isto fit passio yliaca quae est dolor vehe-
mens circa ylia. et sic apparet locus colligantia et passio. Substantia
vero eius est subtilior et ideo gracile vocatur sic per primam causam
vocatur ylion. Eius iuvamentum est quia factum est ut generat ...
ut quod utile est possit evacuari et ideo multum involutum est et
ad ipsum veniunt multe mesaraice et plures quam ad aliquod aliud
intestinum. et ab eis et a mesenterio debes excarnare
et quia ad partem eius superiorem ... ... partes ... ...

Substantia Colon

Colice dolor

Colon figura

Vermes cucurbitini

generandum

Monoculus

Monoculi iuvamentum

Ylion

q circa ptem sinistram ad spondiles declinat et cum multis circumvolutionibus cu
misenterio et io cu cautela vide ne frangas aliquid. Et post
ieiunum intestinum istos invenies ieiunum intestinum q taliter vocatur qr semper di
scoperitur et plurimum reperitur vacuum. et causa sue vacuitatis est duplex
duodenum sz velocitas eius ma[illegible] intestini recti est sit ultis. 2a causa est coleric do
colere pure q pervenit ad hoc intestinum a cisti fellis per canale
que gradiatur cum intestino duodeno cum quo est mediante gradiatur
Et dicitur istud primum intestinum: et vocatur duodenum quia eius lo
gitudo ut plurimum est 12 digitorum: ad quod intestinum pervenit canalis
quod a cisti fellis, et io quando extrahas caue ne scidas per causa
male: sed vide intestinum duodenum bene sitis et liga
et tunc respiciendo sic respicit autoritas hec sex intestina: primum
est duodenum: 2m est ieiunum: 3m yleon, et ista tria sunt
gracilia et superiora. 4m est cecum. 5m colon: 6m est
rectum. hec omnia intestina videbis esse gravia involuta gravata
alligata dorso sic alligata sunt: quare omnia visera per quandam
Mesenterium membrum quod vocatur eutarzum vel autorum vel mesenterium alligatur.
Et mesenterium a mesaraicis quibus in ipso sunt dispersis. et
vulgaris bononiensis vocat ircalea qui interiora tenet in
se. istud autem mesenterium licet sibi composita ex cordis et pa
nniculis et ligamentis ut pelotum membra posset ligare. et
// post ligari est ex sibi proposita pingui ut dura membra quaqualia sunt spondi
les/ cum mollibus qualia sunt intestina et alia visera sine medio
glandes Replet vacuitates non coniungatur ut molle a duro non patiatur. Reliquas autem
vacuitates quibus sunt in hoc replet sibi glandosa qui multe sunt in
hoc membro. Et hoc est vanum iuvamentum glandium tamen cum glando
sarum quibus in hoc sunt. Aliud iuvamentum est ut sustineret venas mesaraicas
quibus in hoc sunt disperse sic non est longinquum quod ille carnes sunt
facte ad generandum humores quia intestina et fex ibidem
hoc retenta et lubricet ceteri ab intestinis. Et io videns quibus sterterus
ligandum emittitur etiam dato quod tibiaria formatur dura. maxima
tamen propter carnis glandosa est parte superiori et grossa aqua
congregatur frequenter propter ter propinquitate ad splene melancolia
ex qua causatur melancolia mirachia. hoc facto eleva mise
terium vel dimitte donec feceris anathomia venarum quibus per
veniunt ad stomachum et ad splenem: ad quam videndam et aliorum
membrorum eleva stomachum cum cannula per portanarium et liga
fortiter et abscinde intestina. facta autem cistole est fen loco
ad quem pervenit canalis a cisti fellis ad intestina i
Stomachus Viso de intestinis videas et procedas ad tertium membrum puta stomachum
de quo videre debes illa sz quod de aliis vidisti et notasti
. primo enim notabis locum eius. et circa locum nota primo ubi eius
2o situm ubi est quia cum stomachus sit cella cibi ut dicit Gal. Est ergo
locus eius in medio superioris et inferioris corporis dextri et si
nistri anterioris et posterioris. Sed tu hic dubitabis quare
non fuit positus iuxta os. dico quod causa eius fuit duplex

vna qr mx os debet ee mebra hanelitus ppter attractos aeris
2o qr fere gimeta debet ee gra cu stoo. talia aut ifra
dyafrag debebat ee gteta. Et io videos qr supius imediate
sit dyafrag. pprea cor et pulmone mediate dyafragte. Et
iferius mesenterium et itestina. et a dextris sit epar qo gp hedit
quiqz sup' pennulis sit mag q gphedit quiqz digitis sus
A sinistris sit splene quo calefit roe arteriaru eius. a pte
uo anteriori sit zirbu. a pte pori sut ...stulus dorsi
et vena magna et arteria q vadit sup dorsu et ppea
videbis. Et io locus e imedio ptca qr e sic cella cibi
gis oibus. Situs eius e qr licet sit locatus supra dorsu pars Stom e cella cibi
tamen superior eius declinat ad locu sinistru, iferior uo ad
dextru. et ca istius situationis e. Na ppter cas que dicetur
ianathomia epatis, epar debuit ee idextro latere eleuatu
Et cu sit magnu tota grauitate dextre ptis occupat. splen
aut no: Et io idextro no potuit pars superior collocari
sed isinistro. Pars ergo iferior debuit ad pte dextra
declinare qr ipte 7 sinistra iferiori iuxta renes e itestinu
colon grossu multu iuolutu et occupat magnu locu. Sed
ipte dextra iferiori sut itestina gracilia puu loci occupatia
et io stomachus quatu ad pte iferiore declinat ad pte dextra ut re
pleat vanitate ibi existe et cedat loco colon. Et ex hoc
apparet primu sz qs sit locus stomachi. Sed tu dices quare stomachus no
fuit locatus recte et directe sup spondiles dorsi. dico qr ca hui
potuit ee duplex. vna q dicta e ut sz cedet epati ipte
dextra et repleret vanitates isinistra. alia causa fuit qr
si stomachus eet recte locatus supra dorsu tuc orificia duo sz superius
et iferius ecent directa et ex hoc sic stante ... stomachus
no gtineret bene cibu sed descederet statim ab eo cibus, ut go hoc
no gtigat sic fuit fabricatus. 3a ca fuit qr quatu ad os
eius et pte superiore debet recipe melacolia a splene q e i
sinistra, et quatu ad pte iferiore debet recipe colera
ab epate quod e ipte dextra. Sed ipte dex iferiori sut ite
stina gracilia puu loci occupatia, et io stomachus quatu ad pte iferiore
debet declinare ad pte dextra replendo vanitates ibi existetes
2 4m sz colligantia eius quiliter appacebit, qr colligantia sit cu splene
cu epate cu corde et cu cerebro, et quod quiliter apparebit Colliga^a Sto^ri
et declarabitur. qr apparet qr cu splene sit colligantia ppter venas
q apportat melacolia ad os stomachi. et ppter venas q veniut
ad latus sinistru stomachi ad nutriedu sic cu epate sit colligatia
roe venaru reliquaru. Et cu cerebro ppter neruu q puenit
ad os stomachi. Cu corde uo sit colligatia rone arterie
magne q e sub eo. Ex his pt parte tercium sz eius figura
sit qr e figure rotunde q e maxie a nocumetis remota figa^a Stori
et oium aliaru figuraru capacissima. Stomachus aut multa
debet gtinere, et no e pfecte rotundus sz magis areualis

Inter eos in dicta quod pars eius superior declinat ad partem sinistram
quod magnus valde est cum ipse stomachus oportebat recipere et continere
magnam quantitatem cibi. Verum est quod non est in sua magnitudine
ultima sed equatur quantitati contenti quia extensibilis et contrahibilis est.
Verum tamen est quod omnia que dicentur de stomacho melius apparebunt in anatomia
theorica subsequenti. Quarto autem videas partes et
panniculos eius. Partes autem eius sunt duplices similes et integrales
quarum non sunt quantitate et determinate. Prime sunt due tunice eius.
Prima et intrinseca est nervosa. 2a est extrinseca et carnosa.
Verum est quod prima est spissior inter duas primo quia illa debet tangere
cibum primo, et ideo ut non ledatur ab eo debuit esse spissa. Item inter
aliud quod stomachus inter illa tunica est valde extensibilis quod receptaculum
interius fuit multorum ciborum; sed licet exterior regeratur inter digitos
fuit tamen subtilior quia digito stomachi valde firmatur a membris vicinis
circumstantibus, sed extensio et continentia cibi non. Et ille tunice non
solum diversificantur in quantitate substantia et loco sed situatione villorum
quia in prima et interiori sunt attractivi et attractivi ordinantur villorum
ad attrahendum villi fuerunt ordinati et parati ad attrahendum
tales autem sunt longitudinales; et attractioni stomachi coniungitur retentio
quia omne quod attrahitur attrahitur ut retineatur quia attrahitur ut in eo
membro voluptuetur. Hec etiam est quod in lateralibus tunica fuerunt etiam
positi villi transversales qui deserviunt retentioni. Verum est quod illi
non sunt locati parte interiori illius tunice sed exteriori in parte ordinis
mentis ad digitos et digitorum deserviunt et exigenti expulsioni que
ei subsequitur, et fuerunt locati et situati villi longitudinales
exterius. Et ex hoc apparet quare tunica intrinseca fuit nervosa
et non carnosa quia fuit nervosa inter villos longitudinales qui
debet esse intrinseca quod est ut debet esse principium attractivus. Item alia
ratio est quia intrinseca est ordinata ad sentiendum; extrinseca non ad digerendum et
membrum sentiens. alterato non et digito per fiera[?] precedentium. Et hoc
expresse posuit aucthor[?] de membris primo sanguinem[?]. Et ratio
quia fuit intrinseca tunica stomachi nervosa et extrinseca carnosa. Per
naturam digerentis operatio ad id quod digestum est proportionaliter sine orificio
perficere. sentiens non id quod sentitur non per sentire nisi alterando
ei sensu tactus. Alie non sunt eius partes quantitate et determinate
ut pars superior et orificium eius quod dicitur portanarium. Pars superior
angustior est sua natura inferiori parte; quia inferiori parte debet fieri
digestio in superiori non non. Orificia autem harum partium genuit
et differunt; quia unum quod alto positum a lateribus et non positum ut
facto in ultima eminentia partis superioris et inferioris. sed pars
non descendat sed contineatur in ea ut in bursa quando sit superior
in superiori descendit magis portanarium vel pallero ut cibus
superveniet ori stomachi ut quando stomacho repleto homo inclinatur non
ascendat cibus ad meri et os et fiat quando multum repletur
stomachus. Et ex hoc potes videre quare ex superfluo quia tibi
cibi dyafragmatis comprimitur et cibus non egreditur. Item genuit quod

Stomachi partes tunice eius

Stomachi orificium

ambo orificia sunt in stomacho in dorso loco in quo gyratur vel alligatur dorso
. Nam os stomachi est retro ipsum sic alligatum continuatum dorso et tunica sunt
alligatum est os stomachi ad spondilem ubi iacet et finitur dyafragma. Et
illud est 13 spondile eo quod in 12 est costa ultima mendosa ad quam terminatur
dyafragma. Et ex hoc apparet tibi quod quando vis exterius alterare et
confortare vel aliter operari circa os stomachi quod oportet est in dorso circa
12 vel 13am spondilem hoc facere. Et scias quod fundum [illegible] propinquatur ab epate
et splene dimisso arteria adorti mediat quod in dorso est supra spondilibus
spondilibus autem quod vocantur venales renum alligatur stomachus usque ad por-
tanarium. tunc vero alia pars inferior a spondilibus obliquatur versus
sinistram et ideo [illegible] ista duo orificia. Dicunt autem quod superius ori-
narium vel pillorum. et sic fuit quod aliquando per os stomachi porta
subire et dure debet descendere et indigestum et ideo os stomachi de-
buit esse bene latum. Sed portinarium inferius tantum res digesta
et subtiliata et liquida debet egredi et ideo non fuit ita latum et
quod sit substantia eius quod oportet non tunica nervosa in eo sit maior quam substantia
carnosa quod sit substantia nervosa a maiori parte et a dominio
. et ex hoc apparet quod sit complexio eius quod frigida et sicca. apparet etiam
quod operatio vel iuvamentum unum ad appetitum cibi per totum per tunicam interiorem
. et alterum ad digestionem cibi ad nutrimentum totius et hoc per tunicam
extrinsecam carnosam et membra circumstantia coadiuvantia. Et ex
his potes videre quare egritudines paciantur. Patitur enim egritudines omnium
generum quibus pati possunt omnia membra principalia et epar cor et ce-
rebrum et ex consequenti totum corpus. curatio tamen eius ex
anathomia non magis dependet quam aliarum. Et hec de stomacho.

Splenis anathomiam perfecte videre non potes nisi prius abscindas costas
aliquas mendosas ex latere sinistro quas non perfecte elevas sed ut
sufficit operi nostro quibus abscisis locus splenis tibi apparet quod parieti si-
nistro stomachi adheret ad gremium eius: quantum vero ad [illegible] alligatur
dorso et siphac et panniculis subtilissimis ortis a siphac. Apparet
etiam quod longitudo eius non est ita in alto sicut longitudo epatis. figura eius est
quadrangularis quod in homine est quasi ad modum quadranguli propter con-
cavitatem stomachi congenitam circumstante parte sinistra habet
splen replere. Tertio vide eius quantitatem quod in homine proportionalis
satis est cum aliis membris: dico in quantitate respectu aliorum ani-
malium. Colligantia vero eius est ad stomachum, cor, epar et cerebrum manife-
sterius. Ita colligantia habet ad omnia ista membra preter cor per venam
quod venit a porta epatis ad splenem quam colligantiam apparet si ex-
carnando procedas. Et tunc excarna et videbis quod a vena grandi
epatis procedit vena una magna ad splenem a qua descendit
ramus unus in medio concavitatis eius in fundum ad ministrandum ad ipsum
intestinorum et portat sanguinem ad stomachum et [illegible]. Figura quam

Vide de aplicatione ad os stomachi quod fiat in recta parte

Stomachi substantia

Complexio eius

Splen

Colligantia splenis

qui illa vena affixatur spleni. Iterum unus ramus ramificatur ab ea
que vadit ad intestinum partem inferiorem sinistram stomachi: postea vero pervenit
ad splenem et ad eius gibositatem et in eius gibositate ramificatur in duos
scilicet in superiorem et inferiorem. Inferior descendit inferius ad intestina zirbi
quantum ad partem sinistram. Sed superior transiens per gibositatem splenis rami-
ficatur in duos quorum primus pervenit ad partem sinistram superiorem ad
intestinum. Alter vero circa orificium stomachi pervenit ad portandum me-
lancoliam que remulgendo pervenit ad os stomachi ut incitet appetitum. quod
non magis remanet in splene ipsum nutrit. Et ex hoc apparet tibi
cum quibus membris colligantiam habet splen mediante vena. Colli-
gantiam habet cum corde per arterias que ad ipsum veniunt. ab arteria aorti
que in dorso et infra dyafragma vel iuxta aliis arteriis stomachi vel in
calefit in latere sinistro vel a splene racione illarum arteriarum
Et hec fuit una causa quare arterie et multe et magne
veniunt ad splenem. Sed alia causa fuit ut calore arteriarum sanguis
grossus qui nutrit splenem subtilietur et digeratur: quia splen habet substantiam
raram in qua debet recipere humorem grossum multum. Et ex his apparet
tibi quantum scilicet quod debes videre de splene scilicet quod sit substantia eius quia substantia
eius rara est et porosa. Iterum quod apparet sextum scilicet quod complexionis
est quia complexionis valde et humide. Et licet communiter sit frigidus et sicce
Iterum iuvamentum: et similiter ex his tibi patet iuvamentum. Ex his enim
apparet quod recipit humorem et continet grossum et receptum
quia an[?] eorum congregat quod frequenter repletur et oppilatur et apparet
et resolutio tunc fortia multum resolvunt substantiam eius si fuit
fortia. Et dato quod racione humoris oppilet: Et sic de splene

Epar autem est membrum calidum et humidum locatum in dextro latere amplectens stomachum superius
elevatum valde. Et non decipiat te quod tantum sit inferius multum
locatur sub costis quia non est sic cum sit locatum sub dyafragmate et dyafragma
extremis costarum coniungitur. Sed hoc contingit quia membra spiritualia multum
ascendere[?] et ideo variante corpore replet epar concavitatem dya-
fragmatis et ideo debes trahere inferius et aliter fine corporis elevate:
Et nota 1° quantitatem eius maximam in homine cum sit aliis multum ad-
-uc[?] et humidum. 2° respicias partes eius quarum prima sit in lateribus et
inregulares: quedam vero extremitates magis circumdant et irregulares sunt
quamquam pernicie eius. et licet in homine non sint separate apparent tamen
quelibet illarum particularum est composita ex venis diversis divisis
sicut arteriis vel carne que est propria substantia epatis que est sanguis coa-
gulatus. Et in his generatur chilus qui divisus ad membra sanguinem
alteratur et congregatur ab epate: et ideo sit ut quasi epar toto co-
rigat totum chilum. et hec ordinavit natura ut melior et perfectior
fieret generatio chili in sanguinem quia alteratio que fit sanguinis minima est per-
fectior. Sed dices quare natura non sic ordinavit in stomacho ideo pro-
pter gravitatem. dico quod hec ideo fecit quia in stomacho non debet fieri
ita perfecta decoctio sicut in epate: Item in stomacho fiunt cibaria
substantie grosse que non possunt per strictissimas vias penetrare. scilicet ad epar

Splen racione nutrimenti est complexionis [illegible] et [illegible] Sed racione [illegible] est frigidus et siccus

Epar

Substantia epatis
Chilus

subã legda tãtu debet penetrare. Et illa decoctio et si fiat i toto epate maxie tamen fit i pte superiori. et pp̃ea ps illa solidior et magis cõpacta e. partes uõ extrĩsice sũt pter cõsũmũe duarũ alũ cũ aliis sũt colligata. Cũ corde enĩ sũt colligatiãe cũ uena chilis q̃ orit a gibbosa pte epatis. et p par theniãs ut videbis i anathomia cordis et uena chilis et sũt colligata ad dyafrag cui suspendit et ad spondiles sũe dorsũ cui alligat p paniculũ eius. paniculs aũt eius e a nx sz cospies et circumuolues et suspedes. primũ e sua substã ligas sive uelũs: 2ᵐ e suspedens ipsũ ad dyafrag superius: ex quo patet // po q̃ mĩq dolore extrĩsicũ: ex eo patit dolore agrauãdũ a nã agrauãte. Queda uõ sũt ptes q̃ sũt orte ab eo et ille sũt duplices sz uene et cistifellis: de cistifellis p queã // canale canali p quea videbit. Vene aũt sũt 2ᵉˢ sz chilis sz q̃ orit ex gibbosite epatis et granã sũe porta q̃ orit a cõcauite epatis. de anathomia chilis p quea videbit. porte aũt sũt quinqz rami i treates epar sic sũt quinqz penule epatis ia dicte. Egredietes uõ epar sũt octo. due pue i qbus nõ labores ad discernedũ qz sufficit tibi si scies distĩctas sex aũt aliarũ. pma vadit ad fundũ dextrã stoi cũ ĩta intrãdã et sue iferiore pte. 2ᵃ vadit ad splene eius anathomiã iã vidisti i anathomia splenis / et ista e valde magna et bñ discernibilis et tedit ad latus sinistrũ. 3ᵃ vadit ad intestinũ rectũ ad exsiccãdũ ibi humiditate si qua remasit humati. 4ᵃ vadit ad superiore pte stoi recta ad nutrĩedũ ipsũ i oppõito eius q̃ veniebat a splene ad latus sinistrũ. 5ᵃ vadit ad dextra parte zirbi i oppõito illius q̃ veniebat a splene ad nutriedũ latus sinistrũ zirbi. Alia uõ vadit ad colon ad exsiccãdũ illud q̃ e i ipso et nutriedũ ipsũ. Et pp̃ea i pte dextra cũ colon maxie gyrat zirbus. Sexta uõ vadit ad ieiunũ. et reliquũ eius diuidit p ĩtestinã graciliã ylion sz usqz ad rectũ. et i isto sũt plures uene mesaraice q̃ i aliquo alio. et pp̃ea iste ramus erit tibi valde manifestus. et hoc de tercio videdo circa epar. quartũ q̃d debes vide est forma et figura eius. Vnã figa est lunaris qz gibbositate ht et gibbositate pp̃terqz a posteria sũt factis i gibbo debz e figa lunaris Quo apparet tibi substã eius q̃ q̃ e caro eius pp̃ea q̃ e sagñs coagulatus et io e cõplexio eius calida et humida. humatũ et apario eius patet qz chilũ significat. Et qz ydropis nocumẽtũ frequẽs q̃d e ppria passio epatis / quo aũt aquosis vl uẽtosis humiditas pueniat ad totũ et i yposarcha satis patet qz pueniãs: quo aũt ad grauitẽ uẽtres ut i asclite et tipanite declarãd e supra i anathomia uẽtris et mirachi /

Epatis paniculi

Porta
Rami eius 5ᵉ

Epatis figura

Epatis substã

ydropis
tipanites
asclites
yposarcha

Cystis fellis locus eius

Cystisfellis locus est in gibbo epatis in parvula media eius. et causa huius fuit quia colera quam generat debet transmittere ad intestina. tunc causa dicta superius. Mittit autem coleram hanc agilius transmittit ad intestina quod si esset locatus in gibbo epatis. Iste tunc alio contra et intestinum colon esset proximatum superius dictum. Sed tu dices quod infertur dicto gal. 5 to de iuvamentis membrorum capitulo 3o quod purgatio colere est in medio venarum quod portat sanguinem ab epate, et venarum eorum quod attrahunt et adducunt nutrimentum ad epar. dicendum quod illud dictum hic intelligitur de loco colli cistisfellis quia ipsum collum est in medio epatis ut potes videre ad sensum. et debuit ibi esse ipsum sive ortus eius in medio quo compleatur digestio. Quarto quia ibi debet sanguis depurari a superfluitatibus coleris et ideo collum cistisfellis debuit ibi esse in medio

Collum eius

Et licet bursa sive vesica cistisfellis sit locata sicut dictum est

Colligantia eius

Zertium quod debes videre est colligantia eius. Eius autem colligantia apparet ex partibus suis quas distinxeris elevando cistisfellis a parte eorum colli sive deportare. et illud collum usque ad distantiam quandam est unum et postea bifurcatur et unus ramus penetrat ad epar in medio vel mediis orificiis a medio loco epatis ad attrahendum coleram ab epate. Alter ramus magnus descendit ad intestinum duodenum ut vidisti superius et iste bifurcatur quia ab ipso ramus

Ramificatio

plus ramificatur qui vadit ad fundum stomaci ad confortandum digestionem. Et iste fuit plus ut expulsiva superflue non stimularet et istud est verum ut in pluribus. In aliquibus non iste ramus est maior qui vadit ad intestinum predictum. Ex his potes videre ad sensum solutionem cuiusdam dubitationis quod consuevit fieri 3o de

Vide

virtutibus naturalibus quia gal. dicit quod per idem collum cistisfellis attrahit coleram et expellit quod videtur tunc quod expellat ad membrum et locum a quo attraxit. dicendum quod est idem collum usque ad quandam distantiam postea non bifurcatur. Et ex his apparet tibi quod sit colligantia cistisfellis quia colligantia huius est cum epate intestinis et stomaco. Iste hic colligantia ratione venarum arteriarum et nervorum cum corde et cerebro quod ad ipsam preter dictam communitatem veniunt et vene et arterie quas videre potes ad sensum ad ipsam intrare. Unde quia ex eo non nutritur nisi veniunt ad gratiam eius secundum gal. cum tertio sicut ad ipsam veniunt nervi quibus mediantibus habet sensum. Et ex his apparet tertium secundum quod sit magnitudo eius et quartum quod sit quantitas eius et quintum quod sit figura eius quia figura oblonga cum rotunditate. Tunica eius est pellicularis. Iuvamentum eius patet ex dictis quia factus est ad attrahendum coleram rubeam et superfluam ex epate ad expellendum eam ad intestina ut dictum est.

Egritudines cistis opilatio

Ex his potes videre infirmitates quod ab ipso possunt contingere et sunt valde mortales quia sunt opilationes. Ista autem opilatio potest esse duobus modis quia vel est facta in collo eius tantum vel in aliquo ramorum eius. Si sit opilatio eius in collo quia tunc cum colera non expurgetur ab epate cum sanguine miscetur vades per totum corpus

Et si ipsa sit subtilis contracta et corpus sit aptum ad febrem tunc est causa febrium putridarum colericarum. Si vero sit grossa tunc non est hictericie et tunc egros poterunt esse colorate tamen non magis et minus sicut quia colera plus vel minus transit ad intestina. Similiter autem est quod illa opilatio est in canali tali quod pervenit ad intestina et tunc colera trahitur ad cistim fellis, et non potest expelli per intestina quia clausus est canalis et tunc putrescit et aggravabit febrem putridam tertianam vel continuam, et egros non erunt tincte sed fingitur [?] vena

Febris putrida Colerica / hycterica

Febres ab opilatione

Quandoque erunt opilationes in canali qui pervenit ad epar et tunc ego non erit tincta neque ad cistim trahitur colera et ideo in eo non consumitur et per consequens putrefiet in loco proprio. Et ideo colerica generat hictericiam vel febrem continuam. Et nota bene has opilationes quia multum valet tibi ad curam et curationes cognoscit. Et ex his habes perfectam anathomiam epatis. Et his expeditis potes elevare splenem et abscidere epar sed non ex toto sed circa gibbositatem eius ubi est origo vene chilis dimitte partem quandam ut alia videas que restant ad posteriora de epate et vena illa. Stomachum autem dimittas et eleva mesenterium quod eius anathomiam vidisti in anathomia intestinorum. Quibus omnibus elevatis tibi apparebit vena magna que est ramus chilis descendens ex arteria magna que est ramus adorti descendens. Et quando illa vena chilis est in directo renum ab ipsa ramificantur due vene que vocantur vene emulgentes quarum una vadit ad renem dextrum et altera ad sinistrum. Orificia tamen illarum venarum non sunt in directo sed unum est altius et superius altero, et hoc ne unus renum impediat alterum in attrahendo. Superius autem ut in pluribus est orificium vene que pervenit ad renem dextrum, inferius vero eius que pervenit ad renem sinistrum et licet aliquando sit econtrario. Et causa illius fuit quia ut in pluribus ren dexter debet esse magis elevatus ad superiora quam sinister et hoc ideo quia calidi est elevare, propter hoc autem calidior est sinistro. Item quia non moratur in extremum locatum est in dextra parte sub renem. Item epar calidum elevatum superius, splen vero in latere sinistro magis descendebat. Sed si in aliquibus epar esset magnum et monoculus parvum, colon vero in parte sinistra esset elevatum et propterea sinister ren esset calidior dextro tunc hoc esset econtrario, hoc tamen raro est. Et quaelibet harum emulgentium vadit ad renes et ad renis gravitatem, et ideo debes unam earum excarnare, et melius est quod excarnes eam leniter quae venit ad renem dextrum propter causam quam dixi; et in eo pones tentam, et videbis ad quas cavernositates et gravitates venit renis, cum renis [?] apparet tibi locus quia locus eius est quasi iuxta epar. Sed tu dices quare non fuit inferius iuxta vesicam. Dico quod causa huius fuit ut bene attraheret aquositatem ab epate, quia cum membrum attrahens est prope illud a quo debet attrahere tunc attractio eius est melior. Colligantia etiam eius cum epate patet quia magna vena recipit ab epate mediante vena chilis ut per venam illam aquositatem urinalem recipiat quae quando est superflua corpori et per quam sanguis attractus est expellitur sed cum aquositate attrahitur etiam sanguis quia ut dicit Galenus ad membra ad quae superfluitas aliqua attrahitur vel cum superfluitate per canalem latam seminatus semper sanguis simul attrahitur. Et hec est ratio quare ad renem et splenem sicut cum superfluo proprio unicuique attrahitur sanguis

Vena chilis

Vene emulgentes

Renes

Renum colligantia

Sed ad utramque vesicam, fellis scilicet et urine, attrahitur prima superfluitas sive
sanguinis. Et ex hoc apparet tibi quod si urina ad renes perveniat mixta
cum sanguine, et ad vesicam depurata a sanguine, oportet quod in renibus recolligatur
et puretur. Depuratur autem et colatur quia ad gibbositatem perveniat renum
quod videre debes scindendo renes in parte gibbosa eius non gibba et per
longum trahere quousque ad gibbositatem videas. Tunc statim apparet
tibi panniculus sive pannus unus rarus, et iste est tamquam cribrum
rarefacta ad modum colatorii et per porositates has pertransit
urina in sanguis autem non. Et ideo colatur urina et distillat inferius
ad orificium cui continuatur porus uritides qui descendit inferius usque
ad vesicam. Et ex hoc apparet tibi quod habet colligantiam cum vesica
sic habet per arterias que ad ipsum veniunt colligantiam cum corde et
cum cerebro ratione nervorum qui veniunt a nucha ad texendum
panniculum eius quo mediante etiam sentit. Eius etiam sanguis
remanet in rene et attrahitur ad substantiam eius et nutrit renem.
Ex his apparet tertium scilicet quot sunt numero quia numero discretivo primo est
quia sunt duo scilicet dexter et sinister, et tamen fuit quandoque monstrum
accidit unum ut opus per aliud perficiatur. Causa 2a fuit ut totam
superfluitatem aquosam que multa est plus quam aliqua alia 2e di
gestionis bene et complete possit attrahere: et ideo non fuit tantum
unus ren sicut unus splen. Sed tu dices quare non fuit unus
magnus potens attrahere totam aquositatem. Respondetur si esset tantum
unus magnus tunc corpus humanum erectum non esset in lateribus
equum sed inequale quod enorme esset. Nunc autem preter
quia habet substantiam duram, gravitatem, et panniculum et collaturam.
Quarto nota quantitatem et figuram. nam figura oblonga est ut
in corpore distincta forent orificia duo predicta. Apparet etiam quinto
quod sit substantia eius que carnosa est et solida multum et ab aquositate
mordicativa non ledatur. Apparet etiam situatio renum. Et
ex his nota hic quod in renibus ex quolibet genere egritudinis accidit
difficilis egritudo. primo ex morbo complexionali ut ex superflua calidita
diabetes quod secundum Galienum assimilatur histerice stomachi quia tota aquositas
subito attrahitur et expellitur sine digestione a renibus. Patiuntur
etiam morbum compositionalem preter naturam et precipue in numero ut lapides
arenas et pillos. Lapides enim arene et pilli ut plurimum
generantur ex eadem materia et in eodem loco. Nam materia eorum omnis
sunt humores grossi qui condensantur et inspissantur a calore renum
Et aliquando parum inspissantur et fiunt pilli qui generantur sub
tiles et longi quia materia illa per porum aliquem strictum paulatim
expellitur quemadmodum sicut a poris cutis expellitur paulatim et generantur
materia pilli et capilli. Et quando ista materia plus excoquitur generatur
arena que congregata generat lapides, et hic lapis est rubeus quia
ren rubeus est. et iste lapis si sit ita magnus quod non possit
egredi per porum uritides vel si non frangitur tunc difficilis et
quasi impossibilis cura est quia non nisi per incisionem curatur aqua petram
[illegible]. Si vero sit parvus vel fragilis difficiliter curatur, et
expellitur cum fortissimis doloribus cum transeat per membra valde

Porus Vritides

Egritudines Renum

diabetes

Renum – lapides, arene, pili

sensibilia et ingrediatur per anastomosantes vesice que sunt ita stricte
sed fortitudine virtutis aperiuntur et dilatantur et non longo tempore est aliqua sentiatur. Pariunt etiam renes solutionem continuitatis quantum ad venam
cum ex qua accidit fluxus sanguinis cum urina. Et notandum quod
hec solutio huius vene proprie debet intelligi quod sit facta et quod fiat
in parte in qua vena illa est subtilior et rarior. Et hec pars est
pars prima colatorii ut apparuit tibi ad sensum: et ideo quando illa
solvitur tunc debet plurimum sanguinis descendere, et non retinet et ideo
sanguis egreditur cum urina, et fit mictus sanguinis. Verum est quod dicunt
aliqui quod illud accidit ex vena soluta supra renes. et dicunt
quod causa est quia vena debilitatur generando sed hec tunc dicta pars
que subtilius est et rarior magis patitur. Pariunt et quarto
egritudinem apostema et apostema et cum est in eis dolor infixus propter substantiam eius so
lidam agravatus ac si lapis esset in loco fixus. et hic dolor multum
gravat cum colica sed differentia distincta dicta est supra;

iis completis non deveniunt renes sed quando procedis ad vasa spermatica
ut videas ortum eorum. Et ideo licet dato quod vesica sit ornatum
membrum generationis tamen prioritas anathomie vasorum spermaticorum
et testiculorum. Debes ergo scire quod membra generationis in viris
et mulieribus conveniunt in aliquo et in aliquo non, immo in aliquibus
differunt. Conveniunt primo in vasis spermaticis quantum ad ortum eorum
que oriuntur iuxta renes ita quod vasa que sunt in parte sinistra oriuntur
a vena emulgente sinistra: et dextra ortum habent supra renes
Si vene, a vena chili: Si arterie ab arteria adorti. Et que
hee vene ortum habent a corde et ab epate ut infra videbis
potes cognoscere quomodo vasa spermatica sunt derivata a corde quia non
immediate sed mediate. et hoc in viris et mulieribus potes
videre. Licet autem conveniant in loco originis, in loco tamen ad
quem terminantur in viris et mulieribus multum differunt: quia in mulie
ribus terminantur ad matricem in loco exteriori ubi sunt testiculi
immo proprie loquendo extra matricem resolvuntur et contexuntur et
ingenium contextu carnibus minutis glandosis repletur. Et ideo
non sunt vere testiculi sicut virorum, immo sunt sicut testiculi lepo
ris facti propter predicta utilitatem ut generetur humiditas quedam
salinata que sit causa delectationis in mulieribus. Postea non vasa
hec substantiam penetrant matricis et ad gravitatem eius attingunt
et sunt ora ipsarum et vocantur cotiledones quia eis mediantibus
alligatur fetus matrici per quos fit fluxus menstruorum. Et
quedam perveniunt ad os matricis venarum ad portandum humiditatem
salinatam in dictam. Et ab his venis ramificantur et oriuntur
vene due a quolibet latere una que mirach penetrat et
ascendit: et quanto plus ascendit tanto magis occultatur. Et ex
venam tunc magis appropinquat donec perveniant ad mamillas

Mictus sanguinis
Apostema Renum
Ortus Vasorum
Cotiledones
Vene mamillares

Et ideo in mulieribus quando facis anathomiam invenies has venas considera et confirma visum ad hunc locum et in muliere quam exporrecta vel alio animali habente mamillas invenies iste vene oriuntur a matrice et manifestatur in mirach. Et propter hanc venam seu has venas descendit a sterno pectoris iuxta sive directe pomi granati vena una que venit a matrice ad deorsum. Sagimen quod debet cuti in ea et ista videtur inferius et in porcis pregnantibus multum apparet et apparebit tibi colligantia matricis et mamillarum per venas illas et etiam quare appositio ventose sub mamillis restringit fluxum menstruorum.

Matrix

Et ut generetur hic fetus si facis anathomiam in muliere debes post vasa spermatica videre anathomiam matricis sicut et in aliis membris videas primo locum. 2o colligantiam et figuram. 3o quantitatem. 4to substantiam, 5to numerum partium eius. 6to iuvamenta et nocumenta eius. Locum eius videbis quia est situata in gravitate alcatin et est gravitas eius circundata spondilibus alarum vel ancis vel albatis et caude ex parte posteriori. et a parte anteriori est os quod dicitur pecten sive pectinis femoris quia ipsa immediate locata est inter intestinum rectum quod est sibi collateralis ex parte posteriori et vesicam ex parte anteriori. Et propter quantum ad collum eius quod eius collum supereminet collo vesice, licet gravitas eius altior sit gravitate vesice. Inter dextram autem et sinistram posita est directe in medio. 2o videas colligantiam eius que maxima est. Habet enim quasi colligantiam cum omnibus membris superioribus quia cum corde et epate mediantibus venis et arteriis. cum cerebro vero ratione multorum nervorum et propter quos cum stomaco ratione utrorumque, cum membris que in medio sunt et cum diafragmate mirach quia mediantibus certis et dictis ligamentis cum pectoris colligatur et specialiter cum mamillis ut dixi. Licet cum eis sit colligantia mediantibus aliis venis que oriuntur a vena chili ascendente que oriuntur sub furcula ut infra dicetur. Colligata est etiam cum membris inferioribus ut vesica per collum eius et intestino colon et colligata est cum anchis et [illegible] duobus mediantibus ab utroque latere que sunt ligamenta nervosa et grossa alligantia matricem ad anchas que iuxta matricem sunt grossa et lata. iuxta anchas subtilia procedentia sicut cornua a capite animalis et ideo vocata sunt cornua matricis. Figura vero eius est quasi quadrangularis cum quadam rotunditate habens collum longum ex parte inferiori. Et causa huius figure fuit exigentia loci vel natura loci et utilitas vel necessitas. Et causa quare fuit creata quod vocatur [illegible] quia habet talem figuram habet dispositionem propter cellulatum quod dicetur. 3o videas de quantitate eius quantum quod mediocris est sine quantitate vesice variatur tamen ratione aliorum quia maioratur vel minoratur ratione in pregnantibus matricis quia mulier que fecundat maiorem habet matricem quam sterilis. 2o ratione coitus quia mulier utens coitu maiorem habet matricem virgine vel [illegible] ut accidit viris in pudendo eo quod operatio magnificat membrum ut dicit Galienus. 3o ratione etatis quia iuvenes maiorem habent puellis et senibus. 4to ratione complexionis et habitudinis totius

Locus eius

pecten .i. femur

Colligantia eius

Figura eius

Quantitas eius

operatio magnificat membra

Ista potestis colligere [illegible]. Et propter istas causas vidimus quod una mulier quam anathomizavi anno preterito scilicet 1315 in mense ianuarii matricem in duplo maiorem habebat quam illa quam eodem anno anathomizavi in mense martii. Potuit etiam esse causa quia illa quam ibi posui anno scilicet que primo fuit menstruata et in tempore menstruationis impregnatur et ingrossatur matrix. Differt etiam matrix in quantitate ratione generis quia matrix animalium plurium generantium maior est quam matrix unum generantium. Et propterea maior erat matrix porce quam anathomizavimus anno 1316 quam unquam viderim in femina humana. Potuit tamen esse alia causa quia erat pregnans et in utero habebat 13 porcellos. Et in causa nostrarum anathomiarum fecimus sues pregnantes quas ibi monstrabo. Quarto videas substantiam eius que est nervosa et pelliculosa ut possit dilatari ad fetum generandum et ideo frigida et humida existens est. Et est substantia eius spissa multum quod dilatatur in dilatatione eius non prohibeatur. Quinto videre debes numerum partium eius, ipsa enim habet partes exteriores et interiores. Exteriores sunt latera eius in quibus alligati sunt testiculi et vasa seminaria ut dictum, et fundus eius et collum eius et extremum quod est vulva. Et circa collum nota quod ipsum est longum in quantitate palmi, et durum, et latum et dilatabile, et ideo pelliculosum et rugosum rugas habens ad modum sanguisugarum ut stillatio ei exsurgens in coitu congregat. Et in extremitate eius versus posteriori vel anteriori est foramen colli vesice inter vulvam per duos vel per tres digitos. Et in extremitate vulve sunt pellicule due elevantes et deprimentes supra orificium predictum ut prohibeat ingressum aeris et rerum extranearum in collo matricis vel vesice. Sunt pellicula [illegible] veretrum, et ideo nominantur [illegible] matricis. Partes interiores videre poteris scindendo eam per medium et tunc videbis os eius et concavitatem eius. Os eius est nervosum multum factum ad modum oris tince animalis, et ut vulgariter loquar ad modum tence atque. Et superficies eius interior est velata velamine subtili nervoso et in violatione rumpitur et ideo sanguinat. Concavitas vero eius habet septem cellulas. Tres in parte dextra, et tres in parte sinistra, et unam in medio sive in summitate eius. Et iste cellule non sunt nisi quedam concavitates matricis existentes in quibus est apta coagulari cum sanguine menstruo et spermate et alligari orificiis venarum. Ex his omnibus apparet iuvamentum matricis quod principaliter est facta propter generationem, et ex consequenti ut totum corpus superfluo sanguine purgetur indigesto, et in hoc

Substantia eius

Collum uteri

foramen Colli vesice

[illegible] matricis

Os matricis est sicut os tence.

Cellule eius

q2 alia aīalia menstruorū fluxū nō patiunt², q2 tales superfluitates
i eis ꝯsumunt² i pelle, pilis, ungulis, rostris, pēnis, cornibus
et hōi hoc caret. Ex his ptz q2 mulieris passionibus ē submissa
et multa mēbra ei ꝯpatiunt². loquimur aut cet matrice ꝯsit
ch^a es, eius sint accidentia causa et cure, sed q2 i locis ꝯpatis
passiones aut q2 eidē exeunt ꝯpassiones sint tot quot sunt mē
bra q2bus alligata ē, et q2 sit illa dictū ē. Verū tamē ex
anathomia potes ꝯphēdē q2 gal' vocat 6 decrecoibus q2 ē suffo

Suffocatio matricis

catio matricis nō q2 matrix corpalit' moveat' usq3 ad gula
ul' pulmonē q2 hoc ē ipossibile, sed hoc ꝯtigit q2 ipa nō ē
potens expellē vapores p ptes ~~ꝑiores~~ iferiores nō mō et
strigit² ~~ut~~ aliqua eius pte iferiori ut expellat ad supiora
Et si isti vapores p colligātia in dicta pueniat ad stomacū
p ꝯpationē ad arteriā adortē tūc faciunt singultū et eructuacioꝫ
frequēte et tūc mulieres dicūt q2 matricē hēt i stoīo. Si vero

Opio mulierum i suffocata matrice

hi vapores pueniūt ad pulmonē et impediat opatioꝫ eius uel dya
fragmatis ptz hanelitu dicūt q2 matricē hēt i gula sive
trachea q2 ē ordinata i metu ad opatioꝫ hanelitus. Si vero
illi vapores pueniat ad cor q2 raro ꝯtigit i suffocatione tunc
sincopi patiuntur et tūc dicunt q2 matrix eam ad cor puenit
Verū ē q2 hec suffocatio p ꝯpassioꝫ fit ad dyafrag p alligatioꝫ
qua hēt matrix ad dyafrag et lubos: nō eni pueniat ad
hec mēbra sed vapor. qū aut hoc pueniat potuisti
vidē. sed q2 sit curatio et cū q2bus ꝯtras i aliis;

Testes i viris

Et in matrici anathomiaꝫ matricis et vasorū spmaticorum mulieris
et visa ē ꝯvenientia eorū i viris et mulieribus quātū ad
origines. Sed dicēdū ē q2 cū i viris testiculi sint extra sicut sunt
i quolibet aīali q2d debet ē virosū i contrariū sicut sunt dum

Vasa spermatica

quadrupedia, pter ericiū. Vasa hec spmatica intra mirach nō
terminantur sed egrediunt² mirach et testiculis copulat² et duobus
suspēsoriis. Et q2 mēbra nobilia ut sit tuta ab occasionibus ex
trinsecis tūc debuerūt ē velata panniculis et nō ꝯtinētur i
siphac: sūt aut ꝯtēta et velata panniculo orto a siphac qui

didimus

vocat² didimus cum orificiū ē sine ylorū clausū, ꝗ in natura
exeūs i pcessu eius sūt quātitate vasorū dilatatū exeūs sic
et ad quātitatē testiculorū. Et ppter ista vocat² bursa testiculorū

osseū vel bursa

sive osseū. et sic apparet tibi figa et ptes et ꝯiunctio eius
et subtus et posteo sūt colligātia. Appet etiā iuvamē eius q2
factus ē ad ꝯtinēdū et ꝯtinēdū testiculos et vasa spermatica
venientia ad eos. Egridō eius specialis ē sicut aliorū mē
brorū cum ꝯiunctio et cura declarat² ex anathomia. Et ē ut
plurimū egridō eius dilatatio orificii eius pter. aliq3 hernia ē ut illa

que intra siphac continentur descendat testiculum sive bursam. Et talis de scensus dicitur hernia. Et quia illud quod descendit potest esse ventositas vel aquositas vel intestinum ideo hernia triplex est ventosa aquosa et intestinalis. Carnosa autem non causatur ex descensu alicuius. Curantur autem hee passiones per constrictiva et emplastra et ligaturas secundum quod po nunt autores. Sed illa que est intestinalis specialiter quando in processu tunc cirurgia operatione curatur. Et modum videas quia situatur homo et intestina retrorsum mittuntur sive ad proprium locum retrahuntur: postea testiculus ducitur superius donec sit in loco altiori ut non possit esse et ibi locum signa qui tunc est retro super ossa femoris. Et in loco illo debet fieri incisio vel perforatio non supra locum illum qui tunc perforatur mirach et aliqui interiorum: non debet esse fieri intra locum illum quia remanet post consolidationem ~~remanentia~~ magna eminentia propter naturam. Signato in loco debet fieri perforatio et ista vel fit aliquando cum rasorio et tunc expedit et vadunt circumcirca excarnando didimum et testiculum abscisso: et postea ligatur in parte superiore et abscindunt didimum et vasa spermatica cum testiculo et consolidatur postea Et ista est intra et cito fit. Quidam sunt qui solum excarnant didimum et non testiculum et faciunt atque ligant in parte superiore et apponunt medicinam facientem constrictivam et fit diminutum. Vel fit illa perforatio cum fumigato caustico com burente et urente totum in loco illo. Postea ponunt arsenicum subli matum quod corrodit et mortificat et constringit adurendo: et generaliter partes didimi corruptas exhibet: postea vero consolidatur.

Expedito didimo debes videre quod ponunt autores scilicet quod vasa spermatica sunt duplicia scilicet preparantia et deferentia. Preparantia sunt que descendunt a longe partes ad testiculos et circa partem superiorem testiculorum involuuntur et faciunt quod ibi fiunt, non cum substantia testiculorum ingrediuntur, et illa vasa sunt nervosa. Alia vero sunt que in hiis continentur nervosa magis. Et quanto plus ascendunt a testiculis tanto magis sunt nervosa et ascendunt usque ad locum ossis femoris ubi incipit didimus egredi. Et tunc vel fundantur in nervis usque ad locum vesice et colli eius. Et tandem procedunt usque ad meatum virge vel ad virgam in loco quod est foramen ossis femoris. Verum est quod illa foramina non bene potest videre nisi qui anathomisat virgam. Et tunc per meatus quod ibi sunt duo sunt vasa spermatica sunt duo quod emittunt spermata quod apportantur a te sticulis quod ab eis generatum fuit in vasis aliis. Et istud sperma eminet in canale virge. Virga non postea expellit. Ex hiis tibi apparet de testiculis hoc et vasis spermaticis. Apparet etiam figura substantia quia testiculi sunt glandulosi. Apparet etiam quantitas et numerus, positio et colligantia. Apparet etiam juvamentum

hernia
ventosa
aquosa
intestinalis

Cura hernie

Vasa spermatica
preparantia
deferentia

Substantia testium

eorum. Et ex his apparet ergo quod quando inciditur vena apoplectica vel opilatur vel alia de causa materia spermatis non procedit quod cessat coitus sed interdum propter oppositas causas fit emissio spermatis involuntaria et maxime fit propter spasmum et mollificationem nervorum predictorum et vasorum.

Velsica

Hiis completis eleva renes et vade excarnando usque porum uritidum vel ambos et videbis quod terminantur ad vesicam iuxta medium eius. Et non perforant vesicam directe uno foramine magno sed duobus foraminibus magis parvis et obliquis et lateralibus procedentibus inter tunicam et tunicam vel inter tunicam et propterea cum sunt ad plenitudinem aptantur. Incide ergo vesicam et videbis magnam eius concavitatem que nervosa est. Videbis et eius collum carnosum et musculosum ut tempore debito

Lichialis

quod est et non velit expellat urinam et quando est necessarium retineat. Et quod musculosum est eius collum si incidatur vesica in collo eius consolidari potest sed non in fundo non. Collum autem eius foratum est foramine parvo per quod emittit urinam ad concavitatem virge et ex egreditur. Nam illud collum statim continuatum est cum collo virge vel dico cum principio virge ut potes videre. Et sit ipsius vesice quantitas tibi apparet longa est sine colligatione vero atque alba et sanata. Et que potest pati quamvis modo, una tamen patitur quod dicitur lichiasis. Nam in concavitate eius potest generari lapis ex humoribus mucillaginosis congregatis ibi et condensatis a calore

Cura Lapidis

superflua. Et hic lapis curatur cum dissolventibus ipsum vel per incisiones. Nam hic lapis debet scindi hoc modo ne possit se movere sedendo debet cum digito posito in ano et cum manu posita super femur conducere ad collum vesice et conducto ibi retinere. Postea debet fieri incisio in loco colli et cum tractorio violenter extrahi. Certo si lapis erit magnus si non sit parvus quod possit per concavitatem virge extrahi debet per compressiones factas cum digitis ex collo vesice conduci usque ad virgam et si non egreditur cum tractorio parvo debet extrahi.

Virga

Virga non est virga continua cum collo vesice carnosa continua multis ligamentis et cordis que oriuntur ab ossibus femoris cum multis nervis ortis a nucha et ideo valde est sensibilis et extensibilis continua et cum venis et arteriis quod ad virgam et linguam veniunt maiores virge vene et arterie quam ad aliquod aliud membrum. Exiunt cum maxime venis et arteriis ortis a vena descendente et arteria in hoc ubi bifurcatur ad duas anchas. Et ideo in locis pictonum involute sunt ille vene et arterie porus Et sunt magne et ibi est locus sive principium virge, et propter hoc hee vene fit sic radices virge Et propter istas virga est tota carnosa. et sua carnositas repletur ventositate generata in sedentis arteriis Et quando ventositate replentur erigitur virga. Et ut melius anathomiam eius consideres debes scindere ossa femoris et elevare virgam cum vesica et intestino recto vel suis illis et dividere virgam in longum usque ad concavitate

eius. Et tunc in primo apparebunt tibi duo orificia sive foramina
superdicta. apparebit etiam per dorsum carnositas eius. et ex hiis videbis
quantitatem eius quia quandoque longitudo eius est unius palmi sive longitudo
colli matricis. apparet etiam substantia eius que est nervosa propter extremitatem eius
que vocatur pecten. Apparet etiam unus porus eius in posteriori. et colligantia
figura nam est oblonga quia virga in homine est abtata non aplicata ventri sicut
in quadrupedibus: et ideo hinc fuit quia homines in coeundo non coniunguntur
sibi dorsaliter sed amplexando. Et si tunc virga elevasti intestinum sive
extremitatem intestini recti quod in anathomia dixi super tunc cognosces in illo in-
testino sive extremitate eius quod dicitur anus musculos moventes sive aperi-
entes et constringentes. Considera etiam quinque venas emoroidales — Vene emoroidales
que in extremitate eius sunt. et in quibusdam sunt magis et fundunt sive in quibusdam
periodis determinatis aperiuntur, et fit fluxus emoroidarum. Et
ex hiis completa est anathomia membrorum naturalium que continentur in primo
ventre;

His expeditis incipe excoriare ventrem medium usque ad principium colli quia
usque ad principium capitis sunt membra spiritualia. Et nota quod sic primus
ita et iste venter habet partes scilicet continentes et contentas. Membra con-
tinentia sunt partes pectoris. Et partes pectoris sunt extrinsece scilicet extrinsece
et intrinsece. Extrinsece quedam sunt directe quedam laterales. Directe partes — Furcule
vocantur furcule: et sunt due scilicet furcula superior, et inferior. laterales — Latera pectoris
vero partes vocantur latera pectoris dextrum scilicet et sinistrum. Intrinsece autem partes
sunt quinque scilicet cutis, pinguedo que vocatur sumen, mamille, musculi, ossa et
cartilagines;

Mamillarum primo figuram videas quia habent figuram cucubite, et rotundam
quia debent esse receptores sanguinis qui debet converti in lac sicut ut dicit galienus debent
esse scutum cordis et ideo debent habere formam curvam a costis et talis est — Mamille
rotunda. habuerunt etiam papillas ut fetus nimis parvus posset sugere lac.
Et ex hiis secundo videas substantiam quia habent carnem glandosam que sanguinis superfluus — Substantia earum
bene coctus in eis debet converti in lac, et ista conversio est per infrigidationem — Lactis generatio
eius et ideo carnem habuerunt glandosam. Tertio videas quantitatem earum postea — Quantitas
scias quod in mulieribus sunt maiores quam in viris quia in mulieribus sunt facte
propter duo unum est ut generent lac et ideo debent esse maiores. Iterum in
mulieribus sunt magne et calide quia recipiunt a corde ad cor reducunt
reverberando. et hoc est magis necessarium mulieribus cum minus habeant
de calore circa cor quam viri. Quarto nota numerum quia due sunt in homine — Numerus earum
sunt in animali quod generat unum aut duo. In animalibus autem generantibus
multa plures sunt mamille. Quinto videas locum et colligantiam.
Nam in homine mamille sunt situate in pectore: in aliis vero animalibus non.
cuius causam dicit galienus quia sunt facte propter generationem lactis: lac autem generatur
ex superfluitate sanguinis bene digesti. Multa autem quasi talis superfluitas
in aliis animalibus transit in generationem cornuum, crinium unguium etc. Aliam
autem causam dat aristoteles in libro de animalibus quia alia animalia habent spatulas
per tibias anteriores quasi adiuvare applicatas, et ideo pectus habent strictum
propter quod mamille circa pectoralia non potuerunt locari. et ideo habuerunt
iuxta anchas posteriores si sit animal generativum unius tantum vel duorum

pinetre sit generat plura ut porta et mices . ho aut cu heat pectus
latum sunt sunt mamillas locatus in pectore q2 in hoc hnt iuuamta
Na lac in eis debet generari ex sanguine subtiliato et bn digesto . melio
aut digestio fit circa pectus in mamillis ppt calore Et io natura
ordinavit venas q veniunt ad matrice ut ibi dt gal' predictas tor
queri ad hoc ut sanguis ptie subtilietur et bene digeratur . 2m iuuamen
sit q2 sub sit fundamentum cordis et in hoc debet tueri cor q2 e sine
pelle . 3m iuuamen e q2 calide sunt calore recipiunt a membris spi
ritualibus et receptum reuberat ad ipsum sit vestimenta ut gal' Ex his

Colligantia vberum

apparet colligantia earum : q2 ipe colligate sunt cu corde et epate ppt
venam ascendente a qua iuxta furcula ramificantur rami q descendunt supra
dorsum inter costas et reddunt ad mamillas ligantur etia cu matrice
mediantibus venis q ascendunt a matrice ad mamillas de qbus dictu e
supra . Ex iuuamentis potes vide nomimenta ;

Post mamillas sunt musculi : qui licet panathomiq no bn possit di
sterni tamen iporum sunt 58 : et illorum musculorum pectoris quida
sunt tantu dilatantes : et quida dilatantes et constringentes . dilatantes tm
sunt duo musculi dyafragmatis q sunt in inferioribus pectoris . Sunt etia duo
musculi q sunt in collo . Sed dyafragma dilatat in pte inferiori ubi e ama
nitas magna . Sed illi q sunt in collo dilatant superiore genite q e
parua . Sunt etia musculi q sunt in dorso ubi e origo costarum . Et in
cipiunt iuxta origines prime coste . Sunt etia multi alii musculi pe
Musculi eo q sunt dilatantes et constringentes sunt musculi q inter costas
sunt locati q2 inter quaslibet duas costas sunt duo musculi qrum vnq
ht villos latitudinales, alius vo transuersales . Post musculos
sunt ossa . ossa aut pectoris sunt plura et no vnum gtinuum ut possit
dilatari et constringi : ita debet ee in ipo motu . Ad motu aut localem
voluntariu requirunt musculi mouentes : et requirunt ossa q sunt su
stentamentum motionum et hec e vna causa qre ille vetus fuit tantu

Coste vere medose

musculosus ut plurimus, nec tantu ossuosus ut ultimus . Ista aut ossa sunt
duplicia scz coste et ossa toracis . Coste sunt 12 . septe vere
et v quinq mendose . Vere sunt q cu ossibus toracis gtinue sunt ad
cooperiendu et gplectendu pectus . Et causa quare vna costa no attingit
alteram in extremitatibus e illa q dicta e ut scz pectus possit melius
dilatari et constringi . Ossa aut toracis sunt septe gtinuata cu
septe costis veris : Inter istas tamen costas et ossa sunt cartilagines

Pectoris furcula

gtinuantes vnu cu alio . Ex his aut ossibus cu cartilaginibus
sunt gponitur vnu membrum qd vocatur furcula pectoris q2 ad
modum furce e bifurcata et figurata . et in extremitate eius directa

Pomum granati

e quida cartilago subtilitealis vocata pomum granati facta ad
custodiendum os stomachi . A lateribus aut in costis mendosis sunt carti
lagines ut mollia cu duro melius iungerentur . Verum e q oia ista
melius apparebunt si incidis pectus ubi sunt concauitates costarum
et a latere dextro et sinistro : et tunc apparebunt tibi oia q
sunt interius ;

Mediastinum

Membra aut gtenta in pectore sunt panniculi eius, et pulmo et orta
ab his . Panniculi aut sunt tres scz mediastinum q vadit pgenite

permedium ab anteriori ad posterius et postea dividit pulmonem permedium
Et iste panniculus non est nervosus nec grossus et vere unus ut alii
et est factus propter iuvamentum quia sic ut si nocumentum fuit pars dextra vel
sinistra pulmonis non generet nocumentum alteri parti. factus est eciam ut
suspendat pulmonem ad pectus. Item est factus ut si per quam causam aliqua
fiat empima hoc est ut congregetur sanies in pectore illa sanies non
regurgitet ad alteram partem. Postea est pleura. pleura autem est

mediastinum

panniculus albus durus et nervosus in quantum magis cooperit os costas
interius et non colligantiam habet cum omnibus membris contentis in continente pectoris
cuius iuvamentum sit cooperire membra predicta, et ut ab ipso panniculi predictorum
membrorum aerem habeat ut prima parti calor de membris. passiones
omnis morbi et generis potest pati, maxime tamen passionem propriam apostema
quod vocatur pleuresis. Verum est quod pleuresis 2x est scilicet vera et non vera

Pleura

non vera est illa que fit in musculis intra costas cuius accidens est visibile
exterius. Sed vera pleuresis est que fit in hoc panniculo. Ex ista eciam
potes videre quod istud apostema ut plurimum est colericum propter quod ei consequitur
febris acuta ratione loci quia propinquus et vicinus est cordi, et fit acuta
ratione humoris calidi. Vide eciam quod ad tale apostema propter sensibilitatem
panniculi consequitur dolor lateris pungitivus quia huic panniculo attri-
buitur magis latera quam pars anterior. Sed pars anterior attribuitur
magis mediastino. Et postea dolor consequens peripleumoniam est
anterior. et iste est lateralis. fit eciam cum minoratur quod comprimit
pulmonem et impedit dilatationem eius malicia anhelitus. tussis autem
sequitur quia eminencia apostematis stimulat et aliquam virulentiam et
eruginem que emanat ab hoc apostemate per porositates panniculi. Et ista
est causa quia fit in pleuresi primo screatus rubeus. postea albus et sa-
niosus sed quod materia maturatur. Et apparet in principio febribus
inchoante quod abbreviat ut post affectionem in paroxismos et constrictura. Et
causa est quia tunc fiunt quod materia sit subtilis, panniculus est rarus, secundo quod
virtus sit fortis. quomodo autem illa materia saniosa per pulmonem expellatur
et screatum inferius dicetur in anathomia pulmonis. 3us panniculus

pleuresis
vera
non vera

est dyafragma qui eciam potest dici musculus, cuius situs est in fine pectoris et
costarum aliquantum exterius in parte anteriori quam posteriori. Nam quantum ad partem eius
carnosam est continuatum cum cartilaginibus costarum mendosarum. Et in parte
posteriori cum spondili duodecimo ex spondilibus renum. Utilitas eius fuit
ex situ eius prima ut dividet spiritualia a naturalibus ne a cibo habeat digestionis
et a fece vapores elevati pervenirent ad membra spiritualia que impedirent
vitam et racionem. Et hoc satis patet quia quando egritudo patitur ut apostema
leditur mens. et non alio vocabulo vocatur scilicet frenum quia frenum est
accidens fit vomitum est diazoma ab aristotele quia zona 3x reges per
medium non quod directe latitudinaliter cingit sed oblique ut dictum est
Et eius secunda utilitas huius obliquacionis fuit illud quod dictum est in capitulo
de anathomia mirach quia ex hoc cum mirach comprimitur habeat expulsionis
a superfluitate intestinis ac si esset inter asseres torcularis media

dyafragma

Vide aristotelem 2° de animalibus ad finem in ultimis foliis

Quantum vero ad partem mediam que est nervosa et pelliculosa vel panniculosa
colligatum est cum pulmone ut ipsum moveat motu anhelitus proprius
mediatibus nervis qui ad ipsum veniunt a cerebro et nucha. Et
ex hoc apparet quod diversificatum est dyafragma ab aliis musculis quia alii
musculi in loco ubi ossibus applicatur sunt cordosi in aliis carnosi

dyafragma vero est compositum ex carne et quod ipse per hoc movetur pulmo et non costas. Ubi autem omnes musculi quantum ad cordam eius debet esse contrarius membro quod debet movere et in alio quantum ad partem eius carnosa. Ex his apparet quod sit eius figura quasi rotunda et oblonga. Apparet etiam quod sit eius substantia quasi nervosa et cordosa; apparet etiam quantitas eius.

dyafragmatis juvamenta

Juvamenta sunt tria ut dictum est: primum ut sit principium motus hanelitus; secundum ut dividat vitalia et nutritiva; tertium ut juvet in egestione et micturatione ad expellendum superflua. Et ex secundo juvamento apparet quod ad apostema eius sequitur alienatio mentis sicut ad frenesim. Signa differentia per quae agatur quinto de interioribus capitulo de passionibus dyafragmatis.

Cor

Situs eius

Elevatis pectoralibus tibi apparet pulmo in cuius medio existit cor velatum panniculis pulmonis ut ab ipso aere attracto refrigeretur et calor et spiritus eius reparetur. Cordis primo apparet situs et locus quia est in medio anterioris et posterioris dextri et sinistri; quantum ad cuspidem eius declinans versus sinistrum; quantum vero ad radicem eius versus dextrum ut possit insufflare calorem et sufflare spiritus versus dextram partem quod calidior debet esse quam sinistra. Est etiam in medio superioris et inferioris a motis extremis, et sic fuit locatum sicut princeps et prima radix omnium membrorum. Quomodo sit colligantia eius postea apparebit. Et quantitas eius quia non nimis magnum nec parvum. Magis tamen est in homine quam in alio animali eiusdem quantitatis quia plus habet de calore in quanto. Et ex hoc tibi apparebit figura quia pinealis vel piramidalis, quia talis figura debet esse omni quod est excellentis caliditatis, quia figura propria caloris est figura piramidalis ut ignis. Et est alia ratio, defensio ventriculorum eius et orificiorum ab ipso. Quarto debes videre numerum partium eius et ex hoc tibi apparebit quod sit substantia eius et complexio et juvamenta. Numerus autem partium eius est quia quedam sunt extra substantiam eius, quedam vero de substantia eius. Extra substantiam sunt capsula cordis et orta ab eo quae postea apparebunt.

Capsula cordis

utilitas eius

Capsula eius nervosa est et pellicularis et est dilatata multum facta ad hoc ut cor a motibus et ne constringatur ab aliis membris in hora expansionis sue. Et causa quare non fuit contigua cum corde est ne cor in suo motu impediretur propter agravationem. Etiam ut contineret quandam aquositatem quae lubrificaret et roraret cor ne ex motu eius exsiccaretur. Et cum propter hoc in hac capsula reperitur aquositas: cum non existente vel habente parvitatem hec capsula tendit ad maciem devenit vel ad mortem, sicut si sit superflua aquositas venit in sincopim, tremorem et cardiacam passionem ut dicitur quinto de interioribus.

Cordis partes interiores

Pinguedo cordis

Partes autem cordis quedam sunt extrinsece quedam intrinsece. Extrinsece sunt pinguedo, additamenta cordis sive auricule cordis et orta ab eo. Pinguedo statim apparet in superficie exteriori cordis et superiori, et propter hoc ibi magis existit quam ex parte agentis quia pinguedo generatur a frigido; cor autem est calidissimum, sed generata est propter hoc ut cor propter vehementem ergo motum non exsiccaretur. Additamenta cordis sunt quasi partes pelliculares genite ad dilatandum et constringendum ad hoc ut quando in corpore nostro generatur multum de sanguine vel de spiritu in ventriculo sinistro dilatetur ut contineat sanguinem multum vel spiritum multum quando itaque generatur. Sed diceres quare natura non fecit cor ita magnum ut posset continere omnem vel talem sanguinem et spiritum sed fecit illa additamenta. Dico quod fuit causa quia si cor fuisset ita magnum tunc esset cum debilis virtutis propter dispersionem spirituum. Et propterea animalia quae habent corda magna sunt timida ut lepus et cervus. Secunda causa fuit quia non semper generatur in nobis multa quantitas spiritus et etiam sanguinis

Quare corda magna sunt timida vide aristotelem libro 12 de animalibus et quinto de corde

tunc plenum gravitas cordis extitisset vacua. Sed quia ista concavitas
posset faciliter contrahi quando non sit repleta ideo non est vacuitas
ista cuius tamen providentias. Quae autem sit orta a corde subscriptis
patebit. Paries autem in ventre cordis sunt ventriculi cordis scilicet
Cordis ventriculi
dexter et sinister et medius. Scinde ergo cor in parte dextra et incipe
a cuspide eius sic quod aliquem parietem non tangas sed a latere ventriculi
medii dividas et tunc occurret tibi statim ventriculus dexter et vi-
debis in eo duo orificia quorum unum est versus epar et est orificium per quod
ut aliquo egreditur vena chilis et est orificium maximum quia per hoc
cor trahit sanguinem ab epate et ipsum expellit ad omnia alia membra
Et quia illud orificium habet plus attrahere quam expellere ordinavit natura ne
clauderetur hora constrictionis quando cor dilatatur et attrahit tria hostiola
quae aperiuntur ab extra ad intus. Et quia per idem orificium fit etiam expulsio
sanguinis per fortem decorti. Et licet non totus expellatur quia aliquis porro
expellitur ad pulmonem, alia non eius pars transit ipsius ideo ordinavit
natura ne hostiola illa essent multum depressa et ut perfecta clausio
non clauderetur. Nota tamen hic duo primum quod sensus tibi declarat quod vena chilis
Vide aristotelem libro 3o de animalibus
originem habet a corde quia in substantia cordis est continua et in ipsam non penetrat et est
maxima iuxta cor sicut stipes arboris / 2o adverte quod ab ipsa vena
Vena chilis oritur a corde. Vide aristotelem in libro de animalibus capitulo de visceribus
antequam egrediatur gravitatem cordis oritur vena quae circum circa radicem cordis
circundatur et ab ea rami oriuntur dispersi per substantiam cordis et ex hac vena
cor nutritur scilicet eius de sanguine. Postea 2o scilicet versus pulmonem est aliud
orificium venae arterialis quae portat sanguinem ad pulmonem a corde quia cum
pulmo deserviat cordi secundum modum dictum ut ei respondeat cor tunc ei
mittit sanguinem per hanc venam quae vocatur arterialis quia portat sanguinem
Vena arterialis pulmonis
arteriae quare habet duas tunicas primo quia vadit ad membrum quod est in motu
motum 2o quia portat sanguinem subtilem et colericum, ut ideo non evaporet
et non scindatur haec vena habet duas tunicas quare dicta est vena
arterialis. Et in orificio illius venae sunt tria hostiola quae aperiuntur
ab intus ad extra et clauduntur ab extra ad intus per perfectam clausionem
quia per orificium cor debet tantum expellere scilicet hora constrictionis et non
debet retrahere aliquid hora dilatationis. Hoc viso scinde ventriculum
sinistrum ita quod in medio remaneat paries in quo est ventriculus medius
et tunc statim apparebit tibi gravitas ventriculi sinistri cuius paries
Ventriculus sinister cordis cuius est spiritus
est spissior et densior pariete ventriculi dextri. Et hoc fecit natura
propter tria primo quia hic ventriculus debet generare spiritum / dexter
non sanguinem: sanguis autem gravior est spiritu propter ergo rationem generationis
plus agravaretur pars dextra quam sinistra. Et ideo cor non fuisset
equalis stature Ut igitur esset equalis ponderis fecit parietem
sinistrum grossiorem ut recompensaret suam gravitatem gravitati sanguinis
Alia causa est quia generat spiritum quod facile est resolubilis ut ideo non re-
solvatur paries fuit spissus. 3a causa est quia hic ventriculus debet
generare spiritum ex sanguine, spiritus autem generatur a forti calidite sanguinem sub-
tiliante et vaporante. Fortior autem est calitas quae est continua
et in subiecto densiori, quare paries huius ventriculi fuit spissus
et densus. In gravitate autem circa radicem sunt duo orificia unum
orificium est arteriae orti adorti quae dicitur adorti quia immediate
Arteria adorti
a corde orta est et quia est prima origo omnium arteriarum quae sunt

t corpe. et p(ro)pt(er) hoc transmittit cor sp(iritu)m gen(er)atu(m) i(n) ipso ad o(mn)ia me(m)bra q(ue) constringit(ur). Et p(ro)pt(er)ea na(tur)a ordinavit i(n) p(ri)mo ostio orificii tria hostiola de s(ub)sta(nti)a valde que p(er)fecta clausio(n)e clauduntur ab ex(tra) ad i(n)tus et ap(er)iuntur ab i(n)tus ad extra. et hoc orificiu(m) e(st) valde p(ro)fundu(m). Aliud e(st) orificiu(m) arterie venalis q(ue) dicitur arteria q(ui)a vapore(m) portat dicitur venalis q(ui)a t(ame)n sit una tunica q(ui)a na(tur)a no(n) fuit multu(m) sollicita de custodia eius eo q(uod) p(er) ipsa(m) transit vapor capitosus vel aer que(m) attrahit cor a pulmone. Et p(er) ista(m) vena(m) cor trahit et expellit. Na(tur)a co(n)stituit hoc posuit duo hostiola t(ame)n q(ue) p(er)fecta clausio(n)e no(n) claudantur, et sunt hostiola illa multu(m) elevata ut accedit p(ro)p(ri)e cordis q(ue) expellit et transmittit sp(iritu)s ne p(ro)p(ter) ipsu(m) sp(iritu)s expellatur. Et illa sunt mi-

Ventriculus medius Cordis

rabilia op(er)a nature. sic mirabile e(st) op(us) ventriculi medii. Na(m) ille ventriculus no(n) e(st) una concavitas sed e(st) multe concavitates p(ro)clive magis i(n) dextra p(ar)te q(uam) i(n) sinistra ad hoc ut sanguis q(ui) vadit ad ventriculu(m) sinistru(m) a dextro, ut debeat fieri sp(iritu)s q(ue) subtilietur q(uod) subtiliacio eius e(st) p(re)paracio eius ad generac(i)o(n)em sp(iritu)s. Et na(tur)a trans-mittendo aliqd p(er) umbra vel p(er) via(m) aliqua(m) num(quam) transmittit donec illud sit p(re)parado ip(s)u(m) ad fore(?) qua(m) debet suscipe ut vocat Gal(ienus) i(n) lo de i(nterior)ib(us) me(m)bror(um) [illegible] de venis [illegible]. Et hec de p(ar)tib(us) subtilib(us) cordis. Alie sunt p(ar)tes q(ue) sunt orta sunt et iste sunt quattuor s(cilicet) vena chilis, vena arterialis, vena ad orti et arteria venalis et sic vadunt ad pulmo(n)es cu(m) anathomiam stati videbis;

Pulmo s(ub)sta(nti)a eius

Ex dictis aliqua(m) app(ar)et s(ub)sta(nti)a pulmonis et iuva(m)ent(um) eius. Na(m) ipse e(st) co(m)positus ex triplici vase: ex carne molli, et panniculis. Ex triplici vase s(cilicet) vena arteriali q(ue) oritur a dextro cordis ventriculo q(ue) portat sanguinem nutrientem pulmonem. 2o ex arteria venali q(ue) oritur ex sinistro ventriculo portans vapores capitosos ad pulmone(m) et portans aere(m) ad cor a pulmone. Et 3a e(st) trachea arteria q(ue) ad pulmone(m) novu(m) aere(m) portat et ab ipso ad extra reducit. Et hec vasa conveniunt i(n) hoc p(ri)mo q(ui)a q(ue) ad pulmone(m) veniunt i(n) duos ramos dividuntur. unus vadit ad p(ar)te(m) dextra(m) alter vero ad sinistra(m). Et q(ui)lib(et) eor(um) dividitur i(n) duos ramos magnos quor(um) unus vadit ad superiore(m) p(ar)te(m) pulmonis et alter ad p(ar)te(m) inferiore(m). Postea os(?) vadunt sic dividendo usq(ue) ad ramos capillares et minores et ad i(n)vice(m) continuatur et contexuntur sic texe(n)do i(n) s(ub)stancia pulmonis et sic vene spargunt(ur) i(n) eius s(ub)stancia. Et scias q(uod) rami trachee arterie sunt iuxta ramos vene arterialis ut recipiat(ur) ab ea et iuxta ramos arterie venalis ut aere(m) transmittat ad arteria(m) venale(m) ut eu(m) portet ad cor et a corde ducitur ad arteria(m)

Vide

arteria. iste tamen vie vel rami q(ui) sunt inter has sunt arcti ut sit [illegible] sanguini et p(er)ius aeri [illegible] et [illegible] sunt stricti si dilatarentur sup(er)flue p(ossi)t fieri exitus sanguinis sine ruptura a pulmone. Co(n)tinuitates aut(em) et vacuitates h(uius) texture replet caro mollis i(n) ipsis et hec e(st) p(ar)s 2a ipsius. 3a v(er)o e(st) p(ar)s e(st) panniculus raro adque(m) terminantur orificia hor(um) vasor(um). Veru(m) e(st) q(uod) orificia vasor(um) trachee arterie sunt [illegible] orificiis alior(um) vasor(um) et ap(er)iora: p(ri)mo q(ui)a sunt orti

ex stipite minori et latiori. 2° quia sunt cartilaginosa et non pelliculosa et ideo ut sint duriora tunc magis sunt stare apte. Et ex his ulterius nota viam per quam a pectore ad pulmonem et tracheam arteriam expellitur sanies vel sanguis emanans a pectore et a venis ipsius etc. Pleuresis a graviter ipsius sicut in consolatione passionem et consumatione ipsius quando materia in his locis est aggregata tunc ipsa dividitur ad minima et fortitudine pectoris expellitur ad pulmonem. Et quia pulmo dilatatur orificia vasorum tracheae arteriae magis aperiuntur et per illa exsuccat materiam illam et non per alia orificia aliorum vasorum quia non sunt sic lata ut sit dilatata haec humiditas. Et tunc ex vasibus illis ille humor vel liquor expellitur ad vias latiores et ex illis ad maiores donec ad originem perveniat tamen pulmonis et tunc cum tussi expellitur. Et tunc sentis quod adiuvat etiam ad expellendum tunc catharrum in canales in dictos. Ex his apparet quod expurgatur haec materia / et dato quod non perveniat ad cor. Et si expurgaret per alia duo vasa bene deberet sentire perveniret ad cor. Haec omnia habentur a Galieno 6to de interioribus capitulo 3°. Sic ergo patet
uti per integram pulmonem. Partes vero eius quantitate sunt quinque scilicet duo in parte sinistra et tres in dextra quarum quinta sunt pomum granatum sive cilostra quae super ipsas sedet vena chilis Et arteria in directo cordis in loco ubi ascendit vena ad cor. Et ex hoc potes videre quantitatem pulmonis quae si sit purgatum tunc non inflatum est si tamen sufflando ipsum inflaveris videbis ipsum magnificari. Maior tamen est eius quantitas in dextra quam in sinistra quia in sinistra est cor locatum ubi occupat locum. Figura eius patet quae ad figuram similem est figuratus in parte posteriori maiorem habens longitudinem vel magis quam in parte anteriori. Eius iuvamentum patet ex dictis et colligantia eius et complexiones eius sunt satis note. Ulterius debes satis extorquere ramos tracheae arteriae et videre anulos rotundos quos expirant pulmones vel artistas quae illi sunt rotundi sed hoc ulterius in tota pulmonis de eius anathomia sunt / sentis quod non exprimunt anulos sed cortices / et si anulos exprimeret non tamen rotundos et eius causa dictum.

Expedita anathomia pulmonis oportet videre anathomiam tracheae arteriae quae est via ad pulmones et ut eam perfecte videas oportet premittere anathomiam quorundam quae ei cohaerent colligantia. Oportet ergo ut excorties collum et gulam et videbis musculos longitudinales super quos notabis venas guidem ex utroque latere unam. Quale sit iuvamentum earum dixi in anathomia pectoris. Illis elevatis invenies duas amigdalas ab utroque latere unam quae sunt carnes glandose facte ad formam et figuram duarum amigdalarum. Quarum iuvamentum fuit ut humiditatem quam generat et congreget ex illa humectet tracheam arteriam ne exsiccetur propter motum. 2um iuvamentum fuit ut repleret et adequaret locum gulae quae gula propter epiglotum in parte superiori est valde lata et in parte inferiori propter strictura tracheae arteriae est valde gracilis. Amigdale ergo iste posite infra epiglotum vel iuxta adequant. 3um iuvamentum est ut sit statio venarum et arteriarum apoplecticarum quae portant sanguinem ad caput et arteriae portant spiritum quod purgata in rethe conflato quod contexunt

Vide quomodo in pleuresi sanies expuitur

Partes pulmonis

Pomum granatum

Collum

Amigdale

Iuvamentum earum

Vene apoplectice

cerebro fit analis. Et iste vene vocant[ur] apoplectice que ex paleitudine
earum frequenter fit apoplexia. Vocant[ur] et vene somni que ex
mali opilatione facta in ethi in dicto causat[ur] somnus. Vocant[ur] et
profunde que locate sunt in profundo iuxta spine spondilos profundos
colli. Et ut eius originem videas scindas furculam et accipe truncum
arterie ad orti ascendentem et vene descendentis. Et videbis quod
antequam egrediat[ur] furculam ramificat[ur] primo in duos ramos quorum
unus vadit ad partem dextram et alter ad sinistram. Et antequam
[illegible] vel [illegible] alter istorum ab altero descendit vena per profundum
dextrum dorsi admittendum octo costas et partes superiores pectoris
[illegible] penetrat pastillas quilibet pectorum et vadit ad do
mestricam brachii et in [illegible] apparet et in iunctura cubiti quod dicit[ur]
basilica et est inferior. Et ex his potes videre quod basilica hic
[illegible] cum vena que intrat partes pectoris superioris. Et sic apparet
que sit causa quare in pleuresi in qua dolor ascendit superius usque ad furculam
competit flebotomia basilice et potest [illegible] [illegible] 20 [illegible]
Postea non egreditur furculam et ramificat[ur] in ramos quorum duo obli
quat[ur] et unus eorum vadit ad brachium dextrum et alter ad sinistrum.
Et vadit per silvestrem partem brachii et apparet in [illegible] brachii
et dicit[ur] cephalica et hic [illegible] a capite quod [illegible] est cum
venis duabus directe superius procedentibus ad caput. Et iste dicunt[ur]
vene [illegible] apoplectice et sic dixi de venis ita eodem modo
procedunt arterie. Postea iuxta istas arterias et venas apo
plecticas inveniens nervos duos magnos descendentes a cerebro a sexto
pari nervorum unus a latere sinistro alter a dextro. Et ex
utroque formant[ur] et ramificant[ur] nervi reversivi qui sunt nervi vocis
quos videbis suo loco. Residuum autem dextri et ysophago pro
[illegible] maiori parte [illegible] et in os stomachi ramificant[ur] et vadit usque ad
[illegible] licet aliqua pars eius infra furculam cum venis et arteriis et
capsula [illegible] Sed sinistra pro maiori parte cum membris spiritualibus
colligat[ur] et applicat[ur]. Et quantum ad aliquam eius partem cum [illegible]
[illegible]. His membris excarnatis eleva sit trachea arteria
et ysophagum sed hoc non potens nisi alia membra sunt oris
eleves. Inde ergo et eleva mandibulas inferiores a superioribus

Labii

O ris eo anathomia sit facienda. Nam ipsius oris primo tibi occurrunt labia
superius et inferius. Et hec labia sunt composita ex nervis cuti et
et carne mixta grossiore cum quorum a carne [illegible] a nervis
pot separari [illegible] panniculus abscisorie. Et hoc eo fuit quod labia
debent moveri usque oris dextra posterius. Vel ideo oportuit quod ha
berent plures [illegible] musculos qui est [illegible] propter gravitatem
ut oportuit quod carne et nervos scindendo eos dominos habeat
permixtos. Cooperiunt[ur] etiam labia a panniculo quod oritur a tunica
interiora [illegible] ad tunicam [illegible] stomachi sic et omnia membra
oris ut sit [illegible] eius est stomachi. Et propter hoc [illegible] quod in [illegible]
multum [illegible] tremunt labium inferius. Post [illegible] sunt dentes [illegible] labia

Vide dentes 32

32 scilicet duo duales inferiores: duo incisivi, duo canini. 2 or
maxillares scilicet molares et totidem superius. Et dentes [illegible]
sunt facti propter [illegible] et [illegible] cibi. Ratio [illegible] [illegible] et distinctio

loquela sit et labia. Et ideo carentes labiis vel dentibus non bene loquuntur
Post dentes est lingua cuius anathomia restat. Postea est palatum et vide   Lingua
palatum huius concavitatem continuam superiori et fiat in nomen vocis   palatum
et resplendeo propter cibi quod dentibus generet. In fine palati videbis uvulam
pendentem ad modum grani uve. Et ideo vocatur uva in substantia extra   uvula
spongiosa rara quia percipiat est facta ut superfluitatem descendentem a capite
hora tenuissimi recipiat ne ad membra descendat inferiora. Et propterea
frequenter apostematur. Et etiam est facta et formata ut moduletur vocem
refrangendo aerem qui est materia vocis. Sed iuvamentum eius est ut ipsa aerem   Iuvamentum eius
qui ad pulmonem vadit et attrahitur per nares et os reparando aliquantulum
in ore retineat ne aer frigidus sed alteratus perveniat ad pulmonem.
Et propterea contingit quod habentes abscisa uvula multum sint catarrosi
et ideo prohibetur ab auctoribus ne incidatur sed si sit putrida vel apostematosa   Vide
tunc debet adurere. Et cum alia cura quia forte sinum et substantia eius
quod incidit raro consolidatur sed saniem ibi congregat putrida et propter sequitur
fetor oris et ideo melius est ut cauterizetur ferro ignito. Modus   Uvule cauterisatio
autem est ut habeatur canula ferrea vel lignea vincta lino sapienter
sive cerata ut … calo de cera propter cauterium. Et aperto
ore atque inter maxillas posito ligno rotundo in una extremitate
canule canula ponatur. Postea ferrum ignitum per concavitatem canule in-
tromittatur et attingat uvulam et cauterizetur. Post uvulam vero
sunt fauces et sunt loca ampla glandosa aperta susceptiva superfluitatis   Fauces
et ideo frequenter apostemantur. Et apostema calidum habet non ex eminentia
sed intra totum eminentiam. Et ideo si os aperiatur et comprimendo aperiatur
apparet nihil et ideo ibi fit squinantia in secunda specie et appellatur vulgariter
vesicas. Et isti sinus … extra existit principium canne et meri.
Et ibi videbis membrum unum cartilaginosum cum magna sapientia a natura
fabricatum quod vocatur coopertorium quod tempore transglutitionis claudit   Coopertorium
foramen epiglotis ne aliquid cibi vel potus descendat ad pulmonem
quod posset esse causa suffocationis. Et ideo contingit quod si aliquis ridendo
transglutiat quod tunc vadit aliquid ad pulmonem quia hora risus stat
epiglotis aperta et tunc videtur suffocari. His expeditis eleva
ut agilius et melius videas anathomiam residuorum
meri cum trachea. Et his elevatis noteris positio et substantia cannarum.   Meri
Via substantia meri est pellicularis et mollis; substantia vero tracheae est pelli-
cularis et carthilaginosa et causa fuit quia meri est via cibi quod interdum
deglutitur in magna quantitate et ideo debet in tendendo via eius dilatari.
Sed trachea est via aeris penetrantis ad pulmonem qui cum levis sit
non solidus propter naturam penetrat quod stat aperta. Via autem pellicularis propter
mollitiem non stat aperta sed parietes unus cadit super alterum. Alia
autem canna ut trachea fuit carthilaginosa et non ossuosa quia debet   Trachea
esse flexibilis propter formationem vocis; Item impediret transitum cibi
multi et solidi per meri et ideo non fuit carthilago tota una
sed fuit plures continuata per pelliculas scilicet. Et isti sunt sicut circuli
quidam non tamen completi sed in figura ista C. Residuum autem carti-   Circuli canne
laginis continuatur substantia pellicularis et est in directo meri. Et hoc ne
substantia dura cartilaginosa comprimat meri et impediat transitum cibi.
Et ideo scire debes quod a parte anteriori canna cartilaginosa quia versa
parte illa non contingit meri. Item tunc tunc magis a nocumentis.
Sed versus partem posteriorem est pellicularis et hoc usque ad epiglotum
quod tota carthilaginosa est propter causam quod dicitur. Et sic apparet substantia
canne. Sed substantia meri quanta est ex duplici panniculo sive tunica
intrinseca quod villos longitudinales habet ad attrahendum et extrinseca   Substantia meri

q villos logitudinales hr aptos ad expellendu illud q attrahit ab intrinseca
vena e q prima e principalis 2a. Et ex his patet iuvamentu
horu et sile oris et viis prim eius preter partes trachee q preter
principale quada hnt que dicunt epiglotis vt anathoas postea ponam
3o videas duas ex parte quartus Na meri e logius et magis tamen
q redit ad diafrag et i fra ipsi gtiat cu ore stotti sed canna
pulmonis descendit nisi usqz ad furcula. Et ita patet q pulmo stat
e sub furcula sed os stoti e i mediate sub dyafragte. Differunt
quarto iste sive loco. Na meri magis e postu gpsudo versus
spondiles colli et dorsi sed trachea arteria magis e posita aterius
Et causa fuit triplex, vna q cu trachea sit magis carthilaginosa
et meri pelliculosu pt magis tueri canna ab extrisecis alteraciby
q meri quare magis fuit posita exterius. 2a ca fuit q p
trachea arteria atrahit aer q gnis debet ee i gressus Et io
pe debuit suu directu ad os hre, et sic fuit posita aterius
~~versus gula~~ sic os. 3a ca fuit q si meri fuisset positu an
terius versus gula vel oppotuisset q post sive trachee meri ob
liquasset usqz dorsu, vel q a fie cane usqz ad pinus oris stoti
fuisset vacuitas sed utrumqz e ig ueniens. na 2m e cople
plus aut pateret vomitu et redditu i actu trasglucaoi.
His visis eleva meri aparte iferiori incipiendo cu sollicitudine
ne tagas aliquē neruu reusiuu. Veru e q agibere separat
a trachea usqz adepiglotu. ibi no difficule ppter q tunica meri
diffusa e i epigloto et io ab eo no facilit separatur. Et hoc fecit
natura sugariter io ut i hora trasglutinoīs cu meri elleuet ad os
ad attrahedu cibu cibu epiglotis, et eleuet ne sui durunc et
solidite impediat trasitu cibi. Et illa gtia no fuit una i
tota trachea q ipsa sit tota preter epiglotu e cartilaginosa.
Et ex hac anathoia manifesta sententia galei i libro de motiby
liqdis q epiglotis i hora trasglucaoīs no mo pcessu q ab
quo no moueat ex se sed q trahit ab ysophago p gtiacos
dictas Et hec sufficiat de anathoia ysophagi sive meri et
canne pulmonis.

Elevato meri videbis extremitas canne pulmonis grossa et solida q
vocat epiglotis. Et hec epiglotis e gposita ex quadruplici sba
sc pelliculosa q velat ppter causa dicta, et ex musculis et neruis
et cartilagiby. Musculi et gal i lo de iuvatis sut 20. duodecim
inter carthilagies. et octo inter epiglotu et mebra circustancia. Ita
tamen os pfecte possit distemi. Neruos tamen iuenies descendentes
ab utroqz latere trachee arterie vnu. Et isti sut neruri
orti a neruis suppositis descendetiby supradictis Et oriut ab
eis iuxta cor et reuertit ab eis. Et isti vocati sut neruri reusiui
sive neruri vocis. Et causa quare hij neruri reusiui fuerunt
et no directe adepiglotu venerut ad cerebru e q x ut
ibidē po a gal ibidē de motiby liqdis, vna ca e q isti neruri
sut pri magni motus et fortis et ipsi ppter q debuerunt esse
fortes et scis q neruri motiui quato stricores tato fortiores
Nuc aut sut tato fortiores quato a cerebro remociores magis
sut q iuxta cerebru et iuxta origie. cu neruri sut valde
molles ppter q ut essent remoti a cerebro na trasmisit usqz
ad cor. postea reflexit supius et reflexit usqz ad loca

Situata trachee

ysophagus

Epiglotis
Sub a eius

calida et cor et arteria adorti ut fieret frigidius. 2a causa
fuit quia cum vox sit quidam motus voluntarius vel facta a motu vo
luntario eius principium debet esse cerebrum. Et quia cerebrum non potest movere talem
ordinavit natura istos nervos ut cerebro mediante motu moveatur epiglo
tis motu voluntario ipsius. Modo hoc fit per hoc quod quia nervi illi sunt
ati sunt ad modum freni et habenarum. Et ideo dicit Gal quod cerebrum utitur his
nervis ad movendum epiglotim sicut miles utitur freno et habenis. 3a causa
est quia licet vox dependeat a cerebro tamquam a principio voluntario motus de
pendet etiam a corde tamquam ab eo quo fortius generatur / et ideo cum opportuit
quod sit cerebri et cordis / hii nervi qui sunt instrumenta vocis debent generare
cordi et cerebro. Et ideo cum ortum habeat a cerebro debuerunt transitum
habere iuxta cor. Quarta causa est quia nervi ad musculos debent procedere
iuxta principium eorum et non finem. Principium autem musculorum est epiglotum in
parte inferiore quia nervi ad eos venientes ab superiori parte ad eos debent
procedere et ideo reversivi fuerunt. Et licet maiores sint tantum duo, multipli
cantur tamen postea secundum musculorum multiplicationem. Ex his potes vide
re quod ex incisione nervorum potest accidere lesio et vocis amissio. Ideo quia que
ciduntur nervi descendentes similiter amittitur tantum vox et non alie operationes
impediuntur. Et intelligitur de nervis reversivis solum. Post vocis
anathomiam circa nervos et musculos et considerate tres cartilagines. Prima
anterior maior omnibus clipealis vel scutalis et talis formata est ad similitudinem
clipei vel scuti. Ideo quia posita exterius ad defendendum sicut scutum.
2a non adimplet totum quod deficit ex prima et hec vocatur non [illegible].
Et causa quare epiglotis tota fuit facta cartilaginosa et complete est ut sit
magis sonora et ad ipsam fiat melior reflexio et non impedit cum hoc
transglutionem quia elevatur hora transgluciendi ad superiora cum nervi parte
causa predicta. 3a est quae existit concavo et vocatur cimbalaris. In
medio autem eius est lingua fistule dicta fistula ad similitudinem fistule artifi
cialis vel illa sit naturalis est ad similitudinem istius fistule ~~artificialis~~
nalis et quantum dictum est. Expeditis his quod circa pulmone
et cannam eius et epiglotim tunc remanet lingua quae est fabricata in ossa
facta ad similitudinem figure laude. habuit in sui fundato os ut ab eo
sustentatur. Et quia variis et diversis motibus debet moveri et ei sociatur
et eidem affigatur quia omnis motus localis debet esse ad aliquid affixum. Et
hec est causa quare os istud fuit ad modum figure laude quia si fuisset
tantum unum oblique aut processisset directe deorsum et tunc penetrasset
epiglotim vel nervi et stetisset a latere uno et tunc lingua directe
non fuisset sed ad unum latus plicata. Postea scinde linguam per medium
eius et videbis venas magnas et plenas et arterias ad eam
venientes ut facilius moveatur et magnificetur. Videbis etiam duo
paria nervorum scilicet motivorum qui magis profundantur in profundo et
radice lingue et sensitivorum qui in superficie et panniculo eius expan
duntur ad dandum sensum gustus et tactus. Et sic iam processisti ad anathomiam
unius orti a cerebro et unius sensitivi;

His expeditis assume Caput quod est venter posterior continens mem
bra animata et precipue membrum quod est immobile et iam caret musculis.
Situs eius est pars superior corporis. Causa autem situs eius est predicta. Et ex
his apparet primum eius situs quod sit substantia eius quia dicitur ossosa est.
Porus quod musculosum. Apparet 2o situs eius et locus et ex superioribus
et ex sequentibus. colligantia etiam eius apparet. 2o situs eius et locus
et ex superioribus et ex inferioribus. 3o apparet eius quantitas quia est maior
quam in aliquo alio animali eiusdem quantitatis cum homine. Et hoc ideo quia sit

Vide

Amissio vocis

Cimbalaris fistula.

Lingua admodum Laude

Vene lingue arterie eius

gustus

Caput

Capitis figura

conveniens cerebrum quod est maius in homine quam in aliquo alio animali eius quantitatis. Et debet habere ventriculos maiores et magis distinctos. Figura et forma capitis apparet que est figure sperice et leviter presse ex utraque parte ita quod secundum anteriora et posteriora habeat tumorositates quasdam. Secundum vero dextrum et sinistrum habeat planiciem. Causa quare fuit figure rotunde est quia talis figura est capacissima omnium aliarum figurarum. Et quia spera non potest tangi nisi in puncto et per consequens a rebus exterioribus tuta. His autem duobus indiguit caput quia debuit esse capacissimum propter cerebrum. Et quia valde est expositum extrinsecis alterantibus ideo debuit esse tutum ab eis quare sperice figure fuit. Non fuit tamen figure rotunde perfecte sed leviter presse ex utraque parte et hoc propter distinctionem ventriculorum cerebri et propter ortum spinalium particularium a parte anteriori quare fuit figure predicte. Ex his etiam apparet quantum quod sequitur in anathomia membri scilicet iuncture eius quod est quia et generale sunt continentia membra anima et specialiter cerebrum et orta ab eo. Numerus vero partium eius. Nam partes capitis secundum amicum sunt x scilicet capilli cutis caro panniculus exterior, craneum, panniculi intrinseci duo, cerebrum duo panniculi inferiores, rete mirabile, os basillare et adde his orta. Capilli in capite generati fuerunt ex materia et finis. Ex parte materie quia cum caput sit caminum totius corporis recipit fumosas superfluitates a toto corpore quod sunt materia capillorum. Et ideo per cutem eius egrediuntur et formantur pilli magni qui dicuntur capilli. Necessitas finis fuit quia cum caput sit expositum rebus exterioribus alterantibus habuit capillos ut per eos tueretur a nocivis extrinsecis alterantibus. Cutis capitis grossa est quia capilli debent esse formati et infixi in ea quod debent habere radices magnas et grossas et ideo cutis grossa fuit et etiam quia est velamen et scutum ossis et cerebri cum super craneum non sit musculi. Caro apparet in fronte temporibus et circa mandibulas. Elevata cute cranei tibi apparebit panniculus exterior factus propter tria scilicet ut craneum a cute et cutis a craneo in medio non tangatur. Secundum ut craneum per hunc panniculum sentiat. Tertium ut per hunc panniculum dura mater suspendatur cranio quia hic panniculus generatur ex ventriculis et ligamentis et dura matre ortis penetrantibus per commissuras et poros cerebri ex craneo ex quibus contexitur hic panniculus exterior;

Craneum

Craneum est os magnum circumdans cerebrum in quo gravamento existit cerebrum locatum. Et ideo magnum est hoc os in homine sicut et cerebrum. Eius situs est quia velatum est partibus dictis propter unitatem dictam, similiter ob dictum unitatem velat cerebrum. Istud craneum non fuit unum continuum sed partes habuit et hoc propter multa. Primo si fieret nocumentum in una parte ut alteri non communicaret vel tanti. Secundo ut fumositates possint per suturas ex craneo expelli. Tertio ut rectus medicamentum possit tempore necessitatis ad substantiam cerebri penetrare. Iste partes continentur

Partes serratiles eius

sunt suturis que vocantur quasi adherentes scilicet ~~serratiles~~ serratiles. Non enim fuerunt inodabiles quia non debent moveri ista ossa. Sed fuerunt ~~serratiles~~ serratiles ut firmiorem facerent colligantiam et ideo dentales sunt. Et fuerunt vere et mendose. Mendose sunt due scilicet in utraque parte vel tempore una et dicuntur mendose quia non penetrant interius sed tamen apparent exterius. Vere sunt tres sunt tres sunt ventriculi scilicet coronalis facta ad modum corone. Sagittalis que per se secundum longitudinem ad modum sagitte vel linee. Est tertio adherens ~~lauda~~ lauda que continuat craneum posterius quod est figure laude. Et fuit istud os posterius quia cerebrum posterius est figure piramidalis. Quod sit causa eius patebit in sequentibus

Ex his patet quod inquantum que sunt ossa capitis scilicet os frontis, parietes
duo cranei, os laude et basillare que supra patet videbis. Ex his
patet quod sit iuvamentum cranei et propterea eius et coniunctiones eius que patiuntur
coniunctiones diversorum generum. Patet etiam patiuntur mala complexionis: apostemata et solucionis
continuitatis que condicione periculosa est valde quia exponitur aeri et extrinsecis
alterationibus et maxime si fiat in loco suturarum et specialiter in loco
qui dicitur bregma, et est propter mollior et gracilior quam sit in cranio
et tardius induratur ut in pueris patet. Et hoc ideo quia ibi fit
coniunctio sive unio duarum suturarum.

Expedito cranio videbis sub eo duos panniculos scilicet piam matrem et duram
matrem qui sunt facti ut velet cerebrum et ut cerebrum non tangat a
cranio quod est valde durum. Et ideo iuxta cranium immediate existit dura
mater que solida et dura est. Et iuxta cerebrum est pia mater que mollis
et humida est ut non ledat cerebrum. Et etiam quia in ipsa reperiuntur et
continentur: et contexte sunt vene cum quibus mediantibus nutritur cerebrum. Et ex hoc
apparet quare duo fuerunt panniculi quia hoc fuit ne durum tangeret cerebrum
et ut molle non tangeret cranium. Est etiam alia causa scilicet ut si cranium
contingeret vulnerari adiutor non contingeret cerebro. Et dura mater magis est alligata
cranio ut suspendatur ei. Et ideo per ipsum sunt per foramina porosa mittit
nervulos et ligamenta. Sic etiam dura mater continue cum cerebro unde
penetrat per ipsum dividens ipsum per medium in dextrum et sinistrum
usque ad ventriculum anteriorem. Et dividit etiam ipsum in anterius et posterius.
Et dividet etiam anterius cerebrum a posteriori. Et hoc fuit ut ... quia
unum est diverse complexionis ab alio. Et sic dividit dura mater ita
etiam pia mater, immo etiam magis cum pia mater sit continuando nutrimentum
cerebrum. Divisa est per anfractuositates cerebri ut nutrimentum
cerebro sic penetrant usque ad ventriculos cerebri. Et circumdicta
velati sunt panniculo subtilissimo usque ad finem medii. Ita ventriculis
propter panniculum non indiget ... ventri anterioris.

Panniculis elevatis apparet cerebrum in homine magis quantitate quam in aliquo
alio animali eiusdem quantitatis: quia cor habet calidius eisdem. Et propter operaciones
intellectus indiget pluribus spiritibus animalibus. Et cerebrum hoc habet duas
partes scilicet anteriorem et posteriorem. Pars posterior divisa est in dextrum
et sinistrum. Et hec divisio est apparens magis in substantia cerebri et ex
continui in ventriculis eius. Substantia eius est substantia medullaris frigida et humida
divisa ab aliis animalibus quia non est concreta ut cranium nutriat sed potius
cranio nutriatur ut contineat cerebrum. Et eius iuvamentum est ut spiritus
vitalis sui complexione contemperet ut fiat animalis. Postea vero dividendo
per medium donec pervenias ad ventriculum anteriorem magnum. Et antequam
profundes ad istam lacunam nota ventriculum esse divisum ut dixi in dextrum
et sinistrum et parietes sunt dependentes hinc inde usque ad basim et
dividentes dextrum et sinistrum. Et tunc statim videbis amplitudinem
uniuscuiusque ventriculorum in anteriori parte eius scilicet angulo anteriori locata
est fantasia que locata est ut sit receptaculum harum specierum sensibus particu-
laribus receptarum. In angulo posteriori est ymaginativa que est harum
specierum apprehensiva in fantasia receptarum et eas apprehendit componendo
vel dividendo asserendo hoc esse hoc. In medio vero ... est ...
qui est apprehendens species delatas a sensibus particularibus. Et ideo ...
habet terminatur ad illum locum ut rivi ad fontem. Et hec omnia dicta sunt
secundum sententiam avicenne de virtutibus animalibus. Et licet secundum sententiam aristotilis
et galeni ibi tantum sit ... quis ... de ... dici fantasia et yma-
ginativa ut alias declaravi. Ex his possit patere iuvamenta ...
ventriculi quia iuvamenta sunt ut ymaginationi fantasia deserviat et ...

Pia / dura mater

Vide quomodo nutritur cerebrum

Cerebrum

Substantia eius

Soda
emigranea
frenesis
litargia
Vertigo
scothomia

qui et omnibus sensibus sive organis propriis tribuat animalem ut sentiant. Ex hiis
apparet notitia quod in hoc ventriculo et cerebro anteriori contingunt quae circa
possunt omnes egritudines fieri. Solum contingit et mala complexio quod si sit in
panniculo dolorem causat. Et si totum circundat panniculum vocatur soda. Si
mediam partem, emigranea: ut etiam patet alibi. Et si sit in panniculis calidis
vocatur frenesis quod frequenter contingit. Si non sit febris vocatur litargia
Si non sit in substantia cerebri propinqua est et mortiferum. Ut etiam patet
mala complexio quod si est opilatio non ex toto aut est substantia vaporosa et
est vertigo et scothomia. aut est humoralis et est stupor paralisis etc.
Si sit opilatio ex toto aut opilat ventriculos et substantiam simul: aut ventriculos tantum. Si ventriculos tantum est epilepsia. Verum est quod hec
opilatio est omnes ventriculos alios licet non tantum quantum anteriorem
Si non opilat ventriculos et substantiam cerebri ex toto sic est apoplexia
Melancolia non est de genere male complexionis. Anterius autem processus
ad medium ventriculum consideraliter medium inter hunc et medium
Et sunt tres anche quae sunt sicut basis huius anterioris ventriculi dextri
et sinistri Et sunt de substantia cerebri ad formam et figuram anchatam
Et a latere utroque iungitur inter ventriculos iam dictos est substantia una
rubea sanguinea facta ad modum vermis oblongi sive subterranei
ligata ligamentis et venulis alterutrum quae per sui elongationem
constringit et concludit anchas et viam sive transitum ab anteriori ad
medium et ergo ut quando homo vult cessare a cogitatione sui constrictione
elevat parietes et dilatat anchas ut spiritus possit transire ex
uno ventriculo ad alium Et ideo vocatur vermis quia assimilatur vermi
subterraneo in substantia et figura et etiam in motu attractivo et extensivo
Post hoc descende ad inferius palatum. Et primo occurrit tibi lacuna quae
est gravitas rotunda et longa. In cuius medio est foramen tendens inferius
ad palatum diagonaliter et eidem occurrit via directa quae a tecto ventriculo descendit directe ad colatorium. Et hec lacuna habet circum
quaque eminentias rotundas magnas quae factas ad sustentationem venarum
vel arterias ad ascendendum a rethi mirabili ad ventriculos dictos
Et ideo in basi eius apparet glandule quae sunt iuxta rethe mirabile circum
ventres. Et per illa lacuna ventriculi anterioris et cerebrum quantum ad
partes anteriores magis expurgat suas superfluitates per colatoria narium
His expeditis statim tibi apparet ventriculus medius quae est sicut quaedam via
et transitus ab anteriori ad posteriorem Et in illo locatur est virtus co
gitativa et merito quia hec virtus operatur componendo fantasiata et
memorata ut ex sensatis eliciat non sensata. Iterum quia ipsa est virtus
regitiva totius. Regimen autem totius animalis consistit in apprehensione presentium
memoria preteritorum et prosperatione futurorum et ideo debuit esse in
medio harum virtutum apprehensivarum et memorativarum. Fuit etiam in
medio horum ventriculorum virtus eius in directo ad cor eo quod virtus eius
immediate deservit intellectui quare debuit esse in medio ventriculo
Post illum procedendo tibi apparet ventriculus ~~[illegible]~~ posterior quae est in cere
bro posteriori situatus et locatus. Et hoc cerebrum est velatum et
locatum et districtum a primis duobus panniculis iam dictis quae hoc est
molle supra anterius et posterius durum. Istud cerebrum posterius est locatum
quia est primum molle. Et quia est primum plenum memoria motorum
motorum autem sunt plurimos motos quod quanto sunt duriores tanto fortiores

Istud cerebrum est figure piramidalis: et causa huius est quia pars posterior eius que est basis debet recipere, et ideo debet habere latitudinem. Pars uero superiore debet retinere et continere et ideo acumen et stricturam debet habere, iuxta illud quod propter melius conseruatur in stricto loco quam in amplo et ideo talis figure fuit. Ex his apparet quod sit operatio siue iuuamentum utriusque cerebri siue uentriculi posterioris: quod unum est ut sit principium motiuorum et [illegible]: Aliud est ut sit instrumentum uirtutis re memoratiue. Ex hoc apparet quod prima passio huius est quando lesa est rememoratiua sicut quando lesa est cogitatiua egritudo prima est in uentriculo medio. Et quando lesa est ymaginatiua tunc passio est in uentriculo anteriori sicut quando passio est communis toti cerebro omnes lese sunt uirtutes et operationes earum omnium. Sed tu dices quid est causa quod uentriculus medius non habuit cerebrum medium distinctum sicut alii uentriculi. Dicendum quod causa fuit quia iste uentriculus est sicut uia et transitus ceterorum aliorum duorum et ideo non debet esse distinctus ab eis secundum cerebrum. Et hec de anathomia cerebri sufficiant.

His expeditis oportet eleuare cerebrum leuiter ita ut non rumpantur aliqui neruus et incipe eleuare a parte anteriore et tunc statim tibi apparebunt due carunculae similes capitibus mamillarum: et in substantia apparent similes substantie cerebri et ideo a medullari substantia sunt orte uelate subtilissimo panniculo quod dicitur pia mater et ideo fragiles sunt satis, et non debebat ibi odor extra penetrare et hoc ideo quia cerebrum ex odoribus confortatur et fortificatur cum sit complexionis frigide et humide extendetur: Odor autem cum sit fumalis euaporatio uel non sine fumali euaporatione tunc habet excitare et calefacere quod remittit hic lapsum cerebri et ideo ipsum habet iuuare quare natura ordinauit ut non elongaretur a cerebro sed intra cranium remanet et ingrauite emunctorium siue colatorium narium et per porositas ossis narium recipiuntur uapores et odores et reportantur sursum ad uentriculum anteriorem cerebri. Postea procede et uidebis neruos duos maiores qui sunt in fronte, uocatos opticos quorum origo est substantia cerebri: et si bene procedas uidebis quod sunt bene continuati substantie cerebri in uentriculis anterioribus, et extra panniculum piam matrem cerebri antequam cranium ingrediantur coniunguntur quia ad inuicem applicantur uel quia concauantur exeuntes perforati in loco concauitatis et inuenies neruorum ut eis sit tamquam longius quam ut species tamquam rei recepta a duobus oculis et delata per neruos duos ad unitatem redeat ut una res non uideatur duo sed una sicut debet. Et post concauitatem egrediuntur cranium et quilibet eorum ad unum uenit oculum et sibi prima eius anathomia [illegible] declarabitur. Post illos tunc eleua cerebrum secundum medietatem eius et uidebis [illegible] 2m par neruorum subtilium et durorum quod uadunt ad oculos ad mouendum ipsos motu uoluntario. Postea est 3m par cuius una pars uadit ad membra faciei ad dandum sensum et motum uoluntarium. Et alia pars eius administratur quarto pari. Et istud quartum par sed cum eo quod administratur ei ex 3o pari descendit inferius ad loca dyafragmatis, et dat sensum membris inferioribus et uisceribus et etiam ueniunt ad stomachum Et ex his oriuntur reuersiui quorum iuuamenta dicta sunt supra Et isti primi sunt neruorum uocis quos sic neruos reuersiui sunt neruus quinti paris qui

q vadut ad os petrosu qd q e i radice auris et eius foramen p

paniculu gtextu ex filis horu nervoru et sic sut i strumta

auditus . Postea sut nervi sexti paris subtiles q vadut ad

palatu ad dadu palato sensu . Ultio e septim par nervoru

q vadut ad lingua ad dadu sensu gustus et motu lingue . Et

ex his p rede et eleva totu mebru scz cerebru . et tuc tibi apparebut

duo paniculi iferiores cutes supra os basillare qd e basis et

fudamentu cerebri et totius capitis Et tuc eleva paniculos hos

duos ab osse . et imedio basillaris i directo colatorii i venies

rethe mirabile gtextu textura fortissima et mirabilissime du ,

plicata ul multiplicata ex arteriis subtilissimis adinvice co

textis qui sut rami arteriarum appoplecticarum ascedentium

Et i isto rethi sive i venis his rethis gtinet sps vitalis

ascedes a corde ad cerebru ad hoc ad hoc ut fiat aialis Et

q sps hic melius alterat dimissus ad minima et tuc maxie dividit

ad minima et tuc maxie dividitur ad minima qn e gtextus i ar

teriis pluribus et subtilissimis Ideo rethe illud fuit gtextu ex nu

mlis venis seu arteriis subtilissimis ut sps ipsis gtetus a cerebro faci

liter alteretur et gtepetur et ad forma aialis sps gvertatur . Et his forma

pfectiore aquirat i ventriculis cerebri sic sanguis i ventriculis cordis Et

hec e una causa quare rethe mirabile fuit gstitutu sub cerebro ut

docet gal' 8to de iuvamentis mebroru et i libro de utilitate pulsus sic

e et alia ca qr mebru hoc e dignu magna custodia quare

ipsu natura locavit i loco tutissimo Et forte hoc etia fecit natura

ut ex vaporibus ciboru et potuu gdesatis a gxioe cerebri et

cadentibus deorsu ut aliq opilacio ad tempus fieret i hoc rethe

mirabili , ex qua opilacoe causatur somp . Istud rete sustentat due

carnes gladose facte pter ad ipsu sustentanu et ad repleciem vanitate

et ad sustetadu duas venas ascedetes ad cerebru Et duas arte

rias ascedetes ad ventriculos cerebri Et hec de anathomia cerebri

sufficiat ;

Post hoc videbis os basillare qd durius e ceteris qr dz ee basis

omnium aliaru . q aut debet sustetare alia debet ee duru . durum

etia fuit ut a superfluitatibus quibus submittitur no posset fieri sed

putrefactui resistat . Istud os dimissum e i ossa petrosa narium et

oculoru et ossa duo laterialia q nomiatur ossa paris et sic sut gnexa

et hoc melius discernes si decoques . Verum tame e qd ossa nariu

sut multum cavernosa et porosa ut superfluitates possit descend

et vapor subiectus odori ascedat ad cerebru . Postea scinde alte ,

rutrumque ossa oculoru et videbis locum oculi et colligantia eius n

nervus opticus et cu nervis moventibus oculu . Apparet etia sicut

cutes ul ex cutes ; et no eminet multum extra i hoie ne ab

exterioribus ledatur qd habeat eos valde molles et passibiles . Et ideo

ad eorum tutelam natura ordinavit supercilia ut a rebus descendentibus custo

diantur . et palpebras ut a rebus orientibus altius etia custodiatur

Etia ordinavit tuberositates maxillarum ut custodiatur a rebus

nocivis superius ascendentibus et a latere obviantibus sic a latere

alio obviat nature. Sic oculo autem sunt septem tunice et tres hu
mores, tunicas videbis dividendo oculos in duas partes plane
et leniter scilicet in anteriorem et posteriorem. Et in anteriori parte sunt quatuor
tunice quorum tribus continuatur et correspondet tres interius
quia unum scilicet cornee non continuatur alicui in profundo sive interius. Sic
ergo prima est cornea et dicitur cornea quia assimilatur cornui in substantia
et colore quia transparens est. Et fuit transparens quantum ad
colorem et nullius est coloris ne impediret receptionem omnis coloris
fuit etiam subtilis solide quia resistit exterioribus est propinquissima. 2a
vero est quarta que propter cornea est contingens exterius et velans
et cooperiens totum oculum. Et huic in parte posteriori sive interiori
est sclirotica sive sclirotica continua cum ea et interius circundans
totum oculum. Postea sub quarta in parte anteriori est uvea
dicta sic quia assimilatur medio folliculo grani uve nigre in cuius
medio versus corneam est foramen quod dicitur pupilla facta ut
species visibilis possit pervenire usque ad cristallinam et non impediatur
propter obscuritatem uvee. Et causa quare non fuit totus discoopertus
hec tunica uvea fuit triplex una est quia ab ea suo colore
viridi punicco sive azuro confortat ~~[struck]~~ spiritus visivus cum
sit medium inter colores extremos. 2a causa est quia humiis habe
ret si ipsa non esset spiritus visibilis et a luce exteriori resolveretur
et dissolveretur. Et ideo ut staret unitus in directo cristalline in uno
loco fuit hec tunica huius unum foramen quod pupilla vocatur. Et ratio
contingit quod si hoc foramen dilatetur a natura vel alterius impeditur visus
Et si magis impeditur quam si constringatur a natura. 2a causa est quia omnis
species rei que videtur pervenit ad oculum in figura piramidali cuius basis est
res visa et eius cuspis est oculus sive eius angulus est cristallina
quare oportet quod hoc foramen sit strictum. Dicitur etiam uvea hec
tunica quia continet humorem uveum quantum ad humectandum oculum et
adhuc ut sit medium in visione receptionis specierum. Et quia tale medium
non potest esse nisi aque vel aeris, vel a dominio aque vel aeris
Et aer non potest ibi conservari ideo non fuit ibi aer. Item quia illud est
spiritus visibilis a predominio aeris. Modo hic aer continetur in uvea
ut prohibeat cristallinam contrariis quare aeri exteriori, et ut cornea
faciat distantie a cristallina Et ut foramen pupille stet dilatatum
Et propterea egreditur foramen uvee et intumescit cornea Et ideo contingit
quod in appropinquantibus morti cum exsiccatur hic humor quod cornea cedit
et aplanatur et tunc a vulgaribus dicitur quod apparet tela ante oculos
et est signum infallibile mortis. Contingit etiam propter eius exsiccationem
constrictio pupille. Nunc restat aliquid dicere de cataracta
quod fit quando vapor generatur et descendit a cerebro vel ascendit a stomacho
et pervenit in directo pupille. hic existens inter cristallinam et pupillam
impedit receptionem specierum. Et quia hic vapor in principio est mollis
species representat cum motu. Item cum desuper sit coloratus ~~[struck]~~ movet cri
stallinam secundum suum colorem. Et non species conveniunt cum rei extrinsece
que movet visum iudicat ergo visiva res extrinsecas esse motas. Et
ideo iudicat muscas volare, culices aut formicas super parietem
ambulare. Postea vero hic vapor in aqua continuitur quod condensatur et in

cataracta transit confirmata: quod si totam pupillam cooperit prohibet omnino visum. Si autem non oppilet ex toto aut existit a latere foraminis aut in medio. Si a latere diminute videt et iudicat esse rem quod non est. Si vero in medio sit iudicat rem esse perforatam quia parte qua videre non potest iudicat esse foramen. Et his expeditis Nota modum curationis cataractae confirmatae quod fit per manualem operationem quia non fit ista curatio nisi per manum extrahatur. Et antequam possit exire egreditur totus humor albugineus. Sed hoc fit quia acum acutam imponunt perforando corneam longe a pupilla et profundat vel perforat oblique corneam donec sit in directo pupillae. Postea ducunt acum ad locum cataractae vel aquae condensatae et tunc cum acu paulatim impellunt infra ad locum infimum. Et cum fastidione et aliis rebus prohibent ipsam reascendere. Et ideo talem actum non dicunt cataractae curationem sed vocant abattare per cataractam deprimere. Et sic attactu tunc prima tunica quae dicitur uvea post in parte posteriori sive exteriori oculi est tunica tertia quae dicitur secundina vel quae est prima 2a est a sclirotica vel quae secundum assilata post istas est tunica aranea circonstans cristallinam usque anteriorem partem cum in parte posteriori quae dicitur tunica rethina et in medio istarum continetur humor vitreus. Et in medio eius est humor cristallinus rotundus sive figura sperica cum quadam planitie in parte anteriori. Et hic humor est magis usque partem anteriorem quam humor vitreus in quo locatur. Et non hic humor factus est ad locandum cristallinum et ad ipsum nutriendum. Et sic completa est anathomia oculi ;

His expeditis videbis autem partem a latere capitis quae sunt tempora a dextris et a sinistris ante et retro sursum et deorsum. Et in structura non eius debet esse et debuit locari in dextra parte et sinistra. Non autem in parte anteriori quia instrumenta aliorum sensuum sunt ibi. Auris autem figura est figura rotunda vel circularis ut esset plurimum caparissima et cartilaginosa ut esset ab extrinsecis alteratibus tuta et ut esset sonora quo foramen est longum et terminatum ad os petrosum. In eius gravitatibus est sensus complantans quod est instrumentum auditus et eius cavositates foraminales cooperit panniculus conditus sensibilis contextus ex ~~nervis~~ filis nervorum auditus ut supra dictorum. Et hec etiam ossa sunt ossa alia quam intra basillare non bene apparet ad sensum nisi illa ossa decoquantur. Sed propter peccatum dimitte consuetum verum est quod de ossibus mandibularum potest videre prius et sunt iuncturae cum in commissura sunt adherentes quae est intra craneum et basillare in loco quod est in fine superciliis et frontis. Et procedit usque partem priorem iuxta os petrosum et auricula terminatur ad dentes quorum anathomiam dixi ;

Capite expedito divide secundum longum totum corpus in duas partes incipiendo a collo usque ad caudam. Et primo occurrit colli fortitudo propter pulmonem et tracheam arteriam in aliis respiratoriis. In quo sunt septem spondiles. Hec sunt subtiliores et graciliores **aliis** quia debent ab aliis sustentari et portari. Descendit autem debet levius esse differentes. Licet autem sit subtilior aliis foramen tamen habet maius quia nucha est grossior in collo quam in aliqua parte spondilium quae ibi est plurimum eius. Et quia sunt graciles hee spondiles fuerunt dure et firmiter contente et non accidat dislocatio et lesio ab obviantibus extrinsecis. Post istas sunt spondiles costarum quae sunt duodecim scilicet 12 sunt coste septem vere et quinque mendose. Postea sunt spondiles renum quae sunt quinque et sunt valde grosse et magne cum sit fundamentum et basis omnium aliarum

Postea sunt spondiles que sunt in spondilibus que sunt a dorso ad caudam et sunt tres
minores predictis quia debent gregari cum ossibus suis spondilibus caude que sunt
pauce. Ultimo sunt spondiles caude. Verum est quod hic debes notare quod circa
spondilia que sunt in foraminibus earum per que transeunt paria nervorum Et diversitates
etiam in suis additamentis sive simonijs earum ut alii anime. Sed hec
diversitates magis note in corpore decocto vel perfecte exsiccato et ideo
non curas. Sed forte alias facias anathomiam in tali corpore et scribam
que ad sensum videbo ut proposui a principio. In qualibet tamen spondili est
nucha que medulla est similis substantie cerebri nisi quod viscosior est et solidior
facta ut ab ipsa tribuatur sensus et motus toti corpori a capite inferius
Et quia tota orta est a cerebro divisio sensus dextrum et sinistrum. hic est quod
in superficie eius apparet filum dividens eam per medium sensus in dextrum et
sinistrum. non tamen penetrat hec divisio vel separatio usque in profundum
quia hec nucha orta est a parte posteriori cerebri que non est divisa usque in
profundum Et ex hac divisione seu separatione nuche tibi potest apparere causa
quare opilatio potest contingere in media parte nuche et non potest contingere in ~~alia~~
~~media parte~~ in alia parte Et ideo paralisis potest contingere in una parte ut dextra
vel sinistra et non in alia: A nucha autem a quolibet spondili oritur
unum par nervorum que vadunt ad dandum sensum et motum membris deinceps
determinatis. que autem sunt membra ad que perveniunt nervi non potest bene
in tali anathomia videri, sed oportet alterius putrefieri in aqua fluviali Et
hoc non spectat ad presens. Et si vis hec membra cognoscere tunc lege
in prima fen primi canonis capitulo de anathomia nervorum Et quia spondiles sunt
triginta. et paria nervorum sunt 30: et quia a cauda oritur unum par
ideo erunt 31 paria.

His expeditis excoriaveris brachium et pedem. et incipe a brachio et excoriaveris
leniter ut videas venas supradictas que veniunt ad juncturam brachii Et
tunc videbis venam supradictam que penetrat per sub asella ad brachium
et procedit per domesticam partem brachii: et in parte inferiori cubiti que appa
ret et vocatur basilica. et in parte superiori cubiti est cephalica que exit
a capite que ad brachium venit supra furculam orta a vena ascendente
ad caput ut supra dixi. Et in medio istarum est unus ramus gratia aliis
in iunctura brachii cum ambabus. et hec est media et vocatur media quia
media est. Vel alio nomine dicitur communis. quelibet tamen harum duarum procedit
ulterius usque ad manum et in silvestri parte manus apparet Et illa que est
inter auricularem et anularem vocatur scyle et correspondet basilice
. que non est inter pollicem et indicem dicitur saluatella et sumitur loco
cephalice. que non est in medio fenis / tenet locum communis sive basilice

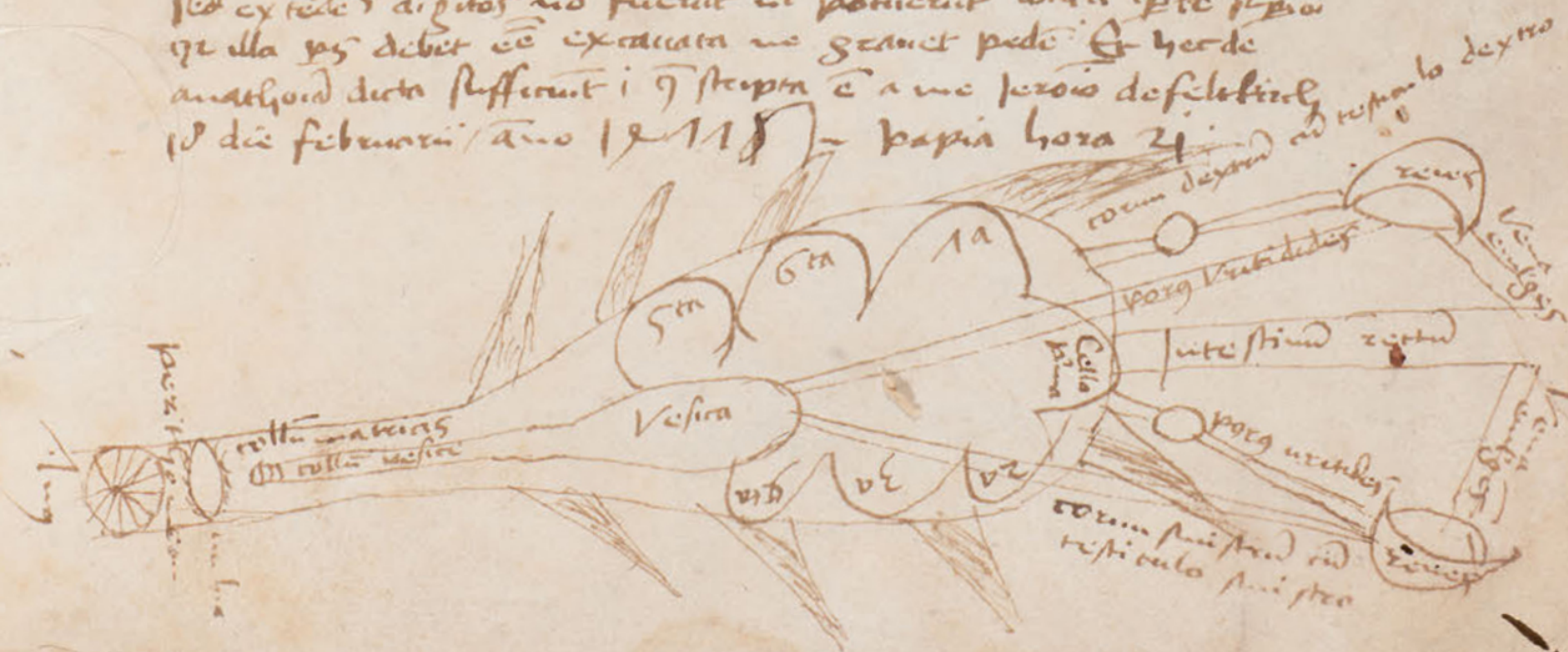
Post venas multos notabis musculos et cordas multas magnas
et grossas quarum anathomiam perfectam non laborans in tali corpore invenire
sed in corpore exsiccato ad solem per triennium ut alias monstravi et
musculorum earum perfecte declaravi. Et anathomiam talium et musculorum et
brachii et manus et pedum scripsi in lectura quam feci super librum de juvamentis
Excoria ergo totam carnositatem usque ad ossa. et primo invenies os quod vocatur
adiutorium. Verum est quod supra dorsum sensus pectus a latere posteriori est
spatula habens figuram similis spatule lignee quia latum est inferius ut pectus
et costas non impediat: strictum superius ut adiutorio conformetur. Et ideo
in eius extremo superiori habet aliquam superficiem gravitate admodum gravitatis
rotule in qua ut revolvatur adiutorium situatum est extremum rotunda
adiutorii cuius caput primum est rotundum locatum in pixide ossis spatule
postea in medio obliquatur versus domesticam partem ut plicatio et am
plexatio partium sit possibilior. Extremum non aliud habet quam duas

basilica .i. exterior
cephalica
mediana
scyle
saluatella
ossa
Adiutorium

Pars { domestica .i. interior
silvestris .i. exterior }

eminencias que duobus focillibus debet iungi. Et in medio prout eminenciam
habebunt sunt magis supra quandam concavitatem in qua ingreditur extremitas
focilis inferioris quod facta est ad modum instrumenti haurienti aquam et sic
melior fiat iunctio et colligancia. Et ideo dislocacio raro et diffi
culter fit in hac iunctura. et quando fit raro est quod possit bene restaurari.
Et focile inferius est longius focili superiori. quia quecumque est quod illud quod
sustentat alterum sit longius et maius eo quod sustentatur. Ambo tamen co
veniunt quia sunt grossiora in extremitatibus quam in medio quia ab extremitatibus debet
oriri ligamenta et iuncture et in medio debet situari musculi.
Et focile superius non procedat directe sic et inferius ut sit cum plicatura
manus et brachii. Post illa duo focilia est rasceta cuius ossa fuerunt
plurificata ut possit bene plicari et plata eius manus et grava
ad continendum res fluidas et tenentes. Et fuerunt ossa eius octo
in duabus aciebus in qualibet acie quatuor. Postea sunt ossa pectinis
denominata sic a forma et figura pectinis et sic sunt quatuor quia correspon
dent quatuor digitis. Nam pollici non correspondet aliquod os pectinis quia
pollex non est in eadem acie cum aliis. Postea sunt digiti quinque
in quorum unoquoque videbis tamen in parte domestica ut possit complecti
ad capiendum. et exterius est ossium eorum non ledatur propter fricaciones a lateribus
eorum. Est eciam multa caro ut tenere possit complecti ut non accidat
varietas aliqua. Ex parte vero silvestri non est tanta multitudo carnis
quia digiti non iunguntur usque parte silvestri. Post tamen vero sunt corde
quarum unaquaque pertinet ad iuncturam venit iuncturam. Et illa quod ad su
periorem venit iuncturam ingreditur per medium inferioris corde que continet
eam non potest et sic tota a nodis. Et propter hoc superior est propter
dorsum inferiori quia longius sunt procedere. Item non continet eam ne tunc
et receptio fiat in digitis. Non autem procedit ab aliquo latere quia
ossa pertinencia debet iungi in medio directe et non a latere;
Isto autem devenimus ad ossa que sunt fundata tenuis. Et sunt ossa inferiora. Antequam
autem ad ossa pervenias excoria cutem subtilissime et venas duas descen
dentes possis videre et non incidere quod ramificate sunt a trunco vene chilis
descendentis quod quando erat infra spondilium renum ramificabatur in duos
truncos quorum unus transibat ad tibiam dextram et alter ad sinistram
quod poteris videre ad sensum et eo modo ramificantur arteria ascendens: Prope
quilibet horum ramorum vel truncorum ramificantur in duos ramos magnos
quorum unus directe descendit per domesticam partem tibie usque ad digitos
pedis et hec vocatur saphena quod propter suam directionem evacuat sanguinem
a membris naturalibus et genitalibus et etiam a matrice et a testiculis evacuat
hic Et apparet supra genu et infra supra cavicula et
tamen et apparet in pectine pedis. Alius autem obliquatur et infra in cal
iuxta iuncturam scie et ideo vocatur sciatica. Et propter obliquitatem que
sunt circa iuncturas flebotomia magis evacuat in passionibus iuncturarum
et apparet in talis prope pedis longius superiore tamen silvestri. Postea vero
elevantur musculos et cordas et vide ossa. Et primum est os fixum
inferiori sunt rasceta quando in eius concavitate ligata est extremitas
rotunda tamen coxe quod vertebrum vocatur Et in parte interiori est quedam
ligamentum quod alio nomine potest vocari vertebrum Et quando hoc vel
primum resilit foras tunc vere est hanc claudicare quia tunc hoc
elongatur et non potest firmari nec totum potest bene supportari. Nec

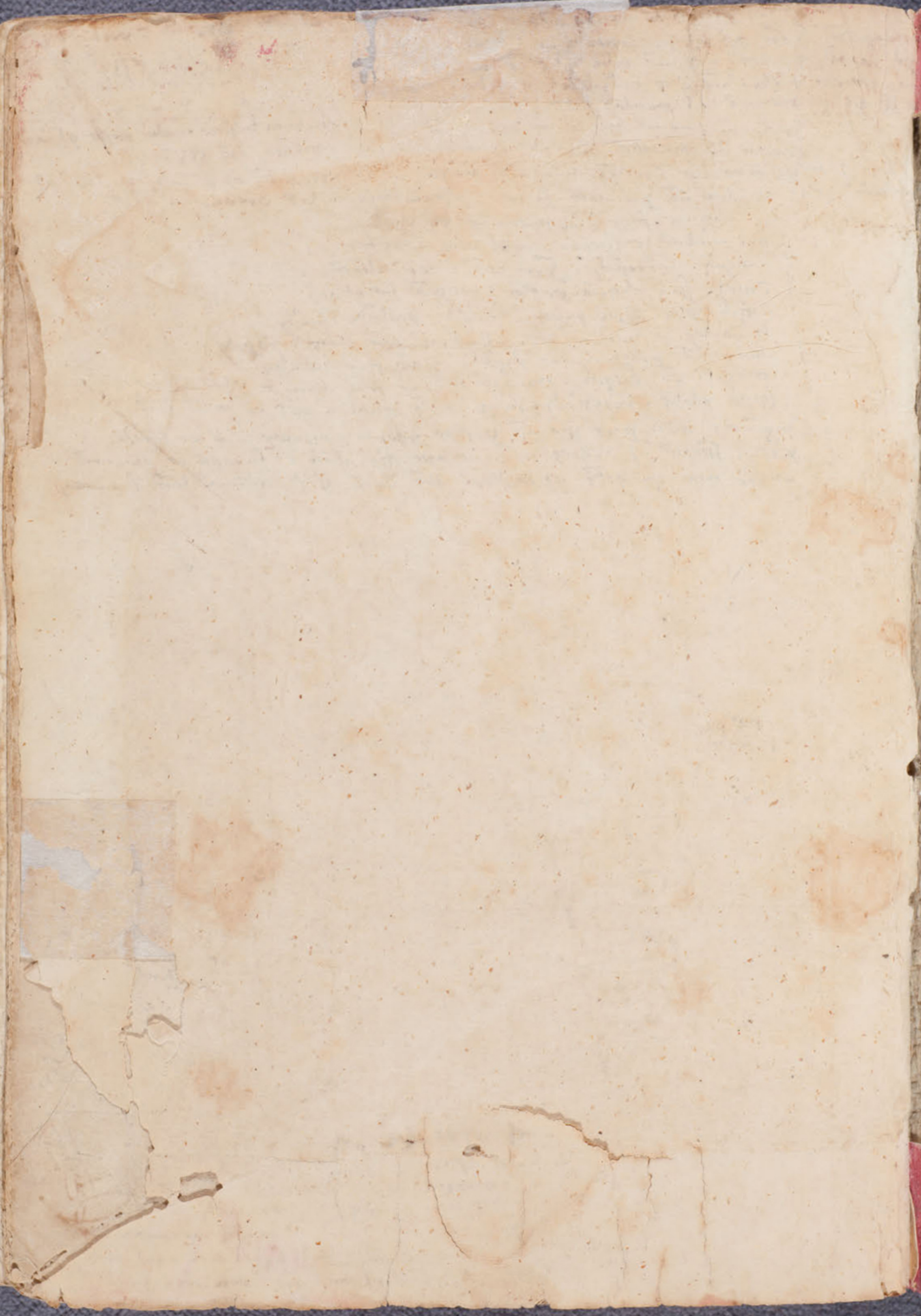
e cum et ideo tabescat quia vene que per transeunt inferius per compressiones et
obliquationes quandam opilantur licet non perfecte. Et iunctura hec istorum
duorum ossium vocatur sura et dolor eius sciatica. Postea videbis os
quod vocatur canna coxe quod est maius omnibus ossibus quod sit in corpore: quod debet
esse sustentamentum totius corporis quod gravitatem suam [illegible] magnum et est leve
et ut [illegible] medullam retineret. et quia [illegible] sustentare [illegible]
non stat perpendiculariter sed quod sua extrema plicatum est versus domesticum
et ideo in medio plicatum est et gibbosum. Hic est quod non est rectum sicut
non fuit sed plicatum sicut modo iam dictum. Post hoc in iunctura genu
sunt duo focilia tibie tamen versus partem anteriorem. In iunctura illa
est os quod vocatur patella factum ad modum planule et iunctura sit
fortior facta ex ligamentis ac si per modum fuisset ligata. Et
facile maius in domestico est et grossius quia illud magis onus totius
habet sustentare: Minus autem et subtilius est in parte silvestri non
perveniens ad iuncturam quia factum est ut sit appodiamentum maioris.
Post illa duo est os cum illa continuatur per iuncturam taxillum sive
cavilla vocata ab ossibus illo quod caxib vocatur. Post est os inferius
quod rascha vocatur et est os calcanei fabricatum durum et grossum
quadrangulatum ut possit bene figi totum. Et propter figuram bonam
et ut quod figitur cuti ad terram non generat. Natura cutem
grossam et callosam sub ipsum posuit. Post est factum naviculare
quod est factum ad modum naviculare navicule quadrangulare oblongum
Post est rasceta pedis que est composita ex multis ossibus et non ex octo
sicut rasceta manus quia pes non debet ita pluribus motibus moveri
ad aliquid retinendum ut manus sed propter factos habet tria tamen.
Postea est pecten qui componitur ex quinque quia pollex est in eadem parte
positus cum aliis. Postea sunt ossa digitorum 14 quia quilibet 4or
digitorum habet tria ossa, et pollex habet duo tantum. et sic erunt
ossa pedis 29. Post autem et que sunt musculi et corde magis
habet videri in loco exercitato quod retineret suspenso sicut dictum est
ad ossium quod legi librum de iuvamentis membrorum. Unum tamen scias
quod corde extendentes digitos pedis oriuntur a musculis que sunt
in tibia in parte silvestri: sed contrahentes digitos oriuntur in musculis
que sunt in planta pedis. Nam pes inferius pedis fuit nervosum [illegible]
ideo ut pes magis figeretur et aliis ab ossibus ad terram non attingeret
Et ideo planta pedis musculi contrahentes digitos robusti fuerunt locati
sed extendentes digitos non fuerunt ut ponerentur locati parte superiori
quia illa pars debet esse excavata ne gravet pede. Et hec de
anathomia dicta sufficerent in quo [illegible] est a me [illegible] deficientibus
18 die februarii anno 1418 — Papie hora 2

¶ . ois cm̄ d.scrasin . dicat actū propriū v̄tutis ;

de Euacuatōe nota ;

Inuētōe materie a corpore

Aristoteles de morbis animi

ymaginatio qd faciat vide gentilem dra 31 | Spes tamen vel fere (?) respublica vel delectabilis intellecta est quamvis talis (?) et ... queq3 in hoc est quod contemplantes horribilia tremunt vel precedans letas gaudeq in

Spes enim movet bene salire (?) extrema ex
Alterat enim fantasie ... et medicamentis

Somnia qd fat vide dras 151 | na fantasia et intelligens bene ...
Medica ... puntacio facta in ...
et magnas facit dras pycca ...
sicut modica transposicio ...
magna transposicio. Sic enim modica altracio
in corde sicut aliqua passio : magna facit alteraciones
... corpus puta in ... pallidis ...
timentibus et horum ... aut ...
... possibile aut fugibile ... aliqua
calidum et frigidum. ... aut et ...
(quasi ydolis ...) ... magis ...
Organitas aut ... passiones ydonee : appetitus aut et fantasia
passiones ... Intellectus aut et ... fantasia et appetitum
et hoc ... et ... corum ... adiuvant ...

An remedia sit in verbis vide
plinium li. 28 ... et galienum
dra 155 et dra 135
De laude ... vide pli
li. 26 c. 2 et 3. ...

An ... beneficio medici possit conservari
gentilem dra 113.
Medicine ab animalibus ... pli
li. o octavo c. 21

A ... [illegible]

[illegible]

